'80

I 11157

ALMANAHUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

1930

IUL. 2005

I 11157

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

-- DEC. 2014

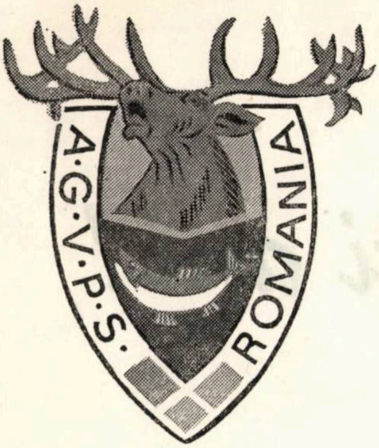
A·G·V·P·S·
ROMANIA

La mulți

ALMANAHUL
VÎNĂTORULUI
ŞI
PESCARULUI
SPORTIV

... 2022

1980

32581.

La mulţi ani!

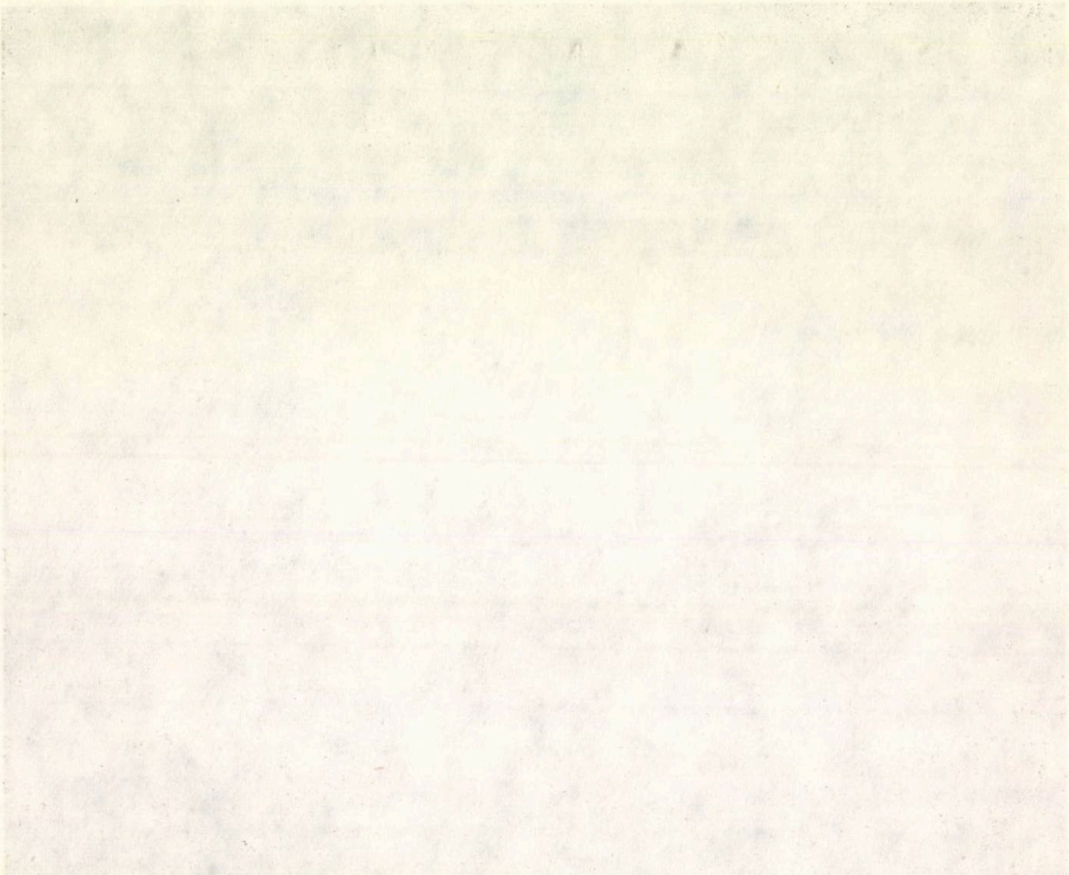

ISTORIA LA TIMPUL PREZENT

La Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, poporul nostru călăuzit cu vrednicie, înțelepciune și fermitate de cei mai înaintați fii ai săi, și-a hotărît destinele pînă în anul 2000; deciziile marelui forum național, documentele sale istorice au fost adoptate în unanimitate, cu entuziasm și înflăcărată bucurie, pentru că ele prefigurează chipul de mîine al țării după chipul și firea oamenilor acestui pămînt, în strictă conformitate cu adevărul ființei și al statorniciei lor. Spusele poetului au dobîndit astfel o semnificație concretă și atît de apropiată sufletului nostru: „Viitor de aur țara noastră are...".

Pilda luminoasă pe care au urmat-o în toate reprezentanții poporului în această istorică întreprindere a lor a fost și de astădată secretarul general al partidului, patriotul cu inimă fierbinte și revoluționarul internaționalist de mare prestigiu NICOLAE CEAUȘESCU; el a dat glas conștiinței de sine a întregii noastre națiuni socialiste, el s-a manifestat ca simbol al intereselor supreme ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, el a știut să insufle tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — credința în biruințele tot mai înalte spre care aspiră întreaga suflare a patriei în lupta aspră cu viitorul.

Raportul, celelalte documente ale congresului poartă adînc încrustată amprenta gîndirii înaripate a acestui mare fiu al patriei, care prin munca sa fără odihnă în fruntea partidului și statului a dat noi semnificații întregului proces de renaștere socialistă a poporului, și poporul l-a reales la cîrmă, pentru că vede în el chezășia înfăptuirii marilor idealuri care îl animă.

Opera gînditorului revoluționar NICOLAE CEAUȘESCU, începută la Congresul al IX-lea al P.C.R., continuă; potrivit viziunii sale inovatoare, hotărîrile recentului congres al partidului spun că în anii ce vin România își va ridica privirea spre zări și mai înalte, și mai limpezi, și mai pline de făgăduinți — către acele minunate împliniri care au fost sădite de comuniști în conștiința națională și păstrate acolo cu jertfe și cu mîndrie: adevărul, dreptatea și libertatea, bunăstarea și fericirea pentru toți, independența și suveranitatea țării, pacea și colaborarea cu toate popoarele.

Definitoriu pentru etapa nouă în care va intra societatea românească pe baza celor stabilite la congres este saltul de la cantitate la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile construcției revoluționare: vom dezvolta în continuare ramurile de vîrf ale industriei, ținînd seama de modificările pe care le impune situația economică și energetică pe plan mondial, vom desăvîrși procesul de ridicare a agriculturii la nivelul cerințelor unei producții intensive, moderne și de înalt randament, vom introduce cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în întreaga activitate socială sporindu-i eficiența la proporții demne de această ultimă parte a veacului, vom deveni independenți în ceea ce privește energia și materiile prime de bază și vom asigura o substanțială creștere a avuției sociale și a venitului național, vom întări și mai mult puterea economică a țării, suveranitatea și prestigiul României în lume.

Potrivit legilor obiective ale istoriei, aceste modificări de esenţă în fizionomia producţiei naţionale vor dinamiza întregul proces social, vor determina schimbări profunde în structura de clasă a societăţii, şi se vor reflecta binefăcător asupra calităţii vieţii, a modului de trai, a nivelului de civilizaţie şi cultură al întregului popor.

Pe această bază, chiar în cincinalul 1981—1985, România va depăşi stadiul de ţară în curs de dezvoltare şi se va apropia de nivelul ţărilor înaintate ale lumii ; acest fapt va marca o victorie fără precedent în istoria noastră, va însemna un uriaş pas înainte spre acel îndrăzneţ vis al omenirii muncitoare de pretutindeni devenit în prezent certitudine aici, la noi, în spaţiul carpato-dunărean : comunismul.

Ceea ce s-a stabilit la congres va deveni faptă pentru că reprezintă voinţa făptuitorilor înşişi ; producători şi proprietari ai avuţiei sociale, oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, cei care au ştiut să înalţe, neprimind nimic gratuit din afară, patria noastră înfloritoare de astăzi, vor şti fără îndoială să dea viaţă şi măreţelor obiective de mîine, căci — aşa cum spunea tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU — „socialismul se construieşte cu poporul şi pentru popor".

Încrederea noastră neştirbită în viitor este pe deplin justificată şi are adînci rădăcini în realităţile societăţii româneşti, în prezentul socialist al ţării : ea izvorăşte din faptul că în fruntea partidului se află în continuare marele revoluţionar patriot NICOLAE CEAUŞESCU ; ea are la bază analiza complexă, multilaterală şi plină de răspundere a nevoilor şi posibilităţilor de care dispunem ; ea se întemeiază pe luciditatea noastră comunistă, pe mîndria cu care privim înfăptuirile de pînă acum şi pe spiritul critic exigent care se aşteaptă de la noi faţă de neîmplinirile care mai dăinuie încă ; ea este chezăşuită de caracterul ştiinţific, de justeţea şi realismul de atîtea ori confirmate de viaţă ale politicii partidului ; ea străbate din forţa, din puterea şi capacitatea poporului nostru liber şi stăpîn pe destinele sale, strîns unit în jurul partidului şi al secretarului său general.

Pe plan extern, conform ţelurilor noastre programatice, congresul a stabilit orientări care corespund pe deplin nevoii adînc resimţite de poporul nostru de a trăi şi munci în linişte, de a-şi făuri fără amestec din afară propriul său viitor ; independenţa, suveranitatea naţională, respectul şi avantajul reciproc, egalitatea în drepturi sînt liniile directoare ale politicii noastre în raporturile cu toate celelalte ţări.

Conştient şi mîndru de epoca istorică pe care congresul comuniştilor români a inaugurat-o în procesul grandios de desăvîrşire a lumii noi pe pămîntul românesc, poporul nostru a întîmpinat marele eveniment cu cele mai înălţătoare fapte de muncă şi s-a angajat solemn în faţa partidului, a secretarului său general să dea viaţă noilor obiective menite să ridice patria pe cele mai înalte culmi ale progresului şi civilizaţiei socialiste ; şi în inimile tuturor s-a întipărit şi mai adînc credinţa în izbîndă legate indisolubil de numele tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU.

IANUARIE

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	3	9	16	23	30
J	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

FEBRUARIE

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	
D	3	10	17	24	

MARTIE

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

VÎNĂTOARE: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, graurí, gugușțiuci, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși.

PESCUIT: în apele înghețate se poate pescui cu succes la copcă — la biban, știucă, caras și șalău; atenție la grosimea gheței! În apele neînghețate — la babușcă, clean, mreană, obleț, roșioară și uneori crap. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

*

Arma de vînătoare trebuie ținută în stare perfectă. Nu se întrebuințează la vînătoare arme degradate care periclitează viața vînătorului și a tovarășilor de vînătoare.

*

VÎNĂTOARE: mistreți (pînă la 15 II), viezuri, jderi, vidre, fazani, porumbei sălbatici, turturele, cocoșari, sturzi, grauri, gugușțiuci, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși.

PESCUIT: în această lună apele se dezgheață uneori și atunci se poate pescui la clean, scobar, mreană, iar în bălți la știucă. Dacă gheața nu s-a topit încă (atenție la rezistența ei!), se poate pescui la copcă. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

*

Distanța maximă la care se trage cu arma de vînătiare cu alice este de 40—45 pași, cu arma cu glonț fără lunetă de 100—120 pași, iar cu lunetă de 150—200 pași.

*

Arma se încarcă numai după ce vînătorul și-a ocupat locul de vînătoare (șutoarea) și se descarcă obligatoriu înainte de a-l părăsi, într-o poziție care să nu prezinte pericol. În afara standului, arma se poartă numai frîntă și fără cartușe.

VÎNĂTOARE: viezuri, jderi, vidre, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, grauri, gugușțiuci, cocori, sitari, duble, becaține; rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă (pînă la 15 III); toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși, urși (de la 15 III).

PESCUIT: rezultate bune se obțin la răpitori (avat, șalău, știucă și biban); peștii pașnici încep să „muște" pe măsura încălzirii apelor. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

*

În timpul unei zile de pescuit sportiv, se pot prinde de către o persoană cel mult zece bucăți în total din speciile păstrăv indigen, curcubeu, fîntînel, lipan și coregon, în apele de munte cu salmonide.

APRILIE

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

MAI

L		5	12	19	26
M		6	13	20	27
M		7	14	21	28
J	1	8	15	22	29
V	2	9	16	23	30
S	3	10	17	24	31
D	4	11	18	25	

IUNIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

VÎNĂTOARE : viezuri, cocori, sitari, duble, becaţine, toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : urşi, rîşi, cocoşi de munte.

PESCUIT : datorită creşterii temperaturii apei, e posibil ca în a doua jumătate a lunii să înceapă prohibiţia la toate speciile de peşti din apele de şes ; în restul lunii, cele mai bune rezultate se obţin la răpitori (ştiucă, biban, şalău, avat). În apele de munte pescuitul continuă să fie oprit la toate speciile de peşti.

*

Nu trageţi decît după ce aţi văzut clar vînatul ; altfel, s-ar putea să trageţi în vînat nepermis, în gonaci sau în altceva.

VÎNĂTOARE : pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : urşi şi cocoşi de munte (pînă la 15 V), căpriori (de la 15 V).

PESCUIT : de regulă, în această lună, în apele de şes pescuitul este oprit la toate speciile de peşti (este epoca de depunere a icrelor). În apele de munte, începe pescuitul la păstrăv indigen şi fîntînel. Continuă oprelıştea pentru păstrăvul curcubeu şi lipan.

*

În stand, aşezaţi-vă aliniaţi bine cu vecinii şi nu în zigzag ; identificaţi, mai întîi poziţia vecinilor.

*

Nu trageţi pe linia ocupată de vînători şi nici sub un unghi mai mic de 45° faţă de această linie.

*

Nu urmăriţi vînatul cu arma la ochi, cînd trece peste linia vînătorilor.

*

În apele de munte, curgătoare şi stătătoare, pescuitul sportiv se poate practica numai cu o singură undiţă cu cel mult două cîrlige sau cu o lansetă.

VÎNĂTOARE : pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : căpriori.

PESCUIT : în a doua jumătate a lunii s-a sfîrşit perioada de prohibiţie şi pescuitul este permis la toate speciile de peşti. În apele de munte pescuitul este permis la toate speciile de salmonide ; pentru lostriţă — autorizaţie specială.

*

Cînd gonacii se află la distanţa la care pot fi accidentaţi, trageţi numai în spatele liniei vînătorilor, cu prudenţa necesară.

*

În apele curgătoare şi stătătoare din zona colinară şi de şes, în Dunăre Marea Neagră şi în apele de munte fără salmonide, se pot prinde în timpul unei zile de pescuit sportiv cel mult trei kilograme de peşte sau numai unul singur, dacă greutatea acestuia depăşeşte trei kilograme.

IULIE

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

VÎNĂTOARE : pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : căpriori.

PESCUIT : toate speciile de peşti din apele de şes şi din apele de munte. Începînd cu luna aceasta dă bune rezultate pescuitul în Dunăre. Cu cît este mai cald, cu atît peştele trebuie căutat în ape mai adînci. În general, se obţin rezultate la pescuit numai în primele şi ultimele ore ale zilei.

*

Membrii vînători sînt obligaţi să participe la instructajele organizate de filiala şi grupa din care fac parte.

*

În rîurile colinare, de şes, lacurile interioare şi în rîurile de frontieră, pe tot cuprinsul Dunării, inclusiv braţele sale şi în bazinele amenajate, pescuitul sportiv se poate practica folosind cel mult două undiţe, sau două lansete, cu cîte două cîrlige fiecare.

*

În Marea Neagră, pescuitul sportiv se poate face cu cel mult două undiţe, sau două lansete, cu cîte zece cîrlige fiecare.

AUGUST

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
D	3	10	17	24	31

VÎNĂTOARE : mistreţi, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari ; prepeliţe, cocori, raţe, gîşte sălbatice şi alte păsări de baltă (de la 15 VIII) ; toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : căpriori.

PESCUIT : toate speciile de peşti din apele de şes şi de munte ; pescuitul în Dunăre dă cele mai bune rezultate în această lună.

*

La domiciliu, armele şi muniţiile se păstrează separat, sub cheie şi bine asigurate.

*

Legitimaţiile cuvenite, vizate la zi, trebuie să se găsească asupra vînătorului ori de cîte ori iese de acasă cu arma.

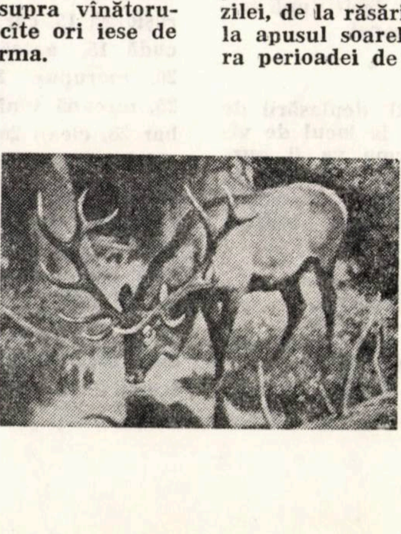

SEPTEMBRIE

L	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	7	14	21	28	

VÎNĂTOARE : mistreţi, viezuri, prepeliţe, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, cocori, raţe, gîşte sălbatice şi alte păsări de baltă, sitari, dubie, becaţine ; ierunci (de la 15 IX) ; toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : cerbi comuni, cerbi lopătari, căpriori, urşi, rîşi ; capre negre (de la 15 IX).

PESCUIT : se obţin bune rezultate la toate speciile de peşti din apele de şes. De obicei, în această lună, pescuitul în deltă dă bune rezultate. În apele de munte, de la 15 septembrie este oprit pescuitul la păstrăv fîntînel şi indigen.

*

Pescuitul sportiv este permis numai în cursul zilei, de la răsăritul şi pînă la apusul soarelui, în afara perioadei de prohibiţie.

OCTOMBRIE

L		6	13	20	27
M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	
D	5	12	19	26	

NOIEMBRIE

L		3	10	17	24
M		4	11	18	25
M		5	12	19	26
J		6	13	20	27
V		7	14	21	28
S	1	8	15	22	29
D	2	9	16	23	30

DECEMBRIE

L	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	31
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	7	14	21	28	

VÎNĂTOARE : mistreți, viezuri, jderi, vidre, fazani și potîrnichi (de la 15 X), ierunci, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de batlă ; sitari, duble, becaține ; toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală : cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, căpriori, urși, rîși.

PESCUIT : rezultate tot mai slabe la peștii pașnici, pe măsura răcirii apelor ; peștii răpitori — și în special știuca — „mușcă" bine la năluci și pește viu, mai ales în Delta Dunării.

*

Nu vă schimbați fără știrea vecinilor locul ce v-a fost fixat la începutul goanei și nu urmăriți vînatul rănit decît după terminarea goanei.

*

În timpul deplasării de acasă pînă la locul de vînătoare, arma va fi purtată în tocul ei, iar la arma cu glonț se va scoate închizătorul din locașul său.

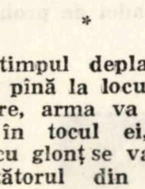

VÎNĂTOARE : mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, ierunci, fazani, potîrnichi, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține ; toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală : cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, urși, rîși.

PESCUIT : rezultate tot mai slabe la pești pașnici ; se obțin unele rezultate bune la peștii răpitori (știucă, biban și avat).

*

Dimensiunile minime (în cm) la care peștii și alte animale acvatice pot fi reținute sînt : crap 30, șalău 35, plătică 20, lin 20, văduviță 20, babușcă 15, roșioară 15, caras 12, caracudă 15, batcă 15, cosac 20, morunaș 20, mreană 25, mreană vînătă 15, scobar 20, clean 20, sabiță 16, obleț 10, păstrăv 20, lipan 25, lostriță 65, coregon 20, scrumbie de Dunăre 17, hamsie 7, păstrugă 100, cegă 40, chefal mic 10, chefal mijlociu 16, chefal mare 24, stavrid 10, cambulă 20, calcan 35, raci 9, scoici de rîu (broaște) 30 g buc.

VÎNĂTOARE : mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, potîrnichi, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține ; ierunci (pînă la 15 XII) ; toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală : capre negre, urși, rîși.

PESCUIT : dacă apele au înghețat și gheața este suficient de rezistentă, pescuitul la copcă dă bune rezultate mai ales cînd se folosește ca momeală peștișorul viu ; în apa limpede pot fi obținute rezultate la răpitori.

*

Vînătorul nu trebuie să fie lacom ; lăcomia cauzează prejudicii efectivului de vînat și nemulțumește pe ceilalți vînători.

DESCHIDERE spre VIITOR

Ing. Aurelian NEACŞU

inspector de stat şef adj. în M.E.F.M C.
prim-vicepreşedinte al A.G.V.P.S.

ÎN PRIMĂVARA ANULUI 1979, VÎNĂTORII şi pescarii sportivi şi-au trimis reprezentanţii la cea de a IV-a Conferinţă a Asociaţiei Generale a Vînătorilor şi Pescarilor Sportivi. A fost un minunat prilej de analiză profundă, constructivă a activităţii noastre din ultimii ani, desfăşurată în condiţiile în care întregul nostru popor, strîns unit în jurul partidului şi secretarului său general, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, construieşte ferm societatea nouă, socialistă, multilateral dezvoltată.

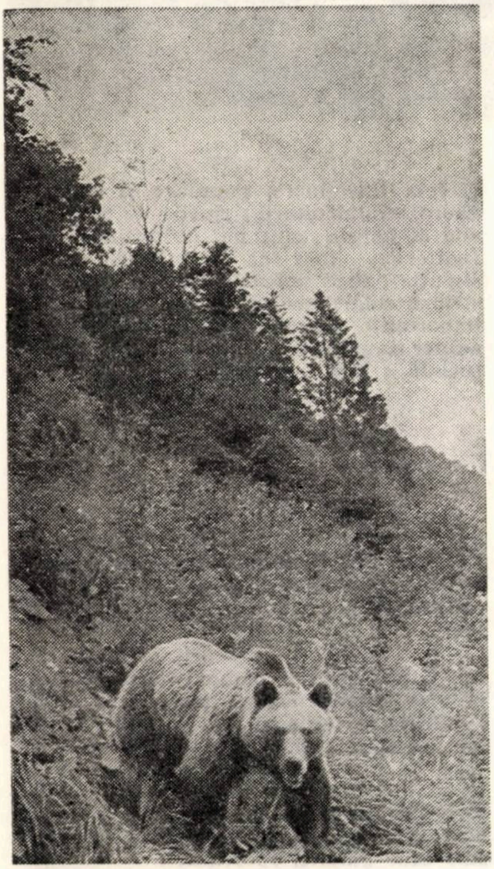

foto **Paul Decei**

Hotărîtoare, în orientarea activităţilor noastre din această perioadă, au fost prevederile „Programului naţional pentru conservarea şi dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010", precum şi cele ale legilor nr. 12/1974 şi nr. 26/1976, referitoare la piscicultură şi pescuit, respectiv la economia vînatului şi vînătoare, precum şi hotărîrea Conferinţei a III-a a A.G.V.P.S.

Rezultatele obţinute, ca şi ceea ce avem de îndeplinit în anii următori, au reieşit pregnant din darea de seamă prezentată şi din discuţiile purtate în cadrul conferinţei ; acestea au fost relatate în articole apărute în presa centrală şi larg dezbătute în revista Vînătorul şi pescarul sportiv.

Delegaţii la conferinţă, odată întorşi acasă, au informat de asemenea amănunţit, pe cei pe care i-au reprezentat în acest forum.

După cum se ştie, o parte din fauna sălbatică pe care o numim vînat — de la prepeliţă şi potîrniche pînă la urs şi cerb — creşte şi se dezvoltă pe întreg teritoriul patriei noastre — în zonele muntoase şi colinare, în cîmpie şi în mediul acvatic. Două mari ramuri ale economiei naţionale — silvicultura şi agricultura — deţin cele mai importante zone de trai ale vînatului : pădurea şi terenul agricol. Acest fapt este foarte important, cu atît mai mult cu cît legile ţării conferă obligaţia şi dreptul de gospodărire a vînatului unei singure ramuri : silvicultura. Vînatul mare, ca şi o bună parte din vînatul mic trăieşte aproape în exclusivitate în pădure. Să nu uităm, însă, iepurile şi mai ales căpriorul care, în ultimii ani, a devenit un vînat de cîmpie, chiar dacă adăpostul şi-l află de obicei în păduri.

De ce amintim toate acestea ? Pentru că o parte din succesele noastre le datorăm colaborării şi bunelor relaţii, princi-

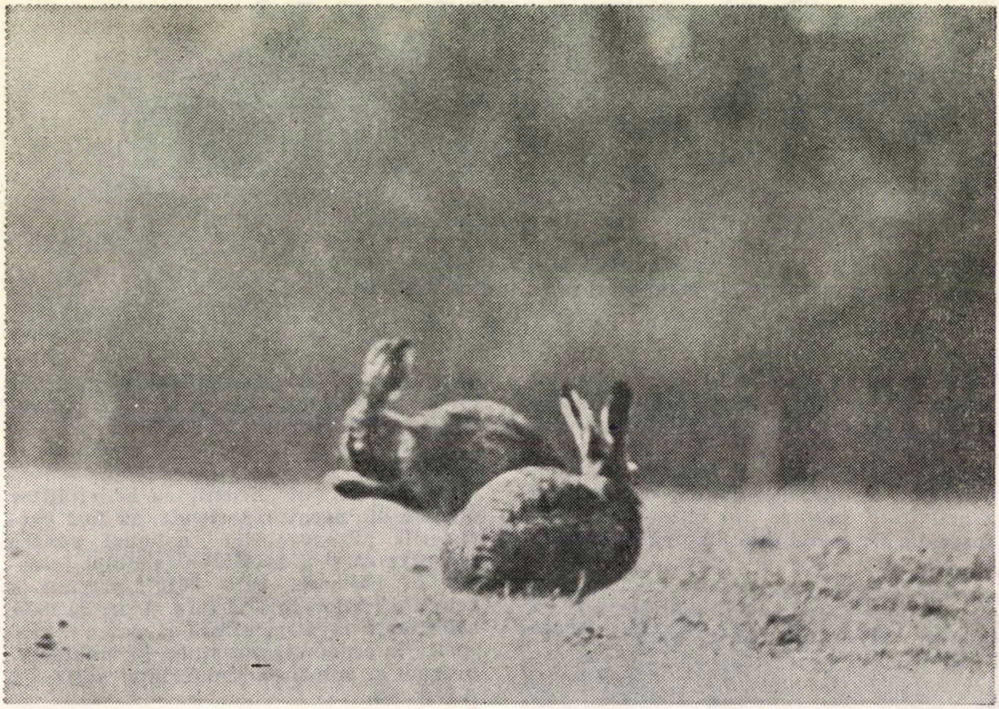

foto **Peter Weber**

piale, dintre noi, silvicultorii, vînătorii și muncitorii din agricultură. Dincolo de reglementările și înțelegerile intervenite între organele de stat diriguitoare ale acestor ramuri, fiecare vînător, la locul său de muncă, ca și în ieșirile în teren, poate deveni un factor activ în apărarea și dezvoltarea acestui bun al tuturor, care este vînatul. Unii dintre membrii asociației noastre lucrează chiar în agricultură; desigur, de la aceștia așteptăm o mai corectă folosire a insectofungicidelor și îngrășămintelor chimice, precum și o mai eficace acțiune de salvare a vînatului în timpul lucrărilor agricole și de hrănire a acestuia.

Dar, cum spuneam mai sus, principalele specii de vînat trăiesc în mediul forestier; de aici, strînsa legătură dintre silvicultură și vînătoare. Gospodari ai pădurilor, silvicultorii sînt, în același timp, principalii ocrotitori ai vînatului, urmărind creșterea numerică și buna dezvoltare a faunei, care și-a aflat în pădure, din timpuri străvechi, adăpostul cel mai sigur. În silvicultură, lucrările de îngrijire și cele de exploatare a pădurilor sînt strîns corelate cu nevoile de protecție a vînatului; ceea ce face ca pădurea și vînatul să ducă împreună o casă bună!

O situație asemănătoare există și în ceea ce privește pescuitul sportiv; astfel, apele de munte se află în fondul forestier, în directa întreținere, populare și supraveghere a silviculturii; rîurile de șes, lacurile și bălțile sînt pe teritoriul agricol. Indiferent însă de deținători, această situație obligă pescarii sportivi la aceeași strînsă colaborare între cele două mari și importante sectoare de activitate, cu adînci implicații în viața economică și socială a țării noastre.

*

O problemă majoră, de a cărei tot mai bună rezolvare ne preocupăm, este ocrotirea faunei, încadrîndu-ne astfel total în larga preocupare de ocrotire a naturii, extinsă în zilele noastre grație măsurilor luate de către conducerea partidului.

Noi, vînătorii și pescarii sportivi, sîntem o categorie de oameni îndrăgostiți de natură. Marile noastre pasiuni ni le îndeplinim în mijlocul naturii, folosindu-ne de elementele ei. Mai mult: sîntem cei care, în zilele de odihnă, ne aflăm tot pe teren, fascinați de viața care se desfășoară în jurul nostru, după legile ei firești, ajutată însă tot mai mult prin măsuri bine gîndite, oportune.

Înaintarea tumultuoasă a civilizației, avîntul tehnic al secolului — în special prin industrializare și chimizare — pot avea efecte nedorite asupra naturii, dacă scopului urmărit nu i se alătură o atenție deosebită pentru protejarea mediului înconjurător. Poluarea, sub toate aspectele, poate produce dereglări și pagube ireparabile prin dispariția unor specii. Astăzi știm că stress-ul nu privește numai omul, ci și toate celelalte elemente vii din natură.

Desigur, țara noastră se bucură de condiții sociale și geografice pe care alte țări nu le au. Legi bine gîndite apără omul și mediul înconjurător ; fauna cinegetică de la noi se dezvoltă în condiții perfect naturale, armonioase ; populările și recolonizările refac efectivele sau le readuc în locuri din care au dispărut. Pentru menținerea acestei stări de lucruri și pentru continua dezvoltare se impune însă o atenție permanentă, calificată, pentru prevenirea și combaterea abuzurilor, greșelilor, semnalarea lor în timp util putînd preveni pagube considerabile, urmări nefaste.

Vînătorii și pescarii sportivi sînt cei dintîi care pot face aceasta. Și, bineînțeles, începînd cu noi înșine, trebuie să fim primii în respectarea legilor care apără fauna, promovînd o disciplină de fier în realizarea tuturor acțiunilor noastre. De aceasta este legată direct prevenirea și combaterea braconajului, atît de dăunător dezvoltării normale a faunei cinegetice și piscicole.

Concomitent, putem și trebuie să desfășurăm o largă acțiune de ocrotire a vînatului, prin ajutorarea acestuia cu hrană suplimentară în perioadele grele, prin combaterea excesului de dăunători, ca și prin participarea la lucrările ce se execută pe bălți în iernile geroase. La fel de importantă este și exercitarea unei continue și calificate propagande pentru cunoașterea naturii, învățîndu-i pe cei apropiați nouă să iubească natura și să o ocrotească.

•

DESCHIDERE SPRE VIITOR

Anul internațional pentru ocrotirea naturii s-a încheiat. Manifestările culturale și educative desfășurate în această perioadă au fost o „deschidere spre viitor", arătîndu-ni-se căile de urmat, pentru a trăi sănătoși, într-o natură curată și liberă, al cărei echilibru să fie cît mai perfect. Este de datoria tuturor să se preocupe de rezolvarea problemelor care pun la încercare anumite componente ale naturii. Cu atît mai mult, vînătorii și pescarii sportivi trebuie să se afle în primele rînduri ale acestui uriaș detașament al ocrotitorilor.

Partidul și statul nostru ne-a încredințat gospodărirea acestui bun important național, care este vînatul. Să ne arătăm la înălțimea cinstei care ni s-a făcut. Hotărîrile luate la cea de a IV-a Conferință a A.G.V.P.S. reprezintă un plan de acțiune demn de cei care le-au propus și le-au luat. Realizîndu-le și depășindu-le, vom răspunde cum se cuvine încrederii care ni s-a acordat, spre binele nostru, al tuturor, al celor de azi și de mîine.

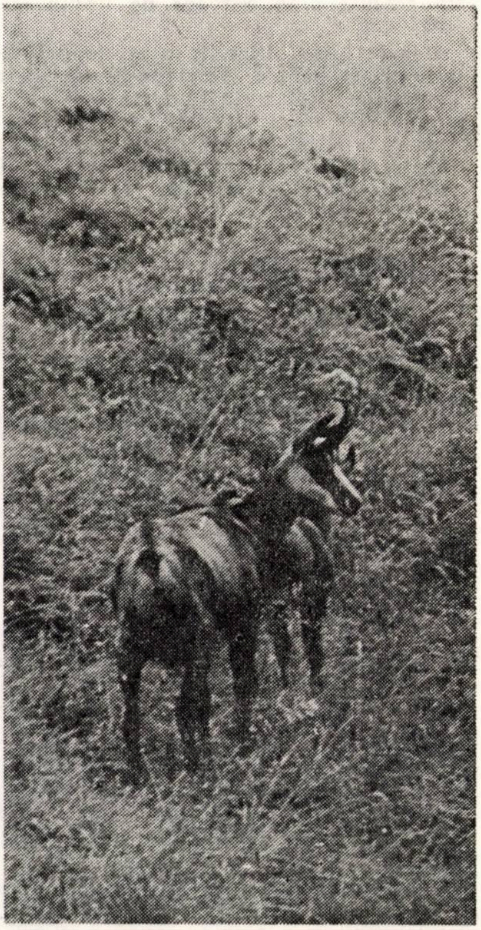

Pe Podragu *Foto* Peter Weber

populări, repopulări, aclimatizări

PRINTRE ACŢIUNILE CINEGETICE deosebite din ţara noastră din ultimele trei decenii se înscrie şi aceea privind popularea şi, respectiv, repopularea cu vînat a unor fonduri de vînătoare secătuite, datorită îndeosebi vicisitudinilor celui de al doilea război mondial, asociate cu braconajul de mari proporţii ; se poate exemplifica cu dispariţia totală a cerbului în munţii Olteniei, în munţii Plopişului — Bihor, în Valea Ierii — judeţul Cluj etc., precum şi a caprei negre din Pietrosul Rodnei — Maramureş, fără să mai amintim de căprior, al cărui efectiv scăzuse pînă aproape de limita critică !

Pentru fosta „Direcţie a economiei vînatului" şi pentru Asociaţia Generală a Vînătorilor, înfiinţată în anul 1948, problema populărilor cu vînat se punea deci pregnant, astfel că în 1949, în pădurea Albele din raza ocolului silvic Ghimpaţi, au fost aduşi 12 iezi de căprioară (de ambele sexe).

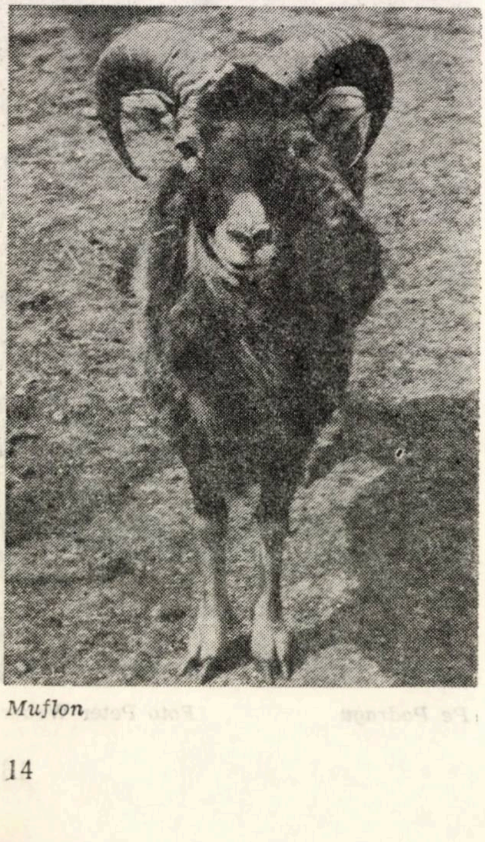

Muflon

În continuare, începînd din 1953, s-a pus accent prioritar pe popularea cervidelor, îndeosebi a căpriorului şi cerbului lopătar, pentru care existau nişe ecologice libere în mai toate judeţele ţării. Au fost crescuţi cu biberonul, îndeosebi de personalul de pază al pădurilor şi vînatului, mii de iezi de căprioară, care la vîrsta de 5—6 luni au luat drumul noilor fonduri de vînătoare ce trebuiau populate sau repopulate. De remarcat că pentru toate populările efectuate s-au întocmit în prealabil studiile respective, înaintate spre aprobare cinducerii fostei Direcţii a economiei vînatului sau la Asociaţia Generală a Vînătorilor şi Pescarilor Sportivi, după caz. Datorită faptului că iezii în cauză erau crescuţi artificial, aceştia erau practic îmblînziţi, fapt pentru care s-au pierdut cca 25% din loturile de repopulare ; totuşi, acţiunile întreprinse au dat în majoritatea cazurilor rezultatele scontate, lucru dovedit în primul rînd de efectivul impresionant de căprioare ce se întîlnesc azi la tot pasul, în special în zona de cîmpie şi coline joase, pe mai toate fondurile de vînătoare. Astfel, dacă încercăm să facem o comparaţie, faţă de numai cinci mii exemplare căprioare de ambele sexe evaluate în 1949, acum, după trecerea a trei decenii, în prmăvara 1979 au fost evaluate 296 mii, iar recolta anuală, executată în mod selectiv la ambele sexe, nu depăşeşte 12%, urmărindu-se cu atenţie îndeosebi proporţionarea sexelor, care trebuie să fie cît mai apropiată de 1 : 1.

CERBUL LOPĂTAR (Dama dama L) a fost cea de a doua specie de cervide aflată în atenţie, cu care s-a populat o serie de păduri situate în majoritatea judeţelor ţării. Din lipsa unor reproducători de primă calitate „din liber", materialul biologic a fost capturat în parcul de vînătoare Şarlota, situat pe fondul G.V.S. Timiş, material care în cea mai mare parte a fost de slabă calitate, astfel că au trebuit să treacă cca două decenii pentru ca descendenţii acestei specii de vînat să dea trofee medaliabile.

Remarcăm astfel faptul că numai în pădurea Reşca din judeţul Olt, în care primele populări s-au făcut în anul 1955 cu 35 lopătari aduşi din parcul Şarlota, efectivul a sporit aşa de mult încît acum se extrag anual cîteva sute de exemplare de ambele sexe, efectivul fiind în creştere.

CERBUL COMUN (Cervus elaphus). Și efectivul cerbului comun (carpatin) se diminuase foarte mult, încît au fost necesare măsuri drastice de ocrotire și pază pentru ca atît efectivul, cît și sporul anual să nu fie afectate. Totuși, datorită numărului mare de răpitoare și în special al lupilor, efectivele au sporit destul de lent, iar în fondurile secătuite din Gorj, Bihor, Caraș-Severin, Cluj etc. au fost necesare populări masive, cu viței de ambele sexe, colectați cu mare atenție din zonele cele mai reprezentative: Cașin și Căiuți — județul Bacău, Gurghiu — județul Mureș, Făina — județul Maramureș, Borsec — județul Harghita, Oașa—Sebeș — județul Alba, din județele Suceava și Vrancea, vițeii care au fost crescuți cu toată atenția de personalul silvic și al A.G.V.P.S. pînă la expedierea lor la pădurile de populat, unde au fost ținuți peste iarnă în țarcuri de acomodare, fiind eliberați definitiv în primăvară. Procedîndu-se astfel și în special datorită ocrotirii deosebite a efectivelor de cerbi existente, la evaluarea din primăvara 1979 se constată existența a cca 40 mii cerbi comuni de ambele sexe, cu un excedent de femele, astfel că o selecție competentă este binevenită pentru proporționarea sexelor și asigurarea piramidei vîrstelor, condiție esențială în dezvoltarea cervidelor și îndeosebi a cerbului carpatin.

CAPRA NEAGRĂ (Rupicapra rupicapra). Popularea „antilopei Carpaților" s-a experimentat încă din 1964 cu iezi crescuți artificial, însă acțiunea nu a dat rezultatele scontate, astfel că s-a trecut la prinderea caprelor negre adulte cu plase de relon, pentru popularea fondurilor de vînătoare Pietrosul Rodnei din Maramureș, apoi a fondurilor: Cheile Bicazului — Muntele Ceahlău, Muntele Siriul din județul Buzău, muntele Ciucaș din Prahova, fiind în curs popularea muntelui Cozia din județul Vîlcea, iar în viitorul apropiat, Munții Călimani din județul Mureș, Munții Vrancei etc.

MISTREȚUL (Sus scrofa L) Primele populări cu mistreți maturi au fost efectuate în anul 1958, pe G.V.S. în nordul Dobrogei, la Ocolul Silvic Niculițel, unde această specie de vînat fusese exterminată complet în întreaga zonă păduroasă. Acum, după trecerea a două decenii, se constată o înmulțire explozivă a mistreților din raza ocoalelor silvice Ciucurova, Cerna, Babadag, Niculițel și Casimcea.

În ultimii ani s-a experimentat, cu bune rezultate, popularea cu mistreți a parcului Valea Lungă din Hunedoara și recent s-au introdus cca 400 exemplare mistreți de ambele sexe în pădurea împrejmuită Bolovani din județul Dîmbovița, care constituie fond de interes național, cu destinație specială.

URSUL (Ursus arctos L). Popularea ursului a început în anul 1960, pe Valea Ierii din județul Cluj, cu douăzeci pui crescuți artificial, care au fost parcați apoi într-un padoc și îngrijiți pînă în anul următor, cînd li s-a dat drumul, răspîndindu-se în întreaga zonă, care acum este populată cu această importantă specie de vînat.

În anii din urmă au fost, de asemenea, crescuți anual 40—50 pui de urși, care apoi au fost lansați din elicopter în munții Argeșului, în județele Dîmbovița și Prahova. Deoarece în perioada creșterii organizate în țarcul din ocolul Aninoasa puii se îmblînzesc, la eliberarea în păduri stresul este foarte puternic, astfel că pierderile sînt inevitabile, la acestea contribuind adeseori cîinii ciobănești atunci cînd puii de urs încearcă să se apropie de stîne.

COCOȘUL DE MUNTE (Tetrao urogallus L). Primele șase exemplare de ambele sexe au fost capturate în 1974 cu ajutorul unor prinzătoare confecționate din nuiele, de o echipă de silvicultori bihoreni, condusă de inimosul Iuliu Grama, în cuprinsul ocolului silvic Gurghiu, și lansate pe G.V.S., în raza ocolului silvic

POPULĂRI, REPOPULĂRI

Sudrigiu — județul Bihor. De atunci, în fiecare primăvară se capturează, în condiții foarte dificile, 15—20 exemplare cocoși și găini de munte, cu care se populează fonduri de vînătoare, ale căror păduri au condiții pentru dezvoltarea acestui vînat, în județul Bihor, Alba și Cluj. Remarcăm faptul că în mai toate zonele muntoase există biotopi favorabili dezvoltării acestei splendide specii de vînat ce urmează a fi populată în primul rînd în județele : Maramureș, Buzău, Vrancea etc., în codrii de rășinoase cu exemplare de scoruș, ale cărui fructe sînt apreciate de cocoșul de munte, la fel cu sămînța de brad, afinele negre precum și cele roșii din golul alpin.

IEPURELE (Lepus europaeus Palas). S-a constatat că datorită schimbărilor de biotop, produse în zona de cîmpie din țara noastră, efectivul de iepuri, îndeosebi pe fondurile de vînătoare din vestul țării și din sudul Dobrogei, s-a redus simțitor, la aceasta contribuind în mare măsură și braconajul, precum și pășunatul necontrolat cu nelipsiții cîini însoțitori, fără jujee reglementare.

Pentru ameliorarea situației, în ultimul deceniu s-a întreprins o campanie pentru capturarea cu plase a iepurilor în județele excedentare, prinzîndu-se astfel peste 12 mii exemplare care au fost eliberate pe fondurile secătuite ; rezultatele încep să se arate îndeosebi în județele Arad și Bihor. Remarcăm, însă, că pînă cînd agricultura nu va renunța la D.D.T. și alte preparate pe bază de arsen în combaterea dăunătorilor cerealieri, pierderile în efectivul vînatului vor continua în ritm tot mai accelerat.

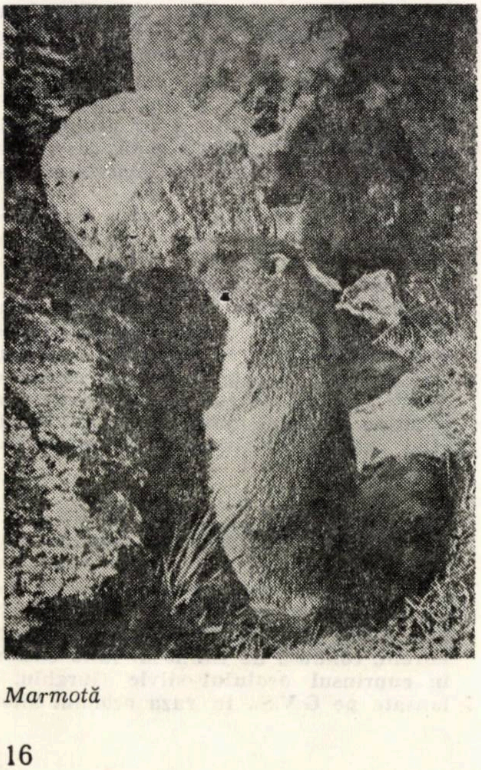

Marmotă

LAPINUL sau iepurele de vizuină (Oryctalagus cuniculus L) a fost populat în 1940 în pădurea Cornești, de unde s-a extins apoi în pădurea Aroneanu (județul Iași). Din nucleul aflat la Cornești, s-au prins în ultimii ani cîte 50—60 lapini anual, care au fost populați experimental în unele păduri degradate din județele : Alba, Covasna, Cluj, Dolj, Mureș, Cele mai bune rezultate s-au obținut pe G.V.S., în pădurea Dărbanț, județul Alba, de unde s-au putut prinde Prahova, Buzău, Sibiu, Vîlcea și Maracîteva exemplare în scopul populării în alte județe. Prin popularea lapinului în zona colinară se urmărește ocuparea unor nișe ecologice libere, care în viitor vor da satisfacție vînătorilor dintr-o zonă lipsită de alte specii de vînat nerăpitor.

FAZANUL (Phasianus colchicus L). În ultimele decenii, fazanul s-a bucurat de o atenție deosebită, poate și datorită scăderii tot mai accentuate a efectivului de iepuri. De aceea, s-au construit fazanerii de tip industrial, din care s-au lansat anual, pentru populare, cîte 300 mii fazani de către unitățile A.G.V.P.S. și ocoalele silvice. Deși s-au obținut unele rezultate pozitive, îndeosebi pe fondurile de vînătoare de interes deosebit, totuși în această privință mai este foarte mult de făcut și în primul rînd trebuie interzis complet pășunatul vitelor în pădurile populate cu fazani, dacă dorim ca fazanul să devină un vînat la dispoziția majorității vînătorilor.

Nu putem încheia fără să arătăm că în ultimele două decenii au fost aclimatizate în țara noastră următoarele specii de vînat : muflonul — în pădurile Băneasa și Adamclisi din județul Constanța, de unde a fost extins și la Olănești, în județul Vîlcea și în Argeș ; marmota, importată din Franța și Austria, cu care s-au populat fondurile de vînătoare din căldarea alpină a Arpășelului — Făgăraș, apoi Pietrosul Rodnei din Maramureș și zona lacului Gemenele din parcul Retezat, fiind create condiții și pentru popularea caprei de stîncă (Capra ibex L) în nișele libere din zona alpină superioară caprei negre.

Ing. Ioan BARBU

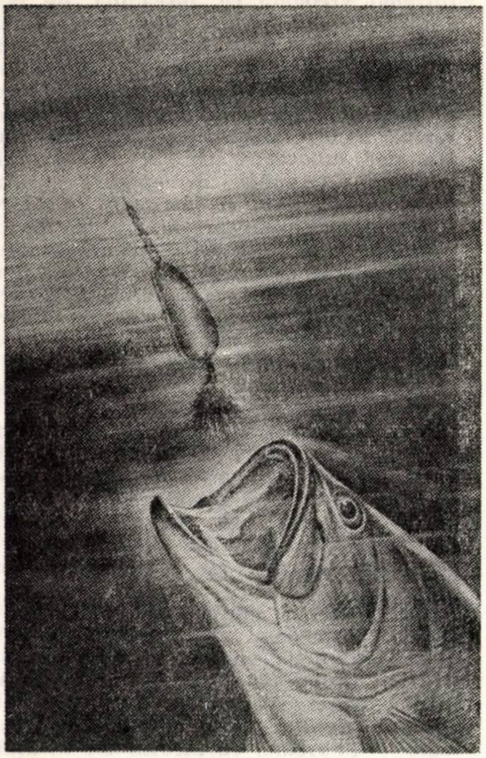

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ ȘI PESCUITUL SPORTIV

PESCUITUL ÎN SINE PARE A CUnoaște o dezvoltare paralelă evoluției istoriei omenirii. Alături de vînătoare, pescuitul a fost una dintre îndeletnicirile de bază ale omului primitiv. Mii și mii de ani au trebuit să treacă, pentru ca din aceste îndeletniciri care asigurau hrana zilnică a omului să ajungem la vînătoarea și pescuitul sportiv de azi. Și nici o ramură sportivă din zilele noastre nu a beneficiat, mai mult decît pescuitul sportiv, de cuceririle științei și tehnicii moderne.

Tehnica, tehnologia și întreaga paletă de materiale noi, începînd cu industria (de vîrf) a fibrelor sintetice, a materialelor plastice, a oțelurilor de calitate și pînă la mecanica fină — iar mai recent electronica — toate au găsit aplicare în utilajul pescarului sportiv.

Cum se poate explica oare această adevărată revoluție privind metodele, sistemele și felul de practicare a sportului cu undița ?

Răspunsul nu poate fi decît unul : numărul tot mai mare al pescarilor sportivi de pe glob, diversitatea ocupațiilor și preocupărilor acestor oameni, care în dorința lor de a-și folosi timpul liber la malul apei, într-un mod cît mai plăcut, au ajuns să caute și să găsească mijloace din ce în ce mai moderne în organizarea recreerii sau odihnei active, cunoscută azi sub denumirea generală de sport.

Metodele de pescuit cu undița au cunoscut, numai în decursul secolului nostru, o adevărată revoluție, odată cu inventarea mulinetei de tip „multiroller" și apoi imediat a aceleia cu „cadru fix". Acum apare o diferențiere în rîndul pescarilor : fixiștii și lansetiștii.

Despre varietatea sistemelor de pescuit sînt de amintit numeroasele brevete și patente (numărul „inovațiilor" și al sistemelor personale nu poate fi apreciat). Toate acestea au condus la formarea unor adevărate industrii, cu zeci de mii de muncitori care produc utilajul necesar milioanelor de pescari sportivi ai lumii.

Să ne gîndim numai la apariția firului de nylon, care azi a eliminat complet sforile de in sau cînepă, la bețele din fibră, care au înlocuit rapid vergile (din bambus, tonkin sau cele „construite"), la mulinetele de toate felurile, mecanisme complicate, azi la îndemîna tuturor, la cîrlige, linguri, agrafe, vîrteje, momeli artificiale de la musca tradițională la gama largă de peștișori, broscuțe, rîme, viermi, viermuși și alte gîngănii din plastic, pentru a termina cu o serie de preparate chimice, fel de fel de momeli artificiale care se aplică din tub direct pe cîrlig.

Să nu uităm, însă, că folosind undița, am creat o îndeletnicire sportivă nouă, care pretinde cunoștințe, iscusință și... sportivitate ! Acestea de fapt au fost, în trecut și azi, condițiile esențiale pentru practicarea adevăratului pescuit sportiv, indiferent de echipamentul ultramodern pe care îl vom folosi.

Mircea TELEGUȚ

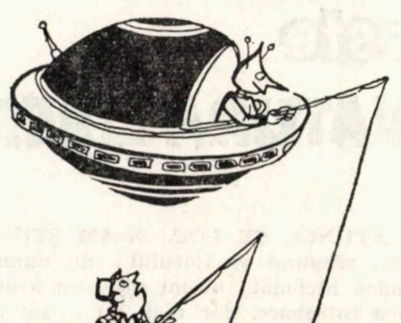

Cît de liberă este NATURA LIBERĂ

ATUNCI, PE LOC, N-AM ȘTIUT CE să-i răspund vînătorului: nu numai fiindcă niciodată nu-mi pusesem o asemenea întrebare, dar nici nu m-am gîndit la conținutul acestei expresii, pe care — mărturisesc — o folosesc adeseori și după cum se va vedea, prea ușor. V-ați întrebat vreodată ce înseamnă de fapt natura liberă? Pentru copii, pentru hoinarii romantici sau turiști pătimași ea este paradisul visat, locul evadărilor din strînsoarea orașelor de beton. Pentru zoologi și botaniști, pentru geologi și mineralogi, natura liberă prezintă cel mai minunat laborator, cîmpul de experimente fără seamăn, de căutări și afirmări, de biruințe și înfrîngeri. Ecologii caută în ea răspunsuri la problemele ce pun în cumpănă însăși existența omului pe Terra, iar profitorii găsesc aici o fîntînă de bunuri inepuizabile. Dar, pentru cei mai mulți dintre noi, natura liberă pare a fi o țară a nimănui, unde poți să faci tot ce vrei și cum vrei, cu alte cuvinte să te simți „liber" în înțelesul nostru simplu, omenesc, adică să nu ții seama de nimeni și nimic, să nu depinzi de nimeni și nimic, să nu-ți pese de nimeni și nimic. Libertatea acesta ni se pare cu atît mai minunată, cu cît ea nu poate fi savurată în societatea noastră fără a afecta pe cei din jur, fapt pentru care, dealtfel, nici nu ne-o putem permite.

O întrebare se impune: în acea natură liberă, ființele sînt atît de libere pe cît ni se pare nouă sau cît ne permitem să fim noi înșine cînd scăpăm din rețeaua legilor scrise și nescrise ale societății umane? Aceste plante și animale care, toate — împreună cu mediul lor alcătuit din sol și aer, din ape, munți si nisipuri — formează ceea ce numim noi natura liberă, pot fi oare, fiecare pentru sine, libere și independente în înțelesul de mai sus?

Răspunsul este: nu! și aparține celor ce cunosc cît de cît complexele relații și dependențe ce leagă atît de strîns ființele vii între ele si cu elemente neînsuflețite ale naturii, încît orice scăpare din acest năvod al vieții este egală cu pedeapsa capitală pentru cel „scăpat". Nu există ființe independente în natură! Viața — fie ea la nivelul unei celule bacteriene sau sub chipul unui stăpîn al văzduhului, ca vulturul — este un fenomen atît de complicat încît nu poate exista izolat. Plantele și animalele sînt supuse unor legi naturale fără clauze de excepție. Orice nesupunere față de aceste legi se plătește cu însăși existența celui răzvrătit, sentință fără recurs.

Nu putem spune că ființele vii sînt conștiente de această situație, căreia, însă, i se supun purtînd în codul lor genetic conștiința legilor naturale. Și tot o lege naturală — selecția — înlătură, prin mii de proceduri diferite, pe cei care au ieșit într-un fel din „drumul drept" al naturii.

NATURA LIBERĂ

Ecologii naturaliști, cei care studiază interdependențele și legitățile ce unesc ființele vii cu mediul lor înconjurător, într-un ansamblu indivizibil numit ecosistem, își dau seama cît de stricte și de neocolit sînt legile naturii.

Singura ființă de pe Terra care crede că poate trece peste ele este Omul. Dar atunci cînd trece, cînd nu le mai ia în seamă — fie că nu le cunoaște, fie că nu-i pasă de ele — distruge definitiv natura din jurul său și este obligat, mai devreme sau mai tîrziu, să plătească această nepăsare.

Prețul poate să ni se pară uneori neînsemnat: dispariția unei specii de viețuitoare de pe Pămînt. Alteori plătim cu mari suprafețe de teren transformate în deșerturi, cu soluri fertile sărăturate, cu apă ce dispare sau nu mai poate fi folosită nici măcar pentru a spăla pavajul. Nenorocirea cea mai mare este, însă, că din ce în ce mai des plătim cu sănătatea noastră, cu sănătatea copiilor noștri și o amanetăm deja și pe cea a gererațiilor viitoare.

Sîntem ca acel hoț care, prin procedeuri iscusite, bine chibzuite, „științifice", înșeală ani la rînd pe cei din jurul său, îi jefuiește pe nesimțite și adună comori, rămînînd un om respectat pînă în ziua cînd — descoperit — pierde într-o clipă totul: comorile, respectul, prietenii, familia, libertatea. Și abia atunci, rămas singur cu pustiul în juru-i, începe să se-ntrebe de ce și cum a putut face ceea ce a făcut.

Așa și noi, oamenii, ne întrebăm — multe! — în fața alunecărilor de teren distrugătoare, acolo unde am ras pădurea de pe munți; în fața sărăturilor sterpe — acolo unde am făcut irigări nechibzuite; în fața unor insecte supărătoare pe care noi înșine le-am obișnuit cu tot felul de otrăvuri, devenind astăzi de nebiruit în fața copiilor ce se nasc schilozi fiindcă le-am otrăvit mamele cu medicamente insuficient verificate sau — orbiți de îngîmfare — am dezlănțuit forțele atomului...

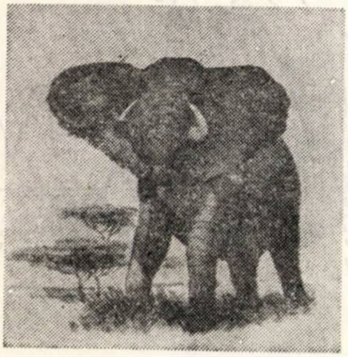

Nu, natură liberă în sensul strict al cuvîntului nu există! Și nici noi, oamenii, nu sîntem liberi să ne comportăm după voia noastră în această Natură pe care o socotim învinsă, crezînd — o bună parte dintre noi — că omul este stăpînul naturii.

Trăim cu toții, de la cel mai infim organism pînă la cel mai puternic om, într-un ansamblu indivizibil, căruia noi oamenii i-am dat un nume: biosfera, învelișul viu al planetei. Biosfera, sistemul de aerisire, de alimentare, de canalizare al uriașei nave cosmice Terra, lansată într-o călătorie fără sfîrșit, cu miliarde de pasageri la bord... Care cosmonaut își poate permite distrugerea instalației de recondiționare a aerului de pe navă? Oamenii o fac — tăind nerațional pădurile. Care cosmonaut își poate permite să distrugă sistemul de alimentare cu apă curată? Noi o facem, poluînd fără discernămînt rîuri și rîulețe, desecînd bălți și mlaștini, risipind apa în toate felurile. Care cosmonaut își aruncă mobilierul,

NATURA LIBERĂ

mijloacele de trai, hrana în neant? Noi o facem: speciile dispărute din vina noastră de pe Terra sînt pe veci pierdute, iar mobilierul nostru — mediul înconjurător — suferă o continuă degradare. O facem, intitulîndu-ne Homo sapiens, **adică** Omul înțelept! **Halal înțelepciune, de sinucigași inconștienți...**

Engels ne avertiza, încă din secolul trecut: „Să nu ne fălim prea mult cu victoriile noastre asupra naturii. Pentru fiecare victorie de acest fel, ea se răzbună pe noi. E drept că fiecare victorie are, în primul rînd, urmările pe care le-am scontat, însă în al doilea și al treilea rînd, ea are efecte cu totul diferite, neprevăzute, care le anulează foarte frecvent pe cele dintîi".

Și iată cum în urma examinării expresiei natură liberă **ajung să-mi promit mie însămi să nu mai folosesc această noțiune. Nu există natură liberă. Nici un firicel de iarbă nu este liber să crească independent de tot ce-l înconjoară. Vrabia și vulturul, șoarecele și ursul, viermele și omul — toți sîntem doar niște verigi din nesfîrșitul lanț al Vieții.**

Sîntem cu toții prinși în uriașa rețea de condiționări, interdependente și legități care, toate împreună, au dat materiei minunata calitate a vieții. Orice încălcare a oricăreia dintre acestea duce la pierderea, mai curînd sau mai tîrziu a calității înseși, iar aceasta fie că vrem și putem, fie că nu vrem sau nu putem înțelege acest adevăr.

Dr. Maria PASPALEVA

PEȘTI

ORIZONTAL: 1) Niște zvîrlugi... 2)... și niște pești de apă dulce, cu corpul aproape clindric — „Solzii" peștelui pané. 3) Pescuit pentru a fi fiert — Un fel de săbioare. 4) Lin — Ton. 5) Moacă — Ton (categ. II). 6) Din nou — A prinde ceva! 7) Ton... teuton — Răpitori — Moșul cu... somnul. 8) Plasă din... argou — Mersul peștelui. 9) Zvîrlugi. 10) Ciprinid cu solzi verzi-cenușii — Un vapor dus de vînt! 11) Prind ușor tonul — Nume... în talian!

VERTICAL: 1) Specialitate de Dunăre sau de Marea Neagră — Un munte! 2) Prinde pește — Peștișori țepoși. 3) Barca, plasa și celelalte, în filmul „Bătrînul și marea" — Două în temă! 4) Lin tăiat! — Nu-i bună la mreană! — Pește foarte cunoscut... 5)... și o specialitate (cu icre negre) — Frînghie de care se prind cîrligele carmacelor. 6) Frate cu păstrăvul. 7) Lansat — Pești de baltă, cu solzi mărunți. 8) Nade artficiale — Un fel de năluci... la modă. 9) À la grecque! — Codița lipanului sau a pălămidei. 10) Pește mic, argintiu — Răpitoare. 11) Locuri bune pentru umplut plasele — Vintir de plasă, cu trei cercuri de lemn.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 ●	11
2					●					
3			●							
4					●					
5						●		●		
6	●				●					●
7			●				●			
8				●						
9 ●		●							●	
10						●				
11							●			

Nelu CARAIMAN

Dicționar: IOT, UI.

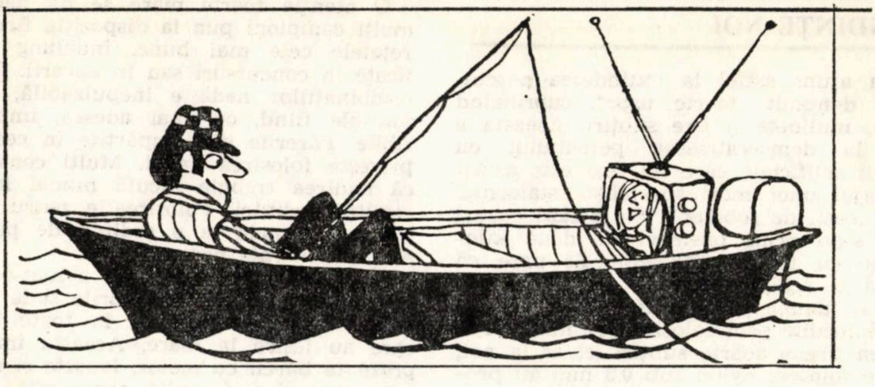

Tendințe noi în pescuitul sportiv

COMPARÎND ACTUALELE CATAloage ale firmelor internaționale producătoare de scule de pescuit, revistele și magazinele de specialitate de azi, precum și unele date statistice recente cu cele de acum cîțiva ani, se pot trage concluzii interesante cu privire la evoluția concepției de construcție a sculelor de pescuit. Credem că noile orientări sînt dictate de cîțiva factori printre care :

- extinderea pescuitului sportiv și popularitatea lui crescîndă, ceea ce constituie un factor de progres tehnic ;
- cerința participanților la competițiile de pescuit sportiv de a avea scule și accesorii cît mai ușoare, mai rezistente și mai competitive ;
- dorința pescarului „de rînd" de a avea scule și accesorii la nivelul celor folosite în competiții.

Aceste orientări își găsesc similitudinea și în alte industrii sportive, cum ar fi fotografia și automobilul și el ține de tendința cumpărătorului să imite campionii tinzînd spre performanță. Un prim rezultat e faptul că, în fiecare an, producătorii de scule de pescuit și accesorii fabrică noi lansete și vergi, noi mulinete, noi linguri și momeli artificiale produse savante pentru nădit, fire de nylon superrezistente etc.

Trebuie să menționăm că inovații revoluționare nu s-au făcut, cu excepția doar a lansetelor construite din materiale plastice armate cu fibre de carbon, iar mai recent cu bor, mai rezistente și mai ușoare ca fibrele de sticlă, față de care au rezistența cu circa 30% mai mare, ca și... prețul care reprezintă contravaloarea a 6—10 mulinete !

Folosirea materialului de construcție foarte ușor și rezistent a făcut posibilă confecționarea de vergi ușoare, care se fabrică în lungime pînă la 12 metri.

*

Nălucile s-au diversificat și ele mult, pe cîteva direcții :

- unele linguri oscilante au două mici aripioare laterale cu unghi decalat, care pe lîngă mișcarea oscilantă imprimă și o ușoară rotire, ceea ce schimbă continuu evoluția lingurii ;
- la fabricarea peștișorilor artificiali sînt utilizate exclusiv materialele plastice ;
- sînt folosite toate procedeele de vopsire, eloxare și chiar acoperirea longitudinală cu benzi de material plastic reflectorizant. S-a ajuns astfel ca de la vechile nuanțe : galben (alamă), roșu (aramă), alb (nichelat, argintat), o lingură să fie prezentată în 10—16 nuanțe, indiferent de greutate ;
- s-au creat linguri rotative cu 12 palete colorate diferit, care se schimbă extrem de ușor.

*

Mărirea considerabilă a rezistenței unor tipuri de fire creează noi posibilități pentru utilizarea de fire mult mai subțiri la pescuitul cu lanseta sau staționar.

Aceasta prezintă două avantaje : firul este aproape invizibil în apă și în același timp aruncarea departe a unor momeli ușoare.

TENDINŢE NOI

S-a ajuns astfel la extinderea pescuitului denumit „foarte uşor“, cuprinzînd vergi, mulinete şi fire subţiri. Aceasta a dus la democratizarea pescuitului cu musca artificială care nu mai este astăzi apanajul unor mari specialişti statornici încă „cozii de şobolan“. Se citează cazuri cînd s-au prins păstrăvi de două kilograme cu fir de 0,16 mm. Se pare că există o achiziţie masivă de muşte uscate în dauna celor scufundate, care au fost înlocuite prin folosirea de nimfe. Folosirea firelor foarte subţiri (chiar la noi, cei ce folosesc nylon sub 0,3 mm au probleme cu inelele) necesită inele cromate dur sau cu oxizi de aluminiu, de cea mai bună calitate şi posibilitatea de a le înlocui uşor, la primul semn de tăiere. Multe fire, extrem de rezistente, devin inutilizabile la cea mai mică rosătură. Şi aici se merge la extreme. Astfel, în Anglia, mulţi pescari folosesc firul de pe tambur doar... o şedinţă de pescuit, după care îl aruncă, de teama unui defect cît de mic care i-ar putea face să piardă o piesă capitală.

S-a dezvoltat tehnica folosirii „gigeilor“ şi a altor monturi în tandem, pentru răpitori.

*

Folosirea firelor foarte subţiri s-a extins şi în pescuitul staţionar, unde obletele se prinde curent cu fir de 0,06 mm iar pentru babuşcă, caras, ciortan şi chiar crap pînă la 1,6 kg se folosesc curent fire de 0,12—0 14 mm. Concomitent se utilizează tot mai mult cîrligele mici, unele adaptate special unor momeli, de exemplu acele duble pentru prinsul libelului care nu este înţepată, ci prinsă elastic între cele două cîrlige.

O atenţie foarte mare se dă nădirii ; mulţi campioni pun la dispoziţia firmelor reţetele cele mai bune, îndelung verificate în concursuri sau în acvarii. Gama combinaţiilor nadă e inepuizabilă, noile formule fiind, cel mai adesea, imprevizibile. Părerile sînt împărţite în ceea ce priveşte folosirea nadei. Mulţi consideră că nădirea trebuie făcută numai la începutul şedinţei. Folosirea a patru kilograme de nadă la o şedinţă de pescuit este considerată normală.

O dezvoltare foarte mare a luat-o pescuitul marin de toate genurile şi la toate speciile, inclusiv rechini, în toate ţările care au ieşire la mare. Aceasta implică prezenţa bărcii cu motor, lansete şi mulinete puternice şi multă experienţă, folosindu-se mai ales pescuitul la trenă, cu linguri şi peştişori adaptaţi acestui sport pasionant.

În ceea ce priveşte cantitatea de peşte permis a fi pescuit, există diverse reglementări. În unele fonduri se practică procedeul de a se pune la dispoziţia pescarului un juvelnic imens, care se ţine legat de barcă. La terminarea şedinţei de pescuit, pescarul are voie să-şi oprească piesa cea mai mare, dar este obligat să elibereze tot restul peştelui prins. În alte părţi sînt eliberaţi toţi peştii, fie pe măsură ce sînt prinşi, fie la sfîrşitul partidei de pescuit.

O tendinţă stringentă o constituie lupta contra poluării de orice natură, care, odată cu industrializarea, tinde să degradeze apele şi în unele cazuri ajunge să periclitezе însăşi apa potabilă. Legislaţii din ce în ce mai severe se extind în toate ţările şi severitatea lor creşte. În unele locuri s-au obţinut deja rezultate bune, dar cu preţul unor sacrificii mari care... compensează nepăsarea anterioară.

Nicolae CRASNARU

ȘTIRI MĂRUNTE

din ECONOMUL, adaos la FOAIA POPORULUI (1893—1895)

● Singurul ținut unde se află în Europa maimuțe sălbatice, este stînca uriașă de la Gibraltar în Spania de miază-zi. După știrile din urmă, stînca amintită adăpostește în timpul de față 38 de maimuțe. În lipsă totală de apă, ele sînt nevoite a-și astîmpăra setea cu rouă și cu fructe. Aceste maimuțe sînt ocrotite cu deosebită îngrijire.

● În cursul anului 1891, în Bosnia, așa spun gazetele, s-au încuviințat recompense (taglii) pentru uciderea a 39 urși, 50 lupi bătrîni și 31 lupi tineri. După cum vedem, Bosnia a fost și este astăzi destul de bogată în fiară mari sălbatice.

● Într-una din serile lunii trecute, la Kervignan în Francia, moșierul Iosif Pissard a fost greu rănit, cînd să intre în grajd, de un mistreț (porc sălbatic) uriaș, care se adăpostise în grajd. Atunci fu în sat o răscoală obștească : primarul (judele, chinezul), notarul și pîrgarul (polițistul), alergară înarmați pînă în dinți. Au fost însă nevoiți să lupte în toată regula ; căci mistrețul scotea niște grohăituri grozave și nu era cine să cuteze a-l lovi în față. Peste 10 gloanțe de pușcă și de revolver au fost trase, dar fără să se poată răni fiara. În sfîrșit primarul trase un glonț, care culcă mistrețul la pămînt. L-au crezut mort, dar în clipa în care se apropiară de dînsul, se strecură prin mulțime și o tuli peste cîmpuri. Se puseră în urmărirea lui cu toții, trăgîndu-se focuri după focuri după mistrețul atît de îndrăzneț, dar acesta parcă era vrăjit, căci nici un glonț nu-l atingea. Această fiară ar fi scăpat cu viață dacă nu-i ieșea dinainte un pădurar, care-i dădu o puternică lovitură de cuțit și-i sfîrși astfel viața.

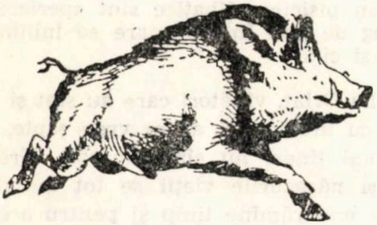

● Se scrie din Stuttgart în Germania : Marți, la 7 noiembrie, după amiază la orele 2, elefantul Peter va fi împușcat. Intrarea în grădină pentru a lua parte la această execuție va costa 3 mărci (1 marcă = vreo 60 cruceri). Produsul intrării va servi pentru cumpărarea unui nou elefant.

● Cît de bogată este Rusia în feare sălbatice se vede din faptul că într-un singur guvernămînt au fost sfîșiate mai ales de lupi în anul 1891 și anume : 705 cai, 1 058 vite mari, 5 334 vite mărunte, laolaltă 7 097 capete.

● Din Seghedin ne scrie vînătorul C. Lakatos că a împușcat un vultur în greutate de peste 15 kilograme și măsurînd cu aripile deschise 8,5 urme. Capul vulturului e galben, iar trupul negru.

● La 15 Noiembrie 1893, așa spune un ziar din Bosnia, cutare vînător a culcat la pămînt dintr-o pușcătură, o ursoaică cu pui cu tot. Ursoaica, care sfîrtecase peste 100 de oi, a cîntărit 216 kg iar puiul ei 70 kilograme.

ŞTIRI MĂRUNTE

- Nu este încă anul (1893 — n.n.), de cînd s-a înfiinţat şi societatea (frăţia) vînătorilor din Bucureşti şi a dat roade bune. Ea numără peste 200 de membri şi a închiriat pe 10 ani vînatul de pe 10 domenii (moşii mari) ale statului, răspîndite în mai multe ţinuturi. Societatea şi-a pironit deocamdată luarea aminte asupra domeniului de la Comana între Sinaia şi Predeal. În abia două săptămîni măestrul de vînătoare, fostul locotenent austriac A. Krabs, a nimicit prin „srichnină" 21 de lupi, 58 de vulpi, 6 vulturi mari şi vreo 2 800 de cioci (cioare) şi coţofene. Această măsură erau neapărată înainte de a da drumul în pădure la iepurii şi potîrnichile de prăsilă, aduse din Dobrogea şi de aiurea. În România, vînatul e stîrpit nu atîta de vînători cît de animalele sălbatice răpitoare, fiare care nimicindu-se treptat, moşiile şi pădurile în scurt timp se vor împopora cu vînat folositor.

- Animalele stricăcioase din India au pricinuit în cursul anului 1893 moartea a 2 963 persoane. Vînătorii care sînt foarte mulţi în India au micşorat mult numărul tigrilor. În 1893 s-au ucis de către vînători 15 988 animale sălbatice şi 84 789 şerpi, pentru care guvernul Indiei a dat premii în valoare de 117 615 franci.

- În zilele noastre abia dăm de cîte un vînător, doi, într-o comună şi aceştia pe lîngă patima ce o au spre vînatu, stau adesea să se lipsească de armă şi să părăsească vînătoria cu totul. Şi cu tot dreptul, pentru că şinerea puştii trebuie plătită cu dare, locul de vînat e de-a se cîştiga la un preţ mare de arîndă, puşcarea celor mai multe sălbăticiuni se iartă în anumite răstimpuri numai, pedepsele pentru cea mai mică încălcare de lege sînt foarte mari şi peste toate acestea : timpurile sînt grele, necazurile nenumărate, încît puţini, de tot puţini, sînt acei oameni cari pot să se dee vînatului în regulă, fără teamă de a rămîne îndărăt cu treburile economice.

- Învăţatul francez Florent Prevose a cercetat stomacul (rînza) a 16 rîndunele pe care le-a fost prins în timpuri deosebite şi a aflat că ele au stîrpit în tot atîtea zile, nu mai puţin de 7 927 gîngănii (insecte), aşa că pe 1 zi ar veni 495 gîngănii (insecte) de fiecare rîndunea. Vrednic de amintire este faptul că înafară de insectele moarte nu s-au găsit în stomac nici măcar un grăunte de sămînţă, nici urme de poame, struguri sau alte plante.

- Înainte cu doi ani, a murit la Tunbridge în Anglia, o vulpe îmblînzită care trăise în colivie (cuşcă), nu mai puţin de 14,5 ani. Sora ei a orbit dar altcum este voinică !

- Peştele-lance (narvalul) e în stare să găurească coastele (păreţii) unui vapor cuirasat (ferecat) de război, cu grozava lui armă din vîrful botului.

- Multe ouă de păstrăvi rămîn nepodite şi multe altele se prăpădesc, aşa că din 1 000 de ouă nu es decît 3—4 pescuţi. Astfel se explică anevoinţa prăsirii în văile muntoase. Neasemănat mai bine izbuteşte prăsila măiestrită.

- Prin stîrpirea pădurilor, tufişurilor şi pomilor, oamenii au năpăstuit păsările, aşadar pe cei mai buni prieteni ai lor. Ar trebui deci să înceteze a vîna şi de a ucide pe tovarăşii lor subpămînteni care sînt cîrtiţele sau sobolii.

- A vîna pisică sălbatică este primejdios, căci fiind rănită, ea se repede asupra vînătorului şi se apără cu cerbicie, deşi altcum pisicile sălbatice sînt speriecioase şi fug de om. În prinsoare se înblînzesc cînd şi cînd.

- La Orlat, vînători care au stat şi stau faţă cu ursul, mai avem vreo şapte. Din cei mai tineri nu sînt vînători. Greutăţile şi năcazurile vieţii se tot înmulţesc şi nu mai rămîne timp şi pentru această deprindere frumoasă şi folositoare, măcar-că n-ar trebui părăsită chiar şi numai din îndemnul de a ne apăra de fiarele sălbatice.

Pentru conformitate
M.S.

DE VORBĂ DESPRE LIPANI

LEGEA ÎNGĂDUIE PESCUITUL LA lipani din iunie pînă în martie viitor, adică 9 luni ; la păstrăvi, după cum se știe, această îngăduire e împuținată la 4 luni și jumătate, de la 1 mai la 15 septembrie. Deci „9 la 4“ pentru lipan — pentru pescarul muntean, mai bine zis. Din acest enunț legal s-ar putea crede că lipanul este mult mai pescuit decît păstrăvul. Dar nu-i deloc așa. Obișnuit, pescarii prind și lipani în răstimpul de peste vară, cît se îndeletnicesc cu păstrăvii. Cunoaștem destul de mulți „păstrăvari“ — și foarte mulți nu-i cunoaștem — dar nu știm și nici n-am auzit de vreun „lipănar“, de un adevărat pătimaș al acestui pescuit în sine, așteptîndu-i vremea cu aceeași nerăbdare înfrigurată ca a vînătorului de cerbi numărînd zilele pînă la descătușările boncănitului de cerbi. Toamnă tîrzie la cerbi, toamnă și mai tîrzie la lipani. Toamnă tîrzie. Obișnuiții vilegiaturiști au plecat. Au plecat și păstrăvarii. Vor pleca și frunzele moarte, încurcărețe la pescuit, purtate la vale pe firul apei. S-a curățat apa. Și ai rămas singur cu rîul, cu aurul pădurilor și argintul brumei peste iarbă. În septembrie, cerul are — ca niciodată — adîncuri de viorea și gîzele forfotesc încă peste apă. Octombrie și noiembrie au aburit cerul ; plutesc uneori, dimineața, pînza de ceață peste ape, și neguri se alungesc și se rup printre ramuri golașe. Rar, un țiuit subțire de pasăre mică te face să ridici ochii spre un vîrf de lăstar rășchiat fin peste un nor, ori grav, un troncănit de cerb plutind peste pădurea neagră. Stingher, parcă beat, trece, în zbor rupt, săltat, amețit, un fluture albastru rătăcit prin toamnă. Ești minunat de singur, într-o lume subțiată, limpezită, dezghiocată parcă din învelișurile verzi, exuberante și puternice ale verii, ca un rod delicat ce nu suferă pofte brutale. Rîul își cîntă alături chemarea cea veche în foșnet de mătăsuri ghemuite, albastre și verzi, cusute cu argint. Toamnă tîrzie. E vremea lipanilor.

Unde sînt „lipănarii“ ? E toamnă tîrzie : nu prea mai pornesc pescarii către munte. Și încă mai puțin iarna. Căci lipanul prilejuiește și această rară plăcere „muscarului“ : să-și prelungească în plină iarnă, printre nămeți și ghețuri, acea neasemuită bucurie de a-și mai mînui cu dibăcie minunatele lui musculițe. Ceea ce, hotărît, este cu totul altceva decît grosolanele activități ale „copcănarilor“ sedentari de la șes.

Dar, poate, nici nu mai sînt lipani destui ca să îndreptățească astfel de îndepărtate plecări, numai peste ei ? Încă din 1952, în Tratat de ihtiologie, S. Cărăușu spune despre lipan că este pește „foarte rar“. Și nu se poate îndoi nimeni de această afirmație a unui specialist. Lipanul un pește „foarte rar“... Un vechi lipănar poate rămîne visător... Desigur, specialiștii vor fi dibuit și pricinile acestei schimbări, căci ne amintim de un timp cînd lipanul era chiar privit cam pieziș de unii păstrăvari, sub greua învinuire că prea se îndeasă în locul păstrăvului, căruia îi distrugea și icrele în vremea boiștei. Noi n-am constatat niciodată că lipanii urmează păstrăvii spre altitudinile superioare și în sus pe micii afluenți, către izvoare, unde se îndreaptă păstrăvii pentru depunerea icrelor, și aceasta în lunile de iarnă cînd păstrăvii se reproduc și cînd lipanii și-au luat, oarecum, „cartierele de iarnă“. Se poate ca această chestiune să prezinte aspecte felurite după regiuni ; dar de aci, a generaliza, cum voiau unii, că lipanul e „stricător“ păstrăvului, ni s-a părut întotdeauna foarte improbabil. Dar, iată că lipanul a devenit, el, „foarte rar“. Dacă se cercetează situația de azi reiese că, în adevăr, însuși arealul actual al lipanului s-a restrîns mult, chiar față de cel de acum 20 de ani ; apoi este sigur că în unele ape lipanul tinde să dispară ca urmare a invaziei peștilor albi, inclusiv masiva și mișunătoarea gloată a scobarilor, suind, în chiar epoca de boiște a lipanului, pînă departe în apele de munte, chiar pînă în zona păstrăvului ; în sfîrșit, în alte ape lipanul a dispărut complet ca urmare a intervenției omului în scopurile sale utilitare. După Decei (1976) mai avea încă 62 ape cu lipani. După dr. G. D. Vasiliu (1977) în unele ape lipanul este încă bine reprezentat, situația nu e chiar alarmantă, mai sînt rîuri cu densități bune.

Așadar, se mai poate sui toamna la munte pentru lipani. Alături de obligația celor chemați de a lua măsurile competente, în multiple domenii, pentru menținerea lipanului în fauna țării.

DE VORBĂ DESPRE LIPANI

Socotim că ar fi, fără îndoială, lucru nepotrivit să ne apucăm să prezentăm lipanul pescarilor care de atîtea și atîtea ori au călcat muntele și i-au bătut apele curate ce adăpostesc și „floarea peștilor", cum îi spunea un bătrîn cărturar încă acum vreo 600 ani. Cine nu-l știe? Cine n-a citit cel puțin ce s-a scris? Cine nu s-a bucurat de făptura sa de argint și de pescuitul foarte fin ce prilejuiește? Cine nu l-a binecuvîntat și în farfurie, dacă va fi știut să-i dea grijiturile cele de cuviință și dacă n-a uitat că lipanul se mănîncă „la vîrful undiței": cei prinși dimineața la masa de prînz, cei prinși după prînz la cina de seară; așa să se știe. Iar cel ce din încăpățînare ori vinovată neștiință se va încumeta să păstreze lipanii pînă a doua zi, cu îndreptățire va vedea căzînd asupra-i disprețul, ocara și marea mînie a celor care cu nerăbdare așteptau cinstită desfătare a gurii.

Lipanul nu prea e pește pentru începători. Dar fiind lipanul pește foarte năzdrăvan, iată, singur el, poate da prilej chiar celui mai începător dintre începători, să intre deodată, și cu competență, în mijlocul unei controverse încinsă între pescari și autori celebri. Pentru aceasta nu-i trebuie pescarului decît nas subțire. Da, repetăm, nas subțire. Se exclud deci de la sine cei cu guturai. Iată cum și de ce. Încă din timpuri foarte vechi, cu însemnări scrise de acum aproape 2000 ani, s a băgat de seamă că lipanul are „un miros de cimbru". De unde și numele ce i-a rămas în știință: Thymallus, care înseamnă cimbru pe latinește. Dar să amintim că nici țăranului nostru, atît de observator în toate, nu i-a scăpat această caracteristică: căci printre puținele sale nume populare lipanul poartă și pe cel de Cimbrișor. S-ar părea deci că nu poate exista nici o controversă pe acest temei. Eroare. Căci sînt mulți pescari și autori care neagă în mod formal această legătură între pește și plantă. Unii nu recunosc nici un miros special; alții recunosc un miros dar fără nici o legătură cu cimbrul; în sfîrșit, alții extind mirosul de cimbru pînă și la gustul cărnii de lipan, gătită. Deci, controversă. Adevărul e că, în cazul lipanului scos din apă, pe loc, nu se poate nega de orice om cu nas și cu simțuri normale, că lipanul n-ar avea un miros foarte caracteristic și destul de pronunțat: izbește imediat. Acum, că miroase chiar „a cimbru", poate că nu chiar identic; însă ceva înrudit, un miros aromatic, nu neplăcut. Dar în tot cazul ceva categoric existent, fără discuție posibilă. Atunci de ce este negat de autori serioși? Căci nu se pare a se nega numai faptul că nu miroase chiar „a cimbru" — ceea ce se poate încă susține — dar se pare că neagă chiar existența mirosului acela aromat — ceea ce nu se poate susține. Și totuși, de pildă între alții, un autor ca F. Walbran, care s-a ocupat cu competență mare de pescuitul lipanului, declară categoric: „Nu am putut niciodată să descoper cea mai mică asemănare între mirosul acestui pește cu acel al cimbrului, dar desfid pe oricine să poată, cu ochii închiși, să deosebească mirosul castravetelui tăiat proaspăt de cel al peștelui". Să ne ierte, dar avea guturai. Repetăm că acest miros se manifestă în momentul scoaterii lipanului din apă; cît despre cei care scriu despre un gust de cimbru al cărnii lipanului gătit, aceștia ori confundă, din auzite, chestia cu mirosul, ori sînt înzestrați cu o sensibilitate a papilelor gustative cu totul excepțională! Dar, în tot cazul, iată deci chiar pentru un pescar începător, care își scoate primul lipan din apă, prilejul să intre, cum spuneam, dintr-o dată și cu competență, în mijlocul unei controverse încinsă între pescari cu renume.

Dar, pentru acest sfîrșit va trebui, bineînțeles, să știe să-și scoată lipanul din apă. Despre pescuitul lipanului cu muște artificiale — singurul pescuit îngăduit — s-ar putea cu ușurință scrie o carte întreagă. Nu poate deci fi vorba să afle cineva toate cele multe legate de această îndeletnicire din aceste puține rînduri, care nici nu au alt scop decît să amintească pescarilor de un pescuit foarte fin și de mare clasă, plin de farmec, dar cu prea puțini adepți în vremea toamnelor tîrzii. Și apoi, știm prea bine, fiindcă am fost și noi odată începători, că din orice descrieri de carte, oricît de migăloase, de pildă despre locurile favorite ale lipanului în rîu, nu mai rămîne mai nimic, șterse deodată, acolo, în fața apei învolburate; pentru că apa fură gîndurile și patima le întunecă. Din fericire! Fiindcă, dacă pescuitul ar deveni o știință exactă, în care n-ar mai rămîne decît să alături anume date precise ca să scoți de fiecare dată un pește din apă, cu aceeași siguranță cu care știi că $\mathrm{tg}\, x=\frac{\sin x}{\cos x}$, ar fi cu totul dezastros pentru cine caută în pescuit și altceva decît o pradă de cîntărit în kilograme. E mai mare bucuria descoperirii decît a culegerii. Cel puțin pentru unii.

Ce să spunem de folos, în cît mai puține rînduri? Poate, mai întîi, să atragem atenția că lipanul, spre deosebire de păstrăv, stă, întotdeauna, pe fund, indiferent dacă e în activitate de hrănire sau nu. Mai obișnuit se hrănește pe acel fund sau cu prăzi dintre două ape. Dar suie uneori și sus, ca să culeagă o pradă dusă de fața apei. În acest caz, și spre deosebire de fantezia din atacul păstrăvului, lipanul arată o comportare neschimbată în acțiune: din fundul de la care pleacă se ridică în sus, culege gîza și imediat, într-o lungă și repede lunecare, își reia locul pe fund. Un farmec mai mult, între altele, la pescuitul lipanului este (spre deosebire de păstrăv) revenirea lui la muscă, săltînd uneori de două-trei-patru ori în același loc. Este oare același exemplar care execută acest efort, considerabil pentru el, repetînd acele suiri și coborîri de mai multe ori la rînd? Este ceea ce se afirmă printre pescari și autori. Dar știind că lipanii trăiesc în cîrduri (din nou spre deosebire de păstrăvi) se poate foarte bine presupune, chiar mai verosimil, că nu același exemplar obosește singur, ci că și alții din cîrd suie, pe rînd, la acea muscă. Ceea ce e practic de reținut este că acolo de unde s-a prins ori a sărit un lipan pescarul trebuie să insiste: mai sînt și alții acolo.

Se poate pescui lipanul fie cu o muscă artificială plutitoare, cînd lipanii muscăresc la suprafață, fie cu muște scufundate, către fund și între două ape. Pescuitul cel mai obișnuit și mai de folos pentru majoritatea cazurilor rămîne cel cu muște scufundate. La acest pescuit se va căuta ca musca din vîrful strunei să coboare cît mai aproape de fund; unii pescari își îngreunează chiar ușor musca, la confecționarea ei, cu un fir subțire de plumb înfășurat pe fierul cîrligului, sub ața de montaj. Celelalte muște vor trece, eșalonate, între două ape. În pescuitul de iarnă, cînd lipanul se hrănește numai pe fund, cu atît mai mult este nevoie de o muscă îngreunată la vîrful strunei. Uneori, pe frig, îngheață apa adusă de sfoară în inelul de sus al vergii, blocînd sfoara și deci aruncările. E cam enervant, dar face parte din micile neprevăzuturi ale acestui pescuit de iarnă.

La lipani e recomandabil să se pescuiască cu mai multe muște decît obișnuitele două sau trei folosite la păstrăvi; socotim că patru sînt foarte indicate: o muscă de vîrf și trei la săltători, distanțate la 60 cm. Cu muște scufundate, o stună de nylon 22/100, lungă de 2,50 m, cu săltători de 10 cm din nylon 22 sau 26/100, răspunde foarte bine nevoilor. Se va da atenția cuvenită și cunoscută cu privire la ținuta îndepărtată a săltătorilor față de strună (cu fir de nylon cu nod dublu între strună-săltătoare, e foarte indicat). Se pescuiește în josul și curmezișul apei. Muștele pentru lipani sînt întotdeauna de talie mică, pe cîrlige 0 (15) — 2 (13). Sînt pescari care coboară pînă la cîrlige 00 (16) — 00 (17). Astfel de muște minuscule sînt foarte greu de confecționat corect și nici nu ni se par indispensabile, pe lîngă slaba înțepătură a unor cîrlige așa de mici. Dar să atragem atenția că, uneori, cînd lipanul refuză să muște la o muscă mai răsărită, se hotărăște să ia o muscă mai mică. În general, nu atît modelul muștelor contează, cît talia. Cît privește modelele de muște pentru lipani, ele sîn renumărate, fie dintre unele de păstrăv în talie mică, fie muște special destinate lipanului. Toate sînt bune. Desemnarea și formula lor se găsesc în lucrări ce se află la dispoziția pescarilor noștri. Repetăm, toate aceste muște sînt bune. Căci am mai susținut, o muscă valorează atît cît valorează pescarul care o folosește, prin cunoștințele lui de prezentare și de mînuire a acelor muște. De fapt, pescarul de lipani, cel puțin pentru musca de vîrf, s-ar putea mulțumi numai cu trei tipuri de muște: o neagră, corp de mătase neagră cercuit cu aur, două învîrtiri de pană de găină neagră, nedepășind curbura cîrligului și aplecate prin cîteva învîrtiri ale nodului final; o sură, corp de lînă cenușie cu argint, pană destul de lungă, cenușie-afumat, destul de răriță, în montaj spaniol; o galbenă, corp destul de groscior, din mătase galbenă-verzuie, lăcuit (ca să nu își schimbe culoarea în apă) și două învîrtiri de fulg pufos de găină albă, vopsit în galben (sau fire rare din pană de cocoș gălbui) în montaj spaniol.

Îndemnăm dar pescarii sportivi să nu se lase ademeniți numai de farmecul minunatului păstrăv; căci pescuitul de toamnă tîrzie al lipanului cuprinde cel puțin aceleași mulțumiri, pentru cine apreciază un pescuit sportiv foarte fin și plin de intime satisfacții, într-un cadru de neuitat

C. ROSETTI-BALANESCU

DE TOATE DESPRE LUP

Odinioară cel mai frecvent „mare răpitor", lupul are o răspîndire holarctică, populînd deci nordul continentelor din emisfera nordică a globului, adică Europa, Asia și America de Nord.

*

Se cunosc un număr de 21 varietăți de lup, toate aparținînd uneia și aceleiași specii: Canis lupus, extrem de variabilă în ceea ce privește talia, culoarea și mediul de trai.

*

Talia medie a lupului este de 140—180 cm, din care aproximativ 30—40 cm revin cozii, greutatea fiind în jur de 30—50 kg. Desigur că se cunosc și exemplare de peste 200—210 cm lungime și 70 kg greutate. În 1963 este împușcat un lup în Laponia, greutatea acestuia fiind de exact 74 kg.

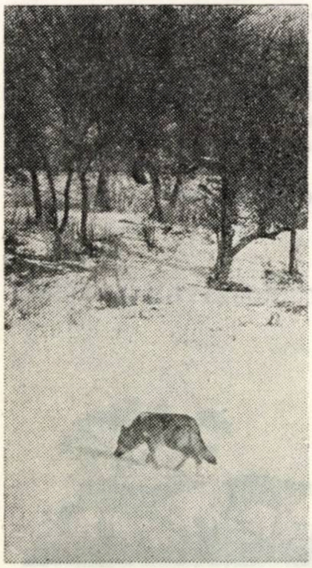

Urmînd unui lung și continuu declin, după anul 1940 populațiile de lupi înregistrează o creștere apreciabilă, înmulțindu-se și imigrările în Europa, dinspre Uniunea Sovietică.

*

După un recent recensămînt, în America de Nord trăiesc încă cca. 40.000 lupi, în Alaska 6000, în Canada 32.000, în SUA 2000.

*

Spre comparație, între anii 1946—1963, în partea europeană a URSS (lipsesc date exacte din Siberia, care, deci, nu sînt incluse aici!) au fost uciși 424.600 lupi.

*

Dacă în anul 1946 în partea europeană a URSS au căzut încă 42.600, iar în 1956 — 54.000, în anul 1963 nu au mai fost decît 8.800 lupi care au căzut sub glonț, otravă sau în capcane.

*

Între anii 1927—1939 în Suedia au fost uciși 6412 lupi, dintre care nu mai puțin de 271 exemplare în capitala țării, Stockholm!

*

Numărul total de reprezentanți ai speciei Canis lupus, în întreaga lume, este apreciat astăzi la aproximativ 100.000 exemplare, mai probabil în jurul cifrei de 90.000, cunoscută fiind tendința de „umflare" a efectivelor în cadrul recensămintelor.

Aproximativ 60—65% din populația de lupi se găsește în Siberia și Europa, restul trăind în America de Nord.

*

În URSS ar mai trăi — dar nu există o confirmare statistică fermă — în jur de 50.000 lupi, dealtfel cea mai numeroasă și viguroasă populație. Acești lupi, de tip siberian, sînt totodată cele mai reprezentative exemplare ale speciei.

*

În Europa, continentul cel mai dens populat de oameni, populațiile de lupi se află într-un continuu declin numeric: Norvegia — maxim 25—30 exemplare, Suedia — mai puțin de 8—10 lupi, Finlanda — 12—15 lupi, Iugoslavia — în jur de 2000 lupi, Italia — nu ar trece de 10 exemplare, Spania — peste 1000 lupi, dar datele sînt însă contestate de toți specialiștii, Portugalia — în jur de 20, Polonia — 400—420 exemplare, Cehoslovacia — 160—180 lupi, din care 7 în Parcul Național Tatra, Bulgaria — în jur de 1200 exemplare, România — probabil 1500—1800 lupi.

*

Combaterea lupului în România, în cîteva cifre: în 1949—600 lupi, în 1950—1200 exemplare, în 1954—2514, în 1949 pînă în 1954—9696 piese, din 1950 pînă în 1962, peste 23.000 exemplare.

Faptul că în țara noastră trăiește încă o populație sănătoasă de lupi este cunoscut, fapt dealtfel atestat și de numeroasele exemplare capitale vînate în ultimii ani.

P.W.

ŞI O POVESTIRE

LUPUL

LUPUL ÎŞI ARE LEGENDA LUI, DE fiară cruntă, setoasă de sînge. A intrat în tagmă însoţit de poveşti şi de erezii, de aprigi controverse şi de mult prea puţine întîlniri din care să se desprindă temeinice cunoştinţe despre firea şi traiul lui cel de toate zilele. De fapt, istorisirile cu lupi şi haiticuri îşi au datina lor : se cer a fi depănate iarna, la o lulea ori şi mai vîrtos, la un pahar de vorbă. Atunci se descoperă cele mai năstruşnice întîmplări — auzite din bătrîni, intrate oarecum în „tradiţie“ şi, bineînţeles, pentru o mai mare autenticitate şi o mai multă veridicitate, însuşite şi redate ca pe o experienţă proprie ! — iar lupul capătă înfăţişare de baladă, de năpastă de-a pădurii. Tot în atari împrejurări se dezbat, pînă „în pînzele albe“, vechi dispute : dacă are sau nu gîtul ţapăn, dacă atacă sau nu omul, dacă e fiară nesăţioasă de pradă, crudă şi feroce, ucigînd din simpla plăcere a doborî, sau, dimpotrivă, i se poate atribui şi rolul de „agent sanitar“, dacă haiticul păşeşte în şir indian, unul după altul, fiecare călcînd în urma celui dinaintea lui pentru a li se pierde numărul, dacă privirea lui galbenă-fosforescentă are sau nu putere de fascinaţie şi cîte, cîte altele.

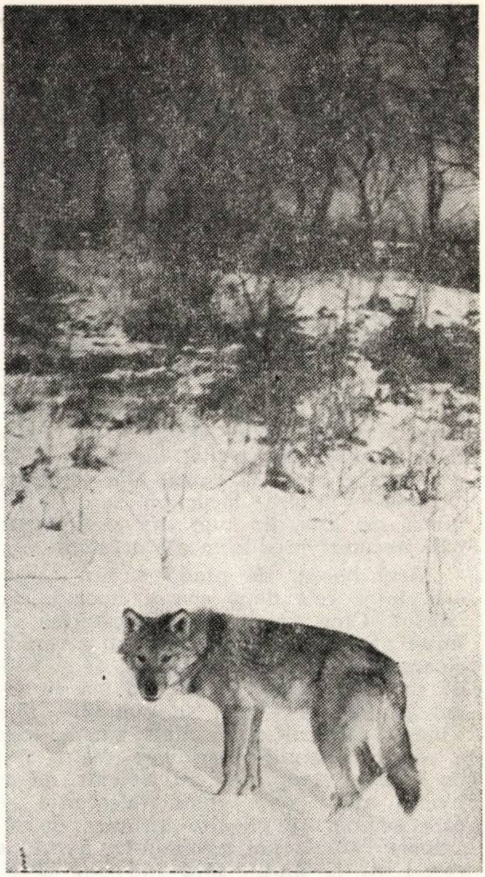

Că lupul e o fiară vicleană, unsă cu toate unsorile, cu simţuri agere, cu putere-n colţi — după urs fiind cel mai în stare prădător de la noi — hoinar desăvîrşit, discret aşişderea, care ştie prea bine cînd şi cum să lovească şi, mai cu seamă, să se ferească — păzindu-şi cu mare osîrdie blana ! — din care pricină rar cade la puşcă ori la hoit, că, uneori, dovedeşte un curaj nebun — intră pînă şi în sate dijmuind cocinele ori staulele — iar, alteori, o frică vecină cu laşitatea (lupul căzut într-o cursă, chiar dacă e prins numai de o gheară, nu se smulge să scape, iar înaintea celui venit acolo nu schiţează nici măcar un gest de apărare, ghemuindu-se şi milogindu-şi cît poate viaţa, iar lupoaica fiind singura mamă de-a pădurii care îşi abandonează progenitura în faţa omului ce i-a descoperit culcuşul, fără nici o luptă, că haiticul iarna, e de-a dreptul „impresionant“ — ca să folosim un eufemism ! — dar, oricît ar fi de numeros, la cea dintîi puşcătură se risipeşte în cele patru vînturi), că turbat fiind — iar asta se întîmplă mai ales vara şi nu iarna ! atacă orice, orbeşte, că, fiindu-i hărăzit să-şi depene traiul cu carne — deşi, la vreme de restrişte, îşi umple burduhanul şi cu broaşte, melci şi chiar ciuperci ! face ori ce-i stă în putinţă ca să o aibă, că ştie la nevoie să se ascundă unde nici nu-ţi vine să crezi şi să-şi amăgească urmăritorii — nu de puţine ori întorcîndu-se buzna din asemenea înşelătorii asupra cîinelui care-i venea pe urme, hăcuindu-l — că, în haitic, toţi ascultă de căpetenie şi fiecare îşi îndeplineşte rolul, unii urmărind prada, alţii aţinîndu-i-se la trecători pentru a-i cădea în cîrcă — ceea ce nu împiedică luptele şi chiar sfîşierile între membrii haiticului — toate, toate astea-s pe deplin şi întru totul adevărate. Vrednica stirpe a luparilor — adică a acelor ortaci care îşi făureau din urmărirea lupului vînătoarea lor cea mai de temei — poate să confirme şi, dacă nu şi-ar fi subţiat rîndurile, să lămurească şi multe altele.

Fiindcă vînătoarea lupului îşi are frumuseţile, farmecul ei. Fireşte, nu ne gîndim la goanele acelea depănate aproape ca orice hăituială de pădure ; ne gîndim la paza la bordei, la trecătoare ori la hoit, la ademenirea la urlătoare şi chiar la dibuit, în vremea împerecherilor, toate astea prilejuind întîlniri pasionante în decorul feeric al pădurii de iarnă. Trebuie spus din capul locului că nu sînt vînători comode — ca pînda ţapului roşu din pătul, mai cu seamă dacă îi cunoşti locul şi ceasul ieşirii —, nici prea la îndemînă. Cer trudă, meşteşug şi de ce n-am spune-o, şi curaj. Mai cer bune cunoştinţe asupra locurilor care, într-o formă ori alta, ţin lupi sau care constituie trecători predilecte ale acestora...

...Acel bordei de pîndă a fost aşezat aici, între cele două coaste rîpoase, din bătrîni. Cine va fi durat alcătuirea de bîrne şi brazde, cu portiţă şi zăvor în cloambe — care nici că se mai deosebeşte de cele ale jurului, într-atîta s-a cufundat în pădure — nu se mai ştie. Moş Vuia a moştenit-o ; celălalt bătrîn, care a pădurit înainte-i, aşişderea. Va fi fost un şumar vrednic — au troienit de atuncea anii, poate chiar veleaturile — care acuma, de pe alte tărîmuri de vînătoare cată la noi trecîndu-ne fiorul pe care-l va fi simţit, fără îndoială, şi el. Fiindcă aici se află o străveche umblătoare de-a lupilor, loc de adunare a haiticurilor şi a tartorilor la vremea împerecherilor, cînd, asupra tăcerilor pădurii acoperite de lună, de aici se ridică şi se prevăd acele hăulituri ce stîrnesc ecourile înfricoşării întru toate celelalte vieţuitoare din roata jurului. Acelui străbun şumar să-i fie vrednică şi pururea amintirea...

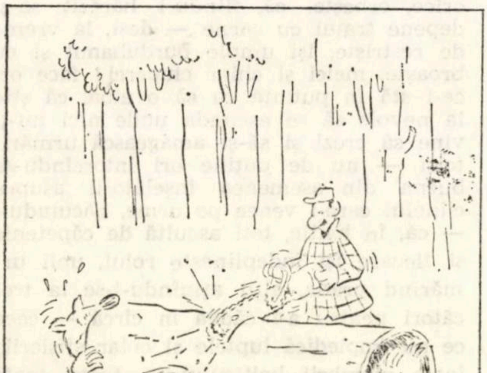

Bordeiul are o laviţă cu fîn, un ochi de geam cît o palmă, care lunecă pe un uluc fără să facă pic de zarvă ; e mai cald înlăuntru, nu cu mult faţă de afară, dar, oricum, eşti ferit de acele vîntoaselor şi, la o adică, de eşti cu totul răzbit de ger, poţi face focul într-o cuptoriţă de piatră şi pămînt. Pot sta înlăuntru, la fereală, doi oameni, aşa cum stau acuma eu şi cu moş Vuia.

...Pînă către amiază a nins din belşug singurătăţi, aşa că urmele venirii noastre aici au fost acoperite, nemaiputînd trezi bănuieli.

Sub mantia de nea, pădurea a devenit ireală, imaterială ; e atîta alb — e alb pînă şi ceasul stelelor —, încît zarea pădurii pare săvorîtă în lumină.

Rodeşte timpul în scurgerea clipelor, luînd înfăţişarea aducerilor aminte ; adun în gînd zăpezile din veac.

Pădurea zace împuţinată de ger şi de ninsoare, despuiată de iubirile ei ; visătorii îi sînt morţi ori plecaţi în pribegie. În tăcerea şi-n tihna care ne înconjură, stejarii şi fagii se ridică aidoma unor chiote izbucnite din adînc de pămînturi

Noaptea picură lent ; luceafărul, o linişte, altă stea, altă linişte.

Din apele pădurii se desface o lună clocotind aramă topită ; sub pala de boare ce umblă-n vîrful aripilor, stejarii şi fagii răsuflă adînc.

Se trezesc tainiţele.

Pace, tihnă, neclintire ; îmi adun gîndurile.

Un tufan, o siluetă, o închipuire.

Pospăiri de lună argintează necuprinsurile ; pogoară asupra pămîntului farmecele nopţii.

Pe văioaga pustie, cumpăna unei cioate înalte pare un semn de hotar pus nesfîrşitului.

Acolo, alături, parcă s-a mai ivit o umbră ; apoi alta. Şi nişte sclipiri de jăratec. Un bot înălţat către lună şi un urlet de chemare : aaouauuu-huuu-vuuu, mîntuit într-un fel de scîncet.

Moş Vuia îmi face semn cu cotul să încerc. Trag binişor ochiul cu geam. Scot afară vîrful ţevii carabinei. Prin lunetă am imaginea unui lup cu spinarea zburlită. Să tot fie ca la 100 de paşi. Pot cerca puşcătura.

...Nu ştiu dacă trebuie să mă bucur ori nu ; s-a spart o vrajă...

Eugen JIANU

PE VÎNT, PRINTRE PESCĂRUȘI

La mare, la stavrizi

DIN PĂCATE, CONCEDIILE NU ȚIN niciodată cît am dori, iar noi sîntem constrînși la adevărate performanțe pentru a reuși să acoperim mulțimea punctelor — pescărești — înscrise cu litere de-o șchioapă în agenda vacanței.

Pentru pescarul sportiv, marea este destul de generoasă, căci varietatea și mulțimea peștilor aduc un plus de senin pe chipul oaspeților, mai ales pe cel al localnicilor, buni cunoscători ai locurilor și peștilor, și nu în ultimul rînd în ale pescuitului. Distracția pescarului poate începe cu omniprezentul guvid, dar cei ce folosesc momeli artificiale vor face cunoștință, mai devreme sau mai tîrziu, cu stavrizii, nu prea mari, dar numeroși.

Pește pelagic, stavridul *(Trachurus mediteraneus ponticus)* aparține *ordinului Perciformes* și vădește un pronunțat caracter de răpitor. Adunați în cîrduri, stavrizii sînt în permanentă căutare a hranei, constituită din mici peștișori și crustacei, pe care îi vînează neobosit, chiar în apropierea țărmului, în primele ore ale dimineții și în amurg. Dacă e foarte cald și marea liniștită, stavrizii zăbovesc în apropierea țărmului chiar peste zi.

Ca simplă curiozitate, este demnă de semnalat conviețuirea dintre exemplarele tinere de stavrizi și meduze, cu care primii fac casă bună, ascunzîndu-li-se uneori sub umbrelă. Exemplarele adulte formează, din mai și pînă în septembrie,

LA MARE, LA STAVRIZI

adevărate bancuri în locurile unde hrana e îndestulătoare.

Cele mai bune locuri de pescuit sînt cele în care configuraţia ţărmului asigură adăpost peştişorilor şi crustaceelor. Pentru pescarul care caută stavridul de pe mal, identificarea acestor locuri nu va fi prea dificilă, mai ales în zonele în care plaja îşi trimite tentaculele în mare prin fîşiile de beton ale digurilor, căci acestea constituie o pavăză destul de sigură în calea furiei valurilor. Dacă fundul e stîncos — ceea ce se poate stabili exact după culoarea apei cînd marea e liniştită — şi apa destul de adîncă, putem căuta stavridul cu şanse mari de a-l găsi. Digurile din preajma porturilor şi promontoriilor ce străjuiesc uneori micile golfuri sînt, de asemenea, locuri indicate. Mai cunoscute sînt digurile din Constanţa şi Mangalia, dar în majoritatea staţiunilor au apărut, cu ani în urmă, diguri devenite familiare undiţarilor.

Pe cei ce au la îndemînă o barcă cunoaşterea locurilor şi curenţilor îi va scuti de eforturi şi pierdere de timp. Bătrînii pescari localnici, care ştiu atît de mult şi spun atît de puţin, sînt mentori nepreţuiţi în asemenea situaţii. Cu toate acestea, experienţa fiecăruia îşi va spune cuvîntul, căci de pescuit, chiar dacă am pornit însoţiţi, pescuim tot singuri.

Simţul apei, acest nu mai ştiu al cîtelea simţ pe care trebuie să-l aibă un bun pescar, se dobîndeşte în timp, învăţînd să citim rînd cu rînd cartea naturii, ori descoperind, pe propria piele, veridicitatea spuselor altora, pe care uneori nu-i prea luăm în serios.

Direcţia şi viteza vîntului, de care depind în mare parte mărimea valurilor şi limpezimea apei, zborul pescăruşilor şi albatroşilor, apropierea de mal a unui cîrd de delfini, constituie semne destul de sigure — fiecare în parte, şi, mai ales, toate la un loc — prevestitoare de zile bune pentru pescuit ori pentru aerosoli.

Vîntul se află şi el între factorii mai sus menţionaţi, ca unul din elementele determinante. Vînturile puternice, uscate (crivăţul, vîntul de SE) provoacă schimbări importante în masa apei. Valurile cresc răscolind nisipul, aducînd alge şi fel de fel de vietăţi moarte, iar apa din apropierea ţărmului devine leşioasă, arătînd, privită de pe faleză, ca o bandă gălbuie ce tiveşte albastrul verzui al apei din larg. În aceste condiţii, peştii, fie mici, fie mari, încetează să caute hrana. Odată, un pescar ce ieşea cu barca în larg, plecînd de la pescăria din Costineşti, afirma cu tristeţe : „Cînd bate sudul, traista rămîne goală iar barca plină cu apă“. Nu numai pescarii ştiu că vîntul din sud suflă a pagubă. Dobrogenii l-au denumit, destul de plastic, „Sărăcilă“. Deci, pe vînt puternic, nu vă faceţi planuri cu invitaţi la masa de seară.

Zborul pescăruşilor, locurile în care aceştia se agită coborînd în picaj, apoi ridicîndu-se de pe luciul apei, indică prezenţa hranei, a bancurilor de aterine pe care le caută stavrizii, pe care la rîndul lor... în afară de noi îi mai urmăresc şi delfinii. Dacă aceştia din urmă vin prea aproape de dig, ne vom bucura de vioiciunea lor, căci stavrizii, în groaza pe care o seamănă urmăritorii, vor uita de aterine şi de ţaparinele noastre, căutînd scăpare. În aceste momente vom profita, fireşte, de spectacolul inegalabil pe care ni-l oferă cu generozitate marea.

T. V.

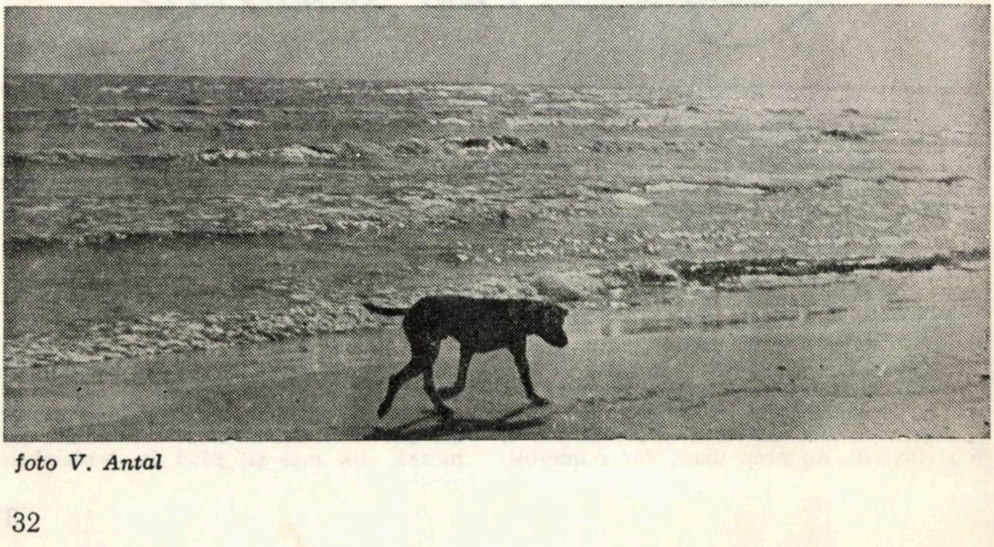

foto V. Antal

CÎINELE ENOT

ORIGINAR DIN ȚINUTURILE ÎNDEPĂRTATE ale extremului orient sovietic, mai ales de pe cursul fluviului Ussuri, cîinele enot, socotit ca animal cu blană prețioasă, a fost colonizat și în părțile europene ale URSS. Hoinar din fire, cu obiceiuri încă destul de puțin cunoscute și pe deasupra ducînd o viață nocturnă, cîinele enot s-a răspîndit aproape neobservat, într-un timp relativ scurt, pînă la Dunăre, ajungînd, prin Polonia, Cehoslovacia și R. D. Germană, chiar și în Bavaria (R. F. Germania).

La noi, primul exemplar a fost capturat întîmplător în pădurea Ghimpați, în apropiere de București ; ulterior s-au capturat enoți în aproape toate regiunile țării. Efectivul principal al acestui mic răpitor — exemplarele adulte trec cu puțin de 1 m și ajung la 6—9 kg greutate — s-a stabilit în Delta Dunării, biotopul preferat de cîinele enot fiind tocmai pădurile umede de sălcii și stufăriile. Înotînd destul de bine, trecerea cursurilor de ape, a canalelor din Deltă nu prezintă greutate pentru acest animal.

Enotul duce o viață cu precădere nocturnă ; se susține că vînează doar în amurg sau mai ales noaptea și că-și petrece restul zilei prin vizuini. Iată și istoria celor cîteva imagini alăturate.

În toiul perioadei de cuibărit, adică prin prima jumătate a lunii iunie, într-una din coloniile de cuibărit ale stîrcilor din Delta Dunării s-a ivit ca oaspete (nedorit și neinvitat) un cîine enot. Ziua, în amiaza mare (observați umbrele !) s-a cățărat destul de dibaci pe platforma unuia din cuiburile de stîrc construite pe zălog, urcîndu-se la mai bine de 1 m deasupra apei. Singurul pui din acest cuib a fost rapid prins, ucis, jumulit și mîncat (fig. 1), după care au urmat ca desert cele două ouă clocite dar neeclozate (fig 2), care se mai aflau în cuib. Cu burta plină, purecîndu-se și întinzîndu-se în voie, după un căscat adînc (fig. 3), enotul s-a cuibărit în cuibul acum gol al strîcului și a dat să tragă un pui de somn (fig. 4), încălzindu-se la razele soarelui.

Am rămas oarecum stupefiat. Prea multe din obiceiurile atribuite acestei specii au fost călcate în mod flagrant ! Subliniem doar : vînătoarea în plină zi, într-o regiune practic „plină“ pînă la refuz cu hrană ; iscusința cu care greoiul enot s-a cățărat printre crengile subțiri și moi ale zălogului, ajungînd destul de repede la cuibul aflat la mai bine de un metru

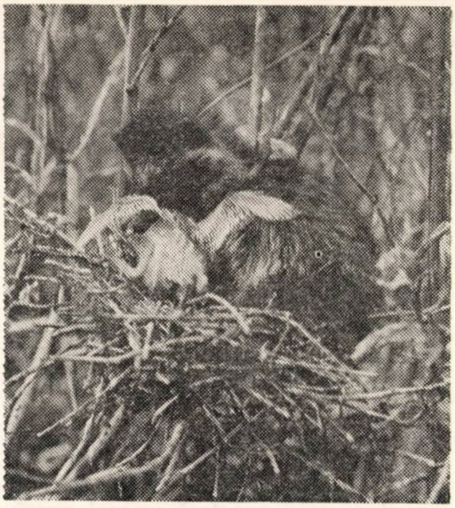

1,

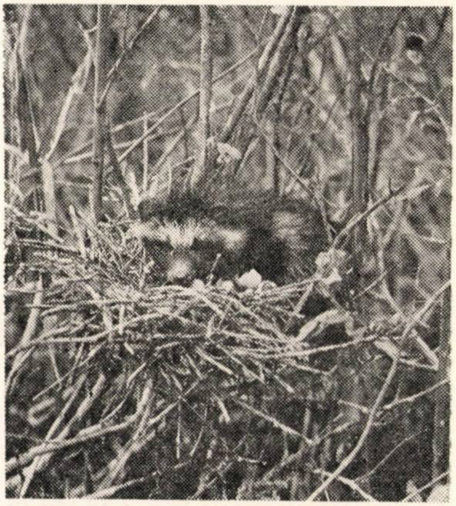

2.

3

CÎINELE ENOT

deasupra apei ; somnul în cuibul golit de ocupanți, în mijlocul gălăgiei din colonia stîrcilor și sub razele soarelui.

Oare exemplarul fotografiat să fie renumita excepție de la obiceiurile speciei, sau noi nu cunoaștem încă în suficientă măsură aceste obiceiuri ? Socotind mai amănunțit, la atît belșug de hrană accesibilă fără efort, cum se găsește într-o colonie de cuibărit a stîrcilor, enotul să-și ducă truda căutatului zilnic prin desișurile și stufăriile cuiburilor solitare ale păsărilor de apă — lișițe, rațe — în care poate găsi cîteva ouă, cunoscut fiind că puii acestor animale părăsesc curînd după eclozare cuibul ? Oare tocmai, sau mai ales, prin astfel de furtișaguri — care-i sînt atribuite prin literatură — să-și asigure enotul necesarul de hrană ? N-ar fi mai degrabă cazul să se mai aprofundeze cercetările asupra vieții și obiceiurilor acestui mic răpitor, din viața căruia nu ne sînt cunoscute decît foarte puține amănunte ? S-ar putea să fim obligați să luăm de pe spatele îmblănit al enotului cîteva din păcatele care-i sînt atribuite fără prea mult discernămînt ! Fiindcă prea ușor și mult prea repede cădem de acord, atunci cînd căutăm un vinovat pentru o faptă sau alta, cînd ele se petrec în lumea celor care nu cuvîntă...

4.

Foto : K. J. Hofer și P. W.

oamenii și natura

Fondul Mondial pentru Natură (WWF) a mulțumit Kenyei pentru interzicerea comerțului cu trofee și alte obiecte confecționate din animale sălbatice, încurajînd guvernul să ratifice convenția asupra comerțului internațional cu specii de faună și floră amenințate cu dispariția (Convenția de la Washington).

*

Un „Centru permanent de studii și de reabilitare a păsărilor de mare“ se va deschide la Perros-Guirec (Bretania, Franța), sub egida Ligii franceze pentru protecția păsărilor. Echipată cu un laborator și cu mai multe bazine alimentate direct cu apă de mare, acest centru va avea ca principal obiectiv salvarea păsărilor care cad victimă „mareelor negre“...

*

Fondul Mondial pentru Natură a constatat că populația de elefanți din Kenya a fost redusă la jumătate de către braconieri, din anul 1973 pînă în prezent. Un studiu făcut în Kenya în cadrul unui proiect trienal pentru conservarea elefanților din lume a permis să se estimeze populația actuală de cca 65—75.000 exemplare. Acest proiect are ca scop stabilirea unei optici realiste asupra situației elefanților din Africa și Asia și punerea la punct a unor măsuri de protecție, inclusiv controlul asupra comerțului cu fildeș.

*

O nouă rezervație, Blankaart, a fost creată în Belgia. Avînd o suprafață de 70 ha rezervație, este un loc cu stufăriș bogat, cunoscut ca important loc de cuibărit și de popos pentru numeroase păsări acvatice, ca și unul dintre puținele puncte din Belgia în care se mai menține vidra.

*

O interesantă experiență a început în munții Caucaz : provocarea de ploi artificiale pentru a se salva lacul Sevan, al cărui nivel scade în mod continuu în ultimul timp. S-a calculat că ar fi suficient să se mărească cu 10—15% cantitatea de precipitații în zona bazinului pentru ca nivelul apelor sale să se mențină la cota actuală. Metoda folosită va fi bombardarea norilor cu iodură de argint, propulsată dintr-un tip special de „tunuri“ cu aer cald.

D.M.

Doi ctitori ai pisciculturii românești

PE TERITORIUL ȚĂRII NOASTRE, încă din cele mai îndepărtate timpuri pescuitul a constituit o însemnată ramură de producție naturală. Anticii greci, stabiliți pe litoralul Mării Negre, exploatau bogățiile naturale din Dobrogea, printre care peștele ocupa un loc de seamă. După întemeierea țărilor române, pescuitul era atît de dezvoltat încît constituia o sursă de venituri chiar și pentru domnitori. În Țara Românească, Vladislav I dăruia mănăstirii Vodița, întemeiată de el pe la 1362, „venitul domnesc de la opt pescării“, iar în Moldova, dintr-un hrisov din 1445, rezultă că domnitorii primeau o cotă din peștele prins de locuitori, în apele mai mari.

Cu timpul situația prosperă avea să fie amenințată, mai ales după Unirea Principatelor, cînd valorificarea bălților a intrat pe mîna arendașilor care, avizi după un beneficiu imediat, le exploatau fără să aibă în vedere conservarea productivității lor pentru viitor. De asemenea și apele curgătoare, prin practicarea unui pescuit nesupus vreunei restricții legale, erau și ele amenințate cu depopularea lor de pești.

În acest stadiu precar se afla pescuitul cînd Grigore Antipa (1867—1944) își asumă dificila sarcină de redresare a străvechii preocupări.

Elev la Iași al profesorilor Gr. Cobălcescu și P. Poni și al lui Haeckel la Jena, unde, în 1891, obține doctoratul, reîntors în țară tînărul biolog își va consacra cea mai mare parte a activității cercetărilor hidrobiologice și studiului economiei piscicole.

În 1892, Grigore Antipa întocmește memoriul „Asupra necesității introducerii unei pisciculturi raționale în România“, propunînd în același timp un sistem de măsuri menit să sporească producția apelor noastre în pește. Dovedindu-se eficient, sistemul propus a servit ca bază la întocmirea Legii pescuitului din 1896.

Pentru sporirea producției piscicole, printre altele, dr. Antipa preconiza ameliorarea condițiilor de viață din bălți și lacuri și, în acest scop, fiind director științific al Pescăriilor Statului, a întreprins săparea a numeroase canale pentru împrospătarea apelor stagnante din lacurile și bălțile mai bogate în pește.

Unul din ele a fost lacul Razim (Razelm), de care s-a ocupat în lucrarea *Lacul Razim și starea pescăriilor din el* (1894) ; după săparea canalului de legătură cu Dunărea, lacul și-a mărit producția de pește de aproape zece ori.

Nici rezultatul favorabil al aplicării Legii pescuitului nu a întîrziat să se arate, căci, de unde în 1895 se importa anual cca 9 milioane kg de pește, în scurt timp importul a sistat, peștele indigen putînd să asigure necesarul consumului din țară.

Datorită și altor lucrări, cum ar fi : *Studii asupra pescăriilor din România*, *Necesitatea înființării unui serviciu spe-*

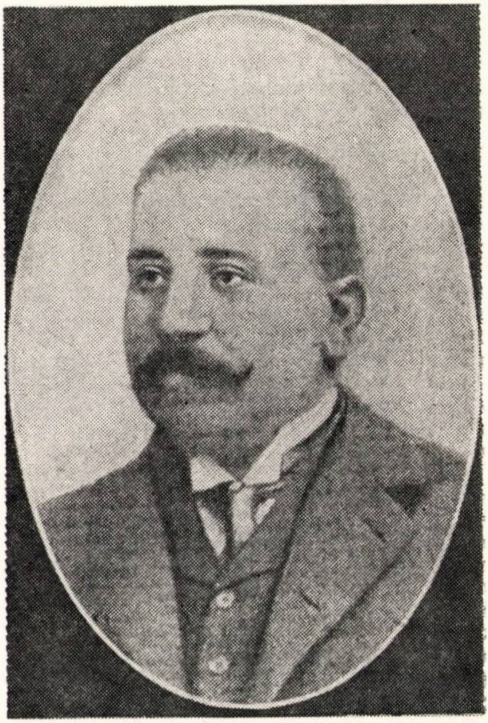

Grigore Antipa

DOI CTITORI

Dr. Petre Popescu-Daia

cial al pescăriilor etc. dr. Antipa poate fi considerat întemeietorul pisciculturii raționale din România.

Continuatorul incontestabil al operei inițate de dr. Antipa este dr. Petre Popescu-Daia (1872—1952) care, timp de peste 40 de ani, a ilustrat cu cinste corpul medical veterinar din care a făcut parte.

„Dottore în zooiatria" de la Milano (1897), unde a susținut dizertația *Creșterea crapului*, și „vétérinaire" de la Alfort-Paris (1899), în 1900 revine în țară și exercită funcțiunea de medic veterinar și inspector zootehnic pînă în 1923, cînd este numit director general al Pescăriilor statului, post deținut pînă în 1930, cînd a fost pensionat.

Întrucît săparea canalelor, începută de dr. Antipa, sistase în 1916, acțiunea este reluată, în 1923, de dr. Daia care, în primul rînd, ia măsuri pentru repararea vechilor drage și construirea altora noi, apoi modernizează și asigură baza materială a pescăriilor de stat, ruinate și dezorganizate în timpul primului război mondial. De asemenea, el pune bazele pescuitului maritim modern, fără să neglijeze dezvoltarea pisciculturii în apele interioare, în care scop înființează stațiuni și crescătorii de pește și tot el creează Institutul de hidrobiologie din Constanța, devenit ulterior Institutul de cercetări oceanografice. Concomitent a susținut și ajutat, din fondurile speciale ale Direcției generale a pescăriilor statului, Stațiunea de zoologie marină de la Agigea, înființată de prof. I. Borcea.

În 1928 dr. Daia întemeiază la Giurgiu prima Școală tehnică de pescărie din țară, folosind fonduri proprii, întocmai ca și pentru Asociația pentru încurajarea pisciculturii și pescuitului în România, al cărui inițiator și președinte a fost pînă în anul 1948.

Tot la Giurigiu, în cadrul Școlii de pescărie, a mai organizat și primul Laborator de studii și cercetări dunărene, dotîndu-l cu toată aparatura necesară, precum și vasul laborator „Dr. Ion Cantacuzino", cel dintîi laborator flotant din țara noastră.

Tot la Giurgiu, în cadrul Școlii de pescărie, a mai organizat și primul Laborator de studii și cercetări dunărene, dotîndu-l cu toată aparatura necesară, precum și vasul laborator „Dr. Ion Cantacuzino", cel dintîi laborator flotant din țara noastră.

În vederea organizării și răspîndirii pisciculturii, între 1928—1935 a condus revista (înființată de el) *Pescăria și piscicultura*, primul periodic român de acest gen, și a publicat numeroase studii și articole în diferite reviste, în special în aceea condusă de el.

Pe parcursul vieții, a luptat și a cheltuit energie și bani personali pentru realizarea obiectivelor propuse. La început din salariu, apoi din pensie, a susținut multe inițiative și acțiuni, precum și Școala de pescărie, subvenționată de el pînă în 1937 cînd, în urma unui control de verificare a gestiunii școli, dr. Daia a fost găsit creditor cu suma de cca. 250.000 lei, sumă pe care o dăruise școlii. Spre a asigura cadre științifice cu pregătire superioară, a intervenit să fie trimiși, ca bursieri, mai mulți tineri în Cehoslovacia, Franța și Germania, unde ei s-au specializat în piscicultură și hidrobiologie.

Din analiza întregii activității depusă de dr. Petre Popescu-Daia rezultă cu prisosință rolul său proeminent în promovarea științifică a pisciculturii române, el fiind totodată și întemeietorul învățămîntului piscicol din țara noastră.

Prof. dr. Constantin SIMIONESCU

O cură de slăbire...

...UNII SE NASC — TRUP ȘI MAI ales suflet — vînători, simțind încă de mici acea nepotolită chemare către sălbăticiunile cîmpiei și ale pădurii ; alții, dimpotrivă, se fac vînători cu mult mai tîrziu, fie la sfatul prietenilor, fie că meseria lor îi poartă prin medii cinegetice. S-ar zice că dacă primii fac cu vînătoarea o căsătorie din dragoste, ceilalți fac doar una din chibzuială ceea ce, de fapt, nu mai are același farmec... Vechiul meu amic Anatol nu se încadra în nici una din categoriile de mai sus : el a devenit vînător din întîmplare, la peste 40 de ani, și anume în urma unui... diagnostic medical care îi recomanda o severă cură de slăbire. Profesiunea sa sedentară și marea sa pasiune pentru mîncărurile savante, generos scăldate în sosuri și vinuri așișderea, îi adăugau mereu kilograme — procesul părînd a fi ireversibil ; desigur, medicina modernă cunoaște metode eficace de slăbire a căror unic inconvenient, după părerea lui Anatol, era reducerea cantitativă și mai ales calitativă a mîncării, operație pe care el o asimila unei adevărate sinucideri printr-o lentă și dezagrabilă inaniție, ceea ce în calitatea sa de exemplar echilibrat, inteligent și prosper, nu putea admite nici în ruptul capului. El a observat în schimb că subsemnatul, vînător cu vechime, nu mă... îngrășam deloc, și stabilind imediat ecuația „vînătoare = slăbire", a hotărît să se consacre cu ardoare sportului Dianei, al cărui unic și imens avantaj, în ochii lui, era de a nu-i modifica regimul alimentar. Din aprilie, cînd a luat această hotărîre și pînă în august cînd se deschidea sezonul, el a continuat, foarte senin, să mănînce normal, lucru acum fără importanță devreme ce faimoasa cotitură salvatoare era iminentă. S-a ocupat însă, cu entuziasm, de constituirea unui echipament cinegetic cît mai complex care să facă față, cu maximum de eleganță, absolut tuturor situațiilor de teren (cîmpie-pădure-baltă), cît și tuturor ipotezelor meteorologice (căldură toridă ger năprasnic). Un dulap special a fost îndesat cu tot soiul de accesorii de nuanță parașutistă, plus o colecție de șepci, căciuli, bascheți, bocanci, cizme, rucsacuri, ciochinare și plase de diferite dimensiuni. Am făcut apoi, împreună la poligon și ceva exerciții de tir la care Anatol manifesta un categoric antitalent în sensul că ținea mereu pușca, cu o excesivă delicatețe, la o mică distanță de obraz și umăr, metodă sigură pentru ca reculul să-l izbească necruțător umflîndu-i, foarte vizibil, falca dreaptă. Apariția acestei ciudate asimetrii a figurii lui provoca surîsuri înțelegătoare dar și sceptice, cu toate explicațiile sale că nici un sacrificiu nu e prea mare pentru recăpătarea siluetei de la 20 de ani. La prima ședință de prepelițe Anatol a venit aproape cocoșat de un voluminos rucsac plin de felurite bunătăți al căror rol era să-i restabilească, măcar parțial, energia consumată în urma vînătorii ; transpirînd abundent a parcurs cîțiva kilometri, a și tras destul cu pușca, fără alt rezultat decît acela de a-și mai rotunji și învineți falca, detaliu ce nu-l supăra excesiv, scopul său fiind doar să mai lepede din kilograme pe teren. Din păcate, a constatat cu stupoare, după cîteva asemenea exerciții, că se îngrășa și mai mult, ele stimulîndu-i faimoasa lui poftă de mîncare... Și atunci ne-am gîndit la o formulă cinegetică mai severă, și anume a vînătorii la munte unde se cer eforturi deosebite pentru escaladarea diferitelor stînci și creste ; așa am ajuns împreună la o partidă de mistreți, cu toată aprehensiunea lui Anatol de a da ochii cu acest animal, în imaginația lui deosebit de feroce. Maestrul de vînătoare, înțelegînd situația, l-a instalat într-un loc cu totul ferit, cam în afara goanei și — precauțiune suplimentară — chiar în spatele unei stîne părăsite, înconjurată de un aproximativ grad de leațuri și scînduri, în așa fel că dacă totuși un mistreț fantezist ar fi ajuns prin partea locului, el să ocolească acest important obstacol, evitînd astfel, în modul cel mai sigur, un contact direct al amicului meu cu temuta dihanie... La munte goanele sînt lungi, chiar foarte lungi și Anatol, nevăzînd nimic în vastul peisaj din fața lui, începuse să se cam plictisească, deși observase la un moment dat un mistreț, aprig hărțuit de cîini și coborînd, în depărtare,

O CURA DE SLĂBIRE

o coastă prin dreapta lui. Acest alai devenea însă din ce în ce mai sonor, dirijîndu-se oarecum în direcția amicului meu care, din dosul stînei sale, nu putea să se dumirească exact cam ce se petrece pe dincolo — dar sperînd totuși să vadă, cu acest prilej nesperat, un mistreț ceva mai aproape, ceea ce era, să recunoaștem, o ipoteză cît se poate de judicioasă. Diabolică și subtilă, zeița Diana a manevrat însă în așa fel încît lucrurile să depășească această elementară logică umană, și asta desigur numai pentru a-i procura, noului său adept, Anatol, o surpriză de calitate, fiindcă vierul, încolțit și năucit de lătrăturile exacerbate ale cîinilor, odată ajuns în partea opusă a stînii, în loc s-o ocolească așa cum era firesc, a luat-o vijelios, asemeni unui irezistibil tanc, drept prin gardul acesteia pe care l-a făcut țăndări ; și acum pufnind, clămpănind furibund din colți și împleticindu-se în leațurile și scîndurile fărîmate, se îndrepta, masiv și enorm, spre partea de gard în spatele căreia se afla, livid și înșurubat locului de o misterioasă putere nevăzută, fostul „spectator indiferent“, Anatol... Lipsit de suflare și de orice idee coerentă, el vedea cum mistrețul, devenit din ce în ce mai agresiv, se năpustește spre cealaltă porțiune de gard în dosul căreia visase el, pînă atunci atît de liniștit, cum trece printr-însa tot asemeni unui tanc și cum... se oprește, totuși, plin de bale, la cîțiva pași în fața lui, pentru a se descotorosi de o bîrnă, deosebit de incomodă, înțepenită de-a curmezișul zbîrlitei sale spinări. În acele fragmente de secunde, Anatol a mai avut puterea supraomenească să-și ridice oarecum pușca, slobozind la întîmplare, într-o formidabilă detunătură, ambele focuri deodată... După care a luat-o la goană, gîfîind disperat, pe coasta din spatele său, de unde, alunecînd și poticnindu-se, a zărit, întîmplător, că... nu mai era nevoie să alerge : vierul rămăsese trăznit, mai zbătîndu-se doar, alene, în grămada lui de material lemnos...

*

...A urmat, cum e firesc, un „botez“, însă formidabil — eroul fiind culcat laolaltă peste mistreț și peste resturile gardului — cu repetate urale și triumfătoare salve de pușcă. După care a urmat imediat — abia șoptită cu o voce moale, dar fermă — declarația solemnă a lui Anatol, devenit roșu la față ca un mac înflorit, cum că, în pofida acestui glorios „prim mistreț“, el abandonează instantaneu și definitiv orice veleitate cinegetică, fiind ferm hotărît să se supună, în viitor, și cu orice risc, numai unei cure medicale de slăbire, oricît de necruțătoare ar fi consecințele sale...

«REZERVA DE FIER»

...NU MAI ȘTIU CUM DE S-AU LEGAT și închegat lucrurile în așa fel încît ne-am pomenit, la un moment dat, patru flăcăiandri vînînd mereu împreună. Eram cu toții la vîrsta mijitului mustăților, adică exact la aceea a „marilor speranțe“... în toate direcțiile... Circula pe atunci, cu oarecare succes, romanul lui Blascó Ibanez „Cei patru cavaleri ai Apocalipsului“ pe care, mărturisesc, nu l-am citit nici pînă astăzi ; ne-a plăcut însă grozav, la vremea aceea, titlul său, adoptînd și noi cei patru, această pompoasă etichetă. Ne mai numeam noi și „Cei trei mușchetari“ fiindcă aceștia erau, precum se știe, de fapt patru... Acuma, nu că era cine știe ce de capul nostru, că nici măcar trăgători de frunte nu ne socoteam ; aveam și noi niște puști bătrîne și cam obosite, cu cocoașe, și trăgeam cu îmbătătorul praf negru — zic „îmbătător“ fiindcă numai mirosind un tub gol din care s-a tras cu un asemenea praf, poți evoca, olfactiv, misterioasa atmosferă a vînătorii, mai ales cînd mirosul e combinat cu acela al miriștii fierbinți sau al pădurii troienite... Deși nu ne prea lua nimeni în serios, lumea întreagă era a noastră, cu minunata ei salbă de variate orizonturi cinegetice ; ne și simțeam noi tare bine împreună, fie că vînam la picior în spatele celor doi foarte aproximativi cîini ai noștri, fie că făceam niște mici și tăcute goane — numite, cu un savuros și intraductibil termen local, „țoșcăieli“ — fie că plescăiam, din zori și pînă la căderea serii prin diferite mlaștini. Pentru a simplifica problema, importantă pentru noi, a mîncării la vînătoare, hotărîsem să o repartizăm între noi, odată pentru totdeauna, și anume ca nr. 1 să aducă mereu ceva țuică, pîine și brînză, nr. 2 mereu o friptură îndestulătoare, nr. 3 mereu o prăjitură de nădejde și nr. 4 o sticlă ceva mai plină de vin negru, taică-său avînd niște asemeni butuci de pomină. Bineînțeles că ne împărțeam și vînatul, făcîndu-se între noi, la nevoie, și diverse împrumuturi.

Povestea de mai la vale, care se întinde pe vreo 3 ani, a pornit pe nesimțite de la tovarășul nostru nr. 2 — cel cu friptura — și iată cum : ne-am pomenit la o vînătoare că, în loc de obișnuitul clapon rumenit la tavă și tăvălit în usturoi, să ne prezinte o cutie de conserve cam de un kil' de „Șuncă fiartă specială“, purtînd o splendidă banderolă, cu fotografia unei tulburătoare blonde care lua cunoștință, extaziată, cu ochii mari, părul vîlvoi, și nările fremătoare, de produsul respectiv... Din păcate n-avea nimeni vreun instrument de deschis conserve — că nici nu prea consumam noi, pe atunci, așa ceva și apoi eram și tare grăbiți fiindcă dădusem de niște sitari, încît de voie, de nevoie am renunțat s-o mai deschidem. La vînătoarea următoare am avut un invitat care adusese un savuros mușchiuleț de iepure, așa că blonda de pe banderolă a scăpat iarăși neatinsă. Și cum-necum, nici la ședințele următoare n-am mai ajuns la faimoasa șuncă, pe care amicul nostru nr. 2 o prezenta dealtfel foarte conștiincios, scoțînd-o din rucsac doar o clipă pentru ca să putem constata „cum că există“, băgînd-o apoi repede-repede la loc ; era și el cam econom din fire ; și părea a nu-i displace deloc să rezolve, în acest mod expeditiv, și oarecum infinit, „problema fripturii“ care îi revenea de drept... Și tot așa s-a strecurat cutia cu blonda printre sitarii de toamnă, a trecut cu bine prin iarnă și, tot cu bine, și de sitarii și rațele din primăvara următoare... Dar, vorba poetului, „vremea trece, vremea vine“ și iar ne-am pomenit, după alt an împreună la vînătoare. Uitasem aproape de faimoasa conservă cînd, ajunși la importantul capitol al „fripturii“, vedem cu stupoare că nr. 2 (hotărît lucru, era tare econom !) scoate din rucsac tot „șunca specială“... De rîndul acesta blonda respectivă pierduse mult din irezistibila ei prospețime, căci repetatele sale manipulări prin diferite genți îi brăzdaseră fața cu un rictus amar (acum îi mai lipsea și din păr...) ceea ce o îmbătrînea considerabil. Ne-am uitat și noi la ea cu același surîs amar însă autentic, fiindcă ne era foame de-a binelea — dar ne întrebam noi, ceilalți trei, cu oarecare îngrijorare dacă după atîta tăvăleală și trecere de timp prin diverse temperaturi, conserva n-o fi alterată și nu riscam cumva o intoxicație în masă, deși nr. 2 pretindea, foarte doct că, prin definiție, conservele sînt eterne. Am tot discutat așa, înghițînd în sec, pînă ne-am decis s-o păstrăm totuși în continuare pentru cazurile disperate cînd, rătăcindu-ne la mari distanțe, vom fi în primejdie să murim de foame ; doar atunci, ziceam noi, s-ar putea justifica riscul intoxicării, preferabil, desigur, unei morți lente prin inaniție... Așa s-a făcut că nr. 2 și-a băgat iar conserva în rucsac după ce am declarat cu toții, solemn, că ea ne va însoți de aici înainte mereu, reprezentînd „rezerva noastră de fier“ pentru vremuri grele — urmînd ca totuși același nr. 2 să-și aducă de aici înainte friptura reglementară. Abia în al doilea an de studenție ne-am întîlnit din nou, cu aceeași veche bucurie la o vînătoare de iarnă ; ne păstrasem bineînțeles vechea noastră denumire de cei 4 etc. cît și obligațiile de aprovizionare respective, masa fiind întotdeauna pentru noi un moment solemn. Așezați în jurul unui foc zdravăn, și după ce nr. 2 ne prezintă un superb clapon prăjit, ne anunță, misterios că „mai are o surpriză“, scoțînd din rucsac... „rezerva noastră de fier“, de care uitasem acuma cu totul... Aspectul ei, de rîndul acesta, era cît se poate de jalnic : zgîriată la maximum, cu pete de rugină, și păstrînd pe un ultim colț de hîrtie, reclama unui cîrlionț de fostă blondă... Ce mai puteam face cu ea ? De ținut mai departe nu mai avea rost, fiindcă nu mai făceam acum marile noastre expediții cu „riscuri de înfometare“... Ne-am hotărît s-o încercăm, după masă, la un tir la zbor, veleitățile noastre de buni trăgători crescînd între timp — și l-am rugat pe unul din noi, mare specialist în „cucuri“ la oină, s-o arunce cît mai departe peste copacii desfrunziți. Am tras noi o dată, am tras noi de două ori... nimic. A treia oară însă, cînd a repezit-o drept în sus peste capetele noastre, am plesnit-o în plin. „Rezerva noastră de fier“, ciuruită ca o sită, a făcut o spectaculoasă explozie lichidă, împroșcîndu-se copios și răspîndind, instantaneu, un miros atît de ciudat și de persistent, încît a trebuit să ne strîngem la iuțeală rucsacurile și să părăsim locul, consolîndu-ne între noi că nu ne rătăcisem încă niciodată pînă atunci, și că nu fusesem încă, niciodată, în penibila situație de a muri de foame...

Nicolae CRISTOVEANU

REZERVAŢIA DE PELICANI BUHAIOVA

DEŞI NU ESTE PASĂRE DE INTERES cinegetic, ci dimpotrivă, un monument al naturii Deltei Dunării (şi a ţării), pelicanul rămîne o preţioasă podoabă faunistică, care interesează prin această calitate deosebită şi pe vînător. Îl interesează poate şi pentru exemplul dispariţiei numerice, prin originalitatea şi prin caracterul său „ihtiofag“, pentru rolul său deosebit în economia naturii, precum şi pentru exemplul pe care îl dă — viu, masiv, alb şi puternic, în reuşita salvării unei specii, atunci cînd omul devine conştient de rolul său pozitiv în natură. Unica mare colonie de pelicani din Europa — peste 2 000 de perechi clocitoare — rămîne aceea de la Buhaiova, rezervaţie naturală care depăşeşte cu puţin 15 000 ha de japşe, gîrle, plaiuri şi ghioluri greu penetrabile. Este desigur vorba de pelicanul comun (Pelecanus onocrotalus), cunoscuta „aeronavă“ păsărească de pe cerul nostru, prezenţă invidiată de cercetătorii altor ţări care nu-l posedă, motiv în plus pentru o protecţie adecvată, care este însăşi menirea rezervaţiei înfiinţată de Comisia monumentelor naturii, acolo, la nord de Mila 23. Pelicanii, păsări de tip african, apar în fiecare an la Buhaiova, se instalează la cuibărit pe plaurii din jurul ghiolului şi, în plină vară, puii negrii-corb cresc alături de părinţii care le aduc din belşug hrana necesară, pînă vor împovăra şi ei cerul toamnei cu noi aripi pornite spre sud. Despre hrana pelicanilor ştim cu toţii cîte s-au scris şi cîte s-au povestit şi cîte s-au mai inventat fară nici o bază ştiinţifică, alt viu exemplu pentru vînătorul dornic să cunoască realitatea „prădătorilor“ şi cuantumul veridic al prădării din natură. Oricum, indiferent de rolul său major în ecarisajul natural al deltei, Delta Dunării trebuie să poată hrăni şi pelicani dacă îl hrăneşte pe om, sau şi dacă l-a hrănit mereu pe omul mai lacom de produsele sale decît pelicanul... Iar noi, vînătorii, ne mîndrim cînd vedem escadrila albă trecînd pe cerul nostru, ştiind că ea trece prin lumea europeană aproape numai pe cerul nostru !

UN CRAP, O ȘTIUCĂ ȘI CÎTE ALTELE...

TARE ÎMI PLACE MIE SĂ CĂLĂTORESC cu autobuzul cînd mă duc la pescuit! Stau pe scaunul capitonat, mă uit pe geam, mai schimb o vorbă cu oamenii de lîngă mine. Cîte nu am învățat așa, că eu știu să tac, să ascult și să vorbesc numai atunci cînd sînt întrebat. Uite, nu mai tîrziu ca zilele trecute, cînd omul de lîngă mine, pescar desigur, m-a întrebat ce mulinete am, i-am răspuns prompt, asigurîndu-l că nu folosesc decît cel mai nou și perfecționat model existent pe piața mondială. Apoi, la întrebările suplimentare pe care mi le-a pus, i-am răspuns simplu, dar competent, că sînt prevăzute cu sisteme moderne foarte eficace, electronice și automatizate, de lansare, semnalizare, înțepare și apropiere a peștelui. Că le probasem, mai de mult, cu ocazia unui concurs, chiar în țara de origine, la rugămintea producătorului, care, uimit de îndemînarea mea și sperînd să-i fac reclamă, a ținut morțiș să-mi dea în dar 5 bucăți. Și ce greu a fost să-l conving că nu-mi trebuie mai mult de trei. Mă așteptam ca omul de lîngă mine să-mi ceară să i le arăt și mă pregăteam să-i spun că sistemul lor electronic este foarte delicat și ar putea fi dereglat de atmosfera puternic poluată din autobuz. Că le țin ambalate în cutii speciale și le desfac numai acasă și pe baltă. Dar nu mi-a cerut ci, din contră, încurajat de atenția pe care i-o acordam și de modul în care știam să-l ascult, a început să-mi vorbească despre succesele lui la pescuit. Mi-a povestit, bunăoară, că astă-iarnă, la copcă, pe Căldărușani, lua cîte 3 kile de bălos ca palma, pe duminică.

L-am urmărit, desigur, politicos, dar nu m-am putut înfrîna să-i spun că pe mine nu mă mai interesează de mult albitura, decît cel mult ca momeală pentru răpitor. Dar și atunci trimit un băiat, din vreme, să-mi strîngă cîteva bucăți. Că așa am luat eu o știucă mare iarna trecută pe Cernica. La bălos, cu ancoră mare și gută de unu. La întrebarea lui mută, din ochi, i-am dat cîteva amănunte semnificative. Că în fond eu îmi dădusem seama, de cum a căzut bățul înfipt în zăpadă, de credeam că s-a spart și gheața. Că nu m-am grăbit, ci am lăsat-o să înghită bine ancora și abia atunci am intrat în acțiune și, cu îndemînarea obținută în atîtea și atîtea bătălii, am înfrînt-o. I-am mărturisit omului de lîngă mine că făcusem totuși o greșeală, subestimîndu-mi posibilitățile. Făcusem gaura copcii prea mică! Totuși, nu mi-am pierdut cumpătul și am continuat s-o obosesc și nemaiașteptînd să vină băieții să lărgească copca, i-am prins capul cu gafa și-am început s-o trag din greu prin gaura mult prea strîmtă. I-am redat omului de lîngă mine imaginea icrelor ce se „mulgeau" din ea prin frecarea de buza copcii și cădeau în apa rece, risipindu-se ca bulele de acid în sifon. L-am asigurat că a avut mai mult de 8 kile, din care aproape două kile numai icrele care mai rămăseseră în ea. Omul m-a privit cu ochii mari cînd i-am vorbit, cu indiferența soldatului călit în războaie, de pericolul prin care am trecut cînd gura ei căscată, cu pădurea de dinți ascuțiți, s-a închis fulgerător la cîțiva milimetri de mîna mea. De altfel, la mine acasă, printre alte trofee, ar putea să vadă și capul știucii pe care, din motive sentimentale, l-am conservat, deși nu se compară nici pe de parte cu alte nenumărate piese capturate de-a lungul anilor.

I-am dat dreptate omului că, într-adevăr, știucile au cam dispărut din Cernica, dar l-am asigurat că am aplicat o metodă pe care am studiat-o în țările nordice. Folosind un aparat cu ultrasunete, care imită semnalele peștilor răniți, puteam atrage răpitorii, încît doar unul dacă se găsește pe o suprafață de un kilometru pătrat luciu de apă, la mine vine. Din păcate însă aparatul nu-l aveam la îndemînă, pentru că îl trimisesem înapoi firmei producătoare pentru unele îmbunătățiri pe care trebuiau să le facă pe baza observațiilor și sugestiilor mele.

Aici a intervenit un moment de tăcere, eu mai avînd, desigur, încă multe de spus, dar pe atunci eram tot așa de modest, iar el se gîndea probabil la ceva cu care să mai poată impresiona. Ceea ce a și încercat să facă, mutînd discuția la pescuitul marin și lăudîndu-se cu grămada de guvizii prinși printre stîncile de la mal. M-a adus, însă, tot pe terenul meu. În treacăt i-am vorbit de deliciile pescuitului chefalilor, labanilor și calcanilor și n-am uitat să-i spun ceva și despre peripeţiile cu rechinul care era să mă dea jos din barcă, dacă tovarăşul meu nu tăia guta care-mi intrase deja în carnea din palma dreaptă. Dar l-am asigurat că nu asta este cauza pentru care prefer, totuşi, pescuitul la apă dulce, pe malul verde sau la baza cociocului, unde agăţarea unui peşte mare, departe de a fi un eveniment, îţi creează totuşi stări de mare satisfacţie sufletească. Şi am ales la întîmplare una din micile mele aventuri pe unul din lacurile dulci de lîngă mare. Am rezumat cît am putut înşiruirea de peripeţii care au precedat fapta, precum şi unele acţiuni din timpul luptei cu peştele, care, deşi adevărate, ar fi putut părea nepotrivite cu imaginea de modestie pe care, desigur, omul şi-o făcuse despre mine pînă atunci. I-am redat-o în rezumat deşi, categoric, pierdea mult din savoare. I-am spus deci că soarele era de mult sus, aproape de miezul zilei, căldură copleşitoare şi speranţe minime de a mai adăuga ceva la zestrea neobişnuit de săracă din juvelnic. Cum, plictisit şi obosit, am slăbit frînele la ambele mulinete şi sprijinindu-mi capul de zmocul de trestii des ca peria am aţipit. Şi se făcea, în vis, că o pasăre se aşează pe un fir de trestie lîngă mine şi-mi cîrîie în ureche din ciocul ei lung şi gros. Am strigat la ea, tot în vis, şi-am vrut s-o lovesc. Dar m-am mişcat şi m-am trezit. Ochii cîrpiţi de somn au alunecat pe lansete. Grozăvie ! Una din lansete era smulsă de pe suport şi zăcea în apă, pierzînd în cîrîitul cunoscut metru după metru de gută. I-am povestit cum am smuls-o din apă şi am început să mulinez, dar cum continuam totuşi să pierd guta care şerpuia prin inelele lansetei. Cum am strîns frîna şi vîrful lansetei s-a îndoit primejdios de-a trebuit s-o slăbesc iar, şi alţi metri se tot duceau, tamburul subţiindu-se văzînd cu ochii.

Omul de lîngă mine mă privea fascinat şi simţeam că-mi cere să continuu, să continuu....

Şi iar i-am povestit cum nu mi-am pierdut cumpătul, ci am apucat un băţ gros de pe mal, pe care cu multă greutate şi precauţie l-am legat de guta ce se tot repezea în baltă. Cum am rupt apoi guta ce mai rămăsese şi am aruncat băţul legat în apă, urmărindu-l cu ochii, cum se ducea spre mijloc cu mişcări sacadate, în zig-zag. Cum am umflat apoi barca mea pneumatică de trei persoane, am pus-o pe apă, şi cum, aruncîndu-mă în ea cu minciog, gafă, şi lanseta golită de gută, am pornit cu toată viteza spre băţul care se învîrtea acum în mijlocul bălţii.

Citeam în ochii omului admiraţia pentru curajul meu, cum trăia împreună cu mine momentele acelea grele în care, apucînd băţul, am simţit ce putere nebănuită avea namila. Dar mi-am arătat măestria dovedită în atîtea concursuri nautice, în cursa pe care rivalul meu din adîncuri a pornit-o, tîrînd după el barca mea de trei locuri. Mă miram şi eu, şi mă mir şi acuma, cum de am reuşit să reintroduc firul pe inelele lansetei şi să-l prind din nou de tambur, cînd în goană brăzdam, în fel şi chip, balta. Dar simţeam că acum este al meu !

Şi totuşi cînd a apărut o clipă la faţa apei, cu tot sîngele meu rece, m-am speriat. Un crap bătrîn, cu cap monstruos, cu coada ca lopata, cu solzi negri. Şi guta mea era de treizeci, şi acul de caras ! Dar am continuat să-l obosesc şi iată-l lîngă barcă. Atunci i-am înfipt gafa în branhia dreaptă. Minciogul era o biată plasă de fluturi ! Barca se apleca ameninţător în apa ce se înroşise de sîngele namilei. L-am lovit cu băţul în cap şi s-a lăsat pe o parte şi, în aplauzele celor ce mă priveau de pe mal, m-am apropiat sfîrşit, dar învingător, lopătînd cu o singură padelă, de locul de unde plecasem, tîrînd după mine frumoasa captură ce lăsa în limpezimea bălţii o dîră continuă de sînge care

se risipea încet, încet, în masa de apă ce ne înconjura.

L-am cîntărit pe o basculă la gară: 18,350 kg, la o lungime de 136,5 cm. Avea în gură, în ambele fălci, 17 ace ruginite! Al optsprezecelea, al meu, cel mai mic, îi venise de hac! Am şi acum acasă, în colecţie, un solz enorm din platoşa lui.

Obosisem povestind, dar omul de lîngă mine m-a ascultat cu toată atenţia, fără să mă întrerupă nici cînd i-am spus că eu consider această captură capitală ca pe un merit personal, datorită calmului şi inventivităţii de care dădusem dovadă.

L-am rugat apoi să nu povestească şi altora cele auzite de la mine, deoarece aş crea multe invidii, iar mie îmi place să trăiesc cît mai puţin băgat în seamă printre semenii mei. Şi dacă îmi promite că va păstra totul pentru el, o să-i povestesc cum am prins somnul de 84 de kilograme pe Mureş, cu momeala boboc de gîscă, crescut special pentru mine de un ţăran priceput. Cum am prins, într-un an, dorade în Marea Mediterană, balene albastre la Polul Nord cu harponul, cum am urmărit migraţia anghilelor în Marea Sargaselor pe o apă lină, strălucind la lumina lunii pline...

Mi-a promis. Dar de povestit, n-am mai apucat să-i povestesc, pentru că autobuzul a intrat într-un sat şi omul de lîngă mine s-a grăbit să se dea jos, şi de atunci nu l-am mai văzut.

În definitiv, poate că e mai bine. Pentru că oricînd e posibil ca în vîltoarea povestirii să mai exagerezi, adăugînd cîte ceva de la tine. Mai bine mi le repovestesc mie însumi, în nopţile lungi de iarnă, cînd somnul nu vrea să se prindă de gene şi duminica este încă departe.

Singur

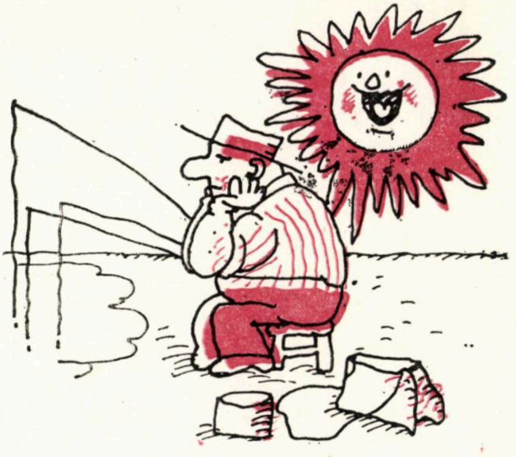

CÎT O FI CEASUL? POŢI SĂ ŞTII? Nouă, poate nouă jumătate, după soare. Şi ce soare! Dacă nu era vîntul mă topea zăpuşeala. Şi lansetele-astea... Nouă jumate! De la patru, s-au făcut cinci ceasuri şi jumate de cînd stau. Nu, nu chiar atît! Cam o juma-de-ceeas am dat nada, am pus sculele, m-am fîţîit. Dar cinci ceasuri de şedere tot sînt. Şi nimic, nici o mişcare, nici o tresărire, nici măcar un semn! Stau, stau şi stau... N-am nici ceas la mînă, nici radio n-am! Cum naiba le-am uitat acasă? Acum se dădea muzică populară, la ora satului, p-ormă magazinul femeilor, de toate pentru toţi. Şi muzică uşoară dădeau... Lasă-i să dea! De muzică uşoară, de programul lor îmi arde mie? Ei cîntă, povestesc... şi eu stau aici singur cuc. De aproape şase ceasuri stau şi n-am luat o fîţă. Şi n-am eu pretenţii mari! Unu, atît, mai măricel, şi-mi ajunge. Şi-am văzut aseară şi două mirese! Două, amîndouă frumoase! Ce tot zice Cîrnu că dacă vede mireasă, în ziua aia ia peşte? Eu, dacă le-am văzut, parcă iau ceva? Dar eu am văzut ieri miresele, aseară, nu azi! Că nu era să stea mireasa în mijlocul străzii la trei dimineaţa... Deci, nu azi le-am văzut şi poate d-aia... Ei, superstiţii, prostii de-ale lui Cîrnu, nu mai cred eu în astea...

Nici nu mă mir că nu e nimeni pe baltă. S-au lămurit bieţii oameni, ieri, alaltăieri, duminica trecută! Mai bine mă duceam la Moviliţa sau la Hotarele, acolo făceam treabă... Ehei, şi acum simt în mînă crapii... şi caraşii ăia de juma de kil...

Aşa e cînd te iei după muşte... Nu şi nu, vino la balta noastră, ne întîlnim acolo, o să fie o grozăvie. Am venit şi... nimeni, singur şi... nimic. Dar le-o plătesc eu... Îi înnebunesc mîine... Să vezi ce gogoşi le torn! Cît să zic ca să mă creadă? Trei crapi măricei, unu, două şi trei kile, plus mărunţişul, caras frumos, roşioară, biban... O să zic şi de-o caracudă mare, că tot n-am mai luat de mult.

SINGUR

Parc-a mișcat inelul la a stînga aia albastră ! Aiurea, vîntul ! Că nu mai stă odată ! De era liniște, dădeam altfel, la fir moale, că poate trage fin... E apa încă rece și-s mai delicați... Ce-ar fi să schimb forfacul, să-l pun pe ăla cu plumb alunecător, să-l... Vîntul ? Nu, acum sigur nu e vîntul... Acum... așa... L-am înțepat ? Sigur, sigur... Dar, ce stă ca un bolovan și nu mișcă ? Ușurel băiatu, ho, ho, nu așa tare... Mai slab, mai slab antiret... Doamne, ce cîrîie mulineta asta... Am fir, am destul, dar să mai strîng oleacă... Ce dracu cauți la stînga, nu vezi că acolo e stuful ? Vrei să te încurci în el ? Nu te las... așa... forță că ține treizeciul... ține... Parcă nu mai cîrîie așa tare... s-apropie... Aș, iar trage... e mare, sigur, e mare... Uite la lansetă, ce s-a-ndoit !... Și ce mă doare mîna dreaptă... ce mă doare și-n pumn și-n cot și-n umăr... Dar nu-l las să știu că mor aici...

Haide băiatu, cuminte, cuminte băiatu .. Nu, nu... să nu mă grăbesc... am timp să-l tot văd... Lasă-l să se distreze... Dar strîns, strîns, să mă știe de stăpîn... Unde-o fi minciocu ? E desfăcut ? Uite-l pe mal... Cum o să fac trei mișcări cu două mîini ? Nu știu, oi vedea... Și ce mă doare mîna... Unde ești nea Firicel să mă ajuți ? N-am voie să-l scap... nu se jupoaie... e ultima mea speranță. Nu, nu la stînga, nu la stînga... drept la mine... Ia uite-l... mamă, ce culoare, ce aur ! Uite-l cum se răsfață și se-ntoarce și se scufundă... Să intru puțin în apă... Minciocu, unde-i minciocu ? Să-l pun sub braț... nu, nu... între picioare... Ce tragi mă așa... unde te duci... te-ai speriat... Uf, noroc că era frîna slabă... Ușor, ușor, vino băiatu, așa, așa, aproape, aproape... Fără nervi, fără nervi... Fii calm Fer... Fii calm !... Minciocu, unde e minciocu ? Aha, uite-l... Ușor, așa, hai băiatu deasupra... bravo, sus, sus... Victorie... ești al meu... Doamne, ce apă mi-a intrat în cizma aia ruptă... Are două kile ? Are frumușelu... Și ce culoare, ce minune... Hai, hopa sus pe mal... De ce oare pe uscat peștii sar întotdeauna spre apă ? Tu n-o să sari ! Uite, cîrligul s-a-nfipt ca la carte... nu scapă el... nu scăpa... Dar știu că s-a-nfipt tare... Juvelnicul, unde... da, da... intră, intră și-acum la apă iar...

Să descurc àcele din juvelnic... Ce momeală să pun ? Uite vorbă ! Mămăligă, fratele meu, că asta le place azi. Ce rîme ? Mămăligă ! Să schimb și la ailaltă... Ușor, ușor le face băiatu pe toate. Of, mînca-te-ar tata de albastră, că numai tu faci treabă...

Cît o fi ora ? Zece, zece jumate... Acu începe treaba... e ora lor ! Nu se poate să nu mai ciocănesc eu vreo două, trei bucăți pînă diseară ! Asta-i baltă cu pește serios... Eu să fiu sănătos și voios !

Ei, dacă nu uitam radioul acasă ! Mai Trebuie să le îmbinăm pe toate, armonios, mai un pește... Ce bine că mai bate și vîntul, mai răcorește... Nu mă deranjează el, alta e mișcarea peștelui...

Mă-ntreb, o fi ceva cu miresele alea ale lui Cîrnu ? Prostii, superstiții... Peștele vine la o momeală bună, la o mînă pricepută, la omul perseverent, nu la mirese...

Ce-o să-i înnebunesc mîine pe mincinoșii ăia...

Titu IONESCU

O FABULĂ DE ESOP

Un vînător mergea printr-o pădure,
Și căuta pe jos, nerăbdător,
Chiar urma unui leu cu fălci mai dure,
Destul de crud și înfiorător.
Și întrebă un tăietor de lemne,
De n-a văzut vreo urmă de la el,
O capră sfîrtecată, niște semne,
Sau unde doarme leul cel mișel ?
— Pot să-ți arăt chiar leul, dacă vrei !
Sosi răspunsul. El, livid, gălbui,
Tot clănțănind, o-ntoarse cu temei :
— Nu caut leul, ci doar urma lui !

În traducerea lui
Gabriel TEODORESCU

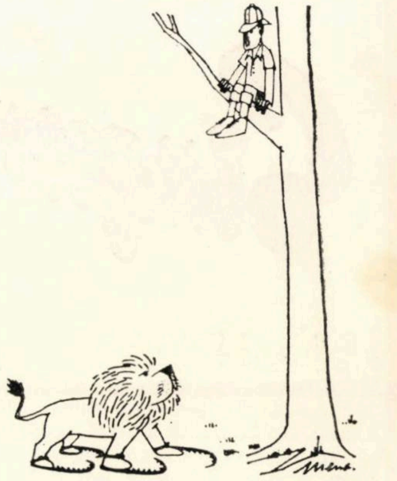

Mena

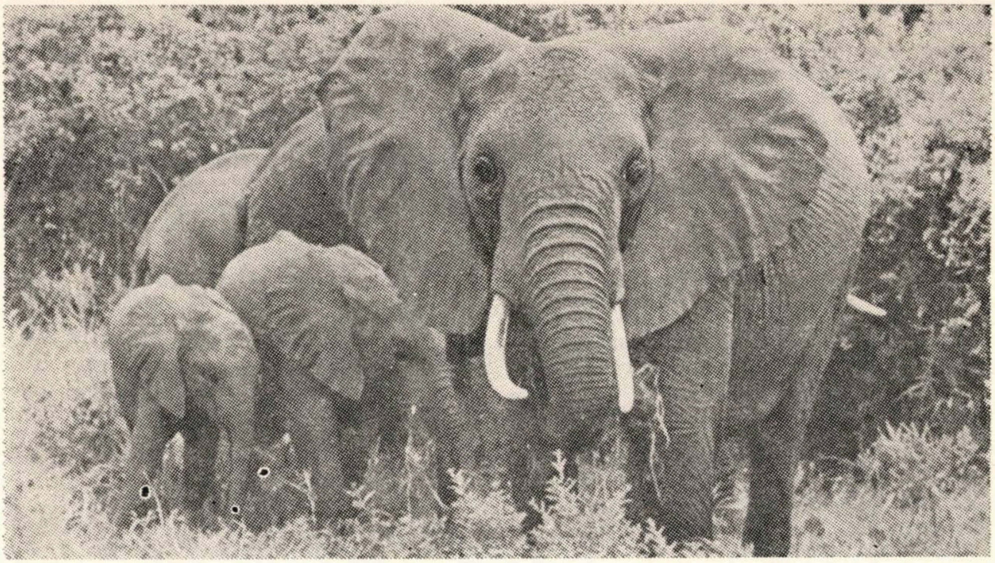

ÎNTRE MIT ȘI REALITATE

ELEFANȚII

ELEFANTUL ESTE PREZENT PE ÎNtregul parcurs al dezvoltării societății omenești, consemnată de istorie, iar în istoria militară a antichității a avut un rol considerabil. Participînd la bătălii cu forța de șoc a unor tancuri din zilele noastre, transportînd provizii și distrugînd sistemele de fortificații ale inamicului, elefanții și-au cîștigat un loc binemeritat în stima omului. Se poate spune că elefantul, folosit din timpuri imemoriale în scopuri pacifice, a fost și precursorul viu al tancului. Alexandru Macedon și Hanibal l-au folosit în lupte cu mult succes. Califul Harun al Rașid i-a dăruit lui Carol cel Mare, în semn de prietenie, pe elefantul Abdul Abbas. Regele Ludovic cel Sfînt a adus din a VIII-a cruciadă, ca „suvenir“, un elefant. Parizienii l-au îndrăgit și i-au ridicat un monument. Gigantica statuie, lungă de șapte metri și înaltă de cincisprezece, a rămas în stadiu de ghips pînă în 1845, cînd a fost dărîmată.

„Unitățile blindate“ ale lui Hanibal nu i-au îngrozit numai pe ostașii romani. În afară de armata cartagineză, ele au mai fost folosite și de birmani, de indieni și de alte popoare. „Tancurile vii“ ale antichității și-au făcut datoria pe cîmpurile de luptă mai bine de 2000 de ani, îngrozindu-i (printr-un formidabil efect psihologic) și punîndu-i pe fugă pe inamici.

În bătălia de lîngă Delhi, în 1398 indienii s-au folosit de 120 elefanți îmbrăcați în zale, de colții cărora atîrnau săbii otrăvite. Tamerlan a înfrînt această „divizie blindată“ cu ajutorul unei turme de bivoli, care purtau făclii aprinse legate de coarne !

Încă din antichitate elefanții erau vedete de circ. După Suetoniu, Pliniu și Hiphilin, ei mergeau pe sîrmă (bineînțeles, pe cabluri groase) și dansau păstrînd ritmul. La Roma, Metelus a adus în circ 1000 de elefanți, punîndu-i să se ucidă într-o bătălie fără precedent, iar în circul din Constantinopol, reprezentațiile la care luau parte elefanții erau nelipsite din program.

În circ se pare că elefantul african nu a apărut decît o singură dată. Este vorba de o femelă adusă din Congo de către o întreprindere germană specializată în prinderea şi dresarea animalelor exotice. Deosebindu-se în multe privinţe de elefanţii africani, cei indieni — mult mai inteligenţi — pot fi şi mai uşor dresaţi. Un asemenea elefant a apărut, pentru prima dată în ţara noastră în spectacolul circului Sidoli din Bucureşti, în anul 1892.

„Marele elefant — scria Leonardo da Vinci — are o serie de calităţi ce rar se întîlnesc chiar la oameni : cinste, prudenţă, simţ al dreptăţii". Mult mai tîrziu, zoologii au notat tot la „Loxodonta africana" şi alte trăsături umane : o lungă copilărie petrecută foarte aproape de familie, un înalt grad de inteligenţă şi obiceiul de a „răvăşi" mediul ambiant, de a-şi distruge chiar propriile-i surse de hrană. Unul dintre cele mai inexplicabile comportamente este acela de a se sinucide.

În fiecare an se nasc aproximativ două milioane de elefanţi şi mor aproximativ tot atîţia. Timp îndelungat oamenii de ştiinţă nu au putut descoperi scheletele animalelor, deşi potrivit legendei, ar exista un cimitir al elefanţilor cunoscut numai de ei ! Cu timpul s-a aflat că de îndată ce pachidermul îşi simte sfîrşitul aproape, el se îndreaptă spre fluviul sau mlaştina cea mai apropiată unde se scufundă. Numeroase asemenea cazuri au fost semnalate în Africa. În prezent, ecologii încearcă să explice acest bizar obicei. Una dintre ipotezele lansate — dar nu şi validate — se referă la modificarea mediului ambiant tradiţional.

Ecologul englez Harvy Crows şi fotograful Horst Manzing au fost martori la moartea unui elefant, într-un uriaş parc pe coasta răsăriteană a Africii. La acest act dureros a participat toată ceata de elefanţi, făcînd totul să-l ajute pe confratele lor. În momentul cînd elefantul bolnav s-a prăbuşit, numaidecît ceilalţi elefanţi s-au apropiat încercînd să-l ridice, fără succes, pentru că bolnavul nu se mai putea ţine pe picioare. El nu mai reacţiona la eforturile celorlalţi elefanţi de a-l încuraja. În scurt timp elefantul a murit. Ore în şir ceilalţi l-au jelit scoţînd sunete dureroase şi atingîndu-l duios cu trompa. Dar, odată cu apusul soarelui, fără să se ştie din ce motive, acest ceremonial funebru a luat sfîrşit şi elefanţii, unul cîte unul, au dispărut în noapte, fără urmă.

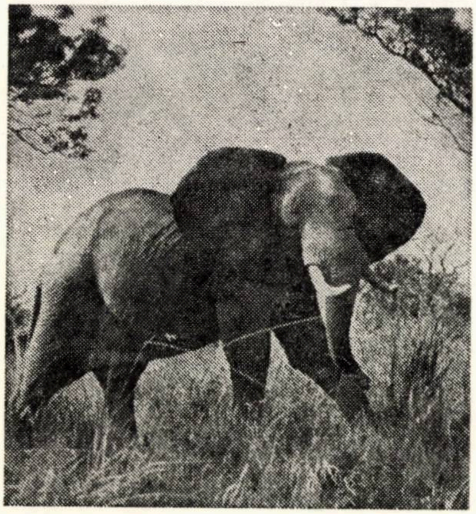

Elefantul furios scoate un muget pătrunzător, care seamănă cu sirena unei locomotive, auzită din imediata apropiere. Un cal nedeprins cu acest muget sinistru, în loc s-o ia la goană, salvîndu-se pe sine şi pe călăreţ, rămîne încremenit locului.

Trompa elefantului este o adevărată minune a naturii. Această „podoabă" nu este numai un... nas neobişnuit, ea fiind pentru posesor mai importantă decît mîna pentru om. Cu ea bea apă şi culege poame, ia mîncarea şi-o vîră în gură. Trompa, care poate fi mişcată în orice direcţie, este cel mai perfecţionat aparat din lume în detectarea mirosului ! Cu ajutorul ei elefantul poate deosebi mirosurile la o distanţă de cinci kilometri. Fără trompă, elefanţii sînt condamnaţi la moarte prin inaniţie.

Proporţional cu greutatea sa, elefantul este mult mai slab decît omul ! Un om poate ridica alt om, în timp ce elefantul nu poate ridica alt elefant. El cheltuieşte multă forţă, pentru a se ţine pe picioare. Memoria animalului este bună, însă în condiţii naturale nu are de reţinut prea multe lucruri. De obicei, „tribul" este condus de femelă. O particularitate interesantă în ceea ce priveşte acest pachiderm : elefantul nu are vezică biliară. Unii explică, în acest fel, blîndeţea binecunoscută a animalului.

Greutatea elefanţilor masculi africani adulţi atinge 7 500 de kilograme, iar înălţimea — în dreptul umerilor — 4 metri. În ciuda acestor dimensiuni, elefantul înaintează adesea sprinten şi aproape fără zgomot prin pădurea deasă. Surprinzătoare este uşurinţa cu care aceşti coloşi străbat mlaştinile fără să se scufunde. Îi ajută picioarele care sînt „construite" într-un mod foarte adecvat : în momentul în care animalul se sprijină pe picior, talpa se lăţeşte şi suprafaţa de contact creşte de două ori...

Aţi văzut, fireşte, elefanţi la circ. Dar puţini sînt cei care au remarcat că elefantul, spre deosebire de aproape toate celelalte animale, îndoaie picioarele de dinapoi întocmai ca omul. Altminteri, dată fiind greutatea lui, o dată culcat elefantul nu s-ar mai putea ridica.

Elefantul african nu se întinde pe pămînt ca să doarmă decît foarte rar, dar cînd o face, își alege întotdeauna un cuib mare de termite pentru a-și sprijini capul ca pe o pernă.

Elefantul știe să înoate bine și sub apă, folosindu-se de trompă (pe care o ține afară) pentru a inspira și expira aer. Scăldatul în apă este o necesitate vitală, care le permite să „descarce“ căldura pe care o acumulează în regiunile toride. O altă armă pentru a înfrunta radiațiile luminoase, o constituie... urechile, pe care animalul le folosește drept evantai, pentru a-și autoregla temperatura corpului.

Un elefant la naștere are circa un metru și cîntărește un chintal. Ca să-l nască femeia așteaptă 20—21 de luni. Dealtfel, recordul perioadei de gestație la animale aparține elefantului asiatic (Elephas maximus) : între 600—760 zile. Interesant este că la aceste animale tot corpul crește, în afară de ochi care rămîn la fel de mici ca atunci cînd elefantul s-a născut.

Elefanții își schimbă ultimii dinți pe la vîrsta de 40 de ani. Cu toate că se fac multe presupuneri, nu există încă dovezi certe că elefanții depășesc în mediul natural vîrsta de 60—70 de ani. În timp ce elefantul „Jessie“, care a trăit 69 de ani în Australia (a murit în 1939), a încercat să bată un mic record, elefantul „Alice“ de la o grădină zoologică din S.U.A., deține recordul absolut de longevitate. El a trăit în captivitate pînă la vîrsta de 152 ani ! Vîrsta unui elefant se cunoaște după urechi ; pînă la 10 ani, marginea pavilionului urechii este perfect dreaptă ; după această vîrstă, aceasta începe să se răsucească, pînă la 15—20 de ani, cînd atinge dosul urechii.

Pentru două milioane bile de biliard fabricate într-un secol au fost sacrificați 300 000 elefanți. Fildeșii cei mai mari îi are elefantul african. Recordurile sînt de 2,10 m lungime și 225 kg greutate. Într-o expoziție zoologică din New York se află doi colți de fildeș care cîntăresc fiecare cîte 125 kg și măsoară 3,5 metri lungime. Sînt cei mai mari colți de fildeș ai unui elefant (excluzînd exemplarele preistorice).

Cel mai mare elefant capturat măsura aproape patru metri înălțime și cîntărea 12 tone. El a fost ucis în 1955 în Angola ; în prezent, se află naturalizat la Smithonian Institution din Washington.

Un elefant mare, de 7 tone, are nevoie în fiecare zi de 600 kg de hrană și de 300 litri de apă. În 24 de ore un asemenea elefant poate parcurge 200 km și poate trage, pe distanțe destul de mari, greutăți de aproximativ 4 tone.

Leverson, unul din zeloșii vînători de elefanți, după îndelungate observații a ajuns la concluzia că elefanții au un mod al lor de a „vorbi“, astfel : Un șuierat produs prin suflare cu trompa exprimă mulțumire și viață liniștită ; tonul produs cu gura „pi-rut, p-rut“, denotă frică și spaimă ; un muget surd sau un zbierat pătrunzător constituie dovada că este iritat pînă la extrem și e gata să se năpustească asupra atacatorului ; sunetul de „urmf-urmf“ înseamnă nemulțumire sau jale, stare cauzată de foamete, de povară sau că s-a pierdut de turmă. Starea internă pe care elefantul și-o exprimă într-un anumit fel e transmisă și înțeleasă de confrații lui de turmă.

În Africa au apărut elefanți sălbatici, care poartă un număr imprimat cu o culoare albă. Operația este destul de simplă. Oamenii de știință cunosc itinerariul elefanților. Ei trag asupra lor cu arme încărcate cu săgeți înmuiate în substanțe narcotice. După 20 de minute animalul adoarme. Cînd se trezește, este... înregistrat.

Regulile de circulație din India prevăd ca pe fiecare elefant să fie montat un bec pe care conducătorul pachidermului e obligat să-l aprindă odată cu lăsarea întunericului. Contravenienților li se aplică amendă.

M.B.

O ȘCOALĂ PENTRU ELEFANȚI

...EA SE AFLĂ ÎN NORDUL TAILANdei, „absolvenții“ ei fiind apoi repartizați la diverse exploatări forestiere unde — potrivit unei vechi tradiții asiatice — coboară sau urcă pante pînă la 70° transportînd și stivuind, singuri sau în grup, bușteni de mai multe tone. Rentabilitatea foștilor elevi continuă să fie și azi reală, avîndu-se în vedere mai ales necesitatea economiei de petrol necesar tractoarelor specializate în asemenea operațiuni ; să nu uităm apoi că înmulțirea acestor utilaje nu necesită investiții și că ele pot lucra și în locurile inaccesibile mașinilor convenționale.

Condițiile de școlarizare sînt demne de interes : cursurile durează cam 7 ani, ele debutînd la vîrsta de 3 ani. Fiecărui elefant i se afectează, de la bun început, un singur conducător care îl însoțește permanent atît în școală (unde, în afară de lecții, îl spală și îi și dă de mîncare), cît și — mai tîrziu — în producție, unde ambii, om și animal, lucrează pînă la vîrsta de 60 de ani. Munca durează numai cîteva ore pe zi, cu o zi liberă pe săptămînă, la care se adaugă sărbătorile budiste (cînd e luna plină sau la jumătate) și o vacanță anuală, în martie-aprilie.

Elefantul asiatic, mai mic decît cel african și, spre deosebire de acesta, ușor de domesticit, învață repede și bine cele 26 de comenzi și activități ce are de îndeplinit, comenzile de bază fiind însușite chiar in prima lună de școală ; metoda de învățămînt e cît se poate de blîndă, constînd în diverse strigăte însoțite de mici lovituri cu un bețișor pe ceafă sau urechi și de o ușoară strîngere a genunchilor omului care îl călărește. Cînd una din femelele lucrătoare rămîne gestantă, ea este trimisă înapoi la școală, unde fată, rămînînd acolo timp de 3 ani, după care mama se întoarce „în producție“, puiul începînd învățătura. În primul an, micii elefanți sînt ținuți în țarcuri, apoi sînt lăsați liberi — chiar noaptea — în pădure, de unde conducătorii lor îi recuperează foarte ușor, în fiecare dimineață la ora 5, cu strigătul de „phe ! phe !“ (vino ! vino !). Tradiția și mitologia hindusă atribuind elefantului puteri spirituale deosebite pe parcurs se fac diferite ceremonii ; astfel, cînd la vîrsta de 3 ani puiul este despărțit de mamă (un moment dramatic pentru amîndoi), se murmură diferite incantații, micul elefant fiind afumat cu păstăi de salcîm, aruncîndu-se pe capul și pe coada lui puțină apă ; iar cînd, la sfîrșitul școlii, elefantul pleacă în producție, conducătorul respectiv mărturisește „păcatele“ față de elevul său : bătăi nejustificate sau vorbe prea aspre, în timp ce se aruncă asupra animalului ceai de salcîm...

Pensionarea este obligatorie la vîrsta de 60 de ani, cînd elefantul este adus înapoi în pădure, unde rămîne complet liber, pînă la sfîrșitul vieții sale. Fostul său conducător — în general și el la pensie — îl vizitează însă la fiecare două-trei zile, dîndu-i, dacă e necesar, îngrijiri medicale și, mai ales, aducîndu-i diferite delicatese : trestie de zahăr sau ghemuri de semințe de tamarin, în care este pusă puțină sare. Legătura între conducător și animal este atît de strînsă, încît spusele directorului școlii că „te poți înțelege cu un asemenea elefent exact ca și cu un om“ depășește caracterul strict metaforic al afirmației.

N. C.

(„International Wildlife“)

AU DISPĂRUT DIN VESTUL EUROPEI

URSUL

Anglia — secolul XI

Suedia — 1905

Germania — 1912 (în Bavaria mai era un exemplar, care nu a putut fi împușcat).

Austria — 1965, ultimele două exemplare împușcate ; apare sporadic după anul 1955 imigrînd dinspre masivul muntos Karawanken.

Elveția — ultimul exemplar vînat, în 1904 ; ultima observație, în anul 1923.

Franța — ultima observație în 1937 ; sporadic, reapare în număr mic.

LUPUL

Anglia — secolul XV
Irlanda — 1710
Scoția — 1743

Danemarca — 1772

R.F. Germania — după o îndelungată absență, un exemplar, împușcat în 1961.

Franța — 1954

Austria — ultimul exemplar vînat, în 1957

Elveția — 1954

RÎSUL

Finlanda — ultima pereche vînată, în 1954

Suedia — ultima observație în 1966

Danemarca — dispare încă din anul 1689

Austria — 1873

Elveția — ultimul exemplar împușcat, în 1872 ; un alt exemplar este găsit mort în același an.

Italia — 1909

Franța — 1958

R. F. Germania — 1936. În 1950, un exemplar observat, provenind probabil din cele 3 piese evadate din parcul zoologic Hellabrunn. În 1958 — ultima observație pe cursul superior al Dunării, de unde dispare fără urmă încă în același an.

Desigur, aceste date nu pot fi decît incomplete, ele rezultînd din literatura care ne-a fost accesibilă. O situație absolută exactă asupra dispariției unor specii de animale este extrem de greu de stabilit, date fiind rezultatele aproximative ale evaluărilor.

p.w.

Crescută cu pușca în casă

DE LA ȘOSEAUA PRINCIPALĂ AM făcut-o la dreapta și-am început să urc spre Zlătoaca. Mașina merge bine, drumul are destulă piatră, nu-i praf, a plouat de curînd.

Zlătoaca e o așezare pitorească de munte, pristăvită în poala pădurii ; de-acolo începe și tot acolo se termină, fiindcă satul nu coboară spre vale, așa cum poate s-ar cuveni : casele se țin mereu în preajma pădurii, la adăpostul brazilor și fagilor, cum se țin copiii de fustele mamelor.

Îmi place drumul, mai ales de cînd am părăsit șoseaua. E din ce în ce mai frumos. Pare — mai totul — un peisaj deloc umblat și la care nu prea sînt de adăugat frumuseți.

Toate bune și frumoase, dar m-a pocnit așa, pe negîndite, o durere groaznică de măsea. Am impresia că fac și puțină febră.

Cum intru în sat, trec pe la ocolul silvic, pe unde am treabă, și pe urmă la dispensar, la doctor, să-mi puie ceva, un calmant, în măseaua asta.

Am terminat treburile la ocol, acum mă duc la Pătru, pădurarul, și iau niște procese verbale. Pe drum mă opresc la doctor, dar renunț să intru. În fața dispensarului, cîteva femei, spăimoase, așează într-o căruță, în pături și în blănuri de oaie, o femeie, probabil bolnavă.

L-am găsit pe Pătru acasă la el, cam descumpănit. Femeia din pături și blănuri de oaie, din căruța de la dispensar, era mama lui. Abia o adusese de la doctor și-o așezase în camera de alături.

— Ce-are mă Pătrule ?

— Nu știu ce are, e bolîndă...

— Da' pe unde-i bolîndă ?

— Nu știu pe unde, o ia cu frig și cu căldură...

— O fi răcit, că-n martie vremea-i schimbătoare !

— O fi răcit.

Am intrat alături, mînat de insistențele gazdei. În dreapta, un pat mare, lat, și-n mijlocul lui, sprijinită pe perne înalte, o femeie, după cum arată, mai vîrstnică, palidă și cu ochii verzi, spălăciți, înfundați în orbite. În jurul ei, puzderie de babe, care de care mai strîmbă și mai cocoșată și mai zbîrcită.

— Pune-i Gherghină cărămizi calde la picioare, că uite cît sînt de reci. Gherghina e surdă cocă, dă din cap ca-nțeles și-i mai așează o pernă sub cap.

— Pune-i Ioană o cîrpă muiată-n oțet aromatic, cu fiertură de troscot, pe inimă, că-i bate tobă. Ioana moaie o batistă-n frecția tămăduitoare și i-o vîră pe sub cămașă, direct pe locul, în piept, al inimii. Baba Voica o trage pe la articulațiile pumnilor și ale coatelor și pe la ceafă, cu țuică tare, primoaie și cu untură de bursuc :

— E speriată, fă ! Ptiu ! Smintitul ! Nu vezi că se uită ca jivinile din Zlătoaca ?

Am zis ziua bună și la revedere soborului de babe, pricepute în toate alea, le-am lăsat să-și vadă de treabă, că erau foarte ocupate și aferate și-am trecut în altă cameră în care gazda, soția pădurarului, m-a poftit să iau o țuică fiartă, tare, s-o pun la măsea. Am luat palinca și am înghițit și vreo două antinevralgice.

Mi-a povestit Maria, nevasta lui Pătru, cu lux de amănunte pricina pentru care mama pădurarului era acum lată în pat și luată-n primire de ciurda de babe tămăduitoare.

— Să nu vă duceți cu măseaua la el, tovarășe.

— Păi, dacă o să mă mai doară, trebuie să mă duc.

— Nu vă mai doare. Mai luați o doctorie pînă ajungeți la oraș. La ăsta n-aveți ce căuta.

— De ce fato ?

— Ca să nu pățești ca mama soacră.

— Da, ea ce a pățit ?

— Uite, o dureau șalele, o țineau și niscai junghiuri. Am dus-a la dispensar. Am așteptat pe sală pînă a primit-o înăuntru. Doctorul e o namilă de român, cît un urs. I-a zis soacrei :

— Ce te doare ?

— Mă dor șalele și plămînii...

— Dezbracă-te !

— Și-a scos cojocul, cămașa, fustele, tulpanul, ciorapii. A rămas aproape goală. I-a zis :

— Acu, culcă-te pe canapea.

— Mă culc, dar... rogu-te să mă lași să închid puțin fereastra, că-i răcoare...

— Las-că și așa ești răcită !

N-a mai zis femeia nimic. Ce să mai zică ? A dat să se culce pe canapea. Doc-

CRESCUTĂ CU PUȘCA ÎN CASĂ

torul a luat un aparat să-i ia tensiunea, da se uita zărghit și șașiu cînd la aparatul ăla, de-i spune de tensiune, cînd la pereți, cînd în tavan, cînd în grădina dispensarului, la pomi.

Și pînă să-și dea seama bine soacra-mea, că tocmai se așeza pe canapea, doctorul, s-a repezit într-un colț din cabinet și... poc, poc !, două trăznete puternice, de s-a umplut camera de consultații de zgomot și de fum și s-a dus ecoul pe fereastră, pînă-n inima Zlătoacei. Soacră-mea, s-a-ngălbenit, a simțit că-și înghite inima și a căzut lată pe jos. Cînd și-a revenit din leșin, în cameră era fum și miros de praf de pușcă și doctorul ținea în mînă ditai flinta.

În clipa următoare l-am văzut pe doctor ieșind pe sală, mare cît ușa și cu pușca în mînă :

— Ia intrați și luați baba asta de-aici, că-i moartă de frică. Auzi ! Mamă de pădurar ! Ptiu ! Să-i fie rușine ! Și poftește și dumneata să vezi, cum ai văzut-o, în ce hal am adus-o acasă. Nu te duce cu măseaua la el, că-i zărghit, săracul !

La plecare, pe-nserat, am trecut totuși pe la dispensarul comunal. Mă durea măseaua rău. Doctorul, un om mare și bun. A deschis o colecție la rădăcina unui molar, a desinfectat, a pus un calmant, mi-a încredințat un antibiotic, m-a liniștit :

— Am vrut să vin de dimineață. Dar cînd am trecut pe aici, era lume strînsă. Puneau o femeie în căruță.

M-a lămurit :

— Tocmai voiam să o examinez, cînd am observat că în grădină se furișase o vulpe. S-a învățat la găinile mele. Cînd am timp și o păzesc, nu vine. Mi-a dat de cîteva ori iama prin păsări, tot în lipsa mea. Azi dimineață se strecura hoața pe lîngă uluci. Am luat pușca, c-o aveam aici, am ochit-o și poc ! poc ! Uite-o colo-n grădină, i-am pus pielea pe băț...

Scrisoare cu răspuns plătit

Matilda Mițache s-a pensionat. E drept, la 70 de ani, da s-a pensionat. Au sărbătorit-o colegele mai tinere, i-au adus flori, i-au făcut cadou o miniatură din fildeș (reprezeta o mînăstire), au felicitat-o : „Ce-ți mai pasă, tovarășa Matilda ? Copiii i-ai crescut, pe nepoate le-ai măritat, de-acum sănătoasă să fii. Ai fost o femeie activă, aprigă..."

Le-a sărutat pe toate, le-a îmbrățișat și s-a dus, la casa ei, în Vitan.

De-atunci e plină de draci, gătește toată ziua, citește romane de aventuri, face cel puțin trei kilometri pe zi...

Auzi și matracucile alea de la birou ? Ce ? i-a mai dat vreuna telefon ? Da de unde ? Și ce-au vrut mă rog, să spună, cu miniatura aceea din fildeș ? Poate a fost vreun à propos : gata Matildo, deacuma... la mînăstire !

Și cuvîntarea aia... funebră ! : „Ai fost o femeie aprigă, activă"... cum vine asta „ai fost" ? Da ce, nu mai e ? Dacă s-a pensionat nu mai există ? Cu alte cuvinte, gata Matildo ! Te duci acasă, te-așezi în pat și-ți dai duhul !

N-o cunosc ! N-au reușit neisprăvitele, în atîția ani, s-o cunoască bine ! Nu știu de ce e în stare ! Adică ce-i aia „ai fost ?" A fost ș-o să fie !

Azi a primit o scrisoare de la Zoica, nepoată-sa, aia mai mică. Ce-a mai alergat — gîndește Matilda — pînă a măritat-o și pe mioarța asta ! Capricioasă, sentimentală, prețioasă... Că ăla e urît, că ăla nu-i delicat, că ăla nu i-a sărutat mîna la plecare, că ăla e prea autoritar, că așa și pe dincolo... Ce de-a mai dăscălit-o ! : „Și ce dacă-i urît ? Bărbatul trebuie să fie puțin mai frumos ca dracul ! Și ce dacă e autoritar ? În căsnicie bărbatul e cocoșul. Așa era și bărbatul meu, răposatul Vicențiu, să-i fie țărîna ușoară ! Autoritar. Ce spuneam eu, în casă, era literă de evanghelie !" Pînă la urmă și-a găsit sacul, peticul. I-a căzut Zoicăi cu tronc Grigore și l-a luat. S-au dus cu el la Sulina.

I se face des dor de ea. Că era fată bună, cumințică și frumoasă. Da ce, îi scrie de-acolo ? Măcar așa, de recunoștință, sau de ochii lumii ! La răstimpuri pune mîna pe condei și-i trimite cîte o epistolă. Din an în paști. Ca acum de pildă. N-a mai primit o scrisoare de la ea, de astă-vară.

Matilda a desfăcut plicul și-a pus ochelarii și citește. Nu fără emoții, că scrisorile nepoatelor o tulbură întotdeauna. Îi amintesc de nemaipomenita tinerețe, de Vicențiu, de...

SCRISOARE CU RĂSPUNS PLĂTIT

Dragă bunico,

Şi eu şi Grigore sîntem sănătoşi şi-ţi dorim la fel. Nu ţi-am mai scris de mult, dar îţi cer o mie de scuze. De fapt şi acum îţi scriu că am nevoie de sfaturile tale, înţelepte, pentru că mă găsesc într-o situaţie foarte dificilă. O să-ţi explic totul, amănunţit, ca să mă înţelegi bine.

Cu o lună în urmă, într-o duminică însorită de septembrie, am petrecut o zi minunată. Ard de nerăbdare să-ţi povestesc. Am fost cu Grigore şi cu alţi prieteni şi prietene la pescuit, în deltă. Noi, soaţele am pregătit prăjiturile, iar ei au pregătit uneltele de pescuit şi rucsacurile cu băuturi. Am plecat cu vaporaşul „Stîrcul“ şi ne-am oprit, în mijlocul naturii sălbatice, pe un grind, la o cabană albă şi-acoperită cu stuf, ascunsă printre plute şi sălcii bătrîne. Înăuntru o sufragerie spaţioasă, cu ferestrele largi, deschise către nesfîrşitele ape şi cîteva cămăruţe aranjate cu gust: paturi rustice, glastre mari de lut ars, sobe de zid şi păsări de baltă, împăiate.

Băieţii s-au dus în larg, cu bărcile lipovenilor şi s-au întors pe seară, veseli şi c-o lotcă plină de peşte, pe care l-au pregătit în tot felul: borş pescăresc, caras trecut prin mălai şi prăjit în ulei, crap la proţap... Am stat pînă noaptea tîrziu. La urmă, după nişte „tării“, am dat-o cu toţii pe cîntec. Şi-am cîntat pînă s-au ivit zorile.

Lipovenii au rămas în jurul focului, lîngă o salcie scorburoasă. Nu s-au mai culcat, că dimineaţa plecau la pescuit cu năvoadele. I-am auzit pînă ce-am adormit, cîntînd în cor. Cîntece tînguite şi melodioase, parcă venite pe unde, din neţărmurita împărăţie a apelor.

De atunci bunico sînt foarte nefericită, cred că Grigore s-a scrîntit la cap, sau e pe cale să se scrîntească. Nu-l mai interesează decît serviciul lui şi pescuitul. Doar undiţele, cîrligele, somoteii, ştiucile, bibanii...

Eu i-am reproşat cu delicateţe. Ştii ce mi-a răspuns ? : „Hai cu mine“. M-am dus, din cauză de fidelitate. Da ce bunico ? Asta-i distracţie ? El pe malul apei, cu undiţele întinse şi eu între cocenii uscaţi de păpuşoi, să nu mă mănînce ţînţarii. Eu şi sperietoarele de ciori, rămase acolo de-astăvară ! Pe el nici nu-l mănîncă anofelii, că se-nfăşoară de nu i se mai văd decît ochii. Da mi s-a iritat tenul, că abia mi-a trecut cu creama „Charme“, de zi şi de noapte.

— Nu mai merg la pescuit i-am spus.

— Nici nu-i pentru tine pescuitul, mi-a răspuns. Tu eşti o fetiţă delicată şi frumoasă (tu ştii, bunico, că eu chiar aşa sînt !) Ce vrei să te mănînce ştiucile şi pe urmă... cum să mai trăiesc fără Zoica mea ?

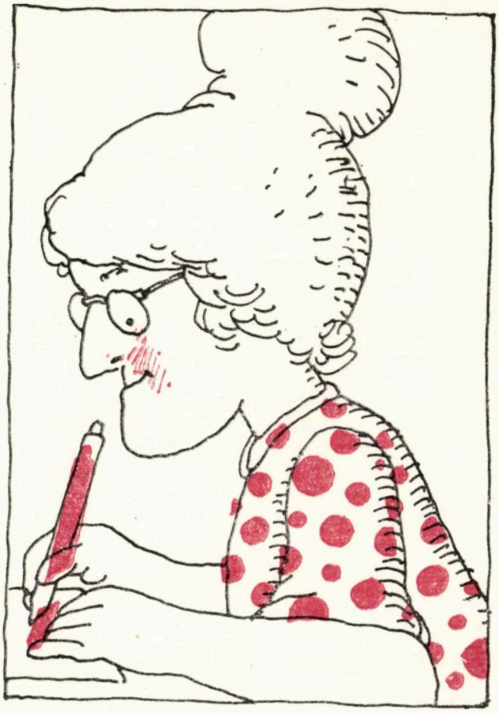

— Bine, dar eu ce să fac ?

— Tu, scumpo !, te duci la şcoală, că d-aia eşti învăţătoare, stai la taifas cu prietenele...

— Şi cînd nu mai am ce face ?

— Cînd nu mai ai ce face, iubito, cînţi la pian. Şi m-a imitat cum cînt la pian, destul de prost, că n-am mai exersat. Credeam c-o să se schimbe pînă la urmă. Da de unde ? ! Grigore e din ce în ce mai pasionat de pescuit. Cînd scapă de la treaba lui, numai pe apă stă, între trestii şi după peşti.

Încolo, ce să-ţi mai spun ? Viaţa mea e amară ca dulceaţa de coji de portocale. Sînt tristă ca toamna de-afară, singulară ca plopul din poarta şcolii şi risipită, ca florile de cîmp într-o cîmpie, fără de sfîrşit...

Te sărut cu dragoste bunico şi aştept cu nerăbdare sfaturile tale.

Zoica
10 octombrie 1976

Matilda a împăturit scrisoarea şi-a pus-o la loc în plic, admonestînd-o, cu glas tare, de la distanţă, pe nepoată-sa : „Ah prostuţo ! Romantico ! Tot mioarţă ai rămas !“

SCRISOARE CU RĂSPUNS PLĂTIT

Cîteva zile n-a mai gătit, n-a mai șters praful prin casă, n-a mai citit romane de aventuri. A colindat magazinele. Pe urmă s-a liniștit, a muiat tocul în cerneală, și-a pus ochelarii pe nas și i-a răspuns Zoicăi. Scurt și cuprinzător :

Dragă nepoată,

Scrisoarea ta mi-a făcut multă plăcere. A sosit în momentul oportun. Într-o săptămînă sînt la voi, la Sulina. Mă apuc de pescuit cu Grigore, drăguțul de el, bată-l norocul de băiat. Am cumpărat undițe, naylon, ace, minciog, juvelnic, lansetă și mulinetă. Mi-am procurat pantaloni „pêcheur" și șapcă cu cozoroc. De multă vreme îmi tot spunea doctorul : „Nu te lăsa învinsă de sedentarism, madam Mițache. Trebuie să ai o preocupare permanentă, să trăiești în aer liber, să nu stai locului. Altfel te paște arterioscleroza, te ajunge din urmă".

Poftim ! Să mă mai ajungă dacă poate !

Pe curînd,
Matilda

22 octombrie 1976

P.S. întrebă-l pe Grigore dacă nu cumva e nevoie să-mi iau și un costum de scufundător sub apă. Dacă e cazul, dă-mi urgent un telefon. Poate că abordăm și pescuitul subacvatic, c-am auzit că-i interesant.

I. DUMITRESCU

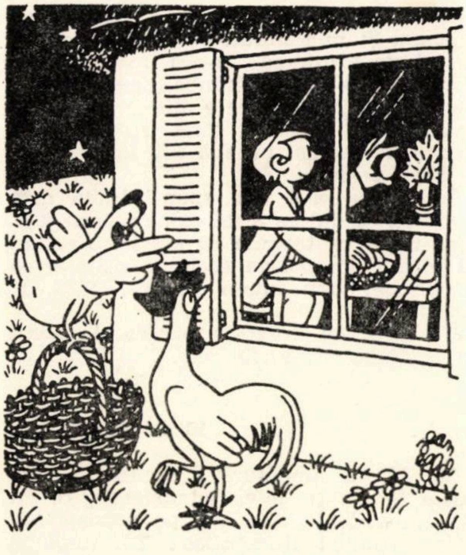

Micuțului nostru îi face raze...

EPIGRAME

UNUI VÎNĂTOR

Curajos fiind cît trei,
Tigrii a vînat, și lei.
Dar curajul i-a secat
Și la tigri-a renunțat...

O ÎNTÎMPLARE

Un „abuz" a fost comis,
În sezonul încheiat :
Un pescar a fost vînat
Pescuind făr-de permis...

ALTĂ ÎNTÎMPLARE

Un paznic întreprinzător,
Cu verva lui necompromisă,
A pescuit un vînător
Vînînd în zonă interzisă...

GRANDOMANUL

Nu vînează ca oricare —
Prepelițe și sitari.
Că și-n școală, nu-l știți oare ?
El vîna doar note mari !

Nicolae PETRESCU

Unui braconier la pescuit

Adeseori se lăuda
Cu peștele ce-l captura,
Pînă-ntr-o zi, pe înserat,
Cînd el a fost cel „capturat" !

Unui pescar perseverent

Ce abilitate !
Lui nimic nu-i scapă :
Scoate și iar scoate...
...Undița din apă !

Pescărească ?

Pentru dumnealor, firește,
Metoda e diferită :
Frățiorul „pescuiește",
Ea... se lasă „pescuită".

Revistei „Vînătorul și pescarul sportiv"

Ești, mă-ntreb reglîndu-mi țeapa,
Revista căror „mincinoși" :
A celor ce servesc „gogoși",
Sau care fac să-nghețe apa ?

Ioan MICLESCU

O CONVORBIRE CU IONEL POP

DESPRE LITERATURA CINEGETICĂ ȘI... AMINTIRI

Distinsul meu interlocutor reprezintă, după cum bine se știe, o personalitate de primă dimensiune a literaturii noastre cinegetice, literatură ce și-a găsit în Ionel Pop un virtuos poet muzical. Este scriitorul despre care criticul și istoricul literar Șerban Cioculescu nota în prefața unei cărți : „Ionel Pop este un poet în sensul absolut al cuvîntului, ca orice artist al cuvîntului care dispune de o paletă bogată în impresii și sentimente, de un simț intens al naturii și de fiorul ireversibilității timpului. Vechi prieten al patronului literaturii noastre cinegetice contemporane — l-am numit pe Mihail Sadoveanu — Ionel Pop nu este tributar nici unui înaintaș, nu este discipolul literar al nimănui, nu este umbrit de nici o vecinătate, oricît ar fi ea de ilustră. Înalt, masiv, tăcut, ca și Mihail Sadoveanu, însă brunet ca un meridional și încărcat de emotivitate ca o baterie de electricitate, Ionel Pop este un povestitor născut“.

— Prin veșnic tînărul și inimosul publicist Grațian Mărcuș din Zalău, am aflat, stimate Ionel Pop, că leagănul copilăriei v-ar fi fost Sălajul. Din ce sat v-ați ridicat în ale vieții valuri ?

— Dacă mă întrebați din ce sat m-am ridicat, în care sat e leagănul copilăriei mele, trebuie să răspund că nu sînt sălăjean și, deci, nu am drept la un loc între sălăjenii adevărați, care pun o culoare în viața culturală de azi a țării. Și, totuși, mă simt și, aevea, sînt și eu sălăjean. Înaintașii mei după mamă s-au despicat din strămoși care au rămas pînă azi înfipți în țarinele, în viile, în dumbrăvile Bocșei și ale Bădăcinului. De la aceștia coboară în toată firea mea un atașament atît de puternic, o dragoste față de locuri și de oameni atît de caldă, încît mă simt, într-adevăr, sălăjean.

— Probabil vă mai duceți cîteodată în acel perimetru al amintirilor. Oricum, sînteți la curent cu actuala evoluție a acelor locuri.

— Vai ! Soarta a frînt brutal căile mele în Sălaj, odinioară atît de frecvente. Din scrisori mai răzbat pînă la mine știri despre schimbările mari. Și, apoi, televizorul îmi descoperă clădiri noi, cu multe etaje, lîngă care stau pitite, ca rușinate, casele vechi pe care le cunoșteam în Zalău și în Șimleu. Meșteșugarii migălitori s-au mutat în fabrici impresionante, care varsă produsele pe bandă rulantă. Plugarul cîrmuiește tractorul care trage deodată șir de brazde. (Nu știu dacă ciocîrlia mai slăvește sub soarele primăverii deasupra tractorului, așa cum slăvea deasupra boulenilor din jug și a omului care cîrmea coarnele plugului cu o brazdă !). Uneori, tot la televizor, văd țăranii mei sălăjeni prinși în vechile „danțuri“, cîrmuiți de aceleași „hore“ din scripca bătrînă.

Ca moșneag, eu trăiesc mai mult în amintiri, așa cum trăiesc toți moșnegii. Mă bucur însă cînd văd că progresul nu s-a oprit la culmile Meseșului sau în pragul Măgurii de la Șimleu. Amintirile încîntă, progresul văzut îmbucură.

— Care credeți că e cea mai prețioasă moștenire pe care o revendicați, ca scriitor, de la felul de a fi al oamenilor Sălăjului, de la tradițiile și spiritualitatea acelor locuri ?

— Cărările moștenirii însușirilor, chiar și a celor trupești, sînt încă acoperite de multă ceață. Dar încă însușirile, înclinările, posibilitățile spirituale! Care și cîte din ele au coborît în noi, de bine sau de rău, din ale bătrînilor noștri și care și cîte au licărit și s-au cizelat de împrejurările vieții? Mai greu mi se pare să-ți faci propria genealogie sufletească. Iată, totuși, o încercare : înclinarea spre îndeletnicirile și spre plăcerile vînătorești cred că au coborît pînă la mine de la cele care stăpîneau și pe strămoșii mei țărani din munții Bîrgăului și ai Rodnei, vînători care înfruntau și fioroșii zimbri de pe atunci. Școlile, tradițiile care trăiau între zidurile bătrîne ale Blajului, atmosfera care stăpînea acolo aș zice că sînt răspunzătoare pentru o înclinare a talgerului cumpenei în care sînt așezate gînduri și priveliști rupte din ariditatea materiei. Oamenii sălăjeni pare că mi-au dat din comoara tradiției, din seninătatea cu care primeau și cele zîmbitoare și cele încruntate ale vieții, din dragostea discretă și totuși adîncă pe care o aveau pentru toate făpturile, de la modesta floare de lîngă cale, de la privighetoarea care cuibărea în tufa de sub ferestre, pînă la semenii lor. Iar frumusețea locurilor pășite de mine a adus mult închinării mele în fața încîntărilor naturii, care rînd pe rînd a precumpănit și a făcut din hoinărelile de vînătoare doar pretexte. Poate cititorii modestelor mele scrieri ar putea recunoaște acolo vreun drum al acestei lumi sufletești pe care eu doar mi-o bănuiesc.

— Vreți să faceți o scurtă incursiune în activitatea scriitorească proprie ? Mă gîndesc la debut, la cărțile tipărite pînă acum.

— Autobibliografie ? Prin ciurul amintirii s-ar pierde trecînd multe grăunțe, pe care le-ai putea recupera doar buchisind prin biblioteci și arhive... muncă pe care nu am nici puterea și nici intenția să o fac. Iată de ce îmi aduc aminte să scriu aici, ca să nu las fără răspuns întrebarea prietenească. Înainte de Alba Iulia lui 1918 am colaborat destul de intens la unele gazete ce apăreau în acea vreme. Apoi, mai tîrziu, la „Patria“ și „România Nouă“. În ianuarie 1933 am întemeiat, la Cluj, revista cinegetică „Carpații“ și am condus-o pînă în 1948, cînd s-a stins. A fost o revistă mult citită și apreciată. Cărțile pe care le-am scris ? Propun să le notați la subsol, ca notă bibliografică.

— De fapt, în lucrările dv, insistați mai puțin asupra isprăvilor de țintaș și aduceți în prim plan altceva : vibrațiile sufletului în fața frumuseților naturii și a tainelor lumii viețuitoarelor, o intensă cantitate de observații pătrunzătoare cu privire la psihologia animalelor. Ne-ați putea explica geneza, motivele acestei viziuni ?

— Pasiunea vînătorii sînt convins că mi-a venit prin filiera miilor de generații de la străvechii noștri înaintași. Cu plăcere ne întoarcem pentru cîteva crîmpeie de viață, apropiindu-ne de lumea celor ce își trăgeau existența în bună parte din vînătoare. Revenim — inconștienți — într-o lume de farmec, așa după cum orașul, rupt de satul lui, revine uneori pentru o zi sau două la căsuța bătrînă a celor vechi și simte o mare ușurare și mulțumire. Apoi se întoarce în vîltoarea lumii de azi, înviorat parcă de o baie sufletească.

Pentru omul de azi — în afara vînătorilor profesioniști, atît de puțini — vînătoarea e un mijloc de recreiere trupească și sufletească, foarte departe de vreun interes material, cel care era la izvorul ei din vechimile adînci. Vînătorul de azi, despletind cosița de aur a pasiunii lui, a plăcerii lui, vede că, într-adevăr, dobîndirea unei prăzi e o șuviță foarte subțire și acolo în zadar ar căuta însăși plăcerea de a ucide. Poate că, surprins, va vedea că ceea ce alcătuiește marea lui plăcere e o evadare într-o lume mai primitivă, descătușată de chingile artificiale ale convențiilor, întoarcerea miraculoasă într-un veac de mult săvîrșit al bunicilor lui, în care va găsi și dulceața aventurilor neașteptate și, mai ales, va găsi și va simți apropierea, atingerea de natură, chiar și pierderea lui în alcătuirile vii și în cele fără viață, atît de minunate, ale aceleia.

Tînărul, la începutul drumului său vînătoresc, se simte stăpînit de o rîvnă spre prăzi cît mai bogate și mai alese... Însă trec anii și rînd pe rînd, e tot mai palidă plăcerea în succese de pradă, rînd pe rînd — poate inconștient — încîntarea și mulțumirea lui este alcătuită din celelalte, adevăratele șuvițe ale cosiței de aur... Apoi, dacă a avut zile și dacă o soartă rea nu i-a înăcrit sufletul, ajunge ca arma lui de vînătoare să-și latre tot mai rar glasul de moarte, el să găsească tot mai multă plăcere în apropierea sa de alcătuirile naturii, să le iubească : animale, copaci, flori — să fie încîntat cînd poate surprinde un moment din minunata lor viață.

Sînt recunoscător soartei mele bune că am trecut foarte curînd peste epoca „vînătorului sălbatic“ și încă fiind tînăr mi-a îngăduit să gust adevăratul nectar al vînătorii. Azi socot că prea multe victime a făcut arma mea, de la urs la

bietul iepure, cu toată zgîrcenia pe care i-am poruncit-o. Arma a devenit aproape numai pretext pentru hoinărelile mele. A precumpănit în plăcerea expedițiilor mele vînătorești (și ele nu au fost puține) marea plăcere pe care ți-o dă contactul cu natura, aproape pierderea totală a ființei tale de stăpîn în marea comunitate a naturii.

Este firesc, deci, ea în scrierile mele să se fi furișat puține troznete de armă ucigătoare, fiind pana mea stăpînită de ceea ce vînătoarea dă minții, inimii, sufletului.

— Cum apreciați, în perspectivă, dezvoltarea literaturii cinegetice românești ?

— Este greu să fac prognoză. Totuși, cred că scriitorii care își vor rătăci talentul și pana în dumbrăvile vînătorii, vor fi călăuziți de marea poruncă a zilelor de acum : salvarea naturii primejduită de excesele exploatării. Ei, cei ce au mai multă atingere cu făpturile naturii, vor fi apostoli ai salvării bogățiilor și frumuseților ei... „Literatura cinegetică“ nu înseamnă stive de victime, valuri de sînge, isprăvi nemaipomenite. Să ne gîndim, între multe alte exemple, la o clasică literatură a genului, intitulată chiar „Povestiri de vînătoare“ ale lui Turgheniev. Le-am citit de foarte multă vreme ; totuși îmi amintesc că în acele istorisiri nu prea găsești picături de sînge, dacă în general găsești vreuna.

Nicolae POP

O CONVORBIRE CU IONEL POP

Bibliografie

În Editura A.G.V.P.S. : **Capra neagră, Vulpea, După focul de armă** (monografii), **Norme de etică vînătorească** (litografie) ; în Editura științifică : **Din fauna noastră, Întîlniri cu animale** (două ediții ; carte tradusă și în franceză la Casa de editură Delachaux e Niestle din Elveția), **Instantanee din viața animalelor** (două ediții), **Vînătorul și natura** și lucrarea în două volume **Mamifere din România** scrisă în colaborare cu prof. Vasile Homei ; în Editura Ion Creangă : **Hoinăreli prin natură** scrisă în colaborare cu Demostene Botez (apărută în trei ediții, precum și în traducere rusă și germană), **Pași prin lumea păsărilor, Întîlniri neașteptate** și **De la urs la pănțăruș** (ambele apărute și în germană) ; în Editura Dacia : **Îmi aduc aminte ;** în Editura Eminescu : **Vînători — oameni și cîini ; O palmă de rîu ;** în Editura Albatros : **Poienița ielelor ;** la Studioul cinematografic Al. Sahia — două scenarii pentru pelicule cu teme vînătorești.

VIFORITUL

de Ionel POP

LA MUNTE, FĂRĂ CARABINĂ SĂ nu faci mai mult de o sută de pași de la cabană. Vînătorul și-a trecut-o peste umăr în spate ,a luat în mînă toiagul ferecat și a plecat ca un turist, la hoinăreală prin întinderea muntelui cuprins în lumina blîndă a apusului de vară.

Încotro să o ia ? Tot-una ! Pușca are să fie mărturie mută, muntele deschide lucruri și frumuseți minunate în toate colțurile lui. Este tot-una ! Nici nu știe vînătorul de ce a cotit pe lîngă rîulețul Sălanelor în îngustimea Pîrîului-șerpilor, de ce a urcat coasta din stînga pînă în coama muntelui Diudiu, și apoi spre spinarea pe care o alungea în zare Vîrfului-Pătru. Cu ochii spre piramida de stîncă a Șurianului a ajuns la margine și s-a afundat în pădurea neîncepută. Abia atunci și-a dat seama că aburul ușor al unor amintiri l-a pornit și îl călăuzește. Acum știa unde merge. La un prieten bătrîn, la un moșneag, cum altul nu-i, cale de o poștă, jurîmprejur. La un înțălept care a văzut vreme îndelungată cum se rotește crugul lumii, și povestește încet, în șoaptă, în cuvinte neauzite de ureche, dar pe care unii oameni le înțeleg.

În creasta unui grui, pădurea a lăsat un ocolaș de lumină. Acolo nu era om și nu era fiară ; vietate totuși era. Deasupra sulițelor celor dimprejur, molidul singuratic își înălța creștetul răvășit. Vreun om din vechime i-a născocit poreclă, și ea s-a răspîndit printre oamenii stîncilor și al săcurilor: „Viforitul". Unul era, cunoscut de toată lumea din acei munți. Atîrna în cetinile lui împuținate ofranda unor gînduri de cinstire. În trunchiul lui anii celor vreo trei veacuri de viață și-au săpat răbojul, gheara furtunilor i-a scărmănat și i-a smuls din părul cetinilor. Dinspre partea Nordului dinții Crivățului i-au ros tot verdele și i-au golit trupul. Fuioarele lungi ale lichenilor clătinați de boare atîrnă plete albe în chica rară. Pe la mijlocul lui, trupul îi este frînt în cot, în vîrf; acolo unde alții au lance bătrînul ridică spre cer uscătură de crengi moarte.

Vînătorul nu se mulțumește să îmbrățișeze din ochi pe vechiul lui unchieș, ci îi prinde între palme coaja mușchiată, mîngîind. Apoi, ca și de altedăți, se așează la rădăcina lui și își razimă spatele de lemnul încălzit ușor de soarele lui august. Încet-încet se estompează imaginea dintre pleoapele abia deschise, se pierde în uitare zvonul vieții pădurii, și din realitatea ștearsă, prins cu simțurile inimii și zburînd pe aripile închipuirii, se încheagă versuri răslețe din odiseea vieții, pe care i-o povestește bătrînul.

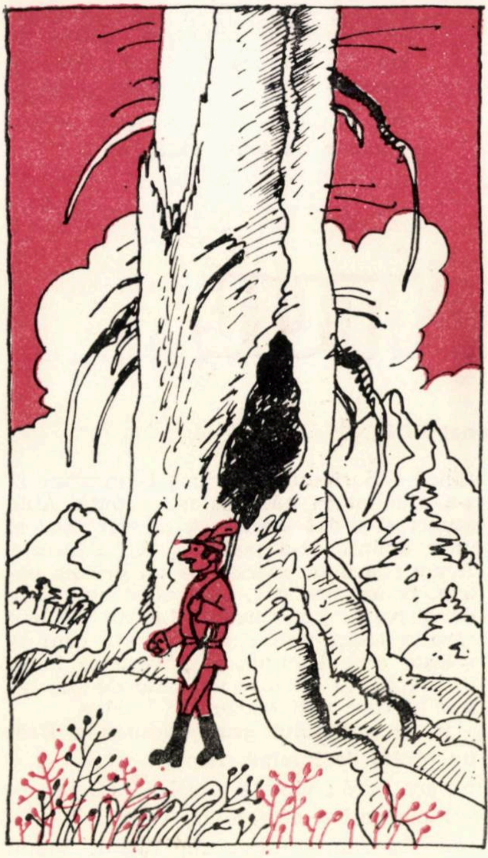

...O forfecuță cu pene verzi și cu ciocul încrucișat și-a ales un cocean de molid plin-plinuț de semințe, și a început să le scoată dintre solzi și să le desghioace sîmburele dulce. Cum, necum, a scăpat din colț o sămînță; un vîntișor a prins aripioarele grăuntelui și l-a dus ca să îl așeze într-o tufă de jneapăn din luminișul din creastă. Apoi, același vîntișor bun a scuturat sita de crengi ale jneapănului și sămînța de molid a căzut pe huma de jos, grasă și jilavă. Din nenumăratele semințe lepădate norocului, aceasta s-a ales cu viață. Pămîntul a primit-o, i-a dat reveneală și hrană, coviltirul jneapănului a ferit-o de uscăciune și de dușmani. Și iată că a răsărit, firav ca un fir de iarbă, puișorul de molid. Și-a făcut apoi în creștet cununiță de crenguțe, și s-a înzdrăvenit. De acum îi trebuia lumină tot mai multă, și a aflat fereastră între crengile culcate la pămînt ale tufei și a răzbit deasupra. În fiecare an ridica spre cer sulița nouă, și creștea în jur cunună de cetină proaspătă care desăvîrșea frumusețea de piramidă. Singur era în luminișul culmii, a lui era toată lărgimea, tot cerul, toată lumina. Ca în povești, într-un an creștea ca alții în zece, singur era în bunătatea soarelui, dar singur și în urgia viscolelor. Cîtă vreme trupul tînăr se îndoia ușor, s-a supus, se înclina cu umilință și lăsa să alunece peste spinarea aplecată mînia celui tare. Apoi s-a îmbărbătat. Pe cînd pădurea din jur se frămînta și se tînguia sub mînia viscolului, el voinicul, din pala de vînt care îi trecea prin cetini făcea șuierat de haiduc, loviturilor de măciucă ale Crivățului le răspundea semeț scuturînd din creștet comat. În jur trosnea ca din gură de teasc strigătul de moarte al cîte unui învins frînt în două, îi suspina cetina în cădere, bufnea de pămînt în geamăt scurt trupul întins în moarte. Voinicul din culme își scutura și mai dîrz chica, și punea umărul împotrivă.

Ca și cînd păsările cerului i-ar fi adus vești din lume, în anii lui de bărbăție a auzit zvonurile de răscoală a celor ce nu mai puteau răbda asupririle, și a văzut în zări îndepărtate genele roșii ale pîrjolurilor. Pînă la el au ajuns bufniturile de roată de la Bălgrad, care sfărîmau oasele căpeteniilor. După o jumătate de veac a suit pînă la culmea lui și l-a înfiorat de bucurie trîmbița de deșteptare de pe Cîmpia Libertății și chiotele de biruință ale vitejiloir din Apuseni. Apoi, într-o iarnă, a venit anume și s-a așezat în vîrful lui o acvilă și a iuit cu aripile întinse. vestind cu mare bucurie că în stăvechea cetate Apulum au fost sfărîmate pentru vecie lanțurile robiei și s-a închegat, în hotare largi, o țară mîndră, cum nu-i alta în lume.

Fremăta de bucurie și copacul bătrîn ; doar, ca și acei mucenici și acei viteji biruitori, și el era al acestui pămînt românesc, căruia îi datora viața și soarta lui. S-a împotrivit și el Răului și a biruit în iurășe de luptă. În fiecare bătălie pierdea cîte o cetină dintre cele ce țineau piept mai întîi. Un trăsnet i s-a coborît în creștet și l-a frînt de sus. El și-a crescut alt vîrf, alăturea, cotit și mai sărac, iar cel lovit își întindea spre cer crengile moarte, în blăstem și în rugăciune. Odată, un șindilar i-a încercat lemnul dacă ar fi bun să-l taie în șițe. A scrijelit fereastră în coaja copacului și nu i-a plăcut. Cel rănit îndată a trimis scutec de rășină, ca să apere și să vindece ; acolo a crescut bolfa unui nod.

Urșii cei mari ai muntelui și-au ales acest molid singuratic, mai mare decît toți ceilalți, ca să-și pună pe el pecetea tăriei. Venea cîte unul, se ridica înalt, se întindea cît putea de sus, își punea brîncile și sfîșia cu ghearele coaja pînă la albul lemnului. Altul, și mai mare, venea și își punea semnul și mai sus, întărind stăpînirea lui. Copacul vindeca în lacrimi de rășină și de sevă, dar au rămas semne, ca un răboj din viața stăpînilor muntelui.

O ciocănitoare a dăltuit în trunchi, acolo unde simțea că se ascunde o gînganie, și a făcut gaură. Carii și anii au adîncit-o în trupul copacului, așa că o pereche de pițiguși, de cei vineți și cu creastă, și-au putut face acolo cuib. În alt an a venit iar ciocănitoarea, a mai lărgit, a mai adîncit, și acum cuibul era bun și pentru ea. Copacul n-a mai vindecat. Poate nu putea, poate se bucura de oaspeți, și s-a făcut bortă adîncă, cu strat de rumeguș în fundul ei. A găsit-o o veveriță și și-a făcut casă acolo. Pînă a trecut prin apropiere un jder, s-a ospătat din stăpînă, și de acum palatul mare și cald era al lui. S-au perindat în cuibul din bortă stăpîni după stăpîni, jderi și buhe și hulubi, veverițe și nevăstuici. În cetini au țesut cuiburi forfecuțe și căldărași. Mușchi au crescut de la pămînt pînă la înălțimea pieptului de om, îmbrăcînd în verde trupul ; licheni de toate culorile au întins solzi pe coaja crăpată. Pe toți i-a primit bătrînul și i-a ocrotit, ca pe ai lui.

În jur, pădurea își trăia viața de milenii. Cădeau moșnegii, se făceau humă, din țărîna lor culegeau viață brădușteii, și în pași de veac luau locul. În cadența secolelor pădurea își trăia viața nesfîrșită. Doar cîte un cioban, venit de la stîna din poiana de jos mai rătăcea prin împărăția ei, doar cîte un țăran-vînător căuta bîrlog de urs sau bătaie de cocoși prin umbrele ei.

Dar iată că într-o bună zi a izbucnit ceată de oameni străini, cu securi și cu ferestraie. A gemut pădurea, și s-a făcut pe jos polog de copaci omorîți. Doi doborîtori s-au apropiat și de bătrînul din culme și l-au bufnit cu muchea securii. Bortele de sub coaja brăzdată au sunat în gol, noadele și cioatele uscate urîțeau trupul ciuntit. „Moșneagul ăsta nu-i vrednic să-i pui la rădăcină fierăstrăul". A mai bufnit o dată cu securea, moșneagul a răspuns din gol, și a rămas singur, strajă asupra mormîntului pădurii. Au lucrat țapinele, a vuit corhănitul buștenilor prăvăliți la vale, și a rămas muntele despuiat. În coama bătrînului, smulsă de vijelii, primăvara totuși a pus strat de fiori rubinii, apoi vîntul a sămînțat ducînd din cocenii copți ploaie de semințe întraripate. Din alte părți, alte zboruri au umplut locul pleșuv cu germenii pădurii noi. În jurul bătrînului s-a săltat codru tînăr, și iată-l acum încheiat în trunchi secular. Ca un moș străjuiește deasupra lui singuratecul, bătrîn, scorburos, năpădit de mușchi și de pecinginea lichenilor, cu creștetul frînt, cu cetinile rărite și strîmbat în lupte, însă dîrz în vrerea vieții, legînd veacuri trecute de veacul nou, care se scurge încet și el în genunea Timpului.

...Steaua ciobanului din creștetul cerului și-a furișat o rază iscoditoare printre cetinile molizilor din margine și în umbra pragului de noapte n-a putut nici ea desluși figura omului răzimat. Părea că trupul omului firav și de grabă-trecător s-a topit în al celui care înfruntă veacurile, după cum sufletul lui s-a pulverizat și s-a pierdut în viața tainică a pădurii. În zadar a bătut pasul minutelor și al ceasurilor glasul melancolic de metronom al cucuvaiei pitice. Tîrziu s-a desprins vînătorul din lumea poveștilor pe care i le șoptea prietenul moșneag și din vraja pădurii care fremăta. Numai cînd buha ceea mare a ieșit din scorbura ei și a huhuit în noapte, numai atunci s-a desprins vînătorul de prietenul lui, Viforitul, și și-a pipăit drumul spre cabana pe care o avea în buza rîului Frumoasa, oprindu-se adeseori, ca să asculte zvonurile de taină, în care vorbește viețuitoarelor pădurea. Tuturor viețuitoarelor, chiar și omului, care a revenit în brațele ei.

O frumoasă vînătoare de căprior

CÎND PLEC LA VÎNĂTOARE DE CERvide, dorința mea este să nu împușc piesa autorizată, în prima zi de ieșire pe teren. Motivul : consumîndu-mi autorizația, ar trebui să părăsesc terenul de vînătoare, și să las cabana și paznicul conducător pe seama altui vînător. Ar fi prea scurtă plăcerea de a mă găsi în mijlocul naturii, de a sta în observator, seara, cu tot ce-ți poate oferi o pădure fără vite la pășune, fără oameni care să circule fără rost ; de a întîmpina ivirea soarelui de după creasta dealului, dibuind pe cărarea de vînătoare acoperită de rouă ; cu alte cuvinte, de a savura toată frumusețea naturii din binecuvîntata noastră țară. Trebuie să mărturisesc însă că, nu o dată mi s-a întîmplat ca refuzînd să apăs pe trăgaci în prima sau a doua zi, deși piesa văzută corespundea dorinței mele, numai pentru a-mi prelungi plăcerea de a mă găsi pe teren, n-am mai întîlnit nimic corespunzător în următoarele trei-patru zile și m-am întors acasă așa cum am venit.

Era îndată după 15 mai cînd începe perioada de vînătoare la căprior. Mă găseam în posesia unei autorizații de a vîna un căprior de selecție. Respectînd o veche și îndreptățită dorință a vînătorilor, inspectoratul silvic și asociația județeană a vînătorilor și pescarilor sportivi, sprijinite de minister, au eliberat autorizațiile la timp, așa încît primii vînători au putut fi în situația de a ieși la vînătoare chiar la începerea sezonului. Era un vădit progres față de trecut, instituțiile dînd vînătorilor pe care îi îndrumau și controlau, un exemplu de punctualitate în împlinirea datoriei.

Dorind să stau pe teren mai multe zile, se punea problema dormitului. Dar asociația din care fac parte, spre cinstea ei, rezolvase bine și fără mare cheltuială această problemă : a preluat de la I.F.E.T. o căsuță din pădure, ce urma să fie demolată, în schimbul unei sume modeste, avantajoasă pentru ambele părți. Căsuța nu avea decît două încăperi : prima cu o sobă cu plită, aptă atît pentru încălzit cît și pentru prepararea unui ceai sau încălzitul unei conserve ; în aceeași cameră, mai era loc și pentru două paturi suprapuse, o măsuță și cîteva taburete. A doua încăpere avea patru paturi suprapuse, o măsuță, cîteva scaune și un cuier de perete. Un minimum de veselă și o găleată pentru apă completau trebuințele vînătorilor. Apa de băut și de spălat era asigurată de fîntîna „americană“ din fața casei. Bine fusese inspirată asociația și cînd a împrejmuit în jurul căsuței o suprafață de circa 1000 m^2 pe care grupa de vînători o cultivă cu plante pentru hrana vînatului. Datorită împrejmuirii, era evitat pășunatul, creînd în jurul căsuței de vînătoare o ambianță de curățenie și de prospețime. Era cu adevărat o plăcere să stai pe o bancă în fața casei, în acest decor de verdeață. Frumoasă realizare, dorită și cerută de vînători, și realizată, în părți egale, de asociație și de grupa respectivă de vînători.

Prin amenajarea acestui adăpost vînătoresc, s-a pus capăt unei situații nu numai neplăcute, ci și dăunătoare raporturilor dintre vînători și paznic. În lipsa unui loc de dormit, vînătorii erau nevoiți să facă apel la paznic, el însuși om cu familie și cu copii, strîmtorat în două cămăruțe. Dacă unii vînători nu mai aveau loc în casa paznicului, acesta era nevoit să umble, pe rîndul satului, în căutarea de loc de cazare, lucru nu ușor de realizat, dat fiind că cetățeanul proprietar manifestă rezerve față de persoane necunoscute. Să amintim, în treacăt numai, că nici unii vînători nu știu să respecte casa care le-a acordat adăpost. Pentru toate aceste motive, este de dorit să existe o căsuță de vînătoare. Este un sentiment plăcut cînd te poți bucura de rodul muncii tale, iar eu, găsindu-mă acum în casa la a cărei amenajare am contribuit, aveam acest sentiment de mulțumire.

După ce mi-am depus bagajul în „căsuța noastră“ mi-am luat carabina, binoclul și scaunul de vînătoare și am plecat la căpriori. De la căsuță pînă la locul de pîndă, cărarea a fost curățită de crengile uscate de pe sol și de cele verzi ce te-ar fi obligat să te apleci sub ele ; se putea merge deci fără zgomot. Paznicul își cunoștea datoria. Dar lucrul esențial pentru reușita vînătorii era amploarea și amenajarea locului de pîndă. Bună este și metoda de vînătoare la apropiat (dibuit), care îşi are avantajele ei, dar ea oferă posibilităţi limitate de a observa bine şi a aprecia just calitatea vînatului. De aceea cînd este vorba de căprior, eu prefer pînda. În cazul de faţă, locurile de pîndă şi legătura dintre ele au fost bine amplasate şi executate.

La o margine a pădurii, cooperativa agricolă de producţie din zonă cultivă cu lucernă, pe o lungime de circa 1 km. Bună inspiraţie. Porumbul şi cartofii trebuie cultivaţi mai departe de pădure, unde mistreţii şi cerbii cauzează stricăciuni mai puţine. Plantele de nutreţ însă e bine să fie cultivate lîngă pădure nu numai în folosul vînatului, ci şi în interesul producţiei agricole. Lucerna şi trifoiul atrag căpriorii ca un magnet. În apropierea lor este cel mai bun loc de pîndă. Drept urmare, paznicul a căutat 5 locuri bune de observaţie şi vînătoare, unde a amenajat cîte un mic punct de observaţie, dintr-un gard de nuiele aşa cum a învăţat la lecţia practică de la cursul de calificare. Noi vînătorii l-am ajutat. Punctul de observaţie astfel ameobservaţie. dintr-un gard de nuiele aşa încît vînătorul stînd pe scaun să nu fie văzut. În cele 3 laturi, am tăiat în peretele observatorului cîte o deschidere de circa 20/15 cm. Stînd nemişcat, vînătorul nu era observat nici de la 10 metri. În interiorul pădurii, cam la 50 m, o cărare de vînătoare, special amenajată, permitea o deplasare pe toată lungimea de 1 km a porţiunii cultivată cu lucernă, fără ca vînătorul să fie observat de căpriorii ce păşteau în apropiere. De la această cărare, fiecare din cele cinci puncte de observaţie era legat cu o altă cărare. Deci vînătorul avea posibilitatea de a se deplasa în orice punct al porţiunii amenajate unde ar fi văzut un căprior care l-ar fi interesat.

Cu o căsuţă în pădure şi cu puncte de observaţie bine amenajate, eram acum în situaţia să pot vîna în condiţii plăcute. M-am instalat deci într-un punct de observaţie, amenajat şi, după obiceiul meu, am stat nemişcat, rotind încet doar capul, în dreptul celor trei ferestruici. În jurul orei 18, doi ţapi ies din pădure şi se opresc la 15 metri de mine, apoi sar, se joacă, simulînd o bătaie în cap, după obiceiul berbecilor. Din toată comportarea lor, rezultă că sînt tineri care abia acum împlineau doi ani. Cornițele erau bine conformate şi destul de mari pentru vîrsta lor, deci ţapi de viitor. Cum era să trag în aşa făpturi ? Pînă seara, am văzut mai multe căprioare cu iezi şi fără iezi, ieşite la păşune, dar nici un ţap de selecţie. În dimineaţa următoare, cînd se crăpa de ziuă, eram din nou în teren. Pe lîngă mai multe „puncte roşii", care treptat se retrăgeau în adăpostul pădurii, am văzut şi un ţap, la circa 300 m. Cărarea din dosul punctelor de observaţie mi-a permis să mă apropii de el, să mă instalez în cel mai apropiat punct de observaţie şi să aştept retragerea lui spre pădure. Aşteptarea nu mi-a fost zadarnică : l-am putut vedea de la 50 m : ţap voinic, cu coarne bine conformate, care ar fi putut fi vînat numai după 1 august, sau şi mai bine, lăsat să mai trăiască un an.

Încă o dată m-am convins că o căsuţă în pădure şi un teren amenajat amplifică plăcerea vînătorii selective de căprior.

*

Zbîrnîitul motorului unui autocamion greu, amplasat în faţa locuinţei mele, m-a trezit din somn. Oare cînd se va gîndi asociaţia al cărei membru sînt să amelioreze condiţiile de practicare a vînătorii de căpriori, abandonînd metoda „la întîmplare", adică de a împuşca ceea ce iese ?

V. BIRĂESCU

SONETUL LĂSTUNULUI

lui Ionel Pop

Lăstun ce scrii pe cer, uşor caligrafii,
Privind în răsturnări pămîntu-n legănări,
Al humii bulgăr lacom ce vii de peste mări,
Şi sui lumini aprinse în pure simetrii.

Tu n-ai simţit durerea din moartele aşezări,
Tristeţea ce se lasă pe pleoape viorii,
Ţişnit din infinituri cu astre şi magii,
Te naşti cu Libertatea din translucide zări.

Mărgăritare în aripi, din valuri mari solare,
Întorci cu tine rada din clare dimineţe,
Catargele pe ape... prin spaţii Minutare.

Săgeată clocotindă pe munţii de răcoare,
Îţi ţeşi din mari rotaţii eterna tinereţe,
Svîcnind din întuneric, topindu-te în Soare.

Mihai MOŞANDREI

O PUŞCĂ DE VÎNĂTOARE ÎN 12 CARACTERISTICI

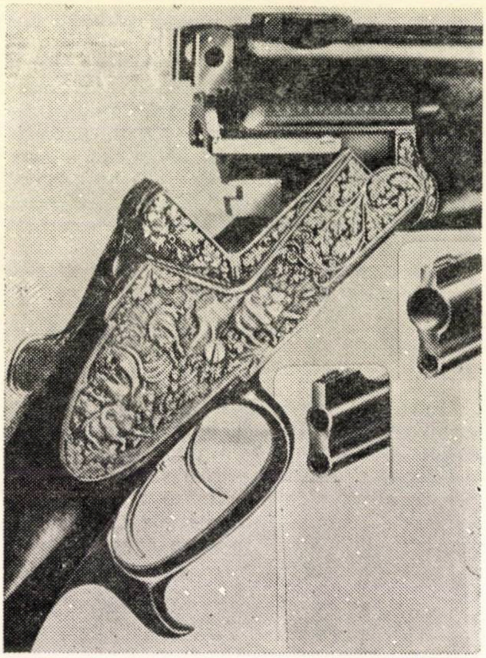

Pușcă Franz Sodia mixtă și cu 2 țevi cu glonț, cu platine laterale.

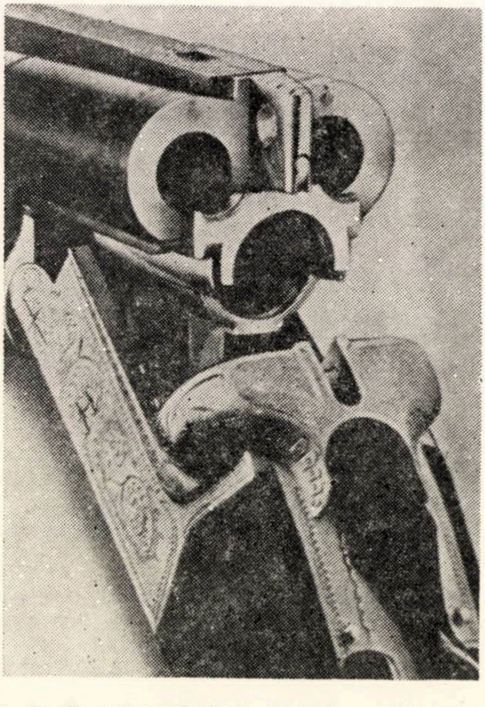

Driling Krieghof cu 2 țevi cu glonț și una cu alice.

1. Mecanismul de închidere lucrează exact, fără nici un fel de joc, chiar dacă este scoasă piesa a 3-a (antepatul).

2. Atît țevile cît și bascula prezintă clar și distinct ștampilele care atestă încercările de rezistență prevăzute de standarde.

3. Trăgacele declanșează sec, fără nici un fel de cursă moartă, nici prea ușor, nici prea greu, cu aceeași senzație de rezistență la ambele trăgace.

4. Piedica de siguranță se mișcă ferm, cu oprire clară atît în poziția asigurat cît și în cea de liber.

5. Cînd pușca este asigurată cu piedica, trăgacele nu declanșează nici la o apăsare puternică asupra lor.

6. La pușca fără cocoașe exterioare, mecanismul de dare a focului se armează prin bascularea țevilor înainte de a putea fi introduse cartușele în țeavă. Altfel există pericolul de a fi percutate cartușele prin simpla închidere a puștii și înainte de a se fi efectuat zăvorîrea, deci cu producere de accidente.

7. Părțile metalice ale puștii se fixează în lemnul patului fără spații libere, fără joc și exact la același nivel.

8. Banda metalică (șina) care unește cele două țevi este aplicată perfect pe țeavă. Între țeavă și bandă nu trebuie să existe și să se observe îngroșări ale aliajului de lipit, care ar denota o finisare neglijentă.

9. Ghiara extractoare este calibrată exact în lăcașul ei. Se mișcă fără joc lateral dar și fără să se gripeze sau să agațe.

10. Țevile sînt netede și uniforme atît în interior cît și în exterior. Privind în lungul țevilor spre o sursă de lumină, sub un unghi oarecare, „banda“ luminoasă care se formează pe țeavă trebuie să fie îngustă, continuă și de lățime uniformă. Dacă apar îngustări sau îngroșări acestea indică un polisaj defectuos.

11. Muchiile mecanismelor și ale părților exterioare ale puștii sînt drepte, dar fără a fi tăioase sau a prezenta ieșituri care se pot agăța de haine sau alte obiecte.

12. Patul puștii este confecționat din lemn de nuc, lustruit în culoarea naturală a lemnului sau maroniu închis, fără a fi dat cu lac de mobilă.

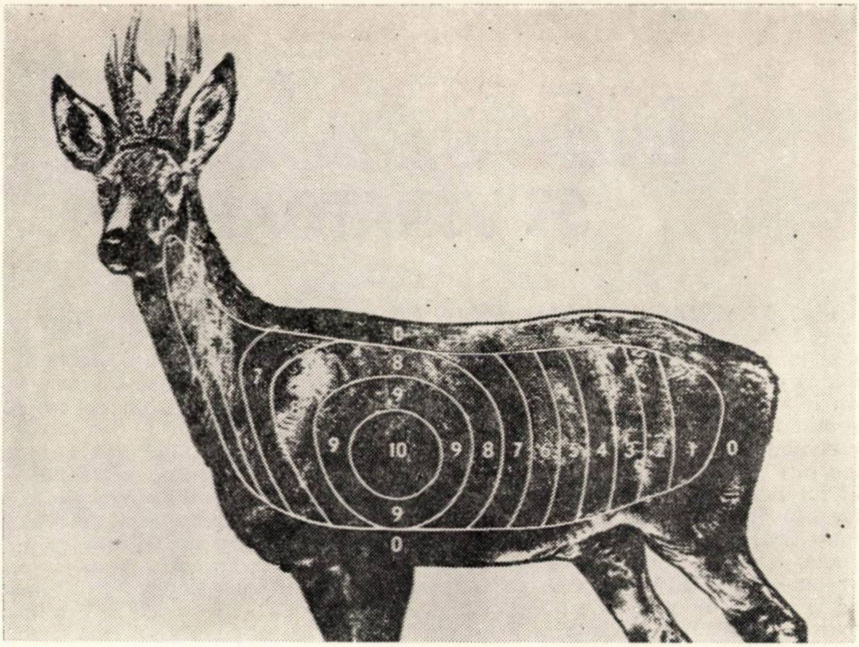

Țintă pentru proba de tir cu glonț „căprior țintă fixă".

...ȘI 6 CARACTERISTICI ALE UNEI PUȘTI DE CALITATE DEOSEBITĂ

1. **Închizătorul este de regulă de tip Holland sau Purdey, fără cui transversal în șina țevii (Greener).**

2. **Mecanismul de dare a focului este montat pe plăcuțe numite „platine laterale", cu o dublă asigurare împotriva descărcărilor accidentale.**

3. **Trăgaciul din față este articulat, pentru a se evita rănirea degetului arătător în cazul unui recul puternic.**

4. **Gravurile sînt fine, discrete și executate prin gravură manuală și nu prin dresaj sau corodare chimică.**

5. **De regulă lipsesc inelele pentru prins cureaua.**

6. **Talpa patului este lucrată în lemn și nu este protejată cu o placă din cauciuc sau ebonită.**

D.T.

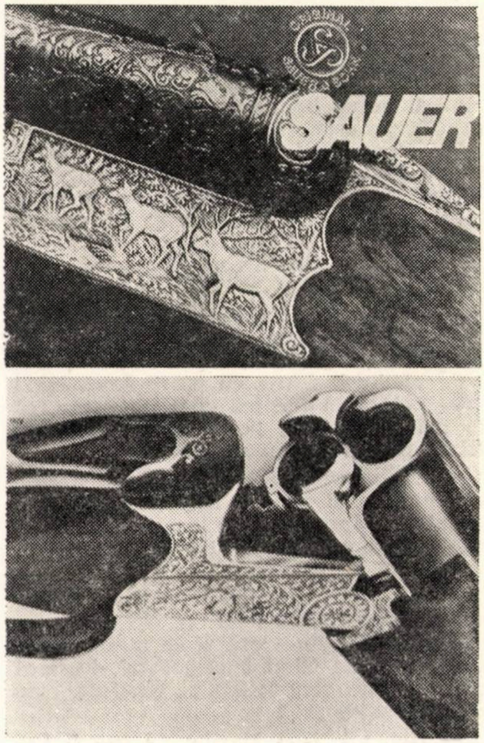

Sus: gravură cu subiect de vînătoare pe un driling Saurer

Jos: model nou de pușcă boc Gebrüder-Morkel (R.D.G.). din seria 100.

Un monolog de Amza PELLEA

NEA MĂRIN
ŞI VÎNĂTOAREA

MĂI FRAŢILOR, IO BAG SAMA CĂ mie decît să-mi fi zis Mărin-a-lu-Juvete, mai bine îmi zicea Stan al lui Păţitu. Păi da, că cîte mi se întîmplă mie într-o lună, nu li să-ntîmplă la alţii în cîţiva ani. Că se ţin belele de capu meu, că ar fi fost mai nimerit, zic eu, ca la neamu meu, în loc să-i zici al lui Pelea, mai bine-i zicea al lui Beleá. Păi staţi să vă spui. Mă duc ia astă iarnă pe la Bucureşti, la Naşu Pantelică, şi ca să nu mă duc cu mîna goală, îl luai şi pe nepotu' Sucă, fi-i-ar chelea-n saramură să-i fie, o damigeană cu zaibăr şi un picior de porc afumat, că avusei anu-ăsta un porc la care i-o plăcut viaţa, ca lui Gogu lu Plămădeală, şi s-andopat de-a trecut de 200 de kile. Porcul măi fraţilor, că Gogu n-are decît 135. Cînd mă văzu Naşu' Pantelică, se bucură de zaibăr minune mare, ca un copilaş cînd îi aduci bomboane. Acù un adevăr e în vorba asta, că naşu' Pantelică nu bea zaibăru' ca toată lumea. Nu nu, îl suge ca pe acadele! Cum vă spui, de zaibăr să bucură tare, nevoie mare, de nepotu' Sucă se bucură mai puţin şi de picioru de porc la fel, că zice:

— Mă fine, cine dracu' te puse să aduci atîta cărnăraie?

— Mă naşule, zic, datina, ploconu', de, că la noi, la olteni, ploconu' e sfînt, nu-să-ezistă, e lege, cînd te duci la naş trebuie să deschizi uşa cu piciorul, ce mai!

— Păi ce să fac mă cu atîta carne, că io mă duc mîine la vînătoare şi aduc carne proaspătă, nu afumată.

— Mă naşule, zic, deocamdată vînatu' e-n pădure, dupe cît mă taie pe mine capu'. Nu înseamnă că dacă te duci la vînătoare e ca şi cum ai avea iepurele în cuptor.

— Mă fine, vorbeşte gura fără tine, la mine nu-să-ezistă, focu' şi iepurele, pac şi gata! Dacă nu crezi, ai cu mine mîine, şi-ai să vezi! Cînd auzi juratu' de Sucă că e rost de haimanalîc pe cîmpuri, cine mai scăpă de iel?

— Hai, mă, Nea Marine, că n-o fi foc, să vedem şi noi cum trage Naşu'.

— Are dreptate băiatu', zice naşu', n-ar fi rău să mergeţi, că singur n-o să pot căra atîta amar de vînat. Îşi pregăti Naşu' arma, harnaşamentu', muniţiile, de parcă plecam pe front, nu alta.

Auzi, are naşu o puşcă de mă minunai, că nu putui să-mi ţin gura şi-i zisăi:

— Mă Naşule, da ce are puşca matale de e strîmbă?

— Cum strîmbă mă, ce vorbă e asta?

— Păi strîmbă, e sucită — zic io, că dupe cîte ştiu, puşca de vînătoare are două ţevi puse aşa, culcat, adică a din dreapta şi a din stînga; văd că a matale le are sucite, puse una peste alta.

— Şi ce dacă?

— Cum ce dacă? Păi atunci cum tragi cu ea, te culci pe-o rînă, aşa, pe-o parte?

— Mă Nea Mărine, zice Sucă, văz că nu te taie capu', asta e puşcă specială! Cu ţava de jos trage la picioare ca să nu strice vînatu'.

— Şi aia de desupra?

— Păi aia de sus este specială, pentru cînd fuge vînatu', să-l împuşte pe dindărăt, ca să nu-i mai găurească blana...

Auzi vorbă la iel. Da nu ştiu de ce să supără Naşu, că-i dete una cu dosu labii, de vr-un ceas să uită Sucă al meu la televizor, cuminte de nu-mi venea să crez că-i iel.

A doua zi, cu noaptea, plecarăm noi la vînătoare. Ajunserăm la locu' stabilit, unde ne luă în primire Nea Mitică şi Nea Gheorghe, paznicii de vînătoare, de, şi ne făcură oamenii o prelucrare cum scrie la carte. „Cu şi ce fel să trage, în cine să trage". Că să ştii că la vînătoare e izact ca la noi la C.A.P. N-ai voie să tragi aşa, oricum şi în oricine. Nuuu! Cînd auzi Sucă al meu că nu să trage decît în iepuri, fazani şi porci, zice:

— Mă Nea Mărine şi dacă vine ursu?

— Taci mă nărodule de unde urs aci, pe lîngă Dunăre?

— De unde, de neunde, dacă vine? Că-l văzui io pe Naşu' că luă şi cartuşe din alea pline, pentru urs.

— Taci mă, nu fi prost, zic, că alea sînt pentru porc mistreţ.

Ne aşezară paznicii şi plecară cu oamenii să facă bătaie din partea ailaltă, spre noi, să aducă vînatu".

— Mă, zice Naşu', voi staţi aci lîngă mine, da nu mişcaţi, nu clipiţi, nu suflaţi, că speriaţi vînatu"!

— Nașule, zice Sucă, taie-mă, omoară-mă da io nu poci să stau locului.

— Atunci du-te cu bătăiași că de gură ești bun, de cap ești prost !

Plecă Sucă al meu și noi ne puserăm la pîndă. Într-un tîrziu, începu să s-audă gura bătăiașilor : hău-hău-hău-hău...

Mă fraților, io v-o spui pe-a dreaptă, nu mai îmi păru rău că mă sculai cu noaptea în cap, ierea o frumușeță, auzi ? Sta pădurea, dreaptă, înaltă și liniștită ca o biserică goală, de-i bătea soarele prin ferești. Pe jos, zăpada albă, fără nici o pată, ca sufletu' curat al copilașilor, și noi nemișcați, ca buturugile. Pentru cîteva clipe ni să păru că ieream într-o poveste. Io v-o spui pe-a dreaptă, dacă ar fi apărut atunci printre pomi Făt Frumos cu Ileana Cosînzeana, călare pe un cal alb, să fiu al dracu' dacă m-aș fi mirat.

Cum stam io așa, furat de frumușață, numa' ce-l simt pe nașu' că să foiește. Cînd mă uit, în față, la fro douăzeci de metri, printre pomi, o mîndreață de pasăre cu capu' colorat, verde cu negru și roșu, și cu un guler alb. Nașu' pusă pușca la ochi. Da' fazanu' țîști, să băgă dupe un pom. Îl pîndirăm noi, el iar fîști, pe alt rînd pe pomi. Mă fraților, îmi bătea inima să-mi spargă cheptu'. Om bătrîn, da mă luaseră apa, auzi ?

— Lasă-l, șoptește nașu' îl pîndesc pe rîndu' ăsta, cum trece, cum îl trăznesc. Și pusă pușca-n bătaie.

— Nașule, zic, îți fac io sămn cînd pleacă spre rîndu' matale ! Cum văzui că scoate fazanu' capu', îi detei ușurel cu cotu' lu' Nașu'. Buumm !!! Mă fraților, cînd bubui o dată, io sării într-un șanț, pe burtă, ca la armată.

Mă, zic, praf îl facu ! Mă uit, și chiar așa și ierea, că retezase nașu' un pom gros, ca pe mînă, auzi ? Era și fazanu acolo, băgat dupe un pom mai gros, și să uita la nașu' cu un ochi așa, într-o dodie, ca și cum ar fi zis : „bă, ăsta ie nărod, nu știe dă glumă". Pe urmă se piti, și nu-l mai văzurăm, de parcă îl înghițise pămîntu', nu alta ! Cum stam noi așa, odată ne pomenirăm cu un iepure că vine și se proțăpește între nașu' și unu', a-lu-Bulescu, care pîndea în stînga lui. Puseră iei pușca ușurel la ochi, io mi-astupai urechile... Mă, zic, acu' ie acu', cînd or trage amîndoi, rămîi surd, ce mai ! Da' al dracului iepure, țîști, sări-n pădure. Odată îl văzui pe nașu' galben ca ceara. Da și ăla a-lu-Bulescu, că nici nu mai avea glas cînd zisă :

— Ce ai domnule cu mine de mă iei la ochi ?

— Păi nu te văzui de iepure, da dumneatale de ce ții pușca pe mine ?

— Păi nici io nu te văzui.

— Mă nașule, zic, avusărăți noroc, că i să făcu milă lu' urechilă și fugi la timp, că dacă mai sta o țîră rămînea nașa Reta liberă !

De-odată auzirăm niște lovituri în partea ailaltă, că acolo ierau vr-o trei vînători de-adevăratelea, ăia da, focu' și fazanu', focu' și iepurele, mai mare dragu'...

— Mă nașule io, dacă aș trage așa bine ca ăia, n-aș mai trage cu alice.

— Da' cu ce ?

— Cu piper și cu căței de usturoi, să fie vînatu' gata împănat !

— Mă, zice nașu, tu nu ești prost, ești nărod de-a binelea.

Da' cum ne-mpungeam noi cu vorbele, odată începu să vînzolească pădurea o hărmălaie : „Porcu', păzea că vine mistrețu', ține-i calea că o luă spre stînga !"

— Olele, zice nașu', vine spre noi, Mărine, rupe-o la fugă că altfel te rupe iel pe tine. Da' n-apucă să termine vorba, că începură să troznească crăcile prin pădure, să duduie pămîntu', mă fraților, și apăru o matahală cu ochii roșii, cu spume la gură, că mie de frică mi să păru cît o locomotivă care se năpustește drept spre mine. Mi se înmuie picioarele și mă lăsai pe vine lîngă un pom. Marine, zic, mare noroc pe tine, scapi de datorii. Da' avusăi zile, că trecu dihania pe lîngă mine la un lat de palmă, dacă nu mai

aproape, că io nu-l văzui că nu ştiu de ce, închisesăm ochii.

Da naşu' urlă la mine :

— Di ce nu trăsăşi mă tontule ?

— Păi aş fi tras io, da' cu ce ? Că puşca văd c-o luaşi cu matale în pom ! A-lu-Bulescu zice :

— Mă mare baftă au porcii ăştia !

Acu', nu prea înţălesăi io dacă ierea vorba de mistreţ sau de mine şi de naşu'...

Ce mai, întîmplarea asta cu porcu sparse vînătoarea. Ne-adunarăm să începem altă bătaie. Îşi dau toţi cu presupusu', că porcu' mistreţ e rău al dracului, că mare noroc avusă-i de nu mă rupsă, că atunci cînd e rănit e şi mai rău, şi cîte şi mai cîte ! Mă pomenesc cu Sucă, roşu la faţă, abia sufla, că mă trage de-o parte şi zice :

— Mă Nea Mărine, ierea să dăm de dracu' cu porcu'.

— Cît pe-aci, zic io.

— Bine că n-apucă Naşu' să tragă în iel.

— Păi di ce ?

— Păi de-aia, că porcu', io îl găsii în pădure, dormea într-o groapă cu nămol.

— Ihu doamne ia-mă, şi ce făcuşi ?

— Il luai la bătaie cu o joardă, şi-l gonii spre naşu' să-l împuşte iel.

— Mă Sucă, mare curaj ai, mă stai o ţîră să le spui la oameni, să mă laud cu tine, să vadă şi ei ce nepot curajos am.

— Taci dracu' Nea Mărine, nu mai spune, că ne facem de rîs !

— Di ce mă nărodule ?

— D-aia, că io cînd văzui că porcu' trecu de naşu' şi scăpă, fugii după el să-l întorc, ştii ? Încă o dată, ca să aibă naşu' timp să tragă.

— Şi ?

— Şi întoarce-l dumneata dacă poţi, că al dracu' porc intră-n cocină şi nu mai vrea să iasă nici mort, că ie a lu' nea Mitică, paznicu' !

Şi io-te aşa, mă frţilor, ierea să mor de inimă din cauza unui porc ca toţi porcii, şi doar acasă am fro patru, şi să fiu al drcu' dacă mă sperii. Nu mă sperii de fel, că la urma urmii, nu că vreau să mă laud, da' io sînt curajos, curajos al dracu', cînd e la o adică, io...

„Asta-i prietenie ?!" foto T. Dăneţi

Specii de pești introduse în apele României

NUMAI ÎN DECURSUL SECOLULUI în care trăim, ihtiofauna țării noastre s-a îmbogățit cu o serie de specii provenite din ținuturi îndepărtate, introduse de om fie în mod deliberat (pentru anumite avantaje economice pe care le prezintă aceste specii sau ca pești ornamentali), fie în mod involuntar. Unele dintre aceste specii au fost introduse nu în România, ci în alte țări, de unde ele s-au răspîndit pe cale naturală pînă în apele noastre.

Primii intruși în ihtiofauna țării noastre sînt două salmonide nord-americane: fîntînelul (Salvelinus fontinalis) și păstrăvul curcubeu (Salmo gairdneri irideus). Ca locuitori ai apelor de munte, ei nu au posibilitatea de a se răspîndi pe cale naturală dincolo de rîul în care au fost populați, și de afluenții acestuia. Ei au fost aduși pe meleagurile noastre încă din primii ani ai secolului nostru, în Transilvania după 1888 (Bielz nu îi amintește în lucrarea apărută în acel an), iar în vechea Românie înainte de 1909; Gr. Antipa nu descrie speciile în „Fauna ihtiologică", dar amintește pe scurt recenta lor introducere.

Aceste două specii diferă destul de mult între ele, atît prin biologia cît și prin rostul lor în economia apelor de munte.

FÎNTÎNELUL este, asemenea păstrăvului indigen, un locuitor permanent al pîraielor de munte și se reproduce tot în lunile de iarnă. Mai reofil și mai criofil decît păstrăvul indigen, fîntînelul urcă mai sus decît acesta, prezentînd avantajul de a popula cursul superior al pîraielor, unde păstrăvul nu mai ajunge. Se valorifică exclusiv prin pescuit sportiv. Are o răspîndire destul de limitată: cîteva rîuri de munte din Apuseni și nordul Moldovei, și unii afluenți ai Mureșului. Este recomandabilă popularea speciei și în alte pîraie, evident cu excepția parcurilor și rezervațiilor naturale.

PĂSTRĂVUL CURCUBEU, deși mai înrudit cu cel indigen decît fîntînelul, este mai diferit din punct de vedere biologic, prin faptul că se reproduce primăvara și tinde să coboare în aval, părăsind apele de munte. Din cauza acestei particularități biologice păstrăvul nu se menține în rîuri; el se cultivă intens în păstrăvării, dînd în condiții de furajare o producție foarte mare.

Următoarele două specii străine pătrunse în apele noastre sînt tot de origine nord-americană: bibanul soare (Lepomis gibbosus) și somnul american (Ictalurus nebulosus sau I. melas, problema apartenenței specifice a exemplarelor dn țara noastră fiind încă neclarificată definitiv). Spre deosebire de salmonide, aceste două specii trăiesc în ape de șes, mai ales stătătoare, dar și slab curgătoare. Nici una dintre ele nu a fost introdusă direct la noi, ci ambele în vestul și centrul Europei, de unde s-au răspîndit pe cale naturală în lungul Dunării.

BIBANUL SOARE a fost adus ca pește ornamental, pentru acvarii, fiind reprodus în heleșteie, de unde a scăpat în apele naturale. Prima semnalare a sa din ținuturi vecine cu țara noastră datează din anul 1910, cînd a fost citat în cursul Dunării, în Ungaria. Interesant este faptul că odată cu el a fost citată în Ungaria o altă specie nord-americană, din aceeași familie a Centrarchidelor, bibanul negru (Micropterus salmoides); acesta însă, nu s-a întins mai departe și nu a ajuns în România niciodată.

Prima provincie românească unde a pătruns bibanul soare este Banatul. Nu știm cînd a ajuns în Banat; în orice caz, înainte de primul război mondial, deoarece în 1918 s-a semnalat mult mai jos, în balta Greaca, iar în deceniul al 4-lea pescarii din cîmpia Banatului considerau specia ca autohtonă. În fosta luncă inundabilă a Dunării și în Deltă specia a devenit abundentă în deceniile al 3-lea și al 4-lea ale secolului nostru.

Specia se întîlnește astăzi peste tot la cîmpie, atît în Banat și Crișana cît și în Oltenia, Muntenia și sudul Moldovei. Puțin apreciată sub aspect culinar, concurent la hrana peștilor microzoofagi, ocazional chiar consumator de puiet, bibanul soare este o specie dăunătoare. Coloritul său, într-adevăr foarte frumos, ar justifica folosirea lui ca pește de acvariu; are însă dezavantajul de a avea o talie destul de mare, de a fi sensibil la lipsa de oxigen etc.

SOMNUL AMERICAN a venit tot din susul Dunării, dar mai tîrziu. Nouă ni s-a afirmat, cu trei decenii în urmă, de către pescarii bătrîni din Banat, că ar fi apărut acolo după inundațiile din 1932. Repezișurile de la Cazane și Porțile de

Fier au reprezentat o piedică eficace în calea răspîndirii acestei specii, care a rămas localizată în cîmpia Banatului şi Crişanei ; a mai fost introdusă în lacul Sfînta Ana din estul Ardealului şi într-o baltă lîngă Cîmpulung-Muscel, unde ulterior ar fi dispărut. Carnea sa gustoasă este apreciată de consumator ; specia are însă o serie de inconveniente : creşte încet, este concurent la hrana altor peşti, ocazional consumator de icre şi puiet, iar în heleşteu răneşte ceilalţi peşti datorită spinilor săi puternici. Singurul avantaj este că în anumite rîuri şi bălţi mici e singura specie care cade la undiţă.

GAMBUZIA (Gambusia effinis hobrooki) este un peşte tot de origine nord-americană ; a fost introdus în unele ape din Dobrogea, Muntenia şi Crişana pentru combaterea larvelor de ţînţari. Odată cu eradicarea paludismului, rolul său sanitar a încetat. A dispărut din majoritatea apelor, probabil din cauza termofiliei sale, supravieţuind în lacul Mangalia. Sîntem informaţi că specia a fost introdusă recent în lacul termal 1 Mai, pe pîrîul Peţea, lîngă Oradea.

Enigmatică este originea în ţara noastră şi în general în Europa, a **CARASULUI ARGINTIU** (Carassius auratus gibelio). La noi specia a fost semnalată prima oară de către I. Borcea în 1934 ; se poate însă presupune că ea a fost autohtonă şi a trecut neobservată de către Antipa şi ceilalţi ihtiologi mai vechi, fiind confundată cu caracuda (Carassius carassius). Carasul este o subspecie a carasului auriu sau peştelui roşu (C. carassiu), specie introdusă ca peşte ornamental din China. Nu este precizat în ce măsură carasul din apele noastre diferă de forma sălbatică de C. auratus din China, din care provine carasul roşu sau auriu. Se poate presupune că în Europa carasul ar proveni din peştii roşii de acvariu scăpaţi în apele naturale, care au revenit la forma iniţială. Contra acestei presupuneri se aduce argumentul că prima descriere a carasului din apele naturale ale Europei a fost făcută de Bloch în anul 1783 şi este o descriere foarte exactă ; Bloch a avut la dispoziţie adevăratul caras, nu forma alungită de caracudă. Ori este greu de presupus că înainte de sfîrşitul secolului XVIII să fi fost introduşi în Europa atît de mulţi caraşi aurii, ca din ei să se fi dezvoltat carasul sălbatic.

Trebuie să ţinem seama de faptul că genul Carassius cuprinde două specii : caracuda în Europa şi Siberia şi carasul (în sens larg). despre care se ştie precis că este autohton în Asia estică, dar în prezent există şi în Europa, iar în sudul Asiei centrale (fluviile Sir Daria şi Amu Daria) există numai carasul. Deoarece există deosebiri destul de mari între ihtiofauna Europei şi Siberiei pe de o parte, şi cea a Asiei estice pe de altă parte, credem că în Europa carasul nu este autohton. Introducerea sa poate fi destul de veche. Specia este cultivată în China de secole, iar în evul mediu timpuriu au existat legături economice strînse între China, Asia Centrală şi sudul Rusiei. Introdusă pe această cale, specia s-a putut răspîndi treptat în cea mai mare parte a Europei.

Un fapt incontestabil este că în România specia a fost iniţial mult mai rară şi a devenit abundentă întîi în răsăritul ţării. Ocazional am putut constata că într-o baltă din Oltenia, unde trăia numai caracuda, la un moment dat a apărut carasul, care peste doi ani a devenit specie dominantă. În Transilvania şi Banat specia a pătruns abia după 1950.

Se ştie că specia a înregistrat în ultimii doi ani o adevărată explozie demografică, devenind cea mai abundentă specie în Deltă, unde anterior aproape lipsea şi fiind, de asemenea, extrem de abundentă în unele rîuri. Există indicaţii că această explozie demografică ar fi legată de o schimbare a modului de reproducere a speciei, în cadrul căreia ar fi apărut, alături de forma ginogenetică, o formă bisexuată.

Cele şase specii amintite sînt singurii peşti introduşi în apele noastre pînă în urmă cu 2—3 decenii. De atunci, s-au mai introdus cîteva.

Încă din anul 1957 Institutul de Cercetări Piscicole a luat iniţiativa de a introduce, atît pentru lacurile de baraj de altitudine, cît şi pentru unele iazuri şi heleşteie, două specii de salmonide din genul **COREGONUS** : C. lavaretus maraenoides şi C. albula ladogensis. Cultivarea acestor două specii în iazuri s-a dovedit dificilă şi nerentabilă, din care motive s-a renunţat la ea. Speciile au fost introduse în lacurile de baraj de pe Bistriţa, Argeş precum şi în Lacul Roşu, dar, după cît sîntem informaţi, nu ar supravieţui în nici unul dintre acestea.

În anul 1960, tot la iniţiativa Institutului de Cercetări Piscicole, s-au introdus din R. P. Chineză alevini aparţinînd la patru specii valoroase de Cyprinide din Asia estică. Crapul chinezesc de iarbă sau cosaşul, Ctenopharyngodon idella, crapul argintiu, (Hypophthalmichthys molitrix), crapul argintiu pătat (Aristichthys nollis) şi crapul chinezesc negru (Mylopharyngodon picens). Aceste specii prezintă avantajul incontestabil de a avea o creştere rapidă, de a atinge talii considerabile și îndeosebi de a consuma elemente nutritive prezente în mari cantități în apele noastre și insuficient valorificate de peștii autohtoni. Ctenopharyngodon consumă vegetație dură (macrofite) submersă și parțial emersă ; Hypophthalmichthys consumă fitoplancton, Aristichthys zooplancton, iar Mylopharyngodon moluște, precum și detritus vegetal. Dintre aceste elemente nutritive, vegetația dură și fitoplanctonul aproape nu sînt utilizate de peștii autohtoni, moluștele și detritusul sînt consumate în insuficientă măsură, singur zooplanctonul fiind consumat îndeosebi de puietul multor specii și de adulți de caras. Cînd s-a luat inițiativa introducerii acestor pești, existau încă bălțile Luncii inundabile, avînd un surplus de vegetație macrofitică care, nefiind consumată, putrezea, contribuind la înrăutățirea condițiilor de viață ; introducerea în aceste bălți a lui Ctenopharyngodon era cît se poate de justificată.

Odată cu desecarea bălților Luncii inundabile, rostul lui Ctenopharyngodon a scăzut ; dar accentuarea eutrofizării apelor stătătoare a făcut să crească mult valoarea altei specii, Hypophthamichthys. Consumator de fitoplancton, această specie îndeplinește importantul rol biologic de a consuma algele ce provoacă înflorirea apei. Să recunoaștem însă că Hypophthalmichtys numit în mod curent „hipo" nu își îndeplinește rolul pe deplin ; el consumă mai ales algele verzi (cloroficeele) iar cele mai grave înfloriri le provoacă algele (mai bine zis bacteriile) albastre (cianoficeele), care au și dezavantajul de a fi toxice.

În prezent, aceste trei specii chinezești au o largă răspîndire în apele amenajate sau seminaturale, ritmul lor rapid de creștere conferindu-le un mare avantaj economic ; Hypophthalmichthys are și avantajul de a se hrăni cu fitoplancton și de a contribui în oarecare măsură la combaterea înfloririi apelor.

S-au adus și se aduc obiecțiuni privitor la calitățile gustative ale cărnii acestor trei pești, îndeosebi Hypophthalmichthys în comparație cu crapul și alți pești autohtoni. Aceste obiecțiuni sînt parțial întemeiate. Dar aceste specii prezintă o serie de avantaje economice indiscutabile. Credem că soluția ar fi să se găsească modul de preparare (în stare proaspătă sau conservare) cel mai potrivit acestor specii.

Cea de a patra specie de ciprinid cu creștere rapidă introdusă din China, crapul chinezesc negru (Mylopharyngodon piceus) a fost înmulțită în cantități mult mai mici, are încă o slabă răspîndire în apele noastre.

Odată cu puietul acestor patru specii, s-au mai introdus încă cca 10 specii de cyprinide. Cîteva din ele erau reprezentate numai prin 3—4 exemplare și deci nu s-au reprodus ; printre acestea se numără cîteva specii de valoare economică : Squaliobarbus curriculus, asemănător cleanului, Ochetobius elongatus, Elopichthys bambusa și îndeosebi plătica chinezească Parabramis pekinensis, din care mai supraviețuiesc cîteva exemplare bătrîne la crescătoria Nucet. Printre peștii mărunți, lipsiți de valoare economică directă, s-a adus și Pseudorasbora parva, care ajungînd la maturitate la vîrsta de un an, s-a înmulțit rapid răspîndindu-se în toată țara, pînă în apele de munte și deltă. Este frecvent îndeosebi în rîurile mici de șes și colinare, din Muntenia și Crișana, precum și în derelele din Dobrogea și în unele iazuri. Binecunoscut de pescari, a primit o serie de numiri populare, între care murgoi-bălțat și briceag sînt mai cunoscute ; dar și numele științific este adesea utilizat, sub forma romanizată : pseudorazbora. Fără valoare economică, concurent în iazuri și heleșteie la hrana altor pești, Pseudorasbora a înlocuit pe alocuri unii pești autohtoni, ca de exemplu porcușorul și fufa. L-am putea considera element nutritiv pentru unii răpitori ; are, însă, o bună parte a anului tuberculi nupțiali ascuțiți pe cap, din care cauză este evitat de răpitori. A înlocuit unii pești autohtoni ai noștri, dar nu îndeplinește, în economia naturii, rolul acestora. Pescarii sportivi nu-l iubesc deloc, pentru că se prinde prea des la undița celor care au venit pentru pești mai mari.

Mai recent a fost introdus, în apele calde ale lacului Pețea (Băile 1 Mai) lîngă Oradea, de către acvariștii din acest oraș, cunoscutul pește de acvariu, gupi (Labistes reticulatus) și ne putem aștepta și la introducerea altor specii.

În anul care a trecut, Stațiunea centrală de piscicultură de la Nucet, a inițiat aclimatizarea a cinci pești nord-americani : doi somni americani din genul Ictalurus și trei specii ale genului Ictiobus (I. cyprinellus, I. bubalus, I. niger) din familia Catostomidae. Sînt specii cu creștere rapidă, ce ating dimensiuni mari și se așteaptă să fie primiți cu interes de către pescarii sportivi ; se hrănesc în mare măsură cu detritus. După datele de care dispunem, cele două specii de somn american nu au supraviețuit, dar speciile de catostomide se dezvoltă bine. Nu le putem însă considera de pe acum ca aclimatizate. La fel nu putem considera aclimatizate nici noile specii de coregoni, aduse în același an de către Departamentul Silviculturii din cadrul M.E.F.M.C.

SPECII DE PEȘTI

Fără a pune la socoteală speciile încă neaclimatizate în ape naturale, constatăm că ihtiofauna țării noastre s-a îmbogățit în ultimul secol (mai bine zis în ultimele 7—8 decenii), cu un număr de 12 specii (excluzînd cei doi coregoni). Este mult, dacă ne gîndim că specii de pești autohtoni sînt numai 82 (la care se adaugă trei specii de ciclostomi); una dintre aceste specii o putem considera dispărută (viza), iar 16 sînt specii migratoare sau mai mult marine, pătrunzînd într-o mică măsură în apele interioare dulci. Ihtiofauna autohtonă a țării include deci numai 65 specii permanente, numărul celor introduse reprezentînd o treime din cel al speciilor autohtone. Iar dacă mai adăugăm circa 7—8 specii în curs de aclimatizare, sau care se intenționează a se introduce, înseamnă că numărul alohtonilor va tinde să fie jumătatea autohtonilor. Dintre speciile deja introduse, numai cinci sînt pe deplin justificate sub aspect economic: fîntînelul și cele patru specii chinezești, păstrăvul curcubeu fiind justificat numai în crescătorii.

Considerăm că introducerea tuturor acestor specii, voluntară sau involuntară, justificată sub aspect economic sau nu, a modificat și va modifica în viitor profund echilibrul biologic al apelor noastre curgătoare sau stătătoare.

Petre BĂNĂRESCU

OAMENII ȘI NATURA

Operațiunea „Zăganul", dirijată de Uniunea internațională pentru conservarea naturii și Fondul mondial pentru natură, avînd ca țel reintroducerea acestei specii în Alpi, pare a fi pe calea cea bună. Ea se bazează pe reproducerea zăganilor în captivitate, după care perechile tinere sînt eliberate în munți, în cele mai favorabile terenuri.

*

Mai mult de 17.500 blănuri au fost confiscate în Texas (SUA), în apropiere de Parcul național Big Bend. Un însemnat număr dintre acestea proveneau de la animale relativ rare și erau destinate piețelor europene. Spre exemplu, au fost numărate peste 1.500 piei de rîs roșu *(Lynx rufus)*, cu toate că această specie este protejată prin acorduri internaționale.

*

De curînd a fost creat în Franța un *Comitet european pentru salvarea lumii animale*, format din personalități din șapte țări ale Europei. Acest comitet și-a fixat ca principal obiectiv conservarea faunei europene și a mediului ei natural, inclusiv înlocuirea „gestiunii" cinegetice a vînatului printr-o gestiune ecologică, aplicarea convențiilor privitoare la protecția animalelor, participarea la acțiuni de salvare a animalelor pe cale de dispariție, protecția păsărilor migratoare. Comitetul cere de asemenea înlocuirea experiențelor pe animale cu alte metode și abolirea coridelor cu tauri, a luptelor de cocoși și a tirului la porumbei.

*

În februarie 1979 a avut loc la New Delhi un Simpozion internațional al tigrului. Concluziile au fost optimiste, considerîndu-se că grație măsurilor de protecție din ultimul deceniu, există speranța că tigrul va putea supraviețui pe continentul asiatic.

Asociația pentru protecția păsărilor din R. F. Germania a declarat rîndunica drept „pasărea anului". Într-adevăr, numărul rîndunelelor din această țară scade în mod progresiv, îndeosebi din două pricini: utilizarea masivă de insecticide în staule și grajduri (locuri preferate pentru cuibărit) și gudronarea drumurilor de țară, prin care păsările sînt împiedicate să-și găsească materialele necesare construirii cuiburilor.

*

Unul dintre numerele revistei „Naturopa" (nr. 32/1979), organ al Centrului european de informare pentru conservarea naturii, este dedicat vînatului și vînătorii. Opinia generală, care se desprinde din materialele semnate de prestigioase personalități care lucrează în domeniul cinegetic, este necesitatea imperioasă ca gospodărirea vînatului să pășească ferm într-o etapă nouă, bazată pe studierea și cunoașterea „realităților ecologice" care acționează asupra speciilor de interes vînătoresc.

Pe aici a trecut ŞOIMUL...

BĂTÎND LUNCILE ŞI PĂDURILE, vînătorul, dar şi pescarul sportiv, întîlneşte uneori în peregrinările sale resturile ospeţelor acelor animale, cărora noi le-am atribuit denumirea de răpitoare. Fiind în posesia cîtorva cunoştinţe elementare, nu este greu să stabilim cine a fost victima, respectiv „vînătorul" în această mică, dar obişnuită tragedie din lumea animală.

Desigur că victima poate fi uşor recunoscută după resturile rămase de la ospăţ — oase, păr sau pene. Stabilirea făptaşului care a părăsit scena după ce s-a săturat este ceva mai coimplicată, dar nu de nerezolvat.

Mai întîi căutăm şi analizăm remigele victimei, adică penele mari din aripi după care ne putem da uşor seama dacă făptaşul era înaripat sau prădător cu patru picioare.

Păsările de pradă jumulesc remigele victimei, smulgîndu-le întregi, cu cotorul nevătămat, din piele (**fig. 1**). Mamiferele, indiferent de talie, deci începînd cu nevăstuica şi terminînd cu vulpea sau lupul (dacă nu este vorba de un cîine hoinar !) muşcă penele astfel încît ultima porţiune a cotorului (rădăcina) lipseşte, rămînînd în pielea aripii (**fig. 2**). După talia prăzii şi partea consumată din pradă putem să ne facem o imagine aproximativă asupra prădătorului, pe care doar urmele sau eventualele lăsături din apropierea locului mesei l-ar putea trăda cu siguranţă.

Şoimul dunărean, capabil să captureze prada atît de pe sol cît şi din aer. Puţinele exemplare de la noi se hrănesc mai ales cu popîndăi (foto Klaus-Jürgen Hofer)

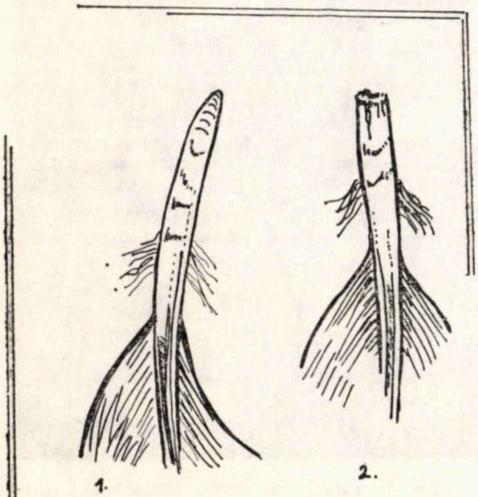

Diferitele păsări de pradă au şi ele diferite obiceiuri de a-şi pregăti şi consuma prada. Mamiferele mici sînt de regulă înghiţite întregi. Mamiferele de talie mai mare (eventual iepuri) cad relativ rar victime păsărilor de pradă, în astfel de cazuri fiind de obicei vorba de uliu, prea rareori de acvilă (care pleacă cu prada în gheare, în locuri ferite).

Noi ne vom limita în aceste rînduri doar la semnele lăsate de cîteva, puţine speci de păsări de pradă, care capturează mai ales păsări.

Uliul păsărar se poate recunoaşte ca făptaş relativ uşor, el jumulindu-şi prada de regulă în apropierea locului unde a capturat-o. Preferă pentru această treabă locuri mai ridicate, trunchiuri de copaci, muşuroaie sau simple ridicături ale solului. În afara penelor, ca resturi ale ospăţului rămîn oasele mai mari, cum ar fi cele de la picioare, aripă, ciocul sau sternul prăzii. Odată masa începută, uliul păsărelelor rareori se mai deplasează din loc, astfel încît de regulă toată prada este jumulită și consumată într-un singur punct. În caz că ospățul este deranjat, uliul păsărar pleacă luîndu-și prada în gheare. Uliul își alege ca loc de masă locuri mai ferite, mai ascunse. Dată fiind și talia mai mare a uliului, cît și precauția acestor păsări, ele își schimbă de 2—6 ori locul de ospță. În aceste locuri, în care uliul își jumulește prada, se găsesc de regulă doar o parte din penele victimei. Caracteristic pentru locurile în care s-a ospătat uliul sînt lungile stropituri de găinaț lăsate.

Heretele de stuf își duce prada de regulă în desișul stufului, unde se poate ospăta nederanjat pe o mică platformă de stuf.

Șoimii de talie mai mare, de exemplu șoimul călător, șoimul dunărean, dar și șoimul de iarnă, își jumulesc prada în locuri deschise, din care au o bună vizibilitate în toate direcțiile. În aceste locuri penele smulse sînt răspîndite în cerc în jurul victimei, șoimul deplasîndu-se mereu în jurul acesteia, iscodind împrejurimile. Resturi tipice pentru masa șoimilor sînt și oasele centurii scapulare rămase intacte, de acestea fiind încă prinse o parte din penele nesmulse ale aripilor. Pe de altă parte, găinațul șoimilor este depus totdeauna sub forma unor pete relativ rotunde, niciodată însă sub forma unor dîre lungi ca la uliu. Șoimii, ca dealtfel și ulii, se pot reîntoarce de mai multe ori la o pradă de talie mai mare, consumînd-o în întregime. Spre deosebire de șoarecar, șoimul ignoră cadavrele.

În încheiere, încă o precizare. Necesarul de hrană pentru o pasăre de talia unui uliu sau șoim călător este destul de mic — aproximativ 150—180 g/zi. După o zi cu o masă bogată urmează de regulă una sau două zile în care aceste păsări consumă doar o pradă mai mică, de talia unei vrăbii.

Peter WEBER

Șorecar la locul lui de pîndă, unde consumă și hrana capturată, fapt dovedit de ingluviile răspîndite în jur

Șoim de iarnă în timpul ospățului. Locul ales îi permite o bună vizibilitate în toate părțile (fotografii Peter Weber)

Odiseea

NU SE ROTUNJISE TREI NOAPTEA cînd ne-am înfiinţat în răspîntie (Fochistul şi norocosul de mine, amîndoi cu fesuleţe cărămizii foarte nostime) ca să dăm, acolo, peste Tache Butoiaş, cu o pălărioaie cît roata de car gospodăresc, din paie de ovăz : urma să descindă şi să ne îmbarce, în maşinuţa sa albăstruie, pentru fastuoasă expediţie la crap, alde Farmacistul. S-a arătat mai întîi Pedagogul : „Ce-i, măi, cu voi aşa frumoşi ?“ (că el purta băscuţă cu ţîmburuc) şi, nu mult după aceea Directorul : „Credeţi că încăpem ?“ (el fiind, fără nici o legătură cu funcţia, destul de oval). Ca şi cum n-am fi fost suficienţi, ni s-au alăturat şi Costicii (Revizorul, cu şapcă, şi Contabilul, fără nimic peste zulufei), precum şi fraţii Ostropel, cu căciulile lor absolut substanţiale : fiecare dintre aceştia, noi trei şi ei şase, dădea — care mai de care — încredinţare că dispune de loc sigur în cutiuţa albăstruie, precum i s-a garantat ultima oară aseară, puţin anterior miezului nopţii.

— Înseamnă că de-aia nu vine, măi, că l-ai ţinut tu la palavre şi n-a apucat omul să-şi facă somnul, cît e el de adormit.

— Ba uite-l că vine ! se bucură, nu se mai ştie pentru a cîta oară, nu se mai ştie care.

De venit a venit, proaspăt şi vesel şi cu tichiuţă, atunci cînd am fi jurat că s-a scurs spre exterior tot ce era albăstrui în metropolă : „Îmi place, măi, de voi că sînteţi parolişti şi punctuali, ca să nu mai zic de perseverenţă. Faceţi exerciţiu să stabiliţi cum pătrundeţi, că eu mă uit oleacă la motor : bate cam într-o dungă. Cît vă tescuiţi voi, cît mai trageţi un fum, am purces“. Bine că ne-a amintit, în euforia momentului nu era mare lucru să trecem peste faptul că ne terminaserăm ţigările pe toată ziua şi asta ar mai fi lipsit, să purcedem fără ţigări la crap păzit.

A scrutat motorul cu competenţă, înşirîndu-l (chibzuit) pe trotuar : noi am păzit cu străşnicie depozitul, întrucît vînzoleala se înteţise, treceau copiii spre şcoli şi cu ăştia trebuie să caşti ochii, atîta-s de ahtiaţi după chestii mecanice încît se găsesc în permanentă trebuinţă de cîte ceva cu şaibă. Pe urmă, încă mai doct, l-a pus la loc. Noi i-am semnalat că mai rămăsese cîte ceva pe dinafară, dar el ne-a asigurat că acelea sînt accesorii derizorii, esenţialul se află la locul cuvenit şi funcţionează ireproşabil : pînă se duce el să ia o gustare, că a flămînzit, ne-a sugerat să mai umflăm cele cauciucuri, ca să ne ţină : „Aşa, laolaltă — zicea — sînteţi oameni cu greutate, măi, nu v-ar fi de deochi“. După ce s-a întors, cu curaj sporit de la una şi alta, ne-am introdus în paralelipiped şi, pînă la urmă, chiar am purces. Ce s-a întîmplat, nu ştiu (că de acolo de unde eram — sub proeminenţa abdominală a Directorului, peste o gambă cotorsionată a lui Butoiaş şi cam între splina lui Ostropel I şi ţurloiul lui Ostropel II — nu se zărea, din restul lumii, mai nimic) : am simţit, doar, că stăm şi am auzit, ca dintr-o peşteră, că să nu ne speriem, deoarece aşa face ea cînd ajunge la marginea unei localităţi şi ştie că urmează o pantă de cinci grade. Asta a noastră avea, bănui, ceva mai multe, judecînd după cît am asudat să o escaladăm împingînd la albastru. Din vîrf ne-am dat drumul, cu frenezie, în jos şi — pentru că îmi cîştigasem poziţie pe lateral — am văzut, precis, unde ne-am oprit din nou ; vrînd să cunosc şi din ce pricină, am fost informat că s-a descărcat ceva şi că unica soluţie e să ne înapoiem, împingînd corespunzător, în vîrf şi să ne dăm drumul o dată, dar mai cu elan. Aşa am făcut, cu succes, pentru că următoarea oprire s-a produs de bună voie, ca să îi încărcăm şi pe cei rămaşi în vale pentru ca albastrul să fie mai înţelegător cu strădaniile noastre la deal. Despre celelalte opriri n-aş mai putea da prea multe relaţii şi nici nu veţi avea, dintr-asta, pagubă, întrucît ele se petreceau cam în acelaşi punct şi din motive din ce în ce mai obscure.

Singurul eveniment notabil (pînă sub seară, cînd am descoperit unul cu cablu, să ne lege de el şi să ne ducă acasă, unde am ajuns plini de voioșie) a fost că o capră, căreia nimeni nu îi dăduse atenție, i-a mîncat lui Butoiaș pălăria de ovăz și nu a decedat ; despre Farmacist încă nu am știre dacă a reușit să o imite în ultima privință.

Meridiane

CĂLARE PE BUTURUGA LUI TOTAL interzisă oricăruia dintre noi (că dă cu coada minciocului, nu e de riscat), moșul Gărgăreață are vizită : o jurubiță deșirată, cu chică gălbuie-spălăcit, retezată cam pe sub mijloc de o fîșie de curcubeu cît trei degete ; se desprinsese, arătarea, dintr-o hoardă întreagă de leiți-poleiți, poposită cu motorizatele pe răritura de la Vadul Boului, unde e nisipul acela ca aurul și apa lacrimă, cum nu s-a mai văzut. Moșul surd nu e, dar nici prea multe nu știe, în toate privințele.

— Coman san va ? zice fusiformul, ducînd două degete spre punctul unde ar fi trebuit să dețină tîmplă.

— Ha ? îi răspunde moșneagul.

— Coman sau va ? nu se lasă acela, dornic să se cultive.

— Coman ? Mai va ! Nu-l mai învoiește nevasta, întrucît era să se înece : s-a băgat să își dezagățe un ac și s-a lăsat mîlul cu el ; era la baltă, la Nămolita, unde s-a înecat și un bivol, dar mi-te Coman.

— Jai compri.

— Ce să-l oprești ? că era ac norvegian, auriu, cinci lei la negru, lux a-ntîia.

— Vas ?

— De unde, dacă nu e ? Fuse o copaie, mai anțărț, însă au spart-o ticăloșii, că s-au dus niște pușcași cu ea după rațe și au găurit-o cu bocancii, deoarece aceia nu se descalță, ca noi, ei au tăpăligi delicate, nu se compară.

Cînd interlocutorul său extrage, sacerdotal, o beldiță, prelungul mai să amuțească de admirație :

— Chescă se sa ?

— Cheșcă ? Nu e nici unul Cheșcă. Poate vrei să zici chișcă : asta da, am și eu.

— Ui, ui.

— Aș ! O pui degeaba, că nu stă. Nu stă nici caltaboșul, nici sîngeretele, că le-am probat și știu. Ceva-ceva ai auzit matale, dar aia e cu maț de gobaie și nu e aici, aia e la pește rău. Mațul de la chișcă e cu plastic, nu-l ia : doar cu boaba de orez dintr-însa dacă am încerca, dar dacă am viermișori de strujan, ce să mă mai încurc ?

— Gut, gut ?

— Așa, așa : îi mai zice și gută, văd că te pricepi. Însă mai frumos este să îi spui șfară, cum ai apucat din bătrîni.

— Il e joli !

— Da' de unde ! Nu s-a julit deloc, așa e neamul ăsta, își leapădă solzișorii numai ce îl atingi. Pește gingaș, bre !, ce gîndeai ?

— Vuzet trezemabl.

— Apăi da, că numai rezemat se poate, altfel alunec de pe buturugă și cad în știoalnă, iar acolo e adîncime și vîrtecuș, treci la stors dacă nu bagi seama și, dacă te și moșmondești, dă fericirea peste babă să îți țină pomenirile.

— Are vederci.

— Are, cum să nu aibă ? Are de toate și mai ales vederi : te vede de la o poștă. Că doar nu te iei și matale după vrăjmașii care zic că l-am prins eu pentru că era chior.

— Gud bai.

— Nici un bai. Dacă atîta îi duce capul ? Bine că nici ai lor nu sînt mai breji !

— Ore voar.

— Cam așa : două-trei ore, nu mai mult. Că mi-a dat baba de grijă să-i crăp niscai surcele, face alivenci. Dacă mai prind, fac și eu saramură, pe lîngă dînsa : îi arunc pe jar iute și iese ceva de-ți lingi degetele, nu alta.

Deșiratul se duce. Moșneagul își continuă discursurile către undă și către obiectele sale și către pești, sfătuind din cînd în cînd buturuga să stea binișor, să nu se mai clatine. Seara vine ușurel, liniile se șterg, totul se așează la loc. În drum spre sălașuri — troșa-troșa, pe marginea șanțului —, unul dintre soți, la fel de adus și de deșert, își amintește :

— Măi Gărgăreață ! Ce-a vrut acela spălăcitul de la tine, măi ? Să-i vinzi pește, ori ce ?

— Ce să vrea, bre ? Nimica n-a vrut ! Suflet bun, venise să mă ajutoreze. M-a învățat de toate : cum să fac saramură, ce să prind și la ce, cum să călăresc cioata ca să nu mă prăvălesc, ce fel de șfară să leg, de toate m-a învățat.

— Și tu l-ai răbdat, măi ?

— Cum să nu-l rabd, bre ? Că vorbea frumos, pe înțelesul omului, nu ca procleții noștri, ia așa, într-un dinte. Ca să nu vă mai spun că de-abia am scăpat de el, nu și nu că să îmi dea un pumn de ace norvegiene, să mă duc cu el pe mal ca să mi le dea pe degeaba, dar trăgea beldicioara în draci și nu m-am desprins. Că, la o adică, era și el amărît, unde nu avea sculă : se uita la a mea, asta strîmba, de corn, ca la minunea lumii, cu atîta jind și jale că n-a lipsit mult să i-o pun în mînă, să își ogoiască și el sufletul cu o fiță. Voi ce credeți : dacă i-o dădeam, îmi lăsa mie ce-ar fi prins sau se făcea că uită datina ? Ha ? Că atîta mi-a grăit de o saramură, săracul, cît n-aveți voi idee !

Paralele

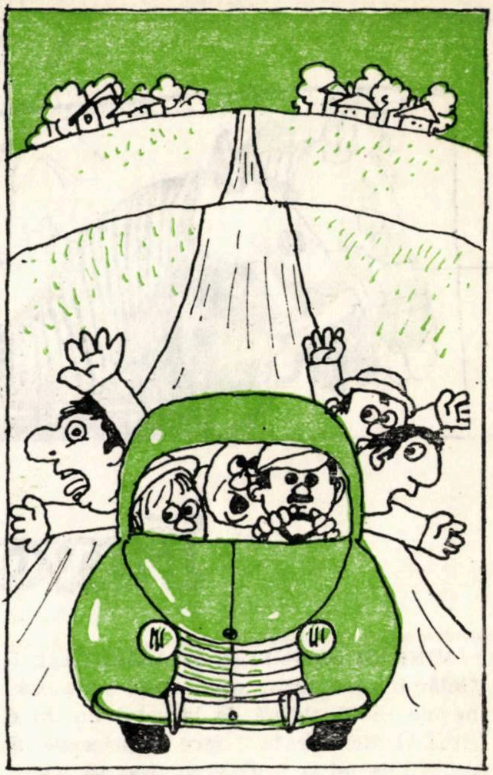

— „EU, IUBIȚILOR, DE GÎRLĂ ȘI DE mahoarcă nu mă despart, chiar dacă și dinspre o parte și dinspre alta am greutăți frontale, de la femeie și de la restul lumii care, oricum, nu mai contează. Că amîndouă sînt blajine — nu lumea și femeia, bre !, ce vă trece prin cap ? : tutunul și apa, despre ele vorbeam — și nici una nu te amărăște mai mult decît ți-e voia și nevoia, ascultați-mă pe mine, că ele m-au albit. Zice femeia, blîndă și galeșă precum ciumăfaia cînd se înfoaie : „Pacostea pămîntului, mîine nu pupi gîrlă, că avem a face șmotru" — și ție ce-ți rămîne ? Tutunul, măi ! : muști țigara de cap și taci, că e de aur tăcerea, scrie și la carte. O vezi cîrmind din nări : „Parcă ești horn, păcatele mele cele grele pe care le ispășesc cu tine înmiit, ai umplut casa de fumăraie ca la orașul Pompei cînd a dat focul și para peste el, ca să nu zic mai multe și în ceea ce te privește" — și tu ce să te opui ? Îți iei dotarea și zbughea la apă, măi, că acolo e spațiu, nu sînt perdele să le afumi, nu sînt pereți să îi îngălbenești, nu sînt beregate să le sufoci, tot să pufăi cîte țigări te ține cureaua ! Zici că le termini repede, trăsătura și pachetul ? Așa este, dar nu are a face : rămîi cu gîrla și ea, iubita, curge ca fumul, albăstruie și șerpuită, să o sorbi și mai mult nimic. Ce te faci cînd o găsești altminterea, otova și galbenă de mîl ? Aprinzi papiroasa, măi, ți-o sucești groasă și lungă, să-ți ajungă și tragi nădejde că are să se așeze, că are să se limpezească, să se îmbuneze, deoarece cu ea se poate, măi, cu femeia și cu lumea nu-i cum, să-l văd eu pe acela care zice altfel. Că v-a spus vouă doctorul de plămîni cum că tutunul dăunează ? Păi și mie mi-a spus. Zicea : „Băiețică — hai, măi, nu chicotiți, că așa zicea —, lasă fumatul cît mai ai de ce, că nu te văd corespunzător. Inhalează — zău că așa a zis, ciulisem urechile — aer curat, ia-ți cîmpii, du-te într-o luncușoară, pe un mal de apă, între iasomie și busuioc și pelin, pescuiește, scoate rîmușoare, ingurgitează ozon — rîdeți degeaba ! — și ai să fii altul, rumen și ferice". Chiar îmi pusesem în gînd să îl ascult. Vedeai pe configurația lui că e tobă de învățătură, dar m-am înfățișat și la cel de cai verzi pe pereți, acela de te plesnește cu ciocănelul pe la părțile osoase mai tari. „Băiatule — zice ăsta —, ai niște nervi ca de cîrpă de vase, blegi și moi și mai mult decît fleașcă, lasă dracului năravul de a ți-i ronțăi și mînca nemestecați pe gîrlă, termină cu hălăduiala, apucă-te de ceva sobru — tricotatul, de pildă —, du o viață așezată, borșul cald și la timp, vinișorul vinișor, țigareta țigaretă, un pui de somn — auzi, zăbăucul ! — după masă, nici o stare conflictuală — că pe nevastă-mea nu o văzuse, ea mă aștepta pe coridor —, fiindcă altfel gaia te mănîncă, treci la prinzătorii de muște", că el n-avea de unde să știe ce sfîntă e musculița fragedă la beldicioară, se vedea pe fizionomia lui că nu-l cară mintea pînă acolo mai ales că fumează lulea, nici nu-l zăreai bine prin ceață, parcă era ca dimineața, cînd se petrece gîrla în auroră, spînzurate una de alta, și trage cleanul. Așa că eu îi ascult, măi, pe fiecare în felul celuilalt și pe amîndoi în felul meu ; și hai să ne vedem de treabă, dacă nu mai are chiar nici unul tutun, că poate se îndură mizeria asta de gîrlă de noi și ne dăruie oarece măcar acum, pe seară...".

Favoarea

VINE ŞI SE ÎNFIGE ÎN COASTA LUI Gălămîz unul turtit şi cu nasul roşu, zornevoie că să obţină de la soţul nostru o rîmă vioaie; acesta îl face să priceapă că nu are de fel şi îi dă vreo zece, să scape.

La timp scurt, cu nasul bătînd — acum — către violaceu, primejdia revine şi solicită plumb greu, sub cuvînt că momeala în chestiune numai la adînc dă rezultate; Gălămîz îi explică pe larg cît de dificil faci rost de plumb, cîtă muncă e încorporată în topirea şi turnarea în cartof a mineralului şi îi dă şase ghiulele, să scape.

Nu trece mult şi pacostea iarăşi dă buzna, să capete ace, ale lui agăţîndu-se — zicea — irecuperabil; al nostru îi ţine cuvîntarea, că un ac e aşa şi aşa, că nu poate fi dobîndit de omul de rînd decît exclusiv pe căi întortocheate şi în nici un caz fără adaos lichid şi, ca să scape, îi dă o pungulită.

După aceea, calamitatea a dorit strune, plute, linguriţe, ceapă, sare, apă şi cîte şi mai cîte, îndeajuns pentru a reuşi să îl scoată din cizme pe bunul şi prea răbdătorul nostru cetaş, care a pus mîna pe un retevei şi a zis:

— Da' mai du-te şi la doamne iartă-mă, fratele meu, şi mai lasă-mă dracului în pace, că m-ai ofticat şi m-ai sleit total.

— Hai, bre! — nu a dezarmat turtitul — nu te burzului, că te-oi sprijini şi eu la nevoie, ţi-oi face şi eu un servici, ca mîine ajungi la mîna mea şi am să te servesc ca pe prieten, ai să vezi.

— Mira-m-aş — s-a păstrat în rezervă al nostru —, întrucît pe gîrlă n-am mai dat faţă.

— Păi nu pe gîrlă — i s-a răspuns —, că pe gîrlă matale eşti şef: eu ziceam de serviciul meu, unde şef sînt eu, despre acolo ziceam.

— Aşa! — înfloreşte Gălămîz, bucuros de chilipir; şi unde eşti şef matale?

— La dric, vericule. La dric. Eu sînt ăla cu caii mascaţi şi cu catafalcul municipal. Da să te văd mai bine, ca să te ţin minte!

Ştefan STROE

Relația dintre vizitator și animale

RAȚIUNEA DE A EXISTA A GRĂDINILOR zoologice o constituie publicul vizitator. Dezrădăcinarea animalelor sălbatice din mediul natural și menținerea lor în condiții de viață artificiale, anormale, nu s-ar justifica dacă scopul urmărit de grădinile zoologice nu ar fi în primul rînd unul cultural-educativ și anume de a face cunoscută marelui public fauna planetei noastre, determinînd în conștiința acestuia o atitudine de înțelegere și respect față de lumea animală.

Or, deși poate să pară ciudat la prima vedere, realizarea acestei nobile și majore misiuni a grădinilor zoologice este serios îngreunată și chiar contracarată uneori tocmai de către beneficiarii ei, vizitatorii.

Într-adevăr, publicul care se perindă zi de zi prin fața animalelor dintr-o grădină zoologică este extrem de eterogen din toate punctele de vedere. Există, fără îndoială, categoria vizitatorilor „ideali“ care se mulțumesc să privească animalele expuse, avînd o comportare corectă și respectînd indicațiile afișate sau transmise de personalul din zoo. Dar nu mai puțin adevărat este că există, de asemenea, destui vizitatori care în mod involuntar sau voluntar provoacă neajunsuri, adeseori grave, animalelor din colecții.

Încercînd un sentiment de compasiune față de starea de captivitate a animalelor sălbatice din zoo, unii vizitatori caută să le îndulcească „suferința“ dăruindu-le mîngîieri sau cele mai diverse alimente. În acest fel ei caută să-și atragă „recunoștința“ animalelor respective și, totodată, admirația celorlalți vizitatori.

Alte persoane, considerînd animalele sălbatice expuse ca pe niște jucării însuflețite de care pot dispune după dorință, nu concep ca aceste viețăți să nu se afle într-o permanentă mișcare, neavînd dreptul la inactivitate. De aceea ei nu ezită ca, ori de cîte ori un astfel de animal se găsește în repaus, să-l incite, folosind cele mai diferite mijloace pentru a deveni activ, așa cum ar pune în funcțiune o jucărie, învîrtindu-i cheia.

Consecința imediată a unor asemenea comportări poate fi o replică neașteptată din partea animalelor, lecție dură, uneori definitivă. Departe de a fi niște jucării mari, inofensive, animalele — în special marile feline, urșii, elefanții, maimuțele — reacționează fulgerător, cu o forță și o agilitate nebănuită, gestul nesăbuit fiind plătit de vizitatorul inconștient cu rănirea gravă, invaliditate sau chiar pierderea vieții.

La rîndul lor animalele, se resimt de pe urma acestor „atenții“ neobișnuite, acordate de vizitatori. Alimentele oferite anarhic, în cantități mari și aparținînd celor mai variate sortimente, determină afecțiuni digestive, mai mult sau mai puțin grave. Nu mai vorbim de țigările oferite urșilor și maimuțelor, de „verificarea“ proverbialului stomac de struț prin administrarea unor bucăți de sîrmă ș.a. De asemenea, alimentele oferite de vizitatori

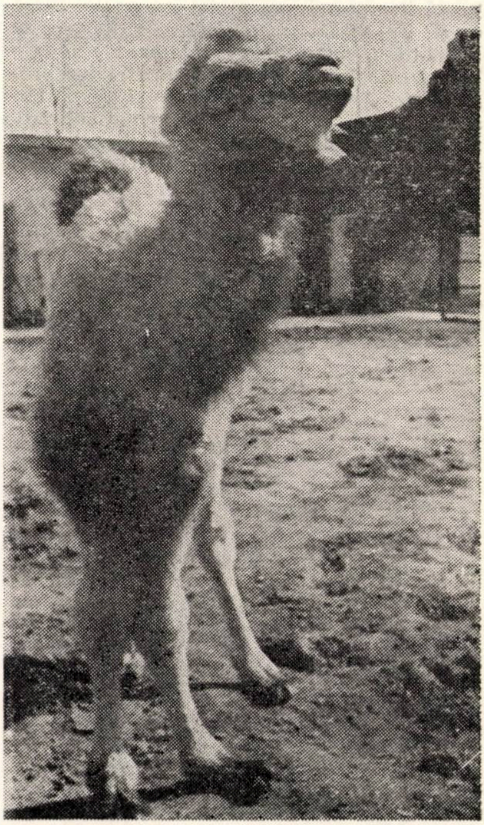

Pui de cămilă

reprezintă o cale de transmitere a celor mai diverşi agenţi patogeni. Mulţi vizitatori nu cred că odată cu alimentul oferit, maimuţele se pot contamina cu gripă, dizenterie, tuberculoză sau cu alte boli banale pentru om, dar fatale pentru un animal captiv, rupt de mediul său natural şi lipsit de imunitatea dobîndită, specifică omului. Lucrul este însă pe deplin posibil şi practica grădinilor zoologice a dovedit-o de nenumărate ori.

În ansamblu, toţi stimulii produşi de vizitatori pentru a activa animalele contribuie, alături de factorii nocivi ai captivităţii, la aplicarea stării de stress care afectează intens echilibrul psihic al animalului, sănătatea, durata de viaţă şi capacitatea sa de reproducere. Nu întîmplător specialiştii au descris, sub denumirea „maladia de luni", modificările anormale constatate în starea animalelor luni dimineaţa, asemănînd-o cu starea bolnavilor din spitale din aceeaşi zi a săptămînii, cînd situaţia bolnavilor se înrăutăţeşte după vizitele rudelor şi prietenilor (bine intenţionaţi) datorită tracasării şi nerespectării odihnei sau dietei prescrise. După o zi de vîrf, în grădinile zoologice se prezintă următorul tablou: animale bolnave (cel mai frecvent cu afecţiuni digestive), femele-mame care şi-au abandonat sau devorat puii de curînd născuţi, animale accidentate, obiecte dintre cele mai diverse aruncate în amplasamentele animalelor etc.

Din păcate, mai există o categorie de vizitatori — ce-i drept nu prea numeroasă — care în mod deliberat urmăresc maltratarea sau uciderea animalelor prin diferite mijloace. Fără îndoială, este vorba de un comportament deviat, cu pronunţate aspecte psihopatologice, sadismul fiind una din componentele sale motivaţionale majore. Aceşti psihopaţi pot provoca pagube însemnate şi irecuperabile grădinilor zoologice şi lucrările de specialitate citează numeroase asemenea cazuri, revoltătoare şi incredibile. Animalelor li se scot ochii, li se taie părţi din corp, li se oferă hrană otrăvită sau conţinînd corpuri metalice tăioase. Aproape nici o grădină zoologică din lume nu a fost scutită de astfel de incidente.

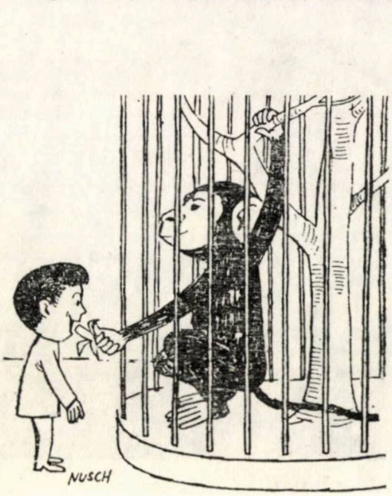

Care ar fi remediul? Profesorul dr. H. Hediger obişnuia să spună că personalul grădinilor zoologice este dator să apere nu numai publicul de animale, ci, în egală măsură, să protejeze animalele de public. Numai că este imposibil să plasezi în zoo cîte un paznic lîngă fiecare animal, în orice moment al zilei. Pe de altă parte, în parcurile zoologice moderne, care expun animalele pe spaţii mari, în condiţii ce simulează o semilibertate (prin înlocuirea grilajelor metalice cu şanţuri sau oglinzi de apă) animalele rămîn în mai mare măsură la discreţia publicului.

Se impune, deci, ca asigurarea securităţii animalelor să fie dublată de o cît mai activă propagandă educativă în sprijinul ocrotirii naturii, a preţuirii valorilor lumii animale, inclusiv a animalelor din grădinile zoologice. Vizitatorul cu optica de „a se distra" în schimbul taxei de intrare achitate (de fapt o sumă derizorie) trebuie să înţeleagă şi să se conformeze regulilor de vizitare din grădina zoologică, aduse la cunoştinţă publicului prin indicaţiile afişate sau difuzate.

În acest sens, ni s-a părut foarte edificator un panou expus la intrarea Grădinii Zoolgice din Praga. Interdicţiile privind comportarea publicului erau completate cu expunerea unei bucăţi de şpan, oferită de un vizitator, şi a unei radiografii care arăta poziţia şpanului în tubul digestiv al condorului ce-l înghiţise. Vizitatorii puteau afla astfel că respectivul condor, procurat cu greu din Anzii Cordilieri, adus pentru a fi cunoscut şi admirat de oameni, a avut parte de o lungă suferinţă.

Alte grădini zoologice au început, în ultimul timp, să organizeze expoziţii de corpuri străine aruncate de vizitatori sau oferite animalelor.

O asemenea activitate educativă are nu numai o valoare pragmatică, reducînd pierderile din colecţii, ci şi o semnificaţie mai generală, căci respectarea vieţii, oriunde se află ea şi indiferent de forma sub care se manifestă, este o premisă indispensabilă înţelegerii şi respectării propriilor noştri semeni.

Dr. Mihail COCIU
Biolog Adrian PALLADI

Mistreții lui Gogu

MINUNATE ȘI TAINICE SÎNT UNELE obiceiuri ale sălbăticiunilor, pe care nu le-au putut lămuri pe deplin nici știința și nici unii vînători mai ruginiți. Poveștile și întîmplările legate de întîlnirea cu astfel de jivine, sînt totuși hărăzite să ne încînte sufletul și să ne descrețească fruntea, oricare ar fi plăsmuirea lor.

Hazul cel mai mare se iscă însă atunci cînd unii eroi, de tipul lui Richard Inimă de Leu, scapă din încurcături inimaginabile și devin învingători. Fără îndoială că astăzi cu greu se mai admit întîmplări cu lupi ce au mîncat oameni, lăsîndu-le ca semne doar bărbile și cizmele, sau că au scăpat de jivine scăpărînd un chibrit, bătînd într-o tablă ori urcîndu-se pe un stîlp de telegraf, în puterea iernii !...

Dar iată și o întîmplare povestită de un fost coleg de liceu, ajuns pe o înaltă treaptă academică, pretins cunoscător a tot ce se petrece în natură ! O ființă care n-a găsit în viață o vorbă bună despre oameni și colegi, pe care-i lichida totdeauna în cîteva cuvinte sau caracterizări infame.

Datorită acestor însușiri colegii l-au poreclit, încă de pe băncile școlii, Gogu. La acesta, cu timpul, tot datorită apucăturilor sale de rîmător i s-a mai adăugat și termenul de „Mistrețul".

Întîmplarea cu acest cognomen s-a petrecut la o șezătoare vînătorească, organizată în luna ianuarie cu vreo zece ani în urmă, cînd la un restaurant din Iași se adunase mai mulți adepți ai Dianei.

Era o atmosferă de bună-dispoziție, în care se depănau ca într-un film amintiri și întîmplări reale miezoase, cu iz de umor, pe care, soțiile noastre nu le auzise vreodată despre tovarășii lor de viață !

Deodată, ca din senin apare, pe ușa din dos și un nevînător, marele nostru Gogu, vajnicul și hîtrul povestitor, lansînd dorința de a ne delecta cu o întîmplare personală nemaiauzită.

Și astfel, eroul nostru începe povestea, cu o zi de vară în care, drumețind prin pădurile Dobrinei dintre orașul natal Huși, spre satul Crețești, se întîlnește într-o poiană cu o turmă de mistreți.

Aceștia, fiind probabil dintr-o specie carnivoră, nici una, nici două, se reped la drumețul cu pricina, care, spre a nu fi devorat, scapă într-un stejar din apropiere. Dar neamul rîmătorilor nu se lasă și se îndîrjește și mai mult, începînd a-și băga sfîrla tot mai adînc în pămîntul de la rădăcina acestui copac. Disperat, Gogu a început să țipe, și la strigătele sale a venit un văcar ce păștea vitele pe marginea pădurii, salvînd astfel victima din ghearele acestor fioroase jivine.

Vînătorii l-au felicitat, subliniind că a fost un mare norocos și că, într-adevăr, n-au mai auzit de o așa întîmplare. Pînă

— *Încă puțin și ajungem la locul unde, ieri, am tras într-un mistreț...*

MISTREŢII LUI GOGU

una alta, l-au poftit la un pahar cu vin, botezîndu-l „Gogu-Mistreţul"...

Pseudonimul nu l-a stingherit. S-a apucat omul nostru să vîndă astfel de legende şi la alţii, de data aceasta chiar tipărite. În cartea sa cu pricina, unul din eroi este un frate al său, care a reuşit să gîtuie un lup în curtea gospodăriei personale din lunca Prutului. Tot pe meleagurile acestei văi, ingeniosul povestitor relatează şi despre întîmplare cu o haită de lupi, nimicită cu topoarele de către cinci drumeţi, poveşti la care mai adaugă şi alte întîmplări nemaipomenite.

Fără a ne strica armonia şi atmosfera noastră cinegetică, eroul ne-a dat prilejul să-i închinăm şi o parafrazare după o romanţă a poetului Ion Minulescu, ce sună cam aşa:

„Nu-l lăsa, Sfinte, să moară
Că-i păcat de aşa comoară...
Iar de-o fi să fie aşa
Cum socoţi Sfinţia Ta,
Vreau să zic, să-l pedepseşti
Pentru faptele-i lumeşti!"...

Alexandru OBREJA

SĂ RÎDEM CU VÎNATORII ŞI PESCARII

Un cortegiu funerar trece pe lîngă malul unei ape. Unul dintre pescari se ridică, îşi scoate pălăria şi se închină adînc în faţa carului mortuar.

— Nu credeam că eşti un om atît de cumsecade! — îi spuse vecinul de pescuit.

— Merită acest neînsemnat omagiu, zise omul, cu adîncă pietate. Timp de 35 de ani mi-a fost totuşi o soţie credincioasă, sărmana...

*

Doi pescari stau de vorbă pe malul apei. Unul:
— Cunoaşteţi faptul că peştele vede foarte bine?
Altul: — Nu. De unde ştiţi?
Unul: — Pescuiesc de treizeci de ani, dar pînă acuma n-am reuşit să prind nici un peşte cu ochelari...

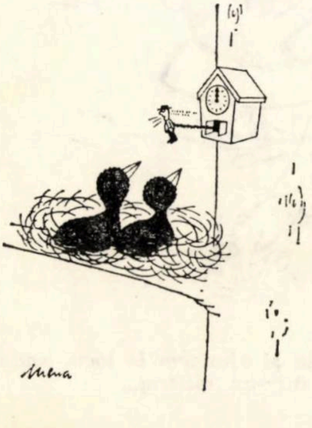

*

— Astăzi, am enervat un pescar sportiv în cîrciumă!
— Cum?
— I-am crezut tot ce a povestit despre capturile sale capitale.

*

Soţul se întoarce de la vînătoare, iar soţia îl întreabă:
— Cum a reuşit vînătoarea, dragă?
— Este totul în ordine, o lună nu vom cumpăra carne.
— Ai vînat un cerb?
— Nu, mi-am băut salariul!

*

— Cîinele dumneavoastră mi-a furat astă noapte pantofii din faţa uşii!
— Imposibil, cîinele s-a întors desculţ...

*

— Am pescuit trei ore şi jumătate la crap şi nu am prins nici unul!
— Atunci de unde ştii că ai pescuit la crap?

*

— Unde ai fost duminică?
— La pescuit.
— Ce ai prins?
— Nouăzeci şi nouă de săbioare.
— De ce n-ai rotunjit-o la o sută?
— Să mint pentru o săbioară?

*

Un pescar prinde un peşte mare. Vecinul îi spune cu invidie:
— Prietene, nici în zece ani n-o să mai prinzi un asemenea peşte.
Nu trec nici cinci minute, pescarul prinde un peşte şi mai mare decît primul. Acuma se adresează el vecinului:
— Ce zici, cum trece timpul...

*

O doamnă cumpără o blană de iepure. Înainte de-a achita costul blanei, se adresează vînzătorului:
— Nu trebuie s-o feresc de ploaie?
— Deloc, — o linişteşte vînzătorul.
— Este sigur?
— Puteţi să mă credeţi, doamnă. Aţi văzut vreodată un iepure cu umbrelă?

CANINE

- Din cavernele de la Pelegawra (Asia Mică) au fost date la iveală dovezi că domesticirea cîinelui s-a produs în urmă cu circa 14.000 de ani. Vestigiile descoperite la Ali Kash (Iran) demonstrează că domesticirea strămoșilor bovinelor, cabalinelor, ovinelor și porcinilor s-a produs mai tîrziu, între anii 7500—6750 î.e.n.

- În Anglia circulă următoarea butadă: „Dacă vreți să traversați o stradă fără să fiți în pericol de a fi accidentat, lăsați-vă acompaniat de un... cîine. Nici un englez nu va îndrăzni să lovească acest animal".

- În partitura simfoniei „Vînătoarea" Haydn figurează și lătratul cîinilor. Orchestra din New York a hotărît să respecte întocmai partitura și, astfel, a adus la un concert pe podium cîțiva cîini, care și-au îndeplinit cu promptitudine rolul.

- Într-un ziar francez a fost inserat un anunț care iese întrucîtva din comun: „Cedez un pudel de rasă, unui iubitor de animale. Pot dovedi cu martori — la cererea cumpărătorului — că pudelul i-a lătrat pe Maurice Chevalier, Winston Churchil, Françoise Sagan și alte persoane vestite. Plata după învoială".

- În loc de cunoscuta inscripție „Atențiune, cîine rău" unii londonezi zugrăvesc pe fațada casei un balaur.

- La Los Angeles, în S.U.A., funcționează un birou care întocmește horoscoape patrupezilor. Pentru obținerea horoscopului nu este nevoie decît de dolari și de cunoașterea zodiei în care s-a născut cîinele.

- O fabrică de mobilă din Londra livrează paturi avînd cîte o nișă pentru cîini. Astfel, persoanele care au pasiune pentru cîini îi pot culca alături de ele, fără ca patrupedele să le incomodeze.

- În Evul mediu cîinii „buldog" erau dresați pentru luptele cu tauri. De unde le provine și numele — în engleză bulltaur, dog-cîine.

- În India trăiește o specie de cîini sălbatici care nu latră, ci... fluieră! Este vorba de cîinii șuierători care trăiesc organizați în haite. La împărțirea prăzii ei nu se încaieră, ci își iau „partea", la indicația unui „conducător". Ei pornesc la „vînătoare" numai dimineața și, de îndată ce-și potolesc foamea, se retrag în culcușuri, unde stau nemișcați pînă în dimineața zilei următoare.

- Pentru a dresa cîinii să nu mai latre tot timpul, în America li se pun niște zgărzi electronice. Cînd încep să latre, se produce o ușoară descărcare electrică, absolut nedureroasă, care îi face însă să tacă. Nu știm ce părere are Asociația pentru protecția animalelor dar, cu siguranță, hoții au votat pentru patentarea acestei invenții.

- În general numim cîinii cu nume „cîinești" și păsările cu nume „păsărești". Totuși, orice regulă are excepții. Denumirea canarului vine, după cum se știe, de la locul lui de baștină — insulele Canare. Dar numele acestor insule provine la rîndul lui de la cuvîntul latinesc „canis", însemnînd cîine. Explicația? Descoperitorii insulelor au găsit acolo mari haite de cîini sălbatici. Așa a căpătat canarul un nume „cîinesc".

- În Indonezia trăiesc niște animale ciudate numite cîini... zburători. Ele își găsesc adăpost în coroanele bogate ale copacilor înalți. Un singur copac adăpostește uneori cîteva mii de cîini zburători. Caracteristic este că ziua acești cîini dorm ascunși în frunzișul des, devenind activi numai noaptea. Spre deosebire de confrații lor patrupezi, cîinii zburători nu sînt carnivori, hrănindu-se cu fructele pe care le găsesc din belșug în jungla indoneziană. Cîinii zburători se tem de păsările răpitoare, iar tunetul provoacă o adevărată panică în rîndurile lor.

B.M.

O întîmplare cu un pescar de ocazie şi cu un cavaler al mulinetei

MĂRTURISESC CĂ N-AM VÎNAT niciodată şi că-n sportul ăsta nu m-am exersat decît în copilărie cu praştia. Dar de pescuit am mai pescuit eu, dacă pescuit se poate numi prinderea a doi-trei peştişori cît un deget după ce aştepţi cîteva ceasuri cu undiţa pe malul unui rîu. Şi asta mai demult, tot în copilărie. Dar, oricum, cu o nostalgie şi cu un dor al pescuitului am rămas. De-asta cînd în vara trecută l-am cunoscut pe Sică — un băiat excepţional şi care, în plus, mai şi seamănă ca două picături de apă cu actorul Nicu Constantin — şi-am aflat că e „un pescar înrăit, nu unul de azi, de ieri" (cum mi-a zis el cînd a venit vorba de concedii) ceva ca un ecou adormit, ca o patimă nemaiscormonită demult s-a aprins brusc în mine.

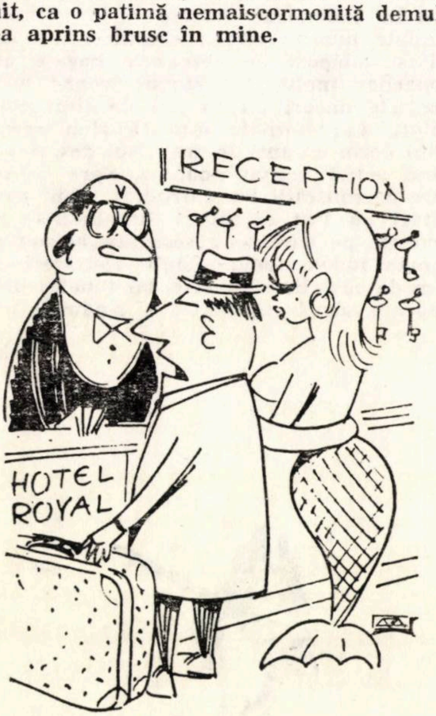

— Un apartament cu piscină, vă rog !

— Ştii ce, i-am spus, cumnatul meu Mihai Bogdănescu stă într-un sat spre Drăgăneşti-Vlaşca şi pe-acolo sînt destule bălţi. Ce-ai zice să mergem duminică la el ?

Sîmbătă seara eram acolo, mîncam porumbei fripţi, beam vin „din producţia proprie" a cumnatului şi conversam pe teme de pescuit, unii puţin ironici şi neîncrezători (adică eu şi Şerban, bună rudă de-a noastră şi prieten cu Sică), alţii siguri că doar peste cîteva ore vor arăta ei ce ştiu şi că nu vorbesc aiurea (bineînţeles Sică şi Ion, fratele cumnatului meu — pasionat brusc, dar la fel de pescar ca şi mine), iar ceilalţi (adică gazdele) bucuroşi că ne simţim minunat şi poate puţin îngrijoraţi că a doua zi, adică „după", nu vom mai fi la fel...

Ca să-ţi încerci norocul (ştie oricine a ţinut o nuia şi-un fir cu ac în mînă) trebuie să fi „pe baltă" de cum se luminează, aşa că ne-am sculat pe-ntuneric (trebuie să mai spun că toată istoria asta se petrecea pe la-nceputul lui mai), ne-am echipat şi ne-am urcat într-un tractor care mergea într-acolo şi-avea să ne ducă o bună parte din drum.

Am mers hurducăindu-ne, am trecut peste mai multe şanţuri, printre nişte sălcii şi ne-am îndreptat către un orizont pe care începuseră să se îngrămădească nori negri şi grei, din cînd în cînd luminaţi de fulgere uriaşe ce prevesteau parcă un potop fără sfîrşit. Nu ştiu ce gîndea cel de la volan, poate ştia el ce ştia, că nu ne-am întors, am tot mers asa şi nu ne-am oprit decît la marginea bălţii cu pricina. Acum fulgerele s-au potolit, n-a venit nici o ploaie, zorii prindeau să ridice umbrele de pe sălcii, de pe trestii şi stuf. Dar... surpriză ! Nu eram singuri. Într-un loc doi tineri (poate veniţi de cu seară) instalaseră un cort, iar în altul o familie scotea dintr-o maşină ustensilele pentru pescuit.

„Să vedem cine are mai mult noroc", mi-am zis eu amuzîndu-mă la gîndul că, vrînd-nevrînd, dar mai mult vrînd, voi putea asista ad-hoc la un concurs pescăresc, indiferent dacă lîngă mine Sică privea cu îngrijorare la ceilalţi pescari...

Acum mi-ar trebui mult prea mult har şi poate şi-un aparat de filmat ca să pot descrie cu toate amănuntele adevăratul (şi pentru mine unul, ineditul) „ceremonial" cu care s-a aşezat Sică „la pîndă" pe malul apei. Întîi şi-ntîi a deschis cele două mari genţi de voiaj pe care le avea la el. Din ele a început apoi să scoată un întreg magazin cu unelte şi ustensile pescăreşti: un scăunel pliant, crăcane de sprijin pentru undiţe, cutii, plase, săculeţe, mosoare, mulinete, beţe şi beţişoare, momeli naturale şi artificiale, cîrlige şi multe, multe altele, încît am început să cred că, totuşi, pescuitul nu-i o treabă pentru oricine. A scos din geantă pînă şi-o oglindă; la ce îi trebuia nu-mi dădeam seama şi aproape că mi-a venit să rîd imaginîndu-mi un ditamai crapul venind la marginea apei să-şi privească solzii şi aripile în oglindă.

Noi, ceilalţi, adică Şerban, Ion, cumnatul şi cu mine eram, trebuia să recunoaştem, mult mai „rudimemtar" dotaţi — cu cîte-o undiţă improvizată, din trestie, naylon şi un banal cîrlig — şi, evident, puşi în inferioritate de „arsenalul" lui Sică.

Numai că întîmplarea, cum ştiu chiar şi nişte amatori ca noi, joacă renghiuri tocmai „veteranilor" într-ale pescuitului. Aşa a fost să fie şi cu Sică.

De pe la cinci şi pînă pe la şapte a tot aruncat prietenul nostru undiţele cînd mai spre mijlocul bălţii, cînd mai spre marginea ei, cînd mai aproape de o insuliţă de stuf, cînd mai departe de ea, fără nici un rezultat. Să nu fi avut balta peşte? Exclus, fiindcă cei pe care-i găsisem acolo la venire scoteau din cînd în cînd cîte un crăpuştean. Să nu fi fost uneltele lui Sică bune? Exclus şi asta, că prea atent le „studiase" în ajun ca să-i scape ceva. Atunci?

Atunci balta începu să se-ndure şi să fie darnică şi cu „cavalerul" mulinetei (cum îi plăcea lui Sică să-şi zică): îi trimise cîţiva crăpuşteni pe care prietenul nostru îi aduse pe uscat cu o artă demnă de toată lauda şi cu o atenţie şi-o meticulozitate de parcă ar fi pescuit o balenă ori un rechin şi i-ar fi fost teamă să nu-i scape...

Cîţiva nefericiţi şi hămesiţi locuitori ai apei veniră şi la noi, nedotaţii, „improvizaţii": crăpuşteni şi chiar doi raci care s-au încurcat în fir şi-au sfîrşit prin a nu-i mai da drumul decît pe uscat, după ce i-am tras afară.

Pînă aici nimic spectaculos, dar senzaţionalul abia acum vine. Aşezat pe malul celălalt, cu un băţ de salcie, Ion a scos o frumuseţe de crap, să fi avut mai bine de trei kilograme. Lui Sică atît i-a trebuit: să vadă că un amator, un pescar de ocazie (şi pe deasupra şi lipsit de uneltele lui) are mai mult succes. Din clipa aceea a început să se agite, să se mute dintr-un loc într-altul, să încerce fiecare colţ al bălţii. Şi se înţelege că a făcut-o degeaba: afară de alţi zece-cincisprezece peştişori n-a mai scos nimic pînă la plecare. Se mai înţelege poate şi faptul că — ajunşi la casa cumnatului — i-am dat şi noi „prada" noastră s-o ducă mamei (căreia îi promisese un prînz pe cinste). S-ar fi mulţumit el, fără îndoială, şi numai cu crapul prins de Ion, fiindcă „solzul" era destul de arătos ca să poată fi un argument convingător pentru o poveste dintr-alea în care prietenul nostru era neîntrecut...

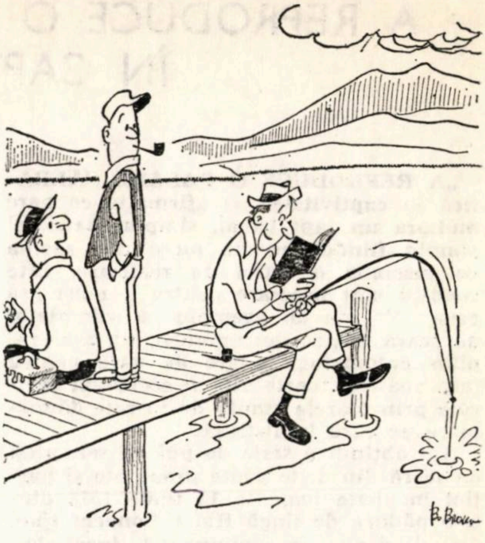

— *Cît de pasionantă poate să fie cartea aia ?!*

Istorisind într-un cerc de cunoscuţi toată întîmplarea asta, unul mi-a zis:

— Fugi, dom'le, de-aici! Ai văzut la televizor o chestie de-asta şi-acuma vii să ne-o vinzi nouă?

Iar un altul a adăugat:

— Nu prea-mi vine să cred că prietenul acela al dumitale n-a prins el crapul cel mare de vreme ce-avea atîtea unelte moderne?

Nu i-am contrazis şi i-am lăsat să creadă ce vor. Mai tîrziu am aflat că erau şi ei pescari...

Florentin POPESCU

A REPRODUCE O PASĂRE SĂLBATICĂ ÎN CAPTIVITATE

„A REPRODUCE O PASĂRE SĂLBAtică în captivitate". O afirmaţie ce pare multora un fapt banal, simplu. Banal şi simplu fiindcă aceştia nu-şi dau seama ce înseamnă o astfel de realizare. Cîte condiţii sînt necesare pentru a reuşi aşa ceva ! Voi da un exemplu cu şoimuleţul de seară (Falco vespertinus), un mic răpitor entomofag, pasăre de vară pentru ţara noastră, foarte util în economia agricolă prin marele număr de insecte dăunătoare pe care le distruge.

Am obţinut o serie de pui de şoimuleţi de seară din nişte ponte proaspete şi parţial incubate luate la 13 iunie 1973 dintr-o pădure de lîngă Hanu Conachi (jud. Galaţi) şi puse în continuare la incubator. După doi ani, cînd sexele se diferenţiaseră, am avut neşansa să-i pierd pe cei doi masculi, unul prin evadare, celălalt în urma unei maladii, rămînînd doar femelele. Dintr-o pontă colectată în acelaşi loc, în iunie 1976, s-a diferenţiat un mascul care în anul 1978 a ajuns în penaj de matur. În primăvara acelui an acesta a fost introdus într-o volieră spaţioasă cu o femelă obţinută în 1973, spre a se obişnui, în vederea încercării reproducerii lor.

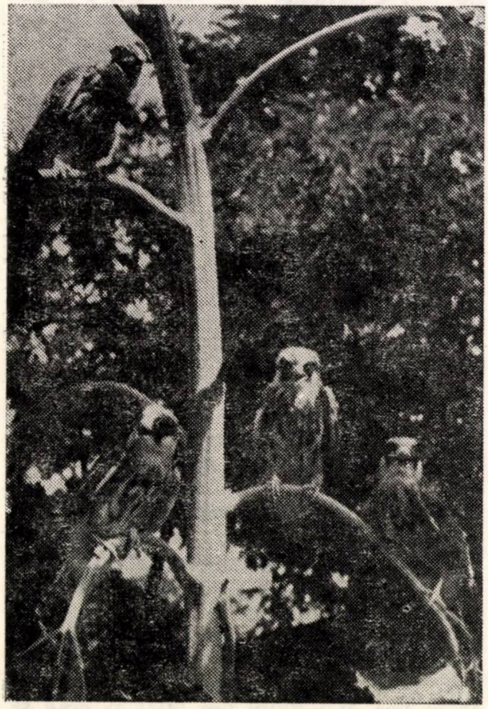

Şoimuleţi de seară proveniţi din ouă incubate artificial şi crescuţi de către om.

Ambele păsări fuseseră deci crescute de om de la ieşirea din ou pînă au devenit adulte, perioadă care ne-a prilejuit importante observaţii privind creşterea puilor, ritmul hrănirii lor, cantitatea hranei consumate în perioada postembrionară, comportamentul acestora, apoi năpîrlitul şi fazele trecerii de la haina juvenilă la cea de adult, comportarea păsărilor în perioada migraţiei speciei, necesităţile lor în timpul iernării, imprimarea lor faţă de crescător etc.

În natură specia foloseşte pentru depunerea pontei, cuiburi vechi de ciori, coţofene etc. Aceleaşi condiţii trebuiau realizate şi în volieră, fapt pentru care li s-a introdus un copac în care era construit un cuib de coţofană. Liniştea de care are nevoie pasărea în natură trebuia de asemenea asigurată, fapt greu de realizat dat fiind zgomotul inerent condiţiilor urbane în care experimentam.

În anul 1978 femela a depus o pontă de 4 ouă, care s-a dovedit sterilă. Probabil masculul nu a fost complet matur sexual. A fost necesar să mai aşteptăm un an. Din nou grijile zilnice cu hrana adecvată, cu realizarea condiţiilor corespunzătoare pentru iernat (specia iernează în nord-estul Africii !). Pentru a asigura o reproducere cît mai normală a fost necesară o hrană cît mai completă în principii nutritive care să asigure oului toate elementele.

În anul 1979 cuplul a fost scos în aceeaşi volieră, cu acelaşi cuib. Grija de a nu schimba o pasăre dintr-un loc în altul este una din condiţiile succesului reproducerii ei. Deşi primăvara acestui an a fost friguroasă şi ploioasă, femela a depus ponta şi a început clocitul în primele zile ale lunii mai.

Deoarece păsările sînt foarte irascibile în timpul cuibăritului începînd cu depunerea pontei, omul trebuie să se apropie cît mai rar de voliera lor, doar pentru administrarea hranei. Chiar prezenţa îngrijitorului cu care ele sînt familiarizate devine motiv de agitaţie puternică în perioada cuibăritului. Era suficientă doar vederea omului sau auzul vocii acestuia pentru ca pasărea de afară să dea alarma printr-un strigăt puternic, caracteristic, iar cea de pe ouă să iasă imediat din

cuib și să se agite țipînd pînă ce omul se îndepărta.

Un singur factor de risc mai exista pentru a compromite o muncă de șase ani de pregătire a reproducerii acestei specii. În natură adulții hrănesc puii cu insecte acumulate în prealabil în esofagul lor lărgit, pe care le regurgitează puilor. Deoarece nu dispuneam de o astfel de hrană, foloseam șoareci de laborator. Se punea deci problema dacă șoimuleții de seară și-ar fi putut hrăni în captivitate puii ce urmau să eclozeze cu această hrană mai puțin obișnuită pentru specificul lor trofic. Și pentru a nu risca un eșec, am luat puțin înainte de ecloziune cele 2 ouă ale lor punînd în loc 2 ouă de vînturel (Falco tinnunculus) luate din natură. Trebuie să menționez că toată operația umblării la cuib a decurs extrem de anevoios, deoarece ambele păsări atacau omul cu o violență de neimaginat.

După cîteva zile am constatat că șoimuleții hrăneau un pui provenit din ouăle de vînturel ce le pusesem. Celălalt ou fusese nefecundat. După încă trei săptămîni puiul era capabil de zbor. Creșterea în captivitate de către șoimuleții de seară a acestui pui ne-a convins că aceștia au reușit să-l hrănească în mod normal pe puiul adoptiv cu o hrană diferită de aceea pe care o au în natură, așa cum ar fi făcut și cu puii lor.

Din ouăle lor, puse la incubat, au ieșit doi pui pe care i-am crescut artificial, așa cum procedasem cu părinții lor cu 6 ani în urmă. Să mai adaug că pentru creșterea cu succes a părinților, am încercat, cu decenii în urmă, fără succes, cu generații și generații de pui, pînă cînd răbdarea și intuiția mi-a dat cheia succesului ?

Iată deci, în foarte puține cuvinte, de cîtă energie și timp este uneori nevoie pentru un fapt în aparență banal și simplu : să reproduci o pasăre sălbatică în captivitate.

PESCĂRUȘII ARGINTII ÎȘI SCHIMBĂ MEDIUL

UNA DIN TRĂSĂTURILE ESENȚIALE ale lumii animale este adaptarea la mediu, acest factor mereu și mereu în schimbare. „Ori te adaptezi, ori pieri" este legea necruțătoare a supraviețuirii. Din lumea viețuitoarelor, mai ales păsările prezintă în permanență exemple privind acest adevăr universal.

În ultima vreme, prezența tot mai mult resimțită a omului în colțurile cele mai nepătrunse ale naturii a produs, cum era și firesc, diferite efecte asupra lumii înaripatelor. Chiar simpla transformare a mediului în locurile în care el s-a instalat, urbanizarea cu toate modificările aduse, crearea unor noi posibilități de cuibărit sau de noi resurse de hrană, au constituit condiții pe care păsările nu au întîrziat să le folosească în interesul lor. Așa se explică cum astăzi anumite specii de păsări prosperă în ținuturile urbane în comparație cu situația lor din natura sălbatică. Unele, printre care guguștiucul (Streotopelia decaocto), nici nu mai pot cuibări în afara așezărilor umane din ținuturile europene pe care specia le-a cucerit.

Un fenomen interesant s-a petrecut în ultimii ani și cu pescărușul argintiu (Larus argentatus), cel mai mare reprezentant clocitor al pescărușilor la noi. Această specie tipică vecinătății mării, la noi fiind prezentă de-a lungul litoralului marin și în Delta Dunării unde cuibărește pe țărmuri înierbate sau în jepși pe insule plutitoare, fixate, de stuf uscat. În orașul Constanța, datorită resurselor trofice constînd din resturi menajere, o însemnată populație de pescăruși argintii s-a instalat în condițiile urbane unde cuibărește și-și crește puii, fapt cunoscut de peste 4 decenii.

Dar unde își instalează cuiburile aceste păsări ai căror pui, după ce au eclozat, părăsesc cuibul ? Pe acoperișurile clădirilor. De necrezut, dar pe acoperișuri. Ei aleg în general acoperișurile aproape plate, învelite cu olane și acolo își fac un cuib rudimentar, necesar doar pentru perioada incubației. Părinții vor aduce aici puilor resturi de la abatoare, pești sau diferite nevertebrate marine mînate de valuri.

Dar iată că în 1977, ctieva perechi din această specie s-au instalat și în București, într-o zonă apropiată de piața Buzești, unde cuibăresc în condiții asemănătoare fraților lor constănțeni. Hrana și-o procură din locurile nord-estice ale capitalei, precum și de la distanțe mai mari cum ar fi balta Cernica.

În 1978 am fotografiat cuibul și adulții clocitori descoperiți pentru prima dată într-un astfel de loc bucureștean. În 1979 am fotografiat și inelat puii dintr-un loc asemănător. În prezent există mai multe perechi care cuibăresc în aceste noi condiții din București, departe de litoralul mării.

REPRODUCERI ÎN CAPTIVITATE

Din surse demne de încredere sîntem informaţi că şi la Călăraşi au fost în anii trecuţi cîteva perechi clocitoare. Şi în Mangalia am observat pescăruşi argintii pe acoperişuri. Nu este exclus ca şi în oraşele Galaţi şi Brăila să existe cîteva perechi clocitoare deoarece aproape permanent se văd vara, în epoca cuibăritului, exemplare adulte de pescăruşi argintii zburînd pe deasupra clădirilor.

Instalarea lor în oraşe se înfăptuieşte cu succes şi datorită faptului că aici lipsesc duşmanii cei mai înverşunaţi cum ar fi mamiferele şi păsările răpitoare de ouă şi pui, prezente însă pentru fraţii lor din natura liberă.

Iată cum pescăruşul argintiu ne oferă un frumos exemplu de felul cum o pasăre mare, cu adaptaţii mult specializate unui anumit mediu de viaţă şi-a schimbat aproape radical obiceiurile, o parte a indivizilor ei cuibărind în condiţii total diferite de cele ale speciei sălbatice.

Prevedem pentru viitor extinderea acestui obicei al pescăruşului nu numai în capitală şi în oraşele amintite, dar şi în alte localităţi cu resurse de hrană în apropiere.

Dr. Dimitrie RADU

Inelarea puilor de pescăruş găsiţi într-un cuib de pe un acoperiş din Capitală

RECORDURI

- Unele specii de pinguin ating o viteză de înot de 35—37 km/h.
- Pinguinul imperial clocește unicul său ou timp de 63 zile, hrănindu-şi în continuare puiul încă alte 150 zile.
- Struţul african, la 2,50 m înălţime şi pînă la 145 kg greutate, atinge în fugă aproape 50 km/h.
- Unele specii de cufundari pot sta sub apă pînă la 12 minute, timp în care ating 50—60 m adîncime şi pot parcurge o distanţă de aproximativ 3 km.
- Corcodeii arareori stau mai mult de 50 secunde sub apă, atingînd totuşi o adîncime de 7 m şi deplasîndu-se la o distanţă de 30—40 m.
- În straturile geologice datate din ultima glaciaţiune, în California (S.U.A.) s-au găsit resturi fosile ale unui vultur (Teratornis incredibilis) de o talie nemaiîntîlnită: anvergura aripilor de peste 6 m.
- Acvila de stîncă din Carpaţi cîntăreşte în jur de 4—4,5 kg. Codalbul — cea mai mare pasăre de pradă de la noi în prezent — nu trece de 5—6 kg. Vulturul brun atinge, la o lungime de 105—110 cm, pînă la 12 kg.
- Bufniţele îşi pot roti capul cu nu mai puţin de 270°!

Lăstunii zboară în medie cu viteze de 60—90 km/h. Rareori viteza lor este mai mare de 120 km/h, recordul absolut măsurat fiind de 144 km/h. Totuşi se cunosc mai multe cazuri, în care unii lăstuni au parcurs într-o singură zi peste 1000 km!

- La colibriul cu pieptul rubiniu s-au numărat — după pelicula de film — pînă la 54 bătăi de aripă/s la zborul pe loc, 75 bătăi/s la zborul înainte obişnuit şi chiar 200 bătăi/s la zborul perpendicular în sus.
- Vulturul pescar poate captura peşti pînă la o greutate de 2 kg, ceea ce se întîmplă însă destul de rar.
- Cel mai mare stol de lăcuste migratoare a fost apreciat că a cîntărit 100.000 tone, numărînd peste 50 miliarde lăcuste.

P. W.

APROAPE UMORISTICE...

MISTREȚUL CARE VENEA... STÎND. Prin fața unui vînător, aflat la capătul liniei, trece un cîrd de mistreți. Vînătorul în cauză împușcă un godac. Întrebat de organizator de ce nu a mai tras și în altul, acesta a dat un răspuns memorabil : „Vedeți dumneavoastră, acesta, primul, pe care l-am împușcat, a venit stînd. Ceilalți însă au venit fugind : că dacă veneau și ei stînd, poate mai împușcam unul..."

*

PUȘCA SIN-TI-TIN. În fața gării din orașul T, așteptam tramvaiul cu o sacoșă de voiaj în mînă și pe umăr cu o pușcă în toc de piele. Un bărbat scund, aproape de vîrsta pensionării, se apropie de mine, îmi privește insistent pușca, îmi dă ocol, se oprește și fără vreo altă introducere, mă întreabă împingînd cu vîrful bărbiei spre tocul puștii : „Cu alice ?" Fac o mică paranteză. În asemenea împrejurări este imprudent să te angajezi în discuții. Un răspuns monosilabic, care să confirme părerea interlocutorului, de regulă curmă o discuție de cele mai multe ori nu numai inutilă, dar chiar ridicolă sau penibilă. De astă dată, obosit și puțin absent am făcut imprudența să răspund „Nu, cu glonț". Atît mi-a trebuit. El : „Și ce faci cu ea ? Gîște nu, cocori nu, dropii nu, la ce o folosești ?" Eu venisem la un concurs de tir, dar nu am mai făcut o a doua imprudență, ci am răspuns : „Se mai împușcă cu glonț și alte animale", El : „Da. Dar lunetă ai ?" Eu : „Da." El privește din nou tocul în care era pușca cu care aveam să trag a doua zi la „căprior țintă fixă" și-mi spune, pe un ton de înaltă competență : „Atunci este un Sin-ti-tin ! Am avut și eu unul !" Eu, exasperat de tramvaiul care nu mai venea și de cei cîțiva curioși ce începuseră să caște gura la noi, accept resemnat „Aveți dreptate". În acel moment a venit tramvaiul, m-am urcat și dialogul a încetat. Deși încercam un sentiment de ușurare, nu mă puteam despărți de pușca Sin-ti-tin. Vreo pușcă japoneză, chinezească ? Nimic din tot ce știam despre puști de vînătoare și alte arme nu-mi amintea o asemenea denumire. Abia tîrziu, cînd mă străduiam să adorm, cu gîndurile la concursul din ziua următoare mi-a venit, ca o fulgerare din senin, explicația. Omul se gîndise la o pușcă... „Saint-Etienne".

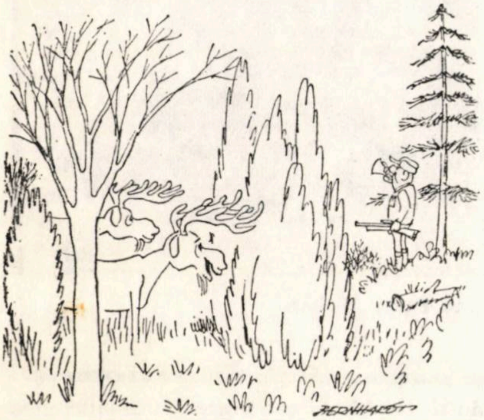

— Grozav mai seamănă strigătul lor de nuntă cu al nostru...

*

PUȘCĂ PENTRU IEPURI ȘI PUȘCĂ PENTRU PĂSĂRI. Într-un magazin cu articole de vînătoare cineva întreabă : „Care sînt avantajele bocului față de o pușcă cu țevile alăturate ?" Răspunde un competent : „Pușca cu țevile alăturate este mai mult pentru iepuri și alte animale care fug la stînga și la dreapta. Bocul este pentru păsări care zboară mai mult în sus" !?

*

PRUDENȚĂ. Doi pensionari, să le zicem M. și P. la o vînătoare de găinușe de alun, în apropierea orașului B. Se despart, fiecare ademenește cu fluiericea în cîte o parcelă de pădure. Nu se aude nici un foc de pușcă, și după un timp cei doi se întîlnesc. „Ai văzut ceva ?" întrebă M. „Eu, nimic, dar dumneata ?" „Știi, răspunde M., la mine a fost o vulpe". „Și de ce nu ai împușcat-o ?" M : „Era cam departe". P : „Dar ai driling, de ce nu ai tras cu glonț ?" M : „E adevărat, dar să știi că nu sînt chiar așa de sigur că a fost vulpe. Mă gîndesc, așa cum am văzut-o în fugă printre brazi, să nu fi fost autobuzul acela roșu care duce turiștii în stațiunea P"...

Dan RODUȚIU

noutăți

LUNETE CU AMORTIZOR DE ȘOC. Sînt cunoscute de vînători accidentele, cu urmări foarte neplăcute, provocate de lovitura primită în frunte sau arcada ochiului din partea lunetei, în cazul unei epolări greșite a puștii cu glonț. Pentru a le preîntîmpina, lunetele moderne se fabrică fie cu ocularul protejat cu un inel gros din cauciuc moale, fie cu ocularul prevăzut cu un inel metalic rotunjit, care se sprijină în interior pe un arc, amortizînd eventualele șocuri.

PUȘCA CU ȚEVI... OVALE. Pornind de la constatarea că cele mai multe greșeli de ochire se produc în plan orizontal, tehnicienii japonezi au construit o pușcă ale cărei țevi, în partea terminală, nu mai sînt rotunde ci ușor ovale, avînd ca rezultat un snop de alice „turtit" (de formă elipsoidală). Încercate la vînătoare, cele cîteva exemplare fabricate au dat rezultate foarte bune. Au fost fabricate încă 100 arme de acest fel și oferite unor trăgători sportivi pentru a fi încercate în competițiile de talere. Rezultatele nu au fost încă publicate.

BINOCLUL PENTRU... FOTOGRAFIAT. Firma japoneză Nikon a construit un aparat de forma unui binoclu, prevăzut și cu un aparat de fotografiat. Claritatea se reglează privind prin binoclu, unul din obiectivele acestuia fiind utilizate și pentru fotografiere. Aparatul are o distanță focală de 17 cm și utilizează peliculă de format îngust, pe care realizează un mare număr de clișee.

DAN RODUȚIU

AUTENTICĂ

ÎN ZIUA DE 5 IANUARIE 1979, ÎN satul Herculean, comuna Bățani — Județul Covasna, a avut loc înmormîntarea pensionarului Iánoș Ballo, fost paznic de vînătoare care, timp de 37 de ani cîți a lucrat în cadrul Ocolului Silvic Baraolt și-a îndeplinit serviciul cu cinste și omenie, ocrotind pădurea și vînatul.

Fiind stimat și iubit, pentru a-i da ultimul omagiu la înmormîntare a venit o mulțime de oameni, nu numai din satul Herculean, ci și din satele și comunele învecinate. Cînd ceremonia era pe sfîrșite, la circa 20—25 metri de locul înhumării s-a ridicat din cimitir, dintr-un culcuș ascuns, un mistreț impresionant. Uitîndu-se liniștit la cei prezenți sălbăticiunea s-a depărtat încet spre pădure, aducînd, parcă, un ultim salut prietenului dispărut...

Moise FAZAKAS

foto **Peter Weber**

O cinegetică a imaginarului

PORNIM LA DRUM PE CĂRĂRILE deschise de veacuri... În desişul pădurilor, pe oglinda de argint a rîurilor sau în stufărişul bălţilor, pasionaţii sportului cu arma de vînătoare şi cei cu lanseta vor face „cunoştinţă“ cu cîteva vieţuitoare terestre şi acvatice, într-alt mod — imaginar — decît le cunoaşte „pe viu“. Aşadar, să le „portretizăm“. Coarnele de animale răpuse, îndeosebi de cerb, constituie trofeu pentru vînătorul iscusit.

Dar, tot acest trofeu mai înseamnă şi „însuşire a forţei: viteazul soldat roman îşi adăuga la cască acel corniculum. Pascal, referindu-se la sensul metafizic al vînătorii făcuse constatarea că nu urmărirea unui animal de pădure oarecare primează, ci sensul isprăvii, al „bravurii“ —, îndemînarea şi curajul vînătorului. „Gîndirea — observă G. Durand —, dobîndeşte un stil viril în iscusinţa cinegetică“. Poveştile cu rechini sau cu păstrăvi te fac să cauţi în stomacul peştelui obiecte dintre cele mai heteroclite; nici relatări din reviste piscicole nu scapă pe deplin de acest „miraculos“ al îngurgitării. În cunoscuta epopee finlandeză Kalevala, lavaretul (peşte din genul coregon, ce populează lacurile nordice) e înghiţit de somon, care e înghiţit la rîndul lui de ştiucă, „marea înghiţitoare“, potrivit proverbului: „peştele mare îl înghite pe cel mic“.

Zeiţa astrului Lunii, în multe mitologii, are adeseori coadă de peşte; Oannes, zeul babilonian e înfăţişat precum un peşte; zeiţa Iştar este ea însăşi o sirenă cu coadă de peşte; zeul egiptean Noun este „stăpînul peştilor“; zeitatea vedică Varuna e înfăţişată călare pe un peşte; la populaţia africană bambara, Faro, marele „zeu al Nigerului“ este reprezentat ca avînd înotătoarele la urechi, trupul avînd coadă de peşte etc.

Animalul feroce al pădurii este, prin excelenţă, lupul. Temut de lumea antichităţii şi de cea a Evului mediu, lupul revine periodic în timpurile moderne să constituie echivalentul mitic şi hibernal al şerpilor marini, estivali. Lupul e pînă şi în secolul al XX-lea un simbol copilăresc de panică, de ameninţare, de pedeapsă: „Lupul mare şi rău!“. Lupul mai e asimilat mitologic cu zeii morţii şi geniile infernale: cu Mormólyke al vechilor eleni, despre care se spunea că supravieţuieşte sub faldurile veşmîntului lui Hades, confecţionat dintr-o piele de lup, după cum tot într-o piele de lup e înveşmîntat demonul Tamese sau zeul chtonian al gallilor, pe care Cezar îl identifică cu **Dis Pater**-ul roman. Consacrarea romană îl destină pe lup zeului **Mars grandinus**, adică lui **„Marte cel agitat“.**

În tradiţia nordică lupii simbolizează moartea cosmică, ei fiind devoratorii aştrilor. În **Edda** — cele mai vechi poeme mitice scandinave —, doi lupi, pe numele lor Sköll şi Hali, odraslele unei uriaşe, împreună cu lupul Fenrir, hăituiesc Soarele şi Luna. La „sfîrşitul lumii“, aminteşte aceeaşi legendă, Fenrir va devora Soarele, în vreme ce un alt lup, Managamar, va face aceeaşi ispravă cu Luna.

Această credinţă reapare atît în Asia nordică, unde iacuţii, de exemplu, explică fazele Lunei prin lăcomia unui lup devorator, cît şi în Franţa, în mediul sătesc, unde se spune despre un cîine sau că „urlă a moarte“, pentru că dubleta lupului e cîinele domestic, deopotrivă simbol al morţii.

Fiecare dintre noi, încă din fragedă copilărie, l-am îndrăgit pe „Moş Martin“, pe „Muţunache“, adică pe urs, straşnicul atlet din totdeauna al pădurilor. Bezna culcuşului parcă ne aduce în prim plan răsuflarea, mormăitul ursului. Simbolurile antrenează iconografia; aşa le vedem în imagini demult desenate, cînd dresoarea, îmblînzitoarea sau vînătoriţa, precum Hecate, Diana sau Artemis sînt „excortate“ de cîini. În imaginaţia anticilor zeiţa vînătorii, Artemis, devine urs sau cerb, Hecate — cîine etc. Acelaşi urs e asimilat în imagistica folclorică a populaţiilor siberiene, cît şi din Peninsula Alaska cu Luna, din pricină că „dispare“ iarna şi reapare primăvara.

P. A. MIHĂILESCU

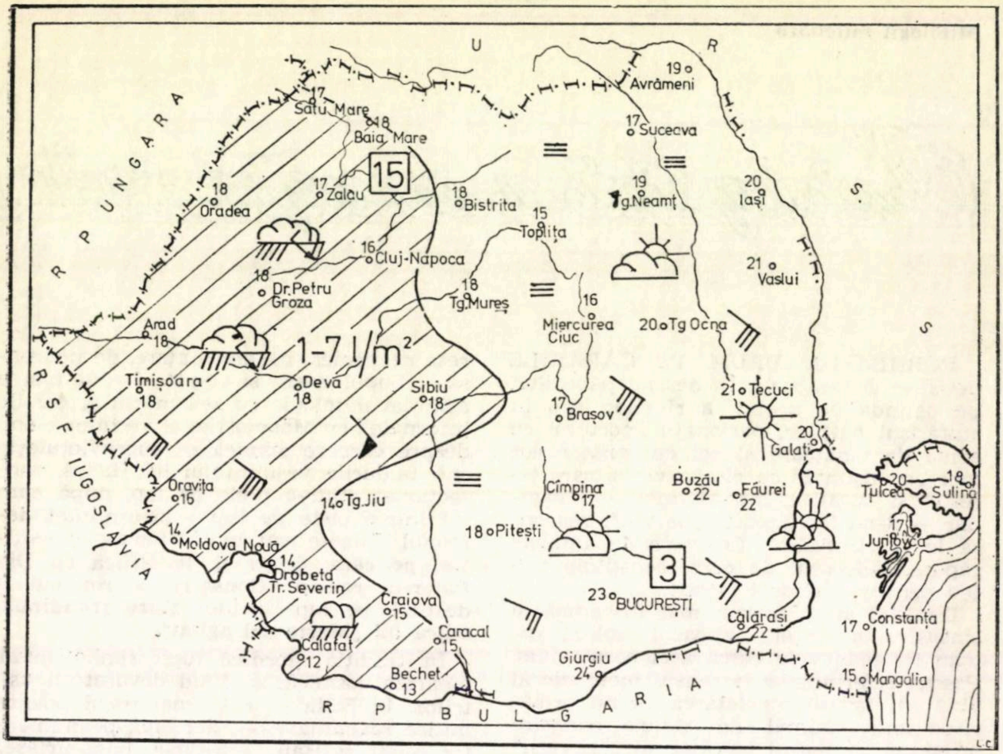
U
R
S
R. P. UNGARĂ
R. S. F. IUGOSLAVIA
R. P. BULGARIA
17 Satu Mare
18 Baia Mare
17 Zalău
15
18 Oradea
18 Bistrita
15 Toplița
19 Avrămeni
17 Suceava
19 Tg.Neamț
20 Iași
21 Vaslui
16 Cluj-Napoca
18 Dr.Petru Groza
18 Tg.Mureș
16 Miercurea Ciuc
20 Tg Ocna
Arad 18
1-7 l/m²
Timișoara 18
Deva 18
Sibiu 18
17 Brașov
21 Tecuci
20 Galați
Tulcea 20
18 Sulina
17 Jurilovca
Oravița 16
14 Tg.Jiu
Cîmpina 17
Buzău 22
Făurei 22
14 Moldova Nouă
14 Drobeta Tr.Severin
18 Pitești
3
23 BUCUREȘTI
Craiova 15
Caracal 15
Călărași 22
17 Constanța
Calafat 12
Bechet 13
Giurgiu 24
15 Mangalia
L.C.

SĂ FACEM CUNOȘTINȚĂ CU

HĂRȚILE METEOROLOGICE

PRIN DIFERITE MIJLOACE DE INFORMARE: presă, radio, televiziune, sînt difuzate zilnic diferite buletine meteorologice, însoțite uneori, cum este cazul cu cele de la televiziune, și de materiale grafice.

Pentru mai buna înțelegere a acestora și a unor termeni de specialitate folosiți în formularea buletinelor, vom prezenta în cele ce urmează, foarte pe scurt, cîteva aspecte legate de prognoza timpului.

Elaborarea prevederilor de timp, ca și realizarea de studii și cercetări asupra condițiilor climatice ale diferitelor zone fizico-geografice ale țării presupun prelevarea, vehicularea și prelucrarea unui mare volum de date privind diferiții parametri ce condiționează starea vremii: temperatura, presiunea, umiditatea, vîntul etc.

Realizarea programului de observații și măsurători, ca și valorificarea acestora în mod operativ și continuu, necesită un grad înalt de organizare, cu introducerea din ce în ce mai largă a elementelor de automatizare. Astfel, teritoriul țării este acoperit în mod omogen de 167 de stații de bază cu program permanent (ziua și noaptea), ce realizează întreaga gamă de observații și măsurători meteorologice. Pe vîrfuri de munte, în locuri greu accesibile, sînt amplasate stații automate, de concepție românească, ce efectuează și transmit date despre starea vremii. Cea mai înaltă stație meteorologică din țara noastră funcționează în Bucegi, la Vf. Omu.

Cu ajutorul radiosondajelor efectuate de observatoarele aerologice din București, Cluj și Constanța, se obțin informații privind distribuția temperaturii, presiunii, umezelii și vîntului, pînă la înălțimi de 25—30 km. Deosebit de utile se dovedesc a fi și observațiile furnizate de radarele meteorologice privind distribuţia şi intensitatea precipitaţiilor, profilul vertical al norilor, cantitatea de apă conţinută în nori. În ţara noastră funcţionează mai multe asemenea radare, inclusiv la Bucureşti, ceea ce asigură urmărirea operativă pe întregul cuprins al ţării a sistemelor noroase ce produc precipitaţii (raza de acţiune a unui astfel de radar merge pînă la 250 km).

Pentru a putea fi utilizate efectiv şi operativ, informaţiile meteorologice circulă în flux rapid, sub formă de mesaje codificate, conform normativelor Organizaţiei Meteorologice Mondiale, ce coordonează întreaga activitate meteorologică din lume (ţara noastră se înscrie printre membrii săi fondatori).

Activitatea de elaborare a prognozelor de timp nu ar fi eficientă fără un schimb internaţional de informaţii meteorologice. Astfel, de patru ori pe zi, în Institutul de meteorologie şi hidrologie din Bucureşti, se primesc date privnd starea vremii de pe continentul european, nordul Africii, cea mai mare parte din Oceanul Atlantic de Nord, o parte din Asia. De asemenea, se recepţionează de două ori pe zi imaginile transmise de sateliţii meteorologici privind structura şi evoluţia sistemelor şi formaţiile noroase din zonele mai sus menţionate.

După recepţionare, informaţiile meteorologice sînt preluate în mod complex servind ca bază previziunilor de timp şi diferitelor studii şi cercetări. Se întocmesc, astfel, hărţi cu distribuţiile diferiţilor parametri meteorologici, denumite, cu un termen general, hărţi sinoptice. Acestea se analizează de către sinopticienii previzionişti, prin trasarea de curbe izoscalare, ca, de exemplu, curbele „izobare“ (linii de egală presiune atmosferică).

Un exemplu îl găsim în harta din fig. 1, unde este redat cîmpul presiunii la nivelul mării (în milibari), din ziua de 6.V.1978 ora 02 (o hartă asemănătoare se prezintă în cadrul Telejurnalului de seară de la televiziune). Literele D şi M semnifică centrele de joasă presiune atmosferică, aşa-numitele depresiuni şi, respectiv, de mare presiune atmosferică (maximele barometrice sau anticiclonii).

Prelungirea unui cîmp de presiune atmosferică scăzută, sub forma unui intrînd înconjurat de presiune ridicată, (aşa se vede pe hartă în Atlantic la vest de Insulele Britanice, în regiunea Europei Centrale sau în bazinul estic al Mediteranei) se numeşte talveg baric. În cazul prelungirii unui maxim barometric, cum se poate vedea în figură, începînd din nordul Mării Negre şi pînă către zona latitudinilor înalte, poartă numele de dorsală barometrică.

Circulaţia aerului, legată strîns de distribuţia presiunii atmosferice, se efectuează în sens invers acelor de ceasornic în depresiuni şi în sensul acelor ceasornicului în maximele barometrice.

Masele de aer cu proprietăţi diferite, în principal de factură termică, sînt separate între ele prin aşa-numitele fronturi atmosferice. Atunci cînd masa de aer mai cald este activă, cîştigînd teren prin deplasare în detrimentul aerului mai rece, care se retrage, frontul se numeşte cald. În caz contrar, atunci cînd masa rece avansează, frontul poartă numele de front rece. Reţinem, deci, că fronturile atmosferice apar prin interacţiunea curenţilor de aer calzi cu cei mai reci, fiind sediul unor puternice mişcări ascendente ale aerului. De aci, consecinţa directă: dezvoltarea nebulozităţii şi căderea precipitaţiilor.

Fronturile se marchează pe hartă prin linii cu semicercuri (fronturile calde) şi cu triunghiuri (fronturile reci).

Fronturile sînt asociate cîmpurilor depresionare (numite, uneori, şi ciclonice), ca urmare a faptului că aici sînt îndeplinite condiţiile de interferenţă ale circulaţiilor calde cu cele reci şi ale dezvoltării mişcărilor ascensionale. Ele se înscriu în lungul talvegurilor barice, aşa cum se poate vedea şi pe harta din fig. 1. De aceea, apropierea cîmpurilor depresionare şi ale fronturilor asociate lor, atrage după sine înrăutăţirea vremii şi producerea precipitaţiilor. Dimpotrivă,

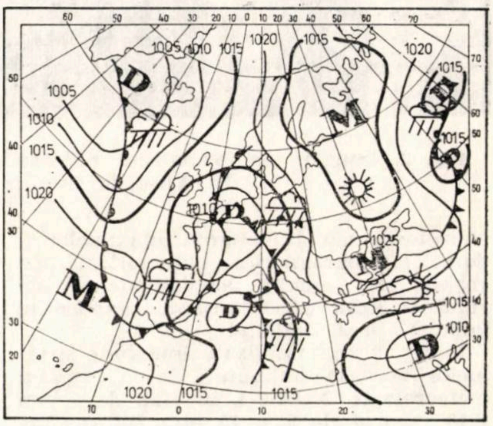

— **Fig. 1.** Harta sinoptică din ziua de 6.V.1978, ora 02.

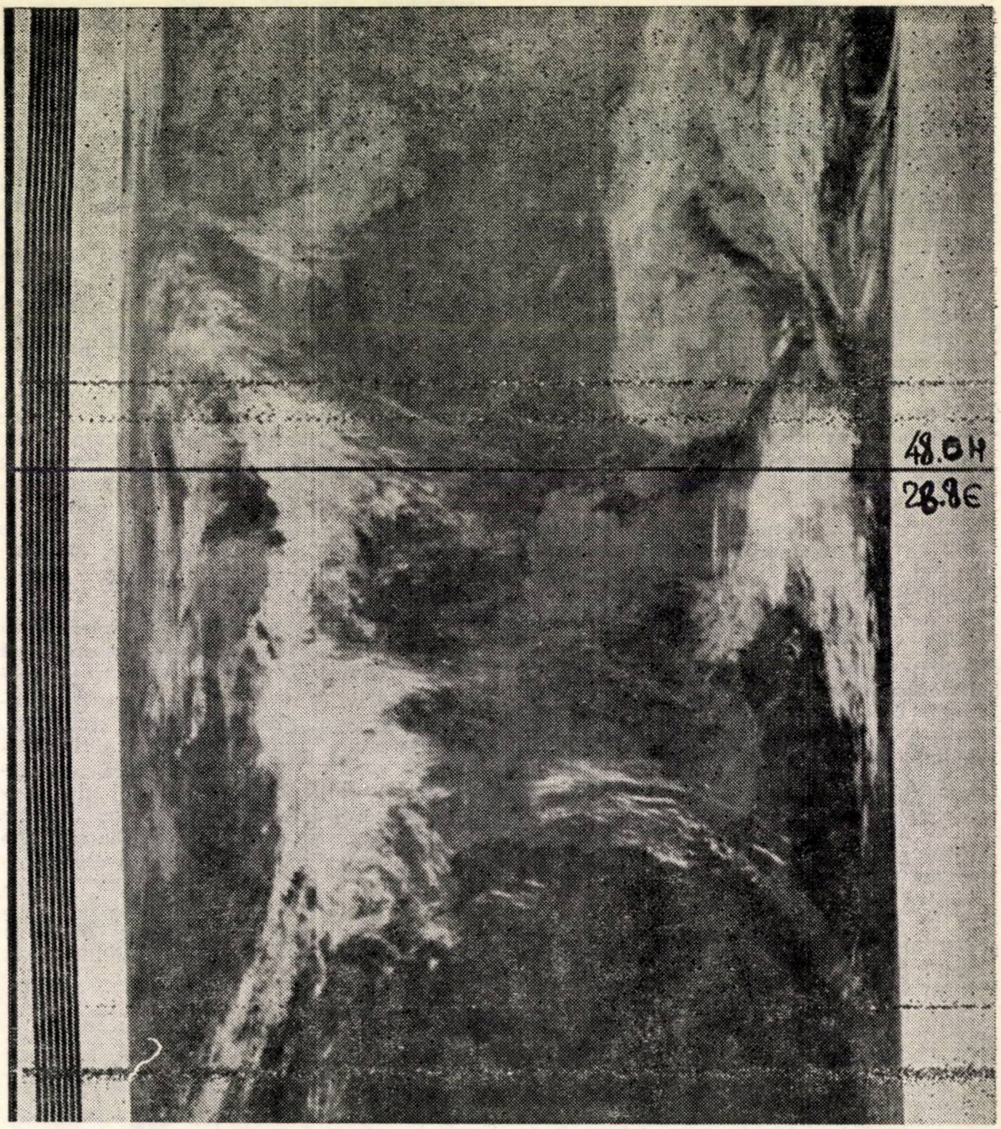

Fig. 2. Imagini ale formațiilor noroase transmise de satelitul meteorologic NOAA-4, în ziua de 6.V.1978.

apropierea sau dezvoltarea maximelor și dorsalelor barometrice, caracterizate, de regulă, prin mișcări descendente ale aerului și lipsa precipitațiilor, conduce la îmbunătățirea timpului.

În fig. 2 sînt înfățișate imaginile sistemelor noroase obținute de la satelitul meteorologic NOAA-4, în ziua de 6 mai 1978 între orele 9 și 10 (ora Bucureștiului) de la altitudinea de 1465 km. Vom remarca corelația perfectă dintre sistemele noroase evidențiate pe imagine la vest de țara noastră, din Europa Centrală peste centrul Mediteranei pînă în nordul Africii (banda albă orientată de la nord spre sud) și fronturile atmosferice marcate pe harta sinoptică din fig. 1. De asemenea, formațiile noroase din estul și nord-estul Mării Negre sînt asociate cîmpurilor depresionare și fronturilor atmosferice din acele zone. În regiunea Mării Negre și la nord de aceasta pînă spre Marea Baltică, acolo unde pe harta din fig. 1 se conturează cîmpuri anticiclonice, cerul apare senin. În ţara noastră predomină seninul, dar către vestul său, nebulozitatea se accentuează.

Ţinînd seama de tendinţa de deplasare a perturbaţiilor barice şi frontale către vest şi nord-est, era de aşteptat ca vremea să se înrăutăţească şi în regiunile noastre, cerul să se înnoreze şi să cadă precipitaţii, ceea ce în zilele următoare s-a şi petrecut.

Înfăţişarea situaţiei meteorologice din ţară, cu evidenţierea fenomenelor ce s-au produs într-un anumit interval de timp, de regulă, 24 de ore, se realizează cu ajutorul unor hărţi adecvate, folosind diferite simboluri de reprezentare.

În fig. 3 este dată o asemenea hartă, asemănătoare cu cea de la buletinul meteorologic ce se prezintă la Televiziune. Ea cuprinde evenimentele meteorologice ce au avut loc în intervalul — 6 mai ora 8,00 şi 7 mai ora 8,00 (1978), ca urmare a evoluţiei situaţiei sinoptice de care s-a vorbit mai sus. Cifrele înscrise în dreptul diferitelor localităţi reprezintă temperaturile maxime înregistrate în ziua de 6 mai, de către staţiile meteorologice respective. Dintre temperaturile minime din cursul nopţii de 6/7 mai, sînt menţionate pe hartă cea mai mică şi cea mai mare 3° C la Urziceni şi respectiv 15° C la Baia Mare, încadrate în pătrat.

Zonele în care au căzut precipitaţii sînt haşurate. Cantitatea de apă căzută se evaluează în litri/metru pătrat. În cazul de faţă, precipitaţiile au fost cuprinse între 1 l/mp şi 7 l/mp pe ansamblul zonelor afectate. Atunci cînd ploile au avut caracter de aversă însoţite de descărcări electrice, se poate marca faptul în mod simbolic, aşa cum se arată în hartă (în nordul Banatului şi în zona Munţilor Apuseni).

Folosirea de simboluri este larg răspîndită în meteorologie. Pe hartă mai întîlnim astfel de reprezentări ale variabilităţii cerului prin combinarea de nor cu soare (de exemplu, în centrul Moldovei). Atunci cînd a predominat cerul senin se foloseşte simbolul soarelui. Zonele în care s-au produs ceţuri se marchează prin trei liniuţe suprapuse, cum a fost cazul cu zona montană din sudul şi estul ţării.

Vîntul se marchează printr-o săgeată ce semnifică direcţia de unde suflă şi prin liniuţe (barbule) ce indică intensitatea.

Astfel, o barbulă (liniuţă) corespunde la 5 m/s, o jumătate de barbulă la 2,5 m/s.

În zona Urziceni, de exemplu, vîntul a suflat de la sud-est cu viteza de 12,5 m/s.

În cazul vînturilor intense se folosesc şi triunghiuri.

Un triunghi este egal cu 25 m/s (de exemplu, în zona montană din sudul ţării).

Atunci cînd se doreşte a se exprima intensitatea vîntului în kilometri/oră, se înmulţeşte valoarea dată în metri/secundă cu factorul 3,6. În exemplu de mai sus, la Urziceni, viteza vîntului a fost de 45 km/oră.

Departe de a oglindi toate aspectele problemelor puse în discuţie, cele de mai sus constituie numai o primă cunoştinţă cu activitatea deosebit de complexă, prin care se elaborează prognozele de timp.

Dr. N. BUŞLEGA

RECIFE ARTIFICIALE

TOŢI PESCARII SPORTIVI DIN LUME cunosc fenomenul numit „thigmotropism“ sau cu alte cuvinte „tendinţa peştelui de a fi aproape de un obiect solid“. Folosind această însuşire a peştelui, pescarii japonezi ameliorează zonele marine din apropierea satelor sau caselor lor prin scufundarea în apă a unor mari obiecte solide. Ei cunosc două tipuri de recife sau „apartamente“ pentru peşti şi celelalte vietăţi : tipul „Tsukiiso“ (adică : plaje amenajate) care sînt constituite din piatră naturală şi artificială (betoane) ; pe aceste pietre se dezvoltă o bogată faună marină ; tipul „Gposho“, adică recif artificial, constituit prin scufundarea epavelor, resturi metalice, blocuri de ciment de peste un metru cub. În S.U.A., cercetîndu-se un recif artificial format de un bloc de ciment de 1 m^3, s-a constatat că în mai-august producţia primară de hrană fixată în jurul lui era de 2—7 ori mai mare decît cea din afara recifiului. Această hrană s-a fixat numai într-o oră...

Experimentările, continuate şi asupra densităţilor piscicole, au indicat că acestea cresc de 10 ori în cazul recifului artificial faţă de zonele de apă liberă. Aceste recife se pot folosi cu succes şi în unele ape dulci şi salmastre, cum este cazul lacurilor litorale şi de acumulare care au adîncimi favorabile.

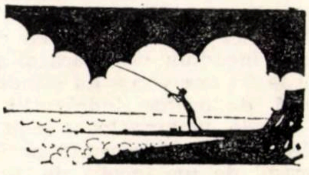

Necunoscutul

ÎN DUMINICILE DE VARĂ, ORAŞUL rămînea pînă tîrziu într-o somnolenţă îngreunată de mirosul melancolic al salcîmilor de pe corso. Partea de sus a oraşului, cea mai însorită, trimitea efluvii de nostalgie amestecate cu gunoiae şi pungi golite de bomboane, care se strîngeua în piaţa din centru, în jurul artezienei cu cei patru delfini condamnaţi să scuipe jeturi intermitente de apă în bazinul rotund de ciment înverzit. Trebuia mult sînge rece, sau o melancolie cel puţin egală cu cea de pe străzile oraşului — ceea ce ar fi fost imposibil — dacă voiai să ieşi pe stradă la orele acelea. Cei patru frizeri din piaţă, imuni la melancolie datorită mandolinelor lor din care scoteau cele mai sfîşietoare cîntece de despărţire, povesteau lunea clienţilor lor cum imprudenţii surprinşi în faţa artezienei urlau cîineşte de urîtul care-i cuprindea, fugind apoi cu disperare şi atît de dezorientaţi încît se izbeau de nenumărate ori de ziduri şi de trunchiurile aspre ale salcîmilor pînă reuşea să se îndepărteze. De aceea faptul că cei cîţiva pescari se adunau în fiecare duminică lîngă arteziană, la cea mai primejdioasă oră, cînd oricine ar fi înnebunit de tristeţe, iar lor nu li se întîmpla nimic, era pus pe seama talentului de hipnotizator al fostului procuror, care dealtfel îi şi conducea şi care veneau primul şi nu dădea semnalul de plecare pînă nu se convingea că apăruseră toţi. Fostul procuror era cel mai bun pescar cu undiţa şi lanseta din oraş şi din împrejurimi pe o distanţă de cincizeci de kilometri în susul şi în josul canalului care trecea prin partea de jos a oraşului, lucru cu desăvîrşire miraculos, pentru că se ştia că încă din tinereţe, pe vremea cînd era elev-caporal, fostul procuror se alesese cu un ochi de sticlă de pe urma unei iubiri nefericite. Deşi nu făcea un secret din ochiul său de sticlă, din pudoare purta ochelari de soare de culoare verde, pe care nu-i scotea nici seara, nici în zilele noroase. Motivul invocat de el, pudoarea, nu înşela însă pe nimeni, tuturor le era limpede că ochelarii îl ajutau să vadă lumea aşa cum dorea el şi că ceea ce îi îngăduia să-i facă şi pe alţii s-o vadă la fel era vocea lui blîndă, joasă şi hotărîtă de orator îndrăgostit. Vocea lui era atît de convingătoare încît cineva lansă ideea că fostul procuror ar fi putut scăpa oraşul de melancolia de duminică. Cînd i s-a propus acest lucru el a ridicat din umeri spunînd că cea mai bună soluţie era să fie tăiaţi salcîmii din partea de sus a oraşului şi arteziana să fie înlocuită cu un havuz oarecare fără delfini care să scuipe apă din trei în trei secunde. I s-a răspuns că aşa ceva era cu neputinţă pentru că oraşul n-ar mai fi semănat cu el însuşi. „Atunci n-aveţi decît să puneţi să se cînte marşuri de dimineaţă pînă seara!" a încheiat fostul procuror. Atunci s-a vădit mizantropia lui pentru că nu existau atîtea marşuri cîte ar fi trebuit pentru ca muzica să se audă atît cît era nevoie. „Nu ne rămîne decît să mergem cu el la pescuit a spus cineva în glumă, dar lucrurile căpătaseră o întorsătură atît de gravă încît nimeni nu-şi dădu seama că glumise. În duminica următoare, în piaţă apăru o mulţime imensă ; rămăseseră acasă numai scepticii, bătrînii neputincioşi şi îndrăgostiţii, unii din cei care veniseră nu văzuseră în viaţa lor o undiţă, astfel că fostul procuror trebui să-i instruiască, arătîndu-le care era diferenţa între cîrlig şi plumb, între fir şi aţa de matisat ; la prînz deabia reuşise să-i lămurească pe toţi că plumbul trebuia agăţat pe fir înaintea cîrligului,, dar că putea fi agăţat şi la capătul firului, ceea ce iscă o adevărată babilonie, deoarece el uitase să le explice care era diferenţa între o lansetă şi o undiţă şi toţi îşi închipuiră că îşi bătea joc de ei, de-a uite popa nu e popa, cînd de fapt el pur şi simplu răguşise după prima jumătate de oră şi trebuise să-şi coboare vocea cu o jumătate de ton, alterîndu-i astfel puterea de convingere. Vociferările se înteţiră, un tînăr înalt care cu cîteva zile în urmă zăzuse o farfurie zburătoare la marginea oraşului se întrebă cu glas tare dacă nu cumva fostul procuror urmărea să-i scoată pe toţi din minţi cu aiurelile lui, pentru că el unul se simţea la capătul puterilor şi n-avea chef să se întîlnească din nou cu farfuria zburătoare. Cu ultimele puteri fostul procuror ceru să se facă linişte şi rugă pe cineva să anunţe că va face o demonstraţie practică. Pescarii din vechiul său grup îi şoptiră că nu trebuia să forţeze norocul pentru că nu era o oră favorabilă şi risca să se facă de rîs. Pentru a se face înţeles fostul procuror recurse la limbajul gesturilor, tăind aerul cu mîna cu o mişcare practică cu arătătorul întins în direcția canalului. Porniră deci într-acolo în cea mai cumplită dezordine, cîntînd în cinstea fostului procuror care, profitînd de faptul că nu se mai uita nimeni la el, înghiți cîteva ouă crude pentru a-și recăpăta vocea.

A fost cel mai mare spectacol din istoria orașului. Pentru a putea fi văzut de toată lumea fostul procuror a pescuit la cincizeci de metri de piciorul podului. Lumea se masase pe pod și de-a lungul falezei, dar erau atît de mulți încît unii trebuiră să se mulțumească cu relatările celor care stăteau mai la vedere. Zgomotul era atît de puternic că se stîrniră valuri. Fostul procuror renunță la orice măsură de precauție, nu-și mai îmbrăcă halatul său din pînză de camuflaj, nu-și puse nici măcar șapca galbenă de jocheu, care-l apăra de soare.

Începu prin dezvăluirea tuturor trucurilor pe care le cunoștea, prinzînd cu fire pe care nu le vedea nimeni obleții de la suprafața apei, apoi cu un fir ceva mai gros bibanii dintre ape și carașii de pe fund. După o oră, cînd se plictisi de peștii mărunți anunță că va arăta cum se pescuiește știuca cu lingura. De-abia atunci, văzîndu-l cum mînuia lanseta, își dădură toți seama că avea mișcări de îmblînzitor de șerpi și de maestru de scrimă și că într-adevăr era cel mai bun pescar din oraș și din împrejurimi, și cu toate că nu era locul cel mai potrivit izbucniră în urale. Fostul procuror era atît de sigur de norocul său din ziua aceea că nu ceru să se facă liniște, ci se mulțumi să aștepte să se potolească valurile provocate de ovațiile mulțimi. În clipa cînd se pregăti să arunce din nou năluca spre mijlocul apei descoperi că lîngă el, la cîțiva pași apăruse un tînăr imberb într-o ținută scandaloasă, nu purta decît niște chiloți din ceva verde care semăna cu mătasea broaștei. Cînd îl privi mai atent, văzu că pe picioare îi atîrnau fire lungi de brădiș, iar pe pulpă i se lipise un melc de apă. Semăna la piele cu înecații, atît că a lui strălucea de parcă ar fi fost dată cu grăsime. Fostul procuror îl întrebă cu cea mai convingătoare voce din lume ce căuta acolo, dar singurul răspuns pe care îl primi fu o privire mirată, mai degrabă un semn că celălalt îl auzise decît îi înțelesese cuvintele. Necunoscutul avea ochi rotunzi albaștri și fostul procuror simți că privirea lor rece trecea prin el pentru a se pierde undeva într-un punct anumit al orizontului. „Nerușinatul ăsta trebuie să fie unul din sculptorii din tabăra de creațe“ gîndi el fără să fie sigur nici pe sfert că era astfel. În afară de înfățișarea necunoscutului, uimitor era faptul că îi imita întocmai fiecare mișcare, cu o gravitate amuzantă de copil. Astfel că atunci cînd fostul procuror aruncă din nou năluca spre mijlocul apei, celălalt, deși avea mîinile goale, îi reproduse, cu oarecare stîngăcie e adevărat, toate gesturile. Cînd fostul procuror înțepă cu gafa prima știucă, celălalt se mulțumi să vîre mîna în apă pînă la cot și cînd o scoase ținea de urechi o știucă de două ori mai mare decît a fostului procuror, pe care o arătă mulțimii apoi o aruncă înapoi în apă. „Mai poți să mai faci o dată șmecheria asta ?“ întrebă cineva din primul rînd. Deși nu părea să înțeleagă necunoscutul mai scoase pe rînd încă 10 știuci din apă, adică tot atîtea cîte se zbăteau înțepate cu gafa pe iarba din spatele fostului procuror, care nu mai pescuia pentru a demonstra cum se prinde știuca la lingură, ci pentru a-și salva reputația. Știucile sale erau toate mai mici decît ale celuilalt și faptul că le scotea cu atîta efort din apă, ajutîndu-se și de gafa sa enormă de oțel suedez îl umplu treptat de ridicol. În clipa cînd fostul procuror a înțepat în larg cea de-a unsprezecea

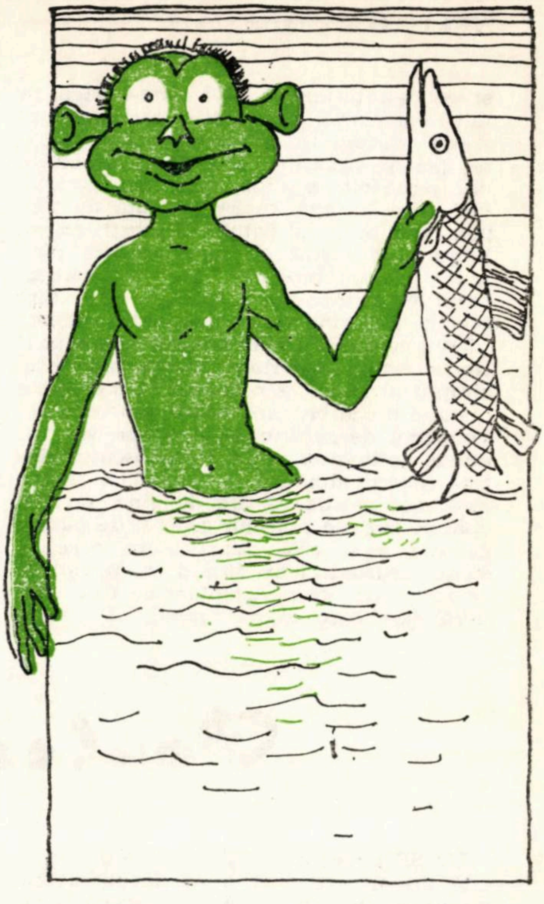

ştiucă s-a întîmplat ceva care-i făcu pe toţi să-şi piardă cumpătul — nu numai că ştiuca rupsese firul, ruinînd astfel faima de pescar infailibil a fostului procuror, dar peste cîteva clipe, cînd necunoscutul vîrî mîna în apă, fu recunoscută de toţi, pentru că în colţul botului ei ascuţit atîrna lingura de argint cu care pescuise pînă atunci fostul procuror, care s-a ridicat palid în picioare şi a spus cu voce tare ceea ce unii gîndeau de mai multă vreme : „Omul acesta ar trebui alungat cu pietre !" Necunoscutul desprinse lingura din botul zimţuit al ştiucii şi o aruncă la picioarele fostului procuror, care strigă cu o voce neverosimil de subţire că el nu se va mai atinge de lingura aceea. Necunoscutul clătină inocent din cap şi înainte ca cineva să-şi dea seama ce are de gînd sări în apă. Se auzi un murmur general de părere de rău şi se găsi chiar cineva care să strige, acuzîndu-l de lipsă de recunoştinţă pe fostul procuror. Aşteptară cu toţi, cu o nerăbdare care dilata timpul, să-l vadă reapărînd pe necunoscut. În cele din urmă, chiar şi cei mai optimişti fură convinşi că necunoscutul se înecase. Singurul care continua să cerceteze suprafaţa apei era fostul procuror, ceea ce îi făcu să creadă pe cei cu mintea pătrunzătoare că se simţea vinovat de dispariţia adversarului său. Însă atunci cînd el întinse mîna către un punct îndepărtat al apei şi, uitîndu-se cu toţii într-acolo, recunoscură în înotătorul care se îndrepta cu repeziciune spre apus pe necunoscutul de pe mal, înţeleseră că fostul procuror ştiuse sau bănuise din capul locului ceva care lor le scăpase şi care, fără îndoială, avea legătură cu enorma coadă de peşte a necunoscutului, care ieşea din cînd în cînd triumfător din apă ! Îi făcu semne cu mîna pînă dispăru şi încă un timp după aceea, cuprinşi de o nostalgie atît de aprigă încît deveni limpede că nu vor mai avea nevoit să taie salcîmii din partea de sus a oraşului şi să schimbe arteziana cu delfinii, nici să pună să se cînte marşuri, pentru că melancolia de duminică de pe străzile oraşului li se părea o glumă nevinovată faţă de ceea ce simţeau acum.

Paul cel norocos

ÎI SPUSESEM TOŢI DE NU ŞTIU cîte ori că într-o zi o s-o încurce. Dar nu ne-am închipuit că ziua aceea avea să vină vreodată. Paul era omul care ne aducea noroc, aşa că merita să-i înghiţi măgăriile. Primăvara, el era cel care prindea primul peşte după dezgheţ şi tot el era primul căruia îi rupea crapul undiţele la începutul verii. Nu era un pescar nemaipomenit, dar avea noroc şi norocul ăsta al lui era atît de mare, încît se răsfrîngea şi asupra noastră. Pentru că Paul nu suporta să pescuiască de unul singur şi să ştie numai el că în ziua cutare a prins atîţia crapi şi atîţia caraşi. Aşa că, seara, apărea în piaţa din centru şi, după ce stătea un timp în frizerie şi afla noutăţile de la cei patru frizeri, care aveau talentul rar de a şti nu numai ce se întîmplase, dar şi o mulţime de lucruri care nu se întîmplaseră şi pe care le recunoşteai cu uşurinţă, pentru că erau mai interesante decît cele dintîi, venea în mijlocul nostru, în faţa prăvăliei cu scule de pescuit.

Prin iulie, cînd apa canalului începea să scadă, nu prea aveam cu ce ne lăuda ; peştele îşi schimba locurile şi trebuia să-l cauţi, şi pentru asta era nevoie de timp şi de încă ceva, din care, în afară de Paul, nu mai aveau decît doi, trei dintre noi. Să umble pe malul canalului şi să încerce din loc în loc, orbeşte, se pricepea oricare. Şi, uneori, încercînd aşa, se putea întîmpla să nimereşti, însă nici unul din noi nu se lăsa în nădejdea asta. Tocmai de aceea ne strîngeam seara în faţa prăvăliei ; mai povesteam, mai fumam o ţigare şi aflam şi pe unde se mai prindea peşte. Însă prin iulie, singurul care putea spune aşa ceva era Paul. Uneori treceau şi cîte două săptămîni fără ca el să deschidă gura în privinţa asta şi atunci nu ne rămînea decît să evocăm minunăţiile trecutului, cu crapii şi şalăii şi ştiucile şi avaţii şi somnii, prinşi sau numai scăpaţi şi să ne întoarcem acasă cu inimile grele de nostalgie. Atunci cînd avea ceva de spus, Paul ieşea din frizerie bărbierit şi mirosind a *odicolon*. Un timp, asculta poveştile noastre, frecîndu-şi gînditor cu podul palmei bărbia strălucitoare care, în lumina lămpii cu neon de lîngă noi, căpăta reflexe fantastice albastre-verzui, apoi ofta adînc compătimitor. „Numai cu minciuni o duceți. Mai țineți minte cînd ați prin ultimul pește? Care mai vrea să-i vadă culoare să vină mîine dimineață la trenul de patru să meargă cu mine unde știu eu.“ Apoi începea să ne spună... Era omul cel mai mincinos și mai lăudăros din tot orașul și, povestind, se uita de sus la noi și nu înceta să ne compătimească. Singurul lucru adevărat din tot ce spunea era că în sfîrșit prinsese ceva, și, dacă erai atent, îți dădeai seama că deși era cel mai norocos dintre noi, îi trebuiseră două săptămîni pentru asta și că în tot timpul ăsta nu făcuse altceva decît căutase peștele într-o mulțime de locuri, chiar și prin bălțile care aveau faima că nu mai erau în ele decît mormoloci și broască. Uneori, din cauza oboselii, fața lui albă, de om bolnav, semăna cu a clovnilor pudrați cu făină. Dar nimic nu-l împiedica să ne privească de sus și să ne compătimească, binedispus și sigur de el. Pentru că era într-adevăr cel mai norocos dintre noi, chiar dacă în anumite perioade ale anului stătea în spital și trebuia să se mulțumească cu poveștile și cu portocalele cu care ne duceam să-l vizităm. Dar și atunci era la fel de binedispus și lăudăros ca totdeauna; așa că dacă n-ar fi fost temperatura, medicamentele și toate celelalte, mai cu seamă tristețea neutră a salonului rezervat bolnavilor de plămîni și măsurile de precauție la care ne obliga medicul salonului, nu ne-am fi gîndit la nimic rău.

Cînd apărea din nou în fața prăvăliei cu scule de pescuit, Paul asculta cu atenție poveștile noastre și în ziua următoare îl găseau în locul cel mai bun, tremurînd de frig, cu șapca lui uzată de ceferist înfundată pe cap și cu un fular lung înfășurat de două ori în jurul gîtului. Era cu neputință să ajungi înaintea lui! Își veghea undițele cu ochii înroșiți de nesomn, înjurînd frigul și țînțarii, iar dacă venea cel căruia îi luase locul, Paul se răstea nemulțumit la el: „De ce n-ai venit mai devreme, frate-meu, să-ți ocupi locul? M-am luat după minciunile tale de aseară și pierd timpul aici“. „Lasă, dom' Paul, că te-ai învățat rău: cum auzi că a prins cineva, dai fuga și i-o iei înainte!“ „Adică vrei să spui c-ai prins vreodată ceva în locul ăsta?“ „Poate că am prins“. „Și-acuma ce vrei? Eu la zece plec, ai și tu răbdare pînă atunci. Poți să stai lîngă mine că nu mă supăr“. „Nu prea e cinstit ce faci, dom' Paul. Eu am dat niște turtă de floarea-soarelui aici“. „Poate oi fi scris și cu vopsea pe mal că e locul tău, că nu m-am uitat.“ „O să ți-o facă cineva într-o zi, dom' Paul...“ „Mai taci, frate-meu din gură. N-am avut eu timp să-mi caut un loc ca lumea și l-am ocupat pe-al tău și vrei să știe tot canalul?“

Paul își ținea promisiunea; la zece se ridica, își strîngea undițele și pleca. Se îndepărta încet, pășind cu oarecare șovăială, îmbrăcat în uniforma lui decolorată de ceferist, căreia nu-i scosese gradele deși îl pensionaseră de mulți ani din cauza bolii lui și n-ar mai fi avut dreptul să le poarte.

În ultimul timp stătea mai mult prin spital. Cînd îi dădeau drumul nu mai putea umbla de colo, colo să-și caute locuri ca lumea; se mulțumea să asculte poveștile noastre și să se trezească cu noaptea în cap, ca să ocupe locul vreunuia din noi.

A sfîrșit-o prostește, înfruntînd o ploaie de toamnă care a început la patru dimineața și a durat pînă în zori. În ziua aceea a avut un noroc uluitor: pînă la ora zece, învinețit de frig, cu hainele ude, Paul a prins paisprezece șalăi dintre cei mai mari și opt roșioare cît palma.

Cristian TEODORESCU

PLASĂ-GIGANT

PENTRU PESCUITUL TONULUI, LA Spjakarik în Norvegia s-a confecționat o plasă gigantică, cu care se poate pescui la 200 m adîncime. Plasa are 1500 m lungime și cîntărește 25 tone. La pescuit, plasa poate înconjura 30 ha și un volum de 300.000 m^3 de apă. Costul plasei s-a ridicat la peste 500.000 coroane norvegiene.

PISICI

Marele om de spirit care a fost Bernard Shaw spunea, jumătate în glumă, jumătate în serios, că : „omul se poate considera civilizat numai în măsura în care poate înțelege un suflet de pisică“ ! Desigur, o asemenea părere poate găsi partizani sau adversari la fel de înfocați și la fel de sinceri. Pisica a fost adorată de vechii egipteni. Arheologii au dezgropat pe locurile străvechilor orașe, la Bubastis și Beni-Hassan, cimitire de pisici. În Egiptul antic uciderea unei pisici, chiar întîmplător, se pedepsea cu moartea.

În Oceanul Pacific, există o insulă mică cu locuitori puțini. Aici este în vigoare o regulă ciudată. Cel ce omoară o pisică, este obligat să prindă nu mai puțin de 300 rozătoare. Ca dovadă că a executat pedeapsa, i se cere să prezinte 300 de cozi de șoareci sau șobolani.

Potrivit relatărilor lui Diodor din Sicilia, pe vremea sa uciderea unei pisici se pedepsea cu moartea. În Anglia medievală, celor care chinuiau pisicile li se aplicau amenzi grele.

În schimb, în Franța, pisica era considerată de către cler „un discipol al diavolului și complice al vrăjitoarelor“. La fel ca și oamenii, ea a fost adesea condamnată la ardere pe rug. În orașul Metz, în fiecare an, de Sf. Ioan, cînd înflorește „iarba vrăjitoarelor“, pisicile erau arse în piețe, cu sutele.

La musulmani, pisica era însă la loc de cinste și Mahomed i-a asigurat chiar un loc în rai. Se spune că el a fost acela care a înzestrat pisica cu darul de a... cădea mereu în picioare.

Se știe că pisica se obișnuiește cu casa în care locuiește și o regăsește cu ușurință, chiar de la o distanță de 7—10 km. Recordul mondial este deținut de o pisică aparținînd unui medic american.. Ea nu a fost de acord cu mutarea stăpînului ei din Indiana în Pensylvania, a plecat de acasă și într-o bună zi a apărut în vechea locuință. În mai puțin de o lună ea a parcurs o distanță de 1120 km !

Recordul în privința numărului de pisici îl deține S.U.A. Se apreciază că pe teritoriul acestei țări se află 30 de milioane de exemplare. Un alt record, cel al longevității, aparține pisicii „Puss“. Aceasta s-a aflat în proprietatea lui T. Holway din Clayhidon (Anglia) și a trăit 36 de ani.

Pisica domestică nu descinde din pisica sălbatică *(Felis silvestris)*, ci din pisica blondă egipteană *(Felis ocreata)*. Ea a fost domesticită cu cca 4000 de ani în urmă.

În pădurile ecuatoriale ale Africii există un soi de pisici sălbatice care nu se hrănesc decît cu insecte. Aceste pisici insectivore refuză orice fel de hrană și mor imediat dacă li se administrează forțat altă alimentație.

Pisica are un auz foarte fin, însă selectiv : ea percepe și alege numai acele sunete și zgomote care o interesează. Astfel, pisica poate fi sculată din somn de pașii ușori ai șoarecelui, însă un zgomot mult mai puternic nu are asupra ei nici un efect. S-a stabilit că mieunatul pisicilor este alcătuit din sunete și din ultrasunete — acestea din urmă imperceptibile pentru urechea omului. Șoarecii însă le aud foarte bine. O instalație care ar emite ultrasunete asemănătoare cu cele emise de pisică (imperceptibile pentru urechea omenească) ar pune pe goană orice rozător care s-ar aventura în încăperea respectivă.

Populația insulei Mau, din largul coastei de nord-est a Angliei, a observat cu întristare cum, încetul cu încetul, dispare una din cele mai mari atracții turistice a insulei : pisica fără coadă. S-a creat o fermă-rezervație pentru creșterea acestei curiozități din lumea animalelor, adusă aici de pe coastele Japoniei, unde era frecventă pînă în veacul trecut.

În localitatea Little-Rock (S.U.A.) se organizează în fiecare an curse de pisici. Premiul pentru învingătorul pe distanța de 150 m este de 2000 de dolari. Evident că acesta este încasat de antrenorul și proprietarul concurentului.

B. M.

UN TEZAUR DE ARTĂ DIN „COPILĂRIA“ OMENIRII

MUZEU CINEGETIC TĂIAT ÎN PIATRĂ

FIE CĂ VÎNA, FIE CĂ PESCUIA PE plajele de gheață sau în dantelata coastă a fiordurilor norvegiene, omul primitiv purta cu el un număr limitat de ustensile — precum laponii astăzi — pentru astfel de ocupații. Așadar, un vînător trebuia să-și asigure un necesar cinegetic minim: unelte indispensabile pentru aprins focul, arcul cu săgeți, cuțitoaie din silex, harponul sau alte unelte, după felul vînatului. Toți vînătorii își recuperau săgețile care nu nimereau ținta. La vînatul păsărilor, la pescuitul peștilor mai mari sau al focilor, vînătorii primitivi se serveau de harpoane lungi (4—5 m), prevăzute cu vîrfuri de os crestate. Harponul era legat cu o curea chiar de vîrful de os, pentru ca atunci cînd lovea un animal și vînătorul trăgea de curea, vîrful de os pătrundea mai adînc în pradă. Cînd harponierul trăgea de coardă, axul harponului căpăta în apă o poziție aproape perpendiculară pe axa de tracțiune, ceea ce imobiliza mai sigur animalul rănit și nu-i permitea să-și scoată vîrful dințat din trup. Dacă animalul era mai mare, se aruncau mai multe harpoane, pînă cînd vînătorii se asigurau că acesta nu le mai poate scăpa. Lancea era folosită la vînătoare de urși polari, elani și reni sălbatici, cînd vînatul trebuia mai întîi încercuit și ținut pe loc de cîini; în afară de aceasta, le servea și la răpunerea renilor din caiac, cînd animalele erau atacate la traversarea unui fiord sau a unui curs de apă. Dealtfel, la vînătoarea de reni erau, de asemenea, de mare importanță arcul și săgeata. Lemnul, cornul de cerb, fanoanele de balenă serveau la confecționarea arcului. De cele mai multe ori săgețile aveau în vîrf un cap din corn sau erau prevăzute cu un vîrf ascuțit, din piatră.

Activitatea de zi cu zi a vînătorilor scandinavi din comuna primitivă și-a găsit expresia în gravuri pe stîncă (mai modest în picturi rupestre), încă din perioada de sfîrșit a mezoliticului, cînd imagini naturaliste creionează creații viguroase înfățișînd ambarcațiuni, oameni și animale specifice doar zonei nordice, vînat ce era luat „în obiectiv“ și în manifestări artistice de către străvechile populații. Gravuri rupestre de acest fel se întind de-a lungul regiunilor de coastă (Norvegia) pînă către Capul Nord, în Suedia (zonele sudică și centrală), pentru ca ele să se continuie — ce-i drept în manifestări de artă parietală mai puțin izbutite — în Finlanda sau în regiunea Lacului Onega și Marea Albă (U.R.S.S.). Cele mai multe dintre gravurile respective scandinave au fost descoperite de-abia în secolele XVII-XVIII, iar ultimele la începutul sec. XX.

Din acest impresionant emporiu de gravură vînătorească din extremul nord prezentăm cititorului nostru o suită selectivă de tablouri pe stîncă, dintre cele mai remarcabile, după cum urmează: 1 — Norvegia de nord, zona Leiknes (după G. Gjessing); 2 — Norvegia de vest, zona Vingen (după J. Boe); 3 — Suedia de nord, zona Nämforsen (după G. Hallström); 4 — Norvegia vestică (după J. Boe); 5 — Norvegia, zona Tromsoysund, detaliu (după P. Simonsen); 6 — Peninsula Karelia, U.R.S.S., zona Mării Albe (după J. Raudonikas); 7 — Norvegia de est, zona Buskerud (după E. S. Engelstand); 8 — Norvegia de sud, zona Telemarken (după E. S. Engelstand); 9 — Sculptură finlandeză, fragment (după G. Bandi).

Text și desene de
Plutarh-Antoniu **MIHĂILESCU**

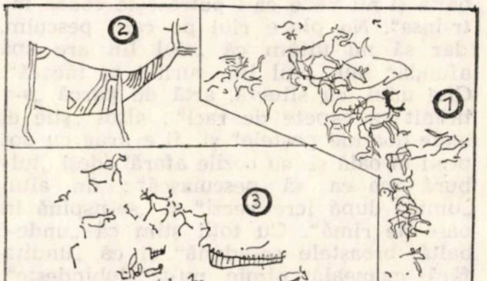

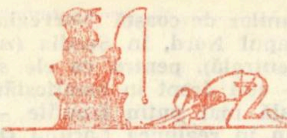

PROVERBE ȘI ZICĂTORI PESCĂREȘTI

PROVERBELE ȘI ZICĂTORILE NOAstre au în miezul lor o veche experiență umană, înțelepciune și duh, adicătelea umor, noi, românii, pricepîndu-ne foarte bine din firea noastră și la așa ceva. Ele vin de demult, de pe vrema cînd „ne bătea peștele cu coada în geam", dar au și astăzi rostul și farmecul lor. Reamintindu-le aci, ne întîlnim, de fapt, cu noi înșine, cu propria noastră experiență, înțelepciune și umor.

Un adevărat pescar știe că „peștele cel mare înghite pe cel mic" și „cu bucățele mici se prind peștii mari". Apoi, „la tîrg nu se vinde peștele rămas în apă" și, desigur, „peștele cu apă nu se prăjește". Odată ajuns la bucătărie, „pește, pește, mămăligă prăpădește" și „o saramură cere udătură". Pescarii au obiceiurile lor, dar nici „racul nu-și schimbă mersul", iar „peștele de la cap se-mpute". Uneori, mai rîdem de cîte un confrate care „plătește cît un cap de pește, deși... „rîde vîrșa de baltă și nu vede că-i putrezește coada într-însa". Ne place rîul pe care pescuim, dar să nu uităm că „rîul lin are apă afundă" sau „rîul lin, curînd te îneacă". Cîte unul cu siluetă, artă de parcă „s-a hrănit cu capete de raci" ; altul „știe el unde doarme peștele" și „îi e drag cu doi pești în oală și cu cozile afară", deși „tulbură apa ca să pescuiască" ; un altul „umblă după icre verzi" și „se-nspină în oase de rîmă". Cu toții știm că „unde-i baltă, broaștele se-adună" și că „undița fără momeală nimic nu-ți dobîndește". Așa că, în tren sau în autobuz, „stăm ca sardelele în cutie". Este bine „să nu prindem pește înaintea sacului", întrucît „sfîrșitul laudă începutul"... Ne mai spunea bunica, vorbind despre un nepot fricos dar tare pofticios de pește, că „și pisicii îi place peștele, dar cînd trece puntea închide ochii" și că „voinicelul fără cal e ca peștele pe mal".

Frumoase, nu ? Dacă mai știți și altele, așteptăm să ni le spuneți.

scoase din... baltă

de Traian D. LUNGU

MOARTEA SURĂ LA ANANGHIE

CELEBRUL ZOOLOG BREHM POVESTEȘTE pățania unui țăran care a petrecut o noapte întreagă într-o groapă de lupi, în care căzuse în timp ce se întorcea seara spre casă de la chef. Singura urmare a aventurii a fost o spaimă completă, nu numai a țăranului, ci și a lupului peste care căzuse și care dealtfel, și-a pierdut și pielea în dimineața următoare.

În anul 1729, o întîmplare asemănătoare s-a petrecut în Hälsingeland (Suedia). Preotul Petrus Petri Schissler din Järsvö, încercînd în zorii zilei să scoată, singur și fără ajutor, din groapa de lupi de la marginea cimitirului pe unul din cei 6 captivi, își pierde echilibrul și cade între aceștia. După o clipă de spaimă, lupii se orientează ; rezultatul — folosind ca pîrleaz spatele preotului care stătea pe patru labe, cei 6 lupi părăsesc pe rînd groapa în care căzuseră...

P.W.

Unui pescar care a pescuit o... sirenă

Din bucuria lui supremă
I-a apărut subit în țeastă
O formidabilă dilemă :
S-o facă ciorbă, sau nevastă ?

Unui vînător care zice că a împușcat un leu

Ei și ce ? Mă lasă rece
Asta-i lucru de nimic ;
Eu am împușcat vreo zece,
Cînd am tras... un loz în plic !

Giuseppe NAVARRA

Împușcături rare

SĂ ÎMPUȘTI UN ȚAP NEGRU LA 300 m nu este o performanță de fiecare zi și nici de fiecare sezon. Dar este ceva posibil, fără ca întîmplarea să joace un rol deosebit. Vorbind însă despre lovituri rare ne gîndim la acele ocazii cînd fără dorința de a realiza ceva deosebit, fără a exagera în tirul la distanță, o acumulare întîmplătoare de elemente neobișnuite transformă un banal foc de pușcă într-un eveniment memorabil. Iată cîteva asemenea întîmplări, culese de-a lungul anilor.

*

TURTURICA DIN POM. Eram în primii ani de vînătoare. Într-o dimineață cețoasă de august, după o pîndă fără rezultat la rațe, în drum spre casă, văd printre frunze în coroana unui prun o turturică gata să zboare. Distanța era destul de mare și pasărea avea toate șansele să scape printre alice așa încît, făcînd un mic rabat de conștiință am apăsat pe trăgaci. În momentul focului am avut strania impresie că am tras într-o pernă. Din pom au început să zboare în toate direcțiile pene. De sub prun am cules nu mai puțin de 5 păsări împușcate și cel puțin de două ori pe atîtea au zburat nevătămate. Din cauza frunzișului des și a vizibilității slabe nu am observat concentrarea unui număr atît de mare de păsări în acel copac. Zicea un prieten : Ai făcut o mare imprudență. Dacă dormeau și oameni în prun, ce pățeai ?

*

CIOARA DIN BALTĂ. Într-o zi de început de vară, ieșisem cu grupa de vînători la combaterea răpitoarelor. În marginea comunei, o baltă întinsă, acoperită cu vegetație măruntă. La 60—70 m în baltă, pe o căpiță de trestie tăiată, rămasă din iarnă, stătea o cioară grivă. În spatele ei aceeași baltă, pînă în zare. Îndemnat de colegi, sprijin pușca cu glonț de calibru mic pe balustrada unui pod și trag. În foc văd mișcare de pasăre lovită, cioara pleacă sănătoasă și în același timp aud exclamațiile „ai lovit-o", „ai greșit". Și eu aveam aceeași senzație dublă. Una certă de a fi lovit ținta și în același timp evidenta plecare nevătămată a grivei. În timp ce se purtau discuții în contradictoriu cineva observă o scurtă mișcare de pasăre împușcată în baltă. Un vînător cu cizme lungi intră în apă și după o căutare îndelungată, găsește la peste 100 m de căpița cu cioara, o rață împușcată. A fost o întîmplare extraordinară, ca din imensitatea acelei bălți biata rață să se afle pe apă, ascunsă în vegetație, exact pe traiectoria glontelui care greșise probabil cu cîțiva centimetri ținta. În tot timpul cît s-a umblat prin baltă nici o altă rață nu și-a luat zborul din apropiere. Cineva punea problema dacă se poate vorbi în acest caz de braconaj, sezonul la rațe fiind închis !

*

O GAIȚĂ PENTRU BUFNIȚĂ. Înainte cu mai mult de 25 ani, aveam împreună cu cîțiva prieteni o bufniță mare, cu ajutorul căreia împușcam în mod foarte atractiv ciori, ulii și alte păsări răpitoare. Într-o după masă în care nu împușcasem nimic, veneam pe marginea pădurii către casă cu gîndul să împușcăm o gaiță pentru hrana bufniței. În mînă cu un Flobert de 6 mm cu glonț, văd o gaiță într-un cireș mare. O iau înaintea celorlalți, mă apropii tiptil, dar cînd epolez, precauta pasăre își ia zborul spre pădure. Eu, înciudat, ochesc puțin înaintea ei și apăs pe trăgaci. Spre uimirea prietenilor (pe a mea am avut grijă să o ascund) gaița își adună aripile lîngă corp și cade moartă, străpunsă de glonțișorul de plumb. Puteți să vă imaginați ce reputație de trăgător mi-am cîștigat în acel moment. Dar trebuie să vă mărturisesc discret că deși am mai „ars" cutii întregi de cartușe în împrejurări asemănătoare, performanța nu s-a mai repetat.

*

UN CĂPRIOR... GREȘIT. Dibuit la căpriori, la sfîrșit de sezon. Peste o vîlcea, pe o costișă acoperită cu tufe dese de carpen și fag, dar printre care se mai găsea cîte un luminiș cu iarbă, văd un căprior bunicel. Paznicul îmi confirmă

ÎMPUȘCĂTURI RARE

din ochi că e bun de împușcat, eu sprijin mîna stîngă cu drilingul de tulpina unui fag înalt și subțire, ochesc atent și trag. Căpriorul face o săritură mare, dispare într-o tufă, iese pe partea cealaltă și în salturi mari trece peste culme. Ne uităm unul la altul stupefiați. Cum a fost posibil? Distanța mică, ținta fixă, pușca sprijinită !?

Trecem să vedem urmele. Dar nu ne-am dus direct la locul unde a stat căpriorul în momentul focului ci acolo unde l-am văzut trecînd peste culme, pe drumeagul cu iarbă mică putîndu-se găsi mai ușor urmele de sînge. Căutăm în sus, în jos, nimic. Inexplicabil, nimic. Intrăm prin tufele dese spre locul împușcăturii, destul de greu de precizat în vegetația înaltă. După un timp, orientîndu-ne și după fagul înalt de care sprijinisem pușca, zice paznicul: „Cam aici trebuie să fi fost!" Și în acel moment aplecîndu-ne privirea, vedem la picioarele noastre căpriorul mort, împușcat exact în inimă. Abia atunci ne-am amintit că de mai multe ori în acea vară am văzut doi căpriori care stăteau împreună. Cel care fugise era desigur culcat iar în momentul împușcăturii și cu totul întîmplător, căderea primului s-a sincronizat la adăpostul tufei de fag cu saltul celui rămas în viață.

Tudor **DĂNEȚI**

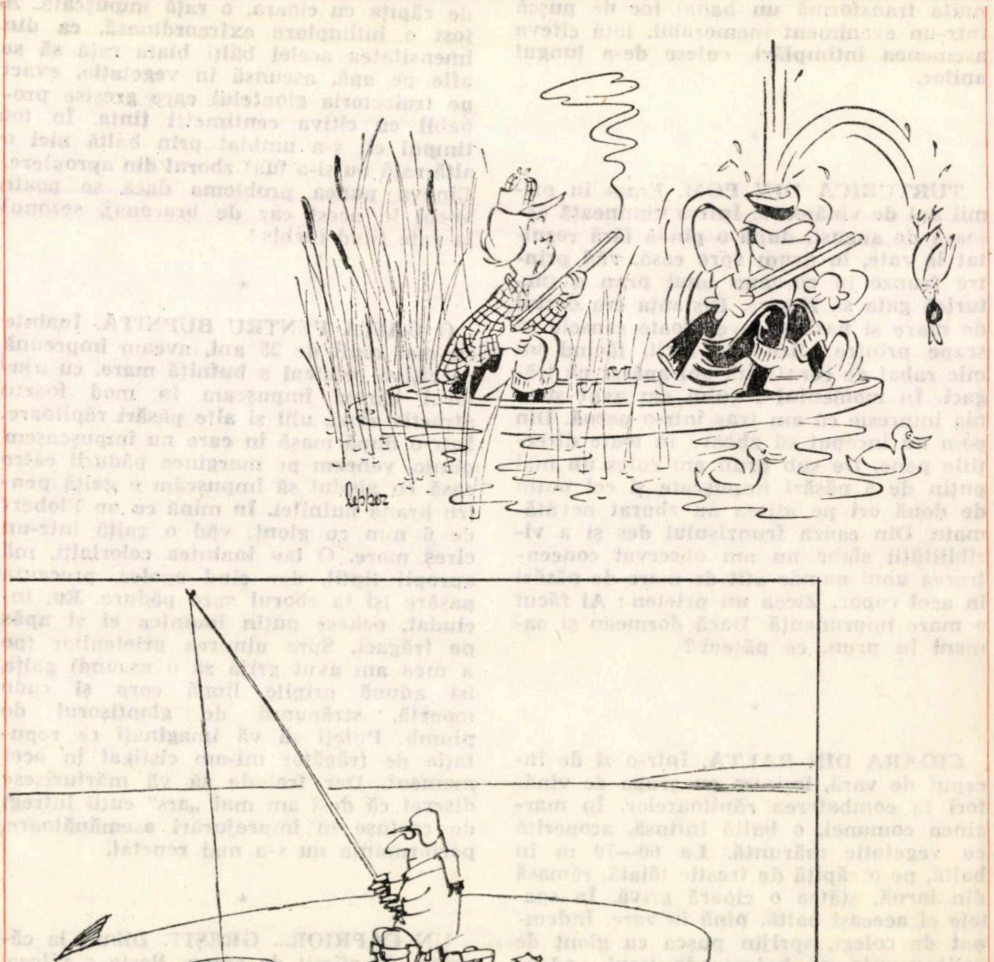

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Pescuit la țaparină

UNELTELE NECESARE ÎN PESCUITUL stavridului și care se pot folosi și la prinderea celorlalte specii marine, trebuie să asigure lansarea țaparinei la mare distanță pentru că, dacă cu un plumb suficient de greu, la 30—40 m poate lansa oricine, numai aceia care dispun de unelte și o tehnică adecvată îl pot arunca la 70—80 m.

Varga va fi lungă de cca 3,5 m, puternică, cu acțiune de vîrf, nu pentru că stavrizii — fie ei chiar opt sau zece deodată — ar opune cine știe ce rezistență, ci pentru a rezista efortului la care e supusă în momentul aruncării, greutatea plumbului depășind de obicei 20 g. Se pot folosi atît vergi telescopice cu inele, cît și lansete lungi, din două sau trei bucăți, special construite pentru pescuitul în valuri (surf casting — lansare în val). Dacă lansetele amintite nu ridică probleme (sînt și lansete telescopice de construcție specială), cu vergile telescopice obișnuite trebuie să manevrăm cu destulă grijă, deoarece momentul de inerție ce se creează în vargă, la aruncarea cu forță a unui plumb prea greu, poate produce ruperea ei fie imediat deasupra mulinetei, fie într-un loc cu defecte ascunse.

Varga va avea de obicei 6 inele, a căror construcție trebuie să asigure curgerea firului fără o prea mare frecare de vargă. În acest scop, lungimea piciorului inelelor va fi aproape egală cu diametrul acestora. Unele vergi au inele de pornire cu diametrul foarte mare (60—70 mm) ceea ce nu constituie întotdeauna un avantaj, mai ales în condițiile unei umidități atmosferice ridicate ; în acest caz firul ud lipindu-se de fibra de sticlă, udă și ea, îngreunează aruncarea. Mînerul vergii e bine să fie suficient de lung și gros, pentru a permite o priză bună cu ambele mîini.

Pe vergile telescopice obișnuite, cărora le-am montat inele, dacă nu avea un dispozitiv de prindere (mandrină, brățară) putem fixa mulineta prin simpla înfășurare cu un șiret de bumbac, lat de 15—20 mm, bumbacul avînd marele avantaj că absoarbe transpirația.

Mulineta trebuie să îndeplinească două condiții constructive :

— să permită bobinarea și desfășurarea lejeră a minimum 100 m nylon de 0,30 mm, deci să aibă un tambur cu diametru mare, pe care firul să fie mulinat uniform pe toată lățimea ;

— să fie protejată anticoroziv, căci acțiunea apei și aerului sărat sînt deosebit de puternice. Pe tambur se înfășoară nylon 0,28—0,35 mm (100—150 m) la capătul căruia vom lega, printr-un nod dublu, conic, cca 5 m fir de 0,35, respectiv 0,40 mm „forfac de lansare", care rezistă mai bine la uzura lansărilor repetate, se rupe mai greu și nici nu ne taie la deget în momentul aruncării. Mare atenție la legarea acestui forfac și la finisarea nodului ! Dacă nodul agață o singură buclă în momentul aruncării, puteți pierde întreaga țaparină, ceea ce cu siguranță nu va fi pe placul nimănui. La capătul acestui forfac introducem un antirăsucitor din celuloid, apoi legăm agrafa cu vîrtej de care se va prinde forfacul propriu-zis, cu muștele. Și nylonul pentru acest forfac va fi mai gros (0,35—40 mm) decît cel de pe mulinetă. De acesta legăm, fie pe săltători, fie direct pe fir, chiostecele cu muște. Pentru chiostece (care vor avea 4—5 cm lungime) se folosește nylon 0,20. Distanța la care se leagă chiostecele trebuie să nu permită cîrligelor alăturate să se agațe între ele în momentul aruncării. La capătul forfacului, prin intermediul unei bucle, prindem — cu 10—15 cm nylon de 0,25 — plumbul, care va cîntări între 20 și 30 grame, funcție de greutatea de lansare admisă, inscrisă pe vargă. E bine ca plumbul să aibă un vîrtej pentru legarea de forfac. Nici dacă apa e foarte adîncă nu avem nevoie de plumb mai greu, cu toate că unii localnici folosesc și „ghiulele" de circa 60 g, legate la capă-

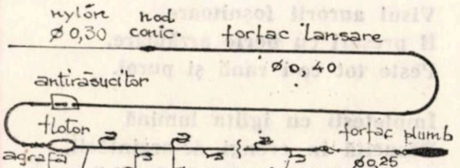

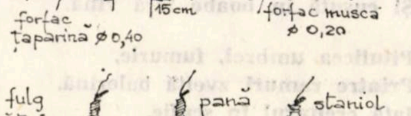

Muște țaparină

PESCUIT LA ȚAPARINĂ

tul firului, mult mai gros decît cel menționat în rîndurile de mai sus.

Poate veți fi surprinși și vă veți întreba : de ce atîtea forfacuri la o singură undiță ? E de preferat ca, în cazul agățării de bolovanii de pe fund, să pierdem numai un cîrlig ori numai plumbul și nu întreaga țaparină. Și nu trebuie să ne plîngem — fundul mării e plin de bolovani, și mai mari și mai mici, a căror prezență se poate face simțită încă de la prima aruncare.

În locul plumbului putem întrebuința un pișcot greu, lunguieț, cu cîrlige fixate direct pe corpul linguriții antiagățător ori gheară de șoim, în loc de ancoră, că poate, cine știe, pică vreun lufar...

Muștele ce formează țaparina, imitînd peștișorii argintii vînați de stavrizi, se realizează pe cîrlige inoxidabile nr. 8 sau 10, cu tijă lungă. Cele tip „Litoral“, puțin ascuițte la vîrf dacă e cazul, sînt foarte bune. Pentru legarea muștelor mai avem nevoie de pene albe ori surse, lac incolor sau ojă de unghii.

Din fulgul de rățoi sălbatic folosim numai vîrful, prinzîndu-l prin matisare în apropierea capului cîrligului, în așa fel ca vîrful fulgului să nu depășească cu mai mult de 3—4 mm lungimea cîrligului. După matisare, cu o pensulă fină, aplicăm peste ață unul, două rînduri de lac. Din penele de gîscă desprindem un fascicul de remige, pe care le prindem tot prin matisare și lăcuire pe cîrlig. Așa sînt realizate țaparinele din comerț, folosirea lor dovedindu-se utilă, mai ales pentru cei cu mai puțină îndemînare la fel de fel de meștereli.

În cazul că nu dispunem de pene, putem confecționa imitațiile de peștișori folosind staniol și ață.

După confecționarea muștelor, cîrligele legate de chiostece se prind pe forfac, a cărui lungime totală nu trebuie să depășească 2 m. Dacă folosim la pescuit lansetă obișnuită (sub 2,20 m) putem pune numai 8 cîrlige.

În ultima vreme, țaparinelor li s-a adăugat un auxiliar util — flotorul, confecționat din spumoplast sau lemn de balsa, vopsit alb sau roșu. Acesta indică poziția țaparinei în timpul recuperării (dacă e suficient de mare pentru a susține greutatea plumbului) ori împiedică țaparina să se scufunde prea repede, evitînd agățarea de fund. Un alt avantaj al flotorului este menținerea țaparinei în timpul recuperării într-o poziție înclinată ceea ce permite jucarea muștelor în apă și o recuperare mai lentă, mărind șansele de a prinde stavrizi.

Tehnica pescuitului se deprinde destul de repede. Datorită faptului că bancurile de stavrizi circulă, vom trimite pentru început cîteva lansări din diverse puncte și în diferite direcții, la distanță maximă, încercînd să stabilim distanța și adîncimea la care au loc mușcăturile.

Dacă pe dig mai sînt și alți confrați — cum se întîmplă de obicei, deși am plecat spre plajă convinși că nimeni n-ar fi putut să ne-o ia înainte — îi vom urmări cîteva minute pentru a afla ce avem de făcut. E bine să alegem un loc în care să nu stingherim și să nu fim stingheriți.

La fiecare lansare vom urmări atent direcția în care vecinii și-au trimis țaparinele. Recuperarea se face încet, după ce am dat timp țaparinei să se scufunde ; mulinăm 3—4 m, apoi, ridicînd vîrful vergii, înțepăm de două, trei ori în gol, lăsăm țaparina să se mai scufunde, apoi mulinăm din nou, jucăm iar țaparina...

Pescuind din barcă, lucrurile devin ceva mai simple. După găsirea zonei în care circulă stavrizii (pescuind la trenă ori prin aruncări de sondaj), ancorăm și... vai de ei !

Mușcăturile, deși nu sînt puternice, se fac simțite mai ales dacă am dat de un cîrd cu exemplare ceva mai mari. Curînd, pe fundul paporniței se vor strînge zeci de stavrizi, dînd și mai mult farmec dimineții și vacanței.

Victor ȚĂRUȘ

SONETUL PITULICII

Pitulice ascunsă în răcoare,
Ce ciugulești tot argintul de pe foi,
Smălțuind fereastra cu trifoi,
Peste somn și visul de cicoare.

Trandafirul dulce sub altoi,
Visul aurorii foșnitoare,
Îl presari cu perle arzătoare,
Peste tot ce-i rană și puroi.

Împletești cu iglița lumină
Răsucită în crengi de-argintării,
Și cusută în boabe fără vină.

Pitulicea umbrei, fumurie,
Printre ramuri zveltă balerină,
Iată creițarul în scufie.

Mihai MOȘANDREI

MANU

MI-A SPUS SĂ MĂ AȘEZ PE SIDELcă, la mijloc, pentru a nu dezechilibra lotca. Ne întoarcem acasă după o zi de pescuit ratată. Bătrînul vîslește fără grabă, în timp ce nepotul său învîrtește printre degete un nufăr cu floarea cît căușul palmelor unite.

— Ică, nu mai fluiera!

— ?...

Tăcere. Ică uită. Își adună buzele și fluieră.

— Te-am rugat, Ică...

Lumina pîlpîie ca o lumînare, acolo, după nori. Apa curge, curge, de veacuri tot curge.

— De ce, Tată Manule?

— Ce, de ce?

— De ce să nu fluier? și își descrețește buzele, strașnic, aproape să pleznească.

O lighioană din apă saltă după vreo muscă, ceva mai încolo de lotcă.

Ică are nouă ani. Viața i se pare nesfîrșită. Își privește străbunicul ca pe un vestigiu al altei lumi, despre care nu știe nimic sau aproape nimic.

— De ce, Tată Manule?

— Apoi...

Dunărea aduce din sus o salcie smulsă de cine știe unde. Rădăcinile se rotesc deasupra aepi, odată cu întregul trunchi și strigă parcă după ajutor. Trece pe lîngă lotcă amețită de vrăjitul dans, iar Ică amețește și el, tot suind cu ochii pironiți pe ea. Într-un tîrziu o uită.

— Poveste veche, șoptește bătrînul.

— Mi-o spui?

— Eh. Și hotărît: „îhî!“

...Îl chemase tot Manu. Era de-ai noștri. Pescar bun și cinstit din sat. Vintirele îi erau întotdeauna pline și nu se plîngea de rău. Pe cît prindea mai mult, pe atît ar fi vrut însă mai mult. Într-un timp ajunsese nici să nu mai dea pe-acasă, de dorul agoniselii. Femeia lui era nemulțumită să stea tot timpul cu frica-n sîn pentru el, iar copiii au început să-l uite, căci atunci cînd se-ntorcea, o făcea noaptea și tot noaptea pleca. Nici valurile, nici furtuna nu-l țineau pe uscat și se obișnuise să rîdă la cîte un pahar de rachiu cu bărbații în sat, de vitejia lor cu gura, dar nu cu fapta. Ei tăceau, priveau prin fundul stacanei vîrful bocancilor și gîndeau cine știe ce, poate chiar la bărbăția lor pusă la îndoială.

— Veniți cu mine vitejilor! zicea și rîdea gros ca un buhai de baltă, cînd îi întorceau spatele ori se-ndreptau clătinat spre casele lor. Apoi își dezmierda lotca cu dragoste și dispărarea după stuf, într-ale lui, purtat de dorința împlinirii, poate,

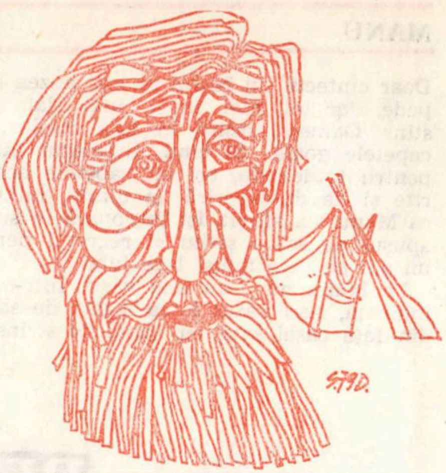

prin locuri neștiute. Timpul l-a răbdat. Manu îmbătrînise, își dusese la groapă nevasta și un flăcău. A devenit ceva mai ursuz și mai singuratic. Doar năravul și l-a păstrat, și parcă o sfidare tot mai înrăită față de baltă și legile ei.

Într-o dimineață de toamnă se pornise o furtună grozavă, cu valuri mari și nori grei de ploaie. Manu era dus de trei zile. Ploaia o întîmpinase zîmbind. Valurile, cîntînd. Și cînd vitregiile cerului s-au dezlănțuit cu toată răutatea, Manu porni să fluiere un cîntec știut din tinerețe. Lotca sălta pe creste ca o coajă de dovleac. Norii au coborît, aproape negri, pe pămînt și apă. Luminată o clipă de fulger, fața lui Manu nu părea cuprinsă de spaimă. Dimpotrivă! Bărbatul era fericit, mai fericit ca oricînd. Fluieratul său puternic se-mplinise în vînt, ridicîndu-se sau coborînd pe stuf și sălcii, ajungînd de aici pe crestele apei, apoi, hăt departe, izbit de clopotele bisericii din sat, de ferestrele caselor. Cîntecul fluierat al lui Manu îl știau toți sătenii. Curioși, au crăpat ușile să-l vadă înfrînt pe cel de neînfrînt. Înfrînt și speriat de stihiile naturii căutîndu-și în sfîrșit adăpost acasă, pentru prima dată în viață. Dar ulița era pustie și doar cîntecul, ploaia și vîntul alergau pe-afară.

Bărbații ridicară sprîncenele a mirare, în timp ce babele au început să bată repede mătănii. Vîntul se-ntețise ca niciodată. Stuful de pe case slăbea din strînsoare văzînd cu ochii și la vreo două, trei, mai șubrede, se desprinse dispărînd apoi fără urmă. Fluieratul lui Manu se-ndrăcise rău și începuse parcă să semene a vaiet, cînd deodată, peste ape, peste sat, chiar peste întreaga lume, se așternu o liniște neasemuită, smulsă ca din mormînt.

MANU

Doar cîntecul lui Manu se mai auzea limpede, dar tot mai încet, mai slab, mai stins. Oamenii ieșiră în fața caselor, cu capetele goale. Și cînd fluieratul încetă pentru totdeauna, cei cu capetele acoperite și le descoperiră și uimiți, mîhniți, că Manu s-a sfîrșit, își îngropară în suflet apusul de soare și cu el regretul pentru un om pe care totuși l-au iubit.

Pe Manu nu l-au mai găsit. Într-o dimineață, i-au văzut lotca legată de salcia din fața casei sale, cu babăicile strînse și strapazanele culcate pe sidelcă. Începură cu toții să șușotească, să se uite peste umăr cu teamă, răspîndindu-se grabnic zvonul, că doar Baian-sirena ar fi făcut-o. Spuneau că ea i-ar fi răpit încă din tinerețe sufletul, acum luîndu-l cu totul la sine. Și au adăugat că ar fi bine pentru bărbați să nu fluiere pe baltă. Să-i lase lui Manu somnul tihnit".

— A fost adevărat ? întrebă Ică.

— Așa mi-au spus și mie bătrînii...

— Dumneata crezi că a fost așa ?

— Nu... răspunde slab bătrînul, clătinîndu-și capul.

PESCAR

NORII CERN PULBERE DE APĂ.

În mîna lui Canareica, sfoara întinsă puternic a lăsat o dungă roșie-vineție. La capătul sforii, bombată de vînt, pînza caută să scape din strînsoarea nodurilor. Sînt bine legate. Unul în stînga, de ciotul maștei, altul în dreapta, tocmai acolo unde ghionderul este foarte subțire. Pe asemenea furtună strapazanele și babăicile sînt aproape inutile. Țepii din barba pescarului au adunat, fiecare pentru sine, cîte un strop de ploaie. Undeva, la cotul bărbiei, cîțiva și-au găsit loc de scurgere. Cine știe, poate sînt doar simple mărgele de sudoare.

„Vjjjj !", îngînă vîntul.

Și stuful foșnește ca un ecou.

Și valurile clipocesc, revoltă murmurată.

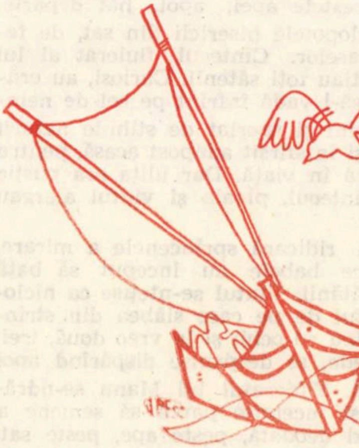

Și lotca gonește. Alungă orizontul.

Canareica tace. Astăzi vorbește doar vîntul : „vjjjjjj !"

Două egrete zgribulesc la margine de plaur. Dunga roșie-vineție din palma lui Canareica se mută acum mai sus. Apoi în mîna stîngă. Și tot așa, de mai multe ori. Vîntul îi smulge, în rafale, de pe buze o melodie, pe care a început să o mormăie fără convingere. Frînturi din cîntec lovesc apa. Îl ascultă pești și chiar Baian-sirena. Îl ascultă norii și stelele ascunse după ei. Lui Canareica-i este frică. Pe cît îi este mai frică, pe atît cîntă mai tare. Pe măsură ce cîntă mai tare, pe-atît țipă mai fals. Acum urletul lui Canareica stăpînește apa, vîntul și cerul. Clopotele sălciilor îi țin isonul, cu dangăt jalnic. Lotca se-nclină-ntr-o parte. Lotca străpunge un brîu de stuf. Lotca este neagră, ca un sicriu.

Baian zîmbește. Peștii se sperie.

„Cîntă, Canareica ! Cîntă !"

În dunga vineție-roșie din palmă, apar picuri de sînge.

„Doamne, Canareica ! Ți-am spus doar, cîntă !"

Bărbatul răcnește aceeași melodie falsă.

Vîntul s-a speriat. Norii au pălit chiar ei de frică și s-au subțiat.

— Le-a fost teamă de tine, Canareica, de murmurul tău strîmb ! îi cîrîie în treacăt un stîrc din înălțimi și rîde în noapte : „kwak, kwak..." Și rîde o stea. Și rîde luna. Și rîde un om. Mai cu seamă un om. Acasă, își strînge fără cuvinte mai tare băieții la piept.

— Ne-ai adus pește, tată ?

Dan STĂNESCU

ȘTIAȚI CĂ...

...În capcanele așezate în Parcul Național „Bayerischer Wald" din R. F. Germania pentru a captura cîțiva lupi evadați dintr-un țarc (mai exact pentru ultimii 2 lupi încă „liberi") s-au prins: 1 jder, 4 viezuri, 5 pisici domestice și... 21 cîini? Lupii, desigur, nu au fost capturați cu aceste capcane.

...în Parcul Național „Serengeti" (Tangania) trăiesc peste 1.000.000 antilope Gnu, 750.000 gazele Thompson, peste 150.000 zebre și 2.500 elefanți? Pe lîngă aceste specii există alte mii de bivoli, girafe, alte specii de gazele și antilope, cît și cîteva sute de lei, șacali, hiene etc.

...un elefant african, în greutate de 5.000 kg, consumă zilnic în jur de 300 kg hrană — scoarță de copac, crengi, frunze — și are nevoie la 2 zile de minimum 100—150 l apă?

P.W.

LA IARBĂ VERDE

Pădurea-și primenește poienele, saloane,
Desfășurînd covorul țesut în verde fir,
Ascuns în sol, o iarnă, prin niscaiva cotloane,
Să-ntîmpine acuma Mărețul Musafir!

Deasupra, candelabrul lumina și-o răsfrînge
Și frunze-jaluzele dau umbrelor contur
Tăcerea risipită în suflet ți se strînge
Cînd un izvor, pe-aproape, se-ngînă-ntr-un susur.

Străpunsă e sineala în vîrfuri moi de cetini,
Acolo se îmbină reflexe de smarald,
Urcînd prinosul ierbii în colorit — prieteni
Spre limpeziri în care privirile se scald.

Prin nări ți se-nfiripă miros de frunză crudă,
A margini de poiene cu flori în tiv mijit
Și simți în ramuri muguri cum izbăvesc cu trudă;
Mireasma te îmbată adulmecînd vrăjit!

...Fiți demni de frumusețea înstăpînită firii
Demult, dintru-nceputuri, la fiece soroc.
Cu dragoste-și primește pădurea musafirii
Atunci cînd simțămîntul se află... reciproc!

D. C. MAZILU

VÎNĂTOR ÎN TOAMNĂ

...Și vine iarna! cerul cade trist,
către senin ferestrele-s închise
ci eu, rămas în toamnă, mai exist
cu întrebări și doruri indecise:

M-aș vrea un vînător în codri mari,
c-o armă, doar, cu gloanțe de lumină,
să stau la sfat cu cerbi și cu stejari,
în grote-adînci să-nchin cu urși la cină,

Spre capra neagră, sus, pe-un colț de-azur
să urc, să urc, tăcerea s-o desferic
și, chip la chip, pe cerul nopții pur
să fim o constelație, himeric;

M-aș vrea departe de-așezări, să-alerg
cu reni la poli pe-a vîntului năvală
și să-nnoptez, veghind, pe-un iceberg,
cu chipu-n aurora boreală,

Ori undeva, în largele prerii
— iubirilor uitîndu-le isonii —
să mă-adîncesc în ample reverii,
nestingherit să-mi păstoresc bizonii,

Sau și mai mult: la tropicul arzînd,
hălăduind prin asprele savane
să-l fac duios pe leu: un rege blînd
hrănindu-se cu proaspete banane!...

O, animale, voi, sălbăticiuni:
felinelor și voi rumegătoare,
voi păsări de tăceri și de minuni
nălucilor de aer și de soare,

Un imn spre voi mereu ocrotitor,
voi care firii îi sînteți măsura,
voi: taină, puritate și fior,
superbelor, ce nu cunoașteți ura...

Radu CARNECI

București, noiembrie 1978

UN SALT CALITATIV

SĂ FIE OARE CHEMAREA STRĂBUNILOR latentă în animalul domesticit, sau impulsul instinctiv al sălbăticiunilor de-a sări peste etape, direct în faza domestică ? Aceasta mi-a fost prima întrebare, consecutivă zîmbetului de unul singur, văzînd curiosul tablou.

Pe un grind, în deltă, înconjurat de apele mari de primăvară ale Dunării, izolați și strîmtorați, rîmau harnic vreo patru porci domestici. Albul părului abia se mai putea ghici sub stratul de mîl garnisit cu ciulini ; grumazul, împins ostentativ, dincolo de ostentația rasei de curte, rîtul, după atîta rîmat departe de casă, mai drept, mai ascuțit ; ochii, mai ascunși în orbită și mai crunți. Erau, totuși, domestici, bine fixați în socotelile economice ale oricărui gospodar din baltă.

Printre picioarele din față ale unei scroafe se putea zări o mogîldeață vărgată, ceva mai mărișoară decît un pui de gîscă. Ghemul viu, suplu și vioi, chiar obraznic, în colorit gălbui-maroniu, cu dungi de bibănaș, se agita de zor cu o porcească lipsă de respect nelăsînd scroafa să rîme în căutarea rădăcinilor. Uneori se pierdea între smocurile de iarbă și gropile de pe grind, dar se ițea iar în preajma celor patru rîmători domestici.

Umflătura proeminentă de pe burta unei scroafe, una singură din șirul pe două rînduri explica interesul și sîrguința vărgatului, predilecția lui pentru alba domestică. Cu o nostimă iscusință și abilitate, mistrețașul se prinde de sfîrc, îl scăpa, iarăși îl prindea, totul din mers. După ce l-a chinuit pe ghemotocul vărgat preț de vreo cinci minute, scroafa se opri, contrariată parcă de apariția acestei ființe străine și totuși familiare. Atît i-a trebuit godăcelului ! Proptit țeapăn pe cele patru bețișoare se puse pe supt zorit.

Ambianța pașnică din jur sau poate relaxarea prilejuită de prînzul din care se înfrupta godacul de mistreț biruiră, scroafa lăsîndu-se lin pe-o parte, oferindu-i vărgatului masă cu tot tacîmul.

Să fi fost oare rodul împerecherii domesticului cu sălbaticul în împărăția domestică și, totodată, sălbatică a Deltei ? Sau poate godăcelul rămas singur, rătăcit de cîrdul sau de mama alungată ori înecată de apele mari ale Dunării, să fi fost găsit de domestica albă, ea însăși rămasă fără purcei ?

Era, fapt confirmat și de ochiul imparțial al obiectivului fotografic, o armonie și un acord total între cele două generații despărțite de milenii civilizatoare, depășite în ambele sensuri, fără rezerve, măruntelul vărgat nesfiindu-se să intre de-a dreptul în domesticie și să se înfrupte aici lacom, ignorînd treptele nemăsurate ale transformării...

Gh. C.

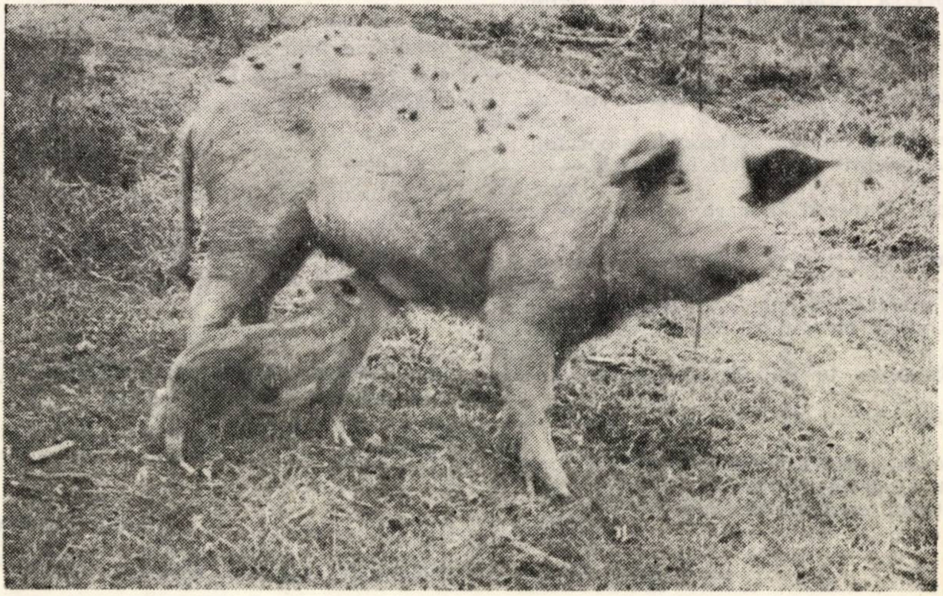

Un argeşean la vînătoare în Africa şi America

O VÎNĂTOARE ÎN MUNŢII ÎNDEPĂRTAŢI, pe care îi străbaţi pentru prima dată, constituie o încercare cu o apreciabilă doză de aventură, chiar cînd este vorba de propria ta ţară. Acest caracter se accentuează dacă vînătoarea are loc într-o ţară străină sau chiar în alt continent. Iată de ce, pentru oricare popor, constituie un titlu de mîndrie dacă unul sau mai mulţi dintre cetăţenii săi au vînat în ţări mai cu seamă în continente străine, aducînd de acolo nu numai trofee, ci şi date despre oameni, regiuni interesante şi frumuseţi naturale. De obicei, asemenea expediţii se încheie cu cîte o carte cuprinzînd cele văzute, simţite şi auzite. Aşa fiind, ne face plăcere să putem prezenta, în cele ce urmează, pe un român de pe plaiurile argeşene, care a călătorit mult şi a vînat în alte continente, mai cu seamă în Africa.

Este vorba de Mihai Tican, fiu de ţăran din comuna Berevoieşti-Pămînteni, nu departe de Cîmpulung-Muscel, care a călătorit şi a vînat mult timp pe continentul african. Într-una din cărţile pe care le-a scris — La vînătoare în Congo — descrie cele două expediţii pe care le-a întreprins în actualul stat Zair : prima, în care a vînat elefanţi şi a doua, în care s-a concentrat asupra a trei „monştri ai apelor calde": crocodili, hipopotami şi rechini. De menţionat că l-au interesat numai animalele mari ; n-a dat atenţie mamiferelor mici şi păsărilor.

Prima expediţie a avut drept scop vînătoarea de elefanţi. Indigenii, înaintea plecării la vînătoare, îndeplineau un ceremonial destul de complicat : un foc mare, un adevărat rug, în jurul căruia dansau cei care urmau să-i însoţească pe vînători în expediţia lor contra elefanţilor, mişcîndu-se cînd încet, ca atunci cînd caută urmele vînatului, cînd mai repede, simulînd mişcarea după ce au descoperit vînatul. Urmează apoi dansul suliţei, imitînd lupta cu sălbăticiunea şi ţipătul animalului rănit. Pentru a asigura reuşita vînătorii, sacrificau şi două păsări : una albă şi alta neagră.

Ca metodă de vînătoare, la insistenţa localnicilor, au fost săpate gropi, adînci de 4 metri, camuflate cu crengi şi iarbă, la fel ca mediul din jur. La fund se înfigeau pari ascuţiţi în care să cadă animalele şi să fie imobilizate. Tican s-a opus, socotind-o a fi o metodă laşă. Pînă la urmă s-a ajuns la un compromis : gropi, însă fără pari. Elefanţii au venit, au căzut în gropi, iar uciderea lor s-a făcut cu puşca. Acelaşi procedeu ca şi azi a fost folosit ca să dispară mirosul de om din jurul capcanelor. În tot acest timp, prin apropiere, au trecut antilope Kudu şi antilope Impala, precum şi zebre. Dar vînătorii n-au tras, neinteresîndu-i aceste animale frumoase şi delicate.

Mihai Tican Rumano

În a doua expediţie, au amenajat un vaporaş, care i-a transportat pe fluviul Congo, timp de 15 zile. Tican era însoţit de alţi doi vînători : un francez şi un olandez, plus călăuza şi personalul însoţitor de bord şi de vînătoare. Cu această ocazie au vînat numeroşi crocodili, cîţiva hipopotami şi rechini, folosind arma cu glonţ. Din descriere rezultă că aceste animale erau destul de frecvente pe fluviul Congo. Interesantă este descrierea simbiozei dintre rechini şi unele păsări. Acestea din urmă se hrănesc cu căpuşele de pe părţile moi ale pielii rechinilor şi cu resturile din hrana acestora. Aşa fiind, păsările urmăresc şi însoţesc rechinii în deplasarea lor. Un alt serviciu pe care îl fac rechinilor este că dau alarma în caz de pericol.

A mai vînat o gorilă în Guineea. În Marea Roșie, a capturat rechini, cu undiță și momeală, cîrligul și firul fiind în raport cu mărimea animalului.

Mihai Tican-Rumano, la înapoierea în țară, aduce cu sine o bogată colecție de trofee cinegetice, recoltate în ținuturile străbătute pe care o dăruiește parte Muzeului condus de Grigore Antipa, parte unui liceu bucureștean.

Autorul posedă un ascuțit spirit de observație, iar din descrierile sale reiese o mare dragoste față de viețățile pădurii. Pentru ilustrarea acestei afirmații, cităm următoarele pasaje: „O seamă de păsări cîntătoare dădeau un adevărat concert de gală; coloritul vioi, de o mare bogăție de nuanțe ale penajelor, dispersat în cadrul verde al pădurii, crea un tablou viu de o frumusețe și un farmec neîntrecut". Apoi: „Venisem să vînăm. Majestatea pădurii ne copleșea. Gîndul de a ucide aceste făpturi mă înfiora". Așa se explică și faptul că deși călăuza sa, un indigen, îl îndemna să tragă în gingașele antilope ce treceau în bătaia armei, Tican a refuzat. Din totalul paginilor cărții, partea cea mai mare o ocupă descrierea ținuturilor străbătute și a obiceiurilor locuitorilor acestora și numai o mică parte este dedicată vînătorii propriu-zise. Etica vînătorească îl preocupa de asemenea, după cum rezultă din opunerea sa de a înfige în gropile-capcane pari cu vîrful ascuțit în sus, ceea ce ar fi cauzat suferințe mari elefanților căzuți în ele. El era pentru folosirea carabinelor de mare eficacitate.

Înclinarea spre aventură nu l-a părăsit niciodată. Din cartea amintită, aflăm că perioade de prosperitate în afacerile sale alternau cu eșecuri și cu lipsuri, ceea ce l-a obligat să îmbrățișeze în cursul anilor, cele mai variate îndeletniciri: hamal, șofer, văcsuitor de ghete, băiat de prăvălie, marinar, vînzător de ziare, publicist, memorialist, reporter. Firește, această situație, l-a obligat să cunoască limbile popoarelor în mijlocul cărora trăia. Un lucru este clar: pe unde a trecut, Mihai Tican-Rumano a fost un propagandist al țării sale fără să ceară sau să primească măcar un ban. „A dat totul și n-a cerut nimic". Și pentru a întări legătura cu țara sa de origine, a adăugat numelui cu care a plecat din satul său Berevoiești-Pămînteni, pe acela de Rumano, adică românul. Bătrîn, s-a înapoiat în patria sa, dîndu-și sufletul în mijlocul poporului din care s-a ridicat.

Ing. V. COTTA

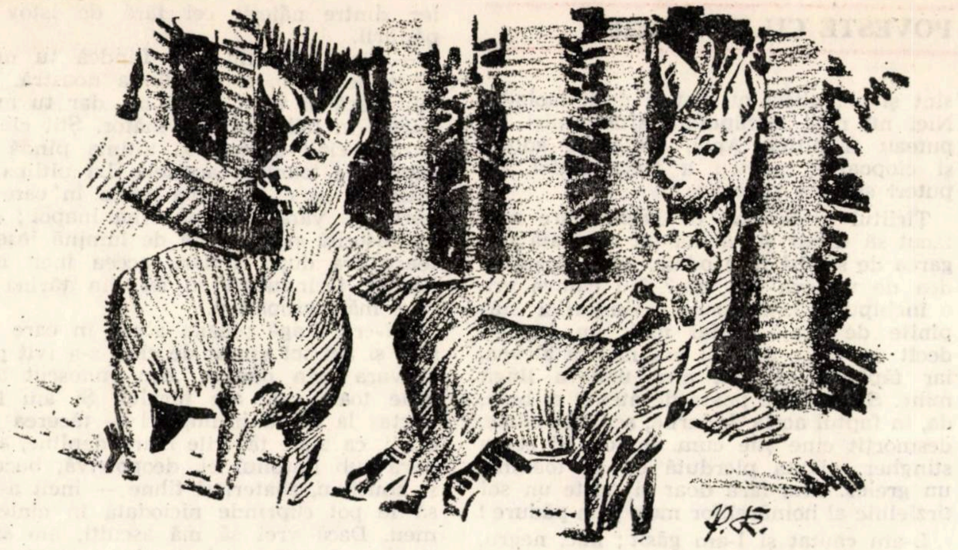

POVESTE CU UN GREIER TÎRZIELNIC

MI-A SPUS MIE ODATĂ, DE MULT, tare de mult, moş Vuia, dascălul meu vechi între ale vînătorii, pe cînd ne aflam laolaltă pe prispa casei din pădure, după o pîndă şi un dibuit la căprior, că toate vieţuitoarele din roata jurului, fie ele mari sau mici, fie gîze, păsări sau făpturi cu blană, pot vorbi. Fireşte, în limba şi-n legea lor, care sînt, deopotrivă, limba şi legea pădurii. M-a încredinţat atunci moş Vuia că am să pot să le ascult, dacă voi dovedi vrerea şi înţelegerea trebuincioase unor asemenea înţelegeri şi că ascultîndu-le n-are să-mi pară rău fiindcă am să pogor într-o lume de taină şi de vrajă.

Am să vă trec acuma povestea şoptită mie, la gura sobei, într-un noptatec de răpciune adînc, înfrigurat şi înspicat cu zloată, de cel din urmă greier al acelei toamne, fireşte, ca nici una altele.

Mă aflam singur şi din tolba aducerilor aminte scoteam la lumină vechi întîmplări căutînd tîlcuri şi răspunsuri pentru cele noi. Stăteam drept, cu mîinile sprijinite de pervazul ferestrei şi de la geam, parcă fără de nici un gînd şi nici un fel de păreri de rău, privegheam amurgul care se istovea în cea dintîi ninsoare lenită a anului. Afară, în lumina care treptat-treptat îşi topea mierea în vioriul umbrelor jucăuşe ale pădurii rămase undeva în geana zării, satul se afla adunat între stîlpii hornurilor fumegînde. Din covata răsturnată a cerurilor se cerneau fără de istov fulgi mari, jucăuşi, de nea; n-apucau să se aştearnă peste fire fiindcă căldura lăuntrică a pămîntului mai avea destulă putere şi-i topea. Viaţa lor dura atîta cît răgazul pogorîrii lor din slăvi; ajunşi pe podmolul de ţărnă, albul lor se topea mistuindu-se într-o mohoreală tristă şi goală de podoabe.

Se ţesea juru-mi, acolo în odaie, din acele pierzînde aduceri aminte, o pînză de tihnă şi de îndemnuri către visare. Focul din sobă, scăzut în spuză şi-n tăciuni, răsfira o căldură molatecă asemănătoare îmbierilor zefirurilor primăverilor care au fost şi au să mai vie...

...Cît să fi trecut aşa? Doar veşniciile pot avea şi întinderi de clipe! Simţeam că intru într-o lume aievea; aveam sfioşenia şi simţurile treze ale copilului căruia îi e dat, printr-o minune a zînelor celor bune, să intre în lumea basmelor şi să fie părtaş la ele. De undeva, din şirul celor care au fost şi au să rămînă în adîncul sufletului, mi-a ieşit înainte Căpriorul şi Căprioara, dragostea lor ocrotită cu grijă de pădure. Acolo, în zare, se aduna strîngîndu-se în sine, ca într-o singură umbră, pădurea. De bună seamă că acolo, acuma, sînt și ei; altfel nu pot fi decît laolaltă. Nici nu mi-i închipuiam altfel; nici nu puteau fi altfel. Apoi, iarna, se adună și ciopoarele pentru a trece astfel, cu puteri strînse, vitregiile.

Țirîitul acela slab de greier care m-a făcut să tresar și să mă uit cu toată băgarea de seamă prin odaie, nu se desprindea de undeva din vis? Nu cumva era o închipuire înșelătoare a simțurilor stăpînite de vrajă? Mai mult un îngînat decît un țirîit, dar nu era nimica aievea, iar făptașul se afla aici, undeva lîngă mine. Stau cît se poate de atent; ei bine, da, în faptul acela de iarnă, acolo în odaie, desmorțit cine știe cum de foc, își cerca stingher, alăuta pierdută de cu toamnă, un greier. Era, fără doar și poate un sol tîrzielnic al hoinărelilor mele prin pădure!

L-am căutat și l-am găsit; mic, negru, pitit printre lemnele din coșul de lîngă sobă, se socotea poate într-o pădure. Abia își mai clintea antenele. Și ochișorii aceia negri-negri, cît bobițele de mac. Ce mai încoace și-n colo, un greier ca toți greierii...

...Nu mai știu dacă el a început să-mi povestească sau l-am întrebat chiar eu. Căldura din odaie îl desmorțise așa că, sfios, își cerca meșteșugul știut, fiind greier dintre năierii cei fără de istov ai pădurii.

— Da; mă aflu aici fiindcă tu m-ai adus de acolo, din pădurea noastră. Nu știu dacă ai vroit-o sau nu, dar tu m-ai purtat în tolba ta de vînător. Știi cînd? Atunci cînd ai fost la ultima pîndă de căprior a toamnei acesteia. La ultima ta întîlnire cu ei. În ziua aceea în care se părea că vara avea să vină înapoi; atît de însorită și de plină de lumină înșelătoare era după amiaza aceea încît m-a păcălit făcîndu-mă să ies din țărîna în care mă îngropasem.

Mi-era dragă poiana aceea în care am stat și am tot cîntat de cînd s-a ivit primăvara prin pădure. Am cunoscut tare bine toate cele ale jurului. Și am fost părtaș la atîtea întîmplări — tăcerea pădurii, ca toate tăcerile mari, depline, acoperă sub lințoliul ei, deopotrivă, bucurii și zbucium, zbateri și tihne — încît n-am să le pot cuprinde niciodată în cîntecul meu. Dacă vrei să mă asculți, am să-ți spun eu ce s-a mai întîmplat cu toate cîte le-ai lăsat acolo.

Căpriorul și Căprioara aceea a lui nu erau dintre făpturile de fiece zi ale pădurii. Fiindcă pădurea își are și ea aleșii ei. Te-ai îndîrjit să-l urmărești; poate și pentru că, într-un anume fel, îl jinduiai. Îl vroiai tu, dar îl vroia și pădurea. În ziua aceea cînd, după trudă și căutări, după atîtea înfrîngeri și-ngenunchieri, ai izbutit să-l apropii, ți-ai dat seama că dragostea lor se afla ocrotită de pădure, că era o dragoste menită să dăinuiască în pădure. Așa că ai scoborît țeava puștii și le-ai zîmbit.

Zîmbetul acela se împletea pe obrajii tăi cu lumina răsăritului ce se-nfiripa în poiană. Ai înțeles că acel Căprior și acea Căprioară erau ființe zămislite de pădure, una pentru alta, întru slava ei și a dragostei, pădurea iubind ca nimeni alt pe lume și cerînd iubire pătimașe ca nici una alta pe lume.

Undeva, prin preajmă huruia o turturea. O gaiță a trecut pe acolo și ca niciodată a tăcut. Înțelegea și ea că nu putea fi altfel, așa că nu s-a mai mirat și a tăcut.

Drept să-ți spun, mie mi-a fost frică. Ce avea să se-ntîmple? Se putea nărui o iubire. Pădurea avea doar atîtea altele! Pădurea avea însă și înțelepciunile sale; ce avea să poruncească această înțelepciune? Am și amuțit o vreme. M-am gheboșat în mine tăcînd și așteptînd. Ne stăpînea pe toți o liniște netulburată de nimeni și nimica. De undeva de departe, din clopotnița satului de peste deal, a răzbit un dangăt stins de clopot. În dimineața aceea limpede de vară pădurea se închina și se ruga pentru dragostea ei. Cînd am înțeles că dragostea pădurii va rămîne în pădure, sub scutul ei — după cum se şi cuvenea — am început să cînt, cît am putut eu mai bine. Vîrful bocancului tău se afla chiar lîngă mine ; m-ai fi putut strivi. M-ai ocolit socotindu-mă, pe semne, şi pe mine „de-ai lor" ; iar eu ţi-am mulţumit cîntîndu-ţi.

Ai mai venit de atîtea ori acolo. Ştiam că nu vrei altceva decît să-i vezi. Povestea lor se sculpta în tine, făurindu-se din clipe rotunde de vis. Socot că îi căutai pentru o dragoste de-a ta, care trebuie să fi fost la fel de mare şi de bună. Să fi căutat o pădure şi un greier pentru ea ? Rămîneai acolo în poiană şi aşteptai. Te bucurai ori de cîte ori îi întîlneai. Dacă nu-i vedeai, erai trist. Dar, ori cît ai fi fost de înnorat, nu plecai niciodată înnegurat. Te însoţea zîmbetul şi lumina aceea, de atunci.

Cînd ai venit ultima dată, pădurea suspina răzbită de sub povara unei vîntoase aspre pogorîtă asupră-i dinspre tărîmurile lui miazănoapte. Făpturile sale căutau, fiecare după putiinţa şi felul său, adăposturi potrivite rosturilor pe care le aveau. Dintre neamurile de aripate cărora le-a ocrotit şi privegheat dragostea, îi mai rămăseseră credincioase pădurii doar gaiţele şi piţigușii. Avea, în tăcerile ei, pădurea o măreţie de mănăstire arsă. Te-ai aşezat pe o buturugă, ţi-ai pus tolba alături şi ai aşteptat. Eram numai noi doi. Abia atunci am băgat de seamă că nici nu avea puşca la tine. Veniseşi numai ca să visezi, sprijinit de cioata acelui stejar rupt de bătrîneţe şi de izbelişti.

Dimineaţa se împlinea în juru-ne din pulberi de lumină strecurată printre crengi ; cădeau frunze galbene ori ruginii, acoperind fînaţul mohorît al poienii. Nicăieri fir de iarbă care să cheme sărutarea boticurilor umede ale căprioarelor. Oare să nu mai vină, să nu mai treacă pe acolo Căpriorul şi Căprioara ? Aşa ceva nu era cu putinţă. Şi nici n-a fost. Fiindcă, din adîncul pădurii, în pas mărunt, măsurat, au venit ei. N-aveau ce căuta în poiana lipsită de farmec, dar au venit. Îi chemai tu şi ţi-au răspuns. N-au zăbovit decît atîta cît v-aţi privit ochi în ochi. Căpriorul şi Căprioara lui au plecat, încet-încet, ca desprinzîndu-se din umbre pentru a intra în umbre ; tu te-ai ridicat întorcîndu-te către sat. Nu mai aveam ce căuta acolo aşa că am plecat cu tine."...

...Oare ce se va petrece acuma acolo în pădure. Supusă poverilor iernii, pădurea nu le va mai putea da toată ocrotirea dăruită pînă acuma. Se vor ivi şi colţi lacomi de sălbăticiuni setoase şi zburlite. Vor fi fel şi chip de primejdii şi ispite de care dragostea lor va trebui ferită. Chiar mîine am să trec către pădure cu fîn şi frunzare. Am să iau şi puşca întru apărarea lor, a dragostei lor.

SITARUL

...S-AU PETRECUT VÎNĂTORILE CELE mari din toamnă şi iarnă, cu alaiurile lor de gonaşi, cu zarva puşcăturilor multe şi dese. S-au petrecut şi pîndele din fapt de seară ori de dimineaţă, cu lărmuiala lor de focuri repezite după nălucile ce se cheamă raţe ori gîşte.

E primăvară bună, cu ploaie de muguri noi în tufani, cu colţ firav, verde-crud, de iarbă, cu toporaşi, ghiocei şi brînduşe, cu miroaznă aspră de glie întoarsă de plug şi-nfiripări de orăcăit de brotac, cu părerea unui tril de ciocîrlie şi a altor alăute pierdute as'toamnă.

...Vînătoarea sitarului — adevărat eveniment în tagmă — se ştie, este cea petrecută la pază, în zori, în clipele de naştere a luminii, ori în fapt de noptatec, în clipele în care vioriul acoperă lumina ; vreme de basm, într-o lume de basm, cu o pasăre de basm.

S-au scris atîtea despre acest cioc-lung, cu ochi negri, imenşi şi cu o privire nespus de adîncă, unică, socot, în toată lumea aripatelor, care încă îşi mai păstrează unele taine. Poate că nu-s tocmai fără rost unele adăugări, jertfite gîndului cunoaşterii acestei păsări a crepusculelor, a cărei trecere pe la noi rămîne, pentru adevăratul breslaş — înţelegător al frumuseţilor firii — o deosebită desfătare.

Avem de-a face, în ţara noastră, cu o singură specie de sitar, care trece şi cuibăreşte în zona Balcanilor, a Carpaţilor, a Italiei de nord, a Pirineilor, Angliei, Suediei, părţii de nord-vest a Uniunii Sovietice, ba chiar şi prin insulele Canare, iar asta indiferent de varietăţile coloristice individuale.

Nu prezintă nici un fel de dimorfism sexual, afară de faptul că femeiuşca este, de obicei, ceva mai mare. La pasajele de seară, primăvara, zboară îndeobşte numai bărbătuşii, gata să coboare de îndată la cea mai mică chemare drăgăstoasă venită de prin podomolul frunzelor de pe jos.

SITARUL

De obicei clocește numai femela, în cuiburi rudimentare de frunze, așezate direct pe pămînt. Unii susțin însă că sarcina clocitului este împărțită, viața conjugală, odată cuplul format, fiind cel puțin pentru un sezon cea de familie monogamă.

În țara noastră sitarul este pasăre de pasaj. Dar în mod cert, în unele zone muntoase și submontane cuibărește statornic, și asta nu numai în cazul primăverilor tîrzii. Venirea și plecarea se face în mod discret, fără chemări și „zboruri de recunoaștere", în pîlcuri mici și de regulă generală noaptea. Popasurile, acolo unde se lasă stolurile, sînt de cîteva zile — uneori o singură zi, de obicei trei-patru, dar nu mai mult de șase-șapte zile. Mulți vînători au putut constata că în zonele în care au făcut popas sitarii, odată pîlcul plecat vor apărea alții. Toamna, unele exemplare pot fi întîlnite tîrziu, cu ocazia goanelor la iepuri, în pădurile începînd a fi acoperite de omăt.

Sitarul e pasăre de noapte; ziua și-o petrece în culcuș, unde nu rare ori se acoperă cu frunzele de pe jos. Zboară măiestrit, cu aprige cotiri și cu fulgerări iuți, căutînd întotdeauna zonele acoperite de copaci.

Sitarul clocește de două ori pe an, ponta fiind, obișnuit, de trei ouă. Odată puii uscați, sitarul îi conduce imediat către tăpșanurile însorite și-i deprinde cu căutarea hranei. În caz de primejdie îi ia și-i cară către locuri mai ferite, purtîndu-i, după unele observații, între cioc și piept, după altele, în gheare. Puii ajung, la rîndu-le, destul de repede zburători — se spune că cel mai repede dintre toate păsările noastre — fiindcă și cei ieșiți din ultimul cuib trebuie să fie apți pentru călătoria cea mare a neamului.

Ciocul sitarului e o alcătuire deosebită. Terminația e înzestrată cu o bogată rețea sensitivă cu ajutorul căreia sitarul, atunci cînd își face binecunoscutele sale „site" prin pămîntul reavăn în căutarea hranei, simte orice viermușor. Mai mult, îl poate „apuca" chiar acolo, în mediul său! Cînd umblă sau stă pe jos, sitarul ține ciocul direct către pămînt; avînd clondila foarte aproape de baza ciocului, numai în această poziție a ciocului își poate ține capul drept.

Rănit, sitarul își oblojește piciorul făcîndu-și adevărate pansamente de lut și frunzișoare, vindecînd în felul acesta fractura. S-au împușcat mulți asemenea sitari „pansați".

— Quorr, quorrr... puiț-puiț.

Cîte n-ar mai fi de spus despre viersul acesta care, oricît de nemeșteșugit ar fi el, încîntă urechea vînătorului aducîndu-i încredințarea desfătărilor primăverii...

Eugen **POPESCU**

OAMENI, APE, PEȘTI

- **În vederea ocrotirii apelor, în Bavaria (R.F.G.) a fost promulgată o lege potrivit căreia pentru poluarea apelor pot fi aplicate amenzi de la 5 pînă la 100.000 de mărci. Cel care aruncă sticle sau pungi de nylon într-o baltă sau lac, poate fi amendat cu 50 de mărci. Pentru spălarea automobilului în bălți sau lacuri amenzile sînt consistente: pînă la 200 de mărci.**

- **Fibra de bor, material care întrece calitativ chiar fibra de carbon, este folosită la fabricarea unor vergi foarte ușoare și foarte stabile (rigide). Varga „Borflyte" are o lungime de 1,80 m și cîntărește 55 grame.**

- **Mărinimia manifestată într-un concurs de pescuit a adus recent tînărului mexican** Peres Villa **o recompensă de 80.000 de mărci, lăsată moștenire prin testament de** Florencio Albanez. **Concursul a avut loc în 1968 iar** Perez Villa **nu a prezentat atunci toți peștii prinși de el, deoarece știa că** Florencio Albanez **dorea nespus de mult să cîștige premiul întîi.**

- Horace Bull, **cel mai bătrîn pescar sportiv din Anglia, și-a sărbătorit de curînd cel de al 101-lea an de viață. El a anunțat că va întreprinde și anul acesta un „turneu" pescăresc pe apele continentului.**

K.F.

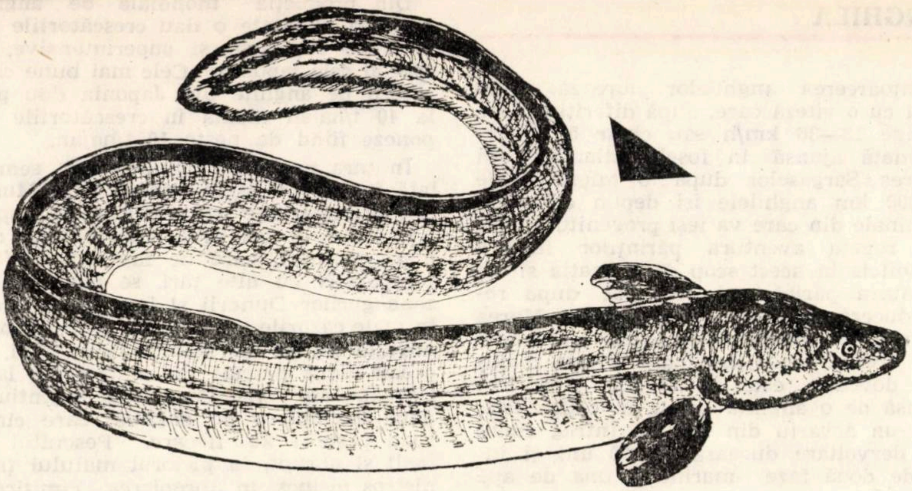

Anghila

ANGHILA EUROPEANĂ ÎȘI ARE ZONA de reproducere, ca și anghila americană, în Marea Sargaselor aflată în Atlanticul central, la 300 mile nord-est de insulele Bermude. Depunerea icrelor, în număr de 7—13 milioane pe fiecare exemplar femelă, se face la adîncimi de 100—400 m și la temperaturi ale apei de 20—25°C. Icrele se depun liber în masa apei. După eliberarea completă a produselor seminale de către partenerii adulți și fecundarea icrelor, acestea se ridică la suprafața apei unde rămîn 24 de ore, după care eclozează.

Prelarvele de cca 5 mm lungime sînt transparente și planctonice. După scurt timp ele coboară spre adînc. La o temperatură — optimă — de 20°C și la adîncimi de 200—300 m larvele cresc rapid, din primăvară pînă toamna. Astfel, la sfîrșitul verii puii de anghilă au în jur de 25 mm, marea lor majoritate stînd în orizontul de 25—50 m. Din acest moment începe și migrația spre Europa. Migrația puietului de anghilă este localizată în orizontul de la suprafața apei unde găsește condiții de hrănire iar direcția de migrare este Atlanticul de vest, unde se și cantonează pînă la sfîrșitul iernii. În vara următoare (adică cea de a doua vară) puietul are o lungime de 50—55 mm grosul populației fiind acum deja în Atlanticul central. În a treia vară bancurile de puiet sau de sivele cum se numește acum puietul de 7 cm lungime, ajung la coastele Europei.

Pînă în acest moment, înainte de pătrunderea în fluvii, migrația a durat peste 3 ani, din care 13—17 luni a durat traversarea Atlanticului.

Ajunsă la coastele Europei anghila își continuă migrația în marile fluvii ce se varsă pe coasta Atlanticului de vest (Gironda, Loira, Sena, Rhin, etc.), pătrunzînd de asemeni în Marea Baltică și Mediterană, cît și în lagunele și lacurile litorale.

În apele dulci anghila își continuă hrănirea, stînd aici un timp cuprins între 10 pînă la 20 de ani, perioadă în care ajunge în mod obișnuit la 1—6 kg.

În acest timp, petrecut numai în apă dulce, anghilele trec prin stadiul „brun" adică colorarea corpului în brun-maroniu pînă ating greutăți de peste 1 kg, după care treptat corpul capătă o culoare mai deschisă pe abdomen fiind gălbui cu reflexe argintii iar pe flancuri cenușiu-argintiu, acesta fiind stadiul „argintiu" care indică declanșarea migrației. Odată cu intrarea în stadiul argintiu, are loc stoparea hrănirii, începutul diferențierii sexelor și migrația de reîntoarcere în zonele de unde a plecat ca leptocefal (pui) de 25 mm.

Întoarcerea anghilelor durează 9—12 luni cu o viteză care, după diferiți autori, atinge 13—36 km/h sau chiar 50 km/h. Odată ajunsă în fosele atlantice din Marea Sargaselor după o migrație de 65 000 km anghilele își depun elemente seminale din care va ieși progenitura care va repeta aventura părinților fără a beneficia în acest scop de educația și învățătura părintească. Imediat după reproducere anghilele adulte mor, Marea Sargaselor devenind cimitirul și leagănul acestui pește fascinant. Vîrsta maximă dovedită este de 85 ani și a fost atinsă de o anghilă ținută în captivitate, într-un acvariu din Suedia. Întreg ciclul de dezvoltare durează 15—20 ani și include două faze marine și una de apă dulce.

PESCUIT ȘI ANGHILICULTURĂ

ÎN EUROPA, CEA MAI MARE CONcentrare de sivele are loc în estuarele fluviilor franceze Loira și Gironda. Sivelele se pescuiesc cu unelte speciale, tip capcane, instalate în zonele de trecere a bancurilor în migrare sau cu plase dese tractate de șalupe. Aceste unelte sînt de o mare diversitate atît în ceea ce privește forma și principiu de capturare cît și din punctul de vedere al materialelor din care se confecționează. Se practică pescuitul electric și cu lumină artificială. Sivelele pescuite sînt ținute în viviere și transportate apoi pînă la mari distanțe în scopul populării fie a lacurilor și lagunelor, fie a heleșteelor și bazinelor de creștere intensive.

În aceste locuri ele ajung după 3—4 ani la greutatea de peste 100—350 g cînd se pot comercializa. Sivelele au o mare exigență respiratorie și pot să moară rapid în cazul unei lipse de oxigen. Cu toate că sivelele sînt fotofobe la lumina de zi, în mod paradoxal sînt atrase de lumina artificială. De fapt pe acest principiu se bazează și pescuitul cu lumină artificială.

Cultura anghilei a început în Japonia încă din 1894, ajungînd ca în 1976 să producă peste 26.000 tone, care în total, incluzînd anghila pescuită în ocean, depășește 28.000 tone. Cu această producție Japonia deține supremația în acest domeniu, contribuind cu aproape 50% la producția mondială de anghilă care era de peste 69.000 tone în 1976. Alte mari producătoare sînt Franța, Spania, Danemarca, Italia și Olanda. Dintre țările socialiste cele mai mari producătoare sînt R. D. Germania și Polonia, cu aproape 100 t și respectiv 700 t în 1976.

Din producția mondială de anghilă aproape jumătate o dau crescătoriile sistematice intensive și superintensive, în special cele japoneze. Cele mai bune crescătorii de anghile din Japonia dau pînă la 40 t/ha/an media în crescătoriile Japoneze fiind de peste 10 t/ha/an.

În țara noastră anghila a fost semnalată în Dunăre și în unele rîuri : Mureș, etc. de numeroase ori, atît de pescarii sportivi cît și de cei profesioniști. Cele mai mari cantități, care de fapt sînt infime comparativ cu alte țări, se pescuiesc în zona gurilor Dunării și lacurilor litorale. În toate cazurile semnalate s-au menționat anghile numai în stadiul brun. Noi, cu ocazia unui pescuit de control în lacul Gargalîc am constatat stadiul argintiu la două exemplare de anghilă care cîntăreau peste 1 kg fiecare. Pescuitul s-a înalt și abrupt, la piciorul malului fiind pietros nisipos, în apropierea cimitirului din satul Corbu. În acest loc malul era înalt și abrupt, la piciorul malului fiind aglomerări de prundiș și scridis. Aceste observații cît și unele constatări făcute și de alți specialiști în domeniu indică ca deosebit de favorabil pentru creșterea anghilei lacul Gargalîc. Și am putea spune chiar că toate lacurile litorale prezintă condiții favorabile și multiple avantaje pentru anghilicultură ca și alte numeroase lacuri și bălți interioare din Cîmpia Română, Bărăgan, Dobrogea de Nord, Banat, etc. În ochii pescarului sportiv rutinat pescuitul anghilei se situează printre cele mai spectaculoase și pasionante genuri de pescuit. Anghila este un pește de predilecție nocturn, care are o creștere lentă ; funcție de bogăția mediului în hrană și temperatură, ea se hrănește pe fundul apei. Iarna anghila migrează în zonele adînci și hibernează fără a se hrăni.

În zilele senine se ascunde pe sub îngrămădiri de lemne, pietre, pe sub malurile abrupte, înalte și scobite. În aceste locuri stă pînă la căderea nopții cînd iese la vînat. Se pescuiește cu rezultate în special la crepuscul iar ziua, cînd timpul este variabil și presiunea atmosferică scăzută, de asemenea, înainte de furtună. Întotdeauna se pescuiește pe fund, cu lansetă rigidă și fir puternic. Momeala va fi totdeauna de origine animală, vie sau moartă. Pe un fund accidentat se alege o momeală — moartă, pentru că una vie profită de locurile ascunse și se poate adăposti. Se recomandă pescarilor sportivi o atenție deosebită la scoaterea cîrligului, evitîndu-se rănirea care poate duce ușor la procese inflamatorii de origine toxică datorită sîngelui de anghilă al cărui ser conține o toxină — care acționează asupra inimii și sistemului nervos central dar care este inactivată de procesele digestive.

Pescarii și publicul privesc anghila cu sentimente diferite. În Europa centrală ea este considerată un pește de preț, în timp ce în Marea Britanie este disprețuită.

Anghila are o mare valoare economică și alimentară fiind un pește de preț cu o mare căutare pe piața mondială și care prezintă o carne fină, gustoasă, bogată în proteine dar și în grăsimi.

Cele mai căutate produse obținute prin prepararea anghilei sînt anghila afumată, sărată, conserve și în aspic. Anghila proaspătă sau congelată este mai puțin preferată. În Japonia cea mai ciudată rețetă culinară din anghilă este „Kobayaki", de fapt fiind anghila la grătar, fiartă de cîteva ori, după care se servește cu sos de soia mai întîi. Să amintim numai că prepararea anghilelor, după „Larousse Gastronomique", se poate face în 57 de feluri, după tot atîtea rețete diferite...

Ing. Nicolae ANGELESCU

DE PRETUTINDENI

VIERMI SINTETICI

O COMPANIE BRITANICĂ A SOLUționat, se pare, problema lipsei viermilor naturali folosiți de pescarii sportivi la mare. Soluția constă în fabricarea unui vierme sintetic ce pare a fi „adevărat" atît ca formă și culoare, cît și ca gust și miros.

Producătorii sînt de părere că viermele sintetic este mai bun decît cel de plastic sau alte materiale insipide, frecvent respinse de pește.

Viermele sintetic nou produs atrage peștele pentru că este alcătuit dintr-un amestec de gumă cu proteină și grăsimi de pește concentrate, cît și cu substanțe odorifice cu mare durată de persistență, eliminînd astfel total substanțele necomestibile. Sute de pescari cu undița au probat acest vierme, observînd o bună conservare și ușoară manipulare și, ce este mai important, obținînd rezultate bune. Acest vierme se poate folosi la fel de bine și în apele dulci.

În continuare, se urmărește ameliorarea și diversificarea acestui vierme, astfel ca amestecul să difere ca gust, miros și culoare, iar forma viermelui să fie cît mai variată.

PESCAR — PROFESIUNE MODERNA

ACTUALMENTE, PROFESIUNEA DE pescar este îmbrățișată de tot mai mulți oameni. Astfel, în URSS, care deține una dintre cele mai dezvoltate industrii pescărești din lume, peste 700.000 persoane sînt ocupate în această ramură. Dintre aceștia, 200.000 se ocupă cu pescuitul în mări și oceane.

Pentru pregătirea cadrelor există cinci centre de învățămînt superior și 26 școli medii ce formează diferite specialități necesare acestei ramuri. Industria pescărească din Cuba are un personal de aproape 40.000 persoane, din care peste 15.500 sînt pescari care lucrează în marea flotă de pescuit a Cubei, compusă din șapte flote teritoriale de pescuit.

În 1975 a luat ființă în Mexic prima Universitate piscicolă cu sediul în orașul Nayarit.

În țara noastră, care are o veche tradiție pescărească, pentru formarea cadrelor de specialitate necesare flotei de pescuit oceanic, unităților de pescuit marin, fluvial și de ape interioare, cît și pentru piscicultură și industrializarea peștelui, funcționează două centre de învățămînt superior la Galați și Constanța și secții pentru pregătirea cadrelor medii în cadrul unor licee agro-industriale.

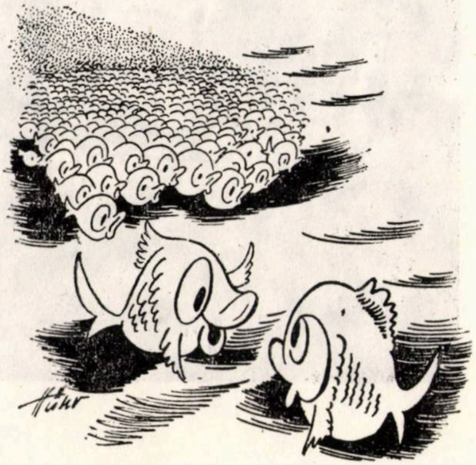

— Îți recunoști progenitura din anul acesta, dragul meu ?

Ocrotiți natura !

DOCUMENTE CINEGETICE

La Biblioteca centrală universitară „Mihai Eminescu" din Iași, în fondul arhivistic, se păstrează două scrisori despre arta vînătorii în Moldova, pe la sfîrșitul secolului trecut.

Le reproducem, ca documente dosebit de importante, privind organizarea și activitatea vînătorilor din țara noastră, la acea dată.

Bacău 9 octombrie 1887

Iubite coleg în Sfîntul Hubert,

În urmarea adeziunii ce ați dat la ideea formării Societății de vînătoare avînd de scop principal vînarea urșilor, Societatea s-a constituit și ați intrat în exercițiu prin două vînători făcute una în începutul lunei septembrie și alta în începutul lunei octombrie a anului curent. Societarii prezenți la acele vînători au simțit cel mai viu regret văzînd că mulți din Domnii societari n-au putut asista la ele. Dacă vînătoarea dintîi n-a reușit din cauza secetei, care nu permite a se afla cu siguranță locurile unde se găseau urșii, vînătoarea a doua a produs un succes mai fericit, producînd trei urși și un mistreț ucis. Avem speranța de a mai putea face o a treia vînătoare pe la 20 a lunei curente, fiindu-ne semnalați mai mulți urși în pădurile de pe marginea munților. Pentru acea vînătoare veți primi încunoștiințare, precizînd ziua întrunirii noastre. Cheltuielile făcute pînă azi se urcă la 3620 lei 43 bani din care s-au întrebuințat cu cumpărarea unui menaj de campanie pentru 24 persoane 1029 lei 8 bani. Colegul nostru Radu Rosetti urmînd a închiria de la stat dreptul exclusiv de vînătoare pe moșiile Cașinul, Bogdana și Bîlea va avea a depune cîștigul anual de arendă și cauțiunea cerută de Ministerul Domeniilor Moșiunea. Deosebit de aceasta vom mai avea a plăti retribuțiunea a cinci păzitori și a completa efectele de menaj și a restitui sumele vărsate de unii din societari și anume: Principele de Schönburg 383 lei și 48 bani, Radu Rosetti 370 lei 74 bani și C. Sutzu 212 lei 84 bani.

După înțelegerea urmată între societari, contribuțiunea fiecăruia s-a fixat la 100 lei, plătiți odată pentru totdeauna, care urmează a servi la achizițiONarea menajului și depunerea cauțiunei și 300 lei contribuțiune anuală. Am onoare dar a vă ruga ca să binevoiți a-mi trimite prin poștă la biroul Burdujeni suma ce datorați și care este de 300 lei.

Primiți, iubite coleg, asigurarea sentimentelor mele cele mai amicale.

Președintele Societății

(Biblioteca universității din Iași, Arhiva 241—3).

Cea de a doua scrisoare:

Salcea, sîmbătă 26 sept.
(8 oct.) 1887

Domnul meu,

A doua vînătoare s-a fixat pe ziua de miercuri 30 septembrie (12 oct.) Trebuie dar să plecăm marți dimineața din Verești. Este siguranță absolută de urși mulți spre mănăstirea Bogdana și Cașin, unde n-am fost. În rîndul cel dintîi aștept răspunsul Dvoastră și sper că nereușita noastră nu v-a descurajat și că nu veți lipsi din întrunirea noastră.

Complimentele mele D-lui Lucca și asigurare de devotamentul meu.

Alexa Ghika

(Biblioteca Universității din Iași, Arhiva 241—2).

Pentru conformitate,
prof. Iosif E. NAGHIU

Unde este curcubeul ?

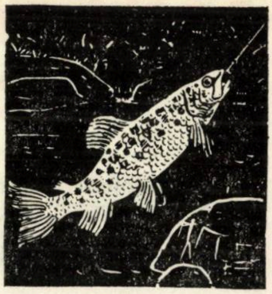

DESIGUR, CĂ REUŞITA MARELUI naturalist italian Lazzaro Spallanzani (1729—1799), un iscusit experimentator al biologiei animale, de a fecunda artificial oul de broască, l-a îndemnat pe Ştefan Iakobi (1711—1784), jurist, filozof şi chimist german, să consacre 10 ani cercetărilor de fecundare artificială a icrelor de păstrăv de munte şi să fie primul din lume care a reuşit acest lucru, publicîndu-şi rezultatele — de-a dreptul revoluţionare — în „Hannoverschen Magazin" în anii 1763 ş 1765, traduse apoi în Franţa de Duhamel du Monceau (1773) şi în Italia de Cavolini (1792). De aici înainte, salmonicultura a luat un mare avînt, principalul ei scop fiind valorificarea economică şi, în subsidiar, popularea apelor naturale de munte cu puieţi de păstrăv indigen (Salmo trutta fario) pentru satisfacerea pescarilor sportivi.

Dar, în goana după o cît mai mare rentabilitate, în 1882 se introduce în Europa păstrăvul curcubeu (Salmo gairdneri Rich., 1836), socotindu-se că acesta are o mare plasticitate şi că în cultura intensivă se dezvoltă mai repede decît păstrăvul indigen. Deci, scopul principal în cultura sa a fost acela de a fi crescut artifical ca păstrăv de consum, şi nu de a popula apele naturale.

La început s-au importat două rase ale acestei specii : rasa shasta, originară din rîul Mac-Cloud (California), care populează zona superioară a rîurilor din Sierra Nevada la sud de munţii Shasta, peşte sedentar, cu trai mai mult pe fundul apei şi cu reproducere „timpurie" şi rasa irideus, originară din zona inferioară a rîului San Leandro-Creak (California), cu trai mai mult la suprafaţa apei, cu manifestări evidente de peşte răpitor şi cu reproducere „întîrziată". Este o rasă care tinde mereu să migreze în josul apei.

Care dintre aceste rase se mai află în crescătoriile noastre nimeni nu ştie, fiindcă nimeni n-a ţinut o asemenea evidenţă şi lucrul acesta este valabil nu numai pentru noi, ci şi pentru alte ţări din Europa. Dealtfel, transporturi noi de icre embrionate şi puieţi din America sau de la o crescătorie la alta (în cadrul celor europene), au dus la un amestec căruia nimeni nu-i mai dă de rost. Putem să ne ruşinăm că genetica noastră (mă gîndesc mai mult la zootehnicieni) n-a fost preocupată şi de acest act de selecţie !

Indiferent cum-necum, crescătoriile noastre produc, pe lîngă păstrăvul indigen şi pe cel zis „curcubeu". Din unele crescătorii, curcubeul scapă în apele naturale, dar nu prea departe de locul unde s-a născut, mai cade şi în cîrligul pescarului sportiv ici şi colo, dar asta nu înseamnă că se află peste tot.

Popularea apelor de munte cu puiet de păstrăv curcubeu este o treabă cam de mîntuială. S-au făcut în trecut asemenea încercări (Cotta, Decei) dar fără rezultate edificatoare, chiar dacă unele au fost surprinzătoare, ca cele din Valea Poşegii la gura de vărsare în Arieş relatate de Decei (1966) unde, a capturat păstrăv curcubeu, în vîrstă de 16 luni, în lungime de 23—25 cm şi greutate de 145—535 g. Dar cu o floare nu se face primăvară ! Cîte exemple de acest fel se mai pot da ? Iar dacă sînt, de ce nu se publică ?

Date fiind caracterele biologice ale acestei specii (cu rasele ei ajunse azi în număr de 9, curcubeul nu se reproduce în apele noastre de munte şi viaţa lui de vagabond nu apucă să atingă talii şi greutăţi (decît în cazuri izolate) care să dea satisfacţii pescarului sportiv. Puietul de 2—4 cm deversat în apele de munte piere uşor, căzînd pradă păstrăvului indigen, se adaptează greu, migrează şi... dispare. Nereuşita aclimatizării păstrăvului curcubeu în apele naturale este pusă de Vouga (1929), Sommani (1959) şi Vivier (1965) pe seama imposibiltăţii coexistenţei acestuia cu păstrăvul indigen, specie mai viguroasă, mai bine adaptată, mai sălbatică şi mai greu de capturat. După aceşti autori, păstrăvului curcubeu îi convin apele cu porţiuni izolate şi lipsite de păstrăvul indigen. Or fi şi excepţii !

Lăudabilă mi se pare iniţiativa A.G.V.P.S. de a fi populat, în 1977, apele curgătoare de munte aflate în administraţia asociaţiilor cu 4.400.000 alevini de păstrăv indigen şi curcubeu ! Dar nu ni se spune cîţi din aceştia au fost indigeni şi cîţi curcubeu, ce talie şi greutate medie aveau, locul de deversare, dacă au fost lansaţi în ape care aveau sau nu aveau o populaţie de păstrăv indigen.

UNDE ESTE CURCUBEUL ?

Locuitorii „de drept“ ai apelor pentru curcubeu...

Desigur că şi rezultatele acestei acţiuni ne-ar fi interesat ca de altfel şi cele din urmă cu 8—10 ani cînd, tot aşa, o dare de seamă menţiona popularea apelor de munte cu păstrăvi, dar, mai prudent, nu arăta despre ce specie era vorba.

Dacă nu se indică proporţia numărului de puieţi pe specii, logica ne impune s-o calculăm noi, chiar dacă este vorba de o mare aproximaţie. Se ştie că păstrăvul indigen creşte greu în condiţii artificiale. Pierderile sînt foarte mari şi, ca atare, numărul puieţilor destinaţi populărilor este destul de mic. Din cifra de 4.400.000 bucăţi, eu cred că numai 25% reprezintă puietul de păstrăv indigen iar restul de 75% puiet de curcubeu. Chiar dacă procentajul socotit de noi nu este real cifric, cantitatea cea mai mare de puieţi trebuie să fi aparţinut păstrăvului curcubeu. Din această cantitate, viabili în apele naturale n-au putut rămîne nici 10 la sută. Care este soarta acestui procent ? Cu siguranţă că bunele intenţii nu vor asigura satisfacţiile scontate, pentru că, încă odată, afirm că păstrăvul curcubeu nu sporeşte în rîurile noastre de munte şi nu poate fi un factor de satisfacţie pentru pescarul sportiv. Locul lui rămîne în crescătorii dar şi aici cu aplicarea unor reguli stricte de selecţionare, spaţiu, hrănire, igienă, valorificare ca element de consum.

Altfel se pune problema populării cu păstrăv curcubeu a lacurilor de acumulare, de alunecare sau glaciare. În aceste lacuri, „curcubeul“ rămîne stabil, se reproduce în cele mai multe cazuri şi se dezvoltă repede. Numai că tehnica populării obligă ca în aceste lacuri să nu se introducă puiet de păstrăv curcubeu de 5—10 cm alături de reproducători sau de o populaţie de păstrăv de munte de vîrste mari. Nu vom face altceva decît să-i hrănim pe aceştia din urmă cu puiet. Credem că trebuie să se întreprindă popularea acestor lacuri numai cu reproducători de curcubeu, lăsînd procesul dezvoltării pe seama condiţiilor date de lacul respectiv, introducînd ca hrană suplimentară boiştenul şi obletele.

Vreau să subliniez, în încheiere, că nu sînt partizanul unui „veto“ în privinţa populării cu păstrăv curcubeu a apelor noastre de munte. Am mai spus-o şi altădată şi o afirm acum că ne lipsesc datele rezultatelor obţinute pînă acum în strădaniile depuse în atîţia ani. S-ar putea încerca popularea cu păstrăv curcubeu doar a apelor situate în porţiunea inferioară a zonei salmonidelor (hyporihron), prevăzute cu cascade care să-l izoleze, îngrădindu-i posibilitatea de a migra, ape cu temperaturi cuprinse între 12—18°C şi cu viteza de 0,5—1,5 m/sec. În general să fie populate apele care îi convin mai puţin păstrăvului indigen. Ca material de populare să nu se folosească decît puiet de o vară (5—10 cm) şi în densitate de 1000 buc./km, nu cu material luat la întîmplare din crescătorii, ci provenind de la reproducători selecţionaţi, ţinuţi anterior în „parcuri“ de ape naturale şi la care au fost urmărite caracterele morfologice, etologice, prolificitatea, starea sanitară etc. Numai cu puieţii obţinuţi în asemenea condiţiuni ar trebui să se populeze apele noastre naturale.

Ca om de ştiinţă care mi-am consacrat mai mult de 40 de ani de activitate acestor probleme, aş fi fericit să pot cita bunele rezultate obţinute, să pot răspunde celor ce-mi pun azi întrebarea : unde este curcubeu ? Iată curcubeul !

Prof. Dr. George D. VASILIU

UN OBICEI CURIOS

CU MULŢI ANI ÎN URMĂ AM PUblicat o notă scurtă despre un culcuş original, acoperit în boltă, în care fătase o scroafă de mistreţ („Carpaţii", 1935, nr. 1). Observaţia a fost făcută în pădurea Clăbucetul Baiului, aşezată între Buşteni şi Predeal, pe dreapta Prahovei. Culcuşul era într-un zmeuriş des ; era construit din vrejuri de zmeură rupte de la bază şi strînse într-o grămadă lunguiaţă, aproape semicilindrică, de aproximativ 1,5 m lungime şi 0,5 m înălţime. În interiorul grămezii era făcut culcuşul propriu-zis, uşor adîncit în pămînt ; rugii constituiau un acoperiş în formă de boltă. Intrarea circulară avea la capătul îngust 20—30 cm. Pămîntul din jur era puternic bătătorit şi împestriţat de urme.

Ulterior nota a fost reprodusă în volumul „Instantanee din viaţa animalelor" de Dr. I. Pop. Era însoţită şi de un scurt comentariu, în care autorul exprima părerea că la mistreţii noştri astfel de culcuşuri se observă foarte rar ; în schimb, ctiează o informaţie din literatura franceză că în Laos scroafele aşa-zisului „mistreţ cu coamă" clădesc în mod obişnuit culcuşuri acoperite, uneori în adevărate colonii. Mistreţul cu coamă este considerat de sistematicienii moderni ca o subspecie a mistreţului comun *(Sus scrofa cristatus).*

În deceniile următoare nu am mai dat niciodată de un astfel de culcuş. Dintre vînătorii mai experimentaţi, întrebaţi de mine, unul singur mi-a confirmat că a văzut în nordul Moldovei un culcuş acoperit, o adevărată „cocină", după expresia lui plastică. Nici în literatura despre mistreţul nostru, pe care am avut-o la îndemînă, ce-i drept nu prea bogată, nu am găsit nimic despre culcuşuri acoperite.

Dar, iată, dintr-o dată, în 1978 au apărut în literatura străină trei informaţii interesante. Cea mai senzaţională vine din R. D. Germană şi se referă la mistreţul central-european, foarte apropiat de al nostru. Un naturalist şi fotograf pasionat de animale, G. Meinhard, a reuşit performanţa de necrezut de a se „împrieteni" de-a dreptul cu o ciurdă de mistreţi şi de a observa foarte de aproape viaţa lor, în toate intimităţile ; a ajuns să asiste chiar la fătatul purceilor. Într-un caz descris mai amănunţit se spune precis că scroafa a construit un culcuş cu „acoperiş gros de ramuri" şi a fătat înăuntru. Interesant este că a pornit la amenajarea culcuşului cu foarte puţin timp înaintea fătatului şi a terminat toată construcţia în trei ore.

O altă informaţie vine tocmai din Japonia. În insula Okinawa, atît de cunoscută astăzi pe plan internaţional, a fost găsit, la 23.X.1975, culcuşul acoperit al unei scroafe din subspecia *S. scroafa riukianus.* Era aşezat într-un pinet tînăr, cu iarbă înaltă şi construit din ramuri. Avea la exterior 1,8 m diametru şi 0,6 m înălţime, iar camera internă 0,65 m diametru şi 0,35 m înălţime ; intrarea principală avea 0,3 m înălţime, iar în partea opusă se găsea alta, de numai 7 cm. La apropierea oamenilor cei patru purcei au fugit prin intrarea secundară.

O a treia informaţie se referă la mistreţul din Transbaicalia (subspecia *S. scrofa raddeanus).* Este, însă, cam vagă, fără detalii precise. Se spune numai că scroafa „construieşte un culcuş special închis din toate părţile", fără să precizeze dacă e acoperit deasupra şi fără a indica dimensiuni. În aceeaşi comunicare se arată că şi mistreţii adulţi îşi construiesc în clima aspră de acolo culcuşul de odihnă cu pereţi din tulpini tinere de mesteacăn şi plop, precum şi vrejuri de smirdar, iar fundul e căptuşit cu cetină, ramuri uscate şi putregai de lemn. Dar, din descriere nu reiese dacă culcuşurile sînt acoperite deasupra.

Din aceste informaţii noi, s-ar putea deduce că fenomenul nu este chiar atît de ieşit din comun cum mi-am închipuit la început. Reamintesc că în aceeaşi vară şi în aceeaşi pădure menţionate la început am mai găsit grămezi de vrejuri de zmeură, despre care pădurarii au afirmat că erau şi ele culcuşuri unde a fătat cîte o scroafă, dar nu erau acoperite. Acum mă gîndesc dacă nu cumva ele au fost acoperite la început, dar s-au prăbuşit pe urmă din cauza ploilor şi vîntului.

UN OBICEI CURIOS

Chestiunea ar merita atenţia celor ce mai au posibilitatea să cerceteze pe teren viaţa mistreţului nostru. Mă gîndesc chiar că s-ar putea face investigaţii tot pe muntele Clăbucetul Baiului ; acesta reprezintă unul dintre ultimele contraforturi ale Bucegilor spre valea Prahovei. Am fost informat că în urma înfiinţării parcului naţional al Bucegilor întreaga regiune este foarte activ cercetată de specialişti din toate domeniile. Ce bine ar fi să se găsească printre ei vreunul care să acorde atenţie obiceiurilor mistreţilor !

RĂSFOIND SCRIERI VECHI

CULEGEREA NUMELOR POPULARE de păsări şi, după aceea, elaborarea unei nomenclaturi ornitologice româneşti a preocupat în decursul timpurilor pe mulţi cercetători. S-a şi scris destul de mult în acest domeniu, începînd cu „Ornitologia populară română" de F. Marian din 1883. Cu această ocazie s-au citat uneori şi numirile de păsări întîlnite în operele scriitorilor clasici. Se pare, însă, că în această privinţă mai sînt unele lucruri demne de relevat şi interpetat. Iată, mai jos, unele exemple.

„Elcovani" : păsări ce zboară rapide pe luciul Bosforului. Turcii cred că ele sînt sufletele celor ce nu au putut intra în raiul lui Mohamed şi au mare respect pentru dînsele. (V. Alecsandri : „Lăcrămioare").

Nota însoţeşte o poezie scrisă la Constantinopol în 1845. „Elcovanii" mai apar şi într-o poezie din culegerea „Suvenire".

Este uşor de înţeles că este vorba de furtunarul mediteranean *(Puffinus puffinus yelkouan)*. În numele ştiinţific apare acelaşi cuvînt, dar în altă transcripţie ; ca în multe alte cazuri, la atribuirea numelui latin s-a folosit numele păsării în limba localnicilor, dar ajustat, aşa cum l-a înţeles autorul respectiv. Cred că nu este lipsit de interes să se reţină apariţia acestei numiri la un scriitor român, cu mult înaintea începuturilor ornitologiei româneşti, chiar dacă această numire este de origine străină (pe cît se pare — mai repede arabă, decît turcă adevărată).

În paranteză se poate menţiona că mai recent acest cuvînt, în forma uşor modificată de „alcovan", apare într-o traducere românească într-un roman al lui Claude Farrère. Iată şi un alt exemplu :

„Grive se zice în româneşte Sturz. Draine se chiamă în limba noastră Cocoşar. Litorne este un fel de Cocoşar, cu capul cenuşiu şi Mauvis este un fel de Sturz..." (A. Odobescu. „Pseudo-Kineghetikos").

Aşadar, Odobescu s-a preocupat şi el de fixarea unor nume româneşti pentru unele păsări (privite mai mult din punct de vedere gastronomic). Citatul de mai sus, după cum spune autorul, este rezultatul consultării dicţionarelor vremii. El s-a referit la terminologia franceză, care era de pe atunci, şi a rămas pînă azi, bine precizată. Important este că încă de la acea dată apare în limba română distincţia între „cocoşar" (cele două specii mai mari) şi „sturz". În prezent ornitologii vor să ostracizeze definitiv cocoşarul. Dar vînătorii perseverează în a păstra această distincţie şi, probabil, o vor face şi de acum înainte, indiferent de ce vor zice nomenclaturile oficiale.

Mai dificil este a rezolva problema distincţiei între cele două specii de „cocoşari". De fapt, numirile adoptate acum par, într-o anumită măsură, nelogice. Ambele specii se hrănesc, printre altele, cu boabe de vîsc. De ce atunci una să fie „de vîsc" şi cealaltă nu ? Pe de altă parte, a doua specie, zisă „cocoşar de iarnă", iernează într-adevăr la noi în cantităţi enorme ; dar, în ultimul timp s-a dovedit că şi clocește în ţară, şi pare să-şi extindă arealul de cuibărit foarte repede. Atunci... mai este justificat calificativul „de iarnă" ?

„Raţele săfrîmau balta şi umpleau cu fulgere negre aerul. Erau multe şi de toate soiurile. Se amestecau gotcele cu cele de şuvoi, cînepiile şi răţuştele..." Sau :

„Acolo sub soarele oblic se întîlnesc şi petrec gîştele egiptene şi gîştele cele mai mari care trec pe aici, gîştele cele negre, cele cu aripi violete şi gîştele albe ca zăpada, gîştele gotce şi cele cu pinteri la aripi..." (M. Sadoveanu. „Ţara de dincolo de negură").

Întrebarea este : ce sînt aceste „gotce" — odată raţe, odată gîşte ? Se ştie bine că gotca este găina de munte. Aici, însă, apare ca pasăre de apă. Realitatea este că în această din urmă accepţie termenul este un cuvînt ucrainean, pătruns şi în limba română. În sud-vestul Ucrainei acest cuvînt se foloseşte (ori s-a folosit pînă de curînd) pentru desemnarea călifarilor, fie cel alb, fie cel roşu (nu ştiu dacă se mai aplică vreun adjectiv pentru

RĂSFOIND SCRIERI VECHI

deosebirea speciilor). În prezent termenul pare să dispară din limba vorbită, probabil odată cu dispariția călifarilor. Am întîlnit termenul și în Deltă, dar numai în toponimie : „Canalul gotca“.

Faptul că „gotcile“ maestrului Sadoveanu sînt și rațe și gîște are și el o explicație plauzibilă. Într-adevăr, din punct de vedere strict științific călifarii se clasează acum printre rațe ; dar ei au cîteva caractere care îi apropie de gîște. Acest aspect ambiguu se reflectă și în terminologia germană, în cele două nume, unul de rață, altul de gîscă. Călifarul alb — Brandente sau Brandgans, cel roșu — Rostente sau Rostgans.

De fapt, trebuie subliniat că în scrierile lui Sadoveanu se mai întîlnesc unele numiri de rațe care își așteaptă încă descifrarea...

S. PAȘCOVSCHI

Cîntecul lebedei

ÎNTR-UN SPLENDID POEM ÎN PROZĂ — scris deasupra Atlanticului, la 28.X.1975 — scriitorul clujean Vasile Rebreanu, referindu-se la impactul dintre păsări și avioane, spune : „Tot în noiembrie, în Zodia Scorpionului, în 1962, în Maryland, un „Wickers 745 B“ izbește un stol de lebede. Una din păsări, una din lebede, cu ultimul ei cîntec de lebădă străpunge, pur și simplu străpunge, asemenea unui orb proiectil de lebădă, o aripă a lui „Wickers 745 B“ și smulge cîrma lui „Wickers 745 B“ și „Wickers 745 B“ se prăbușește. Șaptesprezece victime ! Și cîte lebede ? Unde sînt lebedele, cîntecul ultim al lebedelor ?“ Să încercăm, cu ajutorul materialului documentar ce-l avem la îndemînă, să dăm un răspuns pateticei întrebări a scriitorului. Se spune că înainte de moarte, în loc să se zbată, să țipe, lebăda cîntă ! Platon reia în scrierile lui această credință a vechilor greci : „în pragul sfîrșitului, lebedele cîntă fericite, pentru că se duc la Apollon !“ (zeu pe care grecii și-l închipuiau călătorind într-un car de aur, tras de lebede). „Cînd simt că trebuie să moară — spune și Socrate într-un dialog filozofic cu Platon, lebedele cîntă mai mult și mai frumos ca oricînd, bucurîndu-se că se vor duce la zeul pe care îl slujesc...“ „...Dar oamenii, fiindcă se tem de moarte, le ponegresc și pe lebede, zicînd că ele își jelesc astfel moartea, sau cîntă de durere“. Același amănunt îl consemnează și una din fabulele lui Esop (sec. VI î.e.n.).

După toate probabilitățile, metafora care compară ultima creație a unui artist cu cîntecul lebedei cînd își presimte sfîrșitul apropiat își are originea într-un pasaj din tragedia lui Eschil, „Agamemnon“. Clitemnestra își ucide soțul și pe iubita acestuia, Casandra, care, de cînd fusese luată în robie la Troia, nu mai contenea să-și cînte jalea. Privind cele două cadavre, regina spune : „Iar iubita lui zace acum alături de el, după ce și-a cîntat, asemeni unei lebede, ultimul cîntec de jale“. Unul din cei care au preluat imaginea, transmițînd-o posterității, a fost Cicero. În legătură cu discursul rostit de oratorul latin L. Crassus, cu puțin timp înainte de moarte, Cicero scrie următoarele : „Glasul acelui om divin a fost ca un cîntec al lebedei“.

Această figură de stil, foarte veche, a fost preluată din literatura greco-latină și de scriitorii moderni. De pildă, la Alecsandri, întîlnim versul : „la moarte mă voi duce ca lebăda, cîntînd“... De asemenea, în romanul „Elena“, Bolintineanu descrie cum eroina sa începu să cînte înainte de a-și da tragicul sfîrșit : „Elena cîntă cîntecul lebedei de care vorbesc poeții“... Pretextul apare și în „mușatismele“ neîntrecutului umorist Tudor Mușatescu, cînd spune : „Ultima dragoste, cîntecul de lebădă al inimii cărunte“, sau „Mor s-aud și eu, o dată, cîntecul lebedei“. Din credința că lebăda nu cîntă decît în clipa morții, a izvorît superba imagine poetică de a asemui ultima operă remar-

foto Szabo Laszlo jr.

cabilă a unui poet, muzician, pictor etc., compusă în preajma morții, cu „cîntecul lebedei“. Prin extensie, expresia (devenită celebră) poate fi folosită și în alte domenii. De exemplu, renumitul istoric Tarlé numește discursul ținut de Talleyrand la Academie, cu două luni înainte de a muri : „cîntecul său de lebădă“. Și totuși... Într-un număr mai vechi al ziarului „Vecerniaia Moskva“, savantul Konrad Lorenz povestește : „Un cuplu de lebede negre trăia admirat de toată lumea pe un lac dintr-unul din parcurile Moscovei. Avea cuibul într-un fel de mică colibă așezată pe o plută. Ea, lebăda neagră, clocea. Într-o zi însă, a leșinat. El a găsit-o întinsă, aproape inertă, pe plută. Se rotea în jurul ei, țipînd plîngător. Servitorul veterinar a intervenit, a luat-o cu o barcă. Dar cu toate îngrijirile date, a murit. Cunoscîndu-se faptul că în lumea păsărilor, cel mai emoționant exemplu de fidelitate conjugală îl oferă lebedele care rămîn unite pentru toată viața, toată lumea se aștepta să-l vadă murind de disperare. Într-adevăr, sperînd într-o miraculoasă întoarcere a celei pierdute, s-a retras în acea căsuță de pe plută, nelăsînd pe nimeni să se apropie. Timp de cîteva zile, n-a mai dat nici un semn de viață. Se „hotărîse“ să moară. Părea că nu. A reapărut. L-ai fi recunoscut însă cu greu. Știuta eleganță a lebedei negre, mîndria parcului, era doar o amintire. Penajul era lipsit de strălucire, neîngrijit, ciufulit. Părea un vagabond, flămînd, extenuat. A apărut astfel de cîteva ori în decurs de o lună, mîncînd cîte ceva din ceea ce îngrijitorii îi așezau cu grijă pe marginea plutei. Și, într-o zi, spre stupefacția tuturor, a ieșit din mica lui colibă urmat de trei mici „bulgări“ cu puful gri-gălbui, legănîndu-se uimiți de lumină. Se știa, desigur, dintotdeauna că el își înlocuiește femela cînd și cînd, în timpul clocirii, pentru ca ea să poată mînca sau să se odihnească. Nimeni însă nu văzuse vreodată un mascul clocind singur, tot timpul, pînă la capăt. Purta cu el durerea cumplită, legendară, stăpînind-o pentru a împlini o misiune pe care ea i-o lăsase, fără vrere. Era un altfel de cînt al lebedei, neștiut pînă acum de noi“.

În vestul Angliei, la Abbotsbury, în Dorset, trăiește de șase secole o colonie de lebede. Se pare că, pe la sfîrșitul secolului XII, primele două membre ale acestei vestite rezervații au fost aduse de Richard Inimă de Leu, care le primise în dar de la regina de atunci a Ciprului. Cele 800 de cuiburi ale grațioaselor locuitoare din lagună sînt îngrijite și protejate de un personal specializat, iar directorul acestei originale crescătorii este totdeauna la dispoziția numeroșilor naturaliști sau iubitori ai lebedelor care vin să viziteze colonia, în fiecare an, din mai pînă în septembrie. Copiii ascultă cu nesfîrșită plăcere poveștirile despre lebede, care, contrar celor știute, nu cîntă înainte să moară și, în ciuda faptului că sînt denumite lebede mute, emit un fluierat cînd sînt deranjate și un fel de sforăit cînd sînt triste... Declarate monumente ale naturii, lebedele mute se pricep, totuși, să și cînte. Zburînd în cîrd, fiecare se prinde cu ciocul de coada celei din față. Cînd înaintașul cîrdului a obosit, el trece la urmă, pentru a se bucura de odihna binemeritată.

CÎNTECUL LEBEDEI

Celor convinși că lebăda este o pasăre mută, savantul Richard Hennig le arată că există totuși și o lebădă cîntătoare (Cygnus musicus), caracteristică faunei Insulelor Britanice și țărilor europene din regiunea Atlanticului de Nord, deosebită de lebăda obișnuită (Cygnus olor) din sudul Europei, care este într-adevăr o pasăre mută. În sprijinul afirmației sale, Hennig îl citează pe anticul Elian Sofistul cu această poetică descriere: „Lebedele se învîrstesc în jurul acestui templu, și-l curăță într-o oarecare măsură cu aripile lor. Apoi se lasă din zbor în curtea templului, care este mare și frumoasă. Cînd pelerinii își intonează imnurile obișnuite, iar cîntăreții din țitere fac să răsune instrumentele, apar adevărați nori de lebede, și aceste păsări, așezîndu-se în jurul sanctuarului, acompaniază cu cîntecul lor imnurile sacre. Ele se aseamănă cu niște înaripați copii de cor, care celebrează astfel divinitatea cu cîntecele lor în tot cursul zilei". Dealtfel, încă din jurul anului 600 î.e.n., poetul Alceu cîntă într-un poem (din care s-a păstrat doar un fragment) pe Apollo călătorind către sanctuarul său din Delfi, cu carul la care sînt înhămate lebede: „Cînd s-a născut Apollo, Zeus îi dădu lira și-l trimise la Delfi într-un car tras de lebede. Delfienii intonară imnul sfînt, iar corul fecioarelor, strîns în jurul trepiedului, îl implorară pe zeu să se întoarcă, în sfîrșit, din țara hiperboreenilor".

Mihai BURDUJA

DE PRETUTINDENI

FOSILA VIE

PEȘTELE LATIMERIA, CONSIDERAT ca o fosilă vie, numit și martorul viu al istoriei vieții pe pămînt, traversează peste 350 milioane de ani de viață pînă în zilele noastre. Vîrsta speciei, determinată de specialiști cu ajutorul carbonului radioactiv, s-a apreciat cu o precizie de 1000 la 1 milion de ani. După părerea cercetătorilor, acest pește reprezintă puntea de legătură dintre amfibieni și pești. Primul exemplar viu a fost pescuit în 1938, nu departe de insula Madagascar; al doilea a fost pescuit prin 1952 în apropierea insulei Comore. În 1972 s-a organizat o expediție specială pentru capturarea acestui pește. Cu această ocazie s-au prins, tot în zona insulei Comore, două exemplare vii, din care unul cîntărea 70 kg. Investigațiile efectuate au evidențiat prezența unui plămîn nefuncțional și modul de reproducere prin ouă fecundate de mascul, femela avînd un număr de 20 de ouă, fiecare ou cîntărind în jur de 300 grame.

— Ce, n-ați mai văzut pescar?

PEȘTI ÎN COSMOS

PENTRU CONTINUAREA CERCETĂrilor de fiziologie spațială, privind influența lipsei de gravitație și a intensității radiațiilor cosmice penetrante, specialiștii sovietici au trimis într-un nou voiaj spațial, la bordul navei „Saliut 5", un acvariu cu pești ornamentali Danio și Guppi.

În 1974, la bordul navei „Soiuz 16", peștii Danio și Guppi mai efectuaseră o călătorie cosmică. Cu această ocazie, în timp ce nava era pe orbită sub influența atracției terestre, au văzut lumina zilei cîțiva pui de Danio. Acest eveniment l-am putea numi prima „naștere" cosmică.

Observațiile efectuate în acvariul cosmic dovedesc alterarea comportamentului peștilor prin pierderea orientării și echilibrului, ca urmare a influenței imponderabilității asupra funcțiilor aparatului vestibular și vezicii înotătoare. Peștii adulți au un înot contorsionat și în spirală, iar alevinii, în drum spre pămînt și apoi pe Terra, întîrzie mult la adaptarea în condițiile de gravitație terestră.

Nicolae ANGELESCU

Rățoiul lui Mosorel

FANE MOSOREL, UNUL DINTRE TOvarășii mei de vînătoare, este înzestrat cu darul de a rosti circa două sute de cuvinte pe minut și cu o imaginație pe măsura debitului verbal. Dacă te afli într-un grup în care este și el de față, e lege că n-ai să mai asculți și glasul altcuiva, necum să mai vorbești și tu. Cu toate acestea sau poate tocmai pentru toate acestea, este foarte căutat, ba chiar disputat în timpul partidelor de vînătoare, anume, la vremea odihnei. Atunci vînătorul simte nevoia să-și mai astîmpere setea de întîmplări cum nu s-au mai pomenit, și pentru o asemenea treabă, Mosorel e omul.

Cu capul rotund ca o bilă și în permanentă mișcare, veșnic tuns scurt, cu fața împodobită de un nas ca un cioc de pasăre rapitoare și jucîndu-și ochii de rățoi sălbatic cu o înverșunare lipsită de scop, el își execută cu brio numărul, la comandă.

Rețin, pentru cine are vreme de pierdut, o întîmplare povestită într-o noapte de august, în timp ce ne întoarcem cu tolbele goale de la o vînătoare de rațe pe orezărie, vindecați de hipertensiune de roiurile țînțarilor imperiali.

„Fraților, în viața mea am fost un om foarte norocos. O dată, că m-a făcut mama băiat. Putea să mă facă fată, și gata : cu cine vă mai duceați voi la vînătoare ? Așa că ați avut și voi noroc cu mine ! Al doilea, că bietul tata, cînd a murit, mi-a lăsat cu limbă de moarte porunca să nu cumva să înstrăinez arma de care el s-a slujit o viață întreagă. Așa că, vrînd, nevrînd, m-am făcut vînător. Al treilea, că m-am însurat cu o femeie care mă iubește atît de mult încît uneori îmi vine să-mi iau cîmpii. Poate nu vă vine să credeți, dar ăsta este adevărul adevărat.

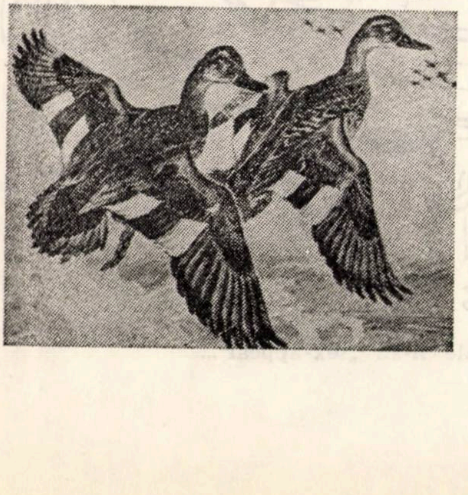

Uite, să zicem că-mi iau arma și plec. Numai ce-o auzi :

— Fane, iar ți s-a făcut de ducă ? A, că n-oi dibui eu odată coclaul ăla pe unde îți rugineşte pușca !

Așa că vă închipuiți : cel mai greu îmi vine cînd mă întorc fără vînat. Atunci, după ce îi povestesc eu ce și cum am pătimit, că m-am rătăcit, că era să mă înec și să nu mai vadă deloc, că... mă rog, multe și mărunte, dumneaei, după ce mă ascultă cu toată atenția, mă întreabă cu unul dintre cele mai îngerești glasuri ale dumisale :

— Și... cum zici că o chemă pe vulpea aia de ai pîndit-o tu, Fane ? Ce te făceai, Fănică, dacă te afla bărbatu-său dînd tîrcoale vizuinii ?

Acum, voi mă știți. De toate m-oi face vinovat, dar de lipsă de credință, m-ar bate Dumnezeu ! Să vedeți ce mi se întîmplă astă iarnă !

Era tocmai pe vremea cînd căutam rațele cu lumînarea și nu dam de ele. Mă duc într-o seară pe Argeș, la Clătești. Frig al dracului ! Pînă acolo m-am mai încălzit eu la drum, dar cînd am ajuns la mal simțeam cum îmi crește gheață în spinare. Stau eu ce stau, mai umblu poate dau de cineva, nimic. Începe să se întunece. Pe nesimțite gerul s-a înmuiat și a început să bată un pui de crivăț. Se pornește și ninsoarea. Pe sus, liniște.

„Măi, al dracului, îmi zic ; iar nu duc nimic acasă și iar mă ia Stanca la întrebări. Mai stau așa preț de un sfert de ceas și dau să plec. Aproape nu se mai vedea. Cînd, aud că se apropie de mine fîlfîit de rață. Deslușesc și glasul rățoiului. Mă pregătesc și, cînd le văd umbrele negre deasupra mea, trag. A căzut o piesă. Spre norcul meu a căzut foarte aproape, Chiar undeva lîngă mine, așa că apucă-te, Fane, și caută. Și caută, frate-miu, și caută și iar caută, caută pe dracu cu cărți ! Nici urmă de pasăre. Scot și lanterna, scociorăsc iar vreo jumătate de oră, nimic. Asta ți-e soarta, Fănică ! Și o iau bleojdit spre casă.

Vîntul se întețea, ninsoarea mă orbea, dar eu nu le luam în seamă. Mă gîndeam la răfuiala de acasă. Și, tot gîndindu-mă așa, ajung. Dar, minune ! Văzîndu-mă atît

RĂȚOIUL LUI MOSOREL

de prăpădit și de supărat, Stanca mea nu scoate o vorbă. Îmi pune să mănînc, îmi scoate cu mîna ei o oală de vin, bea și ea cu mine, mai vorbim de una, de alta, ne culcăm. Nici nu știu cînd am adormit.

Ei, să fi dormit eu — cît să fi dormit ? — poate două ceasuri, poate mai puțin, numai ce mă trezesc deodată cu presimțirea că ceva nu e cum trebuie. Deschid ochii, lumina aprinsă. Stanca nu mai era în pat. Cînd dau să cobor, hop și ea.

Măi, fraților, să-i fi văzut mutra !

Mă urc repede la loc, închid ochii și mă prefac că dorm.

— Fane, Fane, dormi, ai ?

— !

— Te faci că nu știi despre ce e vorba ?

— Ce e, femeie, ai înnebunit, la miezul nopții... ?

— Am înnebunit, ai ? Cui vreai să-l duci, Mosorel, cui ?

— Ce să duc, fă ?

— Cum o cheamă, Fane, măcar atîta să știu și eu ?

— Pe cine ? Se vede treaba că ai visat ceva !

— Am visat, Fane, am visat ?

— Ai visat, Stanco, ai visat.

— De ce l-ai ascuns tu în traistă, Mosorel, cui să-l duci ?

— Da mai slăbește-mă o dată, femeie ! Ce-am ascuns ? Ce, nu ești în toate mințile ?

— Mă faci nebună, hai ?

— Păi dacă ești !

— Nu știi ce-ai ascuns ?

— Nu.

— Rățoiul !

Cînd am auzit una ca asta, am rămas trăznit. „Să vezi, mi-am zis, chiar că a înnebunit !"

— Făi, Stanco, încerc eu s-o iau cu binișorul, ia culcă-te tu, azi ai muncit mult, ești obosită, cine știe ?

— Obosită, ai ? Nebună, ai ? Hai să vedem care e mai nebun !

Și nici una, nici două, vine și-mi înfățișează înaintea ochilor un rățoi mare, de toată frumusețea.

Am rămas trăznit. Așa era, femeia avea dreptate.

Dar, spuneți și voi, de unde să-mi dea mie prin cap, după ce-l căutasem atîta, că nenorocitul căzuse drept în traistă ?

Mihai VOICU

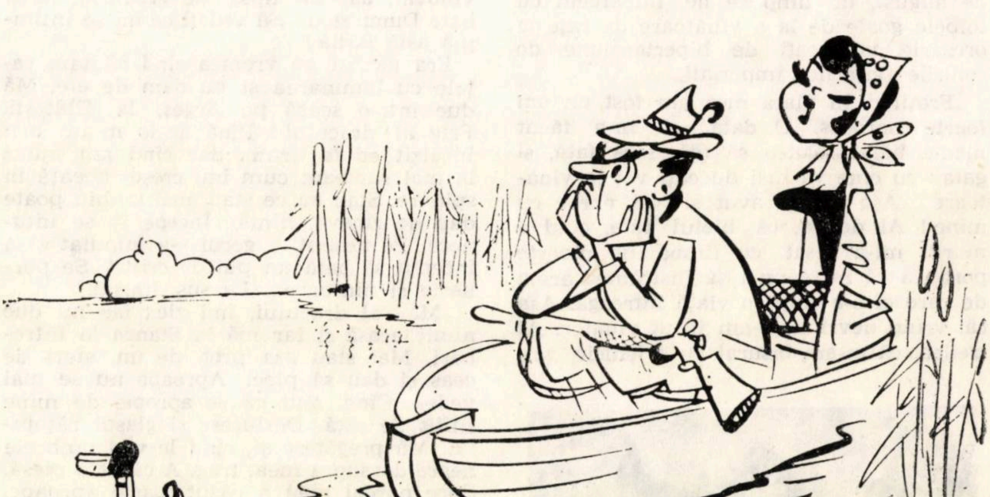

— Se pare că rațele tale n-au „sex-appeal"...

SEARĂ FIERBINTE

MIRAJUL CĂPRIORULUI DE AUR l-a purtat ani în șir pe meleagurile transilvane, ademenindu-l și în pădurea aceea îndepărtată, de pe promontoriul frămîntat al Apusenilor. Dar tăietura fusese deschisă în anul acela pînă la hotarul pășunii comunale și tocmai atunci se ridica un gard de sîrmă, pe pari cojiți, galbeni, ca jertfă din ființa pădurii celei vechi pentru apărarea plantației tinere. Activitatea febrilă îi zădărnicea pînda plănuită sub pîlcurile de arbori scăpați de secure, care mai coborau de pe versanții opuși, pînă în vatra de confluență a celor trei pîraie. S-a îndepărtat de bătaia sculelor și urcînd încet coasta înaltă și-a ales loc de observație, mai mult pentru a urmări plecarea muncitorilor decît pentru vreo șansă de succes, cu speranța ca liniștea să se așeze pe vale înaintea întunericului. Nu era pentru prima dată cînd mirosul de tanin al scoarței se asocia cu senzațiile pîndei de căprior, însă nu realiza nici acuma dacă acesta era propriu lăstărișului de stejar, încins de soarele după-amiezii sau se datora făinarei care îi albea frunza. Dar cu tot vîntul, care trăgea acolo sus, la scurt timp, a apărut un țap sulițar, cu coarnele încă în păr, încrezător ca orice tînăr, fără să bănuiască pericolul de care se apropia, preocupat numai de frăgezimea lăstarilor, culeși de ici și de colo. L-a studiat mai de departe cu binoclul, apoi cu ochii liberi, în toate amănuntele, amintindu-și de cel care căzuse odinioară victima unui coleg, sub învinuirea degenerării, pentru că în luna iunie nu-și curățise coarnele încă din moț.

Începuse să se întunece și căpriorul cel tînăr se topise de mult printre tufe cînd, în sîrșit, oamenii de la gard s-au ridicat cu sculele în spate să plece către casele lor. Pădurari în uniformă și zilieri în cămăși albe au trecut creasta domoală a pășunii, spre satul strîns între dealuri iar unul singur, în amestec de haine verzi și pălărie mare de paie, a coborît prin tăietură, spre valea largă a Mureșului. De mult așteptase vînătorul acest moment și poate că țapi bătrîni și precauți așteptaseră și ei, la margine de pădure. Și-a adunat în grabă lucrurile, armă și băț de sprijin, scaun și raniți, cîte numai un discipol al Dianei poate să poarte asupra sa și a pornit în jos, pe coasta abruptă, cu grijă să nu-și audă proprii pași. Urmărind cînd crenguțele uscate, pe care căuta să le evite în drumul său, cînd confluența pîraielor, unde intuise mișcarea vînatului, a zărit de departe pata roșie, mobilă, ieșită de sub poala pădurii. Neliniștea în păscut trădează țapul, atent și încordat ca un arc, gata să se destindă peste tufele tăieturii iar binoclul distinge încă, pe lumina slabă a amurgului, trofeul matur și puternic.

Sub privirile iscoditoare ale căpriorului, frunzișul veșted foșnește parcă mai tare, crenguțele uscate se rup mai zgomotos iar vînătorul simte, urcîndu-i-se în gît, bătăile sonore ale pulsului. Nu poate rezista mult timp la această tensiune și preferă riscul unui foc de la mare distanță, încercînd să stăpînească crucea lunetei, care oscilează nervos în mîinile sale, depășind ținta de o parte și de alta. Țapul sare derutat spre largul tăieturii, apoi rămîne înfipt pe picioare cu spinarea adunată, marcînd lovitura joasă. Vînătoarea devenea astfel crudă, nepermis de crudă, prin chinul animalului rănit și aceasta obliga la reluarea înaintării, pentru a curma de aproape suferința. Dar căpriorul a simțit primejdia, o fixează cu privirea ațintită iar fuga lui ar îngreuna mult căutarea, după urma slabă ce va lăsa pe covorul veșted al pădurii. Vînătorul încearcă să mai cîștige din distanță, se ghemuiește lîngă o tufă sperînd să se facă uitat, însă ochii aceia nu-l iartă și-l pătrund dureros. Îi mai desparte o sută de pași, prea mult pentru lovitura de grație sigură, cînd tunetul armei sparge din nou tăcerea înserării, flăcări roșii răbufnesc pe gura țevii, copitele stîrnesc praful la ultima săritură, apoi se lasă liniștea, pentru fiecare în felul său.

Rămas de acum singur, în competiție doar cu întunericul, nu mai avea motiv să se pripească. A săltat corpul greu în cîrligul unei crengi, scurtate cu cuțitul și agățîndu-și lanterna în stejarul vecin, a încheiat partea gospodărească a vînătorii, cu pedanteria unui ritual ce-l datora învinsului. S-a cumpănit apoi sub povara raniței pline și-a luat arma în gît, pentru a o feri în caz de cădere și a pornit dibuind, printre cioatele tăieturii, pînă a dat de urma bătută a unui drum, care îi ușura mersul. Dar înainte de a pătrunde în peretele de beznă al pădurii încheiate a zărit iarăși, cu surprindere, pălăria cea mare de paie. O vedea de sus, albă și rotundă, acoperind omul coborît într-o mică vîlcea, unde părea aplecat și se legăna pe picioare. La trecerea străinului a și grăit ceva neînțeles dar n-a manifestat intenția să-l întîmpine, așa că vînătorul ș-a văzut de drum, avînd cale destulă pînă la șosea, de unde trebuia să se mai abată și prin satul paznicului. Totuși îl obseda curioasa întîlnire și depăna în gînd fugarele impresii. Părea că același bărbat zdravăn, coborît de la munca gardului, se clătinase gîrbovit chiar și atunci cînd a bîiguit sunetele nearticulate, de îngînare sau de geamăt. Dar ce putea să caute noaptea, în tăietura goală, un bețiv sau un arierat? Erau prea puține șanse pentru o astfel de explicație și încet se înfiripa gîndul că omul acela, auzind focul de armă, s-a întors din drumul său iar cel de al doilea foc l-a găsit pe direcția căpriorului, după care s-a împleticit spre vale, ca orice vînat rănit, pînă a ajuns în viroaga unde-l zărise.

Cînd și-a dat seama că el însuși fusese cauza straniei apariții, ca autor al unei tragice dublete, era tîrziu să se mai întoarcă cu povara în spate. Părăsise calea bătută, care îl ducea mult înspre stînga și tăind de-a dreptul prin pădure, a ieșit în valea deschisă, aproape de mașină. Era obosit și bucuros s-ar fi așezat la volan să se tot ducă, încercînd să-și explice că, cel puțin pălăria de paie trebuia să-i apară luminoasă pe linia de ochire, dacă amurgul și curbura dealului îi acoperiseră omul. Dar dacă dubleta putea fi acceptată ca o nenorocită coincidență, abandonarea cu bună știre a rănitului ar fi fost de neiertat chiar față de judecata propriei conștiințe. Îl chinuia gîndul că a putut să lase atîta cale în urmă, pînă să se convingă de necesitatea întoarcerii și îndoiala că va mai regăsi locul acela sau omul, acolo unde îl lăsase.

Dezbrăcat la cămașă, a pornit în zăduful nopții de vară, cu pași grăbiți pe firul văii, gîfîind de agitație și efort. Crutînd bateria slăbită a lanternei, a aprins-o abia sus, în tăietură, dar peste tot vedea numai fețele proaspete ale cioatelor, ca triste urme ale fostei păduri. Tresărind de brăhnetul aspru al unui căprior stîrnit, a grăbit și mai mult pasul, măturînd terenul în serpentine largi. A controlat în disperare gropi și vîlcele goale, pînă ce deodată i-a apărut în față pălăria cea mare de paie, care se legăna încă. Surprins de lumina lămpii, omul s-a îndreptat nițel din șale și îngînînd sunete fără înțeles, a întins mîna ca să justifice că nu aduna, în sacul său, decît așchiile rămase de secure. Era totuși „mutu-satului", teafăr și voinic; se adeverea acea șansă nesperată și de abia s-a reținut să nu-l îmbrățișeze.

Ing. Alexandru ȘERBAN

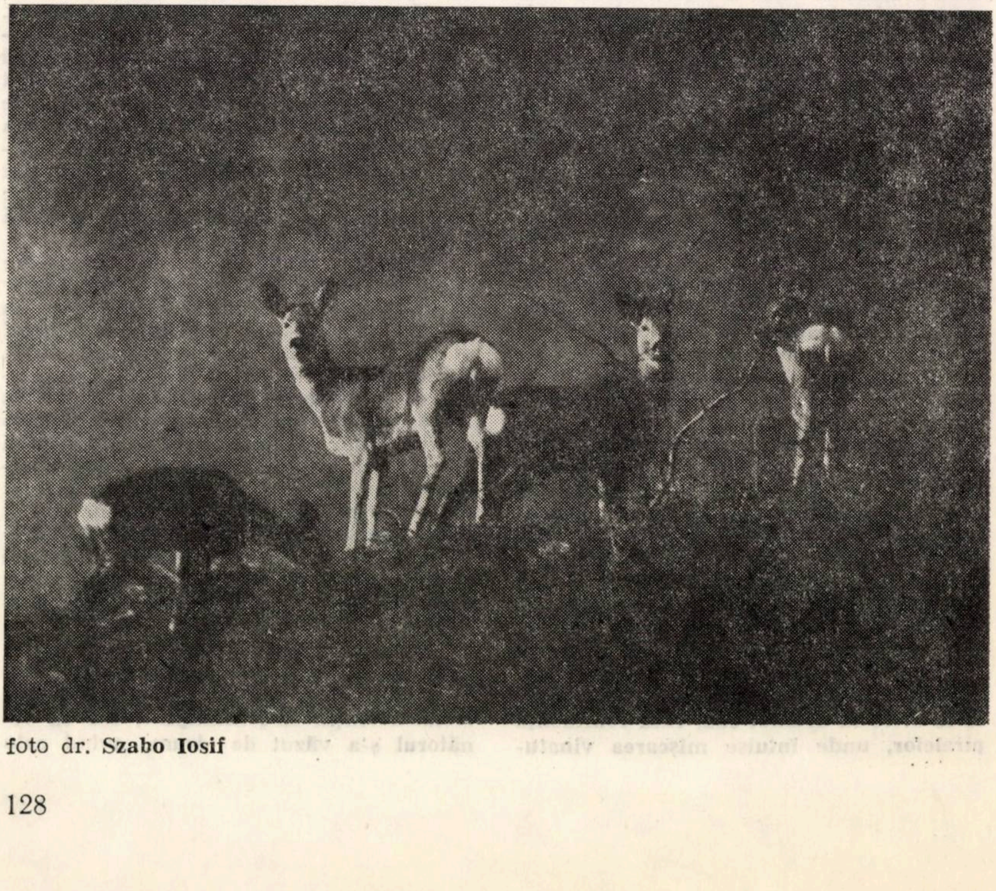

foto dr. **Szabo Iosif**

Vînătoarea de YETI continuă...

ÎN IARNA 1977—78, UN PĂDURAR din Sikkim — stat asociat situat în regiunea Himalaiei şi făcînd parte din Uniunea Indiană — relatează următoarele: „Am auzit un zgomot ciudat şi am văzut un animal asemănător omului, dar acoperit cu păr lung pe întreg corpul, care m-a atacat, rupînd o creangă groasă dintr-un pom şi aruncînd-o asupra mea... Am scăpat cu fuga". Era vorba de „yeti" (yeh teh" în dialectul şerpa, sau, în acelaşi dialect, „metoh kangmi" adică „înfiorătorul om al zăpezilor") despre care cronicile locale din Tibet, Nepal, Sikkim şi Bhutan vorbesc de peste 300 de ani, imaginea sa figurînd, încă de atunci, şi în pictura murală a mînăstirilor budiste; a fost descris şi într-un manuscris chinez din secolul 18, unde figura printre animalele sălbatice ale Tibetului.

În urma întîmplării de mai sus, guvernul din Sikkim a trimis imediat, chiar în primăvara anului 1978, nu mai puţin de 8 misiuni diferite în regiunea munţilor Himalaia, pentru a studia şi stabili habitatul natural al lui yeti. Dealtfel, în statul vecin Nepal, existenţa lui yeti este oficial recunoscută, fiind trecut, încă din 1958, pe lista speciilor protejate.

Aspectul ciudat al problemei consistă în faptul că animalul respectiv nu a putut fi colectat pînă acum sub nici o formă — nici viu şi nici mort — pentru a putea fi studiat din punct de vedere ştiinţific. O misiune a universităţii din Yale — S.U.A., care a cercetat timp îndelungat Nepalul şi nordul Indiei, a ajuns la o concluzie... intermediară, în sensul că „nu a găsit dovezi evidente că yeti există, dar nici că nu există". Indigenii acelor regiuni sînt însă ferm convinşi de existenţa acestui „om-maimuţă" pe care îl descriu a fi înalt pînă la 2 metri, fără coadă, acoperit pe tot corpul cu un păr negru-castaniu, avînd o faţă de gorilă cu o falcă solidă, fără colţi exteriori, şi cu nişte braţe lungi pînă la genunchi; ei pretind a fi auzit „şuierăturile" acestui animal foarte feroce, dar în acelaşi timp şi extrem de prudent, şi că i-au găsit şi „lăsăturile" lîngă nişte iaci ucişi şi pe jumătate mîncaţi. Ciobanii acelor regiuni afirmă că yeti are trasee constante şi că li s-a întîmplat să gonească yeti care voia să atace animale din turmă.

Iată acum o listă — incompletă — a argumentelor privind existenţa „înfiorătorului om al zăpezilor", unele din ele fiind de-a dreptul senzaţionale. Prima constatare, europeană, este din 1832, cînd exploratorul englez Hodgson relatează că grupul care îl însoţea în regiunile de mare altitudine ale Himalaiei, a văzut „o fiinţă păroasă asemănătoare unei maimuţe". În 1887, o expediţie britanică găseşte în Sikkim, la o altitudine de 4 600 m, urmele unui yeti, un botanist, membru al expediţiei, afirmînd să fi văzut „o fiinţă uriaşă". În 1921, colonelul englez Howard-Bury găseşte urme de yeti în Everest, la peste 6 000 m altitudine. În 1935, indigenii din Kathagsu au gonit un yeti, după ce acesta ucisese două oi. În 1936—37 se fac în Nepal, la 5 000 m altitudine, primele fotografii de urme de yeti, iar în 1938, custodele britanic al unui muzeu din Calcutta afirmă că în timpul vacanţei petrecută în Sikkim a fost răpit de un yeti, care l-a închis într-o peşteră, dîndu-i apoi drumul. Între anii 1940—1948 sînt relatate diferite întîlniri de europeni cu yeti, doi dintre martori fiind chiar atacaţi iar unul grav rănit. În 1952—54 sir Ed. Hillary, cuceritorul Everestului, întîlneşte, în mai multe ocazii, diferiţi indigeni terorizaţi de yeti; totuşi, după părerea sa, yeti nu e decît o legendă. Între anii 1957—60 se organizează diferite expediţii cinegetice de către ziarul londonez „Daily Mirror", de U.R.S.S., Japonia şi Cehoslovacia, fără a se putea întîlni vreun yeti. 1970: un membru al expediţiei britanice de pe muntele Macchaouchre, ieşind din cort, vede „un animal între gorilă şi urs". 1972: doi cercetători americani iau în ghips forma urmelor de yeti. 1974: o expediţie poloneză fotografiază şi ea urme de yeti; o fată de 19 ani pretinde a fi fost atacată de un yeti, „creatură păroasă şi bipedă"; Hillary declară din nou că yeti este doar

VÎNĂTOAREA DE YETI

o legendă. 1975 : un tînăr alpinist polonez, Tomaszczuk afirmă a fi apropiat un yeti lîngă Everest. În 1977 are loc atacul pădurarului din Sikkim relatat mai sus ; în același an, agenția soivietică TASS informează că exemplare asemănătoare lui yeti au fost semnalate lîngă Iakutsk, în nordul Siberiei. În sfîrșit, ziaristul englez Doig, care a lucrat 30 de ani în regiunea Himalaiei și vorbește curent dialectul local șerpa, după ce a crezut și el că yeti este doar o legendă, a devenit ferm convins că totuşi yeti există, fiind, zice el, foarte probabil o specie de urangutan mare. Cercetările în cauză sînt însă extrem de dificile, regiunea, de mare altitudine, fiind acoperită de o imensă junglă deasă.

Cu toate datele de mai sus, nu se poate afirma cu certitudine că „înfiorătorul om al zăpezilor" ar exista în realitate. Oricum, se pare că nu e vorba de o veche legendă locală. Ar putea fi spre exemplu, o „gorilă" încă necunoscută... O mențiune : lumea științifică nu a comunicat încă rezultatul ultimelor expediții !

N. C.

(după „International Wildlife" ian.-febr. 1979)

APROAPE CURIOZITĂȚI...

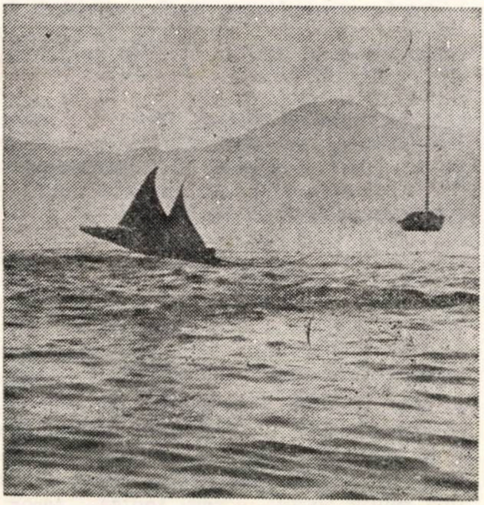

PEȘTI ZBURĂTORI ? DESIGUR, NU ! Imaginea fotografică a fost... trucată. Este vorba în realitate de fotografierea într-un acvariu marin a unor pești, denumiți „mantale zburătoare", după care fotografiile, decupate, au fost lipite pe mai multe imagini reprezentînd un golf mexican.

Peștii respectivi, care ating cu aripile deschise o lățime de 6 m, obișnuiesc să sară din apă, în orele de seară, izbind cu aripile sub apă, dar niciodată deasupra ei.

(după „Das Tier")

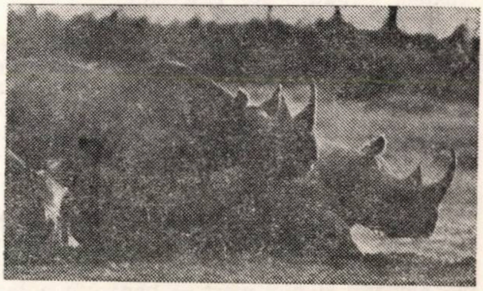

ÎNAINTE DE A SE CULCA, RINOcerii fac turul de recunoaștere al teritoriului pe care-l ocupă, foarte prudenți desigur, dar totodată conștienți de marea lor forță. Ei au simțit că un om se află în apropiere, dar prea puțin îi interesează acest fotograf inofensiv. În noaptea care se lasă, pasul lor greu se pierde încet în direcția masivului de arbuști, unde au obiceiul să doarmă.

(după „La vie des bêtes")

ȘTIUCĂ RECORD

CAPTURATĂ ÎN RÎUL SAONE (FRANța) o știucă monstru a susținut un dril lung de 45 minute, proporțional cu dimensiunile ei care erau : diametrul corpului — 67 cm, lungimea — 1,27 m, iar greutatea — 36 kg.

Rînduri pentru ELAN

NU M-A MIRAT CÎTUŞI DE PUŢIN constatarea că în ultima vreme elanul — cel mai puternic copitat din neamul cerbilor — îşi extinde arealul. Am considerat că este firească această evoluţie, ea încadrîndu-se în procesul normal de adaptare a speciilor la condiţii de viaţă schimbate. Într-adevăr, de ce n-ar coborî el din zona deluroasă, de podiş sau mai ales de mlaştină din nordul temperat al Eurasiei şi Canadei? Dacă are hrană şi apă suficientă şi dacă mai este şi ocrotit, clima continental-temperată mai dinspre sud ar trebui să-i priască, cel puţin în anumite perioade ale anului. Elanul este un animal blînd şi dispune de simţuri care-l fac să se simtă în siguranţă în preajma omului. Sînt cunoscute numeroase cazuri de apropiere de casa vreunui gospodar de la marginea satului, unde deseori zăboveşte vreme îndelungată. Nu-l sperie nici aglomeraţia autostrăzilor şi nici zgomotele mediului urban. De cîte ori nu a fost nevoie de intervenţia omului ca să „îndrume" spre pădure cîte un exemplar prea „sociabil"?

Pe de altă parte, elanul rămîne un animal al zăpezilor mari şi de durată. Robusteţea fizică îl ajută să înfrunte iernile, oricît de grele ar fi. Hrană găseşte întotdeauna, lăcomindu-se mai ales la vîrfurile lăstărişurilor din plantaţii sau pădurile tinere de conifere, unde face mare prăpăd.

Aşadar, am considerat ca ceva normal să aflu că elanul a fost văzut în sudul Poloniei, U.R.S.S. — în Ucraina de Nord, în apropierea Carpaţilor. Preferînd pădurea, nu era însă de aşteptat să apară şi în zona de cîmpie, spre sud, cu păduri mai rare.

De aceea, la fel ca mulţi alţi vînători, am rămas surprins aflînd că „un animal ciudat", un fel de cerb, dar mai mare şi cu alfel de coarne, şi cu bot urît, a fost văzut în zona Neamţului. Altădată ar fi fost zărit de paznicii de vînătoare chiar în Delta Dunării. Nu m-am aşteptat să fi coborît atît de mult în sud. Să fi fost oare hăituit de lupi şi să fi pierdut apoi orientarea? Să fi tot coborît din Nord în vreo iarnă mai grea şi să fi rămas apoi pînă la ninsoarea următoare? Greu de spus. Cert era faptul că au fost văzute exemplare izolate.

Prima mea reacţie de vînător a fost, desigur, bucuria. Chiar dacă la noi elanul era ocrotit prin lege, asistam la adăugarea a încă unui „colocator" de mare preţ în ambianţa cinegetică românească. Deşi va trebui să treacă multă vreme pînă să se elibereze prima autorizaţie de vînătoare la elan, mi-am zis, totuşi perspectiva întîlnirii noii specii în natura înconjurătoare din ţara noastră va oferi oricărui vînător mari emoţii. Chiar dacă întîlnirea se va rezuma la cîteva clipe de observări atente, reciproce.

În încercarea de a mi-l imagina apărînd în diferitele zone mai împădurite din ţara noastră, ca de pildă din Transilvania, eram conştient şi de prezumptibilul necaz ce l-ar crea silvicultorilor. Unele plantaţii tinere, sădite cu trudă pe întinderi golaşe şi sterpe, unde au fost cîndva păduri zdravene, ar fi fost „vămuite" mai ales în ierni mai aspre.

Fără îndoială, vor fi şi cititori care se vor întreba: de unde gîndurile mele bune despre elan?

Primul e inspirat de întîmplări petrecute cu peste douăzeci de ani în urmă. Prima mea vînătoare, la care m-am aşezat în stand cu arma încărcată și cu drepturi depline de a apăsa pe trăgaci, a fost la elan.

Era în iarna anului 1959. Într-o zonă nordică, într-o pădure de pini pe malul fluviului Volga, spre izvoare, se organizase o vînătoare. Maestrul de vînătoare ne-a așezat în stand după criteriile lui. Ca la unele vînători, era și o persoană „numărul unu", număr dat, nu tras din căciulă. De unde avea să știe elanul aritmetică să vină la acest număr, am aflat ulterior, fără mare dificultate. Fiecare vînător, din ambele flancuri ale liniei, a zărit defilînd printre brazi siluetele puternice ale elanilor alungați de gonași. Parcă toți galopau spre centru — și erau vreo 5—6. Cum s-ar fi descurcînd namilele alea cu coarnele în largă deschidere printre desișul pădurii ?, ne-am zis fiecare, după ce ne-am convins că nu vor veni direct spre standul nostru. S-a dovedit că elanul „știa ceva geometrie". În toată pădurea fuseseră tăiate poteci radiale, destul de largi, intersectate la „numărul unu", pe unde elanul își căuta singura scăpare de larma gonașilor. Într-adevăr, țintirea dibace a primului număr n-a mai scăpat. Acela, însă, nu eram eu.

Autorizația fiind pentru un singur elan, vînătoarea s-a încheiat, regretabil de repede pentru mine, care visasem complicate și îndelungate confruntări cu firea aspră a naturii. Am reținut însă și unele argumente de ordin economic. Cele cîteva sute kilograme de carne gustoasă — cît de la o vacă bunicică — pledau cu succes în favoarea ocrotirii acestui vînat...

Opiniile cu privire la lărgirea numărului de specii de animale în fauna noastră se pare că sînt împărțite. Un lucru evident, de la care cred că trebuie pornit în aceste jocuri de „pro" și „contra" este observarea atentă a evoluției comportamentului vînatului în raport cu schimbările intervenite în mediul natural. Indiferent dacă modificările de mediu s-au produs cu sau fără intervenția omului. Iar atunci cînd în acest cadru nou viețuitoarele găsesc soluții de supraviețuire, omul ar trebui să le sprijine. Cu atît mai mult cu cît aici este vorba de cadrul nostru de munte, de deal sau de șes, renumit pentru ospitalitatea sa generoasă, în care niciodată nimeni și nimic nu s-a simțit stînjenit sau „înghesuit". Și elanul cred că ar putea găsi, deocamdată poate în proporții mai modeste, casă și masă, începînd cu bunvenitul cu care ar trebui să fie primiți toți oaspeții ocazionali de acest gen și, poate, continuînd chiar cu aclimatizarea.

Gh. COLȚ

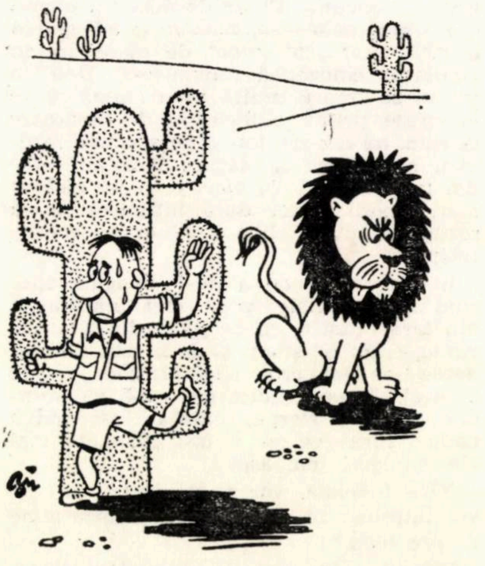

— Unde s-o fi ascuns vînătorul ? („Das Tier").

CIFRE, DATE

— 8 580 specii de păsări migrează anual la distanțe variabile.

— 319 specii de păsări colibri populează cele două Americi din Labrador și Alaska pînă în Țara Focului.

— Cu excepția continentului australian și a cîtorva insule singuratice, cele 210 specii de ciocănitori populează tot globul și toate biotopurile în care se găsesc arbori.

— Din cele 398 specii de silvii de pe glob, doar 6 sînt întîlnite și pe la noi.

— Familia păsărilor-muscari numără exact 378 specii.

— În întreaga lume se cunosc 58 specii de șoimi, cele mai elegante, mai rare și frumoase păsări de pradă. Doar cîteva dintre speciile de șoim ajung pînă la 1 kg greutate.

— Nu mai puțin de 288 specii de porumbei se cunosc în lume ; dintre acestea o singură specie — porumbelul de casă — a dat naștere la peste 200 rase diferite.

Animale și vînătoare în orientul antic

VÎNĂTORULUI DE AZI O SCURTA călătorie în istoria lumii antice îi oferă o serie de informații care — deși par pe alocuri ciudate — sînt demne de tot interesul. Ne vom opri în rîndurile ce urmează asupra unor date cuprinse în „Biblioteca istorică" a lui Diodor din Sicilia (cca. 80—21 î.e.n.), netradusă pînă acum în limba română. De o valoare excepțională pentru posteritate, cartea lui Diodor (concepută în 40 de cărți și păstrată pînă azi doar fragmentar) relatează fapte și evenimente din cele mai vechi timpuri și pînă la războiul lui Cezar în Galia (58—51 î.e.n.). Referitor la animale și vînătoare în general informațiile sînt pline de interes. Bunăoară în Cartea I-a (XXXV, 5—11) aflăm date prețioase despre vînătoarea de crocodili și hipopotami la vechii egipteni pe malurile și în Delta Nilului. „Nilul — scrie Diodor — hrănește multe animale cu înfățișări felurite —, între care două specifice fluviului : crocodilul și hipopotamul. Crocodilul, la început foarte mic, ajunge o dihanie mare. Ouăle pe care el le depune seamănă cu ale gîștei, iar vietatea ce iese din el poate să ajungă pînă la șaisprezece coți lungime. El are — în comparație cu existența omului — o viață foarte lungă.

Crocodilul nu are limbă. Natura a făcut ca trupul acestui animal să fie minunat de bine apărat, căci toată pielea lui este acoperită cu solzi nespus de tari (...) în vechime egiptenii — ca să prindă crocodilul — se foloseau de niște cîrlige mari ca de undiță, în care înfigeau, ca momeală carne de porc. Mai tîrziu ei prindeau crocodilii cu ajutorul unor mreje zdravene — ca pe niște pești — iar alteori, de pe corăbii, îi izbeau cu căngi de fier ; îi loveau fără încetare în cap". Mai departe, vorbind despre hipopotami, același autor scrie : „Firea a născocit un leac foarte folositor ca să nu se înmulțească numărul crocodililor — care sînt primejdioși pentru om. Căci ichneumonul — un animal care seamănă cu un cîine mic — obișnuiește să spargă ouăle pe care crocodilul le-a depus pe malul fluviului. Și — ceea ce este uimitor — el nu face lucrul acesta pentru a se hrăni cu carnea crocodilului și nici pentru vreo altă trebuință a lui. Ci ichneumonul ascultă de o pornire a firii sale — împlinește o poruncă a Naturii —, aducînd astfel un mare bine omului (...).

Hipopotamul nu e mai puțin lung de cinci coți. Este un patruped ce are copitele crăpate, semănînd cu ale boului. Dinții lui sînt ieșiți în afară și sînt mai mari decît ai porcului mistreț : cîte trei de fiecare parte a fălcii. Hipopotamul are urechi, coadă și un nechezat ce seamănă cu al calului. La înfățișare hipopotamul aduce cu elefantul. Pielea lui am putea spune că este mai tare decît a oricărui animal. Această dihanie trăiește atît în apă cît și pe uscat. Zilele și le trece zbenguindu-se în adîncurile apei, iar în timpul nopții își astîmpără foamea pe malul fluviului, hrănindu-se cu grîu și cu ierburi. Dacă femelele hipopotamului ar fi prolifice și dacă ar naște în fiecare an, toate grînele Egiptului ar fi nimicite. Animalul despre care vorbim poate fi vînat cu ajutorul unor căngi — dacă fac acest lucru mai mulți oameni. De cum se ivește pe undeva hipopotamul, bărcile sînt îndreptate acolo și bărbații se adună în jurul lui, lovindu-l și hrănindu-l cu ajutorul căngilor cu cîrlige de fier. Legîndu-se o frînghie groasă de una din aceste căngi, ei o înfig în dihanie și, apoi, lasă frînghia slobodă pînă ce hipopotamul se sfîrșește pentru că i s-a scurs sîngele. Carnea hipopotamului este foarte tare și foarte greu poate fi mistuită. De asemenea nici unul dintre măruntaiele animalului nu se poate mînca".

„În afară de vietățile amintite — adaugă Diodor (XXXVI, 1) — Nilul mai are și tot felul de pești, care acolo sînt în număr neînchipuit de mare. Acești pești — pescuiți — pun la îndemîna locuitorilor Egiptului o foarte îmbelșugată hrană, fie că peștii sînt folosiți proaspeți, fie sărați. Ca să spunem totul, Nilul întrece toate celelalte fluvii din lume prin multele bunătăți pe care le dă localnicilor".

Dar, la egipteni, multe dintre animale ca : pisicile, ichneumonii, cîinii, șoimii și pasărea ibis erau considerate sacre ; li se creau un fel de „rezervații" și li se oferea mîncare. Uciderea unui asemenea animal era pedepsită cu moartea și Diodor ne povestește despre strivirea de către mul-

ANIMALE DE VÎNĂTOARE

ţime a unui roman care omorîse din greşeală o pisică.

Parcurgînd mai departe valoroasa scriere a istoricului, în Cartea a II-a (XXXV, 3) aflăm o serie de date despre fauna de odinioară a Indiei. „Ţara (India, n.n) — zice Diodor — mai este bogată şi în animale de tot felul, deosebit de mari şi de puternice: animale de uscat şi păsări. India hrăneşte cei mai mulţi şi mai mari elefanţi punîndu-le la îndemînă o hrană îmbelşugată, în aşa fel că aceste vietăţi le întrec cu mult în putere pe cele care trăiesc în Libia. De acea mulţi elefanţi, capturaţi de indieni şi dresaţi pentru îndeletnicirile războinice, contribuie într-o mare măsură la dobîndirea biruinţei“.

Cele mai interesante descrieri de animale — curioase azi, dar care ne amintesc şi de personajele fantastice din „Istoria ieroglifică“ a lui Dimitrie Cantemir — sînt făcute în fragmentele despre Arabia, pe care le vom reproduce în continuare. „Ţinutul acesta — notează autorul „Bibliotecii istorice“ — este atît de bogat în turme încît multe neamuri, care duc o viaţă de păstori, se pot hrăni din belşug cu ceea ce produc, nemaitrebuindu-le grîne. Siria din vecinătate hrăneşte o mulţime de fiare sălbatice, căci aici se găsesc lei şi pantere mult mai mari şi mai puternice decît în Libia şi — pe deasupra — se mai găsesc şi aşa-numiţii tigri babilonieni. Aici întîlnim şi animale care au o dublă natură de parcă ar fi un amestec de forme. Aşa sînt animalele numite „struthocameli“ care, după cum o spune şi numele, sînt pe jumătate păsări iar pe jumătate cămile. Ca mărime se aseamănă cu o cămilă nou născută; capul lor este acoperit de un păr subţire; au ochii mari şi negri de aceeaşi formă şi culoare cu ai cămilelor. Gîtul le este lung; ciocul — dimpotrivă — foarte scurt şi ascuţit; aripile moi şi păroase; cele două picioare ale lor au gheare despicate, aşa încît par a fi în acelaşi timp şi animal de uscat şi pasăre. Fiind însă greu, el nu se poate ridica în aer ca să zboare, dar pe pămînt fuge cu cea mai mare repeziciune, aruncînd pietrele cu picioarele împotriva călăreţilor care l-ar urmări; şi aceasta o face atît de viguros încît vînătorii se prăbuşesc greu răniţi. Dacă este ajuns din urmă, îşi vîră capul într-un tufiş sau în vreo ascunzătoare, nu fiindcă nu l-ar ajuta mintea să facă altcum sau din neghiobie — cum au spus-o unii —, nu, deci, pentru că făcînd astfel şi-ar închipui că nu-l vede nimeni, de vreme ce el nu vede pe nimeni, ci fiindcă struţul caută o ascunzătoare pentru cea mai firavă parte a trupului său — capul — ca să scape cu viaţă. (...). Mai sînt şi aşa-numitele „cămilo-pardali“ care au luat cîte ceva din fiecare aceste două animale al căror nume îl poartă. Cît priveşte dimensiunile, vieţuitoarele sînt mai mici decît cămila, avînd un gît mai scurt; forma capului şi ochii sînt însă aidoma cu ai leopardului; şi, cu toate că pe spate au o cocoaşă ca şi cămila, cît priveşte culoarea şi părul seamănă cu leoparzii. Mai au şi o coadă lungă ce imită natura acestor din urmă sălbăticiuni. Trăiesc acolo şi ţapul, cerbul, ca şi bubalii şi multe alte vietăţi hibride — în care natura a îmbinat diferite animale“.

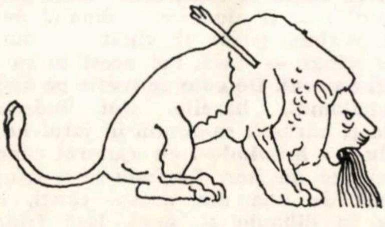

Fără îndoială că — deşi dispărute demult din fauna pămîntului — multe dintre speciile amintite de celebrul istoric prezintă azi numai un interes documentar, stîrnind mirarea celor ce citesc despre ele. Am socotit însă binevenită punerea — pentru prima oară — în circuitul public a acestor fragmente demne de curiozitatea şi interesul cititorului contemporan.

Florentin POPESCU

CIFRE, DATE

— Dintre cele 128 specii de cuc doar a zecea parte, 13 specii deci, au prostul obicei de a-şi depune ouăle în cuiburi străine. Restul cucilor nu sînt „cuci“ de fel...

— Pe glob trăiesc exact 133 specii de bufniţe.

— Lumea este populată de 17 specii diferite de berze. Dintre acestea două specii — barza albă şi barza neagră — se întîlnesc şi la noi.

Animalele descoperă unealta...

CAPACITATEA DE A FOLOSI UNELte a fost considerată a fi atributul exclusiv al omului. Iată însă că faptele impun un nou adevăr : unele animale folosesc și ele „unelte“, fie pentru a-și obține hrana, fie chiar în alte scopuri. Cercetătorii discută mereu dacă aceste comportări sînt acte conștiente sau doar manifestarea unui instinct perfecționat. Controversa nefiind încă rezolvată pe plan științific, ne vom mulțumi să dăm mai jos cîteva exemple, urmînd ca cititorii să-și facă, fiecare, părerea sa.

Cinteza din insulele Galapagos zboară neîncetat dintr-un copac într-altul, purtînd în cioc un bețișor, ales anume, cu care scotocește prin găurile sau spărturile din coaja copacului, pentru a extrage diferite insecte ; este interesant de notat că pasărea selecționează în prealabil, cu grijă, dimensiunea și forma bețișorului, aruncîndu-le ca nefolositoare pe cele prea scurte, prea flexibile sau... prea lungi. Un pui de cinteză, proaspăt căzut din cuib — care n-a beneficiat deci de exemplul sau învățătura adulților — a fost văzut jucîndu-se cu diverse mici bețișoare, fără un scop precis ; cînd i-a fost foame și a observat o mică larvă într-o gaură, el a introdus imediat bețișorul în chip de sondă, încercînd, pînă la urmă cu succes, s-o scoată afară. Inteligență ? Instinct ?

Iată și un stîrc, aruncînd o bucată de pîine în apă pentru a atrage peștii și stînd apoi la pîndă, lîngă ea.

Vulturul egiptean este deosebit de abil : el sparge coaja oului de struț, prea tare pentru el, cu ajutorul unor pietre alese anume, suficient de mari ca să le poată prinde în cioc, lăsîndu-le apoi să cadă asupra oului. Același procedeu îl folosește și uliul șorecar australian pentru spargerea ouălor de emu.

Un urs polar făcea intenționat o gaură în gheață, pîndind și prinzînd apoi prada venită să respire ; un alt urs alb, dislocînd blocuri de gheață și împingîndu-le la vale asupra unui grup de morse pentru a le ucide. Sau un alt urs care își ștergea fața cu o bucată de mușchi de pămînt muiată în apă... O acțiune mai subtilă este aceea a unui cimpanzeu care, curățînd cu grijă o crenguță de frunze, o introducea într-un mușuroi de termite, scoțînd-o apoi cu o termită agățată de vîrful ei. Unele animale folosesc pietre drept nicovală ; astfel, o stăncuță sfărîmă mici crustacee de o piatră, pentru a le putea consuma. Aceeași operație e făcută și de vidra marină din California, într-un mod însă ceva mai complicat : cufundîndu-se, ea apare la suprafață cu o piatră și cu un crustaceu ; înotînd apoi pe spate, își așează piatra pe piept, zdrobind crustaceul de piatră și producînd un zgomot caracteristic, auzit de la distanță.

Animalele mai folosesc însă „unelte“ și în alte scopuri decît pentru a-și procura hrana. În Florida a fost văzut un cormoran lustruindu-și și pieptănîndu-și tacticos penele, cu ajutorul uneia din penele sale căzute, pe care o ținea în cioc. În Burma a fost observat un elefant scărpinîndu-se cu un băț ținut cu trompa, iar un altul care se scutura și se curăța, după o baie de praf, cu o creangă mai mare, plină de frunze. Cimpanzeii au adesea acțiuni vădind o inteligență rudimentară, ca de pildă ștergerea corpului de noroi cu un smoc de frunze, sau curățirea dinților cu o rămurică adecvată sau, mai mult chiar, folosirea unui bețișor pentru a-și extrage, unul altuia, măselele stricate... Unele păsări își tencuiesc interiorul cuibului cu un amestec de noroi și salivă, folosind însă un mic tampon confecționat din coajă de copac. De multe ori au fost observate viespi prinzînd în mandibulele lor mici pietricele cu care degajau, asemeni unor minuscule ciocane, intrarea cuibului astupat de diferite necurățenii. Un vultur pleșuv captiv, în vîrstă de 35 de ani, lovea cu o mică piatră ținută în gheare greieri sau chiar un uriaș scor-

ANIMALELE DESCOPERĂ UNEALTA

pion păros sau, dacă nu-şi putea folosi picioarele din cauza cureluşei cu care era legat, lua piatra în cioc, aruncînd-o, de la cîţiva centimetri, asupra greierilor pentru a-i ucide, sau gonea o broască ţestoasă care îl incomoda, împingînd-o şi lovind-o cu un beţişor ţinut în gură. Acelaşi vultur arunca în aer broaşte ţestoase mai mici sau diferiţi şerpi, prinzîndu-i apoi în cioc cînd cădeau ; poate că aceasta era o simplă „joacă", dar care devenea utilă atunci cînd consuma animalele respective.

Concluzia obiectivă a tuturor celor de mai sus este că, părăsind ideile preconcepute despre stereotipul comportamentului animalelor, cercetătorii trebuie să continuie a le studia cu toată atenţia pentru a putea descoperi, în cele din urmă, „raţiunea" diferitelor lor acţiuni — prilej de a putea face, totodată, interesante descoperiri asupra însăşi naturii omului...

N. C.

(după „International Wildlife")

PENTRU SUPRAVIEŢUIREA HIPOPOTAMULUI

ÎN LIPSA UNOR MĂSURI ADECVATE hipopotamul ar putea deveni, în Africa, victima unei dileme oarecum clasice. Gonit din biotopul său natural de progresele agriculturii, el a fost concentrat, în scopul conservării sale, într-un număr redus de rezervaţii unde, în mod inevitabil, proliferează atît de mult încît cercetătorii sînt obligaţi, de astă dată, să extragă, prin sacrificare, un număr însemnat de exemplare pentru a salva restul şi a restabili echilibrul între faună şi biotop.

Două metode diferite au fost experimentate în cele două rezervaţii vecine, Virnuga Park, din Zair şi Ruwenzori Park, din Uganda. Hipopotamii din prima rezervaţie au fost pur şi simplu lăsaţi să se dezvolte în terenul lor de origine, fără ca omul să fi intervenit acolo, sub nici o formă, de peste 50 de ani. În schimb, în Ruwenzori Park din Uganda, unde au fost concentraţi cu miile, ei au ajuns să compromită atît păşunile, căci sînt exclusiv ierbivori şi de mare voracitate, cît şi existenţa restului de vînat ierbivor din regiune. Chiar specialiştii — care acum 20 de ani recomandaseră această concentrare — au decis ca numărul lor să fie drastic redus, sacrificînd nu mai puţin de 6 000 exemplare. Operaţia, care a procurat locuitorilor un neaşteptat supliment de milioane de kg carne, s-a încheiat cu succes, restabilindu-se astfel echilibrul iniţial : păşuno-faună. În prima rezervaţie (Virnuga Park din Zair) se află în prezent cca. 25000 hipopotami — cifră care pare enormă, dar perfect suportată de biotop, avînd în vedere configuraţia, suprafaţa şi, mai ales, limitele sale naturale. Fenomenul se daoreşte următoarelor elemente regulatoare, oarecum automate : în primul rînd, acţiunii leilor care atacă cu succes tinerii hipopotami, apoi agresivităţii hipopotamilor adulţi care se ucid între ei, cantităţii mari de apă indispensabilă existenţei acestui animal care îşi petrece în mediul lichid cam jumătate din zi pentru a evita o uscare a pielii fatală pentru dînsul — şi, în sfîrşit, în ipoteza că numărul hipopotamilor creşte exagerat, excesul de consum al ierbii transformînd păşunea în tufişuri, le reduce suprafaţa de hrană, reducîndu-se totodată şi cota înmulţirii...

Concluzia cercetătorilor în privinţa eficacităţii metodei cele mai eficace de conservare a hipopotamilor este..." să fie lăsaţi în pace", bineînţeles în biotopul lor natural !

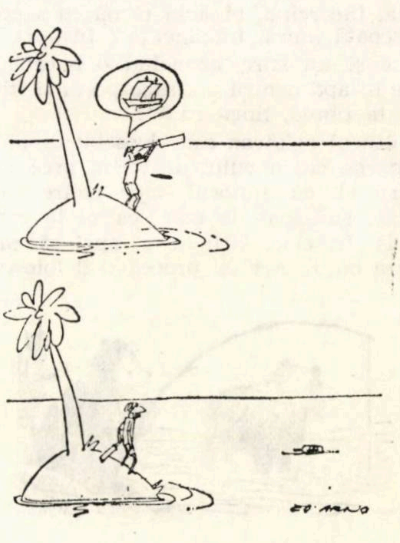

Spectacol pe TANGANYKA

DINTRE MARILE LACURI AFRICANE Tanganyka exercită cea mai mare atracție asupra pescarilor sportivi europeni. Pe lîngă varietatea și mărimea peștilor, clima blîndă și frumusețea împrejurimilor sînt hotărîtoare în a determina mulți amatori de pescuit să-și încerce șansa aici. Acest lac tectonic situat în Africa Orientală la înălțimea de 782 m, lung de 670 km, lat între 22—72 km, este al doilea ca suprafață (32,9 mii km patrați) dar de departe cel mai adînc (peste 1 700 m) lac african. Apele lui limpezi au nuanțe delicate de verde și albastru. Nisipul plajelor, amestecat cu mică, strălucește în bătaia soarelui. Munții înconjurători învesmîntați în galben și verde, apusurile sîngerii, palmierii svelți, norii albicioși coborînd la nivelul apei dau un farmec deosebit lacului. Peste tot întîlnești seraficele meduze, ca niște parașute miniaturale de voal. De asemenea este renumită bogăția lui în pește. În 1958, cu mijloacele rudimentare de care dispuneau atunci țările înconjurătoare, peștele prins era de 100.000 tone pe an. Cifra, chiar dacă nu pare mare la prima vedere, este, totuși, impresionantă, pentru că în nordul lacului, de la adîncimea de 100 m nu mai trăiește nimic. Aici oxigenul dizolvat în apă este aproape inexistent. În lac trăiesc cca. 250 specii de pești dintre care 190 pot fi întîlnite numai aici (endemice). Tilapia, care seamănă cu carasul european, singa (somn identic cu al nostru), Cuye cu solzii de culoarea aurului topit, Ndagala (se pare cel mai mic pește din lume) și alții sînt în număr mare, unii ajungînd la talii mari și foarte mari.

Pentru pescarii sportivi sangala este însă regele peștilor! Foarte puternic, cu botul enorm armat cu dinții mici și deși, cu solzii mici, cenușii, necedînd nici o clipă lupta, se prinde greu la undiță și numai în larg. Sînt vehiculate multe istorii despre el. Un italian mi-a spus că a prins odată unul de 42 kg, iar altuia i-a smuls lanseta din mînă!

Fiind în interes de servici în Republica Burundi am ocazia să pescuiesc des în Tanganyka. Merg cu un coleg și pescuiesc într-un golfuleț unde-și au sediul și niște hipopotami. Pescuim cu trestii scurte de doi m, mai ales seara cînd sînt valuri mari. De obicei prindem tilapii cît palma sau mai mici. Cîteodată vine și singa, de 2—3 kg, dar mai rar. Mai prindem și alți pești, foarte mici, însă minunat colorați care ar face deliciul oricărui acvarist de la noi. Cînd aveam ocazia, mergem în larg cu un coleg sîrb, care are barcă cu motor și două unelte adecvate. Pescuitul din barcă practicat aici a fost la început cu totul inedit pentru noi. Pe o vargă groasă DAM, este montată o mulinetă clasică (Mitchell „Garcia“ 504) echipată cu 150 m de nylon gros de 0,80 mm. La capătul firului se leagă o sferă de metal cu 3 aripioare, grea de 5—600 g numită „paravan“. La una din aripioare sînt trei găuri, fiecare mărind adîncimea cu doi m, datorită poziției sferei în apă: prima o face să coboare la 10 m iar ultima la 14—15 m.

De altă aripioară este prins forfacul lung, de patru m, cu nălucă la cap. Ajunși în larg, dăm drumul la 100 m de fir din mers, apoi continuăm drumul cu motorul „au ralenti“. Pescuim cu năluci albe Mepps nr. 5 și prindem cuye pînă la două kg. Aceștia vin ușor pînă în apropierea bărcii, se luptă puțin și cedează. Desigur, au fost și zile cînd nu am prins nimic, dar în majoritatea cazurilor luăm 5—6 bucăți. Fiind însă amator de specii rare, vroiam să prind și un sangala. În șase luni n-am reușit nimic. Colegul meu prinsese într-o zi doi, sîrbul în patru ani niciunul! Cine caută, găsește!...

Într-o dimineață de iunie plecăm toți trei, și cu copilul sîrbului — Uroș — spre locul unde pescuiam de obicei. Am ajuns la răsăritul soarelui. Apa, irizată de primele raze, strălucirea nisipului, munții punctați de cîte un norișor, ofereau o priveliște unică. Cîțiva ibiși pășeau maiestuoși pe mal. Liniștea deplină era rar întreruptă de trilurile timide ale vreunei păsărele ascunsă între frunzele late ale bananierilor. Măreția naturii ne copleșea. Am intrat în apă sfioși, temători să nu tulburăm liniștea. Zgomotul motorului a sunat ca o profanare. Ne-am îndepărtat mult de mal. Eram ca pe mare, singuri între cer și apă. Doar la linia orizontului se vedea un stol mare de pescăruși cărora nu le-am dat nici o importanță. Timp de trei ore n-am reușit să prindem decît un

SPECTACOL PE TANGANYKA

cuye de 250 gr agățat întîmplător de burtă. Am schimbat Mepps-ul cu oscilanță mică argintie. Același rezultat.

Dezamăgit, îi băteam apropouri sîrbului să plecăm, cînd am observat la cîteva sute de metri de noi stolul de pescăruși care se apropiaseră. Intrigați de numărul lor mare ne-am uitat mai atent și am văzut că pescuiau minusculii ndagala. Din apă, în același loc, săreau pești mari, unii depășind 25 kg. Ne-am îndreptat rapid spre ei, în timp ce recuperam firul pentru a ridica năluca la suprafață. Primul atac s-a produs cînd mai aveam în apă cam 20 m de fir. Sîrbul a oprit motorul și după un sfert de oră am scos un sangala de 5—6 kg. Între timp, păsările s-au depărtat. Din cînd în cînd, bancul de ndagala dispărea și păsările se înălțau, iar cîteva, două cîte două, zburau în toate direcțiile aproape de suprafața apei. Cînd una din perechi regăsea bancul le anunța pe celelalte prin țipete ascuțite și tot stolul se aduna în cîteva minute. Ce m-a uimit mai mult a fost tăcerea în care pescuiau. Tot atunci începeau și peștii cei mari să sară. Schimbăm în grabă „paravanele“ cu plumbi ușori, și continuăm cursa. Colegului meu îi trage... Ajuns lîngă barcă, peștele zmucește puternic și unul din cîrligele tripulului se dezdoaie. După cîteva minute îi trage iar, și de data asta reușește să-l scoată. E o sangala de aceeași mărime. Trec lanseta lui Uroș și numaidecît îl aud : Rîba, rîba ! „și-l văd încordat. Tatăl său ia lanseta și scoate un sangala la fel cu ceilalți. Copilul ia iar lanseta, și după cîțiva metri o zmucitură brutală aproape că i-o zmulge din mînă. După un timp, sîrbul ne spune dezolat că avea peste 15 kg. Avea ! Din păcate a rămas în apă !

Iau din nou lanseta și urmărim insistent păsările. Ne trezim deodată în mijlocul unui stol imens de pescăruși. Parcă ningea cu fulgi enormi... Aproape că nu mai vedeam decît albul-cenușiu al păsărilor, care plonjau furioase în apă, fiecare ieșind cu cîte un peștișor în cioc sau în gheare, pe care-l înghițeau pe loc. În jur apa clocotea de pești mari care săreau sau se dădeau peste cap, ca delfinii. Spectacolul era de-a dreptul fantastic. Amicul meu exclamă uluit : „c'est incroyable“, regretînd că nu are la el un aparat de filmat pentru a imortaliza scena. Realmente, spectacolul, demn de o peliculă Eastman color, nu poate fi redat cu fidelitate în scris și nici fotografiat sugestiv.

Recuperam mecanic privind fascinat în toate părțile. Mi se părea că visez... Mușcătura peștelui mă trezește din reverie. Strig „stop“, dar nu mă aude nimeni. Apăs pe butonul de oprire cu... piciorul, și scot un sangala parcă frate cu ceilalți. Trec iar lanseta lui Uroș. Îi trage, fără întîrziere, un sangala cam de 7 kg. Spectaculos debut pentru un copil de șapte ani ! Desigur că tot tatăl l-a scos și pe acesta, dar Uroș a fost autorul principal. Iau lanseta de la el și pornim spre o nouă zonă, dar nu mai ajungem. Simt o trăsătură violentă și aud cîrîitul tamburului. După zmucituri îmi dau seama că e mai mare și, puțin emoționat, încep să-l trag.

Lupta a durat peste o jumătate de oră. Ne-a tras cu barca, a sărit, s-a afundat brusc ; într-un cuvînt a făcut tot posibilul să scape, iar eu, bineînțeles, contrariul. Erau momente cînd nu puteam să recuperez pentru că țineam bățul cu amîndouă mîinile. Cred că dacă eram pe mal dura o oră să-l aduc. În sfîrșit, îl am lîngă barcă, renunț la mincioc și-i bag o mînă în ureche. M-am ales cu o tăietură adîncă, dar l-am tras în barcă. Un exemplar superb, de peste 10 kg. Sîrbul spune că ar avea chiar 12. În fond nu contează o „bagatelă“ de două kg față de frumusețea capturii.

Satisfăcuți, continuăm pescuitul și colegul meu are trei trăsături consecutive, însă nu prinde nimic. Ultimul a scăpat chiar lîngă barcă. Apoi, brusc, păsările au dispărut și odată cu ele, și peștii...

Probabil că bancul de ndagala, plictisit să fie masacrat, a dispărut în adîncuri la adăpost de lăcomia pescărușilor. Cît vedeai cu ochii, întinderea de apă era pustie. Rămăsesem din nou singuri. Oricum natura ne dăduse și așa prea mult. Firește că mărimea peștilor prinși nu spune mare lucru, mai ales în Tanganyka, dar ceea ce am văzut nu se întîmplă chiar în fiecare zi, iar ca să te afli direct în mijlocul spectaculosului eveniment e o șansă unică...

Petre MIRCEA

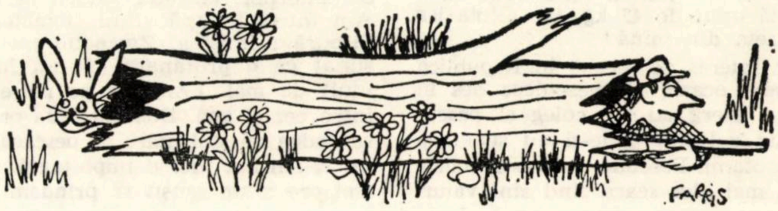

ÎN ATENŢIA TUTUROR

RĂPITOARELE DE NOAPTE

Huhurez de pădure

NEŞTIINŢA, IGNORANŢA, AU GENERAT de-a lungul existenţei umane multe superstiţii şi credinţe greşite, cărora nu o dată le-a căzut victimă însuşi omul. O seamă dintre ele s-au repercutat negativ asupra fiinţelor necuvîntătoare din jur, cărora adesea le-au fost atribuite influenţe dăunătoare sau chiar nefaste, şi care, deci, trebuiau să piară...

În rîndul unor asemenea victime se numără, chiar pe primele locuri, răpitoarele de noapte (în limbaj ştiinţific Strigiformele), deci bufniţele, huhurezii, ciufii şi cucuvelele, a căror tainică viaţă în întunecimea nopţii, trădată adesea de ţipete stranii, a născut credinţa că ele sînt prevestitoare sau chiar aducătoare de moarte. Trebuie să recunoaştem că, într-adevăr, ţipetele ciudate şi sumbre ale acestor păsări au ceva lugubru, răsunînd în noapte, în liniştea plină de taine şi necunoscut a pădurii, strecurînd cu uşurinţă fiori de teamă în sufletul celor prea uşor impresionabili. Iar cîntecul cucuvelei, poposite pe hornul casei cu fereastra luminată de îndelungata veghe la căpătîiul unui bolnav, este imediat asociat cu moartea acestuia, considerîndu-se a-i fi chiar pricină.

Iată pentru ce omul ignorant nu a scăpat nici un prilej să omoare aceste păsări, cu bîta, cu puşca, cu capcana, cu orice i-a căzut în mînă ; şi chiar şi astăzi, nu puţini dintre colegii noştri vînători au o plăcere, aş spune sadică, să ucidă spre exemplu ciufii stîrniţi iarna de strigătele gonaşilor, în pădurile în care vînăm iepuri sau fazani.

Cercetările oamenilor de ştiinţă au demonstrat în repetate rînduri, în ultima sută de ani, rolul de primă importanţă pe care răpitoarele de noapte îl au în reducerea numărului rozătoarelor, aceste mărunte mamifere care, datorită numărului lor imens, produc pagube însemnate plantelor spontane şi celor de cultură (mai ales cerealelor). Analizîndu-se ingluviile, acele gogoloaşe din resturi nedigerabile (păr, oase etc.) pe care strigiformele le regurgitează cu regularitate în locurile lor de popas, s-a constatat că aproximativ 70—90% din hrana lor este formată din şoareci de pădure sau de cîmp, ponderea unor specii folositoare (păsărele etc.) fiind foarte scăzută. Mai mult decît atît, s-a putut calcula că grîul salvat de fiecare răpitoare de noapte, prin şoarecii pe care îi consumă, se ridică la cîteva sute de kilograme pe an.

Să ocrotim, deci, răpitoarele de noapte, să le lăsăm să-şi ducă viaţa aşa cum le-a hărăzit-o îndelungata evoluţie a naturii, cu atît mai mult cu cît vom avea numai foloase de pe urma unei asemenea atitudini. Să nu mai ridicăm arma împotriva lor, şi nu cu gîndul la legea pe care am încălcat-o astfel, ci la faptul că nu avem dreptul în faţa instanţei naturii, să curmăm nejustificat o viaţă ce-şi are rosturile ei precise în lumea celor care nu cuvîntă.

Dan MUNTEANU

CIO-CIO-SAN

ROATA MARE ŞI ALBĂ A SOARElui se iţea la orizont, salutată de pălăriile florii-soarelui pudrate cu perle mici de rouă. Lumina nu prinse încă să pună umbre, cînd poteceam prin lucernă, tăind drumul spre P4. Vătuii se zbenguiau prin verdeaţă şi fugeau nu departe de umbra-mi foşnitoare. La marginea plantaţiei, cu mare grijă şi alegere, un localnic culegea trifoi. „Pentru găini sau iepuri...“ gîndeam, gata, gata să calc pe cele două beldii groase, de „zahăr“, lăsate pe loc repaus. Surprinzător mi s-a părut faptul că omul nu a pornit-o pe poteca spre sat, ci a alunecat foşnit printre trestii, pe un cocioc înfipt în oglinda apei. Şi pentru a-mi băga mai bine nasul în oala care nu-mi fierbea, o cotii mai spre dreapta, urmărindu-l pe undiţarul camuflat. Aşezat „ciuci“ acesta împletea, pe o ancoră nr. 1 sau 2, foi de lucernă şi trifoi, pînă ce garnisi tot cîrligul cu verdeaţă. Se ridică apoi în picioare, apucă varga cu mîna stîngă şi „agregatul“ cu dreapta, şi începu să-l învîrtă pentru lansare.

După ce aruncă momeala în undele aburinde ale apei, înfipse coada trestiei în cocioc, privind cu luare-aminte la plutoiul care se oprise, miraculos, între două trestii răsărite exact acolo unde nu s-ar fi aşteptat nimeni... Cu o grimasă de Toma-Necredinciosul pe obraz, mă îndreptai spre locul bătut săptămînal de undiţa mea.

Cufundarii săgetau de mult luciul apei cînd scoteam din cîrlig primul peştişor, unul lunguieţ, negru-albăstrui, cu gura ascuţită şi lăţită, cu solzii tiviţi cu negru. Mă întrebam ce e, cînd auzii spre dreapta mare larmă şi plescăit. Mi se încreţi pielea la gîndul unui peşte mare care a sărit în joaca matinală. Dar, cum zgomotul nu contenea, am aruncat trestia din mînă fugind spre dreapta. Larma venea din culcuşul muşteriului cu trifoiul şi care, în genunchi, se opintea cu amîndouă mîinile în beldia lui cea groasă, repetînd cu ochi holbaţi : „Minciocul !... minciocul !...“ Nu mi-a fost greu să dibui aparatul cu pricina, înfăptuit dintr-o plasă enormă, însăilată pe un cerc de butoi înţepenit în vîrful unei prăjini de rufe. Înşfăcînd agregatul cu mîna stîngă, îl manevră cu atîta uşurinţă — rod al unei îndelungate experienţe — încît aduse rapid captura la mal : un crap chinezesc de 10—12 kg.

— Ce peşte-i ăsta, unchiule ?

— Ciociosan ! mă lămuri mîndru, dar şi bănuitor, după care o apucă grăbit spre sat, cu desaga mişcătoare pe umăr.

Au trecut de atunci mai bine de 15 ani şi de fiecare dată, cînd văd o scenă asemănătoare, jur să pescuiesc o zi întreagă numai la „ciociosani“, dar dînd cu ochii de apă, mă îndrept ca un somnambul spre vadul meu cu caras, bălos şi obleţi...

Horia ARGHIR

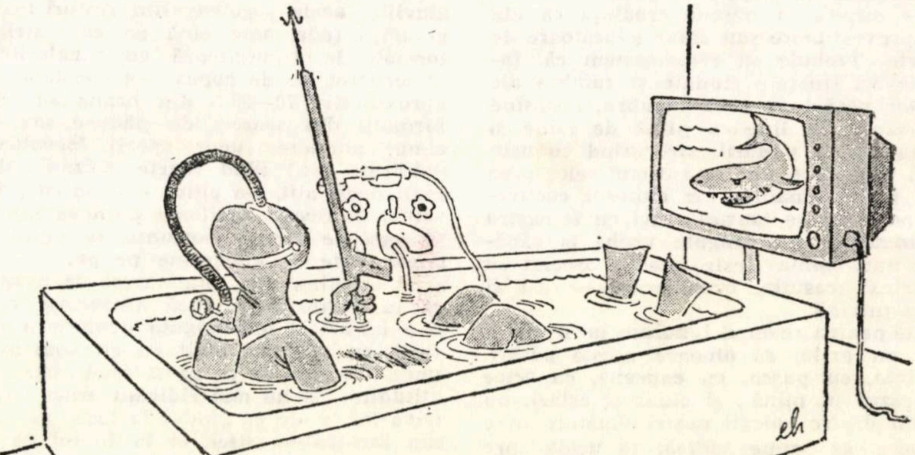

Ucigaşul VĂRGAT

ÎNTR-UN FEL TIGRUL A ÎMPARTAşit mult timp soarta leului, fiind vînat ca şi acesta fără cruţare. Spre deosebire de „regele animalelor" care este privit cu oarecare simpatie, despre tigru se vorbeşte şi se scrie aproape totdeauna cu ură şi dispreţ, atribuindu-i-se numai epitete jignitoare: crud, laş, viclean, ucigaş de oameni, însetat de sînge etc.

Scriitorul englez Rudyard Kipling, mare iubitor de animale, autorul „Cărţilor junglei", nu ni-l prezintă nici el în culori favorabile. Shere Khan, tigrul cel şchiop, prigonitorul lui Mowgli, este singurul personaj negativ al acestei capodopere literare, un adevărat geniu rău al junglei. Iar cînd Kipling ne povesteşte, prin gura înţeleptului elefant Hathi, legenda fricii, aflăm că cel care a iscat ura şi spaima în lumea junglei a fost tigrul. El a ucis pentru prima oară un alt animal şi tot el a ucis primul om, dezlănţuind astfel furia semenilor acestuia asupra tuturor celorlalte animale.

Campania furibundă împotriva tigrilor a fost însă provocată şi întreţinută de motive mult mai prozaice, între care comerţul cu blănurile acestor animale ocupă primul loc. În timpul stăpînirii engleze, autorităţile colonialiste din India plăteau sume fantastice pentru achiziţionarea blănurilor de tigru, antrenînd pe băştinaşi în distrugerea sistematică a acestei specii.

Viceregii şi guvernatorii britanici ca şi prinţii hinduşi, dealtfel, participau, în goană după senzaţii tari şi amuzament, la exterminarea masivă a tigrilor. Iată cu ce forţe pornea la vînătoare de tigri marele vizir din Ouda: 800 elefanţi, 10 000 călăreţi, 40 tunuri şi o suită de aproape 60 000 persoane ; de necrezut și totuși adevărat.

Pentru a justifica cît de cît această campanie de ucidere în masă, s-au amplificat la maximum legendele și povestirile vînătorești printre care la loc de cinste stau cele ce atestă faima de ucigaș de oameni a tigrului. S-a estimat la 3 000 numărul de oameni uciși anual de tigri în India. S-au citat și răscitat cazuri celebre care dovedesc ce pericol reprezintă tigrul pentru omenire. De exemplu, foarte des se pomenește teribilul an 1769 cînd tigrii au pătruns în orașul Bhiwapur, ucigînd 400 de persoane, sau cazul celor doi bărbați și al unui copil care, în luna aprilie a anului 1931, după o zi de lucru pe o plantație de tutun, au avut nefericita idee de a se culca sub cerul liber. Treziți din somn de strigăte, unul din bărbați și copilul au văzut cu groază, la lumina lunii, un tigru tîrînd de ceafă pe tovarășul lor. Speriat de țipetele celor doi și de loviturile date de aceștia cu bețele pe sol, tigrul și-a abandonat prada și a fugit, dar, din nefericire, omul atacat era mort.

Unii autori au colecționat cu rîvnă întîmplări de acest gen petrecute de-a lungul a trei sute de ani dar a căror veridicitate poate fi pusă, de multe ori, sub semnul îndoielii.

Presa occidentată a publicat și mai publică și azi, la rubricile de senzație, știri despre oameni uciși de tigri, îngrozind milioane de cititori.

Care este în fond realitatea ? O examinare obiectivă și amănunțită a datelor ne arată că situația nu-i tocmai așa cum ne-o prezintă amatorii de senzațional. „Ucigașii de oameni sînt tot atît de rari printre animale ca și asasinii printre oameni“, scrie R. G. Burton, cunoscut explorator și vînător englez.

De fapt tigrii nu se dau în vînt după carnea de om. Cei care se nărăvesc să atace omul sînt de obicei tigrii bătrîni, infirmi (Shere Khan din „Cărțile junglei“ era șchiop !) sau tigrii evadați din captivitate și care nu mai cunosc teama de om. Statisticile arată de asemenea că printre victimele tigrilor un procent însemnat îl ocupă vînătorii imprudenți care au încolțit animalul și nu au reușit să-l doboare din primul foc. Furia tigrului rănit nu cunoaște margini ; rareori vreun vînător a reușit să scape cu viață în asemenea ocazii.

Tigrii mai devin agresivi față de om și atunci cînd rezervele lor naturale de hrană, adică animalele ierbivore, se reduc foarte mult, lucru ce se întîmplă mai ales în timpul secetelor mari. Cei care citează anul de groază 1769, cînd tigrii au pătruns în orașul Bhiwapur, ucigînd 400 de oameni, uită de obicei să menționeze că acest lucru, cu totul nemaiîntîlnit, s-a datorat secetei cumplite din acel an, secetă ce a provocat moartea în masă a ierbivorelor și migrația celor rămase în viață către alte regiuni.

De obicei tigrul se aruncă asupra omului atunci cînd acesta e singur, mai ales cînd doarme. Există însă și numeroase cazuri de întîlniri pașnice între tigru și om. Astfel, spre exemplu, căpitanul Winter și brigadierul Ballantine au dat, în munții Satpura, peste un tigru ce sta la pîndă. Tigrul s-a îndreptat spre cei doi care, văzînd aceasta, s-au culcat făcîndu-se una cu pămîntul. Liniștit tigrul a trecut peste ei, pășind cu grijă, și a dispărut în desișul junglei.

Dacă însă unul din cei doi oameni ar fi tras și n-ar fi reușit să-l lovească mortal, tigrul ar fi dat o altă întorsătură acestei întîlniri. Numai o minune i-ar fi scăpat, o minune ca cea petrecută cu ofițerii englezi Rice și Elliot. Aceștia, împreună cu un grup de indigeni, pierduseră urma unei tigroaice pe care o răniseră. La un moment dat, cei doi ofițeri ordonară oamenilor să se oprească și ei o porniră singuri în căutarea urmelor. Examinau cu atenție solul, cînd, cu iuțeala fulgerului, tigroaica țîșni dintre liane, aruncîndu-se asupra lor. Rice trase două focuri dar fiara făcu un salt înainte și-l înhăță pe Elliot, care se găsea la cîțiva metri în stînga lui Rice. Alte două focuri trase de Rice nu au atins tigroaica. Aceasta îl apucă pe Elliot de un braț și începu să-l tîrască spre desișul din care apăruse. Rice era într-o dilemă înfiorătoare ; își vedea prietenul pe cale să dispară pentru totdeauna în junglă dar ezita să tragă de teamă să nu-l nimerească pe el în locul tigroaicei. În cele din urmă se hotărî, trase un singur foc și doborî animalul lovindu-l mortal în cap. Elliot, leșinat, fu scos de sub tigroaică. Reușise o vreme să se apere cu inconștiența disperatului folosind arma care purta urmele colților și ghearelor tigroaicei dezlănțuite, dar în cele din urmă cedase. Brațul îi era fracturat și avea răni profunde, dar scăpase cu viață.

Adeseori însă, tigrii sînt cei ce cad victimă unor maniaci. Astfel, un negustor englez a căpătat pasiunea colecționării capetelor de tigri. Acest personaj excentric se avînta singur în junglă, îmbrăcat într-un soi de armură medievală ce-l apăra de loviturile și mușcăturile animalelor vînate. Bizarul personaj evita să tragă în capul animalului, pentru a nu-l vătăma, așa că mai întîi rănea tigrul cu 1—2 focuri de armă trase în restul corpului ; apoi se culca pe pămînt și făcea pe mortul. Tigrul rănit se năpustea asupra-i dar dinții și ghearele rămîneau neputincioase în fața blindajului armurii sale. Cînd tigrul se afla într-o poziție favorabilă englezul îi implînta pumnalul în piept. Acest caz strict autentic, relatat de P. Pascaud, nu necesită, credem, comentarii suplimentare, implicațiile sale psihopatologice fiind evidente.

Din momentul primei întîlniri dintre omul primitiv și tigru, nenumărate legende, basme și superstiții, avîndu-l ca erou pe ucigașul vărgat, au luat naștere și au intrat în folclorul popoarelor. În multe ținuturi din India oamenii evită cu frică să pomenească fie și în gînd numele tigrului, fiind convinși că acest lucru le va provoca, în scurt timp, moartea ; de aceea ei îi spun „Unchiul“, „Cel Mare“ sau folosesc alte denumiri pline de respect.

O altă credință răspîndită în mai multe regiuni populate cu tigri este aceea că spiritul persoanei omorîte de un tigru mîncător de oameni însoțește pretutindeni animalul ucigaș, prevenindu-l de toate pericolele ce-l pîndesc.

Numeroase superstiții sînt întreținute de vracii localnici și potrivit lor ficatul, grăsimea sau alte componente ale corpului tigrului ar avea felurite proprietăți miraculoase tămăduitoare sau regeneratoare, pentru cei care le consumă, după cum ghearele sau anumite oase, purtate sub forma de amulete, ar avea, chipurile, putere de a îndepărta... sărăcia !

Există o părere foarte răspîndită potrivit căreia tigrul ar trăi numai în zonele tropicale fiind un animal iubitor de căldură. În realitate arealul răspîndirii tigrilor, ce ocupă o mare parte din continentul asiatic, se întinde mult spre nord, incluzînd pădurile de conifere ale Siberiei, unde iarna durează aproape șase luni pe an și temperatura coboară frecvent sub zero, atingînd uneori chiar — 30°C. Dealtfel, așa cum au arătat cercetările paleontologice, fosile de tigru au fost descoperite în insulele Noii Siberii, deci în interiorul cercului polar arctic, ceea ce dovedește că originea speciei s-a aflat în această regiune iar expansiunea spre ținuturile sudice, calde, a survenit relativ recent. Așa se explică faptul că tigrul nu suportă bine căldura și se scaldă adesea în apa rîurilor pentru a se răcori, fiind dealtfel și un excelent înotător.

În expansiunea sa sudică, tigrul s-a adaptat la o mare varietate de ambiante. Arealul prezent al speciei, ce cuprinde circa 6.500.000 kmp, coboară din ținuturile reci ale Amurului și Ussuri-ului din Siberia orientală pînă în insulele sudice ale Indoneziei (Sumatra, Djawa, Bali) și traversează Asia de-a curmezișul din Georgia transcaucaziană la vest pînă la coastele Siberiene estice scăldate de marea Japoniei.

În interiorul acestui perimetru tigrii lipsesc numai de pe platourile înalte, despădurite, ale Chinei centrale și din insulele Ceylon și Borneo. În cadrul vastului areal al speciei au fost descrise de zoologi mai multe subspecii sau rase geografice (numărul lor variază în funcție de autori) ale căror trăsături distinctive sînt destul de subtile și, adeseori, greu de delimitat cu strictețe. În general, tigrii nordici au blana mai lungă și mai deasă și sînt mai mari ca talie decît cei sudici. Aceștia din urmă se mai deosebesc de rudele lor nordice prin culoarea de fond a blănii mai închisă, avînd mai puțin alb pe părțile laterale, dungile tigrilor tropicali sînt, de asemenea, mai complete, mai înguste și mai precis conturate. Aceste dungi produc, la toate subspeciile, o întrerupere a continuității suprafeței corpului, făcînd animalul mai puțin evident, îndeosebi în zori sau în amurg cînd el vînează de preferință, deoarece temperatura este mai scăzută decît în restul zilei.

Tigrul vînează o întreagă varietate de animale, de la mistreț pînă la bivolul sălbatic, dar cînd nu găsește astfel de pradă se mulțumește și cu șopîrle, broaște sau crocodili. Tigrii indieni par să fie, în

unele ocazii, amatori de fructe. Toți tigrii consumă cadavre și revin adesea de mai multe ori la prada odată doborîtă. În sălbăticie un tigru adult consumă între 18 și 27 kg carne la un singur tain, care însă nu survine zilnic ; de aceea consumul mediu se cifrează la cca 9 kg pe zi, rație adoptată de obicei în grădinile zoologice.

Spre deosebire de leu, specie biosocială care trăiește în grup, tigrul duce o viață singuratică, cu excepția sezonului de împerechere. S-au mai observat totuși, ocazional, tigri vînînd în cupluri, unul dintre animale abătînd prada spre locul unde stă la pîndă partenerul său.

După o gestație de 105—115 zile tigroaica fată de obicei doi sau trei pui, uneori chiar mai mulți, șase fiind cifra maximă. Dintre aceștia numai unul sau doi ating vîrsta adultă, deoarece puii slab dezvoltați sau cu o viabilitate redusă sînt îndepărtați chiar de mamă, dacă nu mor în primele ore după fătare. Puii se nasc orbi, au însă o blană pronunțat dungată și cîntăresc 1—1,5 kg. Ei rămîn împreună cu mama lor aproape doi ani, timp în care aceasta îi educă și antrenează în îndeplinirea meșteșugului vînătorii și a altor activități esențiale pentru supraviețuirea unui tigru. De aceea tigroaica nu se împerechează decît o dată la doi ani. În ciuda procentului ridicat de mortalitate înregistrat în rîndul puilor proveniți de la o fătare, o tigroaică poate lăsa pînă la 20 descendenți.

Totuși tigrul este confruntat astăzi cu pericolul dispariției. sale, ca specie. La efectele dezastruoase ale vînătorii intensive practicate timp îndelungat cu mijloace perfecționate, ce depășeau capacitatea de refacere a efectivelor naturale, s-a adăugat, recent, impactul extinderii habitatului uman care-l înlătură pe cel al tigrului, contribuind indirect la eliminarea acestuia de pe scena naturii.

Încă din 1930 nu a mai fost semnalat niciun exemplar de tigru de Bali, astfel încît această subspecie este considerată definitiv dispărută. În estul insulei Djawa mai există, potrivit informațiilor furnizate de zoologi indonezieni, un mic efectiv de cca 20 tigri javanezi. Despre tigrul de Caspica nu se mai știe nimic în afară de perechea semnalată în 1965 în Transcaucazia. Numărul tigrilor siberieni, estimat la cca 50—90 animale, este mult inferior efectivelor existente în grădinile zoologice. În sfîrșit, subspecia ce a rezistat cel mai bine vicisitudinilor la care a supus-o omul, tigrul indian, a început să cunoască în ultimii ani un regres crescînd, determinînd Uniunea Internațională a Conservării Naturii să o includă în catalogul animalelor amenințate cu dispariția. Statul indian a luat severe măsuri de protecție și efectivele au înregistrat într-adevăr un ușor spor anual.

Ca animal captiv tigrul pare să fi fost cunoscut anticilor la fel de bine ca și leul. În mod sigur el a participat la luptele și spectacolele sîngeroase organizate în amfiteatrele romane. Ulterior a jucat un rol important în dezvoltarea grădinilor zoologice devenind o piesă de rezistență a colecțiilor acestora, actualmente asigurîndu-și chiar o poziție superioară celei a vechiului său rival, leul.

Tigrul suportă în general bine captivitatea, dacă i se asigură condiții corespunzătoare ; totuși durata sa de viață este ceva mai scurtă decît a leului iar puii se nasc și sînt crescuți mai rar și mult mai

dificil. Anumite date tind să arate că tigrul, fiind o specie solitară și originară dintr-un biotop cu un orizont stimulator mai limitat decît cel al leului, este mai sensibil la stressul psihofiziologic produs de condițiile artificiale ale activității.

Foarte frecvent vizitatorii grădinilor zoologice întreabă cine iese învingător în lupta dintre leu și tigru. În natură o asemenea confruntare agresivă nu poate surveni pentru simplul motiv că arealurile geografice ale celor două specii nu numai că nu se suprapun dar nici măcar nu sînt tangente. Leii din pădurea indiană Gir, care ocupă cel mai răsăritean avanpost al arealului acestei specii, se găsesc la mai mult de 1.500 km de cel mai apropiat teritoriu al unui tigru. Totuși ciocniri între lei și tigri pot avea loc ca urmare a unor situații nenaturale provocate, direct sau indirect de om ; opinia generală este că, în asemenea cazuri, tigrul se dovedește un luptător mai bun decît leul. Această părere s-a format mai ales pe baza rezultatelor înregistrate în arenele Romei antice, în care se organizau adesea veritabile dueluri între lei și tigri. În majoritatea cazurilor, în aceste lupte tigrul iese învingător. Fără îndoială tigrul este mai puternic mai agil, se mișcă mai iute decît leul și are o tehnică de luptă superioară. Astfel în cursul ciocnirii cu leul, tigrul se ridică pe picioarele pesterioare și își lovește adversarul cu ambele labe din față, simultan, întocmai ca un boxer spre deosebire de leu care folosește labele anterioare alternativ, lovind cînd cu una cînd cu cealaltă. Spre deosebire de tigru însă leul este un animal biosocial și el își ajută semenii angajați în luptă, pe cînd un tigru va sta calm și va privi cum un congener al său este sfîșiat de lei.

Superioritatea tigrului nu este totuși unanim acceptată, existînd și păreri autorizate care se pronunță în favoarea leului. Există dealtfel cazuri, nu tocmai rare, în care leul a ieșit victorios din confruntarea sa cu tigrul. În iunie 1949, la New Bedford (SUA) un circ a pierdut unul din leii săi în urma bătăliei angajate cu un tigru. Tigrul bengalez Tim din Grădina Zoologică Perth (Australia) a fost ucis de leul Nere, un exemplar de talie impresionantă, în mai puțin de trei minute, și exemplele ar putea continua. În realitate rezultatele acestor conflicte agresive nenaturale depind nu numai de caracteristicile speciei ci și de cele individuale, precum și de împrejurările în care se desfășoară lupta ; de exemplu, animalul familiarizat cu ambianța în care are loc ciocnirea este net avantajat.

Cea mai reprezentativă specie de felină, alături de leu, „supremă îmbinare armonioasă de forță, grație și frumusețe" (cum îl denumește zoologul G.H. Pournelle) tigrul a fascinat și continuă să fascineze omul, care este dator să-i asigure, cu generozitate și înțelepciune, un loc pe planeta noastră.

Dr. Mihail COCIU

RECORDURI

Mamiferul cu cea mai ridicată temperatură este capra domestică (Capra hircus) : 40 de grade Celsius, iar cu cea mai scăzută, Hamsterul auriu (Mesocricetus auratus) : 4 grade.

*

În timp ce inima unei rîme pulsează de 15 ori pe minut, a unui melc de 30 de ori, a elefantului de 46 de ori, a șopîrlei de 50 ori, a cîinelui de 150 ori, a purecelui de baltă și a porumbelului de 240 ori, a șoarecelui de 600 ori, a liliacului de 900 ori, inima unei păsărele minuscule, pe care ornitologii sovietici au numit-o Moscovska, pulsează cu 1036 de bătăi pe minut, iar ritmul cardiac al păsării-muscă (colibri) este de-a dreptul uluitor : 1200 pulsații pe minut !

*

Cel mai înalt animal din lume este girafa. Un exemplar din specia Camelopardalis tippelskirchi, capturat în Kenya în 1930, măsura 6,80 m înălțime.

*

Cel mai mare animal din specia felinelor este tigrul siberian (Leo tigris altaica), care ajunge pînă la o greutate de 265 kg. Un exemplar de excepție, vînat în 1933, cîntărea 349 kg. Conform unor date statistice recente, numărul acestor animale este extrem de redus, ele fiind protejate prin lege.

*

Un popîndău care trăiește în deșertul din sud-estul Americii rezistă mai mult de 100 de zile fără a sorbi nici cea mai mică picătură de apă.

*

Un crocodil este, la naștere, de trei ori mai lung decît oul din care tocmai a ieșit...

Amintiri la Hațeg

VÎNĂTOARE ȘI PESCUIT ÎN secolul al XVI-lea

Titlul de mai sus trimite, la prima vedere, gîndul la un studiu erudit. Or, îndeobște, orice almanah preferă să propună erudiția nu prin studii abordînd exhaustiv o temă, o idee, ci prin multitudine tematică, prin varietate. Concret, însemnările de mai jos vor să rememoreze două opinii vechi, foarte puțin cunoscute încă, referitoare la tezaurul cinegetic și piscicol al meleagurilor noastre în secolul al XVI-lea. Prima dintre ele aparține unui mare umanist român : Nicolaus Olahus ; a doua, unui genovez : Franco Sivori.

NICOLAUS OLAHUS A TRĂIT ÎNTRE anii 1493—1568. S-a născut la Sibiu, fiind întîiul copil al Varvarei și al lui Ștefan Olahus. Tatăl lui se stabilise în burgul transilvan datorită prigoanei la care fusese supus în Țara Românească. Fugarul din vatra argeșeană a întemeiat în Transilvania familie și a îndeplinit responsabilități politico-administrative ca aceea de judex regius — începînd din 1504 — în Orăștie. Nicolaus a învățat carte la Sibiu, la Orăștie și la Oradea. Datorită calităților intelectuale ieșite din comun, a ajuns secretar și consilier al regelui Ludovic al II-lea (1516—1526) al Ungariei, al reginei Maria, sora împăratului Carol Quintul, și al arhiducelui Ferdinand. După înfrîngerea de la Mohács (1526), a însoțit-o pe regina Maria în Țările de Jos. A devenit, curînd, o notorietate în lumea umaniștilor Europei, corespondent și protector al celebrului Erasm din Rotterdam. Mai tîrziu a fost numit episcop de Zagreb și de Agria, apoi arhiepiscop de Strigoniu, mitropolit primat al Ungariei. În 1562, Nicolaus Olahus, român înrudit cu voievozii din Țara Românească, dar și cu Iancu de Hunedoara și Matei Corvinul, era investit cu funcția de regent al Ungariei ! El a scris, între altele, cîteva cărți : Atila (1536), Hungaria (1536), Breviarum (1548), Chronicon (1548). În cea intitulată Hungaria se referă pe larg la istoria poporului român, la unitatea de limbă și tradiție a românilor. Tot în cuprinsul acestei lucrări sînt prezentate bogățiile solului și subsolului Transilvaniei. În capitolul XVII (despre Banat), autorul consemnează primele informații despre pescuit și vînătoare reținute și apoi furnizate contemporanilor (și posterității !) de către un român.

„În acest ținut e un mare belșug de pește, datorită apropierii celor trei[1] rîuri bogate în pește. Cornelius Duplicius Sceperus[2]... mi-a răspuns că s-a întors prin acest ținut timișan care, cu toate că e pustiit și prădat de turci, e totuși bogat în pește. Mi-a spus că a văzut rîul Timiș bătînd oarecum în negru și tulbure din pricina mulțimii peștilor ; a văzut chiar un morar care și-a aruncat mreaja în rîu și a scos, ca dintr-un eleșteu, atît de mult pește, încît abia încăpea în mreajă. Morarul și-a ales din atîția pești doar unul singur, pe cel mai mare, iar pe ceilalți i-a aruncat pe pămînt. Lui i-a fost foarte necaz pe morar pentru că a omorît atîția pești, din cei mai buni".

Capitolul al XVIII-lea din aceeași lucrare poartă următorul titlu : Despre diferitele bogății ale Ungariei. Aici, informația privind pescuitul și vînătoarea investighează un spațiu geografic mai întins, incluzînd și zone care, în veacul al XVI-lea, se aflau în sfera de influență a coroanei maghiare ori făceau chiar parte efectivă din regat...

„Aproape peste tot în Ungaria sînt atîtea sălbăticiuni, de toate felurile, și mai mari și mai mici, încît pretutindeni, atît nobilimea cît și poporul de jos, deopotrivă, vînează atît sălbăticiuni, cît și păsări, fiecare pentru trebuința și plăcerea sa".

Cu referire la Transilvania, dar și la alte regiuni care intrau în secolul al XVI-lea sub jurisdicția administrativă nemijlocită a coroanei maghiare, Nicolaus Olahus scria — de data aceasta atrăgînd atenția asupra potențialului piscicol al locurilor : „Afară de aceea, popoarele vecine știu foarte bine cît de mulți pești se găsesc aici : antacei, care nu au oase și cartilaje... sturioni, tok, kerzege, poate din aceia pe care Pliniu îi numește pelamides, apoi siluri, pe care noi îi numim harcsam, silen, păstrăvi și tot felul de alte viețăți de apă pe care le au și alte țări. S-a văzut de mai multe ori și se poate vedea și acum că atunci cînd se revarsă Dunărea, Tisa, Timișul, Drava și alte rîuri rămîne atîta mulțime de pești în gropile de pe maluri după retragerea apelor, încît din neglijența țăranilor o parte din peștii morți sînt mîncați de porci, iar cei ce rămîn provoacă uneori molime printre locuitori, din cauza căldurii care infectează aerul. Numai mreje să aibă cineva, și nu duce lipsă de pește, fără cheltuială, doar să se păzească de anumite locuri oprite".

Cum se pescuiau în acea vreme antaceii, de exemplu? Ne-o spune autorul în același capitol XVIII al cărții sale :"... sînt mai multe locuri în albia Dunării unde apa e mai adîncă și mai învîrtejită. Acolo antaceii au un fel de vizuină a lor. În luna noiembrie, înainte de a apărea înghețul, se înțeasă Dunărea pe toată lățimea cu bîrne, la intervale egale, lăsînd un loc gol la mijlocul albiei, care se întărește cu împletituri de nuiele sau mreje anume pregătite în acest scop. Pescarii întind mrejele din corăbioare sub bîrne. În timpul acesta, de pe malurile Dunării se slobod împușcături al căror zgomot ca un tunet alungă antaceii din ascunzișurile lor și pescarii îi prind în mreje și îi trag la mal ca și cînd n-ar fi în ele nici o greutate. Uneori, dintr-un singur loc și dintr-o singură dată antaceii, amăgiți cu pești mai mici, se prind cîte o mie și mai mult, unii lungi de peste dousăprezece picioare"[3].

Franco Sivori era fiul unui comerciant din Genova. În 1581 l-a cunoscut pe principele valah Petru Cercel, fiul voievodului Pătrașcu cel Bun și fratele vitreg al lui Mihail Viteazul. Petru Cercel se afla atunci pribeag prin Europa, în căutare de sprijin pentru scaunul Țării Românești, unde a și fost instalat dealtfel între anii 1583—1585. Sivori l-a însoțit pe principe la București și Tîrgoviște, în calitate de secretar. După mazilire, genovezul, credincios fostului domn, a stat în preajma acestuia, sprijinindu-l, pînă în 1589. Ulterior, el a scris un memorial deosebit de infirmat despre viața lui Petru Cercel, despre bogățiile Țării Românești, despre organizarea politico-administrativă a Munteniei. În capitolul Bogățiile Țării Românești, genovezul includea și un paragraf ce atestă potențialul cinegetic al principatului : „Sînt în această țară atîtea sălbăticiuni ca : iepuri de casă (!?), iepuri de cîmp, cerbi, capre ; pe potecile pădurii, vulpi, lupi și urși ; pe numeroasele dealuri vezi potîrnichi, fazani, cocoși sălbatici, rațe și gîște sălbatice, turturele, prepelițe, sturzi și alte minunate păsări in mare cantitate, în așa fel că e foarte ușor să participi la minunate vînători. Dintre acestea îmi amintesc de una de mare amploare organizată de Principe, unde se prinseră două sute șaptezeci de iepuri, zece sau doisprezece lupi și șaizeci de vulpi, reușind lucrul acesta prin încercuirea pădurii cu un gard viu (cam) la două-trei mile"[4].

După cum se vede din citatele consemnate, bogăția în pești și vînat în Țara Românească, în Transilvania și în alte zone limitrofe ei era deosebită. Desigur, realitatea aceasta se poate explica prin desimea pădurilor în secolul al XVI-lea și prin existența atîtor lacuri și bălți care, laolaltă cu rîurile și fluviul Dunărea, conțineau o mare cantitate de pește.

Valentin BEICA

---

[1]. E vorba de Timiș, Mureș și Dunăre (n.n.).

[2]. Ambasadorul lui Carol Quintul în Grecia, Turcia și Ungaria, prieten și corespondent epistolar cu Nicolaus Olahus (n.n.)

[3]. Citatele au fost extrase, în traducerea din latină, din lucrarea **Umanistul Nicolaus Olahus**, Editura științifică, București 1968 — texte alese, studiu introductiv și note de I. S. Firu și Corneliu Albu.

[4] Citatul, în traducerea doamnei V. G. din limba italiană, a fost extras din volumul **Petru Cercel și Țara Românească**, Cluj 1944, avînd ca autor pe Ștefan Pascu.

Gîştele

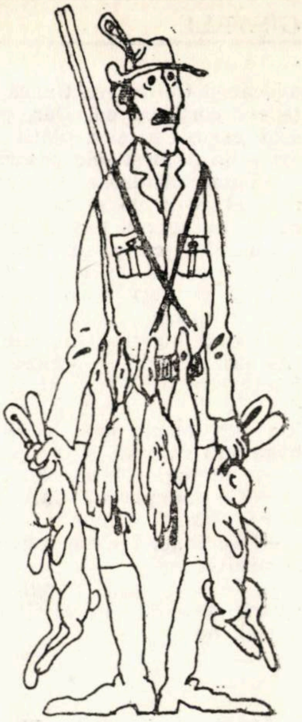

PE MINE, DACĂ MĂ LAŞI SINGUR într-o pădure, mă aşez pe o buturugă, la umbră şi aştept să vină lupii să mă mănînce. Pe Andronache, dacă îl laşi singur într-o pădure, face el ce face, aleargă, găseşte un izvor să nu moară de sete, culege ciuperci comestibile, îşi face un foc din vreascuri, coace ciupercile şi le mănîncă cu păpădie verde.

Pe mine, dacă mă laşi singur pe-o insulă pustie, mă găseşti după cîţiva ani — oase uscate la soare, pe o stîncă. Pe Andronache, dacă-l laşi singur pe o insulă pustie, face ca Robinson Crusoe şi trăieşte ani îndelungaţi în chip de fermier.

Aş putea s-o ţin aşa cît aş vrea, dar cred că n-are rost, deoarece dumneavoastră aţi înţeles cu siguranţă, ce fel de om e Andronache. Adică un om deosebit, răzbătăreţ, unul care scoate apă şi din piatră seacă.

Să vă mai spun cîte ceva despre el. E un tip înalt şi subţirel, blond, cu ochii albaştri. Dacă-i pui aripi seamănă cu un înger cu pălărie cu pană şi cu puşcă pe pană şi puşcă pe umăr, seamănă cu un înger cu pălărie cu pană şi cu puşcă pe umăr. E în el ceva poetic, blînd, plăcut şi atrăgător. Are o fire delicată, şovăitoare, ca un amurg de primăvară, în volutele unei calme legănări, undeva pe un şes domol.

„La vînătoare nu-i chiar aşa uşor“, spune el adeseori. Şi nu-i uşor, pentru că Andronache este acela care cară tot ce-i necesar grupului de vînătoare. Într-un rucsac enorm Andronache cară hrană pentru toţi, tot el duce surplusul de cartuşe, de gloanţe, lopeţica, scăunelele pliante şi tot ce le mai trece prin cap tovarăşilor lui de drum şi de vînătoare. Cam aşa :

— Ia-o şi pe asta, poate ne trebuie la ceva.

Sau :

— Mai ia două-trei pîini. Andronache. Dacă stăm şi mîine ?

Sau :

— Du tu şi iepurii ăştia, o să-i împărţim la urmă, la popas.

Andronache tace şi duce, le duce pe toate cu o discreţie lucidă şi cu transpiraţii abundente.

Are şi defecte, destule, nu vă grăbiţi să-l lăudaţi. E un smucit şi mai ales un capricios, cum rar întîlneşti. Îi sare ţandăra din te miri ce. Întîi pune totul la inimă, pe urmă pune totul jos şi pleacă întorcîndu-se de unde a venit, fără să dea vreo explicaţie, fără să facă vreun reproş, ci numai pentru motivul că i-a sărit, şi gata. De aceea trebuie să umbli cu el şi să-l fereşti ca pe un ou proaspăt.

La cîte o agapă vînătorească sau la cîte o petrecere — între ei vînătorii — Andronache reprezintă unul dintre marile puncte de atracţie :

— Ia zi, Andronache, da cu ţaţa Caliţa, cum a fost ?

Ţaţa Caliţa e o văduvă tînără, de prin Ograda. O comună din Ialomiţa. Într-o toamnă, din cauză de vizibilitate redusă, Andronache i-a luat la ochi şi i-a împuşcat vreo patru gîşte care, în zori, tocmai ieşiseră din bătătură spre islaz, unde era şi baltă. Şi cum veneau grele, zburînd pe jos, Andronache — pac ! pac ! — a culcat vreo patru şi a mai alicit cîteva. Cînd şi-a dat seama de ispravă, era prea tîrziu. Intrase în gura Caliţei. Încercase el, în toate felurile şi cu toate vorbele, care mai de care mai dibace — că era avocat și Calița era tînără și frumoasă, să te tot cerți cu ea. Dar, pînă la urmă a scos portofelul și a plătit cu vîrf și îndesat prea domesticele păsări.

Așadar, Andronache nu se lăsa rugat. Știa el că e povestea cu Calița un „număr“, cu succes teribil la public.

Lua din cuier un fular colorat bine, dacă se putea de damă, și și-l așeza băsmăluță pe cap. Lăsa afară, să-i cadă pe frunte, niscai smocuri de păr, din părul lui blond îngeresc (mi-amintesc că și Calița era blondă și aducea și ea a înger). Făcea rost de o față de masă și-și aranja din ea fustă, mult peste genunchi. Mai lua din cuier vreo două căciuli de le băga sub cămașă, și începea, schimonosindu-se în toate chipurile :

— Ce frumoasă ? Care frumoasă ? Mie să-mi plătești gîștele.

— Ce înger ? Care înger ? Gîștele mele săracele...

— Gîștele mele panglicarule ! Nu ți-e rușine să-ți fie ! Ptiu ! Că-n colo, ești frumușel, hoțule !

*

Acum, să vă spun eu una cu Andronache, pe care el nu s-ar grăbi să v-o povestească, pentru că nu-i prea convine.

Eu nu am talentul lui de povestitor, nici nu știu să mă strîmb ca toți dracii, dar întîmplarea mi-o amintesc bine, c-am trăit-o alături de Andronache și de alți doi vînători vestiți, cărora nu are nici un rost să le mai dau numele, de vreme ce sînt atît de vestiți.

Era-ntr-un Octombrie, prin mijlocul lui. Vînam de duminică prin zăvoaiele Giurgiului și întîrziasem și luni, la gîște și la rațe sălbatice. Veneau foarte rar. Cînd să plecăm de pe podul de bălegar ce despărțea „Vînăta“ de „Galbena“, două lacuri mititele, au trecut în cîrd cîteva gîște mari. Zburau sus, se părea că prea sus. Andronache a ochit, a tras, și o gîscă s-a prăvălit învîrtindu-se ceva mai încolo, în praful drumului de țară ce mărginea lacurile.

Andronache s-a dus la ea, a ridicat-o din colb și a venit să ne-o arăte. Gîscă mare, voinică ! Pe urmă a prins-o neglijent la ciorchinar, nu de gît cum se cuvenea, ci de un picior, de laba gîștii.

Mai tîrziu, am poposit pe un mal, printre trestii, pe unde veneau la apă turturele și porumbei sălbatici. N-am pierdut vremea degeaba.

Popasul de seară, înainte de plecare, l-am făcut deasupra lacurilor, în marginea unei păduri mici de plute. Ne-am mai eliberat de rucsacuri, am întins de masă, am lăsat prada în ciorchinar, mai la umbră.

Deodată, tocmai cînd ne pregăteam de plecare și închinam ultimul pahar de vin, gîsca lui Andronache a început să se zbată, să se miște din loc, și pînă să apucăm să ne apropiem de ea și s-o liniștim, și-a luat zborul cu ciorchinarul lui Andronache la picior. Ne-am uitat trăzniți după ea. Prin dreptul „Galbenei“ pasărea s-a eliberat de ciorchinar, care a căzut în mijlocul lacului și s-a dus probabil la fund.

Ei, dacă ar ști țața Calița isprava asta, bine i-ar mai prinde. Parcă o aud :

— La gîște blînde te pricepi, panglicarule ! Da la una mai sălbatică îi dai drumul, nu ți-e rușine să-ți fie ! Ptiu ! Că-n colo ești frumușel, hoțule !

Dr. Ion DUMITRESCU

ATELIER pescăresc

PE VALURI, PESCUIND LA FIX ÎN apropierea malului, pluta clasică fiind mereu acoperită de valuri nu mai semnalizează nimic și devine aproape inutilă. Este necesară, deci, o plută cu flotabilitatea astfel echilibrată încît să salte odată cu valul, rămînînd mereu vizibilă, dar fără a ridica, odată cu ea, și plumbul de pe fund. Desenul ilustrează modul de confecționare a unei plute antival și modul de fixare a acesteia la fir :

- un flotor în formă de pară ascuțită, culisant pe fir (un canal central în care s-a înțepenit un mic tub plastic (o rezervă de pix, goală), lestat la partea de jos (ascuțit) printr-un inel de plumb, greu doar atît cît să mențină flotorul vertical ; flotorul poate fi fixat pe fir în două moduri :

— imobil, cu un mic cep înfipt în tubușorul de plastic după stabilirea „apei“ firului ;

— cu mobilitate limitată, prin două mici alice de plumb mușcate pe fir, deasupra și dedesubtul plutei (la circa 15—20 cm) în jurul poziției cu „apa“ potrivită.

Pentru a nu ridica plumbul de pe fund la mișcările imprimate de valuri, pentru micul cep fixator ca și pentru alica opritoare superioară „apa“ firului va fi stabilită cu aproximativ 10—15 cm peste normal, folosindu-se un plumb puțin supradimensionat și culisant.

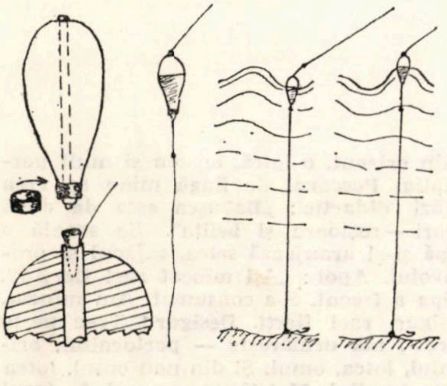

ÎN PESCUITUL CU LANSETA LA fix, o problemă adesea greu de rezolvat este aceea de a nu îngropa momeala din cîrlige în masa ierboasă de pe fund, ceea ce ar face-o invizibilă pentru pește. Inconvenientul poate fi rezolvat, între altele, folosind o așa zisă plută „grea“, în locul plumbului final al monturii și care va fi confecționată după cum urmează :

- dintr-o bucată de lemn foarte ușor (balsa, eventual tei) sau un segment de stuf gros, tăiat între două noduri, impermeabilizat cu nitrolac de culoarea fundului (maro-verzui) se alcătuiește bagheta plutitoare a plutei ;
- la un capăt al baghetei vom prinde un ochet pentru fixarea la firul monturii cu cîrlige, iar la celălalt capăt se va fixa, prin ștemuire, un segment de țeavă de plumb, calibrată pe grosimea baghetei și avînd o greutate care să depășească flotabilitatea acesteia, astfel încît la lansare pluta să se scufunde.

Dimensiunea finală a plutei : 25—35 cm.

La lansarea monturii, pluta va cădea vertical spre fund și — avînd grijă să nu întindem exagerat firul — montura va lua poziția din figura alăturată, cu cîrligele la nivelul superior al vegetației.

LA O MONTURĂ CLASICĂ PENTRU pescuitul la fix cu lanseta, în loc să fie atașat definitiv monturii, plumbul se va detașa la scurt timp după lansare datorită unui „fuzibil“ care se va dizolva repede, eliberîndu-l. Motivul : înlăturarea rezistenței opusă de plumbul fix după mușcătură. E însă necesar ca pescarul sportiv să fie aprovizionat cu o suficientă rezervă de plumbi detașabili (piulițe vechi, bucăți de plumb etc.). Fiecare plumb va fi prevăzut din timp cu un căpețel de nylon (cca 10 cm) avînd bucla de legare la firul monturii (ea însăși avînd o buclă la capătul final). Desenul alăturat indică modul de fixare a plumbului detașabil la montură, prin intermediul „fuzibilului“.

Pescarul sportiv va fi aprovizionat deci, și cu o suficientă rezervă de „fuzibili“, care nu sînt altceva decît bucățele (suficient calibrate scopului) de zahăr cubic...

N.S.

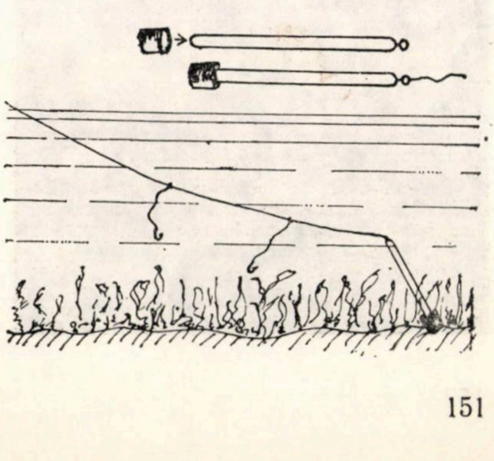

IMAGINI DIN DELTA DUNĂRII

În spatele dealului, soarele îşi ia un nou rămas bun, lăsînd stelele în seama nopţii. Pe grind arde stuful, în timp ce înălţimile se împînzesc de ţipătul gîştelor. Se lasă noaptea. Luminile din sat sclipesc rece. A amuţit şi şuierul vaporului. Din cînd în cînd, după colţul casei, măgarul izbeşte pămîntul cu copita. Stă aproape de perechea sa. Luna se ridică leneşă peste lume, argument singular al mistuirii timpului. Ca venit de altundeva, răcnetul aceluiaşi măgar mută pietrele din loc. Incertitudine de cîteva secunde. Liniştea revine grabnic, cu muţenie îndîrjită.

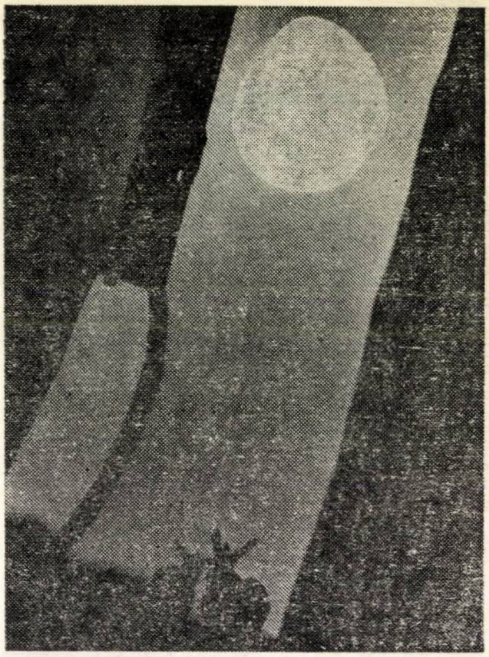

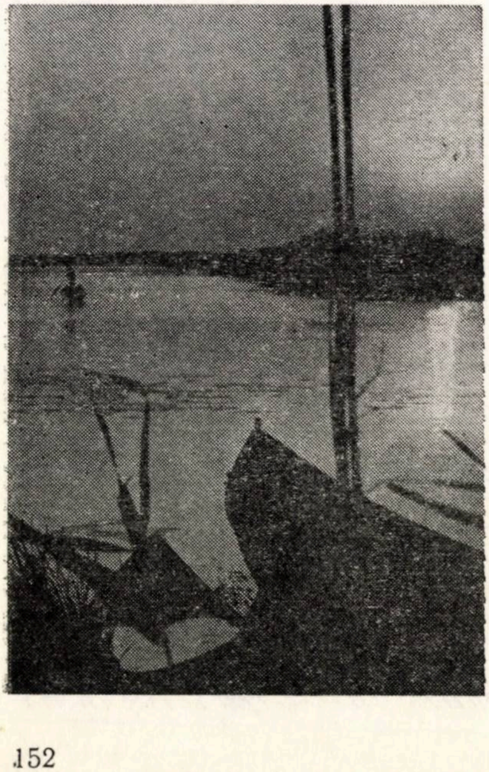

Un orizont, o lotcă, un om şi mult portocaliu. Pescarul de lîngă mine se vrea astăzi didactic: „Babuşca este de două feluri — roşioara şi beliţa". Se scoală o clipă şi-şi aranjează setca, sajacul şi prostovolul. Apoi: „Aţi mîncat raci fierţi ?". Clipa a trecut. S-a consumat. Am mîncat, desigur, raci fierţi. Desigur ! Trec peste vorbe ; mă urmăreşte — portocaliul, orizontul, lotca, omul. Şi din nou omul, lotca şi portocaliul. Mai tîrziu, pe mal, în focul pornit împotriva ţînţarilor, o frunză căzută aiurea sfîrşeşte mistuită de flăcări. Portocaliu...

Le urmăresc zborul liniar și liniștit, departe. Le deslușesc apoi gîgîitul, mai încolo. Îmi fîlfîie acum aproape de obraz, simțind vibrația fiecărei pene. Și mă tem să nu le pierd pe drum de soare, veștejit de truda toamnei. Mă întorc, deci, an de an aici. Aici, la capăt de lume, cu miros de putred îmi prind zborul lor în suflet și uit de cărți și uit de multe, bogat deodată, atît de bogat!

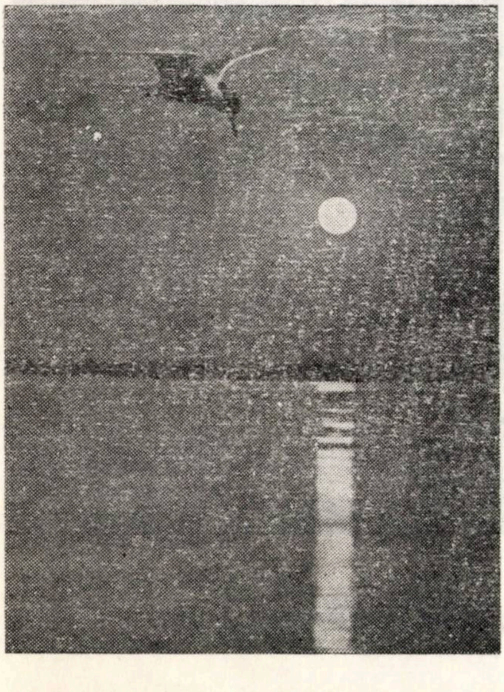

Între insulă și zidul de stuf al Deltei, stă interpusă Meleaua. Cît vezi cu ochii, apă, smocuri de stuf și chire. Mai încolo, pe limba de pămînt, și-au stabilit colonie. Aici, toți cooperează pentru unul, unul pentru toți. La nevoie. În rest, fiecare este împotriva celuilalt. Pînă și noaptea se aude, în răstimpuri, strigătul lor ascuțit. În zori la fel. Și-așa, pînă toamna tîrziu, cînd se duc de dorul depărtărilor sau, poate, alungate de blestemul iernii?

Cufundac. A vrut să se cațere pe scara de lumină, acolo sus. Dar a rămas aici. Încălcarea jocului ar fi fost frîngerea vremelnică a vrajei de o clipă. Eu aș fi dorit-o veșnică. „Clic !“ El a frînt-o. S-a scufundat. Prozaic.

I-am privit în zori agitîndu-se și bucurîndu-se de împlinirea speranțelor mocnite un an. Tăcuți, nerăbdători, dar cumpătați. Aceiași din alte zile, întîlniți în autobuz, sîcîitori de guralivi, nervoși sau indispuși. Nu le-am urat zi bună, nici măcar în gînd, respectînd jocul. Apoi am privit la soare, din nou la ei și iar la ei.

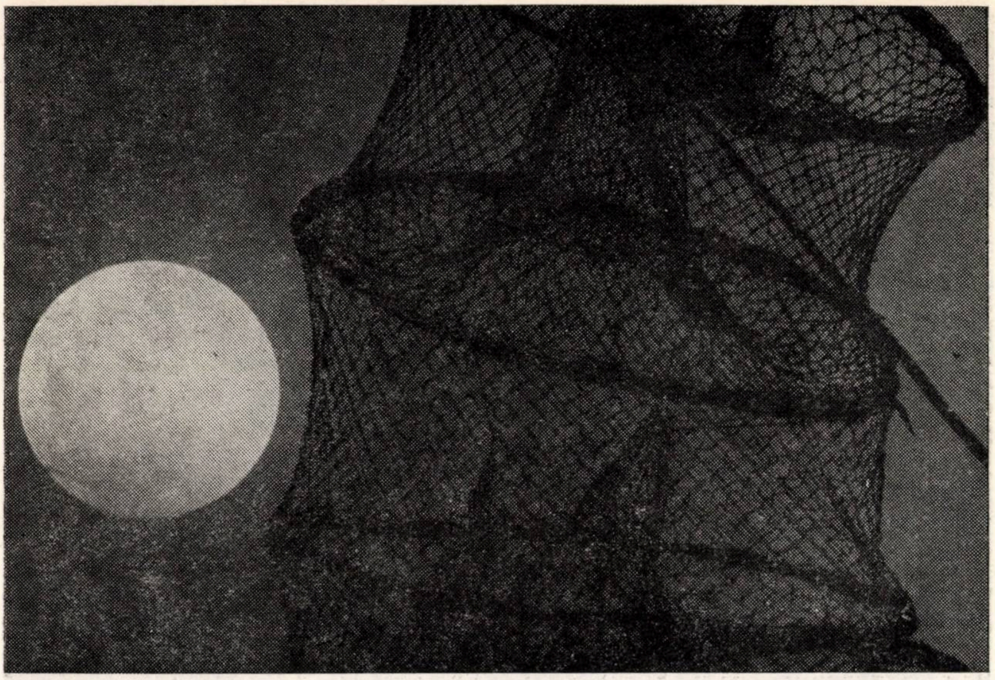

Ziua a obosit. Sălciile stau strîmbe pe malurile aproape paralele ale canalului. Sus, în bolta de crengi, s-au pornit șoapte stîrnite de vînt și de duhurile înserării. De partea cealaltă a ghiolului răsare luna. Palidă și moartă, știrbită parcă de vîrcolaci. Foșnește ceva în dreptul ei și-mi place minciuna că este ea, încurcată în vintire. Închid ochii și iarăși îi închid, obosiți de haosul umbrelor pe apă și de reverberația luminii.

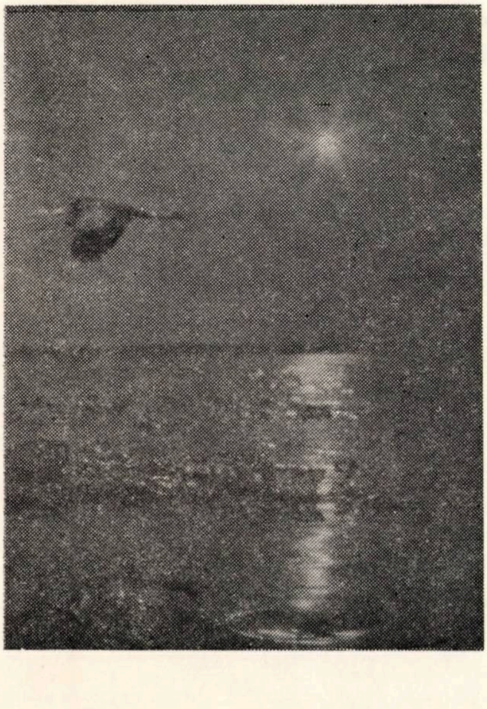

Apele au încremenit definitiv, încă de la primul sărut al crivățului. Soarele încearcă un zîmbet cu suliți de gheață și se răsfrînge rece în imensitatea moartă de aici. Doar un stîrc întîrziat zgîriie cenușiu aerul înțepenit și dispare după orizont, într-o lume poate mai bună; cu verde crud în stînga, în dreapta și jos, agitată de zborul frînt al sitarului, cînd după consumarea crepusculului, acolo sus, Bouarul păzește la zenit Ursa Mare.

Texte și foto
Dan STĂNESCU

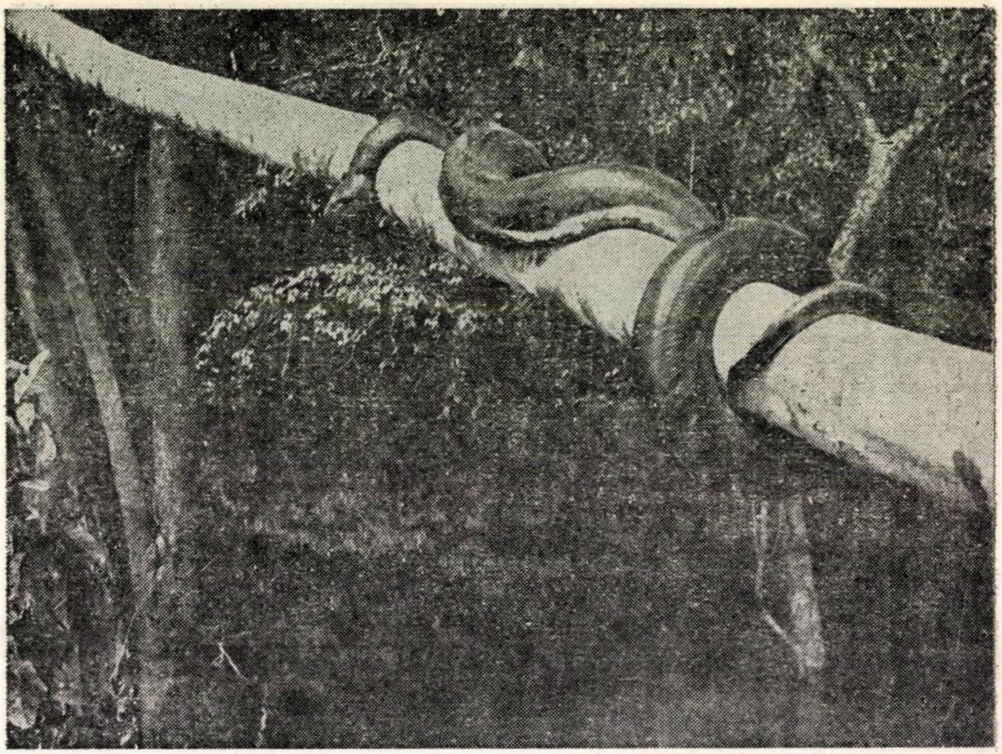

O apariție înspăimîntătoare

ANACONDA

Anaconda *(Eunectes murinus)* sau „culebra de agua“ cum îi spun locuitorii Americii de Sud, este șarpele care a dat loc la cel mai mare număr de legende. Dimensiunile sale, forța sa colosală, traiul misterios în mijlocul apelor au contribuit la crearea unei reputații fantastice. Exploratori ca Fawcett și de Fain au vorbit despre șerpi anaconda care ating 17 sau 18 m lungime. Totuși, nimeni n-a cîștigat încă premiul de 5000 dolari, oferit de Societatea Zoologică din New York, celui care va aduce un anaconda viu, de 9 m lungime. Fotografia care ilustrează acest articol este ea oare a șarpelui uriaș de care se vorbește atît de mult, fără a-l fi văzut cineva vreodată ? Redăm, mai jos, rezumatul unei relatări aparținînd doctorului veterinar francez JEANNIN și publicată în revista „La vie des bêtes“, despre o întîlnire cu o asemenea reptilă înfiorătoare.

După ce aprinse felinarul, femeia se întoarse către cei trei bărbați și le spuse, poticnindu-se la fiecare cuvînt :

— Mergeți pe drum și veți vedea dacă am mințit. Vreau să fiu pedepsită dacă nu vedeți acolo jos acest trunchi de palmier !

Ieșiră din casă. Umbra nopții învăluia ranchul. Picături mari de apă cădeau tot mai des, anunțînd o aversă. Nu se îngrijorară de aceasta ; erau toți trei enervați de altercația avută cu femeia și pe care totuși n-o găseau absurdă.

Se afundară în obscuritate, urmînd singurul drum care ducea la ranch, drum care escalada colina şi domina fluviul. În mijlocul micului grup pe care-l formau, Mocho ţinea felinarul şi legănările mersului său se transmiteau luminii, care oscila şi se răspîndea cu scăpărări nesigure în jur. Parcurseră primele sute de metri destul de repede, dar ploaia care se înteţise le atenuă curînd elanul.

— Nu e nimic aci, declară Velero.

— E nebună ; i s-a părut, interveni Mocho şi ordonă : să avansăm, ca să nu aibă motiv să spună că n-am fost prea departe.

Cu spatele aplecat în ploaia care se înteţea, ei îşi continuară drumul şi erau gata să se oprească cînd Dominico arătă spre un loc aflat în umbra care se întindea înaintea lor.

— Iată, spuse el, un trunchi de palmier !

Proferînd o înjurătură, Mocho ridică felinarul şi lumină mai de sus drumul. Se vedea într-adevăr o lungă masă neagră, care se întindea oblic înaintea ochilor lor.

Cu toate că lanterna se afla destul de sus, ea lumina slab şi ei distinseră greu ceea ce nu era cuprins în conul de lumină. Mai făcură cîţiva paşi.

Deodată, o înspăimîntătoare surpriză îi paraliză. Ceea ce ei luaseră drept trunchi de palmier prinse viaţă şi un cap începu să se ridice, plat, triunghiular, la 30 cm de sol. O scurtă răsuflare, un fel de tuse furioasă, răsună în liniştea nopţii.

Nu avură timpul necesar să-şi dea bine seama de realitate, nici să schiţeze o mişcare de retragere : enormul şarpe, pe care toţi îl recunoscură a fi un anaconda, se aruncă spre ei cu o extraordinară săritură. Era prea departe însă pentru a avea posibilitatea să-i atingă prin acest prim atac. Totuşi, se apropiase foarte mult şi după ce-şi răsuci corpul său colosal, se destinse din nou cu toată lungimea sa. Imediat în faţa lor, rămase nemişcat, ameninţător. Impresia cumplită, pe care ei o trăiră, era mai violentă, mai sfîşietoare decît cea care lea-r fi produs-o aspectul unei agresiuni în masă.

Toţi trei erau oameni solizi, chiar şi Mocho care păstra, cu toate că fusese amputat, o musculatură puternică. Viaţa lor dură, plină de evenimente violente, îi obişnuise cu pericolele. Dar pericolul deacum, neaşteptat, nu era unul obişnuit, iar ei erau şi neînarmaţi.

La trei, patru metri în faţa lor, uriaşa reptilă se mişca într-un mod aproape imperceptibil şi ei înţeleseră că se pregătea să se arunce asupra unuia dintre ei. Capul turtit care se mişca aproape de sol putea deveni, în lovitură, asemenea unui berbece de o forţă irezistibilă. Înapoia lui, corpul, pe care solzii grosolani făceau noduri, era atît de lung încît se pierdea în negură.

Stupefiaţi în faţa spectacolului extraordinar ce li se înfăţişa, ei rămaseră nemişcaţi, înmărmuriţi, neputîndu-şi desprinde privirile de la această bestie hidoasă. Mai tîrziu, presupuseră că lumina fusese cea care stîrnise anaconda. În realitate, alta ar fi putut fi cauza : o tulburare datorată perioadei rutului sau poate furia brutală a unui animal deranjat şi care, conştient de forţa sa, nu se temea de nici un adversar. Dar nu avură timp să reflecteze la aceasta.

Asemănătoare celei pe care o mai auziseră, o tuse răguşită întrerupse zgomotul ploii. A fost semnalul unei drame rapide. Imediat, ei văzură capul reptilei, scurt, puţin înclinat, care se întindea spre ei şi după acesta ondulaţiile gigantice ale corpului său monstruos. Atunci, revenindu-şi din buimăceala lor şi recăpătîndu-şi sîngele rece, se întoarseră toţi trei şi fugiră disperaţi. Probabil, busculat de unul din însoţitorii săi şi mai puţin alertat decît aceştia, Mocho scăpă felinarul care se stinse. Întunecimea nopţii cuprinse imediat oameni şi şarpe.

Velero povesti după aceea că a primit o lovitură foarte puternică, care l-a culcat la pămînt. El pretinse că fusese lovit de corpul şarpelui. Sub această grea lovitură, el întinse instinctiv braţele pentru a amortiza căderea şi se sprijini, un moment, cu mîinile de pămîntul noroios. El nu-şi dădu seama de ceea ce se întîmplă în realitate. Cu un efort brusc, el se smulse din noroi şi, pradă unei oribile groaze, se aruncă în întunericul dinaintea lui.

Ploaia era din ce în ce mai deasă şi întunericul nu oferea nici un punct de reper. La cinci sute de metri de acolo, la ranch, femeile aprinseseră focul pentru a coace făina de porumb şi modesta vîlvătaie, închisă în vatră, nu difuza decît o slabă licărire. Rezultat al sărăciei mai mult decît al neprevederii lor, aceşti oameni nu mai aveau decît o singură altă lampă, de acelaşi fel cu cea pe care o luase Mocho şi ea se afla în cea de a doua colibă.

Puţin dispuse de a se expune ploii biciuitoare, femeile preferară să trăncănească în jurul luminii slabe a focului şi stînd chircite, ele aşteptau pasive întoarcerea bărbaţilor. Cea care se bîlbîia era sigură de ceea ce văzuse, în zori, pe marginea drumului.

În momentul în care felinarul se stinse, imediat după atacul şarpelui, Dominico simţi şi el efectul busculadei. Anaconda nu-l atinse, ci Mocho care, întorcîndu-se, îl bruscă atît de tare încît îşi pierdu echilibrul. Uluit cîteva clipe, el îşi reveni, dar rămase dezorientat. Nu distingea nimic prin această oribilă noapte și la rîndul său o luă la fugă, la întîmplare, atît cît putu de repede.

Nu mult mai departe, alergînd din toate puterile, cuprins de panică, Velero avu curînd o nouă senzație la fel de oribilă ca acea pe care o încercase de curînd. Pămîntul îi fugi deodată de sub picioare și se rostogoli cu capul înainte, peste malul abrupt, în fluviu.

Avînd încă înaintea ochilor săi imaginea înspăimîntătoare a anacondei care se arunca asupra lor, Dominico continua în sens opus cursa sa nebunească. În freamătul din jur, el nu căuta decît să se depărteze cît mai mult de acest loc funest. Nu-l interesa direcția în care mergea ; se salva și aceasta era tot ceea ce conta acum pentru el. De mai multe ori se aruncă printre arbuștii ale căror ramuri îi biciuiau fața. Disperat, se eliberă de aceste obstacole și-și reluă goana. I se părea că anaconda se află la călcîiele sale, că-l urmărea, că-și desfășura inele sale solzoase și masive, groasă cît un palmier tînăr. Cînd în sfîrșit se opri, o făcu pentru că nu mai putea să avanseze : se afla la capătul puterilor, iar picioarele îi erau prinse în nămol pînă la mijlocul coapselor. Intrase în mlaștină. Un alt pericol îl pîndea acum, acela de a se afunda, fără vreo perspectivă de ajutor, în mîlul înșelător al acestui teren periculos.

Stînd chircite în jurul vetrei în care ardeau scoarță de copac și lemne uscate, femeile coceau plăcintele de porumb. Moleșite de căldură, ele picoteau, așteptînd liniștite întoarcerea bărbaților. Apoi, o fetiță ceru, smiorcăind, ceva de mîncare și ceilalți copii i se asociară. Se produse o oarecare agitație, care întrerupse toropeala care domnea în încăpere. Lipsa luminii o făcu pe cea mai în vîrstă dintre femei să se ridice și să meargă să ia felinarul care se afla în coliba alăturată. Ea se zori prin ploaie, ținînd felinarul în mînă, cînd auzi deodată o chemare înăbușită. Era un geamăt vag, atenuat de aversă și care părea că iese din fluviu. Niciodată nu auzise un strigăt asemănător, nearticulat și plin de deznădejde.

Alarmată, ea fugi să-și avertizeze tovarășa și amîndouă se puseră să scruteze întunecimile din fața porții ranchului. Chemarea reîncepu și ele își dădură curînd seama că venea dinspre albia fluviului. Cineva văzuse probabil lumina felinarului și cerea ajutor. Abia atunci realizară că bărbații trebuiau să se fi întors de mult și că probabil un eveniment neprevăzut, care nu putea fi decît dramatic, le tulburase existența.

Cea mai tînără dintre femei, cea care se bîlbîia, era robustă ca un bărbat și cu un temperament curajos. Ea încredință felinarul unei fete și, împreună cu aceasta, coborî spre malul fluviului. Așezînd fata la capătul unei pirogi, ea împinse svelta ambarcație pe apă și se lansă cu curaj pe fluviu. Stînd în spate, ea lopătă cu brațe încercate. Nu era pentru ea o treabă neobișnuită ; traversase astfel adesea fluviul, dar noaptea neagră, vîntul și ploaia care cădea torențial îi îngreunau mișcările. În mijlocul acestei neliniștitoare întunecimi și a curentului rapid al apei, doar chemările slabe, care păreau mai mult gemete, o orientau în înaintarea sa. Temerară, ea se afundă tot mai mult, fără ezitare, spre temutul necunoscut. Din fericire, nu fu nevoie să parcurgă o distanță prea mare. Piroga se lovi îndată de un banc de nisip ; de aci porneau lamentabilele semnale. Agățat de un arbore dezrădăcinat, Velero se afla acolo. O șansă miraculoasă făcuse să întîlnească acest obstacol atunci cînd se lăsase purtat, aproape inconștient, în voia curentului.

Femeia lăsă copilul în pirogă și intră în apă. Ea a avut mult de furcă pentru ca ușoara ambarcație să nu se piardă la rîndul ei în noapte și în același timp să încerce să urce în barcă omul care nu se putea ține pe picioarele sale. În timp ce cu o mînă îl trăgea, cu cealaltă ținea strîns frînghia legată de pirogă. Picioarele i se afundaseră în nisipul umed și mișcător. Ca o paiață inertă, Velero se ivea din ramurile arborelui și dispărea din nou, moleșit, lipsit de putere și voință. Deși apa și sudoarea îi curgeau în șiroaie pe tot copul, femeia se înverșună în această treabă de necrezut, asemănătoare unei lupte grotești și de care depindea viața unui om.

După multe și grele încercări, Velero se prăbuși însfîrșit în brațele sale. Luminată de felinarul care se clătina, ea îi simți mîinile pe corp și reuși să-l salte în pirogă. Apoi, cu fața biciuită de rafale, ea porni împotriva curentului.

. . . .
. . . .

În noaptea atotcuprinzătoare, sub puternicele averse ale ploii, nu exista decît o slabă speranță de a putea aduce vreun ajutor celorlalți doi bărbați. Iată însă că tînăra femeie, înarmată cu o pușcă și însoțită de fetița care purta încă felinarul, nu întîrzie să plece din nou. Mergînd cu precauție, ele examinau întunecimile care le înconjurau. Oprindu-se și ascultînd din cînd în cînd, ele încercau să distingă zgomote suspecte și chemări. Dar nu auzeau decît apa care cădea cu putere pe nisipul drumului și răpăiala ploii pe ierburile savanei. Desfăcut și cu geamul spart în bucăți mici, ele descoperiră pe drum felinarul lui Mocho. Acesta fu tot ceea ce ele zăriră, terenul din jur neoferindu-le nici un indiciu revelator a ceea ce se întîmplase acolo. Rafalele ploii nivelaseră totul.

A doua zi, în zori, ea se întoarse împreună cu Velero, care abia se ţinea pe picioare. Împreună, îl descoperiră pe Dominico care, pierdut în mijlocul trestiilor, încercuit din toate părţile, nu îndrăznea să se mişte de teamă de a nu se îndrepta într-o direcţie fatală şi să se împotmolească mai mult. Era epuizat de orele înfricoşătoare pe care le trăise, imobilizat în nămol pînă la mijlocul coapselor, îngheţat de apele care-l apăsau. În timpul acestei nopţi îngrozitoare, el trăise în fiecare moment senzaţia apropierii anacondei.

Nimeni, niciodată, nu-l mai revăzu pe Macho. Cei doi bărbaţi şi cele două femei au fost totdeauna convinşi că enormul şarpe îl doborîse şi sufocase imediat. Apoi, gigantica reptilă a trebuit să-l tîrască pînă-n albia fluviului sau pînă pe malurile noroioase ale mlaştinei, printre întinsele pîlcuri de trestii.

În afara rănii care făcuse din el un mutilat, Mocho era puternic, curajos şi călit în lupta cu greul ; dar ce putea face un om, într-o asemenea noapte, împotriva unui anaconda ?

(Traducere : n.t.g.)

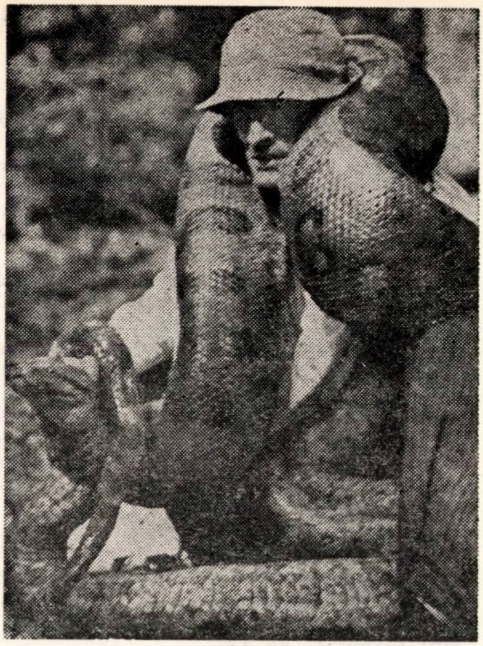

...Şi totuşi, în anumite situaţii, anaconda, bine strunită, poate servi şi drept fular...

Nuntă la batracieni

ÎN 1967, LA CAMBRIDGE (MASSAchusetts, S.U.A.) a fost înfiinţat de către Institutul Smithsonian din Washington un organism ştiinţific puţin obişnuit : Centrul pentru studierea fenomenelor de scurtă durată. El are sarcina să furnizeze savanţilor din întreaga lume informaţii asupra fenomenelor naturale care ies din comun. Aşa au fost comunicate în rapoartele sale anuale, fenomene ca : invazia păianjenilor în oraşul Saint Louis din S.U.A., a melcului uriaş în Florida, erodarea marelui baraj de corali de către stele de mare, dispariţia marsuinilor din Amazon, invazia fluturilor în insula Trinité etc. Toate evenimentele excepţionale pentru oamenii de ştiinţă.

Un alt fenomen cu totul ieşit din comun (transmis de centrul susmenţionat) a fost observat în jungla Malaeziei, la peste 200 km nord de Kuala Lumpur. Aici, într-o albie umplută de ploile musonice, erau reuniţi cca. 10 000 de batracieni din toate speciile locale. Primii martori, luînd atitudinea beligerantă, mişcările precipitate şi ţipetele asurzitoare ale animalelor drept o luptă pentru teritoriu, au prezentat fenomenul în această lumină. Alarmaţi, zoologii Universităţii din Kuala Lumpur s-au grăbit spre locul carnagiului, unde n-au găsit decît un teren umed mişunînd de mormoloci. Evenimentul fusese greşit interpretat — broaştele nu se luptau ci se împerecheau.

Potrivit savanţilor, explicaţia este simplă. Batracienii, care se îngropaseră pentru a supravieţui secetei şi pe care ploile i-au trezit brusc, au fost prinşi de o adevărată frenezie sexuală.

Un singur lucru îi intrigă pe specialişti. Reunirea a zece specii diferite de batracieni este un fenomen cu totul neobişnuit. Prof. Charles Myers de la Muzeul de istorie naturală din New York, consideră însă că trebuie admis că instinctul de reproducere, cînd ajunge la paroxism, poate dărîma barierele naturale.

L. B.

PERFIDIA LA ALBINE

ÎNTR-O CRESCĂTORIE CANADIANĂ de castori, un animal tînăr învăţase că trebuie să fie prezent primul la mîncare spre a nu risca să fie îndepărtat de semenii săi mai vîrstnici şi mai robuşti; căci, şi la castori domneşte legea celui mai puternic, dar nu întotdeauna! Fiindcă, într-o dimineaţă, cînd tînărul castor întîrziase şi locul îi fusese ocupat, crescătorul îl văzu că se îndreaptă către rîu, unde începu să bată furios cu labele, ceea ce pentru toţi castorii din lume este semnalul unui pericol iminent.

Imediat, celelalte animale îşi ridicară boturile din troacă şi începură a ţipa şi a alerga în toate părţile. Iar micul castor, profitînd de această dezordine, îşi ocupă locul la troacă.

Această întîmplare şi multe altele de acelaşi gen sînt povestite în cartea „Animale prietenoase“ de Vitus B. Dröscher, apărută în R. F. Germania, autorul dorind a demonstra că răutatea şi perfidia nu sînt inventate de om.

Cocoşul se preface că a găsit seminţe pentru a atrage şi a fecunda cu forţa găinile care „i-au rezistat“.

Americanii, care iubesc precizia, au supus unei electro-encefalograme un opussum care fusese atacat de un cîine şi căzuse într-o stare de rigiditate cadaverică. S-a constatat că opussumul doar „o făcea pe mortul“: era perfect lucid, nesemnalîndu-se nici cea mai mică urmă de şoc, de pierdere a conştiinţei sau de somn.

Fără îndoială, însă, că nimic nu este mai rafinat decît comportamentul unei maimuţe dintr-o grădină zoologică, care infiripase o mică idilă cu un tînăr mascul. Apărînd căpetenia hoardei, maimuţa — pentru a-i risipi mînia, i se aruncă în braţe cu ţipete plîngătoare, ca şi cum ea fusese atacată, în acelaşi timp făcînd cu ochiul tînărului ei iubit.

„Toate aceste animale, subliniază Vitus B. Dröscher, se serveşte conştient de instinctele lor specifice pentru a-şi înşela duşmanii“...

L.B.

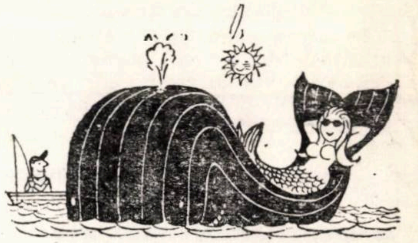

SOMONII — RUDELE MAI MARI ALE PĂSTRĂVULUI

LA SFÎRŞITUL SECOLULUI XIX pescarii capturau anual pe Rin în jur de 70 000 somoni. Exemplarele record atingeau o talie de 1,50 m şi 50 kg greutate. După aproximativ 9 decenii, în anul 1978, s-au capturat doar 4 somoni pe rîul Rin!

Somonii execută salturi impresionante. Date exacte, alese ca recorduri ale speciei: înălţime — 3,60 m, lungime — 5,40 m.

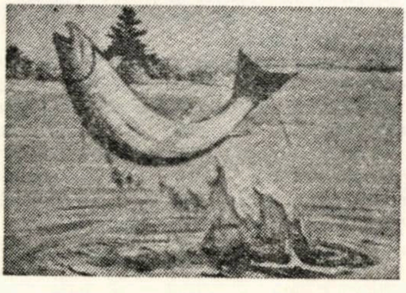

Dintre cei 400 000 puieţi de somon, marcaţi într-un rîu din Canada, după o perioadă de 3 ani s-au recapturat 11 000 exemplare, toate în rîul în care au fost marcaţi.

Un somon capturat şi marcat în Marea Nordului, în greutate de 9,50 kg, a fost recapturat după exact 4 săptămîni, cîntărind nu mai puţin de 16,5 kg. Adevărat record!

Un somon capturat şi marcat în Fjordul Trondheim, a fost prins după 11 zile în Fjordul Oslo, deci la o distanţă de 1 100 km, ceea ce înseamnă că acest exemplar a parcurs zilnic cel puţin 100 km, nesocotind timpul şi kilometrii pierduţi cu căutarea hranei.

Alt somon, de asemeni capturat şi marcat în Fjordul Trondheim, a parcurs în decurs de 2 luni o distanţă de 2 500 km, fiind capturat la vărsarea rîului Wyg — URSS în Marea Albă — Arctica. Deci, şi acest exemplar a parcurs în jur de 42 km zilnic — distanţa cea mai scurtă, calculată pe hartă!

ÎN ATENȚIA NOASTRA

Păsările, IARNA

SE CUNOAȘTE TENDINȚA ANIMAlelor de a se apropia, în timpul iernilor grele, de centrele populate. Înmulțirea din ultimii ani a căprioarelor și a mistreților a făcut să vedem aceste animale tot mai frecvent din goana mașinii pe lîngă șosele, iar accidentele rutiere în care mașina se ciocnește cu căpriori sau mistreți nu sînt rare, de parcă acest „vînat mare" ar fi luat locul iepurelui de altădată... Există nu numai preocupări, dar și obligații pentru asigurarea hranei pe timp de iarnă pe toate fondurile de vînătoare. Cînd cantitatea de hrană nu e proporțională cu densitatea vînatului sau cu durata timpului de hrănire, atunci se observă acea „invazie" a grădinilor sau livezilor din sate. Atunci sînt pierderi și în rîndul vînatului, ca și în culturi, în special la pomi. Asigurarea hranei pe fondurile de vînătoare este, dealtfel, o acțiune organizată din cele ami vechi timpuri de către toți gospodarii care vor să-și mențină stocul de vînat în teren.

Dar de păsări cine se îngrijește oare? Să nu uităm că păsările, chiar dacă nu sînt vînat, sînt utile și... rămîn să trăiască din ce găsesc. Nu ar trebui oare să le acordăm același ajutor pe timp de iarnă ca și vînatului?

Fără îndoială, pentru păsările cîntătoare sau folositoare agriculturii, ajutorul poate fi dat deopotrivă de către toți locuitorii de la sate sau orașe. Nu se cer investiții de nici un fel, nici cheltuieli suplimentare din partea celui dispus să ajute aceste păsărele, care și ele tind spre oraș sau spre sat, unde condițiile de adăpost și de hrană par mai bune.

Hrana păsărilor pe timp geros trebuie să fie bogată în calorii ; vom administra, deci, semințele plantelor uleioase — cînepă, rapiță, floarea-soarelui. La oraș, găsirea acestor semințe e mai anevoioasă, dar asta nu înseamnă că nu putem face și noi, orășenii, ceva. Cine nu are un șoric de slănină, o bucată de grăsime, seu de vită sau de oaie? Vom lega bucăți din ele, la fel cu bomboanele de pe pom, cu o sfoară, și le vom atîrna prin arbuștii sau pomii din grădini sau din parcurile publice.

Și locurile de lîngă clădiri sînt bune, fiind mai adăpostite, dar aici vom avea grijă ca hrana să se fixeze la o înălțime de cel puțin 1,80 m, pentru ca pisicile să nu poată prinde păsările venite la „hrănitoare" .

Sînt cunoscute instalațiile de hrănire din unele parcuri, care seamănă cu niște căsuțe fixate de arbori și care oferă, în același timp, și hrană și adăpost. Oricine poate confecționa asemenea instalații din bidoane de plastic (cele de ulei auto sînt foarte indicate) în care se taie o gaură circulară cu un diametru de 4—5 cm, aproape de bază, fixîndu-le pe pomii din grădină. Aceste scorburi artificiale pot da și hrană și adăpost păsărilor, care ne vor recompensa în primăvară pentru ajutorul dat, nu numai prin cîntecul și coloritul lor frumos, dar și prin foloasele aduse în stîrpirea insectelor dăunătoare.

M. TELEGUȚ

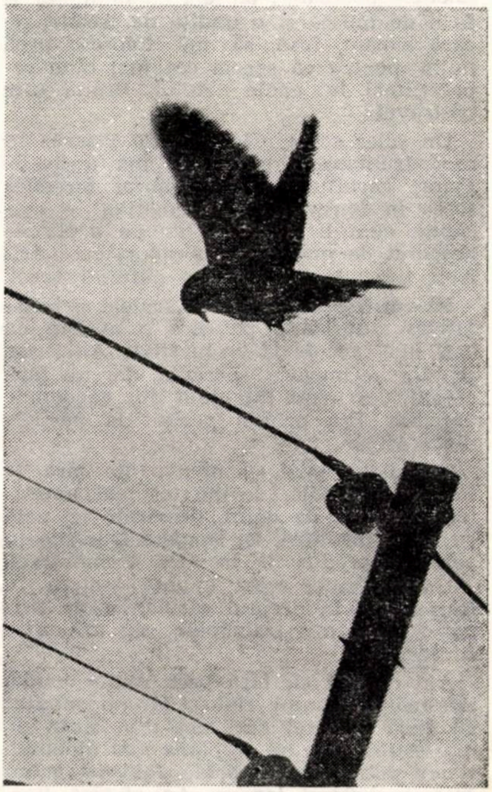

Omniprezentul gugușțuc (foto Al. F.)

VĂCANŢĂ CU PĂSTRĂVI

PRIMELE RAZE ALE UNUI SOARE blînd de august tîrziu jucau multicolor în picăturile de rouă ce se îngrămădeau pe firicelele de iarbă crescută din belşug în grădiniţa din faţa gării.

În spatele meu, clădirea micuţă a gării afişa deasupra intrării placa pe care se putea citi : Berevoieşti.

Înaintea mea, linia ferată forestieră se aşternea pe terasamentul îngust, însoţind cotiturile rîului Bratia, principalul curs de apă al regiunii.

Sus, în zare, ghiceai prin verdeaţa desişurilor plaiurile minunate ale Rîuşorului şi Bratiei, sate tihnite de munte, cu oameni primitori şi veseli, spre care, nu peste multă vreme, avea să mă poarte trenuleţul forestier.

Mă aflam în vacanţă la bunici, în satul Berevoieşti, sat aflat la poalele munţilor, nu departe de Cîmpulung-Muscel. Şi cum pasiunea însoţeşte pe om pretutindeni în drumurile sale, iar pasiunea mea este şi va rămîne pescuitul, luasem cu mine şi uneltele necesare : lanseta cu mulineta şi firul de muscă şi o undiţă de trestie, de care aveam, însă, să mă folosesc prea puţin, pentru că specia cea mai bine reprezentată în apele rîului Bratia este păstrăvul.

Un şuier scurt mă trezi din visarea în care frumuseţea peisajului mă atrăsese. Prima garnitură a trenuleţului forestier sosea în Berevoieşti. Locomotiva — mocăniţa cum îi spun cei de pe acolo — nesperat de puternică în raport cu mărimea, trecu pe lîngă mine pufuind vesel.

Mi-am revizuit în grabă sculele şi bineînţeles autorizaţia pe care o luasem cu o zi în urmă de la ocolul silvic Aninoasa şi, plin de bucurie, speranţă, dar nu fără emoţii, am urcat într-unul din vagoanele deschise. Era primul pescuit la păstrăv din acest an.

Trenuleţul urcă sprinten panta care, la început domoală, devine tot mai anevoioasă. Tufele de anini, presărate ici colo cu aluni foşnitori, îşi leagănă frunzele în curentul produs de trecerea locomotivei.

Un nou şuier scurt anunţa sosirea în Rîuşor, sat în dreptul căruia Bratia primeşte unul din principalii săi afluenţi : Rîuşorul.

Am coborît şi, fără prea multă trudă, iată-mă pe malul rîului. Mi-am montat cu grijă lanseta, am ales din cutia de muşte una care mi se părea mai dichisită şi am potrivit-o în forfac. Iată-mă acum gata de primul lanseu. Apa foarte limpede nu-mi permitea apropierea prea mare de mal. În plus, în locul ales apa curgea lin, fără zvîrcoliri, fapt care sporea posibilitatea de a fi văzut.

În sfîrşit musca îmi şuieră pe la ureche iar firul se întinde lin prin aer ; cu un clipocit discret musca planează pe oglinda de un verde cristalin a apei. O urmăresc de la distanţă cum trece de la deal, prin dreptul meu şi o ia apoi la vale. Las firul liber. Aşteptarea rămîne însă zadarnică. Recuperez şi urmează alt lanseu şi apoi altul. Încep să pierd orice speranţă. Mă pregăteam să recuperez, căci depăşisem zona liniştită, în momentul în care firul trece în dreptul unui bolovan în spatele căruia apa se învolbura clipocind, cînd atacul veni pe neaşteptate. Cu inima zvîcnind de emoţie recuperez repede ; şi totuşi pare că firul nu mai are capăt. În plus parcă şi „adversarul" a dat drumul momelii. Uf, dar este numai o impresie de moment căci simt din nou zvîcnirea puternică.

Nu mică mi-a fost bucuria, dar şi emoţia cînd, la capătul firului, am văzut fusul argintiu presărat cu cerculeţe roşalbastre al unui păstrăv.

Din prima mea luptă — dacă o pot numai în acest fel — ieşisem învingător. Era un păstrăv fîntînel de toată frumuseţea.

Au urmat apoi alte şi alte lanseuri rămase fără rezultat. Pînă pe la prînz n-am mai prins decît încă un păstrăv, deşi am mai recepţionat cîteva atacuri. Eram însă pe deplin mulţumit sufleteşte, iar bucuria ce mă cuprinsese este greu de zugrăvit în cuvinte. Trăiam o minunată zi de vară, încîntîndu-mă de frumuseţea fără egal a locurilor şi inspirînd din plin mirosul tare de brad ce plutea pretutindeni în aerul proaspăt al muntelui.

Iar apoi, cînd soarele pleca la culcare printre brazii ce se legănau pe crestele din zare am luat trenuleţul pe calea întoarsă. Sus pe buştenii bine legaţi, unul dintre oamenii ce se întorceau acasă de la lucru, mi se adresă ca în treacăt :

„Ei, ai fost oleacă aşa, cu undiţa ?!"
„Da — am răspuns — oleacă, aşa, de plăcere..."

Trenuleţul continua să coboare mereu, gîfîind şi cuvintele rămaseră în urmă, sub apăsarea poverii furate de vîntul înserării, ca un freamăt neînsemnat în tumultul înmiresmat al pădurii...

Alin MANU

ruginel

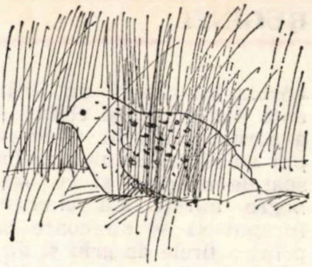

Celui mai mic dintre pui,
Roxanei, să iubească animalele

PRIMELE RAZE CALDE ALE ÎNCEPutului de mărțișor au adus și dihonia în pîlcușorul de cinci potîrnichi ce mai rămăseseră din mîndrețea de stol de la începutul toamnei trecute. Din nimica toată se luau la harță. Așa s-a făcut că într-o bună zi a fost pus și el pe fugă de către cocoșelul-tată.

Atîta pagubă ! De la o vreme simțea o chemare spre singurătate, spre necunoscut. Acum stătea la adăpostul unei brazde cu iarbă uscată sub un stîlp de fier cu patru picioare care susținea firele electrice. Acolo găsise o hălăciugă de porumbari și buruieni uscate printre care își potolea foamea cu semințele găsite pe sub frunziș. Soarele împrăștia o lumină ștearsă și călduță. El, Ruginel, moțăia, deschizînd cînd un ochi, cînd pe celălalt și prin căpșorul lui dungat și micuț ca de șopîrlă se depăna firul întîmplărilor petrecute de cînd începuse să priceapă rosturile vieții.

Mai întîi intrarea în lan a unei matahale roșii huruitoare și care a retezat grîul împrăștiindu-i în toate părțile ; doi dintre puișori nu au mai venit la chemarea mamei.

Nu a trecut vremea multă cînd, într-o zi, au fost surprinși, la adăpostul unei tufe de curcubețică, de către un cîine cu părul mătăsos și roșu ca apusul soarelui și care a rămas împietrit, uitîndu-se țintă la ei. La țîrîitul cocoșului-tată au pornit-o în zbor și a simțit o arsură în călcîiul piciorului stîng, apoi a auzit două bubuituri. Cînd s-au adunat, doi dintre frații lui lipseau.

Un fîșîit de aripi îi risipi amintirile și îl făcu s-o zbughească repede în hălăciuga de porumbari.

Într-o seară cu soare sîngeriu la apus se cățără pe un bolovan răsturnat de tractor lîngă brazda de iarbă, simțind nevoia să se facă cunoscut prin împrejurimi. Tocmai atunci trecea pe deasupra un stol de ciocîrlii venite de peste mări și țări, care semănau peste întinderi clinchet de boabe de cleștar apoi se lasă, scurt, pe semănătura de grîu, pentru odihna de noapte. Ruginel, socotind că ciocîrliile s-au minunat de frumusețea lui, se întoarse cu fața spre răsărit să-și admire potcoava de pe piept în umbra înserării, dar, ridicînd cu împăunare capul, descoperi cu mirare că deasupra cozii lui scurte poartă un penaj purpuriu. Mulțumit și mîndru de hăinuța-i atît de frumos colorată în mulțime de nuanțe de roșu se înălță pe vîrful degetelor și dădu drumul, din micuța lui gușă, chemării : stîrlik, stîrlik, stîrlik !

La cea de a treia chemare, din marginea lanului de grîu se auzi un răspuns asemănător, ceva mai subțirel. Pe piciorușele lui sprintene se îndreptă repede într-acolo și nu apucă să ajungă la lan cînd observă că, din partea opusă, venea spre el o potîrniche. Era parcă mai mică decît el și mai puțin colorată, dar oricum, era o tovarășie și părea tare prietenoasă.

Zilele se scurgeau în pace și dragoste. În serile călduțe se mai auzeau, cînd și cînd, chemări : stîrlik, stîrlik ! Ei însă erau fericiți alături și nu mai răspundeau. În răceala nopților se înghesuiau unul în altul și atunci un fior călduț trecea dintr-un trupșor în celălalt.

În primele zile ale lui aprilie, Puicuța s-a așezat sub tufa de porumbari care începuse să înflorească și să înmiresmeze cîmpul și a început să sape cu ghearele o gropiță ca pentru scaldă !

Cînd au plecat în zori, după hrană, pe locul unde dormise Puicuța era o bilă alungită și pestriță : primul ei ou. Zi de zi numărul ouășoarelor a crescut pînă la patrusprezece. De atunci Puicuța nu le mai părăsea decît cînd venea Ruginel să o înlocuiască la clocit.

În una din dimineți, Puicuța simți mișcarea sub pieptul ei cald și cînd se uită dedesubt văzu că un puișor se străduia să iasă din găoace. Pînă spre prînz, una cîte una, găoacele au fost înșirate pe lîngă cuib și sub plapuma caldă de puf mișunau patrusprezece ghemotoace galben-ruginii-dungate.

În noaptea ce a urmat Puicuța a stat pe puișori, alături de cuib, ca să se mai întremeze molaticii. A doua zi, cînd soarele s-a ridicat de-a binelea și a zvîntat roua de pe grîu, Ruginel a scos de sub

RUGINEL

bărbia lui neagră un ţîrîit prelung. Puicuţa s-a ridicat şi chemînd : pic, pic, pic a pornit prin grîu. Ghemotoacele la început au rămas locului, nedumerite, cu căpşoarele ridicate şi cu ochii de mărgele negre, miraţi. La chemarea mamei au început să se strecoare ca nişte şoricei printre firele de grîu şi din ziua aceea au părăsit cuibul. Părinţii le prindeau gîze, le sfărîmau în mici bucăţele şi îi hrăneau pe săturate.

Într-o după-amiază, cînd se odihneau la umbra răcoroasă a unei tufe de bozii, au auzit oamenii umblînd şi vorbind prin mirişte şi în urma lor înălţîndu-se flăcări uriaşe.

Au încercat să se strecoare, dar oriunde s-au dus flăcările mistuiau paiele şi le ameninţau viaţa. A urmat semnalul de zbor şi Ruginel a luat-o înainte, după el puişorii şi în urmă Puicuţa. Aripile plăpînde însă, nu au putut lua suficientă înălţime pe o distanţă scurtă şi flăcările au retezat zborul puişorilor, care au căzut la pămînt. Unul, îngrozit de arşiţă, şi-a căutat adăpost sub o pală de paie pe care au cuprins-o flăcările. Puicuţa s-a repezit să-l ajute scurmînd cu ghearele în spuza încinsă şi bătînd cu aripile paiele aprinse. Treaba aceasta nu a făcut decît să aţîţe focul care, în cîteva clipe, i-a cuprins toţi fulgii, amestecînd-o cu spuza.

Ruginel s-a lăsat repede în miriştea ce ardea pe toată suprafaţa şi a chemat cu disperare : stîrlik, stîrlik, stîrlik ! A auzit ca din altă lume, răspunzînd înspăimîntate, trei glasuri de puişori. A alergat repede, în cercuri mari, i-a strîns şi i-a băgat sub aripi, aşa cum făcuse de atîtea ori pe vreme de ploaie. Flăcările îl cuprindeau nemiloase din toate părţile. A simţit întîi usturimi cumplite în ochi apoi arsuri de neîndurat la piciorușele prefăcute în cărbuni. A strîns bine aripile să-şi apere puişorii pîrliţi de flăcări, apoi prin tot trupşorul lui carbonizat au trecut fiori reci. A strîns mai puternic aripile, să nu răzbească frigul la puişori ; a întins picioarele arse într-un tremurat prelung, apoi nu a mai simţit nimic...

Flăcările alergau în dezordine pe întinsul miriştei ca herghelii de cai sălbatici, lăsînd în urma lor pămîntul înnegrit.

Spre seară soarele a rumenit apusul ca şi altă dată. Liniştea s-a lăsat apăsătoare. Nu s-a auzit nici ţîrîit de greieri, nici chemări de potîrnichi îndrăgostite. Pe întinderea neagră, ici-colo fumegau încet pale de paie iar de sub cenuşa uşoară, spulberată de adierea înserării, două torţe fumegau din şase vieţi stinse, împrăştiind peste întinderea pustiită miros iute de pene şi carne arsă.

Iar din flăcările ce se iţeau mărunte, în răstimpuri, spicele arzînde plîngeau : stîrlik, stîrlik, stîrlik !

Gheorghe ŞTEFĂNESCU

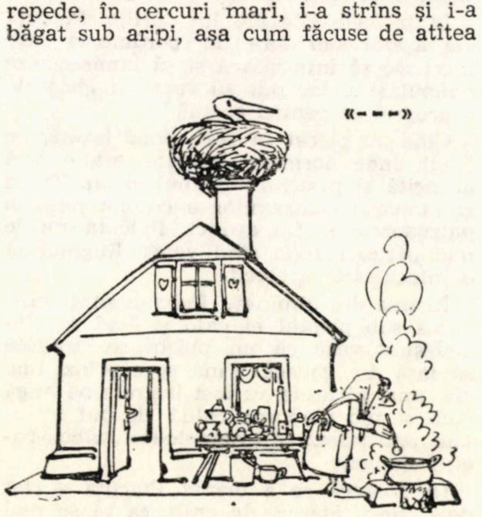

Cînd chiriaşul s-a instalat pe hornul bucătăriei...

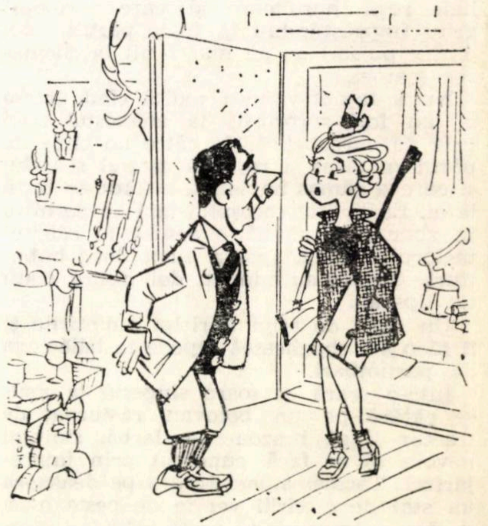

— Ce ghinion ! Am invitat 12 inşi la această partidă de vînătoare şi ai venit doar dumneata...

Resurse acvatice

• Peştele rămîne în continuare cea de a treia sursă importantă de proteină, după carne şi lapte. În unele ţări slab dezvoltate peştele se situează chiar pe primul loc, ca urmare a insuficienţei celorlalte două.

• Actualmente în lume se cultivă (1974) peste 550 specii de organisme acvatice din care 314 sînt specii de peşti, 72 crustacei, 66 scoici şi melci, 43 alge, 18 bureţi de apă, 13 plante de apă (macrofite), 14 broaşte şi reptile, 3 cefalopode (sepii, calmari), numeroase mamifere acvatice.

• Pe plan mondial consumul de peşte se află în progres în raport cu consumul de carne. Astfel, dacă în Franţa în 1962 se consumau 6—7 kg peşte pe cap de locuitor pe an, în 1973 consumul a crescut la 13,8 kg, faţă de 60—70 kg carne consumată într-un an pe cap de locuitor. În schimb, comparativ cu Japonia datele sînt inverse, adică 60—70 kg peşte pe cap de locuitor faţă de 6—7 kg/an carne.

• URSS este a doua ţară din lume în ce priveşte producţia de peşte care, în 1976, a ajuns la 10,1 mil. tone, din care peste 20% s-a obţinut prin piscicultură. Teritoriul URSS dispune de mari suprafeţe acvatice pretabile exploatărilor piscicole ; astfel, totalitatea lacurilor, lagunelor şi bazinelor artificiale însumează peste 30 mil. ha iar lungimea totală a rîurilor depăşeşte 500 mil. km. Pentru valorificarea acestui bogat fond acvatic funcţionează 130 întreprinderi de pescuit şi piscicultură care fac variate lucrări de pescuit, reproducere artificială, aclimatizări, creştere şi îngrăşare, repopularea apelor naturale, industrializare etc.

• Ciulinele de baltă (Trapa natans), destul de comun în bălţile noastre, prezintă fructe al căror miez este comestibil. Fructele au cca 4 cm şi sînt prevăzute cu 4 spini, care împreună cu o crustă lemnoasă înconjoară miezul. În China şi Japonia sînt consumate curent cîteva specii de ciulini de baltă şi uneori folosite chiar la fabricarea pîinii. Aceste specii s-au aclimatizat în Australia şi America. Compoziţia chimică este asemănătoare cu cea a cartofului şi porumbului.

• Lipitorile, în special Hirudo medicicinalis care ajunge pînă la 20 cm lungime, se folosesc în medicină pentru profilaxia sclerozei şi trombozei, cît şi ca sursă pentru obţinerea „girudinei" — substanţă folosită în combaterea coagulării sîngelui. În URSS şi Ungaria sînt crescătorii speciale pentru lipitori. Creşterea se face în bazine, acvarii şi în heleştee.

• Algele de apă dulce şi marină au o importanţă economică în continuă creştere, ele avînd un rol deosebit în natură.

Din algele marine se obţin numeroase produse de valoare ca : iod, potasiu, sodiu, acid alginic şi alginaţi care au o mare putere de încleiere, fiind folosiţi în industria textilă, hîrtiei, maselor plastice, la lacuri şi vopsele etc. Se mai obţine agar-agar, produs de nelipsit în bacteriologie şi des folosit în industria alimentară. Prin prelucrare complexă se mai obţine : spirt, acid acetic şi lactic, acetonă, manită etc. Prin fermentare se obţine drojdie furajeră, ulei tehnic, iar celuloza rămasă se utilizează în industria hîrtiei. Tot din alge se mai extrage o substanţă valoroasă numită algoextract, care se foloseşte la călitul oţelului special.

Algele ca atare (unele) înlocuiesc legumele iar altele se folosesc, crude sau uscate, în zootehnie. În unele ţări se folosesc ca îngrăşămînt agricol. Algele de apă dulce, în special cele verzi, au un conţinut ridicat în proteine, depăşind chiar mazărea, cea mai bogată legumă în proteină. Algele verzi (de exemplu Chlorella) se folosesc în hrana omului, în zootehnia specială, pentru culturi cu rol de aerare a compartimentelor navelor etc. În ultimii ani s-a constatat că algele au un mare conţinut de antibiotice, ceea ce determină în mare parte însuşirea bactericidă a apelor marine. Cunoaşterea algelor are importanţă şi prin faptul că o serie de specii, mai ales marine, conţin şi toxine care duc la intoxicarea faunei marine (peşti, moluşte) soldată cu moartea acestora sau dacă sînt consumate crude de către om, cum este cazul stridiilor, midiilor, determină intoxicaţii umane. Cele mai frecvente alge toxice sînt Gonyaulax şi Gymnodium care produc deseori înflorirea apei. Din această cauză marea are o culoare roşietică.

O importanţă capitală o au algele în producerea şi menţinerea oxigenului atmosferic. Lor le datorăm 3/4 din oxigenul atmosferic. Deci se poate uşor constata că folosirea algelor trebuie să se facă cultivîndu-le, nu doar recoltîndu-le. De asemeni şi în cazul acesta poluarea determină efecte nefaste, cu urmări de neprevăzut.

N.A.

O ATITUDINE NOUĂ

ÎN ULTIMUL TIMP SE REMARCĂ interesul sporit al specialiștilor în biologia vînatului pentru găsirea unor noi metode de neutralizare a animalelor de pradă, prin care să se înlocuiască metodele „clasico“ de combatere (vînătoarea cu arma și capcana, momelile otrăvite ș.a.) care s-au dovedit, în numeroase cazuri, arme cu două tăișuri, provocînd dezechilibre ireversibile, cu consecințe ecologice incalculabile.

Recent, Gustavson și colab. (1976) și Ellins și colab. (1977) au comunicat o serie de date foarte interesante privind utilizarea unei substanțe emetice, clorura de litiu (LiCl), în momeli naturale, în scopul inducerii aversiunii față de pradă la unele animale dăunătoare. În esență, ei emit următoarea ipoteză : atunci cînd prădătorii (în cazul lor — coioții) mănîncă momelile preferate tratate cu clorură de litiu, asociațiile negative care se formează între mirosul, aspectul, gustul și textura momelii respective, pe de o parte, și tulburările gastrointestinele consecutive consumului, pe de altă parte, determină generalizarea aversiunii pentru toate corespondentele vii ale prăzii, în ultimă instanță provocînd o inhibare a atacului prădătorilor. Conform ipotezei enunțate, Gustavson și colab. au tras concluzia că distribuirea clorurii de litiu în momeli a redus rata de prădare coiot-oaie în ferma Washington. Este de menționat că aceiași autori, într-o lucrare anterioară referitoare la același subiect, afirmau că momelile otrăvite, vînătoarea și capturarea coioților sînt singurele metode eficiente, pentru ca în 1976 să afirme că procedeul cu clorură de litiu dă un efect mai bun.

Deocamdată se pare că metoda cu clorură de litiu poate fi considerată ca metodă complementară în combaterea animalelor dăunătoare deoarece acestea rămînînd vii, după un timp își recapătă instinctul prădător, dacă nu se suplimentează cu alte momeli care conțin clorură de litiu.

Dr. Anton MARINESCU
Ilie EUGEN

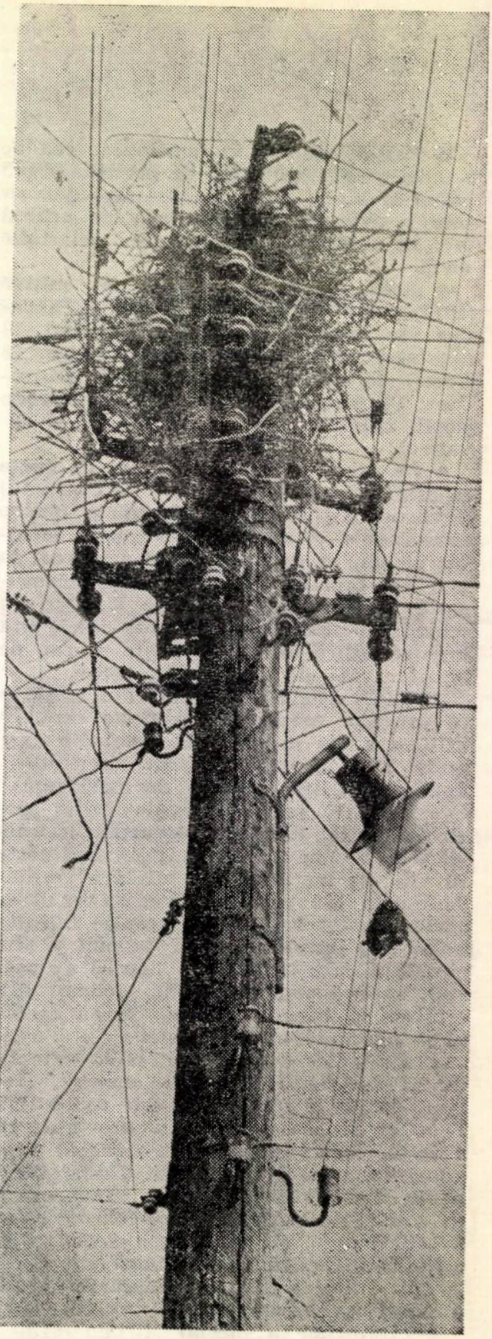

RĂPITORI ŞI DĂUNĂTORI

DINTR-UN LUNG ŞIR DE MOTIVE, doar în mică parte obiective şi întemeiate, în mare majoritate izvorîte din cunoştinţe superficiale, ne-am obişnuit să împărţim animalele în două categorii: folositoare şi dăunătoare.

Cît de relativă este această împărţire şi cît de puţin valabile sînt criteriile noastre de clasificare, se poate arăta cu un simplu exemplu, mult citat dealtfel. Cel mai „răpitor" dintre răpitorii care trăiesc în apele noastre este ştiuca. Atîta doar că, pe lîngă o serie de alte trăsături mai mult sau mai puţin preţuite, ştiuca are şi marea calitate de a da o friptură gustoasă şi nişte icre grozave. Într-o asemănătoare situaţie favorizată se găsesc şi alte specii de răpitori acvatici, toţi comestibili dealtfel, cum ar fi: bibanul, şalăul, avatul, somnul, dar şi speciile cele mai apreciate, crescute şi păzite cu grijă de om — păstrăvul sau aproape legendara lostriţă. În schimb, restul „răpitorilor", mai ales cei aripaţi sau cu păr, de felul uliului, vulpii, a lupului şi alţii ca ei, care nu sînt consumaţi de om, sînt lipsiţi de singura calitate miraculoasă, în stare să-i reabiliteze, comestibilitatea. Implicit, şi punctul de vedere al omului faţă de aceştia se schimbă, caracterul de răpitor este mult mai evident, aşa-zisele daune mult mai mari. Aceste specii nu mai sînt pur şi simplu „răpitori", ci au devenit „dăunători".

Nu dorim să vă plictisim cu fel şi fel de cugetări şi aprecieri teoretice asupra acestei teme. Există, dealtfel, şi unele date concrete, încă destul de puţine la număr — adunate în decursul anilor cu multă trudă de cîţiva naturalişti, ce reflectă cît de cît unele aspecte ale biologiei acestor vieţuitoare indezirabile, foloasele şi daunele provocate.

Dorim să luăm în discuţie situaţia a două specii de „dăunători", şi să încercăm să le judecăm faptele — bune şi rele — de pe o poziţie oarecum obiectivă, neumbrită de prejudecăţi. Dealtfel tocmai aceste două specii — uliul şi uliul păsărelelor — sînt prădătorii înaripaţi care au fost cel mai mult prigoniţi de om.

Repetăm că datele pe care le vom da nu sînt decît orientative, şi nicidecum generale, pentru întregul areal populat de aceste specii de răpitoare.

Rolul răpitoarelor în natură este extrem de complex, iar importanţa şi locul lor exact în natură se pot aprecia doar în contextul complexelor relaţii interspecifice concrete dintr-un anumit teritoriu, restrîns, a interferenţelor pradă — prădător din acel biotop.

Totuşi, chiar şi cu aceste îngrădiri, putem să ne formăm o imagine destul de obiectivă asupra pretinselor „pagube" şi „daune". Şi pentru că omul poate fi uşor convins prin dovezi iar mai repede şi mai sigur prin cifre şi date exacte, vom apela şi noi la aceste argumente convingătoare.

Plecăm de la premisa că teritoriul de vînătoare al unei perechi de ulii — fapt dovedit şi verificat de diverşi autori în cele mai diverse zone — este de aproximativ 30 km^2, deci în jur de 300 ha. În acest teritoriu vînează în exclusivitate o singură pereche de ulii, exemplarele străine — concurenţi la hrană — fiind izgonite imediat ce pătrund în acest teritoriu.

Cercetări desfăşurate pe mai multe decenii au dovedit că acel minimum de ulii, necesari din punct de vedere ecologic într-un teritoriu şi totodată tolerabili din punct de vedere cinegetic, este de aproximativ două perechi la 100 km^2. Adică 4 exemplare adulte pe 10.000 ha teren de vînătoare! În astfel de condiţii aceste răpitoare îşi vor îndeplini în mod optim rolul de „regulatori" ai densităţii populaţiilor de animale-pradă, nedevenind ceea ce s-ar putea numi „dăunători".

Putem face această afirmaţie pe motiv că lista animalelor care cad pradă uliului este foarte lungă, însumînd peste 60 specii, talia prăzii variind extrem de mult — de la şoarece şi nevăstuică la iepure, de la piţigoi la fazan. Dealtfel, prada cea mai frecventă a uliului (desigur că există şi aici excepţii) pare să o formeze tocmai o specie lipsită de interes vînătoresc — porumbelul de casă. Situaţia poate fi întotdeauna privită şi invers: datorită rarităţii uliului, porumbeii de casă s-au înmulţit excesiv, fiind în prezent obligaţi să-şi asigure necesarul de hrană, din ce în ce mai mare, de pe cîmpurile din jurul localităţilor.

În medie, o pereche de ulii capturează şi consumă 24—40 animale-pradă lunar, cifra fiind mai mare în timpul creşterii puilor. Prada unei perechi de ulii într-un an întreg ajunge la aproximativ 450 victime. Desigur că în această cifră sînt incluse şi specii de interes vînătoresc, dar majoritatea exemplarelor—pradă capturate aparţin speciilor fără interes cinegetic. Iată cîteva date concrete.

Într-un teren de 3500 ha, în trei ani (1952—1953—1954) prada uliilor a fost de 46 iepuri şi 124 potîrnichi, în timp ce vînătorii au recoltat 1672 iepuri şi 1218

Șorecar

potîrnichi (dar pe 2100 ha teren), iar mașinile auto au călcat 218 iepuri. Deci, captura uliilor a reprezentat, față de captura vînătorilor, 2,7% iepuri și 10,1% potîrnichi !

O altă statistică semnificativă, din același teren și aceeași perioadă de observații arată că ulii au eliminat din teren 55 ciori grive și 48 coțofene, în timp ce vînătorii au împușcat doar 31 piese (din ambele specii) adică 1/3 din recolta perechii de ulii.

Semnificativ este și faptul că marea majoritate a ciorilor grive și a coțofenelor a fost capturată în lunile mai—iulie, adică în perioada de reproducere. Dealtfel, este cunoscut faptul că uliul vînează, în diferitele perioade ale anului, diferite specii ca pradă preferată, cu predilecție exemplare din specia prezentă cu un număr mai mare de indivizi. Totodată, însă, trebuie să menționăm și faptul că se cunosc și multe cazuri de „specializare“, deci de ulii care vînează cu predilecție o anumită specie-pradă.

Pentru amatorii de statistici prezentăm un tabel cu prăzile unei perechi de ulii de pe un fond de vînătoare cu vînat mic, iepurii și potîrnichile fiind vînatul de bază. Extragem din lista prăzilor doar speciile cu importanță cinegetică.

Importanța uliului păsărar pentru terenul de vînătoare, deci și „daunele“ provocate de această specie de talie mai mică, sînt de cîteva ori mai mici decît cele provocate de ruda sa mai mare. Prada principală a păsărarului o formează păsărelele ; pentru masculul, de talie mai mică decît femela, acestea sînt chiar singurele victime accesibile. Se cunoaște faptul că o pereche de ulii păsărari vînează pe un teritoriu de aproximativ 7 km^2, adică aproximativ 700 ha. Tot cunoscută este și densitatea medie a păsărelelor, apreciată în medie la aproximativ 200 perechi pe o suprafață de 1 km^2. Sporul natural anual al populației de păsărele din teritoriul de vînătoare a unei perechi de ulii păsărari este deci de minim 7 000 exemplare. Din această sumă, perechea de păsărari capturează anual cel mult 450—480 exemplare, adică mai puțin de 7%. În prada păsărarului, lucru demn de notat, deseori vrăbiile însumează peste 1/3—1/2 din totalul victimelor.

Cunoscînd aceste cifre, rezultate ale cercetării minuțioase de teren din cursul multor ani, combaterea (stîrpirea) acestor păsări de pradă nu mai poate fi menținută ca o necesitate absolută pentru un teren de vînătoare. Argumentînd că aceste răpitoare ar fi cele care dijmuiesc efectivele diverselor specii de vînat, nu dovedim decît o greșită înțelegere a legăturilor ecologice existente în terenul de vînătoare, respectiv lacune în cunoștințele noastre asupra terenului de vînătoare și a vînatului care-l populează.

Cauzele scăderii efectivelor de vînat trebuie căutate în alți factori, mai ales că efectivele păsărilor de pradă au scăzut catastrofal de mult, lipsind azi practic de pe întinse suprafețe.

În acest loc trebuie amintit și un alt amănunt legat de viața acestor animale. La ambele specii de ulii, ca dealtfel și la multe alte răpitoare aripate, singur masculul este acela care capturează în perioada de reproducere prada, hrănind atît femela cît și puii. În compensație, exclusiv femela hrănește puii, masculul fiind incapabil să mărunțească și să ofere puilor hrana. Pierind un singur exemplar din cuplul reproducător, puii sînt condamnați la o lentă dar sigură moarte prin înfometare. „Campaniile de combatere“ practicate în trecut în perioada de reproducere, au avut rezultate într-adevăr înfricoșătoare, nimicind pe lîngă adulți un număr foarte mare de pui. Tocmai în aceasta au constat efectele deplorabile ale campaniilor de distrugere amintite, principala cauză a scăderii într-un timp extrem de scurt a efectivelor de păsări răpitoare.

În condițiile de azi, cunoscut fiind că ambele specii de ulii — ca și restul speciilor de păsări de pradă — au devenit extrem de rare, ocrotirea lor totală de fapt și nu numai de drept este o problemă de mare actualitate. Dealtfel, practic, toate țările europene au oprit deja, cu ani în urmă, vînarea acestor păsări. Este imperios necesar să ne punem din nou, și cu mai multă insistență decît în trecut, întrebarea dacă acești răpitori sînt chiar atît de dăunători încît nu pot fi cruțate ultimele exemplare, supraviețuitorii unor populații odinioară de zeci de ori mai bogate decît în prezent, fără ca acest lucru să fi dus la dispariția speciilor de interes vînătoresc. Ridicăm această problemă deoarece se știe că simpla adoptare a unei legi nu rezolvă nimic dacă nu se iau toate măsurile pentru asigurarea respectării ei.

Peter WEBER

FANTASTICA LUME A FURNICILOR

DUPĂ SAVANTUL ZOOLOG FRANcez Rémy Chauvin („Le Monde des fourmis“, Plon), în prezent sînt cunoscute cca. 6 000 de specii de furnici.

Iată cîteva cifre și precizări din lumea furnicilor. Unui furnicar mijlociu îi sînt necesare 100 kg de miere pe an și 1 kg de carne de insecte pe zi. Pentru a-și construi cuibul, furnicile Atta deplasează 40 tone de pămînt. Furnicile pot ocupa o suprafață de pămînt de mai multe hectare. Sensul orientării corpului furnicilor este determinat de mișcarea perișorilor care pulsează la articulațiile carapacelor lor. Se cunosc furnici toxicomane: ele se îmbată cu secrețiile toxice ale altei insecte, Lochemusa, apoi își abandonează propriile larve pentru a se consacra creșterii larvelor Lochemusei.

Furnica este singurul animal care nu fuge de om ci dimpotrivă, îl atacă. Cît privește distrugerea furnicilor, în prezent aceasta este o imposibilitate: otravă, gaze, nici un produs toxic nu dă rezultate radicale. Unele furnici nu se ating de ele, altele fug sau se îngroapă, apoi după cîteva zile își reconstruiesc cuibul în același loc. De obicei, cei care cedează în această luptă sînt cultivatorii.

După Rémy Chauvin, furnicarul, în care se întîlnesc furnici lucrătoare, masculi, matcă, larve, ouă, este un conglomerat de animale solitare preocupate numai de ele, nepăsătoare de soarta tovarășelor lor. Furnica ar fi cea mai insensibilă dintre creaturi, de aici rezultînd... forța și primejdia pe care o reprezintă. Cît privește modul de funcționare al furnicarului, acesta nu este încă pe deplin cunoscut.

TODIREL

NU SE CRĂPASE BINE DE ZIUĂ ŞI la poarta lui moş Petrache Ciudin se opri un camion. La auzul clacsonului, bătrînul îşi trase ciubotele şi ieşi în prag unde dădu pipet în piept cu doi oameni îmbrăcaţi în haine verzi, cu frunze de stejar pe gulere şi cu pălării împodobite cu pene de gaiţă.

— Bună dimineaţa !

— Bună să fie !

— Sănătos, voinic ?

— Păi, nici sănătos şi nici prea voinic. Ca omul la optzeci de ani : nu mai văd cum vedeam, nu mai aud cum auzeam, nu mai pot cum puteam.

Un miros acru de aer vechi şi stătut năvăli afară. Un vraf de strujeni la gura sobei neagră de fum ; pe masă, mămăliga neacoperită şi o strachină cu murături răsuflate, din care mîncase de cu seară ; colţunii de lînă în cofa cu apă, un scaun cu speteaza ruptă, păreţii coşcovi, iar pe la gratiile ferestrelor numai păienjeniş.

— Ca la burlaci, cum vedeţi ! Nu ştiu cu ce vă pot fi de folos, mai spuse, deşi ştia foarte bine care este rostul acestei vizite, la aşa vreme şi mai ales cu maşina. Că i se mai întîmplase lui Moş Petrache una la fel, cînd tot oameni îmbrăcaţi în haine verzi au venit şi i-au luat un căprior voinic, crescut de mîna lui, lăsîndu-l cu lacrimi pe obraji şi singur cuc. Acum, desigur că veniseră să-i ia şi porcul, un mistreţ găsit astă vară în rădiacul de pe coasta Beresii, şi pe care tot aşa îl îngrijise ca pe un copil, făcîndu-l mare.

Soarele răsărise, lumea trecea pe drum la deal şi la vale, uitîndu-se bănuitoare la camionul de la poarta moşneagului. Cei de pe prispa casei se uită unii la alţii şi tac. Oamenilor cu haine verzi şi cu pene de gaiţă la pălării le venea destul de greu să spună bătrînului, aşa dintr-o dată, ce vînt îi abate. Ei cunoşteau din auzite despre isprăvile lui moş Petrache şi mai ştiau ce durere au să-i pricinuească, cînd îi vor spune adevărul, că adică au venit, trimişi, să-i ia porcul, singura mîngîiere la singurătatea şi bătrîneţele sale.

Totuşi trebuia să-i spună cumva, într-un fel, aducînd vorba de departe, gîndind că în chipul acesta părerea de rău va fi mai uşor de suportat. Aşadar, deschiseră vorba despre păsările şi animalele ce trăiesc pe locurile acelea, care-s stricătoare şi care nu, pînă ce ajunseră la porc.

— Nici una nu-i stricătoare, dădu verdictul moş Petrache. Noi sîntem mai stricători ca ele. Să-mi spuneţi mă rog, ce vină are iepurele dacă roade copacii ? Asta-i hrana lui ! Iaca, şi eu am copaci tineri, dar mie nu mi-i rod. Cum vine iarna şi frigul, tai crengile mai dese ale merilor, le tai şi pe cele crescute anapoda şi le pun grămadă sub pom. Mai las pe malul pîrîului brojbanii de curechi care nu-s buni de murat, şi iepurii vin, rod la crengi şi la brojbani şi apoi pleacă. Dar cine face trebuşoara asta ? Numai eu. Numai eu culeg toamna cu traista castane, care sînt berechet, şi le duc colo sus în cier, unde bat sălbătăciunile cînd e iarna grea. Mai duc şi cîte un braţ de luţernă. Sălbăticiunea nu ştie de hotare şi de „proprietate". Ea vine să mănînce. Găseşte, bine ! Nu, pleacă la mine, la tine, la altul. Iaca, să nu vă fie cu supărare, chiar de-al de dumneavoastră, aşa-i că veniţi la capre şi la porci de-a gata ? Dacă nu mă-nşel, nu v-am prea văzut cu braţul de fîn şi nici cu baniţa de ghindă, da' acu' veniţi să-mi luaţi porcu' ! Şi moş Petrache scoase un oftat de la inimă. Apoi continuă.

— Mă iertaţi că vă spun aşa de aspru. Nu v-am mai văzut pînă acum. Poate aţi fi hrănit sălbăticiuni prin alte părţi nu zic ba, că doar ţara-i mare şi are păduri cu capre şi porci din belşug. Ştiu la ce aţi venit, că au mai fost la mine de-al de dumneavoastră şi-n alte dăţi de le-am dat un căprior. Aţi venit după porc. Bine, dar n-am dovedit să-l fac de trei sute... cum îmi pusesem în gînd. Cum rămîne ? Îl luaţi aşa ?

— Aşa-i, ziseră uşuraţi că greutatea de pe suflet le-a luat-o bătrînul, cu simplitatea lui. Sîntem trimişi ca să luăm porcul şi să-l ducem, nu la tăiere, moş Petrache ; să nu-i duci grija. Iar pentru strădania dumitale că l-ai crescut, mai marii noştri te mulţumesc, dîndu-ţi două care de lemne ţapăne, din orice pădure care-ţi vine mai aproape. Să fii sănătos şi să mai creşti vreunul, doi, cît mai trăieşti şi cît mai poţi. Ţine această ţidulă. Şi-i întinseră, scoţînd din portofel, un bon pe numele lui, pentru doi metri de lemne tari, numai carpăn şi fag.

— Mulţămesc, dar de ce nu m-aţi lăsat să-l fac de trei sute ? Aşa cum îi luaţi nu m-am făcut de ruşine ?

— E bun şi de două... ba încă e prea bun. Să fie tot aşa, ziseră oamenii pădurii. Lădoiul a fost deschis şi la chemarea lui moş Petrache porcul a intrat singur în el şi apoi săltat de mai mulţi oameni ce se strînseseră ca la comedie, l-au lăsat pe platforma camionului. Bătrînul şi-a mîngîiat pentru cea din urmă oară copilul, vîrînd mîna printre golul spetezelor de la capac, netezîndu-i coama zbîrlită şi sumuţîndu-l de sfîrla ascuţită, după care, în scrîşnet de roţi, miros de benzină şi

Todirel cu părintele său adoptiv

nouri de colb, camionul s-a depărtat, lăsînd pe bătrîn cu obrajii plînși. Întors în ogradă s-a așezat pe prispa năruită ca și viața lui, a intrat în casă și plin de neastîmpăr a ieșit înapoi ; apoi a coborît în fundul grădinii, s-a vîrît în ocolașul căpriorilor, în cotineața unde culcușul porcului nu se răcise încă și pentru că amărăciunea îi stăruia încă în suflet, ieși din ogradă, tăie drumul la un vecin pe care negăsindu-l acasă, apucă la altul și apoi încă la altul și apoi încă la altul, spunînd la toți durerea ce l-a cuprins cînd s-a despărțit de mistreț.

Într-o zi, un flăcăuaș ce lucra pe o mașină de cosit mazăre prinse un ied cam de o săptămînă. Valurile ucigașe îl amestecaseră cu paiul și puțin a fost ca să nu fie forfecat de cuțite și făcut pleavă. A strigat la tractorist să oprească, iar el, sprinten și în fuga mare, a alergat să-nhațe din gura morții drăgălașa făptură, și cu ea în brațe nu s-a oprit decît la moș Petrache Ciudin. Cînd văzu pe flăcău cu odorul în brațe, bătrînul a ridicat ochii și mîinile în sus, ca și cînd ar fi zis : „Doamne ! cum ai avut grijă de mine și de suferința mea, trimițîndu-mi alinarea de care aveam nevoie. Adă-l repede la moșu ; cît mai repede. Poate îi bolnav, poate îi rănit. Nu-i tăiat ? O fi flămînd. Unde l-ai prins și cum l-ai prins ?“

N-avea nimic puiul, decît că era flămînd. Era băiat și l-a botezat tot Todirel, în dorul celui care-i murise acum cîțiva ani. Și l-a hrănit și l-a cocolit punîndu-i zgardă roșie la gît, ca să nu se deoache.

Azi așa, mîine tot așa, moș Petrache a uitat năcazurile și puțin cîte puțin a uitat și de porc. Dar toate au un capăt. De la o vreme picioarele moșneagului au început a-l asculta tot mai puțin. Umbla ce umbla prin ograda plină de beldii înalte cît el și apoi poposea la prispă, așezîndu-se cu mare greutate. Căpriorul venea la el, i se suia în brațe, apoi după cap, căutînd joacă, dar bătrînul nu mai avea chef. I se scurgeau puterile văzînd cu ochii ; la sfat în drum nu mai ieșea și vecinii au intrat la grijă. Într-o dimineață, după ce-au bătut zadarnic la ușă, au năvălit în casă și l-au găsit căzut jos lîngă pat, vînăt la un ochi. Nu se mai putuse scula. Au vrut să-l ducă la spital, dar a dat din cap în semn că nu-i trebuie. L-au cercat cu pastile fel de fel, dar nici pe acestea nu le-a putut suferi, în toată viața lui necunoscînd nici o doctorie. Și nici n-a mai mîncat, ci doar dacă a luat cîte o gură de apă ca să-și potolească arșița. Avea și frați și rude destule, dar n-a dorit în ceasul morții să-l vadă decît pe Todirel.

Îl mîngîia și-l săruta pe botul lui catifelat și umed, pe ochii negri ca păcura, curgîndu-i șiraguri de lacrimi, care nemai putîndu-le șterge, i se prelingeau pe cărările obrajilor pînă-n barbă. După o săptămînă s-a stins ușurel, tăcut și neștiut de nimeni, așa cum se stinge o candelă în care s-a terminat untdelemnul. L-au înmormîntat pe coasta dinspre satul Bereasa unde este și țintirimul și rădiacul, loc în care-și au sălașul căprioarele, porcii, vulpile, iepurii, lupii și fazanii.

TODIREL

Rămas orfan, Todirel și-a aflat loc de tinerețe și de joacă în rădiac. Din cînd în cînd, coboară coasta, intră în livada unde a fost crescut, vine printre beldiile uscate și înalte ce străjuiesc cărarea acum de nestrăbătut, cărare pe care a călcat-o de atîtea ori chemat de bătrîn la masă sau la culcare, se suie pe prispă, bate din picioare ca și cînd ar cere să i se deschidă ușa care i s-a deschis de atîtea ori și care nu i se va mai deschide niciodată. Așteaptă să-i vie răspunsul care i-a venit de atîtea ori și nu-i va mai veni niciodată, apoi, neavînd pe cine întreba și să-l poată înțelege cum l-a înțeles moș Petrache, ia calea întoarsă printre beldiile uscate, urcă coasta cu tufari și se pierde în desime și verdeață.

Dumitru ANIȚEI

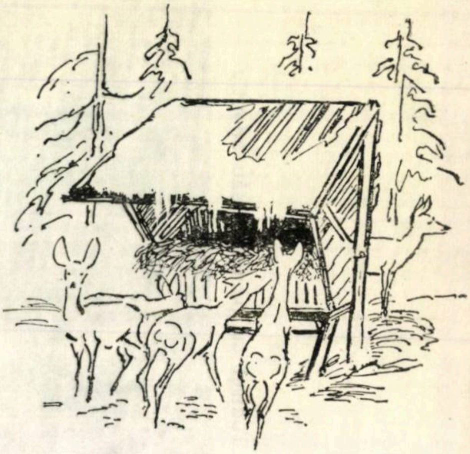

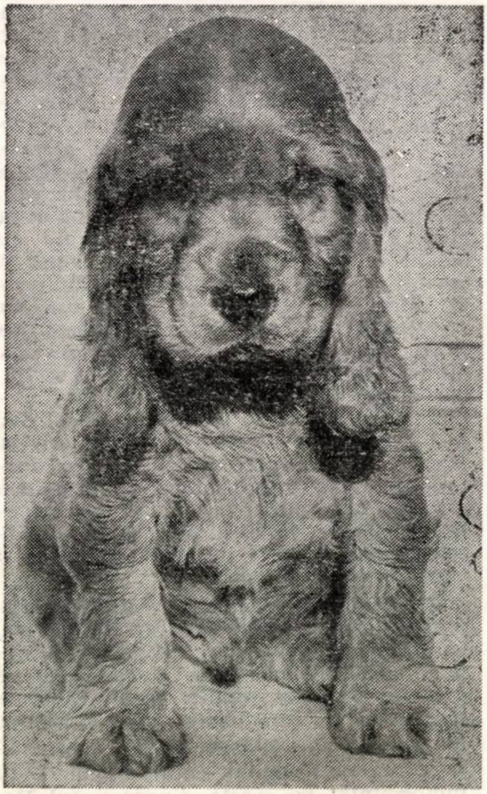

foto **T. Dăneți**

MUSTRAREA

VALERIU PUȘCARIU ERA, ÎN TINEREțe, asistentul lui Emil Racoviță la Institutul de speologie din Cluj. În această calitate, în vara anului 1922, a făcut prima explorare de peșteri împreună cu marele savant.

Într-una din zile, se aflau la Gîrda de Sus, la marginea unei păduri. Valeriu Pușcariu, ca descendent dintr-o familie de... pușcași, care i-a dat, între alții, pe Ion și Sextil Pușcariu ; era un bun țintaș. De aceea, poate, atunci, nu s-a putut abține și a început să tragă glonte după glonte în păsările ce zburau vesele printre crengi.

Văzîndu-l, Emil Racoviță l-a mustrat :

— Măi, Pușcariule, și natura trebuie ocrotită !

Înțelegînd aluzia, tînărul cercetător n-a vrut să se dea bătut și i-a întors-o savantului :

— Bine, dar dumneavoastră ați vînat foci și alte animale mari. Eu, ce fac ? Împușc niște biete păsărele...

— Eu am ucis fiindcă trebuia să supraviețuiesc, cînd mă aflam în imensitățile ghețurilor antarctice. Tu însă trebuie să știi că toată fauna acestui pămînt trebuie cruțată. Chiar și cea subterană...

„De atunci, mărturisește adesea profesorul Valeriu Pușcariu, n-am mai ucis nici o vietate. Dimpotrivă, am devenit un perseverent ocrotitor al naturii".

Valentin BORDA

LEUL NU ESTE UN ASASIN

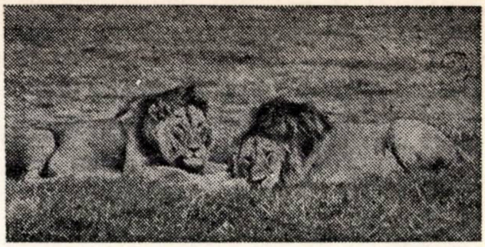

ÎN CARTEA SA „SIMBA, VIAŢA ŞI obiceiurile leului", C.A.W. Guggisberg scrie printre altele :

„Din cînd în cînd una sau alta dintre revistele de zoologie ridică disputa asupra problemei dacă un „instinct de ucigaş" îndeamnă leul să omoare mai mult decît poate el mînca. Şi, în acest sens, se povesteşte că aici un leu a rupt beregata la 50 de capre, că dincolo alţi doi lei au ucis o duzină de vaci şi alte asemenea istorisiri. Natural, este stupid să deducem din cîteva exemple că felina noastră este un „asasin însetat de sînge", acesta fiind un mod antropomorfic de a privi lucrurile. În condiţiuni normale, acest gen de masacru nu se produce, căci înainte ca victima asupra căreia leul a sărit să fie culcată la pămînt şi omorîtă, restul turmei a avut tot timpul să se pună în afara pericolului.

Dar, dacă e vorba de un loc împrejmuit, leul se vede înconjurat de o mulţime de animale mugind, behăind, împingîndu-se şi rotindu-se într-o cursă înnebunitoare. Dacă deci el abandonează victima sa pentru a ucide de mai multe ori la rînd, nu o face pentru că e îmbătat de sînge sau pentru că încearcă plăcerea de a sugruma, ci pentru că „reflexul de apărare" este din ce în ce mai întărîtat de tropăitul confuz al turmei lipsită de ieşire, ca şi de mirosul animalelor aflate într-o extraordinară panică. În asemenea cazuri, leul se comportă întocmai ca un jder care s-a furişat într-un coteţ şi pe care furioasele bătăi din aripi ale păsărilor şi mirosul penelor îl împing la „masacru". Este de asemenea fals a afirma, după cum se întîmplă în mod obişnuit, că animalele din stepă trăiesc sub teroarea leului. J. D. Inverarity a văzut în Somalia un leu aruncîndu-se asupra unui măgar legat, pentru a juca rolul de nadă şi pe urmă retrăgîndu-se cu viteza fulgerului. Victima s-a ales doar cu o simplă zgîrîietură între picioarele dinainte şi la puţine minute după această întîmplare, cînd teama i-a trecut, păştea din nou de parcă nimic nu s-ar fi petrecut.

Cînd o turmă de zebre este atacată de lei, acestea galopează înnebunite cîteva sute de metri, după care se opresc brusc, privesc în direcţia de unde au venit şi scot strigăte de spaimă. Ele nu întîrzie însă să se calmeze şi încep să pască, întocmai ca măgarul lui Inverarity. Evident, suspensul mortal a fost deja uitat.

Dacă un leu singuratic se plimbă prin stepă, apariţia sa nu creează nici o panică printre vînat. Natural, animalele îl urmăresc cu privirea, pentru a nu se expune pericolului şi dacă se află în calea leului, se îndepărtează fără grabă la 40—50 de metri. Nu rareori se văd antilope urmînd pentru moment un leu, spre a-l putea supraveghea cît mai mult timp posibil. Instinctul le spune că leul pe care-l pot vedea nu reprezintă un pericol pentru ele ; pericolul lor de moarte este leul pe care nu-l văd. De aceea, orice adiere de miros de leu, adusă de vînt în noapte, are mult mai mult şansa de a pune pe fugă o turmă de vînat.

Nu rare sînt cazurile cînd leii şi antilopele din terenurile mlăştinoase se culcă în aceleaşi stufărişuri ; micile antilope nu par să se neliniştească de un vecin atît de periculos.

Se ştie că femelele de elefant au cîteodată o reacţie foarte agresivă în prezenţa unui leu şi s-a observat aceeaşi comportare la bivolii sălbatici. Un celebru explorator, Hermann von Wissmann, povesteşte un asemenea incident : un leu era pe cale să mănînce un *bubale,* cînd o turmă de bivoli ieşi din pădurea vecină. Simţind mirosul duşmanului lor de moarte, bivolii formară o falangă, suflînd şi pufnind pe nări. Apoi, o femelă făcu cîţiva paşi înapoi, părînd a se întoarce pentru a fugi, dar reveni, avansă şi scormoni pămîntul cu coarnele. Leul nu găsi deocamdată de cuviinţă să se abată de la masa sa şi nu scoase răgete decît atunci cînd falanga se apropie prea mult. Deodată, un enorm mascul ieşi din pădure cu pas măsurat, ţinînd sus capul său armat cu coarne puternice, pentru a-şi lua avînt. Cînd remarcă prezenţa leului, el scoase un sunet slab, aproape un grohăit, bătu din coadă, pufni, ridică coarnele în semn de ameninţare, apoi se îndreptă către turmă şi trecu între femele şi viţei.

LEUL

El se arătă apoi din nou, suflă pe nări şi porni, cu capul plecat, spre leu într-un galop greu specific speciei sale. Cum leul, fără să aştepte, o luă repede la fugă, taurul se opri şi ridicînd capul urmări felina cu privirea, după care se întoarse către turma în care toţi bivolii se puseră să pască liniştit.

De curînd, în Parcul naţional din Uganda, trei lei, atacaţi de o turmă de bivoli sălbatici, au fost nevoiţi să se refugieze într-un arbore, unde fură asediaţi un timp apreciabil de marii boi sălbatici.

Hans Besser povesteşte că a văzut lîngă lacul Tanganyika, trei bivoli slăbuţi care au pus pe fugă un leu şi l-au urmărit în galop, cu cozile ridicate în vînt. La rîndul meu, am văzut într-o zi mai mulţi gnu „vînînd" o leoaică, care dăduse peste ei urmărind, fără rezultat, o gazelă Thomson. În momentul cînd leoaica apăru, animalele păşteau liniştite ; departe de a o lua la fugă, ele s-au strîns unul lîngă altul şi s-au îndreptat către leoaică, scuturînd capetele lor zbîrlite şi biciuind aerul cu cozile lor lungi ca de cal. Tînăra felină a luat-o la fugă. Această stranie vînătoare inversă se petrecu pe mai multe sute de metri, pînă în momentul cînd, siguri pe victorie, antilopele gnu se opriră în sfîrşit.

(după „La vie des bêtes")

ALBINA CARE PRODUCE GROAZĂ

DE APROAPE DOUĂ DECENII BRAZILIENII sînt terorizaţi de o... albină. Este vorba de *Apis adansonii*, importată prin anii 50 din Africa de Sud, în scopul ameliorării rasei locale, blîndă dar prea puţin productivă. Însă, în loc să accepte încrucişarea şi să-şi dilueze agresivitatea, invitatele au invadat întregul teritoriu brazilian, semănînd teroarea şi obligînd sate întregi să se baricadeze.

Extrem de productive, albinele *Apis adansonii* sînt totodată foarte avare cu mierea lor, ajungînd pînă la ferocitate. Agresivităţii lor îi cad pradă şi cei mai avertizaţi specialişti. Ele consideră provocare orice mişcare semnalată pînă la mai multe sute de metri de stup. Au o memorie infailibilă care interzice oricărui apicultor care o dată a putut recolta mierea, să-şi reînnoiască experienţa. Ele atacă imediat şi-şi continuă ofensiva pe apă.

Pentru a scăpa de acest flagel, brazilienii au importat albine europene. Acestea nu se pot însă adapta climatului brazilian, cu floră permanentă, care le obligă la o muncă neîntreruptă, extenuantă. Nefiind posibilă nici distrugerea albinelor *Apis adansonii*, care se reproduc şi se deplasează cu repeziciune, singura soluţie a rămas găsirea unui hibrid mai puţin feroce, capabil să le domine pe intruse.

DESPĂRȚIREA

OCHI ALBAȘTRI, UȘOR ÎNCEȚOȘAȚI de durere și emoție, umbra care învăluia odaia, glasul tremurat peste care moartea își punea pe nesimțite surdina și povestirea terminată cu cea de pe urmă suflare sînt lucruri pe care nici unul dintre noi nu le va putea uita. În căsuța aceea măruntă din marginea satului, s-a risipit ca un abur viața paznicului nostru de vînătoare, tata Aristide Lulea.

Stam cu toții, unii pe scaune, alții pe jos și cu lacrimi în ochi ascultam cum își lua, astfel, rămas bun de la noi. Era o poveste fantastică, greu de crezut, pentru că izvora din simțirea unui om care a trăit toată viața la hotarul dintre realitate și miracol.

„Stăpînea o toamnă cum nu mai fusese pe pămînt. Se sfîrșea octombrie, dar parcă venea primăvara. Păsările plecaseră, dar veniseră altele, deasupra bălții săgetau rațele iar în slavă pluteau berzele negre. O pace mare se țesea pe vițele funigeilor, se revărsa și potopea lumea.

Am văzut atunci vulpea jucîndu-se cu cîrsteii iar iepurii veneau și se frecau cu boturile de tureatca cizmei. Frunzele cădeau, dar muguri noi stătea gata să izbucnească la viață. Pe deal, la Calomfirescu, înfloriseră merii a doua oară. Era de parcă se alcătuia lumea din nou.

Aveam în pază plantația de salcîmi de lîngă baltă, de la Coada Lacului, și zi de zi îmi luam drumul către ea. Plecam dimineața în răsăritul soarelui, mă întorceam la prînz, mîncam, mă așezam nițel pe-o parte, mă sculam, mai dregeam cîte ceva pe-acasă și spre seară o luam din nou spre pădure. Mai cu seamă noaptea, cam pe la miezul ei, îmi făceam eu slujba mai cu temei.

În seara aceea mi-am luat cu mine și pușca. Mă ispiteau niște rățoi de fusar, pasăre care mie îmi amintește de prima partidă de vînătoare, căci întîia mea bucurie și durere de vînător mi-a dat-o un asemenea rățoi...

Amurgise și mă grăbeam, Tăicuțu — Dumnezeu să-l ierte — bolborosise că vremea e în schimbare și c-ar fi bine să-mi iau cu mine și felinarul, dar mie nu mi s-au părut semne rău prevestitoare.

Mergeam așa ca într-un vis. Toate în jurul meu se bucurau, și rîdea în mine inima de mulțumire. Pe măsură ce mă apropiam, auzeam tot mai deslușit glasurile bălții. Era un freamăt cumplit, ca de nuntire, și stoluri de rațe se învîrtejeau în joc, înnebunite.

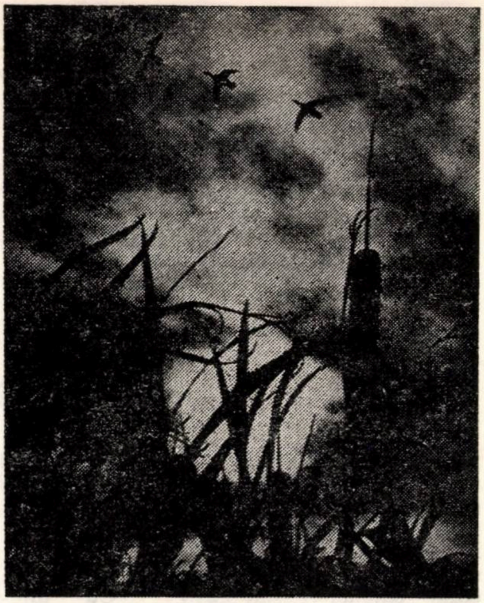

Amețit de această larmă care mie mi se părea o neasemuită cîntare, am mers o bucată de vreme fără să știu de mine. Cînd am revenit la lume, m-am trezit în mijlocul plantației, învăluit în ceață.

Cum se lăsase ceața, de unde venise, nu mi-am putut da seama și nu înțeleg nici astăzi. Era poate un abur al pămîntului îmbătat de vremea nefirească, era prima răsuflare a frigului, nu știu...

Pe măsură ce timpul trecea se îndesea și ceața tot mai mult și m-am pomenit deodată rătăcit în pădurea pe care o știam cum îmi cunosc bătătura.

Am orbecăit ce am orbecăit și de la o vreme am hotărît să stau pe loc și să aștept limpezirea văzduhului. M-am așezat pe un trunchi doborît, cu urechea la pîndă, să prind lătrat de cîini, zvon de sat, ca să mă orientez. Nimic. Era o liniște fermecată... dormea pămîntul. Am stat nemișcat, pierdut în tăcere și în zvîcnirile inimii.

Deodată, în depărtare, aud zvon de clopot. Mă salt, aștept, nu se mai aude... Dau să mă așez, din nou clopotul ! Sunetele se apropiau. Un glas de talangă, vreo oaie rătăcită...

Ceața începe să se rărească. Dinspre stînga se apropie de mine o matahală neagră, cu coarnele date pe spate. Fac un pas înapoi și cobor arma de pe umăr. Matahala înaintează. O văd bine : e un pui de bivol, cu clopotul de gît. În urma lui, o vulpe mai că-l bate cu coada la picioare. În urma vulpii, un iepure...

DESPĂRȚIREA

Puiul de malac se uită drept în ochii mei și mugește galeș. Simt un fior cum mă răscolește și-mi face părul măciucă. Pun arma la ochi. Doamne, ce să fie? Îmi înflorește pușca în mînă: flori albe pe-o țeavă, flori negre pe alta, da, da, flori negre, și m-am luat după ei, către baltă și am ajuns la apă, am intrat în ea și m-am topit în valuri, bucată cu bucată, cum se topește gheața primăvara, și era în inima mea ca o dulce bucurie de sfîrșit și de început.

Și-apoi m-am sculat ca dintr-un vis frumos. Era noapte, stelele clipeau curate pe cer, ochiul lunii mă privea cu înțelegere.

Atunci m-am trezit. Acum!...

Mihail VOICU

RECORDURI

Animalul cel mai feroce nu este rechinul, ci un cetaceu (înrudit cu balena), Orca gladiator. **În stomacul orcei, care nu se sfiește să atace în bandă chiar balenele, s-au găsit adesea 10—13 marsuini și 10—15 foci.**

*

Animalul cu cea mai impresionantă dentiție este narvalul, o rudă a balenei. El trăiește în apele reci polare și are un dinte lung de 2 m, în felul lui o foarte periculoasă armă de atac.

*

Cel mai mare ochi îl are caracatița: un diametru de 40—50 cm. Tot caracatița este și cea mai mare dintre moluște. Împreună cu tentaculele sale poate atinge 17 m lungime.

*

Cu un singur clește, crabul poate să țină o greutate ce depășește de 30 de ori propria sa greutate.

*

Miriapodele sînt ființele cu cel mai mare număr de picioare. Un specialist a constatat că există o specie din lumea miriapodelor care numără doar 16 picioare (minimum) și alta cu 784 picioare (maximum).

*

Leul nu este în nici un caz „regele animalelor" în ce privește forța și abilitatea în luptă. Nici tigrul și nici leopardul nu sînt cele mai puternice carnivore actuale din lume. Întîietatea revine ursului de Alaska sau ursul Kodiak (Ursus middendorei). **Cînd se ridică în două labe, el trece de 3 m înălțime. Puterea lui e uriașă. Această namilă străbate desișurile pădurii făcînd mai puțin zgomot decît o pisică pe dușumea.**

*

Cel mai sensibil animal este crevetele. Nervul principal al crevetelui are cea mai mare conductibilitate în comparație cu organele oricăror alți reprezentanți ai lumii animale. Viteza de trecere a impulsurilor prin fibra nervoasă a crevetelui atinge 200 m pe secundă. La pisici viteza este de 119 m pe secundă, iar la cîini de 13,2 m pe secundă.

*

Dintre animalele de uscat, cel mai bun înotător este ursul alb. Uneori el poate fi întîlnit în plin ocean, la 600 km depărtare de cel mai apropiat țărm sau ghețar.

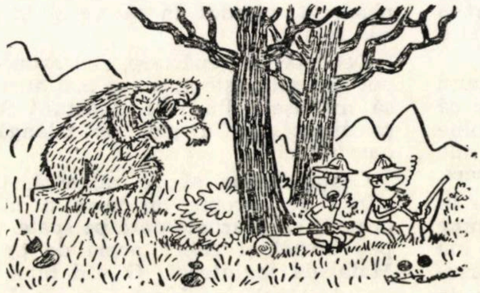

— Willy, spune repede dacă poți să suporți un șoc...

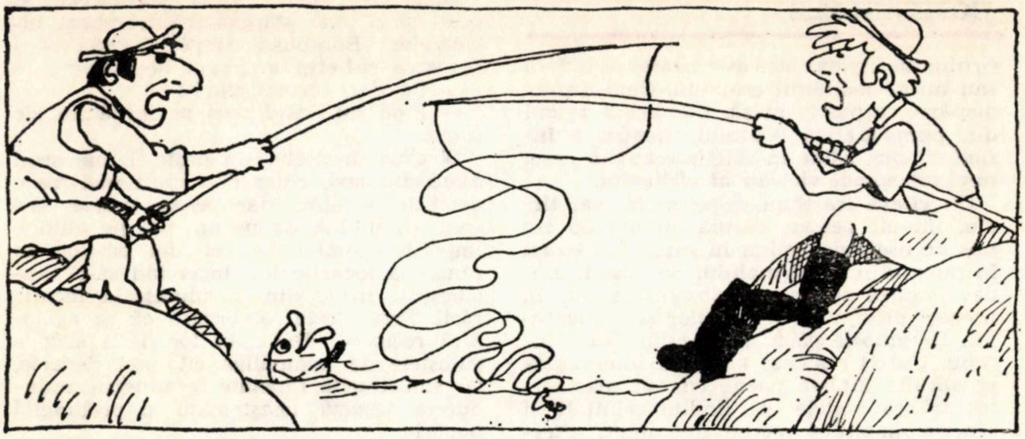

BUM ! BUM ! BUM !

Bombardele

— BĂ, BUMBUŞCĂ ! BĂ ! AI GRIJĂ, BĂ !

— Da' de ce, mă Pleoscuţ ?

— Vezi c-ajungi pe malul ălalalt !

— Da' cum s-ajung cînd îs aici ?!

— Cu mămăliga, bă ! Că cu picioarele rămîi, să-mi amărăşti mie zilele.

— Bagsam ţi-e necaz că tu nu poţi arunca ca mine.

— Nu-ţi mai spurca degeaba gura şi bubuie-le cît mai departe, bă Bumbuşcă ; că de s-or speria crapii dincolo, n-au unde să vină decît la picioarele mele.

Şi reglajul verbal al tirului undiţelor celor doi amici de pescuit se acorda tot mai mult cu ritmul precipitat al pleoscăiturilor celorlalţi.

În colţul din jos al lacului malurile strîngeau mai îndeaproape apa în ocolişul lor. Aici activitatea se desfăşura febril, sub impulsurile sonore şi vizuale transmise involuntar şi tuturor celor din jur de zelul prolific sau sterp al fiecăruia dintre undiţari. Plumbii şi ghiulelele de mămăligă, de mărimea unei nuci, erau azvîrlite de elasticitatea băţului şi opinteala pescarului la zeci de metri distanţă, unde era de presupus că crapul cel ghebos de bătrîneţe îşi va linge mustăţile de plăcerea mămăligii fierte în lapte îndulcit, după ce bineînţeles apele învolburate de explozia succesivă a babaroaselor îşi vor fi redobîndit liniştea. Dacă s-ar mai fi putut cumva întîmpla şi asemenea minune ! De aveţi puţină imaginaţie, înşiruiţi vreo sută de pescari la aproximativ trei-patru metri unul de altul, socotiţi apoi cam la ce interval de timp revine trosnetul unei asemenea lansări, efectul sonor produs de acordarea lor ritmică şi vă veţi da seama de cît calm domneşte într-o tabără pescărească ! Chiar fără a mai lua în considerare programul variat al tranzistoarelor sau hîrjoana copiilor în jurul corturilor instalate de cu seară, ca să fie cît mai bine pregătit locul pentru a doua zi !

— Bă, Bumbuşcă ! Nu-ţi trage încă crapul la undiţă ?

— Las' că vorbim noi mai tîrziu, Pleoscuţule. Însă pînă una alta, dă o fugă-n sat şi fă-ţi rost de ceva scobitori, ca să-ţi propteşti fălcile, că vei obosi tot holbîndu-te la crapii ce i-oi scoate.

— Mira-m-aş ! ripostă Pleoscuţ, fără nici un alt comentariu.

Discuţia se întrerupse căci firul undiţei lui Bumbuşcă dădea semne de neastîmpăr. Se aplecă cu grijă asupra băţului sprijinit pe crăcană, îl apucă strîns între degetele mîinii drepte, încercînd cu stînga să descifreze, prin întinderea uşoară a firului de nylon, dacă avertizarea era dată sau nu de molfăitul crapului. Cînd dubiul dispăru, ca pus la priză, Bumbușcă zvîcni din pumn și arcul brațului, pentru a înfige cît mai adînc în fălcile crapului celui nevăzut spinul viclean al cîrligului.

Cu cîteva fracțiuni de secundă mai tîrziu, un alt pescar, căruia dumnezeu i-a pus de asemenea mîna în cap, aflat exact în punctul opus al malului de vizavi, gîndea, simțea și acționa absolut la fel, în aceeași precipitare a mîinilor și a cugetului. De ambele părți ale lacului drilul începu. Cu cît era mai energică intervenția pescarului dintr-o parte, cu atît mai vîrtos trăgea peștele de undița celuilalt și reacția amplifica mereu mai mult, alternativ, strădaniile celor doi pescari. Parcă ar fi fost legați printr-un fir nevăzut de fustele aceleiași zeițe, Fortuna.

De o parte și de alta, tot mai mulți ochi curioși se aliniară beligeranților, uitînd pentru moment de propriile lor undițe. Mare trebuia să fie crapul, judecînd după îndoirea bățului și forța tracțiunii ! O clipă zgomotele s-au potolit, așa cum încetează orăcăitul broaștelor cînd ceva le tulbură cîntecul, pentru ca apoi să reînceapă cu intensitate sporită.

După ce-i pieri prima buimăceală și reuși să-și mai stăpînească tremurul picioarelor, Bumbușcă simți nevoia să-și descarce sufletul amicului de-alături :

— Ce zici, Pleoscuțule ? !

— Pînă nu-l văd scos pe iarbă nu zic nimic.

Și avea dreptate. Un pește îl mai scoți afară din apă, chiar de-i mult mai mare decît te aștepți, dar pe-un pescar să-l tragi cu undița de pe un mal pe altul e imposibil. Astfel că cei doi pescari au rămas la locurile lor, încercînd să-și descîlcească firele din învălmășeala încăierării. Prea tîrziu observară că se agățaseră reciproc, din zelul lor de a arunca găluștele de mămăligă cît mai departe, iar smuciturile repetate le aduseră amîndurora această neașteptată și prelungită bucurie.

Balta respiră larg, ușurată ca de o mare suferință. Evenimentul se consumase, zăbovind doar ecoul lui pe buzele celor dispuși să-și prelungească clipa de visare. Apoi bombardele începură să bubuie din ce în ce mai nestingherite babaroasele de mămăligă, reafirmînd tăria de nezdruncinat a datinei. Asemenea moluștei din străfundurile mării, spiritul inventiv al undițarilor stătea ascuns undeva în adîncul ființei lor, spre liniștirea crapilor din balta cea prea mult neliniștită.

MARILE MICI PASIUNI

Bicicliștii

CEL MARE SĂ TOT FI AVUT LA doisprezece ani. Cel mic poate cu vreo doi, trei ani mai puțin. Împreună cu bicicleta formau un simpatic trio de alergători, îmi dădui bine seama după ce trecui peste primul neașteptat moment.

Cu mult înainte de ora la care trebuia să mă trezească ceasul deșteptător, somnul încetase să mai fie pentru mine o binefacere. Crîmpeie de visuri îmi zdreliră, în învălmășeala ascuțișurilor lor, centimetru cu centimetru, fiecare părticică, văzută sau nevăzută, a corpului. M-am sculat din pat buimăcit și răvășit de îndrăzneala nedoritelor visuri. Pînă cînd răcoarea aerului de-afară mi-a împrăștiat mahmureala, iar stelele, sclipind umede pe bolta cerească, îmi spuneau că pot porni liniștit la pescuit.

În stradă întunericul părea mai dens. Geana zorilor nu se ridicase încă, iar drumul pînă la colțul străzii mă obligă să suplinesc lipsa becurilor electrice cu un efort sporit în iscodeala privirii. Abia ajunsesem în vîrful deluțului, cînd echipajul învăluit în noapte apăru la poalele străzii Semenicului. În goana neobosită a bicicletei și-n tropăitul sonor al pescarului mai mic. Pentru a cîștiga împreună cîteva minute prețioase, sau poate doar secunde, ținîndu-se cu mîna dreaptă de jilțul bicicletei, pescarul trecut cu puțin de înălțimea roților dubla eforturile celui ce pedala nu cu mai puțină rîvnă. Pedestrul alinia în mîna stîngă undițele, gata pregătite de acasă. Nici o zăbavă nu trebuia să întîrzie, peste ivirea luminii, mult dorita plăcere a undițului.

Mi-am mai întors o dată capul în urma lor, pe cînd cotiră după colţul din susul străzii ce avea să-i scoată la lacul cu crapi şi caraşi ademenitori din noul cartier al oraşului. Zîmbetul de satisfacţie m-a întovărăşit pînă la urcarea în autobuzul de Chinteni, ţinîndu-mi de urît de-a lungul străzilor pustii. Oare cum vor fi dormit bicicliştii noştri sub povara gîndului înfipt atît de adînc în fiinţa lor plăpîndă ? Chiar fără a şti despre ei altceva, sînt sigur în schimb că nimic nu ar fi putut egala, în clipa trezirii, neştiutul farmec al acelei zile, ascunsă încă sub vălul ei de noapte.

Eugen CÎMPEANU

BICICLIŞTII

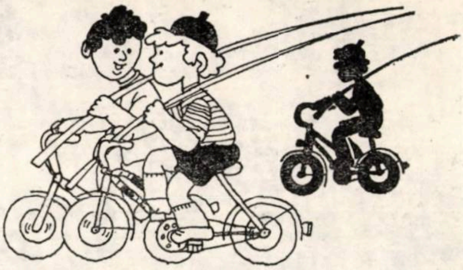

PORTRET DE ŢARĂ

Ninge frumos, liniştit, peste-un cîmp de poveste
dedesubt herghelii de seminţe adastă
o fără de seamăn, în spice,-mplinire
pentru braţe şi inimi şi gînduri ;
lîngă — alb — Bărăganul de roade
un imn de iubire sufletu-mi este !

Lîngă piscuri albastre, pe creste
unde pune lumina cununi de tăcere
şi de mare iubire şi dor
plin de albastru sufletu-mi este !

Lîngă brazi ca o doină de fluier
ducînd bucuria-mi pe zare
ce pe-o fără de cumpănă veste
într-un cîntec de frunză, de ţară şi dor
sufletul meu ca o pasăre este !

Prin păduri, prin poieni, printre dealuri
cîntă păsări de aur în ritmuri celeste,
cîntă rîul şi ramul şi marea pe valuri
în patria pururi sortită luminii —
vioară şi-arcuş şi baladă sufletu-mi este !

Florentin POPESCU

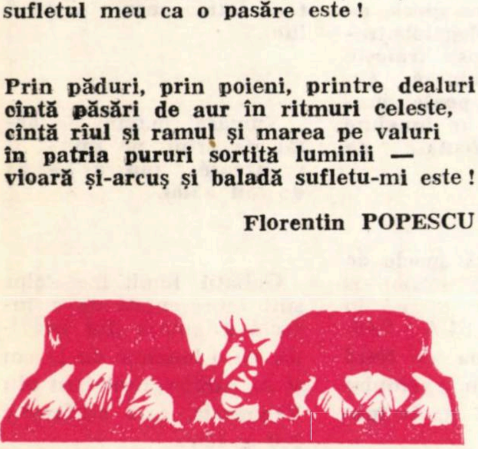

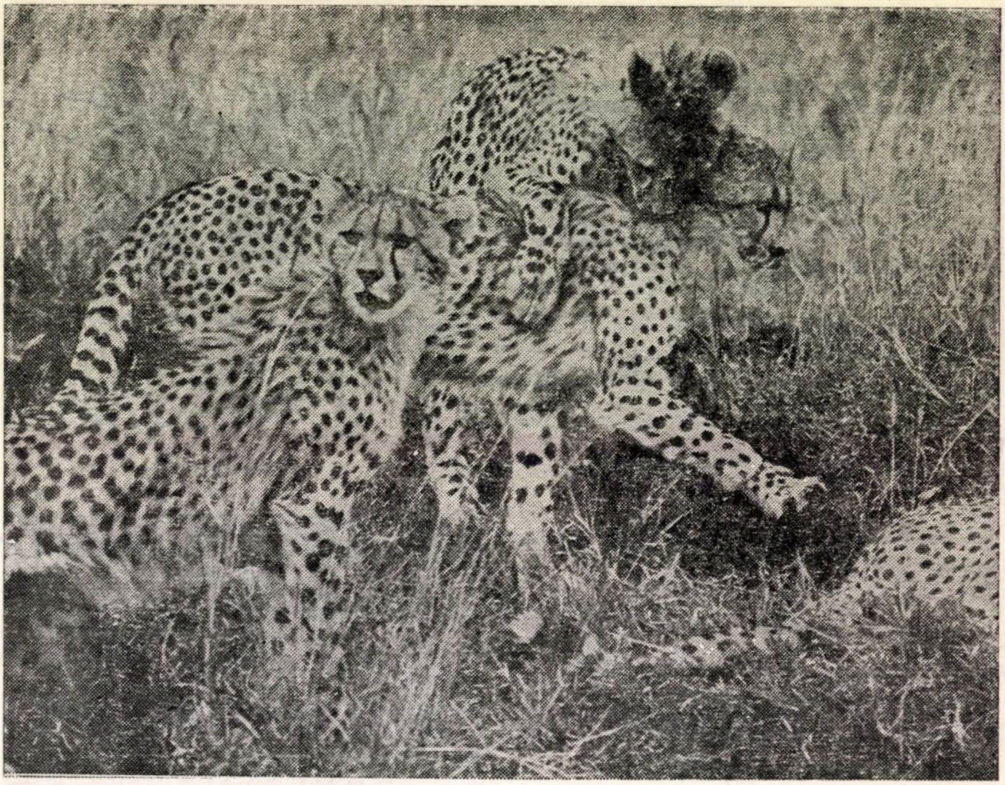

Familie de leoparzi

RECORDURI

Cel mai mare mamifer existent astăzi (și poate cel mai mare mamifer care a trăit vreodată pe planeta noastră) este balena albastră (Balaenoptera musculus) căreia i se mai spune rorqualul albastru. În 1922 a fost vînată, în zona Atlanticului de sud, o femelă, din această specie, care avea o lungime de 32,6 m. O altă femelă, ucisă în apele Georgiei de sud, măsura 29,5 m și cîntărea 177 tone. Numai limba ei avea o greutate de 3150 kg !

*

Cea mai mare reptilă din lume este crocodilul. Cei din specia Crocodylus porosus, care trăiesc în Asia, nordul Australiei, Filipine etc. ajung la peste 4 m lungime și la o greutate de aproape 500 kg.

*

Cea mai mare specie de salamandră (Megalobatrachus daridianus) trăiește în R. P. Chineză. Un exemplar adult poate ajunge la peste 10 m lungime și la o greutate de 100—115 kg.

*

Cea mai mică specie de salamandră (Desmognathus wright) trăiește numai în trei state din SUA : Tennessee, Carolina de Nord și Virginia. Un exemplar măsoară doar 5 cm în lungime.

Animalul cu cea mai lungă hibernare este pîrșul de pădure (Glis glis). O specie care trăiește în Anglia, ajunge să doarmă, fără întrerupere, peste 6 luni.

*

Numărul maxim de bătăi de aripi pe minut îl realizează... musca — 57 de mii bătăi.

*

Goliații lumii insectelor sînt reprezentați de o insectă originară din Brazilia, cu o lungime de 18 cm și de cărăbușul-elefant din Venezuela, care cîntărește 250 grame...

GOTCANUL DIN GRINȚIEȘ

SFÎRȘIT DE APRILIE. ÎNCEPUTURIle palide ale primăverii se luptă timid cu iarna, încă la ea acasă, cu atît mai evident cu cît înaintăm în inima munților Bistriței. Pe versantul răsăritean zăpada topită șiroiește la vale, diluînd izvoarele de apă minerală ce abundă aici, formînd firul cristalin al pîrîului Borca.

Lăsăm în urmă valea lină a Borcăi și urcăm pieptiș spre vîrful Grințieșului. Pe măsură ce înaintăm, negrul pămîntului se transformă în ghețuș, apoi în zăpadă tot mai deasă.

Sîntem deja în împărăția cerbului carpatin, unde căpriorii urcă mai rar. Mai sus, spre vîrful cu molizi răriți, își are sălașul de nuntă cocoșul de munte, spre care ne îndreptăm emoționați. Pășim întins, abia mă țin în urma pădurarului Dumitru Fedeleș.

Îmi atrage atenția o rădăcină de molid, care, împreună cu vîrful în trei ramuri, îndoit spre pămînt sub povara zăpezii, formează parcă un trepied. În imaginația-mi bogată văd deja cocoșul naturalizat pe frumusețea de torsiune naturală, agățat pe perete. Încerc să scot cuțitul și să tai rădăcina, dar mă oprește amintirea zicalei cu vînzarea pieii ursului din pădure. Rușinat, renunț, bucurîndu-mă doar că n-am apucat să-mi destăinui intențiile, însoțitorului meu. Ar fi avut ce povesti altora ! Pentru orice eventualitate, optimist din fire, pun un semn, astfel ca la întoarcere...

Iată-ne, pe înserat, la cabana de sub vîrful de munte. După ce ațîță focul, paznicul se pregătește să facă o recunoaștere la locul rotitului. Aceasta presupune un urcuș nu prea abrupt, dar care, din cauza zăpezii jilave în care ne afundăm uneori pînă la mijloc, durează peste o oră, fără să mai punem la socoteală dificultatea coborîtului.

Fiind la prima mea ieșire la cocoș de munte, mă rezum la rolul de ucenic ascultător și harnic, doritor să aflu cît mai multe din tainele noului univers. Ascult, și din cînd în cînd pun întrebări, dar mai mult ascult : unde-s mai rari brazii, acolo se ațin cocoșii ; pentru înnoptare își aleg un copac fără cetină bogată și cu posibilități mai mari de a vedea în jur ; uite, aici a fost unul nu de mult, se vede sub brad găinațul proaspăt, dar și urme în jur ; în zona asta s-ar putea să nu zărim astăzi nimic, îmi spune, arătîndu-mi pe zăpadă urme proaspete de jder.

La locul rotitului, sub un brad stufos, pădurarul înjghebase o colibă din cetină, cu „ferestre“ pentru observație în cele patru puncte cardinale, și de unde, în zori, vom urmări rotitul.

Ne înapoiem la cabană obosiți crunt, uzi de zăpada în care ne afundasem din plin, neavînd vîrzobi, ca și de ploaia cu lapoviță ce începuse sub rafalele puternice de vînt. Dacă și spre dimineață va fi așa, vînătoarea e ratată.

Așa a și fost. Toată noaptea a suflat vîntul, iar lapovița a bătut brazii. N-am putut adormi decît pe furate ; mi se părea că aud, în întuneric, îndepărtat urlet de lup.

Pe la ora trei ne urnim spre vîrf. Fie ce-o fi. Ne ferim doar să nu ne udăm prea devreme, că pînă la urmă tot aveam să fim uzi leoarcă. E ceață, lapoviță și vînt.

Se luminează greu. Se apropie ora 6. Îmi zic că la 6 fix voi pleca din pîndă. Ortacul meu, care veghează pe partea opusă a adăpostului mi-a mărturisit apoi că, în amărăciunea insuccesului, se gîndise și el să plecăm. Dar, iată : ca un ghemotoc negru, greu, ceva cade din brad. Își ridică gîtul neliniștit. Mi s-a părut înalt de un metru, căci era pe un tăpșan bine înzăpezit. Emoționat îl fac atent pe însoțitor, care-mi dă ghes să trag. Și... printre crengile de brad ale adăpostului sună detunătura, iar la vreo treizeci de pași se zbate cocoșul de munte.

Făcusem oare bine că am tras ? Poate că dacă mai așteptam puțin s-ar fi schimbat tabloul ; poate ar fi venit și alți co-

GOTCANUL DIN GRINŢIES

coşi, deşi nu auzisem nici cel puţin un tocilat. Greu de spus !

Aşa că n-am apucat să văd rotitul, nici bătaia între cocoşi, nici cochetăria de nuntă a găinuşelor despre care auzisem şi citisem atîtea.

Coborîm din munte cu cocoşul înfăşurat în cetină, să nu i se strice penajul. Mă opresc şi iau şi rădăcina de molid, după ce mă destăinui însoţitorului.

Recapitulez : nu se vine la o asemenea minunăţie de vînătoare cu rezervă de timp de numai o zi, echipamentul trebuie să fie adecvat oricărei împrejurări — de la cer senin, cu soare, pînă la viscol, şi neapărat cu vîrzobi, pentru zăpezi mari ; în rucsac să fie, pe cît posibil, mai multă... răbdare. Şi cîte altele !

Bine mi-ar fi prins aparatul foto cu peliculă color, pentru a lua cu mine tabloul de neimaginat al rariştei din faţa adăpostului de la peste 1 700 m, unde, printre goluri de zăpadă imaculată, mijiseră sfioase, în pîlcuri dese, brînduşele liliachii.

Data viitoare...

Gh. COLŢ

DIVERSE

La Spiegelau (R. F. Germania) a avut loc primul Simpoziom internaţional pentru reintroducerea şi protecţia rîsului în Europa. care şi-a bazat lucrările, în principal, pe cunoaşterea situaţiei speciei în reintroducere efectuate în Austria, Cehoslovacia şi rezultatele experienţelor din sud-estul Europei, ca şi din Elveţia, Bavaria, Italia şi Slovenia. Una dintre principalele concluzii desprinse din comunicările prezentate a fost aceea că rîsul nu este responsabil de diminuarea populaţiilor de cervidee şi de cocoşi de munte şi că el nu intră în concurenţă cu interesele cinegetice. Simpozionul a conchis că îmbogăţirea şi restaurarea faunei europene pentru valoarea ei pur culturală, trebuie să constituie suficiente motive pentru a justifica „reîntoarcerea" rîsului.

„Te mişti ca melcul" este o vorbă cu tîlcul ei, căci pentru a străbate o distanţă de 1000 m, melcul are nevoie de nu mai puţin de 10 zile, viteza sa de deplasare find de 0.90 mm/sec. Dar melcul este pe nedrept considerat cel mai încet animal. Acest „titlu" trebuie acordat stelei de mare, a cărei viteză este de 0,16 mm/sec.

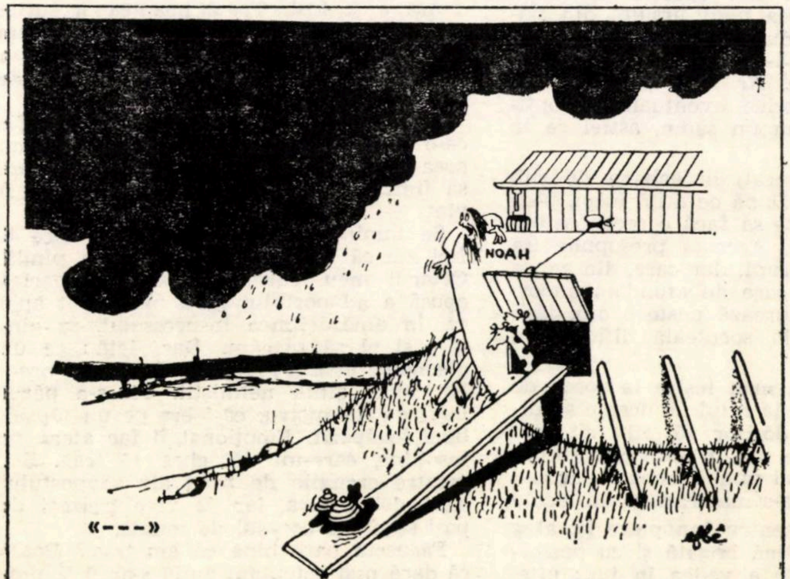

— Hai mai repede că ne prinde potopul...

O vînătoare de lupi

DESPRE LUPI S-AU SCRIS MULTE, atît de către vînători cît și de alți specialiști. Frica de lupi a rămas în instinctul omenesc din vremuri legendare, de aceea unele întîmplări cu oameni mîncați de lupi se mai aud și astăzi, cu toate că vînătorii știu prea bine că această fiară nu-l atacă niciodată pe om. Dealtfel, numărul lupilor s-a micșorat extrem de simțitor în țara noastră, și nu de cînd — cum spune Sadoveanu în „Țara de dincolo de negură" — au fost uciși, într-o singură bătaie, optsprezece piese la Toxobeni, într-un cot al Prutului.

După al doilea război mondial, lupii își mai găseau culcușul și liniștea în rădiacurile formate din stejărișurile și porumbarii deși ca peria, de pe meleagurile situate între Jijia și valea Bahluiului. De un renume deosebit se bucurau îndeosebi pădurile de la Focuri, situate între această localitate și satul Erbiceni, departe de forfota așezărilor omenești și a orașului Iași. La timp de iarnă, organizarea unor bătăi cu gonași putea aduce deseori ca trofee în geanta vînătorilor, pe lîngă iepuri și blăni de vulpi, și cîte una de lup. Trebuie să știți, însă, că vînătoarea de lupi se mai poate practica, în afara pîndei, a gropilor de lupi, și cu talanga de la oi... Este o invenție unică, patent al unui pasionat și prea cunoscut în tagma vînătorească a ieșenilor, *Paul Ștefănescu*, mare iubitor al acestor minunate meleaguri.

Nu aș fi divulgat acest secret, dar *Paul Ștefănescu* este și rămîne „un mare inovator" în această materie. El e cel care a creat mijloace de transport și camuflaj prin bălțile Jijiei. Folosește tot timpul un instrument confecționat dintr-un phalus de vulpoi, uscat, pe care-l păstrează la buzunarul hainei spre „a vrăji" vînatul. Pe lîngă acestea utilizează chemători diferite pentru a atrage lupii, gîștele, rațele sălbatice și alte sălbăticiuni.

Celebra sa inovație a rămas, însă, vînătoarea cu talanga la gît, patent pe care l-a folosit aproape de rădiacurile de lîngă Focuri.

Era o toamnă liniștită, cu lună plină, în care eroul nostru aflase că prin aceste huceaguri, nu departe de o stînă, se pripășiseră mulți dușmani ai oilor și ciobanilor. Se pregăti, deci, și plecă de unul singur la fața locului, spre a se convinge de realitate și a înfrunta fiarele țihlișurilor. Înarmat pînă în dinți, eroul nostru se hotărî ca în prima seară să facă o pîndă folosind ca adăpost coroana unui stejar din marginea acestor tufișuri. Urcat în coroana de frunziș ruginit a copacului, a luat în supraveghere imașul din marginea huceagului pe unde s-ar fi putut strecura lupii spre stînă.

După trei sau patru ceasuri de așteptare zadarnică, cînd luna a început să scapete spre asfințit, coborî încet din stejar, luînd drumul stînii pentru a se odihni.

Nereușita îl îndîrji și mai mult pe vajnicul vînător. De aceea a doua și a treia seară a încercat o nouă strategie. În acest scop, a cerut ciobanilor un cojoc și o talangă. Cam mirați, aceștia i-au îndeplinit totuși dorința.

După ce s-a ospătat din belșug cu caș și urdă proaspătă, odată cu lăsarea nopții, omul nostru o porni din nou spre islazul din marginea rădiacului. Și-a pus cojocul cu blana în afară, și-a legat talanga de gît și apoi, în „patru labe", în chip de animal rătăcit, cu pușca sub cojoc, a pornit la drum în temerara sa expediție. Din timp în timp, scotea și cîte un behăit ca de oaie...

Luna cobora spre asfințitul îngălbenit al toamnei și umbrele tufelor de ierburi înalte dădeau contururi fantastice întinsurilor de pe islaz. Peisaj încînător, însă fără nici o izbîndă și de data aceasta.

Nici eșecul din seara a doua nu l-a liniștit pe faimosul nostru vînător. Se hotărî,

O VÎNĂTOARE DE LUPI

după o odihnă meritată, să nu se facă de batjocură în fața ciobanilor ospitalieri, care-i ofereau loc de odihnă și îl ospătau cum se cuvine.

A treia seară, după părerea sa, jivinele trebuiau să vină și să atace oile de la stînă, așa că se hotărî să aplice din nou tactica cu talanga la gît, ca și în seara precedentă; vroia eroul să-i scape odată pe bieții ciobani de urgia fiarelor stricătoare, pripășite pe aceste meleaguri.

Cum nici în ultima seară norocul nu i-a surîs mai mult, s-a întors cu mîna goală și amărît peste măsură, la stîna ce-l găzduise, căutînd zeci de explicații și motivații a neîntîlnirii lui cu lupi, care, de fapt, atacaseră în acest timp o stînă din altă parte. Și poate s-ar mai fi folosit de ospitalitatea ciobanilor dacă nu s-ar fi isprăvit sacul cu mălai de la stînă.

Vînătorii din oraș au aflat de această ispravă din gura ciobanilor, dar eroul nostru n-a vroit niciodată s-o recunoască. Într-o zi, însă, cînd se făceau multe glume pe seama lui și a fetișului de vulpoi, uscat și purtat în buzunar, a recunoscut, în parte, celebra vînătoare de lupi cu talanga, ceea ce a provocat un haz molipsitor în rîndul vînătorilor.

Se dovedise, astfel, încă odată adevărul proverbului că „lup mîncat de oaie nu s-a prea văzut..." Și dacă amicul Dianei s-ar tulbura cumva de cele dezvăluite mai sus îl rog să-și amintească versurile din Sakuntala în traducerea lui George Coșbuc „Mînia-n oamenii cei buni se naște moartă, se topește"...

Al. OBREIA

ACCIDENTUL

CRUCEA DE PE GRINDUL PUIU-ROșu stă înfiptă adînc în mîlul uscat din marginea canalului ce leagă cele două mari lacuri. Sprijinită cu coada pe sol, sirena de lemn, parcă abia ieșită din adîncuri, ține pe brațele-i deschise orizontal trup de om adormit întru vecie — omagiu etern de aducere aminte a tragicului sfîrșit al unor temerari colindători ai deltei. Numai bezna nopții poate cunoaște adevărul accidentului.

Se spune că, intrînd cu barca în viteză din apele liniștite ale canalului, se pare că cel ce conducea s-a dezechilibrat la contactul cu valurile mari ale lacului Puiu, bîntuit de vînturi. Scăpată de sub control, barca s-a răsturnat, trăgînd cu ea cîrmaciul care s-a dus pentru totdeauna în adîncuri. Ceilalți doi au înotat multă vreme în jurul locului, iar cînd au atins malurile dantelate cu stuf, nu s-au putut apropia de țărm fiind împiedicați de trestii. Cînd și cînd strigau unul la celălalt, încurajîndu-se. Dar ghearele morții l-au tras la fund pe cel mai vîrstnic, cu puține momente înainte de răsăritul soarelui, care a adus speranța și salvarea celui de al treilea, pe care l-au găsit pescarii dis-de-dimineață, stînd atîrnat cu disperare de bățul unei vîrși. Această tristă întîmplare este săpată, în puține cuvinte, în lemnul crucii ce străjuie grindul.

Matei ȘUȚU

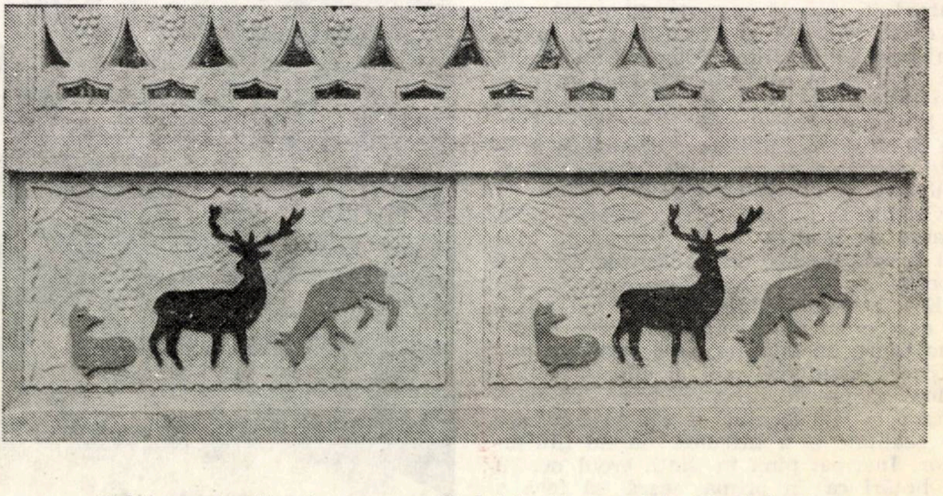

Zid împrejmuitor în comuna Stolnici (Argeș) foto N. Golgoțiu

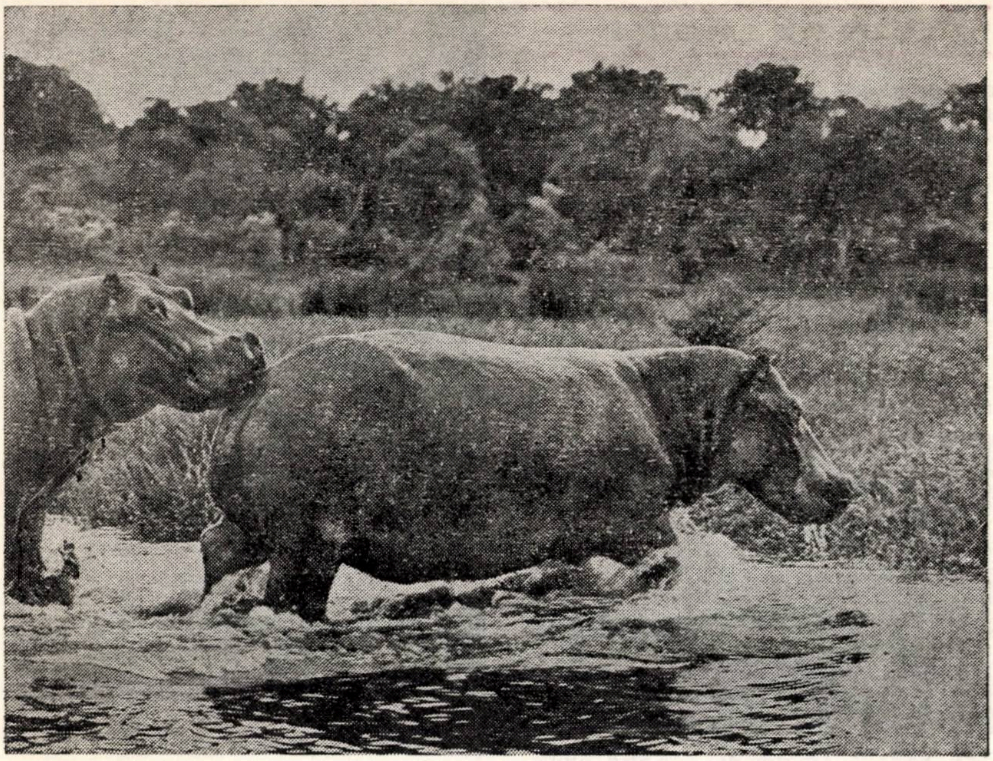

DE LA UN POL LA ALTUL

Vînătorii de rațe și gîște sălbatice obișnuiesc să-și camufleze bărcile în păpuriș, spre a se apropia cît mai mult de ținta lor. Aceștia se pare însă că n-au inventat nimic, pentru că vulpile canadiene, de cînd există el, practică acest sistem de camuflare. Înainte de a intra în apă, ele rup o cracă stufoasă dintr-un pom și o țin în gură, ascunzîndu-și capul printre frunzele ei. Astfel camuflate și cu corpul în întregime scufundat în apă, vulpile se apropie pe nesimțite de rațele sălbatice sau de alte păsări pe care le urmăresc pe întinsul lacurilor canadiene.

În zona litoralului sovietic din Extremul Orient trăiesc, printre alte animale, două specii de lupi, care nu se mai întîlnesc în altă parte. Aici pot fi întîlniți lupi absolut albi, fără nici o pată și lupi roșii. Aceștia din urmă au o culoare portocalie intesă și sînt niște fiare din cele mai de temut.

Iribisul sau leopardul de zăpadă este o fiară foarte puternică. Acesta omoară dintr-o singură mușcătură un țap de stîncă de peste 100 de kg. Ciudățenia constă în faptul că iribisul nu atacă niciodată omul, nici dacă acesta e rănit sau chiar imobilizat.

În India există o specie de termite bețive. Acestea tolerează în cuiburile lor prezența unor muște care le distrug ouăle dar care în schimb le furnizează o băutură amețitoare. Este vorba de un lichid aromatic pe care-l secretă aceste muște parazite și pe care termitele îl sug cu pasiune de... bețiv.

În afara păsărilor și peștilor, există și raci migratori, care pornesc din Oceanul Indian prin Marea Roșie în Canalul de Suez, pentru a ajunge în Mediterană, făcînd acest drum în 30 de ani!

Gavialul, crocodilul cu cioc din Malaya, amintește de vechile reptile din erele geologice îndepărtate. Lung de șase metri este acoperit cu plăci foarte tari, iar botul lung și îngust este înzestrat cu 80 de dinți — adevărate pumnale ascuțite și tăioase. Impala este cel mai frumos soi de gazelă din Africa. Coarnele ei sînt sime-

DE LA UN POL LA ALTUL

tric și grațios curbate, ochii mari, umezi și blînzi. În mod obișnuit impala face sărituri de 8 metri. Cînd e în primejdie, saltul ei este de 12—14 metri. Dacă ar putea concura la Olimpiadă !...

În Oceanul Indian și Pacific trăiește un animal ce cîntărește doar 50 grame și cu tentacule de 10 cm lungime. Este temuta caracatiță albastră. Temută, deoarece caracatița cu inele albastre conține atîta otravă încît poate ucide 10 (zece) oameni în cîteva secunde. În cazul caracatiței, culoarea albastru-fosforescent te avertizează că ești în pericol și este bine să renunți la scăldat.

În bazinul Amazonului, printre numeroase alte viețuitoare curioase, poate fi întîlnită și specia de fluturi pocnitori din familia Ageronia. Sunetele pe care le scot sînt asemănătoare celor ce se produc pocnind cu putere din degete. Mecanismul pocnitor din trupul acestui fluture, care nu este mai mare decît trei bețe de chibrit așezate unul lîngă altul, a rămas o enigmă pînă astăzi. Pe toată întinderea dintre Mexic și Argentina, ageroniile scot „trac-trac"-ul lor caracteristic, stîrnind curiozitatea omului.

În Anglia (comitatul Oxford) există un conservator pentru animale. Veverițe, păsări, pisici, iepuri, cîini, capre, bursuci, oi, cai sînt învățați aici pentru a corespunde exigențelor regizorilor care au nevoie de ele pentru televiziune și cinema. Ca să fie admise în această școală, animalele trebuie să se distingă prin docilitate și aptitudinea de a trăi în armonie cu colegii lor.

B.M.

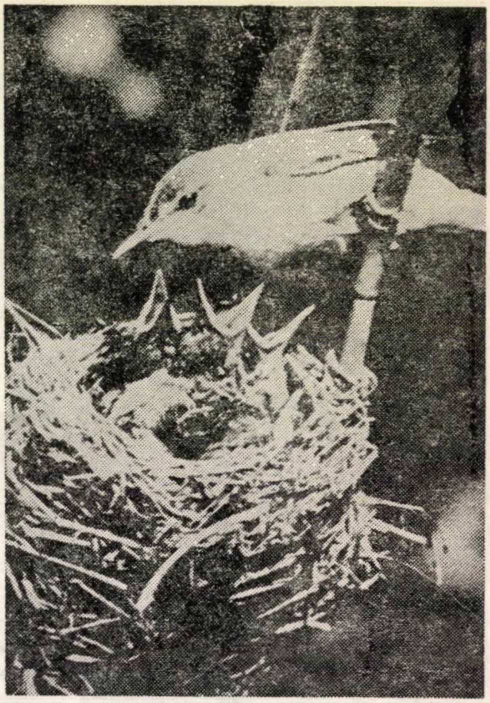

DIVERSE

În stare de libertate, cele două uriașe feline : leul și tigrul nu se pot niciodată întîlni, pentru că leul trăiește exclusiv în Africa, unde nu există tigri, iar tigrul, în Asia, unde nu există lei.

*

Cuvîntul hipopotam vine de la cuvintele grecești hipos-cal și potamus-fluviu ; deci, cal al fluviului. În limba germană hipopotamului i se spune das Nielpferd, adică un cal al... Nilului.

*

Mai ales vînătorii trebuie să cunoască cîteva din vechile blănuri scumpe, prețuite în vechime la noi : zibelina (samurul) ; biberul (castorul) ; sîngeapul (jderul) ; pardosul (leopardul) ; hermelina (hermina) ; sobolul (cîrtița).

Teodor ELEFTERESCU

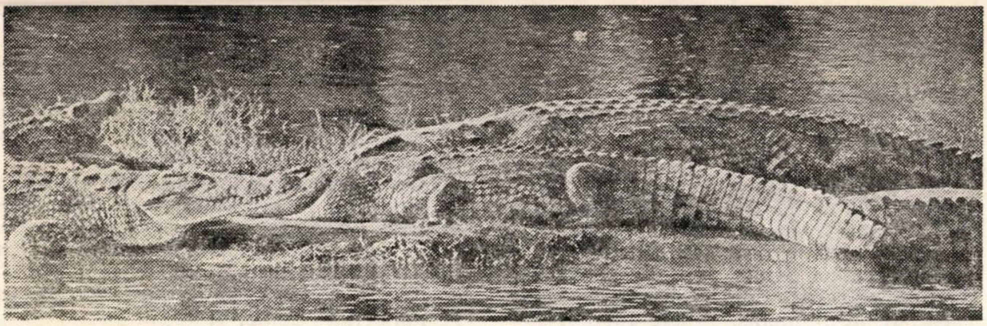

CROCODILUL

ÎN PARTEA DE NORD A AUSTRALIEI, în bazinul fluviului Robinson, trăieşte o specie, puţin studiată, de crocodil. Localnicii nu se tem de loc de acest animal, care este într-adevăr inofensiv. De multe ori, copiii pot fi văzuţi călare pe crocodil. Blîndeţea animalului se explică — după cît se pare — prin aceea că în acele locuri crocodilii nu numai că nu sînt vînaţi, dar locuitorii le aduc şi hrană.

La Harmontis, în apropiere de Luxor, a fost descoperit un templu al crocodililor sacri, construit cu circa 1500 de ani î.e.n. El constă dintr-un spaţiu zidit, avînd o lungime de 5 m, legat de două rezervoare cu apă. În împrejurimi s-a găsit şi o statuie din alabastru a zeului Sobek, cu cap de crocodil.

În interiorul crocodililor mumificaţi, egiptologii au descoperit foarte multe papirusuri cu înscrieri preţioase pe ele. Egiptenii venerau crocodilii, iar cînd aceştia piereau, îi îmbălsămau şi îi îngropau. Capetele şi burta le „împănau“ cu papyrusuri. La sfîrşitul secolului al XIX-lea savanţii au dezgropat mii de astfel de mumii.

Într-o lagună aflată la cîţiva kilometri depărtare de Playa Giron (Cuba) există una dintre cele mai mari crescătorii de crocodili din lume. Se estimează ca numărul acestor „gingaşe“ înotătoare — preţuite mai mult pentru pielea lor — să se ridice la 100.000.

Zoologii de la Universitatea din Calcutta afirmă că există ameninţarea dispariţiei crocodililor din estuarul fluviului Gange, consideraţi cei mai mari din lume. Cauzele, ca şi la alte specii, sînt : vînarea excesivă şi creşterea procentului de poluare a apelor Gangelui.

Forţa dezvoltată de cei patru dinţi principali ai unui crocodil, în cazul unei muşcături, este de circa 400 kg. Spre deosebire de crocodili, cîinii ciobăneşti, destul de viguroşi, de abia reuşesc să atingă circa 100 kg cînd muşcă. Crocodilul se naşte mut. Femela crocodilului face pînă la 80 de ouă, pe care le lasă să se clocească în mîlul cald al fluviilor. Cei mai mari crocodili au 8 metri lungime. Puii de crocodili crescuţi în bazine se pot dresa într-atît încît, strigaţi pe nume, vin la stăpîn aşa cum vin cîinii.

În delta Amazonului trăiesc nişte crocodili, denumiţi *tingas*, care ating dimensiunea de 2 m şi a căror coadă este comestibilă. Carnea crocodilului tingas poate fi preparată chiar şi timp îndelungat după prinderea lui, deoarece tingas este capabil să trăiască cîteva luni fără hrană şi apă. (Există crocodili care pot trăi fără hrană 700 de zile). Vînătorii norocoşi depozitează crocodilii vii în magazii şi, pe măsura necesităţilor, folosesc carnea lor pentru hrană.

Locuitorii din Tamatave (Republica Malgaşă) organizează coride cu... crocodili. Crocodilii „luptători“ sînt prinşi de oameni a căror meserie implică o îndrăzneală fantastică. Pentru a putea fi urmăriţi de către spectatori, pe spinarea crocodililor sînt legate nişte plute colorate după care sînt lansaţi în arena acvatică. După ei plonjează cu capul în jos „matadorii“. Aceştia sînt atacaţi fulgerător de crocodili. Pentru a-l ucide, matadorii trebuie să fie nişte înotători excelenţi, curajoşi şi mai ales cu mult sînge rece. Cel

CROCODILUL

mai interesant e că pînă acum, din aceste coride, omul a ieşit mereu învingător.

În parcul zoologic din Frankfurt, (R.F.G.), furtunile tropicale sînt un fenomen obişnuit. În fiecare zi, la orele 10 şi la orele 20 se aud bubuituri de tunet înregistrate pe bandă, în timp ce torenţii de apă se scurg din robinete speciale, răcorind aerul încins. Aceste furtuni speciale se organizează pentru crocodili în scopul de a li se crea o atmosferă „ca acasă".

În întreaga lume trăiesc 21 specii de crocodili. Cele mai mari exemplare *(Crocodylus porosus)*, pînă la 9 m lungime, au fost capturate în India, Oceania şi coasta nordică a Australiei.

În urma unor studii îndelungi s-a ajuns la concluzia că crocodilul face mai multe victime omeneşti decît leii, tigrii, panterele şi şerpii la un loc. Numai în Africa, numărul băştinaşilor ucişi de crocodili este de, aproape 1 000 de persoane pe an, în majoritate femei şi copii.

B.M.

ARCA LUI NOE

Aurochul, contemporan cu mamutul, care a dispărut de acum 20 000 de ani, este unul dintre cele mai rare animale de pe pămînt. Aurochul se mai găseşte astăzi doar în pădurea Bielovejskaia din Bielorusia. După război nu rămăsese decît un singur exemplar, din fericire o femelă, în gestaţie...

Rinocerii din rezervaţiile din Kenya suferă cumplit de sete, dar sînt atît de proşti, încît nu sînt în stare să-şi caute apa necesară. Acest fapt l-a îndemnat pe un cetăţean din Scoţia să trimită o sumă de bani în Kenya, pentru construirea unei conducte de apă pentru rinoceri.

Cangurul pitic narbalek este o specie destul de rară, care trăieşte în deşertul australian. Graţiosul animal nocturn, timid şi deosebit de agil, ce se hrăneşte numai cu plante uscate, prezintă o particularitate care se pare că nu a mai fost observată niciodată în lumea animală. Este vorba de reînnoirea constantă a danturii sale. Într-adevăr, susţin zoologii de la Universitatea Monash din Melbourne, care au studiat această singularitate, narbalek-ul — datorită hranei folosite — îşi toceşte foarte repede dinţii. Din fericire şi-i înlocuieşte tot aşa de repede.

Ariciul de mare are un mod foarte original de a se deplasa. El se foloseşte în acest scop, în mod constant, de... vîrfurile dinţilor!

Ursul este unul dintre puţinele animale care nu suferă de rău de mare. În timp ce tigrul se îmbolnăveşte şi geme, iar leul, pantera şi jaguarul par pe vapor nişte cîini plouaţi, girafa moare în numeroase cazuri iar antilopele se sperie şi se rănesc unele pe altele, Moş Martin devine de-a dreptul obraznic, de parcă s-ar fi născut navigator...

Nevăstuica siberiană este cel mai mic animal carnivor din lume. Un exemplar matur atinge lungimea de 20 cm şi o greutate de 65 de grame.

Ornitorincul este desigur cel mai ciudat mamifer care trăieşte la ora actuală. Strania sa alcătuire a prilejuit naturaliştilor un secol de discuţii. A trebuit să fie prins de viu un exemplar, pentru a se putea afirma cu certitudine că este vorba de un mamifer acoperit cu păr, dar prevăzut cu un cioc şi care se înmulţeşte prin... ouă. Extrem de rar, ornitornicul este protejat de guvernul australian.

Elefantul are o rudă apropiată, care se numeşte daman, un mamifer african de numai un kilogram greutate! Damanul are posibilitatea, aproape unică la mamifere, de a privi în direcţia soarelui fără să fie orbit. Această aptitudine îl fereşte de o specie de acvilă care îl vînează.

Mihai BURDUJA

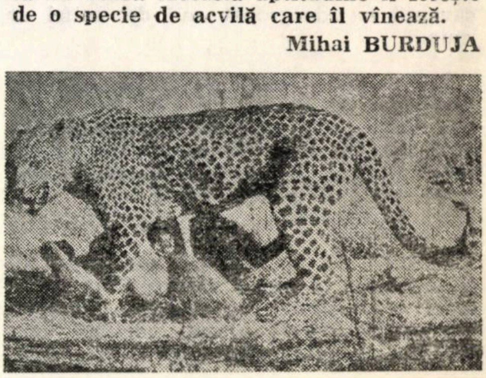

Am împușcat un rîs

PE CÎT DE PREȚUIT PENTRU BLAna sa de neasemuită frumusețe și moliciune — poate doar cea a ursului ori a jderului să fie mai prețuite, pe atît de rar ca trofeu, rîsul, acest veșnic, nestatornic și neostenit hoinar — neîntrecut meșter în a fi nicăieri și pretutindeni — nevăzut, neauzit, fără de sălaș și fără de potecă, e ceea ce se cheamă, pe drept cuvînt, un vînat de excepție. Și asta chiar acolo unde semnele vădesc o prezență nu tocmai rară!

Puțini se pot lăuda că i-ar cunoaște hățișurile, firea, năravurile. Povești despre el ar fi ele destule, unele de-a dreptul năstrușnice — dar faptele, ei bine, acestea lipsesc, fiind anevoie de adunat; singuratic, vînînd mutește și mai mult la pîndă, petrecîndu-și pe ascuns pînă și dragostele, cu simțiri deosebit de agere, mai mult crepuscular, rîsul nu prea poate fi vînat nici la apropiere, nici la dibuit și nici la pază. Oricum, un trofeu de rîs e un fel de consacrare în tagmă.

Într-adevăr, întîlnirile — atunci cînd au loc — sînt mai mult rod al norocului sau al întîmplării, decît al căutării cu tot dinadinsul; simple încrucișări petrecute, îndeobște, cînd te aștepți mai puțin și pentru care, firește, ești nepregătit, fiind luat și tu pe-ne-veste. Singura pîndă pe care i-o poți așterne în cale — cu oarecari sorți de izbîndă — este cea la prada lui; or, o asemenea pradă trebuie întîi și-ntîi găsită; apoi, trebuie să fie mai nouă și mai nestricată de alte jivine, oricare ar fi acestea. Chiar și în atare împrejurări, numai rar, rar de tot, și numai în vremuri de mare restriște are nărav rîsul să se-ntoarcă la dobînda avută, preferînd să doboare jertfă nouă, plăcîndu-i carnea caldă și sîngele proaspăt.

...Mărturisesc că am pușcat rîs — faptele s-au petrecut cînd vînătoarea rîsului era îngăduită — deși nu suisem cu gîndul la rîs. Pornisem într-o mică ortăcie de trei breslași ahotnici de pace și singurătate, de izbăvire întru mîngîierile acestei lumi, către casa din pădure a lui baci Potor, șumarul dintr-un fundac de codru încă nestricat de secure și arar călcat de om; pădurăria se afla pe un tăpșan de poieniță la mai bine de zece poște de cel mai apropiat cătun. Erau acolo niște locuri bune de rotit al cucoșilor de munte, acei schivnici care, în sutanele lor smolite, înalță în fiece primăvară, pe altare durate din adînc de veac, slujbele dragostei.

Baci Potor ne-a primit după obicei, cu bucurie de oaspeți și cu odaie caldă amirosind a gutui și mere coapte. Așa că ne-am dezbărat de tărhatul și de grijile cele de toate zilele și am intrat în împărăția bucuriilor, atîtea cît ni se aflau hărăzite.

Veștile, dezlegate la un pahar de vorbă după binețele bunului găsit și-naintea oalei celei de borș de pasăre și a mămăligii aburind pe tipsie, povesteau despre niște rele de neînchipuit ale unei bale de rîs care s-a nădit la carne de cucoș negru. Acuma, aici în munte, asemenea prădăciuni s-au mai făcut, fiind în firea și-n rostul lucrurilor și-a orînduielilor. Se cade ca rîsul să-și ia dajdia lui ca unul rostuit să mînînce carne, și nu iarbă sau semințe ori ace de brad. Numai că de data aceasta se-ntrecuse cu măsura! Întratîta dijmuise acel rîs locurile de rotit, încît, speriate, găinile și cucoșii tăceau ori pribegeau către alte hotare mai prielnice aleanului și dragostelor. Fiecare loc de rotit plătise pînă acuma preț de cinci sau chiar șase jertfe. Îi așternuse el baci Potor, pînde prin preajmă, petrecînd nopți în șir sub cetină, doar-doar o da față-n față cu el. Numai că era ca un făcut: niciodată rîsul nu prăda locul de rotit unde era așteptat. Apoi se dovedea a fi uns cu toate unsorile acel rîs: nu ținea potecă și nici loc de hodină. Așa că truda de pînă atuncea a fost pe de-antregul în zadar.

...În preajma acelei pădurării a lui Potor se aflau trei locuri bune de rotit, așa că socoteala a fost scurtă și limpede. În loc de cucoș de munte aveam să vînăm rîs. Fiecare va lua asupră-i o bătaie, astfel încît acel rîs, ori încotro s-o îndrepta, va da peste o pușcă. Iar acea pușcă se va strădui să fie cît mai vrednică.

Rînduiala vînătorii de gotcani e știută. Aveam s-o păstrăm. Și pentru întărirea sorților de izbîndă, aveam să așternem pînda sub cetine, măcar de ar fi să stăm noapte-zi în aretul de rotire al cucoșilor negri.

...Pacea pădurii urca pînă la stelele arămii. Cerul era senin, sticlos ca după o noapte geroasă. Zorile mijeau prevestind o zi cu ninsoare și frig.

AM ÎMPUȘCAT UN RÎS

...Mă aflam acolo, în lăcașul meu de pîndă, de bună bucată de vreme. Răsăritul, cu revărsarea lui de sîngeriu și scăpărări mi-a adus în ureche un tocilat slab, mai mult o îngînare. Peste noapte căzuse pospai de nea proaspătă, astfel încît acea lîncezeală a rotitului își putea avea obîrșia întrînsa, dar putea fi și altceva.

Am iscodit cu luare aminte împrejur, cercetînd fiecare brădui. Pe o cloambă am aflat silueta neagră a unui gotcan. Avea gîtul lungit în iscodire și-n așteptare.

...Cît să fi trecut așa ? Undeva, de pe un ram a căzut pozdîră de omăt, curmată de foșnet slab, ca un oftat, dar o ureche cu băgare de seamă n-avea cum să-l scape. Apoi n-a mai fost nimica. Și nu se afla nici o adiere prin preajmă, care să clintească te miri ce ram. Stăpînea în jur o tăcere de mînăstire arsă, cum va fi fost și cea dintru început de veac. Mă simțeam ca în priveghiu.

Acolo, între brădui, a mai fost o prelingere de omăt ; și parcă și o clintire — abia perceptibilă — de ram. Aevea, ori părere ? Mai cercetez o dată, cu toată luarea aminte.

Acel petec de brădui se afla nu departe de cloamba în care gotcanul — parcă mai liniștit acuma — cerca o înfoiere și-un crîmpei de cînt, în pofida soarelui urcat în creștetul pădurii. Dar, oricît am iscodit, primprejurul locului nu se afla nici o urmă, nici de intrare și nici de ieșire, nimica din ceea ce ar putea trăda o prezență nedorită acolo, astfel încît cele două scuturături de nea, ca și clinteala ramului nu puteau fi altceva decît răsuflarea pădurii.

Aveam totuși pușca pregătită, așa că deși saltul rîsului — deznodat buzna dintre brădui — m-a luat pe ne-veste, am putut trimite focul cu sorți de izbîndă.

Cu pîrîit aspru de aripă, gotcanul s-a prăvălit către vale. Scăpase...

Rîsul l-am găsit pe urmă de sînge, la vreo douăzeci de pași mai departe. Pîndise toată noaptea acolo, în pîlcul acela de brădui. S-a lăsat acoperit de neaua căzută către ziuă, pospai care putea să-l ajute, dar care făcuse neauzită și apropierea mea pînă sub cioata de unde l-am doborît...

Eugen BAZOȘ

Un buchet... *foto Mircea Păun*

MITOLOGII

CU COARNELE SALE MAGNIFICE, cerbul a reprezentat întodeauna, prin comparaţie, desigur, arborele vieţii. Prin aceasta el simbolizează fecunditatea, ritmurile de creştere, renaşterile. Ca imagine arhaică a reînnoirii ciclurilor vitale, regăsim cerbul în mai toate mitologiile, începînd cu acelea creştine şi pînă la mitologii de tip maya, pueblo etc. În dansurile rituale, indienii americani asociază cerbul cu un conifer (de regulă pin), simbolizînd probabil începuturile vieţii. Viziunea cunoscutului vînător medieval, Sfîntul Hubert (la noi, Eustaţiu), cu cerbul său cu cruce între coarne, se regăseşte la amerindieni în forme diferite, dar de aceeaşi esenţă, asociată elanului sau cerbului.

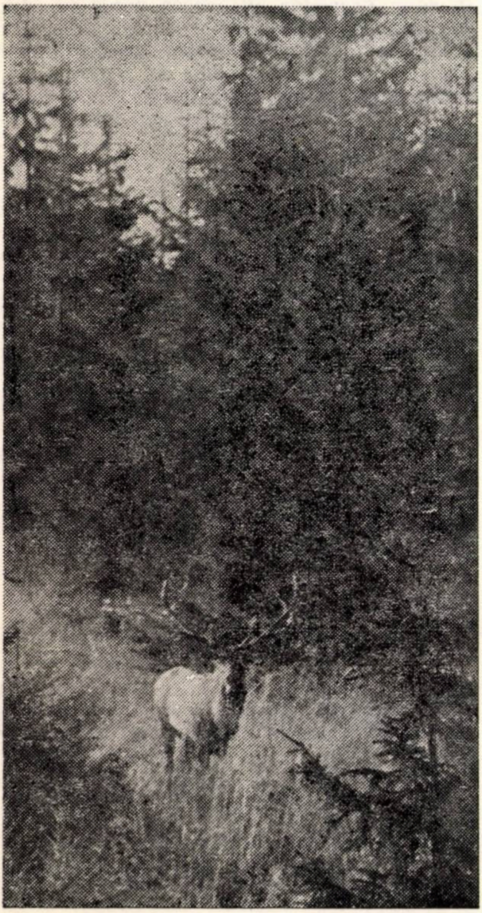

Într-o altă simbolistică indiană, cerbul este asociat luminii pe care o anunţă, reprezentînd naşterea soarelui la orizont. De aici se trage şi mitul cerbului de aur din legendele campuchiene, caracterul său „solar" avînd acolo un sens negativ în raport cu seceta pe care acest „soare" o anunţă şi o guvernează ; în dansul *trot*, dans campuchian foarte popular, se mimează uciderea cerbului tocmai pentru a aduce ploaia necesară recoltelor !

Despre puterile afrodiziace ale coarnelor („panturilor") cerbilor din orient, mai cu seamă la chinezi, se cunosc destule amănunte. Ideea de a te hrăni cu „yang" (produse din coarne de cerb, în păr), sugerează una dintre căile de a te apropia de imortalitate, de longevitate.

Agilitatea cerbului şi a ciutelor i-a impus în mitologia greco-romană ca bidivii la carul lui Artemis (Diana), care îi mînă cu hăţuri de aur. Asemănător, cerbul apare şi în cultele budiste numite Jataka. În alte mitologii şi mituri răspîndite peste tot prin lume, cerbului i se atestă iuţeala, promptitudinea în acţiuni, supleţea şi pînă şi temperamentul „melancolic", derivat din tendinţa sa de a se menţine retras.

La noi, masca de cerb a înlocuit în unele părţi ale ţării (în judeţul Hunedoara de exemplu), masca de bour din alaiul turcii, ce se ţine în timpul sărbătorilor Anului Nou, precum şi cerbul în sine a înlocuit bourul în colindele clasice ale acestei sărbători.

*

MISTREŢUL A FIGURAT CA AUTORITATE spirituală încă din cele mai vechi timpuri indo-europene. Druidul sau brahmanul s-a retras, asemenea mistreţului, în păurea de stejari, izolîndu-se de restul lumii. Este o nevoie negîndită dar simţită de a expulza mistreţul din ascunzătorile lui, de a-l alunga sau de a-l vîna : Hercule îl vînează pe acela din Eurymanthos, Heleager pe acela din Calydon. În Japonia devine animal zodiacal, simbol al curajului, motiv pentru care, în faţa sanctuarelor şintoiste, vom găsi întotdeauna statui de mistreţ. Nu este de mirare că atunci cînd — spune legenda — preotul budist Dôkyô a vrut să-i smulgă tronul şi să-l ucidă pe apărătorul tronului, Wake-nokiyo-maro, acesta din urmă a fost salvat prin apariţia inopinantă a trei sute de mistreţi care au pus agresorii pe fugă !

MITOLOGII

Pentru celţi şi pentru gali, desigur, mistreţul figurează printre simoblurile militare, întipărindu-se atît pe steaguri cît şi pe numeroase pietre votive. Ca şi preoţii sacri ai galilor — druizii, mistreţii sînt strîns legaţi de prezenţa pădurii, hrănindu-se cu ghindă şi cu jir, scroafa de mistreţ fiind întotdeauna simbolic înconjurată de cei, nouă purcei, în vreme se scurmă la poalele mărului, arborele imortalităţii. O întreagă mitologie nordică sau nord-vestică a Europei îi dă mistreţului rolul important de opozant druidic lui Arthur, îl dedică zeului Lug, îl impune ca simbol sacerdotal în tot felul de împrejurări. Albrecht Dürer a ştiut să menţină această tradiţie simbolistică, aşezînd, în ciuda noilor interpretări creştino-iudaice ale acestui animal, în locul măgarului şi al boului alături de ieslea sfîntă, un mistreţ şi un leu.

Lubric şi umflat, în tradiţiile creştine, mistreţului îi revine doar datoria de a incarna pe diavol, asemenea porcului, rememorîndu-i rolul devastator în cîmpurile de cereale, uitîndu-i celelalte funcţii mitice, forţa şi pasiunea şi acuitatea sa. Supărarea ebraică pe „animalul spurcat" a aruncat nobleţea mistreţească în desuetudine şi rămîne vînătorului obligaţia să-l reabiliteze.

*

SPIRIT RĂUTĂCIOS, VULPEA A avut dintotdeauna dreptul la o interpretare mitică, pe claviatura căreia inteligenţa sa a fost, cel puţin în Extremul Orient, considerată răufăcătoare. Puterile sale demonice au impus-o în mitologia chineză drept Kuan-ti, geniul războiului, război bine făcut am zice azi, în care vulpea devine „Vulpea celestă" cu nouă cozi, antropofagă, dar gata să ajute pe cei nedreptăţiţi. Dealtfel, chinezii susţin că vulpea este singurul animal care ştie şi poate saluta răsăritul soarelui : ea se prosternează în faţa soarelui, aducîndu-şi labele din spate sub ea şi împreunîndu-şi labele dinainte sub piept. Rolul vulpii în poveştile chineze este, pînă la urmă, acela de a servi drept oglindă pentru oamenii care îşi caută în acea oglindă propriile gînduri. Aceasta pentru a-şi conştientiza fiecare act îndeplinit cotidian. Este, deci, simbolul unei a doua conştiinţe.

Rolul pozitiv al vulpii îl găsim la japonezi unde, însoţitoare a redutabilului Inari kami, zeu al abundenţei, ei îi este dată spre păstrare cheia hambarelor pline cu grîu ! În toate templele lui Inari, la intrare, există numeroase statui de vulpi cu o cheie în bot, simbolizînd astfel rolul său major în viaţa şintoiştilor care se închină lui Inari. În această ipostază vulpea se cheamă Kitsune şi este, totuşi, simbolul malefic de care poprul se teme, considerîndu-i rolul demoniac sau cel puţin aducător de rele.

În poveştile celţilor, vulpea devine un mesager al inimii. Este aproape aceeaşi ca şi în America sau în Siberia, unde s-a îndrăgostit de lună, voind să o supună dorinţelor omului. Prîslea bretonilor pleacă în căutarea talismanului care îi va apăra tatăl, o antrepriză unde fraţii săi mai mari au eşuat amîndoi, şi este ajutat de o vulpe albă care îi dă sfaturi, după care dispare definitiv. Acelaşi motiv se regăseşte şi în cîntecele scoţiene.

*

RAŢA SĂLBATICĂ ŞI ÎN SPECIAL aceea denumită raţa „mandarin" (Aix sponsa), este simbolul uniunii conjugale şi uneori a puterii vitale, în întreg Extremul Orient, motiv pentru care la japonezi, în camera conjugală, este întotdeauna prezent tabloul unei asemenea perechi de raţe. Indienii din America, mai cu seamă în zona preerilor, utilizează pene de raţă în anumite ceremonii rituale, deoarece acolo raţa sălbatică devine ghidul infailibil, atît în lumea apelor cît şi în ceruri. Pawnee-ii, dintre triburile de indieni, îi acordă în plus, unicul rol de ghid, deoarece este singura care poate cunoaşte, şi chiar cunoaşte toate drumurile pămîntului, ale cerului şi ale apelor.

În mitologia celtă, rolul raţei sălbatice se amestecă cu cel al lebedei, deşi raţa apare figurată pe obiecte vechi de peste două mii de ani. Fără îndoială că fidelitatea de cuplu a raţelor a influenţat şi alte popoare, fără să se ţină seama — cum se întîmplă dealtfel în lumea miturilor, de faptul că este o uniune numai aparentă care se desface imediat ce încep sarcinile de familie...

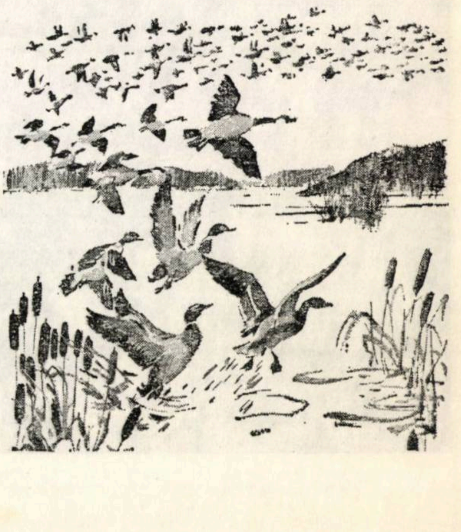

REBUS

OCHIRI

ORIZONTAL: 1) Cătare — Zamfir Petre. 2) Cît ai clipi din ochi — Șapte din „ochii nopții“. 3) Pe jumătate frig... — ... pe jumătate cald — Ochi mirați. 4) Pe sprînceană. 5) Limita orbitei — Cînd ni se „lipesc“ ochii. 6) A arunca priviri scînteietoare. 7)... Paulo, oraș brazilian — Verb conjugat cu ochiul și cu pușca. 8) Spectacol cu ochii închiși — Albastrul de deasupra ochilor. 9) A închide lin ochii — Vorbă pentru cai. 10) Zeiță — Văzut cu ochii minții.

VERTICAL: 1) Țintă — Funcția ochiului. 2) Paznicul cu o sută de ochi (mitol.) — Ochi lîngă ochi (pl.). 3) Galben de aur — Ochi crucișí. 4) Apropie stelele de ochi (pl.). 5) Fiecare ochi al ei ține... de cald — Ochiri fără ochi! 6) În parte! — Hrana celor ce abia „fac ochi“. 7) Se vîră-n ciorba noastră — Priviri scurte! 8) Boală de ochi (pl.). 9) A vedea de departe — Privire pătrunzătoare. 10) A pune ochii pe cineva — Popor antic.

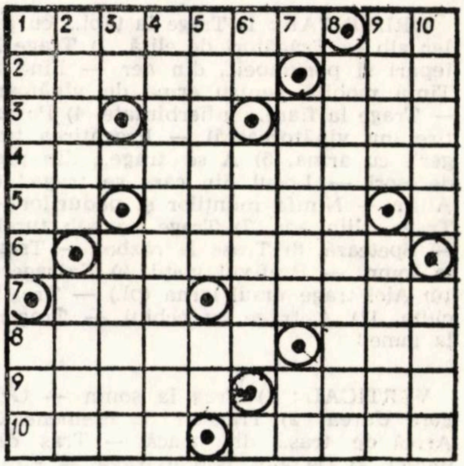

Dicționar: SAO, PTRU, ZEIE, ERUL.

CIUDĂȚENII

ORIZONTAL: 1) Îi auzi: mor, mor, mor! 2) Urechilă, neglijat de vînători — Fața rîsului (pl.). 3) E porc, dar nu mistreț — Nu mai are gheare ascuțite. 4) Ca vulturul și șoimul — 4—5 pantere! 5) De forma pîlniei — De Cașmir, de Angora, purtat pe umeri. 6) Lupul Americii — Sfaturi practice. 7) Pușcă — Pui de elefant... 8)... la apă! — Leii din părțile noastre. 9) Un pește ca un șarpe — Pare un șarpe... din avion. 10) Un cerb, privit la rece — Peștele cel blînd — Măsură la biban! 11) Te primește la „Popasul vînătorilor“, la „Capra neagră“, „Căprioara“ etc.

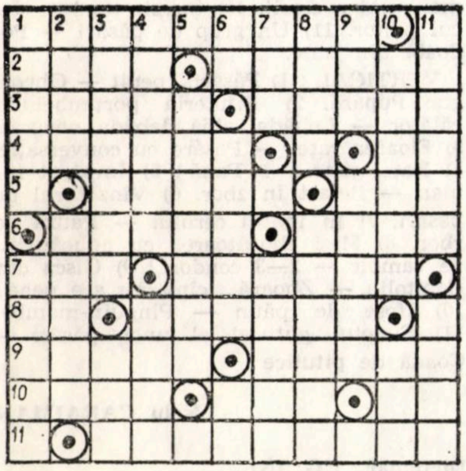

VERTICAL: 1) Iepure evoluat — Fiare care se aud prin pădure (sing.). 2) Lin (l-ați prins?) — Puști. 3) Urmărit de rîs — O împușcătură! 4) Impresia lăsată de migrația racilor... înainte — Belșug. 5) Iată și un lopătar! 6) Interjecție — Învinge ursul (fig.) — Am prins și un ton! 7) Prinde fiare — Lei adevărați... 8)... și o rudă a leului, mai spre nord — Fratele zimbrului (pl.)... 9)... și al bivolului — Pui de rîs. 10) Nici aceștia nu-s mistreți — Iar... vechi. 11) Plase din diverse materiale — Pui de leu.

Dicționar: EAR

REBUS

TRAGERI

ORIZONTAL: 1) Trage la ţapi... cu guler alb — Trăgători de elită. 2) Trage la iepuri şi porumbei... din aer — Fîn! 3) Ţintă mobilă pentru arme de vînătoare — Trage la fiare... înfierbîntate. 4) Povestire (nu vînătorească) — Pregătirea tragerii cu arma. 5) A se trage... din predecesori — Locul din care se trage! 6) Alifie — Nimfa munţilor şi pădurilor — Trage... din aer. 7) Trage de sub turelă — Spetează. 8) Trase la război — Trage la somn. — Prefixul vieţii. 9) Extragere. 10) Aici trage ursul iarna (pl.) — Trag la ciute. 11) A trage cu ochiul — Tragere la lame!

VERTICAL: 1) Trag la somn — Grigore Udrea. 2) Trăgeau cu cremene. 3) Armă de tras... din teacă — Tras din bunici. 4) De aici poţi extrage — Fire... pe dos. 5) Ivan cel Groaznic — Dispozitive de tras... paralel. 6) Trage la ham — Aici se trage... cu mingea. 7) Celebru trăgător cu arcul (Hood) — Cu asta nu trag vînătorii, ci pescarii. 8) Balon tras pe lîngă bară — Trage la capra neagră (şi altele). 9) Trage la baltă, iar vînătorii... la ea — Pretext de tras la ţapi. 10) Trageri... din umbră — Brăila (abr.). 11) Trageri pe sfoară.

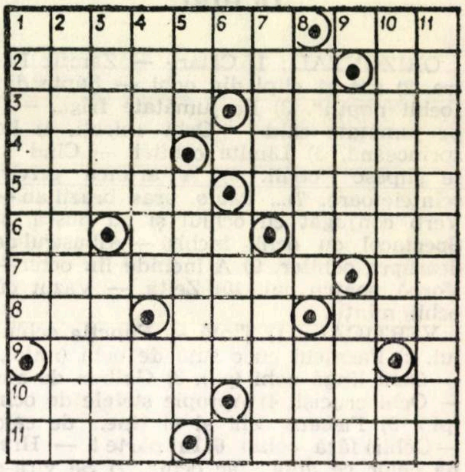

Dicţionar: ECO

PĂSĂRI

ORIZONTAL: 1) Pasăre de oţel, cu două „inimi“ — Cap de gîscă. 2) Apanajul păsării. 3) Păsări de baltă, migratoare, căutate de vînători — Păun găsit vinovat. 4) Tip de pasăre mecanică (14,18 etc.) — Păsări drăgăstoase. 5) Scurte zboruri deasupra gazonului — Pe calea aerului!... 6)... invers! — Culcuşul pupezei din Creangă... în creangă — Porumbiţa lui. 7) Pui (fig.). 8) Nicovale — Mîndria fazanului. 9) Galben cu pajură (od.) — Sora mai mică a ciorii. 10) Ciripit (fig.) — Jocul puilor. 11) Un grup de păsări — Podoabe din pene.

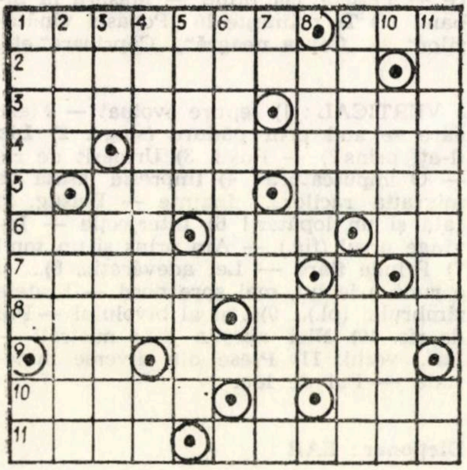

VERTICAL: 1) Păsări... pepit — Gheorghe Pupăză. 2) Bijuteria porumbelului călător — Lebădă albă, lebăda neagră... 3) Floarea raţei — Pasăre cu conversaţie. 4) Raţe, gîşte... — Pană! 5) Împărat roman — Balast în zbor. 6) Vînzătorul de păsări. 7) În înatul cerului — Pauză de zbor. 8) Mici zburătoare, cu apucături... de vampir — 2—3 condori! 9) Gîsca din Capitoliu — Zboară... cînd nu are pene! 10) Ifose de păun — Pinguin-mambo. 11) Sunetul gutural al unor păsări — Coadă de pitulice!

Nelu CARAIMAN

Dicţionar: UG, INC.

REBUS

ARME

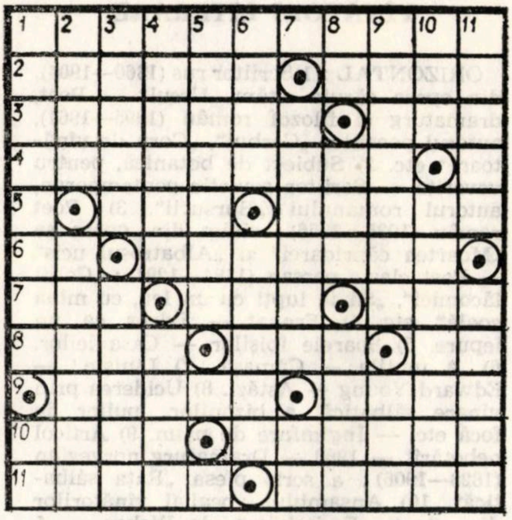

ORIZONTAL : 1) Dispozitive de ochire la armele de foc. 2) Probleme gordiene, rezolvate de sabia lui Alexandru cel Mare — Material... de pușcă. 3) Bombă... de mînă — Lui. 4) Lance medievală, cu o secure spre vîrf (pl.). 5) Coase ! — Teren cu arme explozive. 6) Tub gol ! — Gladiator ce lupta „orbește", întrucît purta o cască fără deschizătură. 7) Cunoscute inițiale industriale — Tot... din Moldova — Un mal reflectat ! 8) Înaintare rapidă a cavaleriei — Zgomot al respirației — Conjuncție. 9) Aruncător de mine — În post ! 10) Supuși de armele lui Cirus — Echipamente metalice, în fața sulițelor și săgeților medievale. 11) Răpuși de arme — Rafală de focuri.

VERTICAL : 1) Tun — Primele dintre muschete ! 2) Proverbial distrugător de... blide — ... și distrugător de fortificații antice. 3) Roman de G. Ibrăileanu — Apărătoare metalică la mînerul sabiei (pl.). 4) Instrument optic atașat armelor de precizie — Paie la discreție. 5) Halebardier... pe patru roți. 6) Operă verdiană, cuprinzînd un cunoscut marș triumfal — Suliță medievală. 7) Oameni sub arme — Secure întoarsă ! 8) Lucrare de geniu — Autorul „Incendiului" (Mohamed) — Tăișul sabiei (pl.). 9) Fabrică sau depozit de armament — În încercuire ! 10) Distrugător (pl.) — Ofensiva armelor (pl.) 11) Echipament militar — Generator de explozii.

Dicționar : AEG, LAM, RAL, DIB.

FOC !

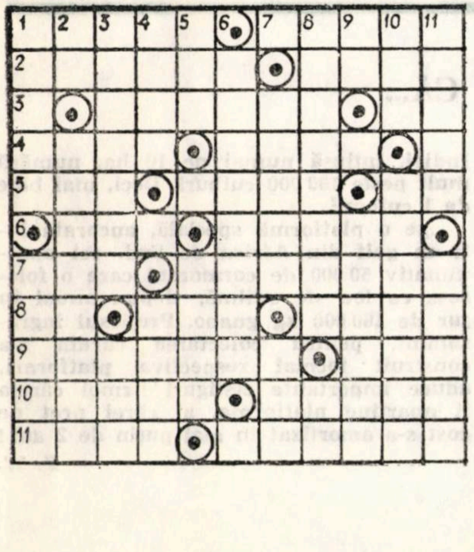

ORIZONTAL : 1) Face loc... pentru foc — Autograful focului. 2) Înnegrit la marginea focului — Bună de pus pe foc. 3) Focul sacru — Miligram. 4) Țintă prețioasă pentru focurile vînătorilor — Cuptor (reg). 5) Zeul vînătorilor (mitol.) — Prefix pentru foc — Șarjă finală ! 6) Poate fi focar... de infecție — Pojar ! 7) Familie de albine — Nimerire cu foc în plin (pl.). 8) Focar fără foc ! — Ține de cald — Gaz... de ars. 9) Tremurarea focului — Ăștia te „ard" (arg.). 10) Cuvinte calde — Cald (fig.). 11) Focul din gît — A stinge focul vrajbei.

VERTICAL : 1) Încărcăturile cuptoarelor din „cetatea de foc" — Doborît de focul armei. 2) Foc... scurt — În bătaia focului. 3) Alimentează unele guri de foc — Cursă pentru păsări. 4) Foc în inimă ! — Către. 5) Zgomot în respirație — Ard repede. 6) Foc (fig. pl.). 7) „Fă-mă, mamă, cu... și aruncă-mă și-n foc !" — Detergent bănățean. 8) Vatra focului (pl.) — Nap sec ! 9) Pîrjolul lui Ramses — Prezentarea vîlvătăii drept pîlpîit. 10) Lemn tare... — ... ce arde-n sobă. 11) Masa incandescentă din interiorul scoarței — Sediul focului... personal.

Nelu CARAIMAN

Dicționar : EOL, OTI, RAL, TIM

REBUS

VÎNĂTORI LITERARE

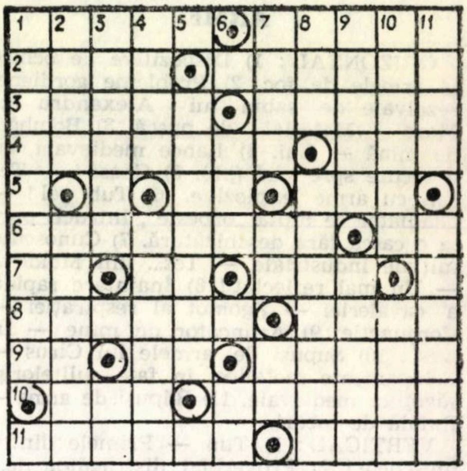

ORIZONTAL : 1)Scriitor rus (1860—1904), din opera căruia cităm „Ursul“ — Poet, dramaturg și filozof român (1895—1961), autorul poeziilor „Cerbul“, „Corn de vînătoare“ etc. 2) Subiect de botanică, pentru veverițe — Scriitor sovietic contemporan, autorul romanului „Bursucii“. 3) Poet român (1935—1956) ; cităm din opera sa „Moartea căprioarei“ și „Albatrosul ucis“ — Poet clasic persan (1184—1291) ; „Colții lăcomiei“, „Să te lupți cu un leu, cu mîna goală“ etc. 4) Eronat — Fricos ca un iepure. 5) Soarele ibișilor — Casa leilor. 6) A mutila — Cămașă. 7) Liniște ! — Edward Young — Astăzi. 8) Uciderea prin vînare sălbatică a bizonilor, puilor de focă etc. — Îngîmfare de păun. 9) Articol nehotărît — 1980 — Dramaturg norvegian (1828—1906) ; a scris piesa „Rața sălbatică“. 10) Ansamblul vocal al vînătorilor din opera „Freischütz“ de Weber — A face urs polar din ursul carpatin. 11) Glonț cu explozie... în două ediții — Lumină la tub.

VERTICAL : 1) Critic, istoric literar și scriitor român (1899—1965), autor al poeziei „Mistrețul“. 2) „Cerbul“ în ediție groenlandeză — Scriitor român (1902—1974), din opera căruia menționăm poeziile „Vînătoare“, „Vulpea“ și „Căprioara“. 3) Patronul vînătorilor, citat în „Falsul tratat de vînătoare“ al lui Alexandru Odobescu — „Vînătorul“. 4) Piatră semiprețioasă — Scriitor francez (1864—1910), autorul schițelor „Pușca“, „Iepurele“, Nevăstuica“ etc. 5) Prozator și dramaturg american contemporan, din care cităm „Răgetul leului“ și „Încurcătura cu tigrii“. 6) Cel de rățoi este creația lui Gh. Ciprian, cunoscutul actor și dramaturg român (1883—1968) — Ion Minulescu. 7) Fiziolog canadian — Ion Agârbiceanu — Textilă. 8) Mauna..., vulcan din insula Hawaii — Prozator român (1872—1966), autorul schiței „Întîiul meu urs“. 9) Publicații științifice periodice — Jgheab pentru hrana animalelor. 10) Purcei — Un joc ilustrat : lup + oaie = lupoaie. 11) Rara „pasăre“ dintr-o expresie clasică — Poet sovietic (1825—1925), din opera căruia cităm „Vulpea“.

Nelu CARAIMAN

Dicționar : BEST, LOA, REBO.

ȘTIAȚI CĂ...

LACUL CU CEL MAI LUNG NUME se află în statul Massachusetts, S.U.A. și se numește : Chargoggagoggmanchanggauggagoggchaubunagungamau. Desigur, este o denumire indiană și înseamnă : Tu pescuiești pe malul tău, eu pescuiesc pe malul meu, între noi nu pescuiește nimeni...

...o singură colonie de cuibărit a păsării Anhinga (pasărea cu gît de șarpe), o rudă de-a cormoranului nostru, numără peste 10 000 cuiburi. Colonia se găsește în Africa, mai exact în Tanzania.

...o colonie de flamingi din nord-vestul Indiei, întinsă numai pe 10 ha, numără mult peste 100 000 cuiburi. Deci, mai bine de 1 cuib/m^2.

...pe o platformă specială, ancorată într-un golf din Africa de Sud, cei aproximativ 50 000 de cormorani care o folosesc ca loc de odihnă, depun anual în jur de 160 000 kg guano. Prețiosul îngrășămînt, pentru colectarea căruia s-a construit tocmai respectiva platformă, aduce importante cîștiguri firmei căreia îi aparține platforma, al cărei preț de cost s-a amortizat în mai puțin de 2 ani !

P. W.

CINE VORBEȘTE NU MĂNÎNCĂ...

OBICEIURILE ALIMENTARE ALCĂtuiesc un capitol interesant al etnografiei. O masă familială sau tovărășească, un banchet colegial, o masă de gală, un cocktail la o reuniune științifică etc. sînt exemple binecunoscute de toată lumea. Oricum s-ar numi ele, toate sînt categorisite sub genericul de ospețe abundente.

O străveche legendă amintește că însuși Buddha a murit din cauza unei indigestii. Ospățul însuși pune accentul pe abundența, pe numărul mare de bucate oferite de gazdă, care se servesc comesenilor în astfel de împrejurări, ca de exemplu în China tradițională ; pe calitatea sau scumpetea mîncărurilor, cum ar fi icrele negre ș.a. ; pe extravaganță (bucate „exotice", cum ar fi supa de broască țestoasă) ; pe originalitate (preparate după rețete inedite) sau pe elemente extraalimentare cum ar fi decorurile din sala ospățului, muzica, dansurile, scenetele etc.

Dar mîncarea nu este numai un pretext sau o ocazie întîmplătoare. Actul alimentării, cu bucate gustoase, cu băuturi alcoolice ponderate creează o atmosferă de vioiciune generală. Chiar în masa cotidiană — nu mai vorbim de cea festivă — întîlnim, practic, aspecte de simbol, de fast în orice prînz organizat. „Străvechi obiceiuri moștenite de la daci sau de la romani au rămas vii în tradiția românească... Tata le menținea cu sfințenie. Ritualul mesei, de pildă, avea mare însemnătate și deseori îmi amintesc de el. Ne așezam cu toții la masă și regula era ca fiecare să privească în fundul farfuriei sale și nu în farfuria altuia, în cea mai deplină liniște. La masa noastră, într-o familie de meșteșugari, în jurul anilor '30 singurul care avea dreptul la cuvînt era tata, iar aceasta se petrecea destul de rar. Spunea el că cine vorbește nu mănîncă, iar cine mănîncă destul de repede e vrednic nu numai la mîncare, ci și la lucru..." (I. C. Dragan, prin Europa, vol. I. p. 73, București, 1975).

Pentru cele mai multe familii, ora prînzului, masa duminicală sau masa „festivă" cu ocazia unei sărbători (Anul nou, ziua onomastică, aniversarea zilei de naștere etc.) este ora întîlnirii membrilor familiei, a afirmării, o dată mai mult, a solidarității și a ierarhiei intrafamiliale. Masa „socială", cu invitați, s-a perpetuat din preistorie în istoria omenirii din zilele noastre. Necesitatea firească a omului din totdeauna de a nu fi singur în anumite ocazii, atestă însușirea sa de zoon politikon, adică de „animal social". Este oare aceasta o amintire străveche a vieții sale primitive de vînător, cînd achiziționarea hranei, cît și împărțirea ei se făceau în grup ?

Prînzurile cu convivi constituie o manifestare a socialității familiale (masa — element de conectare, și de exprimare, parțial simbolică), cît și a diviziunii intrafamiliale a muncii : tatăl, șeful familiei, taie pîinea, în timp ce mama servește bucatele. Comensualitatea umană are, de cele mai multe ori, și o valoare terapeutică : văzînd pe altul mîncînd, ni se face poftă și nouă ; servind masa în prezența unor convivi, ni se „dizolvă" unele indispoziții sufletești. De unde, pe drept cuvînt s-a spus că, nu numai „dragostea trece prin stomac", ci și sociabilitatea este ajutată de stomac.

Simbolistica legată de actul mîncării este foarte bogată. La multe etnii, o serie de ritualuri simbolice din sfera alimentației se deslușesc atunci cînd sînt încadrate în „cultul morților" de exemplu, dacă le asociem de credința în nevoile de hrană (efectivă sau simbolică) a celui răposat, sau de părerea că sufletele pot fi „îmblînzite" (ca și zeii) prin ofrande gustoase. A oferi cuiva pîine și sare este un simbol al ospitalității, un obicei arhaic, de pe vremea cînd sarea era un ingredient, prețios și prin raritatea sa. Este un simbol al cinstirii, aluzie și la rodnicia pămîntului. Semnificația etică a unor comportamente din sfera alimentară este ilustrată și de înțelesul curent a expresiei românești „a omeni", a-l invita pe un străin la o masă abundentă, nicidecum simbolică !

În continuarea însemnărilor noastre, să „navigăm" puțin și pe coordonate istorice de arhivă. De pildă, viața de la curtea Imperiului carolingian nu era lipsită de distracții pentru trup și spirit — înot, vînătoare, ospețe grandioase, concerte etc. — palatul regal constituind, de dimineața pînă seara, un „stup de albine" zgomotos. Unul din cei mai de vază demnitari ai suveranului era senescalus (seneșalul — majordom, mai marele Curții), cel mai vîrstnic, personajul acesta fiind „împuternicitul mesei regelui". Sub Carol cel Mare (768—814) ospețele ocupau o bună parte din „activitatea" seniorilor. Carolingienii, dinastie stufoasă, mîncau mult, chiar prea mult, potrivit părerii unor moraliști. Astfel, Milton de Saint-Amand, într-unul din ale sale Poeme ale sobrietății descrie cu umor tranșant bucătăriile palatelor, „fumegînd zi și noapte" și pe „bucătarii transpirați și înnegriți de fum", bucătarul-șef fiind un personaj important, iar paharnicului-șef revenindu-i o răspundere și mai mare, pentru că mesele regești erau totdeauna stropite din belșug cu nectarul vinului : „...Cupele cu vin, din podgorii renumite, circulau din mînă în mînă. A sorbi din cupa regelui era un privilegiu rîvnit", nota, cu maliție cronicarul Ermold.

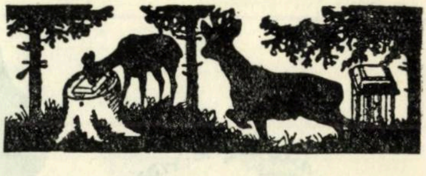

Carol cel Mare era un cunoscut gurmand, simțindu-se deseori — „incomodat" de sfaturile judicioase ale medicilor, care îi recomandau mîncăruri fierte, într-un fel dietetice. Monarhul oferea, cu dărnicie, ospeție călătorilor străini, ceea ce, adaugă biograful său, Eginhard (în Vita Caroli), „...constituie o sarcină grea nu numai pentru palat, ci și pentru regat". Printre oaspeții notabili trebuie amintiți ambasadorii și suitele lor, emisarii împăratului bizantin sau ai califului din Bagdad, trimișii emirilor arabi din Spania, ai regilor anglo-saxoni, căpeteniile din Peninsula scandinavă ș.a. Astfel, regii carolingieni, știau să-și trateze foarte bine oaspeții. Luxul meselor, buna desfășurare a banchetelor făceau parte dn somptuozitatea caracteristică curții. Biograful lui Hugues de Rouen, bastardul lui Carol, evocă ospețele cu muzicanți care cîntau la lire și țitere, ei fiind acompaniați de mimi, care se străduiau să-i distreze pe convivi și pe soțiile lor.

În încheiere — spațiul nu ne îngăduie mai mult —, să întreprindem, împreună cu dumneavoastră, cititorii, un salt peste secole. Plăcerea gastronomică, asociată cu extravaganța — caracteristică lumii occidentale —, reiese și din relatarea ce o ilustrăm, inserată dintr-o publicație vestgermană (Prisma, IX, 1977) la rubrica „Date, realități" (p. 35) semnată de Hannes Schmidt : „Cel mai greu salam din lume, cîntărind 615 kg și 4,25 metri lungime, a fost fabricat la Köln. Doisprezece măcelari au muncit trei zile la prepararea cîrnatului-gigant, folosind ca materie primă patru porci, o vită și jumătate și aproape un chintal de mirodenii. Vechiul record stabilit de un salam produs în 1974, la Gütersloch, care nu cîntărea decît 175 kg. Concernul din Köln care a comandat super-salamul — de bună seamă pentru a fi menționat în Guiness, celebrul dicționar al recordurilor — l-a oferit în dar populației nevoiașe".

Să fi fost, oare, un gest filantropic în favoarea miilor și miilor de oameni simpli în căutarea de lucru ?

Genoveva MIHĂILESCU

foto Dan Stănescu

OMUL ȘI ANIMALELE

Pe măsură ce ritmul dispariției mediului natural, copleșit de civilizație, se accelerează, oameni de pretutindeni, de toate vîrstele și din toate mediile se îndreaptă cu o curozitate, o emoție, o dragoste tot mai mare către primii ocupanți ai planetei animalele.

Acest fenomen mondial de mare importanță este mai vădit în domeniul presei și tipăriturilor în general. În Franța, de exemplu, se poate constata că apar mereu noi reviste consacrate animalelor, cu un succes imediat, iar tirajul revistelor mai vechi crește neîncetat. De asemenea și editurile și-au sporit activitatea în sectorul zoologic. Colecțiile rezervate specialiștilor, enciclopediile, dicționarele și manualele sînt achiziționate de un public tot mai numeros, ceea ce a determinat și o simțitoare perfecționare a stilului și prezentării lor.

În afară de cele utilitare (pentru crescători, vînători și pescari), la început lucrările se ocupau cu clasificarea și cu descrierea succintă a anatomiei, modului de viață și obiceiurilor animalelor. Această etapă a fost depășită, în prezent lucrările urmărind nu strict scopuri didactice sau utilitare ci o cunoaștere cît mai completă a fiziologei și psihologiei animalelor. Ele sînt totuși încă rare, necesitînd o specializare și o pasiune ieșite din comun, precum și un extrem de ascuțit spirit de observație. Printre ele sînt de menționat lucrările lui Fabre sau Maeterlinck, care și-au consacrat întreaga existență unor insecte, ale lui Jean Rostand cu privire la broaște și mai recent, ale prof. Konrad Lorenz și prof. Heini Hedinger.

Mult mai frecvente sînt lucrările, dealtfel pasionante, asupra unor fenomene fantastice din lumea animalelor: radarul la lilieci, „vitezometrele" la muște, rezolvarea problemei surapopulării la unele specii etc.

În parcurile zoologice oamenii se străduiesc tot mai mult să înțeleagă și să satisfacă dorințele animalelor sălbatice. Animalul nu și le poate exprima, însă există un criteriu destul de sigur al reușitei în privința satisfacerii nevoilor lui de hrană, anturaj și mediu ambiant — reproducerea. Iar dacă puii nu sînt devorați ci îngrijiți, înseamnă că omul și animalul au reușit să se înțeleagă fără cuvinte.

Dar ce determină la om apropierea, cu-

noașterea și ajutorarea animalelor ? Să protejeze, prin protejarea animalelor, un lucru vital ce i se pare amenințat de civilizație sau să estompeze vechea culpabilitate colectivă față de imensele masacre de animale, dar și de oameni care este istoria războaielor lumii ? Nu, răspunsul este mai simplu. Nevoia unei studieri cît mai profunde a animalelor este determinată de revelația că a cunoaște animalul înseamnă, înainte de toate, a cunoaște omul.

L.B.

Miezul focului (la apă)

DUPĂ CE L-A PURTAT DUPĂ SINE pe maluri trei veri la rînd și-o iarnă, Ion al lui Cioașcă l-a împins pe Ionică al lui Coltuc să își scoată permis. Iată-i acum ieșind radioși de la filială (primul ca și cum îl fericise pe al doilea cu colosală binefacere, iar acesta ca și cum îi prinsese de picioare pe toți zeii și dumnezeii noroacelor) și ducîndu-se, glonț, să ude evenimentul ; apoi iată-l pe cel mic, pe Ionică, răsfoind cu evlavie documentul și inițiindu-se :

— Nene, auzi : dacă mă mut, trebuie să spun.

— Lasă, măi, că nu te muți : îți arăt eu unde trage și te înțepenești acolo pînă vin să te iau.

— Bine. Dar, auzi, că ne cheamă la ședințe.

— Toarnă și cată-ți de treabă : nu ne cheamă. Ce să facă acolo cu noi ? Să ne audă cum plîngem ? Eu nici pe autorizație la iazul de protocol n-aș ști să spun care ne e prezidentul ; și doar am vechime, măi, uită-te la mine.

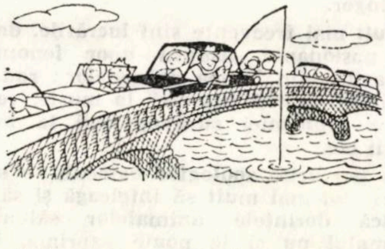

— Mă uit. Dar văd că zice să prestăm trei zile.

— Prestăm, măi, prestăm. Acuma ce facem ?

— Matale ar cam trebui să nu mai prestezi, că auzi ce zice : n-avem voie mai mult de trei chile.

— Așa zice ? Zice rău. Înseamnă că acela nu este de-al nostru.

— Ba eu cred că e : îi scutește de prestație pe trecuții de 70 și zice că prin pescuit sportiv se înțelege că stăm în scop de agrement ; adică ne pune la adăpost pentru cînd nu prindem, deci e de-al nostru și ne știe durerea.

— Nu te pripi. Cată de vezi, după ce torni, ce mai zice.

— Mai zice că să stăm numai pe mal și maxim pînă apune, cu cel mult două undițe cu cîte două cîrlige...

— Vezi că nu e de-al nostru ?

— ...că să nu prindem mai mult de zece curcubei sau coregoni într-o zi...

— Zece ? Om cumsecade, măi, ai dreptate : zece d-ăștia ajung pe-o viață !

— ...că orice broască pe care o scoatem noi trebuie să atîrne treizeci de grame...

Nu e de-al nostru ! E vrăjmaș ! Altceva n-avea de vorbit — așa, public — decît despre rîioase ?

— ...iar obletul să măsoare — auzi ? — zece santime.

— Obletul, măi ? Ia mai toarnă ! E străin rău, măi, aia e : nu ne e vrăjmaș, dar nu știe cum stă chestia. De unde să iei gogeamite decimetrul de oblet ? La boiștean cît pretinde ?

— Nu zice.

— Bravo lui ! Dar la porcușor ?

— Nici.

— Atunci mai toarnă, măi, și hai noroc la fața lui, că e de-al nostru : a speriat el lumea cu una și cu alta, a astupat gura ponegritorilor cu chilele, dar — dacă a lăsat porcanul și boișteanu slobozi — de-al nostru este !

Șt. STROE

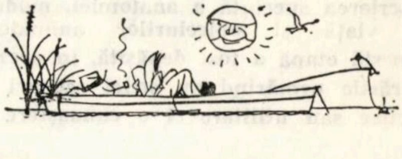

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ȚARĂ DE PĂDURI

**Pădure-maică, duh al României,
străvechi posade cu stejari-ostași,
dumbrăvi chezașe neamului și gliei,
arate-n pîcla vremii de vrăjmași.**

**Sub larga ta, ocrotitoare, boltă
doseau novacii, haiduciți de tot,
pistoale lungi, cu plumbi și cu revoltă,
și roibi noptateci, cu zăbala-n bot.**

**Pădure-leagăn și pădure-soră,
tu, lemn de arcuri, aspru și curbat,
sau de lăute amețind la horă,
sau dulce lemn de masă și de pat.**

**Pădure vie, mirosind a cimbru,
cu vulpi subțiri ca limbile de foc
și-n amintiri cu tropote de zimbru
stîrnit de vînători din loc în loc.**

**Trecură veacuri. Vor mai trece încă,
se schimbă vremea-n strălucit veșmînt,
doar tu, la fel de tainică și-adîncă,
te legeni fără ploaie, fără vînt.**

**Căci altfel cum, cînd toate se perindă,
ne-am ști eterni sub cerul cu lumini,
de n-am avea renașterea din ghindă
și țara prinsă-n mii de rădăcini...**

Andrei CIURUNGA

CE ȘTIM DESPRE VIAȚA LOR

Specia	Perioada de împerechere	Durata sarcinii (incubației)	Luna nașterii puilor	Numărul puilor
Cerb carp.	**IX—X**	**33—34 săpt.**	**V—VI**	**1 rar 2**
Cerb lopăt.	**X—XI**	**31—32 „**	**VI**	**1 rar 2**
Mistreț	**XI—XII**	**17—19 „**	**III—IV**	**3—10**
Capră neagră	**X—XI**	**25—26 „**	**V—VI**	**1—2**
Muflon	**X—XI**	**21—22 „**	**IV—V**	**1—2**
Căprior	**VII—VIII**	**40—41 „**	**V—VI**	**1—2 rar 3**
Iepure	**I—VIII**	**6 „**	**II—IX**	**2—4 (5)**
Lapin	**III—IX**	**$4^{1}/_{2}$ „**	**IV—X**	**4—8 (10)**
Vulpe	**I**	**$7^{1}/_{2}$ „**	**III**	**4—8**
Viezure	**VII—VIII**	**27—29 „**	**II—III**	**2—5**
Jder	**VII—VIII**	**35—42 „**	**III—IV**	**2—5**
Dihor	**III—VII**	**6 „**	**V—VIII**	**3—8**
Marmotă	**IV—V**	**5—6 „**	**V—VI**	**2—5**
Bizam	**III—IX**	**4 „**	**IV—X**	**2—8**
Cocoș de munte	**III—V**	**26—28 zile**	**V—VII**	**6—10**
Cocoș de mesteacăn	**III—V**	**25—28 „**	**VI—VII**	**6—10**
Ieruncă	**IV—V**	**23—25 „**	**VI—VII**	**6—18**
Fazan	**III—VI**	**23—25 „**	**V—VII**	**8—14**
Rață mare	**III—V**	**22—26 „**	**IV—VI**	**8—12**
Sitar	**III—VI**	**22—24 „**	**IV—VII**	**3—4 (de 2x)**
Porumbel mare	**III—VIII**	**15—17 „**	**IV—IX**	**2 (2—3x)**
Șorecar	**III—IV**	**28—31 „**	**IV—V**	**2—5**
Gaiță	**IV—V**	**16 „**	**V—VI**	**4—6**
Dropie	**IV—V**	**28 „**	**IV—V**	**2—3**

OAMENII ȘI NATURĂ

În Parcul național Cévennes (Franța) se desfășoară de mai mulți ani o susținută acțiune în vederea creșterii de cocoși de munte și de mesteacăn, pentru repopularea pădurilor de rășinoase din acești munți. Rezultatele sînt mulțumitoare, exceptînd faptul că prin greutatea lor mai mare, păsările crescute inițial în captivitate au o mai redusă capacitate de fugă din fața prădătorilor lor naturali.

Valul de frig din iarna trecută a determinat masive concentrări de păsări acvatice în lungul țărmurilor marine ale țărilor vest-europene (Danemarca, Olanda, Belgia, Franța, Marea Britanie). Prima reacție a vînătorilor a fost intensificarea vînării acestor păsări, dar după puțin timp au început să se ia măsuri locale în vederea limitării activității cinegetice, ca urmare a adevăratelor masacre consemnate. Mai mult decît atît, în perioada respectivă Olanda a interzis complet vînătoarea în zona țărmurilor ei.

*

Situația din ce în ce mai gravă a pădurilor de pe glob continuă să preocupe oamenii de știință. La al 8-lea Congres forestier mondial desfășurat la Djakarta în octombrie 1978, s-au relevat aspecte concrete, alarmante, în legătură cu ritmul accentuat al defrișărilor și cu consecințele acestora la nivelul planetei noastre. Au fost puse în evidență și unele relații mai puțin cunoscute, de exemplu, prin folosirea paielor și a bălegarului drept combustibil de către populațiile din ținuturile lipsite actualmente de păduri, agricultura este privată de aceste elemente indispensabile regenerării solului.

DEZLEGĂRI

LA PEȘTE

ORIZONTAL : 1) Sprintene. — P. 2) Cleni. — Mălai. 3) Rac. — Stilete. 4) Ușure. — Sunet. 5) Mazetă. — C. — Re. 6) B. — Iar. — Lipi. — 7) Iot. — Uli. — Ene. 8) Eșec. — Înoat. 9 — A. — Rapizi. — E. 10) Mreană. — Nour. 11) Timpane. — Lia.

OCHIRI

ORIZONTAL : 1) Căutare — Zp. 2) Urgent. — Car. 3) Ig. — Ld. — Mari. 4) Superlativ. 5) Os. — Seară. — I. 6) R. — Scăpăra. — 7) — Sao. — Trage. 8) Visare. — Cer. 9) Ațipi. — Ptru. 10) Zeie. — Ireal.

CIUDĂȚENII

ORIZONTAL : 1) Muribunzi. — R. 2) Asin. — Hilare. 3) Godac. — Tocit. 4) Aripat. — T. — Te. 5) R. — Conic. — Șal. 6) — Coiot. — Bune. 7) Gol. — Tapiri. — 8) Ap. — Monezi. — B. 9) Tipar. — Șosea. 10) Elan. — Lin. — An. 11) R. — Cabanieri.

TRAGERI

ORIZONTAL : 1) Ospătar — Ași. 2) Scamator. — Fn. 3) Taler. — Baros. 4) Epos. — Vizare. 5) Naște. — Natal. 6) Ir. — Eco. — Nară 7) Tanchist. — It. 8) Ițe. — Ene. — Bio. 9) — Operație. — R. 10) Grote. — Cerbi. 11) Uită. — Radere.

PĂSĂRI

ORIZONTAL : 1) Bimotor. — Sec. 2) Înaripată. — I. 3) Becațe. — Acar. 4) Il. — Turturei. 5) L. — Pase. — Nări. 6) Iran. — Tei. — Ea. 7) Copilaș. — D. — L. 8) Ilaie. — Coadă. 9) — Ug. — Stancă. — 10) Grăit. — L. — Inc. 11) Pîlc — Panașe.

ARME

ORIZONTAL : 1) Înălțătoare. 2) Noduri. — Praf. 3) Grenadă. — Sie. — 4) Halebarde. — C. 5) E. — Ață. — Minat. 6) Tb. — Andabat. — 7) Aeg. — Tăt. — Lam. 8) Trap. — Ral. — Ci. 9) —. Brand. — Ajun. 10) Mezi — Armuri. 11) Uciși. —

FOC !

ORIZONTAL : 1) Sobar — Scrum. 2) Afumat — Oală. 3) R. —. Talent. —. Mg. 4) Jder. — Rolă. — M. 5) Eol. — Piro. — Ja. 6). Gît. — Boală. —. 7) Roi. — Picniri. 8) Ar. — Șal. — Etan. 9) Pîlpîit. — Oți. 10) Urare. — Intim. 11) Sete. — Împăca.

VÎNĂTORI LITERARE

ORIZONTAL : 1) Cehov. — Blaga. 2) Alun. — Leonov. 3) Labiș — Saadi. 4) Inexact. — Laș. 5) N. — R. — Ra. — Cec. —. 6) Estropia. — Ie. 7) St. — Ey. — Azi. — S. 8) Carnaj. — Aere. 9) Un. — An. — Ibsen. 10) —. Cor. — Înălbi. 11) Dumdum. — Neon.

SOLUNARE IANUARIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	5.14	11.27	17.40	23.54		7.52	16.45
M. 2	—	6.07	12.20	18.33	○ LP		
J. 3	0.47	7.00	13.12	19.25			
V. 4	1.37	7.50	14.02	20.14		7.52	16.49
S. 5	2.26	8.38	14.50	21.01			
D. 6	3.12	9.23	15.34	21.45			
L. 7	3.56	10.06	16.17	22.28			
M. 8	4.39	10.50	17.00	23.10		7.51	16.53
M. 9	5.21	11.32	17.42	23.53			
J. 10	—	6.03	12.14	18.25	◑ UP		
V. 11	0.35	6.46	12.57	19.08			
S. 12	1.19	7.31	13.42	19.54		7.50	16.57
D. 13	2.06	8.18	14.30	20.42			
L. 14	2.55	9.08	15.21	21.35			
M. 15	3.48	10.02	16.16	22.30			
M. 16	4.44	10.58	17.12	23.26		7.49	17.02
J. 17	5.41	11.56	—	18.10	● LN		
V. 18	0.25	6.40	12.55	19.10			
S. 19	1.25	7.40	13.54	20.08			
D. 20	2.22	8.36	14.50	21.04		7.46	17.07
L. 21	3.18	9.32	15.45	21.59			
M. 22	4.12	10.25	16.38	22.50			
M. 23	5.03	11.16	17.29	23.42			
J. 24	5.55	—	12.08	18.21	◐ PP	7.43	17.12
V. 25	0.33	6.46	12.59	19.12			
S. 26	1.25	7.38	13.51	20.04			
D. 27	2.17	8.30	14.43	20.56			
L. 28	3.09	9.22	15.35	21.48		7.40	17.18
M. 29	4.01	10.14	16.27	22.40			
M. 30	4.53	11.06	17.19	23.31			
J. 31	5.43	11.55	—	18.07			

SOLUNARE FEBRUARIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
V. 1	0.19	6.31	12.43	18.55	○ LP	7.35	17.24
S. 2.	1.06	7.18	13.29	19.40			
D. 3	1.51	8.02	14.13	20.24			
L. 4	2.35	8.46	14.57	21.07			
M. 5	3.17	9.28	15.39	21.49		7.31	17.30
M. 6	3.59	10.10	16.20	22.31			
J. 7	4.41	10.52	17.03	23.14			
V. 8	5.25	11.36	17.47	23.58			
S. 9	—	6.10	12.21	18.33	◑ UP	7.25	17.35
D. 10	0.45	6.57	13.10	19.22			
L. 11	1.35	7.48	14.00	20.13			
M. 12	2.27	8.41	14.55	21.10			
M. 13	3.24	9.38	15.52	22.06		7.19	17.41
J. 14	4.21	10.36	16.50	23.05			
V. 15	5.20	11.35	17.49	—			
S. 16	0.03	6.18	12.33	18.47	● LN		
D. 17	1.02	7.17	13.31	19.45		7.14	17.46
L. 18	1.59	8.13	14.26	20.40			
M. 19	2.54	9.08	15.21	21.34			
M. 20	3.47	10.00	16.14	22.28			
J. 21	4.41	10.54	17.07	23.20		7.08	17.52
V. 22	5.34	11.47	—	18.00			
S. 23	0.14	6.27	12.40	18.53	◐ PP		
D. 24	1.06	7.19	13.32	19.45			
L. 25	1.58	8.11	14.24	20.37		7.01	17.57
M. 26	2.50	9.03	15.15	21.27			
M. 27	3.40	9.52	16.04	22.16			
J. 28	4.28	10.40	16.52	23.03			
V. 29	5.13	11.24	17.35	23.46		6.55	18.02

SOLUNARE MARTIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
S. 1	5.57	—	12.10	18.21	○ LP	6.54	18.03
D. 2	0.32	6.43	12.54	19.05			
L. 3	1.15	7.25	13.35	19.46			
M. 4	1.57	8.08	14.19	20.29		6.48	18.07
M. 5	2.39	8.50	15.00	21.11			
J. 6	3.22	9.33	15.44	21.55			
V. 7	4.06	10.17	16.28	22.40			
S. 8	4.51	11.02	17.15	23.28		6.41	18.12
D. 9	5.40	11.52	—	18.05			
L. 10	0.18	6.30	12.43	18.56	◑ UP		
M. 11	1.10	7.24	13.37	19.51			
M. 12	2.05	8.19	14.33	20.47		6.34	18.18
J. 13	3.01	9.16	15.30	21.45			
V. 14	4.00	10.14	16.29	22.43			
S. 15	4.57	11.11	17.25	23.40			
D. 16	5.54	—	12.08	18.22	● LN	6.26	18.23
L. 17	0.36	6.50	13.04	19.18			
M. 18	1.32	7.46	14.00	20.14			
M. 19	2.28	8.42	14.55	21.09			
J. 20	3.23	9.37	15.50	22.04		6.19	18.28
V. 21	4.18	10.32	16.45	22.59			
S. 22	5.13	11.26	17.39	23.53			
D. 23	—	6.06	12.19	18.32	◐ PP		
L. 24	0.45	6.58	13.11	19.24		6.11	18.33
M. 25	1.37	7.49	14.01	20.13			
M. 26	2.25	8.37	14.49	21.01			
J. 27	3.13	9.25	15.36	21.47			
V. 28	3.58	10.09	16.20	22.31		6.04	18.38
S. 29	4.42	10.53	17.03	23.14			
D. 30	5.25	11.36	17.46	23.58			
L. 31	—	6.07	12.18	18.28	○ LP		

SOLUNARE APRILIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (hm)	
M. 1	0.38	6.49	13.00	19.10		5.56	18.43
M. 2	1.20	7.31	13.42	19.53			
J. 3	2.04	8.15	14.26	20.37			
V. 4	2.49	9.00	15.12	21.24			
S. 5	3.36	9.48	16.00	22.12		5.49	18.48
D. 6	4.25	10.38	16.51	23.04			
L. 7	5.17	11.30	17.43	23.56			
M. 8	—	6.10	12.33	18.37	◑ UP		
M. 9	0.51	7.05	13.19	19.33		5.42	18.53
J. 10	1.46	8.00	14.14	20.28			
V. 11	2.42	8.56	15.10	21.24			
S. 12	3.38	9.51	16.05	22.19			
D. 13	4.32	10.46	17.00	23.14		5.35	18.58
L. 14	5.28	11.42	17.55	—			
M. 15	0.09	6.23	12.37	18.51	● LN		
M. 16	1.05	7.20	13.34	19.48			
J. 17	2.02	8.16	14.30	20.45		5.28	19.02
V. 18	2.59	9.13	15.27	21.40			
S. 19	3.54	10.08	16.22	22.36			
D. 20	4.50	11.03	17.16	23.29			
L. 21	5.42	11.55	—	18.08		5.22	19.07
M.22	0.21	6.33	12.45	18.57	◐ PP		
M.23	1.09	7.20	13.32	19.44			
J. 24	1.56	8.07	14.18	20.29			
V. 25	2.40	8.50	15.01	21.12		5.16	19.12
S. 26	3.23	9.34	15.44	21.54			
D. 27	4.05	10.16	16.26	22.36			
L. 28	4.46	10.57	17.07	23.18			
M. 29	5.29	11.40	17.51	—		5.09	19.17
M.30	0.02	6.13	12.24	18.35	○ LP		

SOLUNARE MAI 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (hm)	
J. 1	0.47	6.58	13.10	19.22		5.07	19.20
V. 2	1.34	7.46	13.58	20.10			
S. 3	2.23	8.35	14.48	21.01		5.04	19.23
D. 4	3.14	9.27	15.40	21.53			
L. 5	4.06	10.19	16.32	22.46			
M. 6	5.00	11.13	17.26	23.40			
M. 7	5.54	—	12.07	18.20	◑ UP	4.58	19.27
J. 8	0.34	6.48	13.00	19.14			
V. 9	1.27	7.41	13.55	20.08			
S. 10	2.22	8.35	14.49	21.02			
D. 11	3.15	9.28	15.42	21.55		4.53	19.32
L. 12	4.09	10.22	16.36	22.50			
M. 13	5.03	11.17	17.30	23.45			
M. 14	5.59	—	12.13	18.27	● LN		
J. 15	0.41	6.55	13.10	19.24		4.48	19.36
V. 16	1.38	7.52	14.07	20.21			
S. 17	2.35	8.49	15.03	21.17			
D. 18	3.30	9.44	15.58	22.11			
L. 19	4.24	10.37	16.50	23.02		4.44	19.41
M.20	5.14	11.26	17.38	23.50			
M.21	—	6.02	12.13	18.25	◐ PP		
J. 22	0.36	6.47	12.58	19.09			
V. 23	1.20	7.31	13.41	19.51		4.40	19.45
S.24	2.01	8.12	14.22	20.33			
D. 25	2.43	8.53	15.04	21.15			
L. 26	3.25	9.36	15.47	21.58			
M.27	4.10	10.21	16.32	22.43		4.37	19.49
M.28	4.55	11.06	17.17	23.29			
J.29	5.41	11.53	—	18.05	○ LP		
V.30	0.18	6.30	12.43	18.56			
S.31	1.09	7.22	13.35	19.48		4.35	19.52

SOLUNARE IULIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (hm)	
M. 1	2.40	8.54	15.08	21.21		4.35	20.03
M. 2	3.34	9.48	16.01	22.14			
J. 3	4.27	10.40	16.53	23.06			
V. 4	5.19	11.32	17.45	23.58			
S. 5	—	6.11	12.24	18.36	◑ UP		
D. 6	0.49	7.02	13.15	19.28		4.38	20.02
L. 7	1.41	7.54	14.07	20.20			
M. 8	2.34	8.48	15.02	21.15			
M. 9	3.28	9.42	15.56	22.10			
J. 10	4.24	10.38	16.52	23.05		4.41	20.00
V. 11	5.19	11.33	17.47	—			
S. 12	0.01	6.14	12.27	18.40	● LN		
D. 13	0.54	7.07	13.20	19.33			
L. 14	1.46	7.58	14.10	20.22		4.44	19.58
M. 15	2.34	8.46	14.57	21.09			
M. 16	3.20	9.31	15.42	21.53			
J. 17	4.04	10.15	16.25	22.36			
V. 18	4.47	10.57	17.07	23.18		4.48	19.55
S. 19	5.29	11.39	17.49	23.59			
D.20	—	6.10	12.20	18.31	◐ PP		
L. 21	0.42	6.53	13.04	19.15			
M. 22	1.26	7.38	13.50	20.01		4.52	19.52
M. 23	2.13	8.25	14.37	20.50			
J. 24	3.03	9.16	15.29	21.42			
V. 25	3.55	10.08	16.22	22.36			
S. 26	4.50	11.04	17.18	23.32		4.56	19.48
D. 27	5.46	—	12.00	18.14	○ LP		
L.28	0.29	6.43	12.57	19.11			
M.29	1.25	7.39	13.53	20.07			
M.30	2.20	8.34	14.48	21.01		5.00	19.43
J.31	3.14	9.27	15.40	21.54			

SOLUNARE IUNIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
D. 1	2.02	8.15	14.28	20.42		4.35	19.53
L. 2	2.56	9.10	15.24	21.38			
M. 3	3.51	10.05	16.18	22.31			
M. 4	4.45	10.58	17.12	23.25		4.33	19.55
J. 5	5.38	11.51	—	18.04			
V. 6	0.17	6.30	12.43	18.56	◑UP		
S. 7	1.09	7.22	13.35	19.48			
D. 8	2.01	8.14	14.27	20.40		4.31	19.58
L. 9	2.53	9.06	15.20	21.33			
M. 10	3.46	10.00	16.14	22.28			
M. 11	4.42	10.56	17.10	23.34			
J. 12	5.48	11.52	—	18.06	●LN	4.31	20.00
V. 13	0.20	6.34	12.49	19.04			
S. 14	1.19	7.34	13.49	20.02			
D. 15	2.14	8.26	14.38	20.51			
L. 16	3.04	9.17	15.30	21.42		4.30	20.02
M. 17	3.54	10.06	16.18	22.30			
M. 18	4.41	10.52	17.03	23.14			
J. 19	5.25	11.36	17.47	23.58			
V. 20	—	6.08	12.18	18.29	◐PP	4.31	20.03
S. 21	0.40	6.50	13.00	19.11			
D. 22	1.21	7.31	13.42	19.53			
L. 23	2.04	8.15	14.26	20.37			
M. 24	2.48	9.00	15.11	21.22		4.32	20.04
M. 25	3.34	9.46	15.58	22.10			
J. 26	4.22	10.35	16.48	23.01			
V. 27	5.14	11.27	17.40	23.54			
S. 28	—	6.08	12.22	18.35	○LP	4.33	20.04
D. 29	0.49	7.03	13.16	19.30			
L. 30	1.44	7.57	14.11	20.25			

SOLUNARE AUGUST 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
V. 1	4.07	10.20	16.33	22.46		5.02	19.41
S. 2	4.59	11.12	17.25	23.39			
D. 3	5.52	—	12.05	18.18	◑UP	5.05	19.38
L. 4	0.31	6.44	12.57	19.10			
M. 5	1.24	7.38	13.51	20.05			
M. 6	2.18	8.32	14.45	20.58			
J. 7	3.12	9.26	15.40	21.54		5.10	19.33
V. 8	4.07	10.20	16.33	22.46			
S. 9	4.59	11.12	17.25	23.38			
D. 10	5.51	—	12.03	18.15	●LN		
L. 11	0.27	6.39	12.51	19.03		5.14	19.27
M. 12	1.14	7.25	13.36	19.47			
M. 13	1.58	8.09	14.20	20.31			
J. 14	2.42	8.53	15.03	21.14			
V. 15	3.25	9.35	15.45	21.56		5.19	19.20
S. 16	4.07	10.17	16.27	22.38			
D. 17	4.49	10.59	17.09	23.20			
L. 18	5.31	11.42	17.54	—			
M. 19	0.06	6.18	12.30	18.41	◐PP	5.23	19.14
M. 20	0.53	7.05	13.18	19.30			
J. 21	1.43	7.56	14.09	20.22			
V. 22	2.36	8.50	15.04	21.17			
S. 23	3.31	9.45	15.59	22.13		5.28	19.07
D. 24	4.27	10.41	16.55	23.10			
L. 25	5.24	11.38	17.52	—			
M. 26	0.06	6.20	12.34	18.49	○LP		
M. 27	1.04	7.18	13.31	19.44		5.32	19.01
J. 28	1.57	8.11	14.24	20.38			
V. 29	2.52	9.05	15.18	21.31			
S. 30	3.45	9.58	16.11	22.15			
D. 31	4.39	10.53	17.06	23.20		5.37	18.54

SOLUNARE SEPTEMBRIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
L. 1	5.34	11.48	—	18.01	◑UP	5.38	18.52
M. 2	0.15	6.28	12.42	18.55			
M. 3	1.09	7.23	13.36	19.49			
J. 4	2.03	8.16	14.29	20.42		5.42	18.46
V. 5	2.55	9.08	15.21	21.34			
S. 6	3.47	9.59	16.11	22.23			
D. 7	4.35	10.47	16.59	23.11			
L. 8	5.22	11.33	17.44	23.55		5.46	18.39
M. 9	—	6.06	12.17	18.28	●LN		
M. 10	0.39	6.50	13.00	19.11			
J. 11	1.22	7.32	13.42	19.53			
V. 12	2.04	8.14	14.24	20.35		5.51	18.32
S. 13	2.45	8.55	15.06	21.17			
D. 14	3.28	9.39	15.50	22.01			
L. 15	4.12	10.23	16.35	22.46			
M. 16	4.58	11.10	17.22	23.34		5.55	18.25
M. 17	5.46	11.59	—	18.12	◐PP		
J. 18	0.25	6.38	12.51	19.04			
V. 19	1.17	7.32	13.45	19.58			
S. 20	2.12	8.26	14.40	20.53		6.00	18.17
D. 21	3.07	9.21	15.35	21.49			
L. 22	4.03	10.17	16.31	22.45			
M. 23	4.59	11.13	17.27	23.41			
M. 24	5.55	—	12.09	18.23	○LP	6.05	18.10
J. 25	0.36	6.50	13.04	19.18			
V. 26	1.32	7.46	14.00	20.14			
S. 27	2.28	8.42	14.56	21.10			
D. 28	3.24	9.38	15.52	22.06		6.10	18.02
L. 29	4.21	10.35	16.49	23.03			
M. 30	5.17	11.31	17.45	23.58			

SOLUNARE OCTOMBRIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	—	6.12	12.26	18.39	◑ UP	6.14	17.53
J. 2	0.52	7.05	13.18	19.30			
V. 3	1.43	7.56	14.09	20.21			
S. 4	2.33	8.45	14.57	21.09			
D. 5	3.20	9.31	15.42	21.53			
L. 6	4.05	10.16	16.27	22.38		6.20	17.47
M. 7	4.48	10.58	17.09	23.20			
M. 8	5.30	11.40	17.51	—			
J. 9	0.02	6.12	12.22	18.33	● LN		
V. 10	0.44	6.54	13.04	19.15		6.24	17.40
S. 11	1.26	7.37	13.48	19.59			
D. 12	2.10	8.21	14.32	20.43			
L. 13	2.55	9.06	15.18	21.30			
M. 14	3.42	9.55	16.07	22.20		6.29	17.33
M. 15	4.32	10.45	16.57	23.10			
J. 16	5.23	11.36	17.49	—			
V. 17	0.02	6.15	12.28	18.42	◐ PP		
S. 18	0.55	7.08	13.22	19.36		6.34	17.26
D. 19	1.50	8.03	14.16	20.30			
L. 20	2.43	8.56	15.10	21.24			
M. 21	3.37	9.50	16.04	22.18			
M. 22	4.32	10.46	17.00	23.13		6.39	17.20
J. 23	5.27	11.41	17.55	—	○ LP		
V. 24	0.10	6.24	12.38	18.52			
S. 25	1.07	7.21	13.35	19.50			
D. 26	2.05	8.20	14.34	20.49		6.45	17.14
L. 27	3.04	9.19	15.33	21.48			
M. 28	4.02	10.16	16.30	22.44			
M. 29	4.58	11.12	17.25	23.38			
J. 30	5.51	—	12.04	18.17	◑ UP	6.50	17.08
V. 31	0.30	6.42	12.54	19.06			

SOLUNARE NOIEMBRIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
S. 1	1.18	7.29	13.40	19.52		6.53	17.04
D. 2	2.03	8.14	14.25	20.36			
L. 3	2.47	8.57	15.08	21.19		6.55	17.02
M. 4	3.30	9.40	15.50	22.00			
M. 5	4.11	10.21	16.31	22.41			
J. 6	4.52	11.03	17.14	23.25			
V. 7	5.36	11.46	17.57	—	● LN	7.01	16.57
S. 8	0.08	6.19	12.30	18.41			
D. 9	0.52	7.04	13.16	19.28			
L. 10	1.40	7.52	14.04	20.16			
M. 11	2.28	8.41	14.54	21.07		7.07	16.53
M. 12	3.20	9.32	15.45	21.58			
J. 13	4.11	10.24	16.37	22.50			
V. 14	5.03	11.16	17.29	23.42			
S. 15	5.55	—	12.08	18.21	◐ PP	7.12	16.48
D. 16	0.34	6.47	13.00	19.14			
L. 17	1.27	7.40	13.53	20.06			
M. 18	2.19	8.32	14.45	20.58			
M. 19	3.11	9.25	15.39	21.52		7.17	16.44
J. 20	4.06	10.20	16.34	22.48			
V. 21	5.02	11.16	17.30	23.45			
S. 22	—	6.00	12.14	18.29	○ LP		
D. 23	0.44	6.59	13.14	19.29		7.22	16.41
L. 24	1.44	7.59	14.14	20.29			
M. 25	2.43	8.57	15.12	21.26			
M. 26	3.40	9.53	16.06	22.20			
J. 27	4.33	10.47	17.00	23.12		7.27	16.39
V. 28	5.24	11.36	17.48	23.59			
S. 29	—	6.11	12.22	18.33	◑ UP		
D. 30	0.44	6.55	13.06	19.17			

SOLUNARE DECEMBRIE 1980

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului. (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
L. 1	1.27	7.38	13.49	20.00		7.32	16.37
M. 2	2.10	8.19	14.30	20.40			
M. 3	2.50	9.01	15.11	21.21			
J. 4	3.32	9.43	15.54	22.05			
V. 5	4.16	10.27	16.38	22.49		7.36	16.36
S. 6	5.00	11.12	17.24	23.36			
D. 7	5.48	—	12.00	18.12	● LN		
L. 8	0.25	6.37	12.50	19.03			
M. 9	1.15	7.28	13.41	19.54		7.40	16.36
M. 10	2.07	8.20	14.34	20.47			
J. 11	3.00	9.13	15.26	21.39			
V. 12	3.52	10.05	16.19	22.32			
S. 13	4.45	10.58	17.10	23.23		7.43	16.36
D. 14	5.36	11.49	—	18.01			
L. 15	0.13	6.26	12.39	18.51	◐ PP		
M. 16	1.04	7.17	13.30	19.43			
M. 17	1.56	8.09	14.22	20.35		7.46	16.37
J. 18	2.48	9.02	15.15	21.29			
V. 19	3.43	9.57	16.12	22.26			
S. 20	4.40	10.55	17.10	23.25			
D. 21	5.40	11.55	—	18.10	○ LP	7.49	16.39
L. 22	0.24	6.38	12.54	19.09			
M. 23	1.23	7.37	13.50	20.05			
M. 24	2.19	8.32	14.45	20.58			
J. 25	3.12	9.25	15.38	21.50		7.50	16.41
V. 26	4.02	10.14	16.26	22.38			
S. 27	4.49	11.00	17.11	23.22			
D. 28	5.33	11.44	17.55	—			
L. 29	0.05	6.15	12.26	18.37	◑ UP	7.51	16.44
M. 30	0.47	6.57	13.08	19.19			
M. 31	1.29	7.39	13.48	20.00			

SUMAR

Istoria la timpul prezent . . . 5
Deschidere spre viitor 11
Populări, repopulări, aclimatizări . 14
Revoluția tehnico-științifică și pescuitul sportiv 17
Cît de liberă este „natura liberă“ . 18
Tendințe noi în pescuitul sportiv . 21
Știri mărunte 23
De vorbă despre lipani . . . 25
De toate despre lup 28
La mare, la stavrizi 31
Cîinele enot 33
Doi ctitori ai pisciculturii românești 35
O cură de slăbire 37
Rezerva de fier 38
Rezervația de pelicani Buhaiova . 40
Un crap, o știucă și cîte altele . . 41
Singur 43
O fabulă de Esop 44
Elefanții 45
Au dispărut din vestul Europei . 48
Crescută cu pușca în casă . . . 49
Scrisoare cu răspuns plătit . . . 50
Despre literatura cinegetică și amintiri 53
Viforitul 55
O frumoasă vînătoare la căprior . 58
O pușcă de bună calitate în 12 caracteristici 60
Nea Mărin și vînătoarea . . . 62
Specii de pești introduse în apele României 65
Pe-aici a trecut șoimul 69
Odiseea 71
Relația dintre vizitator și animale 75
Mistreții lui Gogu 77
Să rîdem cu vînătorii și pescarii . 78
Canine 79
O întîmplare cu un pescar de ocazie și cu un cavaler al mulinetei . 80
A reproduce o pasăre sălbatică în captivitate 82
Aproape umoristice 85
O cinegetică a imaginarului . . 87
Hărțile meteorologice 88
Necunoscutul 92
Pisicuță 96
Muzeu cinegetic tăiat în piatră . . 97
Împușcături rare 99
Pescuit la țaparină 101
Manu 103
Un salt calitativ 106
Un argeșean la vînătoare în Africa și America 107
Poveste cu un greier tîrzielnic . . 109
Anghila 113
Documente cinegetice . . . 117
Unde este curcubeul 118
Răsfoind scrieri vechi 121
Cîntecul lebedei 122
Rățoiul lui Mosorel 125
Seară fierbinte 127
Vînătoarea de yeti continuă . . 129
Rînduri pentru elan 131
Animale și vînătoare în orientul antic 133
Animalele descoperă unealta . . 135
Pentru supraviețuirea hipopotamului 136
Spectacol pe Tanganyka . . . 137
Răpitoarele de noapte 139
Ucigașul vărgat 141

Vînătoare și pescuit în secolul al XVI-lea 147
Gîștele 149
Imagini din Delta Dunării . . . 152
Anaconda 156
Păsările, iarna 161
Ruginel 163
Resurse acvatice 165
Răpitori și dăunători 167
Todirel 170
Leul nu este un asasin 173
Despărțirea 175
Bombardele 177
Gotcanul din Grințieș 181
O vînătoare de lupi 185
Am împușcat un rîs 189
Mitologii 191
Jocuri 193
Cine vorbește nu mănîncă . . . 197
Ore solunare 203

N.R. — Pentru ilustrarea almanahului nostru, au fost folosite și unele desene, vignete și fotografii din revistele : **Das Tier, Field and Stream, La vie des bêtes, Diana, Wild und Hund** ș.a.

Tiparul executat sub comanda nr. 1/483, la I. P. „13 Decembrie 1918".

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

POSTA
1.75 LEI
R.P.ROMINA
1 LEU
ÎNĂ Posta
POSTA ROMANA
55 BANI
35 BANI
R.P.ROMINĂ Posta
3.25 LEI
POSTA ROMANA
40 BANI
Posta · R.P.ROMINĂ
SETER ALB
POSTA ROMANĂ
75 BANI
CERVUS ELAPHUS
55 BANI
POSTA ROMANA
POSTA ROMANA
10 BANI
20 BANI
Posta R.P.ROMINA

almanahul vînătorului și pescarului sportiv

'80

Lei 15